Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Den fjortende danske

Landmandsforsamling

i

Svendborg,

d. 2. Juli til 6. Juli 1878.

Beretning om Forhandlingerne, Foredragene, Udstillingerne m. m.,
som Erindringsord til Landmandsforsamlingens Medlemmer,
samlet og affattet af Landmandsforsamlingens Sekretær.

Kjøbenhavn.

Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

1879.

Indhold.

Side.

Landmandsforsamlingens Medlemmer 1
Medlemmernes og de Besøgendes Antal; de enkelte Landsdele. 34
Landmandsforsamlingens Embedsmænd og Funktionærer: den forberedende Komite, Forretningsførere, Kommissærer, Dommere 36
Forberedelserne til Landmandsmødet:
1. Møde af Delegerede fra Landboforeningerne 41
2. Den forberedende Komitees Virksomhed. 56
3. Forretningsorden for den forberedende Komite 65
4. Virksomhedsplan for Landmandsforsamlingen 71
5. Bekjendtgjørelser og Meddelelser om Mødet, Udstillingerne og Transportmidlerne 113
6. Udstillingspladsen 119
7. Dagsordningen 121
Landmandsforsamlingens Aabning 124
Foredrag:
Opbevaringen og Anvendelsen af Is og Sne for Mælkeribrug. Af Docent Fjord 127
(Forsøgsishuset med Tegning . . . . . Side 139)
Sædskiftet. Af Professer B. S. Jørgensen 143
Græsmarkerne. Af Skolelærer P. Nielsen 151
Skadelige Insekter. Af Dr. phil. Meinert 167
Dyrskuet:
Ordningen af dette 175
Præmieuddelingen 180
Oversigt over Udstillingen af Malkekvæg. Af Inspektør Buus 208
— - — - Heste. Af Professor V. Prosch 220
— - — - Kjødkvæg og fedt Slagtekvæg. Af Dyrlæge P. Jessen 232
Summarisk Oversigt over Antallet af udstillede Dyr 240
Redskabsproven:
Ordningen af denne 245
Beretning om Prøven med Hestegange, Tærske-, Kaste-, Rense-, Kørne- og Sortermaskiner. Af Forpagter Bokelmann og Docent Borch . . 248
Præmieringen 300
Redskabsudstillingen:
Ordningen af denne 327
Præmieringen 331
Oversigt over Redskabsprøven og Redskabsudstillingen af Capitain Bluhme 337
Produktudstillingen:
I. Produkter af og for Landbruget; Ordning og Præmiering . . . 348
II. Mejeriudstillingen; Ordning og Præmiering 351
III. Biavlsudstillingen; Ordning og Præmiering 359
IV. Skovbrugsudstillingen; Ordning og Præmiering 360
V. Fiskeriudstillingen; Ordning og Præmiering 361
Husflidsudstilling af Dansk Husflidsselskab 363
Festligheder og Udflugter:
Festligheder 365
Udflugterne 373
Slutningsmøde d. 6te Juli 377
Forskjellige Foranstaltninger i de Besøgendes Interesse:
Indkvarteringen 380
Bespisningen 381
Læsesaloner, Post- og Telegrafvæsen, etc. 381
Arbejdertog 382
Medailler, Diplomer, Trykningssager 384
Landmandsforsamlingernes Indtægter og Udgifter 385

Landmandsforsamlingens Medlemmer.

Hans Majestæt Kongen.
Hans kongelige Højhed Kronprinsen.

Aagaard, Proprietær, Ulriksdal, N. Alslev.
Aagaard, Th., Byfoged, Faaborg.
Aarup, A., Kjøbmand, Svendborg
Abel, Forpagter, Skjelskjør.
Adeler, Baron, Kjøbenhavn.
Ager, M., Landmand, Vadsbjærg, Lemvig.
Aggesen, J. P., Proprietær, Veilskovgaard, Odder.
Ahlefeldt, Greve, Skovsbo, Ullerslev.
Ahlefeldt-Laurvig, Greve, Ulstrup, Ulstrup Station.
Ahlefeldt-Laurvig, Greve, Kjersgaard, Nørre Aaby.
Ahlefeldt-Laurvig, Lehnsgreve, Tranekjær, Langeland.
Ahlefeldt-Laurvig, Chr., Greve, Brolykke, Langeland.
Ahlmann, Forpagter, Gammelstriben, Aalborg.
Albertsen, Landvæsenselev, Rydhave, Vinderup.
Albech, L., Garver, Svendborg.
Allerup, E., Fabrikant, Odense.
Allerup, H., Jernstøber, Odense.
Ammentorp, Forpagter, Hvedholm, Faaborg.
Ammentorp, Forpagter, Espe, Korsør.
Ammitzbøll, Landbrugskandidat, Vindumovergaard, Bjerringbro.
Ammitzbøll, Proprietær, Marienborg, Nakskov.
Amorsen, J., Gaardeier, Lieme, Randers.
Andersen, Forpagter, Lykkesholm, Kværndrup.
Andersen, Forvalter, Agernæsgaard, Assens.
Andersen, Forvalter, Veile.
Andersen, Forpagter, Bredvad Mølle, Horsens.
Andersen, Forvalter, Kongsdal, Sjælland.
Andersen, Forvalter, Frederikshøi, Nyborg.
Andersen, Forpagter, Guldsøgaard, Haslev.
Andersen, Farver, Svendborg.
Andersen, Gaardbestyrer, Slude, Nyborg.
Andersen, Kammeraad, Forpagter, Gundersløvholm, Herlufmagle.
Andersen, Landmand, Ring Kloster, Skanderborg.
Andersen, Meieriassistent, Veile.
Andersen, Proprietær, Landsthingsmand, Søvertorp, Rudkjøbing.
Andersen, Proprietær, Rosendal, Odense.
Andersen, Sognefoged, Bringe, Ballerup.
Andersen, Tømrermester, Svendborg.
Andersen, A., Gaardeier, Ubberud, Odense.
Andersen, A., Garver, Svendborg.
Andersen, A., Forpagter, Nielstrup, Svendborg.

Andersen, A., Gaardeier, Langtved, Ullerslev.
Andersen, A. C., Gartner, Nyborg.
Andersen, A. P., Gaardeier, Bornholm.
Andersen, C., Fabrikant, Svanholm, Kjøbenhavn.
Andersen, Carl, Landmand, Røgind, Ringkjøbing.
Andersen, E., Landmand, Niverød, Hørsholm.
Andersen, Fr., Forpagter, Søvertorp, Rudkjøbing.
Andersen, F. W., Kjøbmand, Assens.
Andersen, H., Musiker, Aalsrode, Grenaa.
Andersen, J., Gaardeier, Mommark, Augustenborg, Als.
Andersen, J., Landmand, Herløv, Kjøbenhavn.
Andersen, L., Gaardeier, Frederikshøi, Nyborg.
Andersen, L., Gaardmand, Gl. Skrøbeløv, Langeland.
Andersen, L., Handelsmand, Vindsløv, Sjælland.
Andersen, L., Gaardeier, Allerup Skovgaard, Marslev Station.
Andersen, M., Landmand, Breining By, Veile.
Andersen, N., Gaardfæster, Ladby, Kjerteminde.
Andersen, N., Gaardeier, Ullerslev.
Andersen, N., Landmand, Skovby, Als.
Andersen, N., Ingenieur, Søholm. Gjentofte.
Andersen, N., Gaardeier, Sjelle, Aarhus.
Andersen, P., Landmand, Hjallese, Odense.
Andersen, P., Partikulier, Kjøbenhavn.
Andersen, R., Gaardmand, Gl. Skrøbeløv, Langeland.
Andersen, S., Gaardbestyrer, L. Værløse, Lyngby.
Andersen, S., Forpagter, Meilsted, Brønderslev.
Andresen, Proprietær, Ørnfeldt, Marslev Station.
Ankerstjerne, Kjøbmand, Randers.
Anneberg, Patron, Sverrig.
Arctander, Forpagter, Wallberga, Laholm.
Arnesen, Forpagter, Fuglebjerggaard, Fuglebjerg.
Arrhenius, Professor, Stockholm, Sverrig.
Assam, Redakteur, Svendborg.
Axelsen, Jernstøber, Svendborg.

Baagøe, Chr., Kjøbmand, Svendborg.
Baagøe, F. E., Proprietær, Vilhelmsfelt, Engelholm.
Baagøe, J. P., Kjøbmand, Svendborg.
Bach, J., Landmand, Rodskov, Løkken.
Bache, Forpagter, Fuirendal, Fuglebjerg.
Bache, Departementsdirecteur, Kjøbenhavn.
Backer, G. D., Gaardeier, Gl. Krudtmølle, Amager.
Bagger, Forpagter, Aalstrup, Lolland.
Baj, Proprietær, Brolykkegaard, Nakskov.
Bajer, Forvalter, Aggershvile, Kjøbenhavn,
Bajer, Proprietær, Frederiksberg, Kjøbenhavn.
Balle, H. A., Gaardeier, Mullerød, Assens.
Balslev, Landmand, V. Mellerup, Brønderslev Station.
Bang, Capitain, Kjøbenhavn.
Bang, Forpagter, Kalør, Odense.
Bang, Landmand, Voldbro, Assens.
Bang, Skovrider, Erholm, Aarup.
Bang, A. C., Redakteur, Næstved.
Barfoed, Slagter, Nykjøbing, Falster.
Barner, Forpagter, Eriksholm, Holbæk.
Barner, Proprietær, Mørdrupgaard, Slangerup.
Bartholin, Landvæsenselev, Skjervad, Grenaa.
Basse, Proprietær, Agerskov, Herning Station.
Basse, J., Gaardberstyrer, Pjedsted, Fredericia.

Bauer, Journalist, Referent f. Dagbl. Kjøbenhavn.
Bauer, Landmand, Mørdrupgaard, Slangerup.
Bauditz, General, Nyborg.
Bay, Frue, Søgaard, Rudkjøbing.
Bay, H. H., Forpagter, Søgaard, Rudkjøbing.
Bay, Joh., Kjøbmand, Rudkjøbing.
Bech, Forpagter, Valsølillegaard, Ringsted.
Bech, Forpagter, Rydhave, Holstebro.
Bech, Forvalter, Frederiksberg, Rudkjøbing.
Bech, Landvæsenselev, Korsebølle, Rudkjøbing.
Bech, Proprietær, Frederiksberg, Langeland.
Beck, Godseier, Kruseminde, Korsør.
Beck, Godseier, Taarnborg, Korsør.
Beck, Hannibal, Kjøbmand, Bogense.
Beck, N. A., Kjøbmand, Ringe.
Becker, Justitsraad, Borgmester, Nyborg.
Beer, Grosserer, Kjøbenhavn.
Bejer, N., Proprietær, Vangsbo, Skjærbæk.
Bejer, P., Gaardeier, Barsbøl, Skjærbæk.
Bendixen, Forvalter, Ravnholt, Pederstrup Station.
Bendixen, J., Forvalter, Gjested, Ribe.
Bendixen, P. C., Sognefoged, Rosilde, Nyborg.
Bentz, Proprietær, Hønneruplund, Gjelsted.
Bentzen, Johs., Forpagter, Taarnholm, Korsør.
Benzon, Charles, Landmand, Stubbekjøbing.
Berg, Forpagter, Dallund, Odense.
Berg, Forpagter, Damsbo, Faaborg.
Berg, Forpagter, Mølarp, Tågarp, Skåne.
Berg, Gjæstgiver, Gribsvad.
Berg, Kjøbmand, Nexø, Bornholm.
Berg, Proprietær, Hunderup, Odense.
Berg, G. R., Kjøbmand, Svendborg.
Berg, Herm., Forpagter, Amalielund, Klippan Station, Sverrig.
Berg, Iver, Landmand, Starup, Kolding.
Bering, Proprietær, Strandet, Høislev Station, Skive.
Berner, Hofjægermester, Haugaard, Nakskov.
Berhelsen, Carl, Landbrugskandidat, Nislefgaard, Odense.
Berthelsen, Claudius, Landbrugskandidat, Nislefgaard, Odense.
Berthelsen, G., Landmand, Flintholm, Stenstrup.
Bertouch-Lehn, Baron, Langholm, Rødby.
Beyer, Dyrlæge, Grenaa.
Beyer, W., Kommissionær, Veile.
Bibov, Landmand, Liertorp, Sverrig.
Bie, L., Kjøbmand, Svendborg.
Bierfreund, Bankdirektør, Odense.
Bille-Brahe, Kammerherre, Baron, Egeskov, Kværndrup.
Bille-Brahe, Baron, Vilhelmsborg, Assens.
Bille-Brahe, A., stud. jur. Baron, Kjøbenhavn.
Bille-Brahe-Selby, Kammerherre, Lehnsbaron, Hvedholm, Faaborg.
Bingel, Proprietær, Mullerup, Slagelse.
Birch, Godsforvalter, Lundbygaard, Sjælland.
Bjerregaard, Gaardeier, Sønder Alslev, Nykjøbing paa Falster.
Bjørnbak, V., Referent for Aarhus Amtstidende, Aarhus.
Blegvad, Otto, Forvalter, Brolykke, Rudkjøbing.
Blem, Smedemester, Svaneke.
Blichfeldt, Kjøbmand, Stege.
Blinkenberg, K., Kjøbmand, Svendborg.
Blinkenberg, S., Kjøbmand, Svendborg.
Bluhme, E., Marinekapitain, Nørlund, Arden.
Blædel, Forvalter, Sæddingegaard, Rødby.
Blædel, Forpagter, Vilhelmsborg, Assens.
Blædel, Forpagter, Føns Mølle, Nørre Aaby.
Blædel, Forvalter, Erholm, Aarup.
Boalth, Oberst, Kjøbenhavn.

Boeck, Landvæsenselev, Charlottendal, Slagelse.
Boeck, Proprietær, Laven Hovgaard, Laven Station.
Boesen, Gaardeier, Eltang, Kolding.
Boesen, Kæmner, Veile.
Bohn, Proprietær, Flensborg, Sjælland.
Bokelmann, Forpagter, Nørregaard, Saxkjøbing.
Bom, P., Skibsbygmester, Thurø, Svendborg.
Bondrup, Landmand, Sjælsminde, Aalborg.
Bonke, N. H., Gaardeier, Lovisenlund, Naskov.
Bonnesen, Restaurateur, Svendborg.
Bonnesen, V., Landinspekteur, Fredensborg.
Borberg, Proprietær, Toftum, Thisted.
Borch, Docent, Kjøbenhavn.
Borch, Cancelliraad, Odense.
Borch, A., Kjøbmand, Roskilde.
Borum, C., Møller, Kjøbenhavn.
Bramsen, Gaardeier, Binderup, Kolding.
Brandt, P., Boghandler, Svendborg.
Brandt, V., Boghandler, Svendborg.
Branth, H., Forpagter, S. Elkjær, Sulsted.
Bredsted, Gartner, Odense.
Bredstrup, A. V., Forpagter, Store Slemmingegaard, Grenaa.
Breinholdt, Frue, Esbjerg.
Breinholt, Landmand, Vestervig.
Breinholt, Proprietær, Esbjerg.
Breinholt, J. Landmand, S. Vinkel, Lemvig.
Breinholt, J. S., Landmand, S. Vinkel, Lemvig.
Breinholt, P., Landmand, Volde, Lemvig.
Breit, Proprietær, Løitegaard, Amager.
Brendstrup, Proprietær, Fladbjerg, Sæby.
Briand, Forvalter, Bregentved, Haslev Station.
Briand, J., Partikulier, Svendborg.
Brinck-Seidelin, Proprietær, Mørkhøigaard, Kjøbenhavn.
Brock, C., Landmand, St. Annæplads 3, Kjøbenhavn.
Brockenhuus-Schack, Amtmand, Greve, Svendborg.
Brockenhuus-Schack, Kammerherre, Greve, Giesegaard, Ringsted.
Brockenhuus-Schack, J., Grevinde, Svendborg.
Brockenhuus-Schack, M., Comtesse, Giesegaard, Ringsted.
Brohm, U., Forpagter, Bavelse, Ringsted.
Bruhn, Gaardeier, Bramdrup, Seggelund, Haderslev.
Brüel, Forpagter, Vreilevkloster, Vraa.
Brun, Proprietær, Boderup, Nykjøbing p. Falster.
Bruun, Forvalter, Nielstrup, Svendborg.
Bruun, Gaardeier, Egegaard, Sorø.
Bruun, Landmand, Jerndrup, Christiansfeldt.
Bruun, Jernstøber, Nykjøbing paa Falster.
Bruun, Forpagter, Rosnæs Saxkjøbing.
Bruun, J., Landmand, Stenalt, Randers.
Bruun, Th., Gaardeier, Kragholm, Langeland.
Bruus, Major, Nygade 6, Kjøbenhavn.
Bruseth, Meierimester, Trondhjem.
Brydegaard, H. J., Sognefoged, St. Jørgens, Svendborg.
Brønddub, Møller, Hellebjerg Mølle, Horsens.
Buch, Forstkandidat, Ravnholt, Pederstrup Stat.
Buchwald, Godseier, Ulriksfeld, Helsingborg.
Buchwald, Landmand, Neesgaard, Mors.
Buchwald, Landmand, Nandrup, Mors.
Buchwald, v. C., Proprietær, Estruplund, Ørsted.
Buchwald, v. D. F., Proprietær, Friisholt, Bjerringbro.

Buhl, Landmand, Ny Stenderup, Kolding.
Busch, J. C., Lærer, Ballerup, Kjøbenhavn.
Buus, Inspecteur, Rosvang, Thisted.
Bülov, Proprietær, Tøistrup, Ringe.
Bøcher, Kontreadmiral, Kjøbenhavn.
Bøgevad, Proprietær, Christinefelt. Nakskov.
Bøgh, Godsforvalter, Tranekjær, Langeland.
Bøgh, Forvalter, Sanderumgaad, Marslev Stat.
Bøiesen, Landinspecteur, Aarup, Aarup Stat.
Bøllemose, Pastor, Grindsted, Varde.
Bønlykke, L., Gaardeier, Aalsrode, Grenaa.
Bønnelycke, Kjøbmand, Malmø.
Bønnelycke, C., Fabrikant, Svendborg.
Bønnelycke, J., Gaardbestyrer, Thorseng.
Bønnelycke, L., Fabrikant, Svendborg.
Bønnelycke, N., Gaardfæster, Vornæs, Thorsegn.
Børup, Rasm., Gaardeier, Hvilsted, Odder.
Bøttern, P., Landmand, Hagenstrup, Ulstrup.
Bøttern, V., Kjøbmand, Nakskov.
Bøttger, F. M., Kvæghandler, Stenbergkirke, Starup, Flensborg.

Calundan, H., Kjøbmand, Skive.
Carlsen, Propietær, Skibby.
Carlsen, Kjøbmand, Svendborg.
Carlsen, H., Proprietær, Manderup, Skibby.
Caroc, Fabrikant, Aarhus.
Carstens, Landmand, Flensborg.
Carstens, Justitsraad, Borgmester, Ærøskjøbing.
Carøe, Proprietær, Skjærvad, Grenaa.
Caspersen, Dyrlæge, Tranekjær, Langeland.
Caspersen, A., Landmand, Nykjøbing, Falster.
Castenschjold, Godseier, Borreby-gaard, Skjelskør.
Castenschjold, Lieutenant, Frederikssund.
Cederfeld de Simonsen, Kammerherre, Erholm, Aarup Stat.
Christensen, Fabrikant, Nykjøbing, Mors.
Christensen, Gaardeier, Sanderum, Odense.
Christensen, Gaardeier, Reisebølle, Rødby.
Christensen, Kjøbmand, Odder.
Christensen, Kjøbmand, Aalborg.
Christensen, Landmand, Pederstrup-gaard, Pederstrup.
Christensen, Lærer, Tommerup, Tommerup Stat.
Christensen, Vognfabrikant, Stubbekjøbing.
Christensen, A., Gaardeier, Grindsted, Randers.
Christensen, A., Mølleeier, Vollerslev, Borup.
Christensen, C., Fabrikant, Kbhavn.
Christensen, C., Gaardeier, Fuglemosegaard, Kjellerup.
Christensen, H., Fensteen, Odder.
Christensen, J., Gaardeier, Ellinge Nygaard, Silkeborg.
Christensen, J., Landmand, Søes, Aabenraa.
Christensen, J., Murermester, Helsingør.
Christensen, Knud, Gaardmand, Ellerup Kohave, Svendborg.
Christensen, L. P., Gaardeier, Næbbelund, Rødby.
Christensen, N., Forpagter, Vemmetofte, Faxe.
Christensen, N., Forvalter, Middelfart.
Christensen, N., Kjøbmand, Skanderborg.
Christensen, N., Landmand, Tunnerup, Nykjøbing, Falster.
Christensen, O., Brændevinsbrænder, Sorø.
Christensen, S., Proprietær, Orupgaard, Hvalsø.
Christiansen, Forpagter, Brænderupgaard, Kværndrup Stat.
Christiansen, Forpagter, Charlottenborg, Sverrig.

Christiansen, Forvalter, Wilhjelmsborg, Daugaard.
Christiansen, Gaardeier, Rønne, Bornholm.
Christiansen, Landmand, Boserup, Skaane.
Christiansen, Proprietær, Abildtorp, Nakskov.
Christiansen, Proprietær, Hvidinge, Helsingborg, Sverrig.
Christiansen, A., Gaardmand, Vester Tirsted, Rødby.
Christiansen, H., Landmand, Tunnerup, Nykjøbing, Falster.
Christiansen, H., Proprietær, Rask, Horsens.
Christiansen, J., Gaardeier, Allerup, Marslev Stat.
Christiansen, J., Gaardeier, Sødinge, Ringe.
Christiansen, L., Gaardeier, Ryslinge, Ringe Stat.
Christophersen, F., Kjøbmand, Byraadsmedlem, Odense.
Christoffersen, jun., Dyrlæge, Baarup, Tølløse.
Claessen, L., Proprietær, Krogslyst, Glostrup Stat.
Clausen, Fabrikant, Kjøbenhavn.
Clausen, Landmand, Store Vellinge, Børkop.
Clausen, Proprietær, Maegaard, Svendborg.
Clausen, Skovrider, Dyrehaugegaard, Hvidkilde.
Clausen, Teglværkseier, Borgnæs, Ærø.
Clausen, Teglværksbestyrer, Stenstrup, Stenstrup Stat.
Clausen, C., Forpagter, Refskjærgaard, Aabybro.
Clausen, E., Forpagter, Heldagergaard Teglværk, Svendborg.
Clausen, E., Forpagter, Mullerup, Svendborg.
Clausen, H., Aftægtsmand, Skovbyballe, Als.
Clausen, H. E., Gaardeier, Marslev, Marslev Stat.
Clausen, H. W., Konsul, Nyborg.
Clausen, L. E., Proprietær, Rosendal, Hobro.
Clausen, M., Proprietær, Mariendal, Odense.
Clement, C., Forvalter, Havlykkegaard, Maribo.
Clement, P., Forvalter, Østrupgaard, Faaborg.
Cole, John. L., Agent, Maastricht, Nederlandene.
Collet, Hofjægermester, Lundbygaard, Lundby.
Copmann, Godsinspecteur, Hellerup, Pederstrup Stat.
Cour, A. la, Forstander, Næsgaard, Stubbekjøbing.
Cour, J. C. la, Forstander, Lyngby, Kjøbenhavn.
Cour, J. L. la, Proprietær, Skærsø, Æbeltoft.
Cour, N. la, Proprietær, Sønderris, Guldager.
Cour, P. la, Forpagter, Havmøllen, Æbeltoft.
Creutzberg, Maskinhandler, Kjøbenhavn, Boldhusgade Nr. 3.

Dahl, Directeur, Aas, Norge.
Dahl, Møller, Gudsø, Fredericia.
Dahl-Hardt, P., Gaardeier, Ødis, Kolding.
Dahlholm, Proprietær, Nimtofte Mølle, Randers.
Dahlkilde, Gaardmand, Dahlkildegaard, Faaborg.
Dall, Forpagter, Rødeveirmøllegaard, Glostrup.
Dalleby, S., Gaardeier, Gjemsing, Struer.
Dam, W., Gaardeier, Brogaard, Aakirkeby.
Damgaard, Landinspecteur, Svendborg.
Damgaard, Landvæsenselev, Taarnborg, Korsør.
Damm, Fabrikant, Svendborg.
Damm, Partikulier, Kjøbenhavn.
Dan, Kjøbmand, Nakskov.
Dan, Meieriforpagter, Ullerup, Sønderborg.
Danielsen, Commissionær, Kiel.
Danielsen, Slagter, Rødby.
Daniel, H. Nielsen, Gaardeier, Feiø.

Danielsen, J., Handelsmand, Nykjøbing, Falster.
Dannesboe, Hestehandler, Odense.
Danneskjold-Samsøe, C., Greve, Brattingsborg, Samsø.
Danneskjold-Samsøe, Hofjægermester, Greve, Ulriksholm, Odense.
Danæus, Præst, Kolind, Grenaa.
Daugaard, Jens, Gaardeier, Fredsted, Kolding.
David, Distriktslæge, Svendborg.
Davidsen, D., Landmand, Trustrup, Grenaa.
Davidsen, N., Landmand, Trustrup, Grenaa.
Davitzen, V. N., Gaardeier, Baastadgaard, Allinge.
Dehlholm, Proprietær, Katrinebjerg, Middelfart.
Dinesen, Jægermester, Schæfergaard, Gjentofte.
Ditlefsen, Kjøbmand, Bogense.
Dons, Godseier, Hesselager, Svendborg.
Dons, Læge, Ringe.
Dons, Proprietær, Søgaard, Nestved.
Drescher, Capitain, Kjøbenhavn.
Drescher, Proprietær, Nygaard, Glostrup.
Drewsen, S., Cand. polyt., Kjøbenhavn, Tuborg Fabrikker.
Dreyer, Cancelliraad, Odense.
Due, Landmand, Aakirkeby, Bornholm.
Dyhr, Lieutenant, Driftsbestyrer, Odense.
Døcker, J., Landvæsenselev, Pilegaard, Faaborg.

Eckardt, Proprietær, Catrineholm, Stagelse.
Eckardt, Chr., Proprietær, Ørumgaard, Daugaard Stat.
Eckersberg, Arkitekt, Svendborg.
Eckmann, Fabrikant, Holmstrup, Holmstrup Stat.
Egede, Forpagter, Vordingborg.
Egge, F., Kreaturhandler, Veile.
Egmann, Grosserer, Kjøbenhavn.
Eide, Kammerherre, Kjøbenhavn.
Elkjær, H., Forvalter, Vellinggaard, Veile.
Ellegaard, Hans, Gaardeier, Jordløse, Trunderup.
Engelsted, Wright, Jægermester, Rørbæk, Ullerslev.
Engelstoft, Biskop, Odense.
Engholm, Forvalter, Saltø, Karrebæksminde.
Engholm, G., Forpagter, Stora Market, Sverrig.
Erhardi, N. S., Landbrugskandidat, Flintholm, Stenstrup.
Eriksen, Kammerraad, Aarhus.
Eriksen, Landsthingsmand, Anderup, Odense.
Errebo, C. H., Landmand, Rødby.
Eskesen, Bestyrer, Ravnholt, Ullerslev.
Eskildsen, S., Forpagter, Kokkedal, Aabyskov.
Esmann, Capitain, Nyborg.
Esmann, Grosserer, Odense.
Estrup, Konseilspræsident, Finantsminister, Kongsdal og Skafføgaard, Aarhus.
Evers, Alfred, Godseier, Göteborg, Sverrig.
Everwyn, Dr., Arnhem, Nederlandene.
Ewers, Ingenieur, Wedellsborg, Assens.
Ewers, Fabrikant, Kjøbenhavn.

Faber, Lieutenant, Bramminge.
Fabricius, Forpagter, Korsebølle, Langeland.
Fabricius, Forpagter, Søholm, Aarup Stat.
Fabricius, Frue, Bramminge.
Fabricius, Lieutenant, Bramminge.
Fabricius, C., Forpagter, Charlottendal, Slagelse.
Fabricius, L. P., Forpagter, Charlottendal, Slagelse.
Fabricius, M., Frøken, Magleby, Langeland.
Fabricius, O., Forpagter, Magleby, Rudkjøbing.
Fabricius, Otto, Forpagter, Kannikegaard, Lund.
Fabricius, P., Forpagter, Holmegaard, Rudkjøbing.
Falkenberg, Forvalter, Hindemae, Ullerslev Stat.

Fasting, Sagfører, Nakskov.
Fasting, C., Forpagter, Bøgebjerg, Kjerteminde.
Fauerschou, Mariager.
Feldt, Maler, Tranekjær, Langeland.
Feldthusen, F. L., Forpagter, Pilegaard, Faaborg.
Feldthusen, Landmand, Høve, Sjælland.
Feldthusen, Proprietær, Lindevads Mølle, Vester Aaby.
Feltmann, Forvalter, Grængegaard, Grænge.
Fenger, R., Driftsbestyrer, Bolbro, Odense.
Fensmark, Overretssagfører, Farumgaard, Birkerød.
Finderup, Proprietær, Torpegaard, Aarslev.
Fjord, Docent, Kjøbenhavn.
Flach, Garver, Aarhus.
Flintegaard, J., Gaardmand, Magleby, Rudkjøbing.
Fløytrup, A., Forvalter, Sølyst, Svendborg.
Fløytrup, E., Landmand, Sølyst, Svendborg.
Fløytrup, H. H., Proprietær, Sølyst, Svendborg.
Fløytrup, J. S., Forstassistent, Rødskebølle, Svendborg.
Fløytrup, M., Karethmager, Sørup, Svendborg.
Fog, J., Kjøbmand, Horsens.
Fog, Proprietær, Risinge, Ullerslev.
Fog, R. G., Kjøbmand, Svendborg.
Forslund, Gustaf, Proprietær, Høgby med andra Ryd, Edelsberga & Laholm.
Forster, Lincoln, England.
Frandsen, Jernstøber, Holbæk.
Frandsen, C., Skomager, Svendborg.
Frandsen, J. P., Ungkarl, Taastrup, Møen.
Frantzen, Høiskoleforstander, Referent for Fyens Stiftstidende.
Frederiksen, Chordegn, Svendborg.
Frederiksen, Godseier, Skjelstrup, Nakskov.
Frederiksen, Hestehandler, Slagelse.
Frederiksen, Jernstøber, Nakskov.
Frederiksen, Meieriforpagter, Edelsminde, Svendborg.
Frederiksen, Proprietær, Sandby, Nakskov.
Frederiksen, D., Jægermester, Kjærstrup, Holeby.
Frederiksen, J., Proprietær, Frederiksminde, Nakskov.
Frederiksen, L., Gaardmand, Svanninge, Faaborg.
Frederiksen, M., Gaardeier, Aarslev, Ringe.
Freuchen, Landmand, Nakskov.
Friedler, C. D., Fabrikant, Kjøbenhavn.
Frigaard, P., Landmand, Herringe, Rudme.
Friis, Forpagter, Holmegaard, Nestved.
Friis, Forpagter, Lyngbygaard, Skjelskør.
Friis, Proprietær, Julianeholm, Randers.
Friis, pens. Lærer, Borby, Eckernførde.
Friis, Bernhard, Forvalter, Tjørneby, Nakskov.
Friis, C. A., Gaardeier, Flinterupgaard, Phillipsdal.
Friis, F., Jægermester, Duelund, Kjellerup.
Friis, H., Forpagter, Vilhelmshøi, Søllested.
Friis, J., Poulstrupgaard, Nakskov.
Friis, J., Jægermester, Lyngbygaard, Aarhus.
Friis, Iver, Gaardeier, Fredsted, Haderslev.
Friis, J., Forvalter, Poulstrup, Nakskov.
Friis, Korfitz Bech, Godseier, Greve, Sverrig.
Friis, L., Landbrugskandidat, Fagreferent for Dagbladet, Lillekjøbeløvgaard, Nakskov.
Frijs, C., Greve, Juellinge, Lolland.
Frijs, J., Greve, Jullinge, Lolland.
Fritsche, Grosserer, Kjøbenhavn.
From, Teglværkseier, Slæbek, Svendborg.
Frost, Proprietær, Stenisgaard, Aalborg.
Fuglede, Kjøbmand, Næstved.
Fuglede, Læge, Korselitze, Nykjøbing, Falster.
Frøberg, Landmand, Sorvad, Randers.
Frølich, Landsbrugskandidat, Hillerød.

Frølund, Forstander for Fauerbogaard Agerbrugsskole, Jyderup Stat.
Fønss, Kammerherre, Hindsgavl, Middelfart.

Gade, Forvalter, Store Slemmingegaard, Grenaa.
Gammmeltoft, Proprietær, Herløvgaard, Frederiksborg.
Garde, Forpagter, Brahetrolleborg, Faaborg.
Gether, Forpagter, Sprettingegaard, Thureby.
Gibelhausen, Landmand, Sverrig.
Gibbons, H. P., Fabrikant, Wantage, Berkshire, England.
Gjede, Proprietær, Skive.
Gjerløff, L., Forpagter, Korupgaard, Odense.
Glud, Forpagter, Boller, Horsens.
Glud, Forvalter, Dragsgaard, Bælum.
Glud, Proprietær, Jensgaard, Horsens.
Glud, P., Grosserer, Veile.
Glud, W., Grosserer, Kjøbenhavn.
Gosvig, M., Landmand, Feldborg, Hjerm.
Gotfredsen, Gjæstgiver, Brobyværk, Faaborg.
Gotfredsen, Proprietær, Lundsgaard, Ribe.
Gottfredsen, Remmefabrikant, Kjøbenhavn.
Graae, Forpagter, Nordruplund, Slagelse.
Gram, Kjøbmand, Nykjøbing, Falster.
Grandjean, Hoteleier, Nykjøbing, Sjælland.
Grau, H. C., Forpagter, Pøl, Nordborg.
Grundbeck, Kjøbmand, Sandvig, Bornholm.
Grønbeck, Dampmøller, Saxkjøbing.
Grønlund, Guldsmed, Svendborg.
Grønlund, J., Meierist, Tommerup, Tommerup Stat.
Grønlund, L., Proprietær, Tommerup, Tommerup Stat.
Gudme, A., Fabrikant, Svendborg.
Gudme, H. A., Fabrikant, Svendborg.
Gundorph, Apotheker, Brædstrup, Horsens.
Gylding, Kjøbmand, Veile.
Gørikke, Gaardeier, Kaabeksgaard, Ringsted.

Håkonson, N., Mekanikus, Sventorp, Sverrig.
Haffner, Wolfgang v., Kammerjunker, Brodda, Skurup, Malmø.
Hagemann, Arkitekt, Kjøbenhavn.
Hagensen, Landmand, Volstrup, Struer.
Hald, Proprietær, Abigalsminde, Sulsted Stat.
Halgren, Maskinfabrikant, Kjøbenhavn.
Halkjær, Forpagter, Harløse, Skaane.
Hammerich, Fabrikant, Nakskov.
Hammershøi, Overlærer, Svendborg.
Hansen, Apotheker, Kjøbenhavn.
Hansen, Forpagter, Antvorskov, Slagelse.
Hansen, Forpagter, Egholm, Skiby.
Hansen, Forvalter, Græshave, Nakskov.
Hansen, Forpagter, Glorup, Nyborg.
Hansen, Forvalter, Korselitze, Falster.
Hansen, Forpagter, Korselitze, Nykjøbing, Falster.
Hansen, Forvalter, Liseborg, Viborg.
Hansen, Forpagter, Nedergaard, Langeland.
Hansen, Forvalter, Rostrup, Marslev Station.
Hansen, Forpagter, Saltø, Karrebæksminde.
Hansen, Forvalter, Tingfeldgaard, Svanike.
Hansen, Forvalter, Vestensborg, Nykjøbing, Falster.
Hansen, Forstkandidat, Widskøfle, Skaane.
Hansen, Gaardeier, Glostrup, Nakskov.
Hansen, Gjæstgiver, Lundeborg, Svendborg.
Hansen, Godseier, Valdnæsgaard, Saxkjøbing.
Hansen, Hestehandler, Nykjøbing, Falster.
Hansen, Høiskoleforstander, Candidat, Oddense, Skive.
Hansen, Kommis, Svendborg.
Hansen, Landinspecteur, Svendborg.
Hansen, Landmand, Langeland.

Hansen, Landmand, Hallenslev, Phillipsdal.
Hansen, Landmand, Styrsgaard, Bornholm.
Hansen, Landmand, Veile.
Hansen, Landbrugsconsulent, Rudkjøbing.
Hansen, Maskinbygger, Herslev, Fredericia.
Hansen, Møllebygger, Odder.
Hansen, Møller, Lundgaards Møller, Brobyværk, Faaborg.
Hansen, Møller, Roerslev, Middelfart.
Hansen, Møller, Spangsbjerg Mølle, Esbjerg.
Hansen, Partikulier, Birket, Nakskov.
Hansen, Partikulier, Ribe.
Hansen, Postholder, Nyborg.
Hansen, Proprietær, Gjeldbjerg, Eiby.
Hansen, Proprietær, Lynggaard, Bornholm.
Hansen, Proprietær, Rostrup, Marslev Station.
Hansen, Proprietær, Skovlunde, Fredensborg.
Hansen, Proprietær, Store Hovedgaard, Hovedgaard Stat.
Hansen, Skovrider, Næsbygaard, Sorø.
Hansen, A., Forvalter, Nedergaard, Tranekjær.
Hansen, A., Gaardeier, Røigaard-Vollerup, Sønderborg.
Hansen, A., Kollektør, Aldersro, Aarhus.
Hansen, A., Smed, Nørreballe, Maribo.
Hansen, C., Forpagter, Stensgaard, Tranekjær.
Hansen, C., Gaardeier, Kjær, Sønderborg.
Hansen, C., Kjøbmand, Korsør.
Hansen, C., Landmand, Nedergaard, Langeland.
Hansen, C., Plantør, Aarhus.
Hansen, C. C., Skibsbygger, Svendborg.
Hansen, C. A., Forpagter, Mullerød, Assens.
Hansen, Carl, Kjøbmand, Rudkjøbing.
Hansen, Chr., Gaardeier, Allerup, Odense.
Hansen, Chr., Landmand, V. Hæsinge, Faaborg.
Hansen, Chr., Landmand, Rosenlund, Marslev Station.
Hansen, Chr., Landmand, Østermarie, Bornholm.
Hansen, E., Gaarde., Vilstrup, Kolding.
Hansen, F., Forpagter, Hennebjerg Ladegaard, Fredericia.
Hansen, F., Restaurateur, Svendborg.
Hansen, F. C., Proprietær, Løjtertoft, Nordborg.
Hansen, H., Gaardeier, Avernæs, Assens.
Hansen, H., Gaardeier, Skebjerg, Langeland.
Hansen, H., Møller, Borreby Mølle, Fangel Kro, Odense.
Hansen, Hans, Gjæstgiver, Falsled, Faaborg.
Hansen, H., A., Smed, Ulbølle, Svendborg.
Hansen, H. C., Forpagter, Ulbølle, Svendborg.
Hansen, H. J., Gaardeier, Lysabild, Als.
Hansen. H. J., Gaardeier, Næbbelund, Rødby.
Hansen, H. J., Gaardeier, Skebjerggaard, Langeland.
Hansen, Hans L., Sognefoged, Dreiø.
Hansen, H. P., Gaardeier, Bjerrede, Thuredy.
Hansen, H. P., Skibsbygger, Byraadsmedlem, Svendborg.
Hansen, J., Gaardeier, Skrillinge, Middelfart.
Hansen, J., Landmand, Andrupgaard, Christiansfeldt.
Hansen, J. N., Landmand, Blangstrup, Assens.
Hansen, J., Gaardbestyrer, Frørup Mark, Nyborg.
Hansen, J., Landmand, Østerlarsker, Bornholm.
Hansen, J., Proprietær, Bjørnemose, Svendborg.
Hansen, J. P., Landmand, Mørre, Ærø.
Hansen, Jens, Gaardeier, Skrøbeløv, Langeland.
Hansen, Jens, Gaardeier, Skovsbo, Svendborg.
Hansen, Jens, Gaardm., Holev, Odense.

Hansen, K., Gaardmand, Ellerup, Svendborg.
Hansen, L., Landmand, Søgaard, Kjøbenhavn.
Hansen, L., Proprietær, Langebæksgaard, Vordingborg.
Hansen, L. P., Kjøbmand, Ærøeskjøbing.
Hansen, Lars, Gaardeier, Vinding, Veile.
Hansen, Laurits, Gaardeier, Killerup, Odense.
Hansen, M., Landmand, Langsted, Odense.
Hansen, M., Møller, Steenstrup, Steenstrup.
Hansen, Martha, Frue, Espe, Kværndrup.
Hansen, Martin, Manufacturhandler Kjøbenhavn.
Hansen, N., Dyrlæge, Kjøbenhavn.
Hansen, N., Fotograf, Svendborg.
Hansen, N., Gaardeier, Starup, Kolding.
Hansen, N., Landsthingsmand, Gaardeier, Oure, Svendborg.
Hansen, N., Landbrugskandidat, Thune Landboskole, Taastrup Stat.
Hansen, N. Chr., Møller, Lunde Mølle, Odense.
Hansen, Niels, Gaardeier, Haldborg, Hem, Skive.
Hansen, O., Gaardeier, Kregome, Frederiksværk.
Hansen, O., Landmand, Charlottenlund, Veile.
Hansen, O. P., Forvalter, Bregnegaard, Gjentofte.
Hansen, O. R., Forvalter, Flintholm, Stenstrup.
Hansen, P., Gaardeier, Tvede, Svendborg.
Hansen, P., Landmand, Blangstrup, Assens.
Hansen, P., Landmand, Vielsted, Sorø.
Hansen, P., Landmand, Ypnastedgaard, Svaneke.
Hansen, P., Møller, Nederstemølle, Svendborg.
Hansen, P., Proprietær, Lumby, Odense.
Hansen, P., Proprietær, Vindebygaard, Nakskov.
Hansen, Peter, Landmand, V. Hæsinge, Faaborg.
Hansen, Peter Landmand, Vollerup, Sønderborg.
Hansen, R., Gaardeier, Elkenør, Falster.
Hansen, R., Gaardmand, Gl. Skrøbeløv, Langeland.
Hansen, Th., Seilmager, Svendborg.
Hansen, T. H., Maskinfabrikant, Svendborg.
Hansen, Theodor, Landmand, Ibsker, Svaneke.
Hansen, V., Forvalter, Svendborg.
Harder, N. H., Gaardeier, Tammestrup, Randers.
Harmens, Landvæsenselev, Heldagergaard, Svendborg.
Harreschou, Partikulier, Svendborg.
Hass, Bestyrer, Frisenfeldt, Falster.
Hasselbach, Kjøbmand, Nakskov.
Hassing, Fabrikant, Svendborg.
Hasting, C. P., Grosserer, Kjøbenhavn.
Hastrup, Forvalter, Skovsbo, Rudkjøbing.
Hastrup, Gjæstgiver, Aarhus.
Hastrup, J., Proprietær, Fuglevadlund, Odense.
Haugsted, Adjunkt, Hunderup, Odense.
Have, A., Landmand, Skovbølle, Nakskov.
Havemann, J., Kjøbmand, Rudkjøbing.
Havmand, Otto, Forvalter, Rødby.
Hedemann, Kammerjunker, Dueholm, Nykjøbing, Mors.
Hegermann Lindencrone, Generallieutenant, Kammerherre, Bjørnemose, Svendborg.
Heide, H., Proprietær, Kjærsgaard, Horsens.
Heier, Meieribestyrer, Ourupgaard, Nykjøbing, Falster.
Heilmann, Forpagter, Tranebjerggaard, Aarhus.
Heilmann, Kjøbmand, Svendborg.
Heilmann, Præst, Aaby, Aabybro, Aalborg.

Hellemann, Proprietær, Grønnæssøgaard, Frederiksværk.
Heltzen, Kammerherre, Stiftamtmand, Odense.
Heltzen, Proprietær, Langkilde, Odense.
Hempel, Skovrider, Fredensborg.
Henningsen, Forvalter, Overdrevsgaard, Borup.
Henriksen, Gaardeier, Ørbjerg, Fuglebjerg, Sjælland.
Henriksen, Landmand, Vogens.
Henriksen, Proprietær, Skovgaard, Kolding.
Henriksen, H., Gaardeier, Bøgeskov, Kolding.
Henriksen, J., Gaardeier, Smidstrup, Bogense.
Henriksen, M., Maskinbygger, Dongshøirup, Svendborg.
Henriksen, P., Gaardeier, Smidstrup, Bogense.
Herholdt, Postmester, Svendborg.
Hermannsen, H., Jernstøber, Næstved.
Hertel, J. V. T., Redakteur, Kjøbenhavn.
Hertz, Forpagter, Herlufsholm, Næstved.
Hessellund, Forvalter, Borupgaard, Hovedgaard Stat.
Hestbeck, M., Jernstøber, Lemvig.
Hillerup, Jægermester, Ny Kirstineberg, Nykjøbing, Falster.
Hinding, Kjøbmand, Nykjøbing, Mors.
Hingelberg, Forvalter, Aalykkegaard, Odense.
Hjorth, N. C., Landbrugskandidat, Flintholm, Stenstrup.
Hjorth, O. D., Forvalter, Hvilsbjerggaard, Børkop.
Hoffgaard, Kjøbmand, Svendborg.
Hofman (Bang), Etatsraad, Hofmansgave, Odense.
Hofman (Bang), Forpagter, Hofmansgave, Odense.
Hofman (Bang), Ingenieur, Dorpath, Liftand.
Hoffmann, Kjøbmand, Tommerup, Fuglebjerg.
Holck, Lehnsbaron, Holckenhavn, Nyborg.
Holm, Dyrlæge, Kjøbenhavn.
Holm, Forpagter, Christinetoft, Sverrige.
Holm, Forvalter, Einsidelsborg, Odense.
Holm, Proprietær, Ellingegaard, Nykjøbing, Sjælland.
Holm, A., Gaardeier, Røgind, Ringkjøbing.
Holm, C. J., Kjøbmand, Aarhus.
Holm, C. O., Forvalter, Riberholdt, Frederikshavn.
Holm, E., Godseier, Lerchenfelt, Kallundborg.
Holm, H. H., Gaardeier, Gultvedholm Kværndrup.
Holm, J., Ritmester, Simblegaard, Hasle, Bornholm.
Holm, J. J., Gaardeier, Riberholt, Frederikshavn.
Holm, K., Gaardeier, Møgeltønder.
Holm, N., Ritmester, Simblegaard, Hasle, Bornholm.
Holm, W., Forvalter, Ellingegaard, Nykjøbing, Sjælland.
Holst, Forpagter, Petersminde, Veile.
Holst, Kammerherre, Indendant, Christiania.
Holst, Proprietær, Klodskovgaard, Nykjøbing, Falster.
Holst, Proprietær, Langendamsgaard, Kallundborg.
Holst, A., Proprietær, Hveiselgaard, Jellinge.
Holst, H., Møller, Kloster Mølle, Alken Stat.
Holst, H. C., Proprietær, Brandberg, Jellinge.
Holstein, Forpagter, Sal, Bjerringbro.
Holstein, Overkammerherre, Lehnsgreve, Holsteinborg, Skjelskjør.
Holstein, C. D., Greve, Student, Lyngbygaard, Aarhus.
Holt, P., Udgiver af Lommebog for Landmænd, Sandal, Fredericia.
Hone, Landmand, Vestervig.
Hoppe, Cand. jur., Pallesbjerg, Ringkjøbing.
Hostrup, Proprietær, Gjelballegaard, Kolding.

Hougaard, Maskinfabrikant, Weidenallé 28, Hamburg.
Houmann, Kjøbmand, Aarhus.
Houmann, S., Grosserer, Fabrikant, Kjøbenhavn, Industriudstillingsbygningen.
Hude, v. d. Kjøbmand, Svendborg.
Hude, L., v. d., Mægler, Svendborg.
Hugge, M., Landmand, Vonsild, Kolding.
Hullegaard, H. G., Landmand, Tufvan, Vexiö, Sverrig.
Husen, P., Amtsveiinspecteur, Svendborg.
Husted, Proprietær, Greis, Veile.
Hvenegaard, Forpagter, Ølund, Odense.
Hvid, Peter, Landmand, Rudkjøbing,
Hviid, Proprietær, Holmegaard, Nakskov.
Hviid, Proprietær, Johannesdal, Slagelse.
Hüttemeier, Fabrikant, Kjøbenhavn,
Høegh, H., Landmand, Christiansminde, Grenaa.
Højberg, F., Forpagter, Nørmark, Møgeltønder.
Højmark, A. L., Kjøbmand, Kjøbenhavn.
Høst, Forvalter, Ørbæklunde, Nyborg,
Høyer, Gaardfæster, Bjerreby, Thorseng.
Høyer, Proprietær, Lundby Mølle, Alslev Station, Falster.
Høyrup, Proprietær, Skjødegaard, Kolding.
Høytema, W., v. Forvalter, Dulemborg, Nederlandene.

Ibsen, Proprietær, Gabrielsminde, Nakskov.
Illum, Møller, Grubbemølle, Faaborg.
Ingwersen, P., Proprietær, Kjerstineborg og Elisabethsminde, Kolding.
Irgens, Oberst, Svendborg.
Ivers, Landvæsenselev, Korsebølle, Langeland.
Iversen, Gaardeier, Odsherred, Nykjøbing.
Iversen, Anders, Landmand, Helnæs, Assens.
Iversen, Hans, Landmand, Ertebjerg, Als.
Iversen, Mads, Skovfoged, Græsholmene, Svendborg.
Jacobsen, Bibliothekar ved Landbrugsakademiet, Stockholm, Sverrig.
Jacobsen, Forpagter, Fænøgaard, Middelfart.
Jacobsen, Forvalter, Saxtjedgaard, Rødby.
Jacobsen, Forpagter, Lykås, Klippan Stat., Sverrig.
Jacobsen, Grosserer, Kjøbenhavn.
Jacobsen, Landmand, Bjerringbro.
Jacobsen, Maskinfabrikant, Beder, Aarhus.
Jacobsen, Møller, Præstø.
Jacobsen, Overretssagfører, Svendborg.
Jacobsen, Proprietær, Lundforlund, Slagelse.
Jacobsen, C., Ellegaard, Slagter, Kjøbenhavn.
Jacobsen, Chr., Gaardeier, N. Kongerslev, Aalborg.
Jacobsen, Chr., Gaardeier, Sjellerup, Augustenborg, Als.
Jacobsen, H., Gaardeier, Munkebo, Kjerteminde.
Jacobsen, H., Landmand, Hopballe, Jellinge Sogn, Veile.
Jacobsen, H., Proprietær, Brønsgaard, Skjærbæk.
Jacobsen, H. C., Landmand, Vosemosegaard, Holmstrup Station.
Jacobsen, J., Gaardeier, Kregome, Frederiksværk.
Jacobsen, J. J., Kjøbmand, Faaborg,
Jacobsen, Jørg, Landmand, Tommerup.
Jacobsen, L., Mølleeier, Brøns Mølle, Skjærbæk.
Jacobsen, M., Kjøbmand, Faaborg.
Jacobsen, N., Forpagter, Norslund, Aarhus.
Jacobsen, R., Gaardfæster, Lundby, Thorseng.
Jacobæus, Forpagter, Skarhult, Christineberg.
Jagd, Forvalter, Ourebygaard, Lolland.

Jagd, Forvalter, Ourupgaard, Nykjøbing, Falster.
Jakobsen, Chr. P., Grosserer, Kjøbenhavn.
Jakobsen, H., Gaardeier, Langdel, Augustenborg.
Jacobsen, N. P., Gaardeier, Teglgaard, Ordrup.
Jansen, Branddirecteur, Svendborg.
Jarlsberg, Wedel-, Landmand, Christiania.
Jelling, Vognfabrikt., Aarhus.
Jensen, Dyrlæge, Nykjøbing, Sjælland.
Jensen, Dyrlæge, Kværndrup, Kværndrup Stat.
Jensen, Dyrlæge, Skjævlund, Horsens.
Jensen, Forpagter, Harrestedgaard, Næstved.
Jensen, Forpagter, Taffelbay, Kjøbenhavn.
Jensen, Forvalter, Almegaard, Rønne,
Jensen, Forvalter, Overserum, Sverrige.
Jensen, Forvalter, Rønningesøgaard, Ullerslev.
Jensen, Forvalter, Tyrstinggaard, Brædstrup.
Jensen, Godsforvalter, Assens.
Jensen, Jernstøber, Faaborg.
Jensen, Kjøbmand, Svendborg.
Jensen, Landbrugskandidat, Kjøbenhavn, Vesterbrogade, 109 1. Sal.
Jensen, Landmand, Bjerre, Sjælland.
Jensen, Landmand, Fillerup, Odense.
Jensen, Landmand, Skovsbo, Ullerslev.
Jensen, Landmand, Skydebjerg, Aarup.
Jensen, Lieutenant, Limensgaard, Aakirkeby.
Jensen, Overretsprokurator, Aggershvile, Kjøbenhavn.
Jensen, Proprietær, Anderupgaard, Odense.
Jensen, Proprietær, Lundegaard, Bogense.
Jensen, Proprietær, Veilegaard, Roskilde.
Jensen, Redakteur, Kjøbenhavn.
Jensen, A., Gaardeier, Vandamgaard, Vejen.
Jensen, Anders, Landmand, V. Hæsinge, Faaborg.
Jensen, C., Kjøbmand, Karise, Kjøge.
Jensen, C., Landmand, Gamby, Aarup.
Jensen, Chr., Assistent ved Kiels Universitets Landvæsens Institut. Kiel.
Jensen, Chr., Blikkenslager, Svendborg.
Jensen, Chr., Meieriassistent, Odense.
Jensen, E. Kreaturcommissair, London, The London joint Stock bank. Charterhousestreet.
Jensen, Elise, Frue, Odense.
Jensen, F. W., Tobaksfarikør, Odense.
Jensen, G., Landmand, Køllerødgaard, Ny Larsker, Rønne.
Jensen. H., Gaardeier, Hjallese, Odense.
Jensen, H., Gaardeier, Herritsløv, Nysted.
Jensen, H. C., Hällstorp, Billeberge, Skaane.
Jensen, H. P., Maskinfabrikant, Aarhus.
Jensen, Hans, Gaardeier, Birkende, Langeskov Stat.
Jensen, J., Gaardmand, Trunderup, Kværndrup.
Jensen, J., Partikulier, Kjøbenhavn.
Jensen, Jens, Landmand, Skanderborg Ladegaard, Skanderborg.
Jensen, Jes, Kjøbmand, Svendborg.
Jensen, L., Gaardeier Reisby, Skjærbæk.
Jensen, L., Landmand, Søholmgaard, Kjøbenhavn.
Jensen, L., Landmand, Trelde, Fredericia.
Jensen, Lars, Smed, Skjelby, Falster.
Jensen, N., Gaardeier, Alsløv, Kjøge.
Jensen, Kjøbmand, Brænderup Mølle, Toftlund.
Jensen, N., Landmand, Karensminde, Beder, Aarhus.
Jensen, N., Mægler, Svendborg.

Jensen, N. P., Gaardeier, Bøgeballegaard, Brædstrup.
Jensen, O., Gaardeier, Staugaard, Laven Stat.
Jensen, O. Chr., Gaardeier, Vrangbæk, Frederikshavn.
Jensen, Ole, Landmand, Bornholm.
Jensen, P., Gaardeier, Horne Mark, Faaborg.
Jensen, P., Gaardeier, Skibstedgaard, Bælum.
Jensen, P., Gaardeier, Sverborg, Vordingborg.
Jensen, P., Landmand, Skanderborg Ladegaard, Skanderborg.
Jensen, P., Proprietær, Hammeldrupgaard, Slagelse.
Jensen, S., Møller, Fillerup Mølle, Odder, Aarhus.
Jensen, W., Kjøbmand, Ørby, Samsø,
Jeppesen, Møller, Grubbemølle, Svendborg.
Jeppesen, H., Gaardeier, Høie Taastrup.
Jepsen, Jens, Gaardeier, Nors, Thisted.
Jespersen, Forpagter, Endrupholm, Bramminge.
Jespersen, Proprietær, Spidsgaard, Bornholm.
Jespersen, C.H., Forpagter, Ladegaard, Hasle.
Jespersen, P., Gaardeier, True, Aarhus.
Jespersen, P., Gaardeier, Reinemark, Borup.
Jessen, Dyrlæge, Kjøbenhavn.
Jessen, Forpagter, Berritzgaard, Saxkjøbing.
Jessen, Gaardeier, Taars, Nakskov.
Jessen, Landmand, Aabenraa.
Jessen, Proprietær, Maibølgaard, Sønderborg.
Jessen, H., Proprietær, Egemosegaard, Nakskov.
Jessen, F., Landmand, Christiansminde, Nykjøbing, Falster.
Jessen, v., Kammerherre Horsens.
Jochumsen, Stadsingenieur, Odense.
Jochumsen, Proprietær, Skaane.
Johannesen, Alvsbestyrer, Høibygaard Sukkerfabrik, Holeby.
Johansen, Frue, Rødby.
Johansen, Landmand, Helsingør.
Johansen, Møllebygger, Eiershaab, Odense.
Johansen, Gaardmand, Øxendrup, Nyborg.
Johansen, Th., Møller, Orup, Faxe.
John, E., Gaardeier, Voldby, Middelfart.
Jokumsen, V., Partikulier, Feiø, Bandholm.
Juel, Stamhusbesidder, Kammerherre, Hverringe, Kjerteminde.
Juel-Brockdorff, Lehnsbaron, Thorseng.
Juel-Brokdorff, Fritz, Baron, Thorseng.
Juul, Proprietær, Marstal, Ærø.
Juul, J., Landmand, Kornumgaard, Løgstør.
Juulmann, Godsforvalter, Hvedholm, Faaborg.
Jørgensen, N. Chr., Forpagter, Østrup Mølle, Odense.
Jørgens, Forpagter, Østerhaab, Horsens.
Jørgensen, Brygger, Nørregade 72, Odense.
Jørgensen, Etatsraad, Søholt, Maribo.
Jørgensen, Fabrikeier, Faxe.
Jørgensen, Forvalter, Kringeborg, Nykjøbing, Falster.
Jørgensen, Frue, Tiselholt, Svendborg.
Jørgensen, Gaardeier, Duus Mølle, Kolding.
Jørgensen, Gaardejer, Duus Mølle, Kolding.
Jørgensen, Gaardeier, Rødby.
Jørgensen, Godseier, Søllestedgaard, Søllested Stat.
Jørgensen, Godseier, Tiselholt, Svendborg.
Jørgensen, Kjøbmand, Maribo.
Jørgensen, Landmand, Kløveres.
Jørgensen, Landmand, Nygaard Ballerup.
Jørgensen, Lærer, Løitofte, Nakskov.
Jørgensen, Mekanikus, Vesterbrogade 108, Kjøbenhavn.
Jørgensen, Proprietær, Egebjerggaard, Nykjøbing, Sjælland.
Jørgensen, Proprietær, Hesselballe, Kolding.

Jørgensen, Proprietær, Lille Søholt, Maribo.
Jørgensen, A. K., Maskinbygger, Frøbjerg, Raarup.
Jørgensen, B. S., Professor, Kjøbenhavn.
Jørgensen, C., Detaillist, Svendborg.
Jørgensen, Chr., Gaardeier, Heden, Ringe.
Jørgensen, F., Gaardmand, Trunderup Møllegaard, Kværndrup.
Jørgensen, H., Detaillist, Svendborg.
Jørgensen, H., Gaardeier, Holsted, Næstved.
Jørgensen, H., Landmand, Odense.
Jørgensen, H., Proprietær, Tanggaarde, Struer.
Jørgensen, H. H., Translateur, Referent for Svendborg Amtstidende, Svendborg.
Jørgensen, Hans, Forpagter, Næsbyhoved, Odense.
Jørgensen, I., Gaardeier, Christianslund, Middelfart.
Jørgensen, I., Restaurateur, Svendborg.
Jørgensen, I. C., Kornhandler, Brydegaard, Assens.
Jørgensen, J., Gaardeier, Nørreørslev, Nykjøbing, Falster.
Jørgensen, J., Kvæghandler, Kværndrup.
Jørgensen, J., Landmand, Seglund, Haderslev.
Jørgensen, J., Smed, Orup, Faxe.
Jørgensen, N., Forvalter, Aabylund, Korinth.
Jørgensen, N., Meierist, Skjænkelse, Slangerup.
Jørgensen, N., Tømrermester, Svendborg.
Jørgensen, P., Gaardeier, Helnæs, Assens.
Jørgensen, R., Kjøbmand, Odense.
Jørgensen, S., Hestehandler, Tanggaarde, Lemvig.
Jørgensen, S., Landmand, Aabylund, Korinth.
Jørgensen, Søren, Landmand, Trelde, Fredericia.
Jørgensen, Th., Skolelærer, Kullerup, Nyborg.

Kaalund, Avlsforvalter, Gavnø, Næstved.
Kaas, v., Stamhusbesidder, Hofjægermester, Nedergaard, Tranekjær.
Kaas, Clausen-, Ritmester, Kjøbenhavn.
Kabell, Kjøbmand, Frederikshavn.
Kabell, Landmand, Silkeborg.
Karkov, P. P., Gaardeier, Høm, Ribe.
Kasperson, Patron, Sverrig.
Kaspersen, Skovfoged, Valdemar Slot, Thorseng.
Kastrup, J. J., Vognfabrikant, Kjøbenhavn.
Kastrup, L. A., Gaardeier, Hem, Skive.
Kattrup, Forvalter, Lykkesholm, Nyborg.
Kay, J., Smørhandler, Manchester, England.
Keis, H. P., Proprietær, Nørre Kirkeby, Alslev Stat., Falster.
Keis, R., Proprietær, Nybøllegaard, Nørre Alslev Stat.
Keller, Dyrlæge, Veistruplund, Aabybro.
Kernn, Forvalter, Juellinge, Kjøge.
Kiehn, Fabrikant, Flensborg.
Kierulf, M., Forretningsfører, Scandia, Kjøbenhavn.
Kiisbye, M. P., forh. Fabrikant, Svendborg.
Kinck, Kandidat, Thorseng.
Kirk, P. St., Landmand, Lem, Lemvig.
Kirketerp, Kjøbmand, Lehnsgaard, Gudhjem, Bornholm.
Kirstein, Forvalter, Langebeksgaard, Hørsholm.
Kistrup, Organist, Horne, Faaborg.
Kiørbo, Kammerraad, Skjægs Mølle, Odder.
Kiørbo, C., Forpagter, Eiby Mølle, Odense.
Kiørtemann, P. Nielsen, Gaardfæster, Bjerne Mark, Faaborg.
Kjeldsen, A., Fabrikant, Kjøbenhavn, Kjøbmand.
Kjær, Forvalter, Søgaard, Rudkjøbing.
Kjær, Carl, Grosserer, Kjøbenhavn.
Kjær, I., Forpagter, Tyrsbæk, Veile.
Kjær, P., Forpagter, Holmegaard, Lemvig.
Kjærgaard, Jens, Gaardeier, Lemb, Ringkjøbing.

Kjødt, A., Proprietær, Sauntegaard, Hellebæk.
Klem, A., Arkitekt, Kjøbenhavn.
Klindt, Organist, Ringe.
Klinkwort, Bødker, Svendborg.
Klüwer, H., Landmand, Lolland.
Klüwer, N., Landmand, Lolland.
Knipschildt, Forpagter, Søbysøgaard, Ringe.
Knipschildt, I., Forpagter, Lindeskovgaarden, Skjelskør.
Knox, Byskriver, Svendborg.
Knudsen, Kobbersmed, Odense.
Knudsen, Maskinfabrikant, Rudkjøbing.
Knudsen, Proprietær, Stallinggaard, Hørning, Aarhus.
Knudsen, Sognefoged, Høismark, Nakskov.
Knudsen, A., Gaardeier, Randlev, Odder.
Knudsen, Bertram, Gaardeier, Herslev, Fredericia.
Knudsen, H. A., Proprietær, Trøjborg, Møgeltønder.
Knudsen, J., Overretssagfører, Svendborg.
Knudsen, Jakob, Landmand, Torpe, Løve.
Knudsen, H., Detaillist, Svendborg.
Knudsen, K., Proprietær, Hedegaard, Møgelsønder.
Knudsen, Lars, Gaardeier, Dømmestrup, Aarslev.
Knudsen, O., Restaurateur, Svendborg.
Knudsen, R., Forvalter, Sophienlund, Hjerm.
Knuth, Greve, Vosnesgaard, Aarhus.
Knøs, H. N., Gaardeier, Vollerup, Sønderborg.
Kobbernagel, Forvalter, Lystrup, Rønnede.
Kogh, Landmand, Nakskov.
Kock, Etatsraad, Odense.
Kock, Gaardeier, Eskildstrup, Falster.
Kock, Landmand, Constantinsborg, Aarhus.
Kock, Proprietær, Aarhus.
Koch, Proprietær, Thorsted, Horsens.
Kock, F., Ungkarl, Eskildstrup, Falster.
Kofoed, Forpagter, Kollergaard, Allinge.
Kofoed, Forvalter, Knivholt, Frederikshavn.
Kofoed, Landmand, Frændegaard, Bornholm.
Kofoed, Proprietær, Kofoedgaard, Svanike.
Kofoed, Propietær, Vellensgaard, Rønne.
Kofoed, C., Gaardeier, Duebjerggaard, St. Clemens, Hasle.
Kofoed, Carl, Landmand, Poulsker, Nexø.
Kofoed, H., Forvalter, Landsdommergaard, St. Clemens Sogn, Hasle.
Kofoed, H., Landbrugselev, Kofoedgaard, Svanike.
Kofoed, H. C., Bager, Hasle.
Kofoed, Hermann, Landmd., Degnegaard, Poulsker, Nexø.
Kofoed, J., Landmand, Aakirkeby, Bornholm.
Kofoed, L., Landmand, Aakirkeby, Bornholm.
Korfixen, Møller, Hvidkilde Mølle, Svendborg.
Korfixen, Møller, Skævlund Mølle, Horsens.
Kornerup, Proprietær, Søgaard, Roskilde.
Krabbe, Godseier, Hald.
Krag, Kjøbmand, Næstved.
Krag, Proprietær, Snoghøi, Middelfart.
Krag, C., Smed, Thorup, Nykjøbing, Mors.
Kragh, Forpagter, Kildshøi, Aarup Stat.
Krarup, Forvalter, Birkholm, Bogense.
Krebs, C., Forvalter, Vintersborg, Nakskov.
Kring, N. P., Landmand, Andkjær, Børkop.
Kristoffersen, P., Gaardeier, Vester Gjerndrup, Brønderslev.
Krog, P., Gaardeier, Øster Mølle, Nysted.
Krogh, C., Landmand, Leibølle, Langeland.
Krogh, Chr., Gaardeier, Arninge, Lolland.
Krogh, P., Landmd., Leibølle, Langeland.
Krogh, R., Forvalter, Arninge, Lolland.
Kromann, H. Jensen, Gaardeier, Østeraaby, Svendborg.

Krull, F. F., Kjøbmand, Svendborg.
Kruse, Hestehandler, Rønninge, Odense.
Kruuse, H., Forvalter, Løitved, Stenstrup.
Kruuse, J., Konsul, Godseier, Nordskov, Ringe.
Krüger, Fabrikbestyrer, Kongshøi Hammerværk, Nyborg.
Krüger, Proprietær, Lidsø, Rødby.
Krøger, Frue, Svendborg.
Krøger, Handelsfuldmægtig, Svendborg.
Krøger, Slagter, Nakskov.
Krøger, C. J., Kjøbmand, Svendborg.
Krøger, Th., Kjøbmand, Nakskov.
Kuhlmann, Godseier, Topdrup, Sommersted.
Kyhl, Proprietær, Julianebjerg, Veile.
Kyhl, C., Garver, Svendborg.
Kyster, Slagter, Odense.

Lacoppidan, Forpagter, Lehnskov, Svendborg.
Lacoppidan, Overlærer, Næsgaard, Stubbekjøbing.
Ladegaard, S., Landmand, Trelde, Fredericia.
Landschoff, Landmand, Kjærgaard, Bornholm.
Landsperg, Oeconom, Sorø.
Lang, L., Landmand, Taarnborggaarden, Korsør.
Lange, Doktor, Albanigade 30, Odense.
Lange, Godseier, Rødkilde, Svendborg.
Lange, Justitsraad, Ørbækslunde, Nyborg.
Lange, C., Fabrikant, Svendborg.
Lange, C. C., Forpagter, Flintholm, Stenstrup.
Lange, H., Fabrikant, Svendborg.
Lange, J., Godseier, Flintholm, Stenstrup.
Lange, J., Forpagter, Ourehus, Vester Aaby.
Lange, L., Fabrikant, Svendborg.
Lange, V., Forpagter, Ullemose, Vester Skjerninge.
Langhoff, J., Landvæsenselev, Nedergaard, Langeland.
Langkilde, Forpagter, Krogenlund, Stenstrup.
Langkilde, Forpagter, Marienlund, Odense.
Langkilde, Eorvalter, Frederiksgave, Assens.
Langkilde, Jægermester, Frederiksgave, Assens.
Langkilde, Proprietær, Brandstrup, Høiby.
Langkilde, Proprietær, Cand. juris, Julskov, Nyborg.
Langkilde, Proprietær, Nyfæste, Aarup Stat.
Langkilde, F., Forpagter, Kjørup, Odense.
Langkilde, H., Forvalter, Langkildegaarden, Stenstrup.
Langkilde, O., Forpagter, Christanslund, Bogense.
Langreuter, Fabrikant, Roeskilde.
Lantzius, Godseier, Marienthal, Eckernførde.
Larsen, Entrepreneur, Kjøbenhavn, Parcelvei 30.
Larsen, Forpagter, Svancholm, Sverrig.
Larsen, Forvalter, Birkelse, Aabybro.
Larsen, Gaardeier, Herritslev, Nysted.
Larsen, Gaardeier, Langeland.
Larsen, Gaardeier, Thorsted, Horsens.
Larsen, Landmand, Ebberup, Assens.
Larsen, Landmand, Sparregaard, Nørre Alsløv, Falster.
Larsen, Meieriassistent, Kværkeby, Ringsted.
Larsen, Proprietær, Hørbylund, Sæby.
Larsen, A., Gaardeier, Duegaard, Aarkirkeby.
Larsen, A., Gaardeier, Marrebæk, Falster.
Larsen, A., Smed, Fæbæk, Langeland.
Larsen, Adrian, Gaardeier, Skelby, Falster.
Larsen, B., Fabrikant, Kjøge.
Larsen, C.. Proprietær, Rullekrogaard, Odense.
Larsen, H. J., Gaardeier, Tullebølle, Langeland.
Larsen, Hans, Landmand, Trunderup, Nykjøbing, Falster.
Larsen, J., Gaardeier, Lunde, Stenstrup.
Larsen, J., Proprietær, Søvang, Høislev Stat.

Larsen, J. P., Landvæsenselev, Stenagergaard, Tostrup.
Larsen, J., Gaardeier, Feiø, Bandholm.
Larsen, J., Gaardeier, K. Lyngby, Lyngby.
Larsen, Jørg., Gaardmand, Ellerup, Svendborg.
Larsen, L., Forvalter, Ballerup.
Larsen, M., Landmand, Soesmark, Guldborg.
Larsen, R., Gaardeier, Sødingegaard, Ringe.
Larsen, R., Landmand, Herløv, Kjøbenhavn.
Larsen, P., Forvalter, Veistrupgaard, Svendborg.
Larsen, P., Landmand, Eiby Krogsgaard, Eiby Stat.
Larsen, P., Proprietær, Sillebjerg, Marslev.
Larsen, Peter, Landmand, Trunderup, Nykjøbing, Falster.
Larsen, Th., Gaardeier, Haarby, Horsens.
Larsen, W., Proprietær, Lundhoff, Odder.
Lassen, Forvalter, Broholm, Svendborg.
Lassen, Forvalter, Follerup, Fredericia.
Lassen, Møller, Juellinge, Kjøge.
Lassen, Hans, Gaardeier, Lysabild, Als.
Lau, Møller, Vester Mølle, Vester Skjerninge.
Laub, Gaardfæster, Sludegaard, Nyborg.
Lauesen, Proprietær, Klingstrup, Svendborg.
Lauritzen, Gaardeier, Grønvang, Veien.
Lauritzen, J. P., Proprietær, Odderup, Næstved.
Lauritzen, Madsen, Landmand, Vester Lyum, Ribe.
Lausen, Proprietær, Boltinggaard, Ringe.
Laussen, J., Proprietær, Fensbjerggaard, Kolding.
Lautrup, Forpagter, Billeslund, Slesvig.
Lautrup, Forpagter, Gisselfeldt, Ringsted.
Lavaetz, Forvalter, Ladegaarden, Kallundborg.
Lavaetz, Forvalter, Refnæsgaard, Kallundborg.
Leegaard, Meieriassistent, Bedsted, Vestervig.
Lefeldt, Proprietær, Polleholm, Rudkjøbing.
Lehmann, Proprietær, Laen, Grenaa.
Lemvigh, Dr., Alkestrup, Kallundborg.
Lemvigh, Forpagter, Bellinggaard, Falster.
Lendrop, Birkedommer, Kjørlingborg, Aarup.
Leneth, J. P., Fabrikant, Kolding.
Lerche, Greve, Christianslund, Bogense.
Lerche, Greve, Lerchesminde, Kallundborg.
Leschly, Lieutenant, Aarhus.
Levetzow, v., Kammerjunker, Svendborg.
Levin, Landvæsenselev, Fousingø, Randers.
Lichtenberg, Forpagter, Lundskov, Grenaa.
Lichtenberg, Lieutenant, Hessel, Grenaa.
Lillienskjold, Forstkandidat, Nakskov.
Lindel, Vinkandler, Nakskov.
Lindhardt, Forpagter, Bjergbygaard, Mørkhøi, Holbæk.
Lindholm, Forvalter, Øllingesøgaard, Nakskov.
Linnemann, Forpagter, Lundgaard, Brobyværk.
Lisberg, Dyrlæge, Aarhus.
Liwoni, Forvalter, Fægteborg, Nordborg.
Lolk, Rasm., Gaardfæster, Bækkehave, Thorseng.
Lollesgaard, Forpagter, Hannesborg, Ullerslev.
Lollesgaard, Forpagter, Hedevigslund, Odense.
Lollesgaard, Forpagter, Langeskov, Svendborg.
Lorentzen, Forpagter, Hvidkilde, Svendborg.
Lorentzen, Proprietær, Østengaard, Veile.
Lotze, Apotheker, Odense.

Ludvigsen, Grosserer, Kjøbenhavn.
Ludvigsen, Møller, Pøt Mølle, Friisenborg.
Ludvigsen, M., Murmester, Svendborg.
Ludvigsen, P., Gaardeier, Leiegaard, Skiby.
Lund, Forvalter, Kjøbenhavn.
Lund, Gaardeier, Karleby, Nakskov.
Lund, Kjøbmand, Glæsborg, Grenaa.
Lund, Kreaturhandler, Assens.
Lund, Proprietær, Skovgaard, Kolding.
Lund, Restaurateur, Svendborg.
Lund, A., Partikulier, Gribsvad.
Lund, J. H., Gaardeier, Ingemansgaard, Bornholm.
Lund, Jens, Grosserer, Kjøbenhavn.
Lundbeck, Patron, Sverrig.
Lunde, Forvalter, Jomfruens Egede, Faxe.
Lundsen, Landmand, Skatholm, Ballerup.
Lundsgaard, Forpagter, Nordenbro, Langeland.
Lundsgaard, Frøken, Nordenbro, Langeland.
Lundsgaard, A. F., Proprietær, Langesøgaard, Skive.
Lunn, A., Godseier, Lammehave, Ringe.
Luplau, Landmand, Skovlyst, Veile.
Luplau, Lærer, Svendborg.
Lyby, Søren, Gaardeier, Hem, Skive.
Lymann, Skovrider, Glorup, Svendborg.
Lyngberg, P., Forvalter, Kalbygaard, Aakirkeby.
Lüttichau, Hofjægermester, Viskum, Viborg.
Lytzen, Godsforvalter, Holsteinborg, Skjelskør.
Lytzen, Kammerjunker, Ritmester, Aagaard og Henriettelyst, Odense.
Lørup, Forvalter, Middelfart.
Lørup, Gaardeier, Store Padesø, Aarup.
Løwengren, Frue, Nordborg, Als.
Løwengren, Kjøbmand, Nordborg, Als.

Maar, Assistent, Landbohøiskolen, Kjøbenhavn.
Mackeprang, Elev, Kidding, Graasten.
Mackeprang, Forpagter, Juelsberg, Nyborg.
Mackeprang, Forpagter, Kidding, Graasten.
Mackeprang, Forpagter, Knuthenlund. Lolland.
Mackeprang, Forpagter, Nakkebølle, Faaborg.
Mackeprang, Landvæsenselev, Nakkebølle, Faaborg.
Madsen, Forpagter, Marienhøi, Storeheddinge.
Madsen, Forpagter, Rønningesøgaard, Ullerslev.
Madsen, Forvalter, Rodstenseie, Odder.
Madsen, Forvalter, Søgaard, Rødby.
Madsen, Forvalter, Tårnø. Skaane.
Madsen, Kreaturhandler, Bellinge Bro, Odense.
Madsen, C., Kreaturhandler, Kogsbølle, Nyborg.
Madsen, Chr., Proprietær, Nørreballe, Rudkjøbing.
Madsen, Fr., Landmand, Høiby, Høiby Stat.
Madsen, H., Gaardeier, Sommersholm, Assens.
Madsen, H., Gaardmand, Soffendal, Kjerteminde.
Madsen, H., Landmand, Snesere, Præstø.
Madsen, H., Murmester, Svendborg.
Madsen, J., Møller, Dunkjær, Ærø.
Madsen, L., Landmand, Taulov, Fredericia.
Madsen, L., Landmand, Ærø.
Madsen, M. A., Gaardmand, Dunkjær, Ærø.
Madsen, Møller, Skolebestyrer, Svendborg.
Madsen, N., Gaardeier, Heden, Ringe.
Madsen, N., Gaardeier, Slumstrup, Tarm, Jylland.
Madsen, N., Proprietær, Krumstrup, Svendborg.
Madsen, P., Murmester, Svendborg.
Madsen, R., Gaardeier, Aarslev Gaard, Odense.
Maegaard, Landmand, Kjøbenhavn.
Maegaard, C., Forpagter, Søndergaarde, Aarup.
Maegaard, V., Grosserer, Odense.

Magius, Forpagter, Elvegaard, Bogense.
Magnus, Bergedorff, Hamburg.
Maire, le, Landvæsenselev, Kjøbenhavn.
Malling, Godseier, Vrangsgaard, Vordingborg.
Malling, C. T., Dampskibsexpediteur, Aalborg.
Malmqvist, H. A., Kjøbmand, Kjøbenhavn.
Manberg, Forvalter, Ullemose, Svendborg.
Mansa, Premierlieutnant, Sø, Mors.
Marker, Jens, Gaardeier, Poulsker, Nexø.
Markussen, J., Gaardeier, Dunkjær, Ærø.
Marstrand, Troels, Grosserer, Kjøbenhavn.
Mathiesen, B., Forvalter, Barsbøl, Skjærbæk.
Mathiesen, C., Grosserer, Kjøbenhavn.
Matzen, Forpagter, Uggerslevgaard, Odense.
May, Harald, Fabrikant, Randers.
Mayfarth, J., Fabrikant, Frankfurt am Main.
Meincke, Cand. phil., Referent for Nationaltidende, Kjøbenhavn.
Meinert, Dr. phil., Kjøbenhavn.
Melchertsen, Gaardeier, Agernæsgaard, Assens.
Melson, Kjøbmand, Rudkjøbing.
Melson, S., Kjøbmand, Svendborg.
Mertelmeyer, Sekretær, Hardenberg, Saxkjøbing.
Meyer, Kreaturhandler, Fredericia.
Meyer, R., Grosserer, Kjøbenhavn.
Michalsen, Grosserer, Kjøbenhavn, St. Strandstræde Nr. 18.
Michalsen, F. C., Forpagter, Rennenæs, Østra Krarup.
Miersen, A., Landmand, Søndergaard, Als.
Mikkelsen, Forpagter, Mosgaard, Horsens.
Mikkelsen, Forvalter, Stensø, Lolland.
Mikkelsen, Proprietær, Mariendal, Langeland.
Mikkelsen, Chr., Gaardeier, Veiby, Helsinge.
Mikkelsen, I., Gaardeier, Karredybgaard, Staaholm.
Mikkelsen, P., Gaardeier, Horslunde, Nakskov.
Milling, Gaardeier, Bjerne, Faaborg.
Milo, Chr., Boghandler, Odense.
Mogensen, Gaardeier, Troelsbygaard, Søllested.
Mogensen, Garver, Maribo.
Mogensen, J., Forvalter, Grauballegaard, Silkeborg.
Mogensen, N., Landmand, Sønder Broby, Odense.
Mogensen, P., Bestyrer, Fladbro Kro, Randers.
Moltke, Forvalter, Hofmansgave, Odense.
Moltke, C., Kammerherre, Greve, Lystrup, Rønnede.
Moltke Hvitfeldt, Greve, Mullerup, Svendborg.
Monrath, Oxholm, Forvalter, Raahavegaard, Maribo.
Mortens, H. C. A., Agent, Flensborg.
Mortensen, Drainingsmester, Næstved.
Mortensen, Forpagter, Voermark, Svendborg.
Mortensen, Landbrugskandidat, Vinding, Veile.
Mortensen, A., Gaardmand, Skovsbo, Svendborg.
Mortensen, C., Landmand, Søndenbro, Langeland.
Mortensen, Hans, Gaardeier, Østofte, Lolland.
Mortensen, M., Smed, Bolbro, Odense.
Mortensen, P., Gaardeier, Tendrup, Horsens.
Mortensen, P., Gaardeier, Vaalse, Falster.
Mourier-Petersen, Godseier, Holbækgaard, Ørsted St.
Munch, Gaardeier, Veldingsbygaard, Rønne.
Munch, Landmaaler, Svaneke, Bornholm.
Munch, A., Landmand, Bornholm, Svaneke.
Munk, A., Landmand, Roerslev, N. Aaby.

Munck, H., Landmand, Poulsker, Nexø.
Muus, L. B., Konsul, Odense.
Munck, O., Landmand, Svaneke, Bornholm.
Muus, W., Lieutenant, Forpagter, Sørup, Ringsted.
Müffelmann, Landmand, Lyngby, Kjøbenhavn.
Müffelmann, Skovrider, Vemmetofte, Faxe.
Møhl, N. F., Fabrikant, Veile.
Mølgaard, Proprietær, Jægerum, Aabybro.
Mølgaard, Buch, Sagfører, Viborg.
Mølgaard, H., Gaardeier, Aasum, Odense.
Møller, Amtsforvalter, Svendborg.
Møller, Forpagter, Eliasminde, Odense.
Møller, Forpagter, Elisabethsminde, Kolding.
Møller, Forpagter, Gyldenholm, Slagelse.
Møller, Forpagter, Lerbjerggaard, Bandholm.
Møller, Forpagter, Søgaard, Holbæk.
Møller, Forpagter, Tranekjær, Langeland.
Møller, Forvalter, Landerup, Eltang.
Møller, Frue, Horsens.
Møller, Færgemand, Vemmenæs, Thorseng.
Møller, Færgemand, Vindeby, Thorseng.
Møller, Inspekteur, Flakkebjerg, Slagelse.
Møller, Kjøbmand, Horsens.
Møller, Landmand, Eistrup, Mors.
Møller, Landmand, Falster.
Møller, Landmand, Grønhøigaard, Slagelse.
Møller, Landvæsenselev, Rydhauge, Vinderup.
Møller, Proprietær, Frederiksberg, Kjøbenhavn.
Møller, Proprietær, Grinderslev Kloster, Skive.
Møller, Proprietær, Krogstrup, Jægerspris.
Møller, Proprietær, Løvballegaard, Horsens.
Møller, Proprietær, Strandskov, Nyborg.
Møller, Proprietær, Ørritslevgaard, Odense.
Møller, Teglbrænder, Fyrendal, Næstved.
Møller, Tobaksfabrikant, Svendborg.
Møller, A., Snedker, Nexø, Bornholm.
Møller, Birgitte, Frue, Svendborg.
Møller, Bredahl, Frue, Veistrupgaard, Svendborg.
Møller, C., Landmand, Frydendal, Sjælland.
Møller, C. H., Fabrikant, Hamburg.
Møller-Holst, E., Redakteur, Kjøbenhavn.
Møller, I. Chr., Landmand, Fjeldbygaard, Als.
Møller, J., Fabrikant, Horsens.
Møller, Jakob, Proprietær, Torsted, Horsens.
Møller, R., Forvalter, Enggaard, Brønderslev.
Møller, M., Mølleeier, Aaslev Mølle, Randers.
Møller, P., Gaardeier, Lindholm, Vesterskjerninge.
Møller, Vigilius, Commisionær, Svendborg.
Møllgaard, Gaardeier, Kissendrup, Ullerslev.
Møllmark, Læge, Svendborg.
Mønsted, J., Proprietær, Feveile, Aarhus.
Mørck, L. P., Gaardfæster, Vistaarup, Aarup Stat.

Nandrup, Kjøbmand, Næstved.
Nantsen, J., Landmand, Poulsker, Nexø.
Nantsen, J., Landmand, Poulsker, Nexø.
Nathansen, Redaktionssekretær ved Berlingske Tidende, Kjøbenhavn.
Nathorst, A., Statsagronom, Stockholm.
Neergaard, de, Kammerjunker, Stubberup, Borup Stat.
Neergaard, I. Bruun, de, Kammerherre, Svendstrup, Borup.
Neergaard, A., Landmand, Breinholt, Struer.
Neergaard, C., Forpagter, Ladegaarden, Nakskov.

Neergaard, C., Godseier, Rantzausgave, Odder.
Neergaard, P., Godseier, Førsløv, Fuglebjerg.
Neess, G., Prokurator, Grenaa.
Nicolaisen, Gaardmand, Aalsrade, Grenaa.
Nicolaisen, Herredsfuldmægtig, Skive.
Nielsen, Forstassistent, Thorseng, Troense.
Nielsen, Forpagter, Dammosegaard, Maribo.
Nielsen, Forpagter, Marslev, Marslev Station.
Nielsen, Forvalter, Jomfruens Egede, Faxe.
Nielsen, Forvalter, Overgade 32, Odense.
Nielsen, Godsforvalter, Gavnø, Næstved.
Nielsen, Hestehandler, Odense.
Nielsen, Jernstøber, Hjørring.
Nielsen, Kjøbmand, Svendborg.
Nielsen, Kreaturhandler, Guldborg, Saxkjøbing.
Nielsen, Lærer, Ørslev, Vordingborg.
Nielsen, Maskinfabrikant, Hillerød.
Nielsen, Overdyrlæge, Kjøbenhavn.
Nielsen, Proprietær, Adamsgaard, Nakskov.
Nielsen, Proprietær, Pedershvile, Helsinge.
Nielsen, Referent for «Morgenbladet», Kjøbenhavn.
Nielsen, Ritmester, Kjøbenhavn.
Nielsen, Skovrider, Svendstrup, Ringsted.
Nielsen, Vognfabrikant, Gudbjerg, Svendborg.
Nielsen, A., Gaardeier, Tjørneby, Nakskov
Nielsen, A., Gaarfæster, Snave, Kjerteminde.
Nielsen, A., Landmand, Ulterslev, Nakskov.
Nielsen, A., Landmand, V. Hæsinge, Faaborg.
Nielsen, A., Sognefoged, Rødovre, Kjøbenhavn.
Nielsen, C., Kjøbmand, Nykjøbing, Sjælland.
Nielsen, C., Landmand, Ladby, Kjerteminde.
Nielsen, Chr., Landmand, Vandel, Veile.
Nielsen, E., Underforvalter, Svanholm, Skiby.
Nielsen, F., Fabrikant, Horsens.
Nielsen, F., Kjøbmand, Rudkjøbing.
Nielsen, H., Gaardeier, Adserballeskov, Als.
Nielsen, H., Gaardeier, Gislev Dong, Kværndrup.
Nielsen, H., Gaardeier, Skalbjerg, Odense.
Nielsen, H., Landmand, Kertinge, Kjerteminde.
Nielsen, H., Maskinbygger, Sønder Næraa, Aarslev Stat.
Nielsen, H., Proprietær, Landlyst, Fredensborg.
Nielsen, Hans, Gaardeier, Hammelev, Haderslev.
Nielsen, J., Vægtfabrikant, Kjøbenhavn.
Nielsen, J., Skibsrheder, Thurø, Svendborg.
Nielsen, J. H., Modelsnedker, Kjøbenhavn.
Nielsen, J. P., Landmand, Raabymagle, Møen.
Nielsen, J. V., Kjøbmand, Odense.
Nielsen, Jens, Maskinbygger, V. Aaby.
Nielsen, R., Landmand, Næsby, Odense.
Nielsen, L., Gaardeier, Brændekilde, Odense.
Nielsen, L., Gaardeier, Helnæs, Assens.
Nielsen, Mads, Gaardeier, Veistrup, Svendborg.
Nielsen, N., Gaardeier, Mosegaard, Odense.
Nielsen, N., Kreaturhandler, Aarup, Aarup Stat.
Nielsen, N., Landmand, Langsted, Odense.
Nielsen, N., Smed, Rønninge, Ullerslev.
Nielsen, Niels, Gaardmand, Svindinge, Nyborg.
Nielsen, O., Gjæstgiver, Stubbekjøbing.
Nielsen, P., Gaardeier, Skalbjerg, Odense.

Nielsen, P., Tømrermester, Kjøbenhavn.
Nielsen, Peter, Landmand, Langeland.
Nielsen, R. P., Foged, Endelave, Horsens.
Nielsen, Sophus, Gjærfabrikant, Odense.
Nielsen, Tønnes, Gaardeier, Skelby, Falster.
Nissen, Forpagter, Lyø.
Nissen, Kjøbmand, Rudkjøbing.
Nissen, Mekanikus, Kjøbenhavn.
Nissen, H., Landmand, Viby, Als.
Nissen, Jørgensen-, Landmand, Varming, Ribe.
Nissen, N., Forpagter, Gødstrup, Helsingborg.
Nissen, N., Proprietær, Nørgaard, Als.
Norstrøm, Directeur, Upsala, Sverrig.
Nyborg, Forpagter, Zastrow, Søndersø.
Nyborg, Proprietær, Amagergaard, Odense.
Nyborg, Proprietær, Pederstrupgaard, Odense.
Nyborg, Pastor, Gamborg, Middelfart.
Nygaard, Sagfører, Husby, Fjerritslev.
Nygaard, A., Forpagter, Spanager, Kjøge.
Nygaard, P. Hansen, Ungkarl, Ulbølle, V. Skjerninge.
Nyholm, Forvalter, Carlsfeldt, Stubbekjøbing.
Nyholm, Proprietær, Frederikshaab, Nakskov.
Nyholm, Proprietær, Nebbegaard, Hørsholm.
Nyland, S., Directeur for Havebrugsskolen Vilvorde, Charlottelund, Kjøbenhavn.
Nøddelund, Fabrikant, Randers.
Nørreballe, J. A., Landmand, Strammelse, Thorseng.
Nørreby, J., Gaardeier, Nordby, Fanø.

Ohlsen, Landmand, Eskjær, Skive.
Ohrenholdt, C., Landmand, Sæderup, Aalborg.
Ohrenholdt, J., Landmand, Øster Utterup, Aalborg.
Ohrenholdt, M., Frøken, Ø. Utterup, Aalborg.
Ohven, Landvæsenselev, Skærvad, Grenaa.
Olesen, Enkefrue, Svendborg.
Olsen, Driftsinspecteur, Odense.
Olsen, Gartner, Odense.
Olsen, Konsul, Fægteborg, Nordborg.
Olsen, Proprietær, Vissinge, Glostrup Station.
Olsen, Ungkarl, Sjolle, Præstø.
Olsen, C., Gaardeier, Ulslev, Falster.
Olsen, C., Landmand, Gudum, Lemvig.
Olsen, H., Gaardeier, Øster Nordlunde, Nakskov.
Olsen, H., Landmand, Gudum, Lemvig.
Olsen, H., Landmand, Kauslunde, Middelfart.
Olsen, H., Partikulier, Feiø, Bandholm.
Olsen, L., Gaardeier, Sjolle, Præstø.
Olsen, M., Proprietær, Hævringholm, Randers.
Olsen, O. H., Proprietær, Valbygaard, Taastrup.
Olsen, Ole, Entrepreneur, Høie Taastrup.
Olsen, P., Partikulier, Birkel, Lolland.
Olsen, P., Sognefoged, Tørslev, Frederikssund.
Olsen, William, Proprietær, Lille Grundet, Veile.
Ottesen, A., Gaardeier, Espe, Kværndrup.
Ottesen, Kreaturhandler, Refsvindinge, Ullerslev.
Otto, J. P., Landmand, Trollerup, Jellinge.
Ovesen, A., Forpagter, Høistrup, Storeheddinge.

Pade, Landmand, Nedergaard, Kolding.
Paetow, Godseier, Lalendorff, Mecklenburg Strelitz.
Pagh, Redakteur, Referent for Bogense Avis, Bogense.
Pallesen, Kjøbmand, Asaa, Aalborg.
Paulsen, Fabrikant, Bandholm.
Peen, S., Landmand, Gudumlund, Aalborg.
Pehl, Landmand, Rønne, Bornholm.
Permin, Forpagter, Storeheddinge.
Petersdorff, Baron, Sødal, Viborg.

Petersdorff, Kammerherre, Lehnsgreve, Einsidelsborg, Odense.
Petersen, Branddirekteur, Rudkjøbing.
Petersen, Dyrlæge, Brundby, Samsø.
Petersen, Dyrlæge, Ribe.
Petersen, Etatsraad, Odense.
Petersen, Fabrikant, Horsens.
Petersen, Forpagter, Egeskov, Kværndrup.
Petersen, Forpagter, Hedegaarden, Billibro, Skaane.
Petersen, Forpagter, Herløv, Kjøbenhavn.
Petersen, Forpagter, Idalund, Saxkjøbing.
Petersen, Forpagter, Ofrabiborg, Skaane.
Petersen, Forpagter, Stubberup, Pederstrup.
Petersen, Forvalter, Højbygaard, Holeby.
Petersen, Forvalter, Terø, Vordingborg.
Petersen, Frue, Spangerhede, Hjørring.
Petersen, Gaardbestyrer, Skallinge Hollændergaard, Middelfart.
Petersen, Gaardeier, Haderslev.
Petersen, Gaardeier, Trunderup, Kværndrup.
Petersen, Godseier, Ødemark, Slagelse.
Petersen, Godsforvalter, Valdemar Slot, Thorseng,
Petersen, Kjøbmand, Nykjøbing, Mors.
Petersen, Kjøbmand, Slagelse.
Petersen, Kjøbmand, Svendborg.
Petersen, Landbrugskandidat, Askov, Veien.
Petersen, Landbrugskandidat, Referent for Landmandsblade, Kjøbenhavn.
Petersen, Landmand, Livø, Løgstør.
Petersen, Landmand, Nørre Bjerret, Kolding.
Petersen, Landmand, Rødby Mark, Rødby.
Petersen, Landmand, Vilstrup, Haderslev.
Petersen, Møller, Paarup, Maribo.
Petersen, Proprietær, Dalbygaard, Kolding.
Petersen, Proprietær, Danstedgaard, Rødby.
Petersen, Proprietær, Edelsminde, Svendborg.
Petersen, Proprietær, Rynkebygaard, Ringe.
Petersen, Proprietær, Skovbjerggaard, Eskildstrup Stat.
Petersen, Proprietær, Spangerhede, Hjørring.
Petersen, Smed, Ryslinge, Ringe.
Petersen, A., Landmand, Sølyst, Korinth.
Petersen, A., Læge, Svendborg.
Petersen, Bruun, Dyrlæge, Sophienlund, Ullerslev.
Petersen, C., Forpagter, Krontorp, Halmstad.
Petersen, C., Forvalter, Ubberupgaard, Kallundborg.
Petersen, C., Gaardmand, Oure, Svendborg.
Petersen, C., Proprietær, Biskopstorp, Rudkjøbing.
Petersen, Chr., Gaardeier, Skalbjerg, Odense.
Petersen, Chr., Gaardeier, Skalbjerg, Odense.
Petersen, Chr., Landmand, Skovlund, Ballerup.
Petersen, Chr., Landmand, Taastrup.
Petersen, C. M., Proprietær, Møllegaard, Rudkjøbing.
Petersen, Carl, Landmand, Nykjøbing, Falster.
Petersen, Catrine, Vilstrup, Haderslev.
Petersen, Emil, Konsul, Rudkjøbing.
Petersen, Eske, Gaardfæster, Spotterup, Odder.
Petersen, T. A., Forpagter, Petersgaard, Kallehave.
Petersen, G., Apotheker, Svendborg.
Petersen, G., Redakteur, Svendborg.
Petersen, H., Gaardbestyrer, Vindinge, Roskilde.
Petersen, H., Gaardeier, Abbenæs, Næstved.
Petersen, H., Gaardeier, Bukkehave, Rødby.

Petersen, H., Landmand, Frisenlund, Nykjøbing, Falster.
Petersen, H., Landmand, Græshaven, Nakskov.
Petersen, H., Landmand, Høigaard, Kolding.
Petersen, H., Landmand, Nørre Bjerret, Kolding.
Petersen, H., Repræsentant for Firmaet Anker Heegaard, Havnegade 37, 4. S., Kjøbenhavn.
Petersen, H. C., Kjøbmand, Kjøbenhavn, Industriudstillingsbygningen.
Petersen, H. P., Gaardeier, Sandby, Nakskov.
Petersen, H. J., Landmand, Nørre Alslev, Nykjøbing, Falster.
Petersen, H. J., Proprietær, Borgnæs, Ærøskjøbing.
Petersen, J. C., Proprietær, Høigaard, Kolding.
Petersen, J., Forvalter, Danstedgaard, Rødby.
Petersen, J. H., Gaardeier, Elisabogaard, Falster.
Petersen, Jacob, Forpagter, Maribo Ladegaard, Maribo.
Petersen, Jakob, Landmand, Estofte, Lolland.
Petersen, Jens, Gaardmand, Heldager, Svendborg.
Petersen, Joh., Gaardeier, Svendstrup, Odense.
Petersen, Jørg., Gaardeier, Lørup, Ringe.
Petersen, Jørg., Gaardeier, Skovby, Als.
Petersen, Jørgen, Redakteur, Odense, Fyens Tidende.
Petersen, L., Fabrikant, Roskilde.
Petersen, L., Landmand, Ærø.
Petersen, L., Proprietær, Søbo, V. Hæsinge.
Petersen, Lars, Landmand, Nykjøbing, Falster.
Petersen, Mads, Gaardeier, Veilegaard, Taastrup.
Petersen, N., Gaardeier, Høgstedgaard, Horsens.
Petersen, N., Gaardeier, Speilsby, Møen.
Petersen, N. Chr., Gaardeier, Trøiborg, Aarhus.
Petersen, N. F., Kjøbmand, Veile.
Petersen, N. P., Forvalter, Skaftved, Frederikshavn.
Petersen, Niels, Gaardeier, Langæble, Nyborg.
Petersen, O., Gaardeier, Understed, Frederikshavn.
Petersen, P., Landmand, Trelde, Fredericia.
Petersen, P. C., Forvalter, Biskoptorp, Rudkjøbing.
Petersen, P., M., Gaardeier, Sannagaard, Nakskov.
Petersen, R., Gaardeier, V. Hæsinge, Faaborg.
Petersen, S., Forpagter, Gisløf pr. Fjerdingsløf, Sverrig.
Petersen, S., Smed, Skovlund, Kjøbenhavn.
Petersen, Søren, Landmand, Seierslev, Storeheddinge.
Petersen, Th., Maskinarbeider, Nykjøbing, Falster.
Petersen, Vittus, Forpagter, Holmstrupgaard, Aarhus.
Petersen, W., Landmand, Ø. Utterup, Aalborg.
Petri, Amtsveiinspecteur, Odense.
Pil, H., Gaardeier, Nykjøbing, Falster.
Pingel, Landinspecteur, Kolding.
Piper, Landmand, Holmegaard, Lyngby.
Plambøck, Slagter, Bandholm, Lolland.
Plenge, W., Forpagter, Hardenberg, Saxkjøbing.
Plum, Grosserer, Assens.
Plum, Kjøbmand, Assens.
Preutun, Forpagter, Sophienlund, Skanderborg.
Prip, Pastor, Svendborg.
Prosch, Professor, Kjøbenhavn.
Pryds, H. C., Sognefoged, Bødstrup, Langeland.
Pogge, Godseier, Gewitzin, Mecklenburg Strelitz.
Pontoppidan, E., Kjøbmand, Hamburg.
Pontoppidan, H., Generalkonsul, Hamburg.
Poulsen, Doktor, Kjøbenhavn.
Poulsen, Dyrlæge, Svanninge, Faaborg.

Poulsen, Jagtjunker, Brahetrolleborg, Korinth.
Poulsen, Kammerassessor, Horsens.
Poulsen, Kroeier, Stenstrup.
Poulsen, A., Gaardeier, Ryslinge, Ringe.
Poulsen, A., Landmand, Aakirkeby, Bornholm.
Poulsen, J., Gaardmand, Ringsege, Sjælland.
Poulsen, Ludv., Proprietær, Næsby, Odense.
Poulsen, O., Landmand, Over Kjærby Mark, Kjerteminde.
Poulsen, P., Gaardeier, Stenstrup.
Poulsen, P., Landmand, Skovby, Als.
Poulsen, Poul, Landmand, Sem, Ribe.

Qvade, Forvalter, Vesterbygaard, Svebølle Stat.
Qvade, Forvalter, Bandholm, Lolland.
Qvade, C., Fuldmægtig, Maribo.
Qvade, C. A., Agent, Maribo.
Qvade, C. A., Skovrider, Maltrup, Saxkjøbing.
Qvade, V., Forpagter, Lehnshøi, Svendborg.
Qvist, Forpagter, Pæregaard, Tranekjær.
Qvist, Forvalter, Gjedesdal, Taastrup.
Qvistgaard, Jægermester, Tousgaard. Aarhus.

Raahauge, Proprietær, Vindeby Mølle, Nakskov.
Raben, S. S., Forvalter, Vonsild, Kolding.
Rahbe, Cigarhandler, Svendborg.
Rahbe, Møller, Rørbek, Ullerslev.
Ramolino, Corsica.
Ramsing, Frøken, Nordenbro, Langeland.
Rantzau, Greve, Brahesholm, Aarup.
Rantzau, Greve, Brahesholm, Aarup.
Rantzau, Greve, Brahesholm, Aarup.
Rantzau, Greve, Frederikslund, Aarup.
Rasenpel, Landmand, Østermarie, Bornholm.
Rasmussen, Dyrlæge, Langaa.
Rasmussen, Forvalter, Rønnebeksholm, Næstved.
Rasmussen, Gaardeier, Gunnestrup, Aarhus.
Rasmussen, Gaardeier, Lolland.
Rasmussen, Hotelvært, Kjøbenhavn.
Rasmussen, Landmand, Niverrød, Hørsholm.
Rasmussen, Landvæsenselev, Landboskolen, Lyngby.
Rasmussen, Maskinfabrikant, Odense.
Rasmussen, Maskinfabrikant, Slagelse.
Rasmussen, Maskinist, Stubbekjøbing.
Rasmussen, Meieriforvalter, Follerup, Fredericia.
Rasmussen, Proprietær, Bøgeskovgaard, Svendborg.
Rasmussen, Proprietær, Juliegaard, Svendborg.
Rasmussen, Proprietær, Skrøbeløvgaard, Rudkjøbing.
Rasmussen, A., Gaardeier, Vester Aaby, Faaborg.
Rasmussen, A., Gaardejer, Svindinge, Nyborg.
Rasmussen, A. C., Gaardeier, Maltegaard, Gjentofte.
Rasmussen, C. P., Grosserer, Kjøbenhavn.
Rasmussen, Chr., Landsthingsmand, Gaardeier, Ryslinge, Ringe.
Rasmussen, E., Proprietær, Morsholdt, Odder.
Rasmussen, H., Landmand, Bellinge, Odense.
Rasmussen, J., Landmand. Blangstrup, Assens.
Rasmussen, J. D., Kjøbmand, Aarhus.
Rasmussen, J., Gaardeier, Feiø, Bandholm.
Rasmussen, J., Gaardeier, Ore Mark, Svendborg.
Rasmussen, R., Kreaturhandler, Grønne Post, Svendborg.
Rasmussen, L., Gaardeier, Ryslinge, Ringe.
Rasmussen, M., Gaardeier, Veistrup, Svendborg.
Rasmussen, P., Gaardeier, Kamgaard, Tommerup.
Rasmussen, P., Gaardeier, Oure, Svendborg.

Rasmussen, R., Gaardeier, Sallerup, Lundby, Sjælland.
Rasmussen, R., Gaardeier, Snave, Assens.
Rasmussen-Søkilde, Gaardmand, Fleninge, Korinth.
Raupach, J., Kjøbmand, Odder.
Ravn, Forvalter, Sjølundgaard, Kolding.
Ravn, Jørgen, Landmand, Vamdrup, Haderslev.
Reimers, Slagter, Faaborg.
Reimers, Slagter, Faaborg.
Reedtz-Thott, Baron, Hellerup, Ullerslev St.
Revsgaard, S., Landmand, Vium Mølle, Skive.
Rewentlov, Greve, Christianslund, Randers.
Riber, G. K., Kjøbmand, Svendborg.
Riber, H. P., Landbrugskandidat, Svendborg.
Riber, S., Kjøbmand, Svendborg.
Riis, I., Knuthenborg, Bandholm.
Riss, Grosserer, Havnegade 3, Kjøbenhavn.
Ritter, S., Cigarhandler, Svendborg.
Roed, Proprietær, Nybogaard, Kvistgaard Stat.
Roed, H., Landmand, Ferup, Kolding.
Roed, P., Landmand, Donsgaard, Kolding.
Rom, Isenkræmmer, Kjøbenhavn.
Rom, N. C., Redakteur, Kjøbenhavn.
Rosen, Forpagter, Ledreborg, Roskilde.
Rosen, Kammerjunker, Christianssæde, Lolland.
Rosen, Landmand, Fjersted, Slesvig.
Rosenstand, Redakteur, Rudkjøbing.
Rosenstand, Skovrider, Korselitze, Falster.
Rosenørn-Lehn, Baronesse, Hvidkilde, Svendborg.
Rosenørn-Lehn, Hofjægermester, Baron, Hvidkilde, Svendborg.
Rosenørn-Lehn, Udenrigsminister, Kammerherre, Lehnsbaron, Guldborgland og Lehn, N. Alslev Stat.
Rosing, C., Forpagter, Kjøbenhavn.
Rostrup, Seminarielærer, Skaarup, Svendborg.
Rottwitt, Proprietær, Lystrupgaard, Frederiksborg.
Rolund, Rebslager, Odense.
Rowan, Ingenieur, Randers.
Ruge, Proprietær, Skjærildgaard, Horsens.
Rygind, Ingenieur, Malmø.
Rützou, Kjøbmand, Kjøbenhavn.
Rützow, Forvalter, Prierskov, Nykjøbing, Falster.
Ræder, Godseier, Baadesgaard, Nakskov.
Ræder, Proprietær, Baadesgaard, Nakskov.
Ræder, G., Proprietær, Dyrehavegaard, Kolding.
Rämback, E., Sekretær, Åbo, Finland.
Rønning, Brandcapitain, Assens.
Rørbeck, Proprietær, Topholm, Frederiksværk.
Røssel, Vognfabrikant, Nakskov.

Saabye, Chr., Oberst, Svendborg.
Salby, Proprietær, Ullerup, Amager.
Salicath, Proprietær, Lundergaard, Aabybro, Aalborg.
Salmonsen, Stenograf, Kjøbenhavn.
Sandberg, Directeur, Christiania, Norge.
Sandemand, S., Gaardeier, Grumstrup, Horsens.
Sandon, Lincoln, England.
Sauer, Landmand, Aalborg.
Saunte, Tømrermester, Maribo.
Saunte, L. T., Mølleeier, Maribo.
Saxtorph, Jægermester, Rungstedgaard, Rungsted.
Scavenius, C., Godseier, Klintholm, Stege.
Scavenius, O., Hofjægermester, Basnæs, Skjelskør.
Scavenius, P., Godseier, Vorgaard, Hjallerup.
Schaffalitzky de Muckadell, Greve, Arreskov, Kværndrup.
Schaffalitzky de Muckadell, Hofjægermester, Baron, Skjoldemose, Svendborg.
Schaffelitzky de Muckadell, Kammerherre, Lehnsgreve, Arreskov, Korinth.

Scheel, Greve, Ryegaard, Roskilde.
Scheel, Proprietær, Tvedegaard, Stubbekjøbing.
Schiøtz, Brygger, Odense.
Schlieffen, v., Greve, Godseier, Schlieffenberg, Mecklenburg Strelitz.
Schmidt, Forpagter, Oure Præstegaard, Svendborg.
Schmidt, Landmand, Øvits Kloster, Skaane.
Schmidt, Aug., Fuldmægtig, Svendborg.
Schmidt, J. B., Møller, Tarskov Mølle, Aarhus.
Schmidt, M., Gjæstgiver, Ribe.
Schmidt, Th., Forpagter, Saxhøi, Bandholm.
Schmidt, Jægermester, Rudbjerggaard, Nakskov.
Scholten, P. v., Horsens.
Schotte, H., Landmand, Vesterbo, Lolland.
Schotte, N., Landmand, Vesterbo, Lolland.
Schou, Forpagter, Bjerggaard, Falster.
Schou, Landmand, Slagelse.
Schoug, Korrespondent, Gotland.
Schrader, Eorvalter, Aalholm, Nysted.
Schraph, C., Sagfører, Svendborg.
Schraph, Th., Godsforvalter, Dallund, Odense.
Schroll, Forvalter, Holsteinborg, Skjelskør.
Schroll, H., Proprietær, Lieutenant, Lykkenssæde, Korinth.
Schrum, F., Frøken, Svendborg.
Schrum, L., Overauditeur, Borgmester, Svendborg.
Schrøder, Forpagter, Frihedsminde, Lolland.
Schrøder, Forvalter, Søllestedgaard, Nakskov.
Schrøder, Skovrider, Frederiksdal, Aarhus.
Schrøder, Skovrider, Jægersbo, Rødby.
Schrøder, Proprietær, Sandbygaard, Ringsted.
Schrøder, C. H., Forstraad, Skovrider, Rørdam, Assens.
Schulin, Greve, Lykkesholm, Langeland.
Schultz, Frue, Dalby, Kolding.
Schultz, Gaardeier, Dalby, Kolding.
Schultz, Landvæsenselev, Sæddinggaard, Lolland.
Schultz, Meieriforpagter, Thurebyholm, Kjøge.
Schultz, Smed, Fredericia.
Schultz, H., Frue, Mariesminde, Kolding.
Schultz, Kai, Proprietær, Mariesminde, Kolding.
Schultze, Godseier, Dahlbygaard, Stubbekjøbing.
Schultze, E., Landmand, Nørhoved, Brædstrup.
Schurmann, Professor, Skaarup, Svendborg.
Schwarz, Meieriassistent, Kaalsmølle, Assens.
Schwensen, Proprietær, Grøftebjerg, Bred.
Schütte, Kammerherre, Bygholm, Horsens.
Schytte, P., Landmand, Nykjøbing, Falster.
Schæfer, Forvalter, Falkensten, Slagelse.
Schøning, Avlsforvalter, Tryggevælde, Kjøge.
Secher, Exam. jur., Fuldmægtig, Svendborg.
Secher, Proprietær, Bjørnholm, Trustrup.
Secher, I., Proprietær, Hjortshøilund, Aarhus.
Secher, I. A., Proprietær, Sandgaard, Ørsted.
Segelcke, Landvæsenselev, Kidding, Graasten.
Sehested, de, Kammerherre, Broholm, Svendborg.
Sehested, Axelde, Landmand, Broholm, Svendborg.
Sehested, H. de, Kammerjunker, Brændeskovgaard, Svendborg.
Sehested Juul, Kammerherre, Stamhusbesidder, Ravnholt, Ullerslev.
Seirup, Landmand, Viumgaard, Tarm.
Selmer, Godsforvalter, Erholm, Aarup.
Selmer, Landmand, Cathrineborg, Middelfart.

Senden, v., Fabrikinspecteur, Hamburg.
Senker, Gaardeier, Aunede, Nakskov.
Sillasen, Proprietær, Rørkjær, Esbjerg.
Simon, H., Gaardeier, Dragstrup, Uggelhusene Stat.
Simonsen, Godseier, Rugaard, Bogense.
Simonsen, H., Gaardeier, Hjallese, Odense.
Simonsen, H. P., Hestehandler, Ærøskjøbing, Ærø.
Skafte, Landmand, Lolland.
Skafte, A., Gaardeier, Vesterborg, Nakskov.
Skafte, H. F., Forpagter, Stenstrup, Nykjøbing, Falster.
Skafte, K., Proprietær, Langegaarden, Nykjøbing, Falster.
Skeby, A., Forpagter, Juellinge, Nakskov.
Skeel, Kammerherre, Indenrigsminister, Dronninglund, Aalborg.
Skovbo, C., Proprietær, Alleenberg, Nakskov.
Skov, Dyrlæge, Svendborg.
Skov, Dyrlæge, V. Skjerninge, Svendborg.
Skov, F., Forvalter, Aarslev Skovgaard, Braband Stat.
Skovsgaard, Mekanikus, Kjøbenhavn.
Skræp, C., Slagter, Albjerg, Svendborg.
Skræp, C., Slagter, Albjerg, Svendborg.
Skytt, N. A., Lem, Aalborg.
Skytte, Forpagter, Trolleborg, Lund.
Skytte, R., Landmand, Vindingaa, Klågerup, Skaane.
Smidt, Henry, Proprietær, Nybøllegaard, Ringe.
Smidth, Kammerraad, Christianshøi, Rønnede.
Smith, Forpagter, Lindved, Høiby Stat.
Smitt, Landbrugsdirekteur, Christiania, Norge.
Smith, Landmand, Holstebro.
Smith, Valdemar, Proprietær, Nøisomhed, Nakskov,
Sommer, P., Landmand, Poulsgaard, Bornholm.
Sove, Capitain, Nakskov.
Specker, H., for Fabrikeier Ruston, Proctor & Comp., Lincoln, England.
Splittorf, Forpagter, Jyderup.
Stabel, Forvalter, Frijsenborg, Hammel.
Stainer, Forpagter, Fousinge, Randers.
Stampe, A., Forpagter, Skjørringe, Eskildstrup, Falster.
Stannius, Forvalter, Dorthealund, Odense.
Steenbach, Jægermester, Aalykkegaard, Odense.
Steenstrup, Landmand, Staagaard, Aalborg.
Steffensen, Forpagter, Biskoptaarup, Ullerslev.
Stehr, Proprietær, Bekkersgaard, Valdby.
Stein, Kandidat, Kjøbenhavn.
Steinmann, Kammerherre, General, Aarhus.
Stemann, Proprietær, Restrup, Aalborg.
Stender, Landmand, Rønne, Bornholm.
Stender, Proprietær, Gadegaard, Rønne.
Stensen de Leth, Godseier, Charlottenlund, Tranekjær.
Storm, Forpagter, Flarupsgaard, Vonsild.
Strand, Jernstøber, Nexø, Bornholm.
Strandbygaard, N., Landmand, Svendsholm, Ulvborg Stat.
Strange, Proprietær, Julianelyst, Horsens.
Striegler, Charles, Cand. pharm., Svendborg.
Strøberg, Skolelærer, Martofte, Kjerteminde.
Stürup, Konsul, Kjøbenhavn, Rosenvængets Sidealle 1.
Styrup, Prokurator, Svendborg.
Suhr, Pastor, Tved, Svendborg.
Suhr, J. Theodor, Kjøbmand, Nyborg.
Suhr, T., Godseier, Rosengaarden, Ringsted.
Sundby, Forvalter, Bygdø Kongsgaard, Christiania.
Sune, L., Gaardeier, Østeraabygaard, Bornholm.
Svane, Landmand, Herløv, Kjøbenhavn.
Svanekjær, I. C., Maskinfabrikant, Vildsund, Thisted.
Svanholm, Godseier, Gl. Viffertsholm, Bælum.

Svendsen, Forpagter, Egneborg, Korinth.
Svendsen, Kjøbmand, Newcastle on Tyne.
Svendsen, Overintendant, Kjøbenhavn.
Svendsen, Proprietær, Storeheddinge.
Svendsen, A., Forvalter, Egneborg, Korinth.
Svendsen, A., Høiskoleforstander, Thune, Taastrup.
Svendsen, A., Landmand, Fladholt, Frederikshavn.
Svendsen, C., Maskinfabrikant, Odense.
Svendsen, E., Maskinfabrikant, Odense.
Svendsen, G., Forvalter, Sofiendal, Nakskov.
Syberg, H., Forpagter, Gjeldskov, Korinth.
Syberg Petersen, Forvalter, Brockdorff, Kjerteminde.
Sæthren, C., Agronom, Hægdshaugeveien Nr. 33, Christiania.
Søgaard, H., Landmand, Vindeby, Langeland.
Søltoft, E., Forpagter, Steensballegaard, Horsens.
Søndergaard, E., Landmand, Gjøttrup, Fjerritslev.
Sørensen, Dyrlæge, Odense.
Sørensen, Forvalter, Kjøbenhavn.
Sørensen, Kjøbmand, Nyborg.
Sørensen, Kjøbmand, Svendborg.
Sørensen, Kjøbmand, Svendborg.
Sørensen, Landmand, Dildal, Slangerup.
Sørensen, Landvæsenselev, Kjærsgaard, N. Aaby.
Sørensen, Redakteur, Silkeborg.
Sørensen, A., Gaardbestyrer, Fjellerup, Aarup.
Sørensen, E., Landmand, N. Aaby.
Sørensen, Hans, Gaardeier, Alslev, Taagerup, Faxe.
Sørensen, J., Kjøbmand, Haarby, Assens.
Sørensen, L., Hestehandler, Faaborg.
Sørensen, Ole, Forhandler af Maskiner, Kolding.
Sørensen, S., Gaardeier, Baandhave, Randers.
Sørensen, S. I., kgl. Veier og Maaler, Svendborg.

Tandberg, G., Landbrugsingenieur, Trondhjem.
Tang, Jernstøber, Holstebro.
Tand, A., Landmand, Tunnerup, Nykjøbing, Falster.
Taysen, Proprietær, Kaierup, Kjerteminde.
Teilmann, Proprietær, Johanneslyst, Randers.
Teisen, Kjøbmand, Odense.
Teisen, Kjøbmand, Odense.
Terkelsen, Proprietær, Lystrup, Horsens.
Terp, Gaardmand, Viuf, Kolding.
Tesdorpf, Etatsraad, Ourupgaard, Nykjøbing, Falster.
Tesdorpf, Forvalter, Ourupgaard, Nykjøbing, Falster
Tesdorpf, A., Landvæsenselev, Ourupgaard, Nykjøbing, Falster.
Thalbitzer, Forpagter, Thurebyholm, Thureby Stat.
Thesen, Veterinærelev, Aas Landbrugsskole, Norge.
Thiele, F. A., Instrumentmager, Kjøbenhavn.
Thisted, I., Kjøbmand, Veile.
Thomsen, Forpagter, Edelgave, Taastrup.
Thomsen, Forvalter, Gjedsergaard, Falster.
Thomsen, Gaardeier, Boserup, Nykjøbing, Falster.
Thomsen, Kjøbmand, Nibe.
Thomsen, Kjøbmand, Nykjøbing, Mors.
Thomsen, Landmand, Veien.
Thomsen, Møller, Mannerup Mølle, Leire Stat.
Thomsen, Proprietær, Neistgaard, Aalborg.
Thomsen, Fr., Proprietær, Odelsgave, Taustrup.
Thomsen, L., Landmand, Brørup.
Thomsen, M. H., Gaardeier, Høm, Ribe.
Thonesen, I., Landmand, Pøl, Nordborg.
Thorbensen, V., Karethmager, Kjøbenhavn.
Thoren, Forvalter, Smøringegaard, Aakirkeby.

Thoren, Landmand, Sønder Tranders, Aalborg.
Thorn, P., Proprietær, Bornholm.
Thorning, H. R., Landmand, Pedersbjerggaard, Kolding.
Thorsen, Proprietær, Færgelandsgaard, Nakskov.
Thorsen, Proprietær, Harpelund, Nakskov.
Thorsen, C., Forvalter, Toftegaard, Nakskov.
Thranum, Meieribestyrer, Viborg.
Thuesen, Meieriassistent, Randers.
Thurø, Kjøbmand, Svendborg.
Thygesen, Forpagter, Waschel, Kappel, Rusland.
Thyregod, I., Landmand, Thyregod, Veile.
Thøgersen, Proprietær, Hallebygaard, Bro Mølle.
Tidemann, Godsforvalter, Frijsenborg, Hammel.
Tikjøb, H., Forpagter, Kysing, Aarhus.
Tillisch, Forpagter, Svendstrup, Borup.
Tillisch, N., Forpagter, Gunderup, Kjøge.
Tobiesen, Forpagter, Høvængegaard, Nysted.
Toft, Proprietær, Lovisendal, Aalborg.
Tofte, Capitain, Kjøbenhavn, Dampskib Zampa.
Tolderlund, Forpagter, Aarup, Slesvig.
Tolderlund, Proprietær, Holtbjerg, Herning.
Torgersen, H., Agronom, Bygdø, Christiania.
Torngren, Fabrikant, Kjøbenhavn.
Tram, Forvalter, Brændegaard, Korinth.
Tranberg, Gaardeier, Knudsgaard, Bornholm.
Trap, Proprietær, Brødballegaard, Lolland.
Trap, O. D., Exam. jur., Fuldmægtig, Orebygaard, Saxkjøbing.
Trautner, Læge. Bogense.
Trautner, V., Kjøbmand, Sorø.
Trepka, Kammerherre, Odense.
Treschow, Godseier, Sandager, Halmstad.
Treschow, Kammerherre, Brahesborg, Assens.
Troldahl, I. C., Proprietær, Graa Mølle, Aarhus.
Trolle, A., Forpagter, Gl. Lellingegaard, Kjøge.
Tryde, J., Gaardeier, Hasle, Aarhus.
Tuxen, S. C. A., Redakteur, Kjøbenhavn.
Tvede, Herredsfoged, Svendborg.
Tvede, I., Capitain, Brygger, Helsingør.
Tvermoes, Grosserer, Kjøbenhavn.
Tværgaard, I. C., Gaardeier, Næsborggaard, Løgstør.
Tygstrup, Meieriassistent, Nørlund, Store Arden.
Tørslev, Forvalter, Christiansminde, Ebeltoft.
Tørslev, Møller, Aarhus.

Uldahl, Fabrikant, Kjøbenhavn.
Ulrich, Forpagter, Lindholm, Roskilde.
Ulrich, Forstinspecteur, Bregentved, Kjøge.
Ulrich, Gaardeier, Rødehus, Thureby.
Ulriksen, J., Ladefoged, Rodstenseie, Odder.
Ulv, P., Gaardeier, Andkjær, Veile.

Valeur, Kjøbmand, Odense.
Vandel, F., Bankkasserer, Svendborg.
Vandel, J. F. G., Skibsfører, Bark «Assens», Kjøbenhavn.
Veimann, Landmand, Hjørring.
Vest, A. A., Gaardeier, Hollergaard, Bornholm.
Vestengaard, Forpagter, Vogholt, Vendsyssel.
Vett, Kjøbmand, Guldborg, Lolland.
Viale, Premierlieutenant, Næstved.
Viborg, Forvalter, Rødslet, Nørresundby.
Viedh, P., Assistent, Eraden, Mecklenburg.
Vinckel, Forpagter, Avnsbjerg, Kjellerup Stat.
Vind, S., Godseier, Hofjægermester, Sanderumgaard, Marslev Stat.
Vindfeldt, E., Kreaturhandler, Aarup, Aarup Stat.

Vinter, Forvalter, Vesterbygaard, Horsens.
Vinter, Forvalter, Vesterbygaard, Horsens.
Vinter, Inspecteur, Aarup Mølle, Horsens.
Vinter, Proprietær, Vesterbygaard, Horsens.
Vistoft, Fabrikant, Vibæk, Viborg.
Vosbein, Proprietær, Nylykkegaard, Lundby.

Wang, W., Maskinfabrikant, Svankjær Fabrik, Thisted.
Warholm, Agronom, Sverrig.
Warholm, G., Landmand, Lund, Skaane.
Webber, G. G., Ingenieur, Kjøbenhavn, Industriudstillingsbygningen Nr. 11.
Weber, F., Kjøbmand, London.
Weber, Th., Grosserer, Søro, Svendborg.
Wedderkop, Skovrider, Juellinge, Lolland.
Wedelheim, Student, Elvedgaard, Odense.
Wedell, Baron, Borupgaard, Horsens.
Wedell-Wedellsborg, Baron, Borupgaard, Helsingør.
Wedell-Wedellsborg, Baron, Overdrevsgaarden, Borup Stat.
Wegener, Proprietær, Grønnegaard, Kjøbenhavn.
Weibel, C., Drainsmester, Lundsgaard, Kjerteminde.
Weibollt, Kjøbmand, Nakskov.
Weinschenck, Lieutenant, Halkjær, Nibe.
Weitzmann, Instrumentmager, Frederiksborg.
Welling, Forvalter, Grenaa.
Welling, I., Landmand, Næsborg, Løgstør.
Weltheim, G. Schurer v., Bremen.
Wendt, Gartner, Roskilde.
West, Forpagter, Rygaard, Nyborg.
West, Stenograf, Kjøbenhavn.
West, John, Drainsmester, Nygaard, Hasle.
Westengaard, Grosserer, Jernbanegade 3, Kjøbenhavn.
Westenholz, Etatsraad, London.
Westenholtz, Godseier, Refsnæs, Jylland.
Westergaard, Forpagter, Pedersdal, Kjøbenhavn.
Westergaard, A., Smed, Frøslev, Nykjøbing, Mors.
Westergaard, P., Meierieier, Fjerslev.
Westrup, Proprietær, Lindholmgaard, Sjælland.
Wetsche, Skovrider, Theodorsminde, Sverrig.
Wickmand, F., Proprietær, Frederiksminde, Lolland.
Wickmann, J., Vinhandler, Horsens.
Wiggers, P., Kjøbmand, Svendborg.
Wilhjelm, Godseier, Orenæs, Falster.
Willadsen, Jens, Gaardeier, Krarup, Skive.
Willesen, L. K., Mølleeier, Nørremølle, Viborg.
Wilsted, Landvæsenselev, Høfdingsgaard, Præstø.
Winter, Landmand, Søes, Aabenraa.
Winther, Lærer, Ærø.
Winther, I. F., Kjøbmand, Svendborg.
Wisby, Forpagter, Strøby, Kjøge.
Wissing, Landmand, Sønderskovsgaard, Kolding.
Wognsen, Forpagter, Fjellebro, Rudme.
Woldsen, I. F., Proprietær, Phønixborg, Kolding.
Worm, Proprietær, Herningsholm, Herning.
Worm, O., Landmand, Gudum Præstegaard, Lemvig.
Wulff, Forvalter, Hvidkilde, Svendborg.
Wulff, B. C., Commissionær, Hamburg.
Wulff, I. W., Forstander, Trelleborg, Sverrig.

Zacho, I. P., Proprietær, Gammeleie, Nakskov.
Zacho, P., Landvæsenselev, Gammeleie, Nakskov.
Zacho, U., Proprietær, Pederstrup, Aalborg.

Zahrtmann, Landmand, Rønne, Bornholm.
Ziegler, Slagter, Aarhus.
Ziersen, Z., Proprietær, Enehøi, Nakskov.
Zinn, Proprietær, Maglegaard, Roskilde.
Zinn, Adolf, Grosserer, Kjøbenhavn.
Zøylner, Proprietær, Endrupgaard, Fredensborg.

Ørum, Fabrikant, Randers.
Østerby, Forvalter, Ravndrupgaard, Kværndrup.
Østergaard, H., Kreaturhandler, Næstved.
Øvre, Kjøbmand, Nykjøbing, Sjælland.

Samlet Oversigt over Medlemmernes og de Besøgendes Antal.

Det samlede Medlemstal ved den 14de danske Landmandsforsamling udgjorde ialt 1991. Dette Tal sætter vel Mødet som det 3die i Rækken af danske Landmandsforsamlinger*), men det er over 1/3 mindre end Antallet af Medlemmer ved det sidste Møde (i Viborg) og ikke stort flere end ved Aarhusmødet 1866, skjøndt man under iøvrigt lige Forhold maa vente et stadig forøget Medlemstal, baade fordi Interessen maa antages at voxe, fordi Kommunikationsmidlerne blive lettere, og fordi Møderne maa ventes stadig at blive righoldigere. Imidlertid turde man formedelst de trykkende Tider ikke med Rette vente et stort Besøg, og naar disse ikke have gjort sig stærkere gjældende, skyldes det vel væsentlig Svendborgs Beliggenhed og bekjendte Naturskjønhed, saa det turde være et Spørgsmaal, om nogen anden By i indeværende Aar havde været i Stand til at samle et større Medlemstal. Naar man gjennemseer hosstaaende Tabel, og sammenligner den med den tilsvarende fra Viborgmødet vil man især undres over den ringe Deltagelse fra de mindre Jordbrugeres Side, thi medens 1110 af disse løste Medlemskort i Viborg, var der kun 271, der løste Medlemskort i Svendborg.

Ogsaa en Oersigt over Dagbesøgene sammenlignet med de tilsvarende fra Viborg henpeger paa, at Sparsommelighedshensyn have gjort sig stærkt gjældende, saa at man fortrinsvis har valgt at besøge Mødet de to sidste Dage, da Adgangsbetalingen var lille. Salget af Dagbiletter beløb sig nemlig

den	1ste	Dag	i	Svendborg	til	418	. . . (i	Viborg	352)
-	2den	—	i	—	-	835	. . . (i	—	2,450)
-	3die	—	i	—	-	4,191	. . . (i	—	5,625)
-	4de	—	i	—	-	7,614	. . . (i	—	6,049)
-	5te	—	i	—	-	9,123	. . . (i	—	5,544)
					Ialt	22,181			20,020.

*) Anm.: Til en Sammenligning tjener at Medlemstallet har været ved

1ste	Møde	(Randers 1845)	332.
2det	—	(Odense 1846)	626.
3die	—	(Aarhus 1847)	467.
4de	—	(Kjøbenhavn 1852) . . .	1,252.
5te	—	(Flensborg 1854)	422.
6te	—	(Aalborg 1856)	1,043.
7de	—	(Haderslev 1859)	448.
8de	—	(Horsens 1861)	952.
9de	—	(Odense 1863)	1,252.
10de	—	(Aarhus 1866) . , . . .	1,904.
11te	—	(Kjøbenhavn 1869) . . .	4,344.
12te	—	(Nykjøbing p. F. 1872) .	1,281.
13de	—	(Viborg 1875)	3,100.

Oversigt over, hvorledes de enkelte Landsdele vare repræsenterede ved den 14de danske Landmandsforsamling.

	Større Jordbrugere.	Mindre Jordbrugere.	Forpagtere.	Godsinspektører, Forvaltere, Gaard- og Mejeribestyrer, Landbrugskonsulenter.	Forstmænd og Gartnere.	Veterinærer.	«Landmænd», herunder tillige henført Landbrugskandidater og Landbrugselever.	Fabrikanter og Haandværkere.	Kjøbmænd og Handlende.	Videnskabsmænd, Kunstnere, Embedsm., Sagførere, Landinspektører o. desl.	Andre, som ikke kunne henføres til forannævnte Klasser.	I alt.
Svendborg By	»	»	»	1	»	1	»	31	37	35	17	122
Fyen	86	95	61	51	11	5	48	43	36	36	19	491
Langeland, Ærø og Smaaøer	14	13	10	7	»	1	15	5	9	4	4	82
Als og Sønderjylland	9	17	6	1	»	»	20	1	3	1	3	61
Nørrejylland	102	61	30	44	2	7	92	39	33	23	17	450
Kjøbenhavn	»	»	1	2	»	4	4	27	27	35	8	108
Sælland og Øer	72	32	48	34	6	2	35	20	15	15	4	283
Lolland-Falster og Øer	49	41	21	35	6	»	34	19	13	9	10	237
Bornholm	9	12	2	6	»	»	25	4	3	1	1	63
Sverrig	12	»	17	2	2	»	8	1	1	8	1	52
Norge	»	»	»	2	»	1	3	»	»	5	1	12
Udlandet	3	»	1	1	»	»	»	6	8	4	7	30
	356	271	197	186	27	21	284	196	185	176	92	**1091**

Landmandforsamlingens Embedsmænd og Funktionærer.

a. Den forberedende Komite:

Præsident: Hs. Excellence Overkammerh., Lehnsgreve Holstein til Holsteinborg.
Vicepræsident: Lehnsbaron Juel-Brockdorff til Taasinge m. m.
Formand: Amtmand, Greve Brockenhuus-Schack, Ørkildshus.
Næstformand: Overauditør, Borgmester Schrum, Svendborg.
Ahlefeldt-Laurvig, Greve, Brolykke.
Andersen, Forpagter, Lykkesholm.
Baagøe, C., Kjøbmand, Svendborg.
Baagøe, J. P., Kjøbmand, Svendborg.
Berg, Forpagter, Damsbo.
Bille-Brahe-Selby, Greve, Hvedholm.
Brandt, Boghandler, Svendborg.
Bønnelycke, Fabrikant, Svendborg
Christiansen, Forpagter, Brænderupgaard.
Clausen, Amtsraadsmedlem, Bornæs.
Clausen, Forpagter, Helager Teglværk, Ordfører for Redskabskomiteen.
Clausen, Proprietær, Mariendal.
Clausen, Forpagter, Mullerup.
Clausen, Konsul, Nyborg.
Clemmesen, Kjøbmand, Svendborg.
Esmann, Grosserer, Odense.
Fabricius, Forpagter, Korsebølle.
Hansen, Forpagter, Nedergaard.
Husen, Amtsvejinspektør, Svendborg.
Jessen, P., Dyrlæge, Kjøbenhavn.
Jørgensen, Proprietær, Tiselholt; Ordfører for Produktkomiteen.
Kromann, H. J., Gaardejer, Øster-Aaby.
Lacoppidan, Forpagter, Lehnskov.
Lange, H., Fabrikant, Svendborg.
Petersen, Forpagter, Egeskov.
Rosenørn-Lehn, Baron, Hvidkilde.
Schaffalitzky de Muckadell, Baron, Skjoldemose; Ordfører for Dyrskuekomiteen
Sehested, Kammerjunker, Brændeskovgaard; Ordfører for Udflugtskomiteen.
Sehestedt-Juul, Kammerherre, Ravnholt; Ordfører for Komiteen for Redskabsprøver.
Syberg, Forpagter, Gjelskov.
Wandel, Kjøbmand, Svendborg.

b. Forretningsførere.

Sekretær: Landboskoleforstander J. C. la Cour, Lyngby.
Kasserer: Amtsraadssekretær Friis, Svendborg.
Intendant: fhv. Smedemester Jørg. Huusom, Svendborg.
Bygnings-Inspektør: Arkitekt Eckersberg, Svendborg.
Indkvarterings-Inspektør: Kjøbmand Wandel, Svendborg.
Redskabs-Inspektør: Agent Borgen, Svendborg.
Dyrskue-Inspektør: Forvalter M. Jensen, Bjørnemose.
Produktudstillings-Inspektør: Forvalter R. Sehested, Broholm.

c. Kommissærer.

Aalborg:	Hr. Simoni, Chr., Kjøbmand.
Aarhus:	— Mønsted, Otto, Grosserer.
Assens:	— Bruun, B., Vicekonsul.
Bogense:	— Detlefsen, A., Kjøbmand.
Faaborg:	— Jacobsen, I. I., Kjøbmand.
Fredericia:	— Høyrup, I. C., Kjøbmand.
Frederikshavn:	— Kall, Kommerceraad.
Frederikssund:	— Lindhard, Harald, Kjøbmand.
Grenaa:	— Nobel, Carl, Kjøbmand.
Helsingør:	— Nielsen & Co., P. L., Kjøbmand.
Hillerød:	— Petersen, Alfred, Kjøbmand.
Hjørring:	— Nielsen, Jørgen H., Konsul.
Hobro:	— Brasch, N. E., Vicekonsul.
Holbæk:	— Fix, G. O., Kjøbmand.
Holstebro:	— Schou, C. & J., Kjøbmand.
Horsens:	— Levy, I. Z., Agent.
Kallundborg:	— Colding, Wilh., Vicekonsul.
Kjerteminde:	— Prøvensen, E. A., Kjøbmand.
Kjøge:	— Petersen, C. F., Agent, Vicekonsul.
Kolding:	— Warming, M., Agent.
Korsør:	— Rasmussen, Th., Konsul.
Lemvig:	— Lund, Kæmner.
Løgstør:	— Theilmann, J. M., Kjøbmand.
Mariager:	— Sorvad, C. W., Vicekonsul.
Maribo:	— Schrøder, Lauritz, Kjøbmand.
Middelfart:	— Raffenberg, J. A., Kjøbmand.
Nakskov:	— Bøttern, V., Kjøbmand.
Nibe:	— Færch, Fabrikant.
Nyborg;	— Clausen, H. W., Konsul.
Nykjøbing paa Falster:	— Benzon, Edw., Kjøbmand.
Nykjøbing paa Mors:	— Nielsen, A., Redaktør.
Nykjøbing paa Sjælland:	— Hansen, M., Vicekonsul.
Nysted:	— Bønnelykke, Chr., Kjøbmand.
Næstved:	— Wittusen, C. M., Vicekonsul.
Odense:	— Petersen, W., Etatsraad, Grosserer.
Præstø:	— Grønvolds Efterfølger, R., Kjøbmand.
Randers:	— Ankerstjerne, J., Grosserer.
Ribe:	— Pedersen, N. K., Dyrlæge.
Ringkjøbing:	— Kirk, J., Landinspektør, Holmegaard.
Roeskilde:	— Borch, Anders, Kjøbmand.
Rudkjøbing:	— Nielsen, F., Kjøbmand.
Rødby:	— Hovmand, H. C., Kjøbmand.
Rønne:	— Rasch, J., Vicekonsul.
Saxkjøbing:	— Fæster, M. C., Kjøbmand.
Skanderborg:	— Christensen, N., Kjøbmand.
Skive:	— Behrens, Kjøbmand.
Slagelse:	— Grønvold, C. F., Kjøbmand.
Sorø:	— Hansen, & Co., H. A., Kjøbmand.
Stege:	— Evers, Emil, Kjøbmand.
Storeheddinge:	— Kønig, Carl M., Kjøbmand.

Stubbekjøbing:	Hr. Benzon, C. B., Vicekonsul.
Svendborg:	— Baagøe, J. P., Kjøbmand.
Sæby:	— Berthelsen, N. C., Kjøbmand.
Thisted:	— Andersen, N. C., Kjøbmand.
Varde:	— Nielsen, Branddirektør.
Vejle:	— Beyer, W., Kommissionær.
Viborg:	— Christensen, Th., Kjøbmand.
Vordingborg:	— Gumoes, C. W., Konsul.
Aabenraa:	— Tolderlund, E. A., Forpagter, Aarup.
Flensborg:	— Tramsen, A. B., Brygger.
Hadersley:	— de Wolff, Poul.
Højer:	— Nagel, Apotheker.
Sønderborg:	— Petersen, A., Mægler.
Tønder:	— Knudsen, K., Proprietær, Visby Hedegaard.
Vojens:	— Nielsen, Julius, Kjøbmand.
Christiania:	— Ludvigsen & Schelderup.
Göteborg:	— Warmark, M. T., Grosserer.
Helsingborg:	— Stevenius, C. G., Vicekonsul.
Landskrona:	— Schmidt, J. C. N., Konsul.
Malmø:	— Holm, A. C., Konsul.
Stockholm:	— Heckscher, Edw., Grosserer.
Ystad:	— Andersson, Aug. E.,
Hull:	— Brøchner, C. C. & Komp.
Leith:	— la Cour, L.
London:	— Delcomyn, Fr. & A.

d. Dommere*).

Af Anglerkvæg:	Ammentorp, Forpagter, Hvedholm, Faaborg. Buus, Inspektør, Rosvang, Thisted. Friis, Jægermester, Lyngbygaard, Aarhus. Hansen, Forpagter, Corselitze, Nykjøbing p. F. Neergaard, Godsejer, Førslevgaard, Fuglebjerg.
— *Jydsk Malkekvæg:*	Bech, G., Forpagter, Valsølillegaard, Ringsted. Bruël, Forpagter, Vreilevkloster, Vraa Station. Carøe, Proprietær, Skærvad, Grenaa. Linnemann, Forpagter, Lundegaard, Odense.
— *Malkekvæg af andre Racer ell. Stammer:*	Andersen, Kammerr., Gunderslevholm, Herlufmagle. Henriksen, Gaardejer, Ørbjerg pr. Fuglebjerg. Mackeprang, Forpagter, Nakkebølle, Faaborg. Søltoft, Proprietær, Glibing Mølle, Horsens. Westergaard, Forpagter, Petersdal, Kjøbenhavn.
— *Jydsk Kjødkvæg:*	Ingversen, Proprietær, Kirstinelyst, Kolding. Lange, Forpagter, Margrethesminde, Svendborg. Lundsgaard, Proprietær, Langesgaard, Skive. Toft, Kammerraad, Lovisendal, Aalborg.

*) Der deltoge i Bedømmelsen.

Af Kjødkvæg af andre Racer ell. Stammer:	Fabricius, Lieut., Bramminge, Bramminge St. Jessen, Konsulent i Husdyrsbrug, Kjøbenhavn. Jørgensen, Gaardejer, Hesselballe, Kolding. Neergaard, Proprietær, Breinholt, Lemvig. Tranum, Brænderibestyrer, Viborg.
— *Heste til sværere Trækbrug:*	Jacobsen, Proprietær, Kongerslev, Aalborg. Jørgensen, Proprietær, Tangsgaard, Struer. Mourier-Petersen, Godsejer, Holbækgaard, Ørsted. Petersdorff, Lehnsgreve, Einsidelsborg, Odense. Prosch, Professor, Kjøbenhavn.
— *Heste af Landrace, til Ride og lettere Trækbrug:*	Bache, Forpagter, Fuirendal, Fuirendal. Dons, Godsejer, Hesselagergaard, Nyborg. Keller, Dyrlæge, Aabybro.
— *Fuldblods og forædlede Heste:*	Boalth, Oberst. Lüttichau, Hofjægermester, Viskum, Viborg. Reedtz-Thott, Baron, Hellerup, Ullerslev St. Wedell-Wedellsborg, Baron, Overdrevsgaarden, Borup St. Sørensen, Dyrlæge, Odense.
— *Kjødfaar:*	Breinholt, Proprietær, Voller, Lemvig. Holm, Godsejer, Lerkenfelt, Kallundborg. Larsen, Gaardejer, Torsted, Horsens.
— *Uldfaar:*	Hofman (Bang), Etatsraad, Hofmansgave, Odense. Lange, Forpagter, Flintholm, Stenstrup St. Langkilde, F., Jægermester, Frederiksgave, Assens.
— *Svin:*	Eckardt, Proprietær, Ørumgaard, Daugaard St. Langkilde, Forpagter, Kjørup, Odense. Pedersen, H., Gaardejer, Trunderup, Kværndrup St. Plenge, Forpagter, Hardenberg, Saxkjøbing. Wognsen, Forpagter, Fjællebro, Kværndrup St.
— *Fjerkræ:*	Harreschou, Particulier, Svendborg. Steensen de Leth, Godsejer, Charlottenlund. Teisen, Grosserer, Odense.
— *Fedt Slagtekræg:*	Breinholt, Poul, Proprietær, Bodumbisgaard, Thisted. Erichsen, Kammerraad, Aarhus. Jakobsen-Ellegaard, C., Slagter, Kjøbenhavn. Reimers, Kvæghandler, Faaborg. Ziegler, Slagter, Aarhus.
— *Maskiner og Redskaber:*	Bluhme, Marinekaptain, Nørlund, Arden St. Bokelmann, Forpagter, Nørregaard, Saxkjøbing. Borch, Docent, Kjøbenhavn. Breinholt, Proprietær, Vestervig Kloster, Vestervig. Castenskjold, Godsejer, Borrebygaard, Skælskør. la Cour, A., Forstander, Næsgaard, Stubbekjøbing. Hüttemeier, Fabrikant, Kjøbenhavn. Laub, Gaardfæster, Sludegaard, Nyborg. Lollesgaard, Forpagter, Hannesborg, Ullerslev St. Uldall, Fabrikejer, Kjøbenhavn. Winkel, Forpagter, Aunsbjerg, Kjellerup St.

Af Plantefrembringelser:	Arrhenius, Professor Stockholm. Jørgensen, B. S., Professor, Kjøbenhavn. Rostrup, Seminarielærer, Skaarup, Svendborg. Viggers, Kjøbmand, Svendborg.
— *Uld:*	De samme Dommere som for Uldfaar.
— *Kjød, Flæsk, samt Produkter for Landbruget:*	Klein, Aug., Arkitekt, Kjøbenhavn. Lacoppidan, Næsgaard, Agerdyrkningskole, Stubbekjøbing. Lotze, Apotheker, Odense. Stein, Laboratoriebestyrer, Kjøbenhavn.
— *Videnskabelige Hjælpemidler:*	De samme Dommere som for Plantefrembringelser.
— *Apparater, Reskaber og Stoffer til Brug i Mejeriet:*	Dahl, Direktør, Aas Landbrugsskole, Norge. Heide, Proprietær, Kjærsgaard, Horsens. Fjord, Docent, Kjøbenhavn. Winkel, Forpagter, Aunsbjerg, Kjellerup St.
— *Smør:*	Ankerstjerne, Grosserer, Randers. Maegaard, Grosserer, Odense. Rützau, Grosserer, Kjøbenhavn.
— *Ost:*	Dall, Landbrugskonsulent, Nykjøbing, Falster. Friis, Jægermester, Duelund, Viborg. Tillisch, N., Forpagter, Gunderup, Kjøge. Valeur, Kjøbmand, Odense.
— *Biavlsudstillingen:*	Møller, Fr., Overdrifsinspektør, Aarhus. Theill, Postmester, Herning. Wiinsted, Apotheker, Kjellerup.
— *Skovbrugsudstillingen:*	Eide, F. C., Kammerherre, Overførster, Kjøbenhavn. Poulsen, Skovrider, Ditlefslyst.
— *Fiskeriudstillingen:*	Feddersen, Adjunkt, Viborg. Fiedler, Birkedommer, Sterrede, Skælskør. Schjøtz, Brygger, Odense. Sørensen, J., Eier af et Fiskerietablissement ved Nyborg. Weber, Grosserer, Svendborg.

e. Foredragere.

Bluhme, Marine-Captain, Nørlund.
Buus, Inspektør, Rosvang.
Fjord, Docent, Kjøbenhan.
Jessen, Dyrlæge, Kjøbenhavn.
Jørgensen, B. S., Professor, Kjøbenhavn.
Meinert, Dr. phil., Kjøbenhavn.
Nielsen, Skolelærer, Ørslev.
Prosch, Professor, Kjøbenhavn.

Forberedelserne

til

den 14de danske Landmandsforsamling.

---

1. Møde af Delegerede fra Landboforeningerne

d. 15de og 16de Juni 1877.

Ved den 10de danske Landmandsforsamling, der afholdtes i Aarhus 1866, blev det overdraget det Kgl. Landhusholdningsselskab at forelage de indledende Skridt til de fremtidige Landmandsforsamlinger ved Aaret forud for hver af disse at sammenkalde et Møde af Delegerede fra Landets Landboforeninger. Efterat Selskabet derfor ved et Cirkulære af 2den Febr. 1877 havde søgt at komme til Kundskab om alle de bestaaende Landboforeninger og tillige om hvorvidt de lade afholde aarlige Dyrskuer, udsendte det d. 21de Marts en Indbydelse til alle de Landboforeninger, der afholde Dyrskuer, om at sende en eller to Befuldmægtigede til et forberedende Møde paa den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole Fredagen d. 15de og Lørdagen d. 16de Juni, og tillige meddeltes en foreløbig Dagsorden for Mødet.

I Henhold hertil modtog Selskabet Meddelelse fra de nedenstaaende Landboforeninger om, at de havde valgt følgende Delegerede:

Aalborg Amts Landboforening	Kammerherre Skeel, Birkelse. Forpagter H. Branth, S. Elkjær.
Landbrfngn. for Nibe, Løgstør og Omegn	Kaptain Bluhme, Nørlund. Propr., Lieut. Weinschenck, Halkjær.
Landbofngn. for Hobro og Omegn . .	Proprietær H. C. la Cour, Trinderup. Proprietær Clausen, Rosendal.
Hjørring Amts Landboforening	Forpagter Brüel, Vreilevkloster. Forpagter Fabricius, N. Elkjær.
Hanherredernes Landboforening . . .	Forpagter Eskildsen, Kokkedal. Proprietær Hasselbalck, Aalegaard.
Thylands landøkonomiske Selskab . .	Inspektør Buus, Rosvang. Propr. Breinholt, Boddumbisgaard.
Morsø Landboforening	Proprietær A. S. Buchwald, Nandrup.
Viborg Amts landøkonom. Forening .	Hofjægermester Lüttichau, Viskum. Kammerjkr. Baron Petersdorff, Sødal.
Salling Lanboforening	Propr. Lundsgaard, Langesgaard. Propr. Hedemann, Nyholm.
Silkeborg og Lysgaard Hids Herreders Landbrugsforening	Jægermester Friis, Duelund. Proprietær Wahl, Allinggaard.
Langaa og Omegns Landboforening .	Plantør Bahnsen, Langaa. Landinspektør Amdisen, Vellev. Suppleant: Forvalter Jensen, Hovlbjerg.
Randers Amtshusholdningsselskab . .	Godsejer Mourier-Petersen, Holbækgaard. Proprietær Poulsen, Dalsgaard.

Grenaa Landbrugsforening	Kammerjunker Dinesen, Katholm.
Landboforeningen ved Kalø Vig	Hofjægermester Baron Rosenkrantz, Balskov. Landvæsenskomm. Proprietær Ostenborg, Vorre. Suppleant: Godsejer Mourier-Petersen, Ryomgaard.
Landboforeningen for Rougsø- og Sønderhald Herreder	Proprietær Buchwald, Estruplund. Gaardejer C. F. Ehrenreich, Giesing.
Aarhus Landboforening	Jægermester Qvistgaard, Tousgaard. Mølleejer J. C. Troldahl, Graa Molle.
Frijsenborg-Faurskov Birks Landbofng.	Forpagter Krøger, Frijsendal. Forvalter Luja, Fuglsang.
Hads Herreds Landboforening	Kammerraad Kjørboe, Skægsmølle.
Landbfngn. ved ny Soelberg Kro	Gaardejer Jørgen Petersen, Soelberg. Suppleant: Gaardejer Jens Sørensen, Vitved.
Horsens Landbrugsforening	Proprietær Heide, Kjærsgaard. Forpagter Søltoft, Tyrrestrup.
Thyrsting-Vrads Herreders Ldbfng.	Forpagter Westenholz, Mattrup.
Hadsteen og Omegns Landboforening	Gaardejer Christen Petersen, Vivild. H. P. Holst, Foreningens Kasserer.
Hammerum Herreds Landboforening	Proprietær Claudi, Nygaard. Suppleant: Forpagter Worm, Herningholm.
Skodborg-Vandfuld Herreders og Lemvig Landboforening	Proprietær Neergaard, Breinholt. Proprietær Jørgensen, Tangsgaard.
Ulfborg-Hind Herreders Landbfng	Landinspektør Kirk, Holmegaard.
Bølling-Nørre Herreders Landbfng.	Gjæstgiver Starup, Tarm. Proprietær Matzen, Slumstrup.
Hjerm-Ginding Herreder og Holstebro Kjøbstads Landboforening	Brænderiejer Lauritzen, Holstebro. Proprietær Ebbensgaard, Hanberghaugaard.
Landboforeningen for Ribe Amts nordre Del	
Landboforeningen for Ribe Kjøbstad og Omegn	Gaardejer L. Jensen, Rejsby. Dyrlæge Pedersen, Ribe.
Vejle Amts Lanboforening	Proprietær Eckardt, Ørumgaard. Gaardejer P. Jørgensen, Hesselballe.
Vejle Amts Vesteregns Landboforening	
Elbo Herreds Landboforening	Godsejer Bay, Follerup. Forpgt. Hansen, Henneberg Ladegaard.
Kolding Herreds Landboforening	Proprietær Boesen, Eltang. Proprietær Harboe, Skanderup.
Kolding Omegns Landboforening	Proprietær Schmidt, Vejen. Proprietær Torup, Knudsbølgaard.
Fyens Stifts patriotiske Selskab	Kmhr. Sehestedt-Juul, Ravnholt. Baron Schaffalitzky de Muckadell, Skjoldemose.

Hindsholms Landboforening	Lehnsbaron Juel-Brockdorff, Hollufgaard.
	Forpagter Lollesgaard, Hannesborg.
Vends Herred og Vedellsborg Birks Landboforening	Kammerherre Basse-Fønss, Hindsgavl.
Det nordlige Fyens Landboforening	Proprietær Clausen, Mariendal.
	Proprietær Andersen, Rosendal.
	Proprietær Lange, Flintholm.
Svendborg Amts landøkonom. Selskab	Amtm. Greve Brockenhuus-Schack, Svendborg.
Langelands landøkonom. Forening	Greve Ahlefeldt-Laurvig, Brolykke.
	Forpagter Hansen, Nedergaard.
Ærø Landboforening	Gaardejer L. Madsen, Dunkjær.
	Gaardbestyrer L. Petersen, Bjergegaarden.
Maribo Amts økonom. Selskab	Forpagter Bokelmann, Nørregaard.
	Kammerjunker Rosen, Christianssæde.
Nordfalsters Landboforening	
Bornholms landøkonom. Forening	Lieutenant Landschoff, Aldershvile.
Præstø Amts Landboforening	Kammh. Lehnsbaron Reedtz-Thott, Gaunø.
	Forpagter Thalbitzer, Thurebyholm.
Næsbyholms Landboforening	Forpagter Brohm, Bavelse.
	Gaardejer H. Madsen, Træløse.
Stevns Herred og Omegns Ldbfng.	Sognefoged Peter Jensen, Holtug.
	Forpagter Ovesen, Høistrup.
Møens Landboforening	Forvalter Brønnum.
	Inspektør Kall, Marienborg.
Landbfngn for mindre Jordbrugere i Præstø og tilgrænsende Amter	Møller Johansen, Orup Mølle.
Sorø Amts landøkonom. Selskab	Baron Wedell-Wedellsborg, Overdrevsgaarden.
	Forpagter Bache, Fiurendal.
De mindre Landbrugeres Landboforening i Sorø og tilgrænsende Amter	Kammerraad Andersen, Gundersleholm.
	Gaardejer I. P. Sørensen, Hallagerlille.
Hasle Landboforening	Sekretær Lund, Bregentved.
Holbæk Amts økonom. Selskab	Kaptain Dons, Daurup.
	Godsejer Holm, Lerchenfeld.
Holbæk Amts Landboforening	Lehnsbaron Zytphen Adeler, Adelersborg.
	Møller Andersen, Øresø Mølle.
Samsø Landboforening	Hofjægermester, Greve Danneskiold-Samsø, Brattingsborg.
Frederiksborg Amts Landboforening	Proprietær Hansen, Skovlund.
	Landinspekt. Bonnesen, Fredensborg.
Horns Herreds Landboforening	Lieutenant Lassen, Louiseholm.
Hørsholms landøkonom. Forening	
Kjøbenhavns Amts Landboforening	Godsejer Valentiner, Gjeddesdal.
	Professor Segelcke, Kjøbenhavn.

Landboforeningen for Ballerup og Omegn	Sognefoged N. Andersen, Bringe. Driftsbestyrer Johannesen, Søndersøgaard.
Gl. Roeskilde Amts Landboforening . .	Lehnsgreve Dannemand, Aastrup. Forpagter Kruuse, Nyrupgaard.

Ved Mødet, der efter Bestemmelsen afholdtes d. 15de og 16de Juni hver Dags Form. Kl. 9 i Landbohøjskolens store Sal var der 56 Landboforeninger repræsenterede ved 91 Delegerede, og desuden var der ifølge Indbydelse mødte som Repræsentanter for Svendborg Byraad: Overauditør, Borgmester Schrum og Amtsvejinspektør Husen, Repræsentanter for den landøkonomiske Presse og Landhusholdningsselskabets Konsulent i Husdyrbrug. Mødet var saaledes langt talrigere end det nærmest foregaaende, da der kun mødte 58 Udsendinge fra 36 Landboforeninger, og det udmærkede sig helt igjennem ved en livlig Deltagelse i Forhandlingerne om de forskjellige Spørgsmaal.

Der forelagdes Mødet den af Landhusholdningsselskabet fastsatte Dagsorden, og den ene af Selskabets Præsidenter, Overkammerherre, Lehnsgreve Holstein til Holsteinborg ledede Forhandlingerne begge Dage. Der holdtes ialt 4 Møder, nemlig et Formiddags- og et Eftermiddagsmøde hver Dag. Den omdelte Dagsorden var saalydende:

1. Meddelelse om den 13de danske Landmandsforsamlings Indtægter og Udgifter og om den deraf fremgaaende Status.
2. Tiden for Afholdelsen af den 15de danske Landmandsforsamling.
3. Stedet - do. - - do. do.
4. Valg af Præsident og Vicepræsident for den 14de danske Landmandsforsamling. De ere tillige fødte Medlemmer af Komiteen for denne.
5. Valg af 3 Medlemmer til Komiteen for den 14de danske Landmandsforsamling. Disse 3 Medlemmer supplere selv Komiteen ved yderligere Valg.
6. Almindelige Udtalelser om Ordningen af Dyrskuet og Udstillingerne.
7. Bestemmelser om, hvorvidt der ifølge Redskabsdommernes Indstilling til Landmandsforsamlingen i Viborg skal afholdes Arbejdsprøve med Tærskeværker, Rense- og Sortérmaskiner forud for den 14de Landmandsforsamling.
8. Valg af Dommere til Dyrskuet og Udstillingerne. (Til hver Gruppe af Dyrskuet valgtes ved forrige Landmandsforsamling 5. — Til Redskaber og Maskiner valgtes ved sidste Landmandsmøde 10, der delte sig i 2 Subkomiteer).

   NB. Til de forskjellige Klasser af Produkter foretages Dommervalget af den samlede Komite, efter at denne har lagt Planen for Produktudstillingen.

Eftermiddagsmødet d. 16de ventes at ville kunne benyttes til Drøftelse af: Hvorvidt der lader sig foretage noget for at sikre Mejeriprodukterne, og da særlig Smørret, gunstigere Forsendelsesforhold i den varme Tid af Aaret paa Jernbaner og med Dampskibe, hvilket Spørgsmaal vil blive indledet af Professor Segelcke.

Overkmhr. Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg bød Forsamlingen Velkommen*) og mindede om Betydningen af disse Møder, som det for 11 Aar

*) Det følgende Referat optages efter «Ugeskrift for Landmænd», 1877, 1ste Bind.

siden i Aarhus vedtoges regelmæssigt at lade gaa forud for enhver almindelig dansk Landmandsforsamling. Efter dernæst at have oplæst Listen over de af Landboforeningerne valgte Delegerede og meddelt, hvem Præsidiet forøvrigt havde indbudt, gik han over til det første Punkt paa den forelagte Dagsorden, idet der gaves Meddelelse om den 13. danske Landmandsforsamlings Indtægter og Udgifter og om den deraf fremgaaede Status. Indtægterne havde beløbet sig til 135095,80 Kr. (deraf 8881,96 Kr. som Kassebeholdning fra Nykjøbingmødet), og Udgifterne havde været 120413,04 Kr., saa at der havdes en Beholdning af 14682,76 Kr. Om Dagsordenens Punkt 2, Tiden for Afholdelsen af den 15. danske Landmandsforsamling, rejstes en længere Diskussion, da det paa Forslag af Godsejer Mourier-Petersen, Holbækgaard, var vedtaget ved forrige Delegeretforsamling, at man her skulde bringe under Forhandling «det Hensigtsmæssige i for Fremtiden at afholde Landmandsforsamlingerne hvert 4. eller 5. Aar, i Stedet for som nu hvert tredje». Godsejer Mourier-Petersen fremhævede, idet han iøvrigt henviste til den for tre Aar siden førte Forhandling, at der allerede den Gang fandtes nogen Stemning for hans Forslag, og at de økonomiske Hensyn nu maatte siges at tale nok saa stærkt for det. Vi ere alt for meget henviste til at bygge paa Godgjørenheden og risikere let at staa, om ikke med tomme Hænder, saa dog med tomme Kasser. Vel gik det godt ved Viborgmødet, men man gik til det med megen Ængstelse og begyndte straks med at nedsætte Præmiernes Beløb. Vi bør derfor vistnok nu gaa over til i det Mindste at lade fire Aar gaa hen inden det 15. Møde, saa meget mere, som der nu saa vel i Jylland som paa Øerne holdes stedse flere større Møder og Skuer. Taleren har tidligere kæmpet for, at vi skulde forlade de aarlige Møder, han mødte ogsaa den Gang Modstand, men den blev brudt, og han haaber, at den ogsaa denne Gang skal brydes, og vil derfor fastholde sit Forslag. — Præsidenten henviser til de tidligere Forhandlinger om denne Sag, som findes i Beretningen om den 13. Landmandsforsamling, og oplæser noget af Samme, idet han beklager, at Beretningens sildige Fremkomst mulig har bevirket, at denne Forhandling ikke haves i saa friskt Minde, som ønskeligt. — Kmrd. Andersen, Gundersløvholm, finder det meget betænkeligt at fravige Afholdelsen af Landmandsforsamlinger hvert tredje Aar. Da Forsamlingerne bleve større, blev deres aarlige Afholdelse for besværlig og bekostelig og i det Hele taget upraktisk, navnlig da man ikke kunde vente saa hyppigt at faa de fortrinligste Dyr fremstillede. Derimod haaber Taleren, at de treaarige Møder have vundet et saadan Hævd, at der kun som Undtagelse tør afviges fra dem. De bedre Dyr maa vi ønske at se fremstillede baade som yngre og som ældre, men gaa vi ud over de tre Aar, faa vi dem kun een Gang at se. Ikke alene i Jylland, men ogsaa paa Øerne har man efterhaanden grupperet de større Udstillinger om Landmandsforsamlingerne som treaarige, og Taleren tror derfor, at vi vel bør betænke os paa som Regel at fravige denne Ordning. — Godsejer Holm, Lerkenfelt, kan godt dele den udtalte Ængstelse for de store Møder hvert tredje Aar, det er et stort Apparat, der sættes i Gang, og som paa Mange lægger en betydelig Byrde, men han deler ogsaa Kmrd. Andersens Anskuelse, at det er en farlig Sag at foretage Forandringer. Den rette Maalestok for disses Betimelighed er, som det fremhævedes i forrige Delegeretmøde, den Interesse for Forsamlingerne, som den hele Befolkning lægger for Dagen, og der maa derhos lægges stærkt Eftertryk paa Mødernes store Betydning for de enkelte Egne. Alle den nyere Tids overordentlige Fremskridt komme saa hurtigt, at det er yderst vanskeligt at følge med, og jo hurtigere de komme, desto vigtigere er det snarligt at faa dem bragt ud i Befolkningen; de komme

vel først til almindelig Kundskab gjennem den landøkonomiske Presse og dernæst gjennem Landboforeningerne, men det er Landmandsforsamlingen, som først ret bringer dem ud til Alle. Dog skal Taleren indrømme, at der en enkelt Gang meget vel kan findes Anledning til at fravige Reglen. — Godsejer Mourier-Petersen nærer ikke meget Haab om at faae sit Forslag vedtaget, navnlig fordi alle de her til Stede værende ere Mænd, der have lagt stor Interesse for Landbrugets Fremgang for Dagen; men vi skulle dog mindes, at vi ogsaa repræsentere den anden Side af Sagen; vi maa ogsaa se hen til dem, der ere betænkelige ved de kostbare Møder og raabe paa en Udsættelse, endog i to Aar, og det er ikke Faa, paa hvis Vegne Talerens Forslag er fremsat. Der maa ikke lægges for megen Vægt paa, at vi nu ere komne i Gang med Møder hvert tredje Aar, Erfaringen har tidligere medført Forandringer, og der maa lige saa godt nu kunne ske noget Lignende; den treaarige Turnus er ikke Noget, der er slaaet fast for stedse. — Prof. B. S. Jørgensen erkjender, at Forsamlingernes Afholdelse er en kostbar Sag. Udgifterne ere stegne betydeligt; den som Udgift opførte Sum er endda kun en Brøkdel af de store Udgifter, der virkelig medgaae til et saadant Møde, og det er ganske vist ikke heldigt, stadig i stor Udstrækning at skulle søge Hjælp hos Private. Men paa den anden Side kunne disse store Bekostninger ikke regnes til de meget trykkende, naar hensees til de overordentlig rige Frugter, de kunne medføre. Foranledige Forsamlingerne blot en lille Fremgang i vort Landbrug, svarer dette til et betydeligt Overskud i vor samlede Produktion, og Taleren tror, at et Møde hvert tredje Aar er det mest Passende, uden at det dog behøver at slaas fast som ufravigelig Regel. Et almindeligt Landmandsmøde hvert tredje Aar vil for den enkelte Egn sige et Møde hvert tyvende Aar, ja mange Egne ville ikke en Gang se Forsamlingen saa ofte, og der maa tillægges den megen Betydning for den enkelte Egn, i hvilken den afholdes. Befandt vi os i en rolig, stillestaaende Periode i Landbruget, da kunde Taleren forstaa, at man ønskede Forsamlingerne mindre hyppigt, men det er jo tværtimod saa, at vi i høj Grad trænge til de store Landmandsmøder. Dette vil man maaske indrømme, men fremhæve, at der trækkes for store Vexler paa de Mænd, der have med Ordningen at gjøre. Vi spore jo imidlertid endnu ikke, at det mangler paa Mænd, der med Lyst og Dygtighed paatage sig de vanskelige Hverv, og Deltagelsen i Møderne er da ogsaa, som bekjendt, alt Andet end aftagende. Saa længe det forholder sig saaledes, synes der ikke at være Grund til Forandring; men umuligt var det jo ikke, at vi, naar vi atter samles her om tre Aar, da kunde finde mere Anledning til en Udsættelse. — Kmrd. Andersen: Vedtage vi en Mellemtid af 4—5 Aar mellem Møderne, vil hele Planen for Landets større aarlige Møder være brudt. — Etatsr. Tesdorpf: Da dette Spørgsmaal sidst var til Forhandling, nød det, om ikke en alsidig, saa dog en meget udførlig Drøftelse. Det kan ikke nægtes, at de almindelige Landmandsmøder ere en meget betydelig Kraftanstrængelse, det er en stærk Appel til Landets Patrioter at holde et for den enkelte Egn og hele Landet saa kostbart Møde, og det er meget bekosteligt, selv om der ikke tages Hensyn til den næppe tilstrækkeligt vurderede Byrde, som hviler paa dem, der stadig kaldes til at møde som Udstillere. Forslaget om at holde disse Møder noget mindre hyppigt er derfor berettiget, og naar der er lagt Vægt paa Øjeblikkets vanskelige Forhold, kunde der maaske findes Anledning til at udsætte Svendborgmødet, saa meget mere som det falder sammen med Pariser-Udstillingen, der heller ikke vil undlade at stille Krav til os. Men naar vi drøfte dette og spørge om Landmandsforsamlingernes Betydning, saa tror Taleren, at vor Patriotisme vil styrke os til, foreløbig at blive ved den treaarige Turnus. Siden

Forsamlingerne have kunnet holdes i de mindre Kjøbstæder, ere de naaede til Egne, hvor de sikkert ville virke overordentlig fremmende paa Landbruget, og med fuld Erkjendelse af de betydelige Krav, der stilles, tror Taleren dog, at vi skulle findes villige til at blive ved den nuværende Ordning, af Hensyn til at vi her have med en Løftestang at gjøre, der er saa kraftig og virkningsfuld, at der næppe kan gjøres for Meget for at styrke den; lige siden Horsensmødet, da den nye Ordning tog sin Begyndelse, ere Landmandsforsamlingerne blevne et af de kraftigste Midler til vort Landbrugs Fremme.

Med 86 Stemmer imod 9 vedtoges det at afholde den 15. danske Landmandsforsamling i 1881, tre Aar efter den 14. Forsamling.

Om Dagsordenens Punkt 3, Bestemmelse af Stedet for Afholdelsen af den 15. danske Landmandsforsamling, førtes en længere Forhandling, i hvilken der fra de forskjellige Sider med en Varme, der i høj Grad vanskeliggjorde Valget, talte for Mødets Afholdelse i de Byer, fra hvilke der forelaa Tilbud desangaaende. Landhusholdningsselskabets Præsidium havde modtaget saadanne Tilbud fra Aalborg, Randers, Fredericia og Kolding, desuden var der fra Næstved, for saa vidt denne By ikke kunde komme i Betragtning ved Valget for den 15., paa Forhaand stillet Opfordring om, at den maatte blive valgt til Stedet for den 16. Landmandsforsamling, og endelig bebudedes det under Diskussionen, at der i Løbet af Dagen ad telegrafisk Vej vilde indløbe Tilbud ogsaa fra Aarhus. I Diskussionen toges imidlertid væsentlig kun Hensyn til de fire førstnævnte østjydske Byer; for Kolding talte navnlig: Propr. Harboe, Skanderup, og Forp. Ovesen, Højstrup; for Fredericia: Godsejer Bay, Follerupgaard; for Randers: Propr. Poulsen, Dalsgaard, Gaardejer Christen Petersen, Vivild, og Godsejer Mourier-Petersen, Holbækgaard; og for Aalborg navnlig: Kmhr. Skeel, Birkelse, Propr. Hasselbalck, Aalegaard, og Forp. Branth, S. Elkjær. Paa Forslag af Propr. Eckardt, Ørumgaard, drejede Diskussionen sig imidlertid mod Slutningen væsentlig om, hvor vidt der skulde vælges en sydjydsk eller en nordjydsk By, og foruden de nævnte Herrer talte for Sydjylland: Propr. Eckardt; for Aarhus, som et Mæglingsforslag: Mølleejer Troldahl, Graa Mølle, og Kmrd. Kjørboe, Skægsmølle; og for Nordjylland: Propr. Heide, Propr. Neergaard, Breinholt, Propr. la Cour, Trinderup, og Inspekt. Buus. Ved Afstemningen faldt kun 17 Stemmer paa det sydlige Jylland, medens det nordlige Jylland valgtes med betydeligt Flertal, sikkert væsentlig fordi den 14. Landmandsforsamling afholdes saa nær Sydjylland, og af Hensyn til de lidet begunstigede Egne Nord for Limfjorden, som ved den nye Bro ville komme i fast Forbindelse med **Aalborg**, der ved den endelige Afstemning med 73 St. mod 12 St. (for Randers) valgtes til Stedet for den 15. danske Landmandsforsamling.

Efter halvanden Times Ophold skredes der til Punkt 4 paa Dagsordenen, Valg af Præsident og Vicepræsident for den 14. danske Landmandsforsamling (de ere tillige fødte Medlemmer af den forberedende Komite). Et Forslag af Kmhr. Skeel, Birkelse, om til Præsident at vælge Overkmhr., Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg — Præsidenten for den 8., 10. og 11. alm. danske Landmandsforsamling — vandt begejstret Tilslutning hos Forsamlingen, og Valget skete ved Akklamation. Til Vicepræsident foresloges af Forp. Thalbitzer, Turebyholm, valgt Amtmand, Greve Brockenhuus-Schack, som imidlertid, trods varm Opfordring fra de Forsamledes Side, ikke mente at turde overtage denne Post, navnlig da han ikke var praktisk Landmand, hvorefter Valget enstemmig faldt paa Lehnsbaron Juel-Brockdorff til Taasinge.

Som Medlemmer af Komiteen for den 14. danske Landmands-

forsamling (Dagsordenens Punkt 5), hvilke Medlemmer (3) selv supplere Komiteen ved yderligere Valg, valgtes: Amtmand, Greve Brockenhuus-Schack med 84 Stemmer, Borgm. Schrum med 81 St. og Baron Schaffalitzky de Muckadell, Skjoldemose, med 48 St., derefter fik Propr. Clausen, Mariendal, 32 St.; de øvrige Stemmer vare splittede.

Forud for Punkt 6 paa Dagsordenen foretoges, lige som det tidligere er sket, Nedsættelse af et Udvalg paa 9 Medlemmer, som næste Dags Formiddag fremlægger Forslag til Dommervalg og muligen til Ændringer i Udstillingernes, navnlig Dyrskuets, Ordning. Udvalget kom til at bestaa af Dhrr. Propr. Heide, Kmrd. Andersen, Propr. Neergaard, Breinholt, Propr. Eckardt, Inspekt. Buus, Jægerm. Friis, Duelund, Propr. Lange, Flintholm, Forp. Hansen, Nedergaard, og Baron Wedell-Wedellsborg, Overdrevsgaarden. — Derefter skredes til almindelige Udtalelser om Ordningen af Dyrskuet og Udstillingerne. Ordet gaves først til Kapt. Bluhme, Nørlund, der mente, at det her vilde være af Interesse lidt nærmere at drøfte Principerne ved Ordningen. Udgifterne ved Viborgmødet vare vel meget store, men havde Forholdene ved Kjøbenhavnsmødet været ekstraordinære, vare de det sandelig ogsaa i Viborg, og Resultatet maatte da ogsaa kaldes fortrinligt. Taleren vilde henlede Opmærksomheden paa den Varme, hvormed de forskjellige Byer søgte at drage Forsamlingen til sig, der synes at vise, at der for Eftertiden maa kunne stilles Betingelser for Valget, og han havde, efter de i Viborg gjorte Erfaringer, i den Henseende enkelte bestemte Ønsker at fremsætte. Det havde saaledes i Viborg været umuligt at faa den nødvendige Hestekraft, saa at man maatte søge Hjælp hos de omboende Landmænd; dernæst led man i høj Grad af Mangel paa Vand, hvoraf der medgik betydelige Mængder til Dyrskuet og Maskinudstillingen; og endelig har man altid i en fremmed By vanskeligt ved at skaffe det nødvendige paalidelige Opsynsmandskab. I disse Henseender maa man kunne forlange, at vedkommende By sikrer Forsamlingen mod urimelig Udgift og Besvær. — Vi holde Udstillinger, for at vejledes i Valget af Midlerne til vor Landbrugsdrift, men i den Retning lider Ordningen af en væsentlig Mangel. Katalogerne give os ikke nogen tilforladelig Vejledning; der findes i dem næppe opført en eneste Udstiller af Maskiner eller Redskaber, som ikke er forsynet med Medailler. I Viborg gav Ordføreren for Maskin- og Redskabsudstillingen en fyldig Oversigt over denne og Bedømmelsen ved Samme, hvoraf Taleren navnlig skal fremhæve, hvad der udtales om Plove og plovlignende Redskaber: «De vare fremme ved Landmandsmødet i Nykjøbing og bleve der underkastede en Arbejdsprøve, og der er siden dette Møde ikke fremkommet noget væsentligt Nyt, saa Dommerkomiteen har ikke fundet Anledning til at uddele Medailler, idet den er gaaet ud fra, at disse Præmier, der uddeles ved Arbejdsprøverne, skulle have en langt større Betydning end de Medailler, der uddeles ved Møderne. For at disse Maskiner kunne være kjendelige, vil der paa dem blive paahængt Skilte. som vise, at de ved Arbejdsprøven have modtaget Præmie — —». Taleren kan slutte sig hertil i Et og Alt, men Princípet er ikke konsekvent gjennemført. Plovene fik efter Prøven i Nykjøbing Medailler, Meje- og Slaamaskinerne fik derimod ikke Medailler. Det var ønskeligt, om man helt vilde ophøre med at uddele Medailler undtagen til prøvede Maskiner og Redskaber; man er ofte gaaet for vidt i denne Retning, saaledes naar alle de i Viborg mødte Damptærskeværker fik Medailler; disse blive for meget uddelte, fordi de skulle uddeles, og det var ønskeligt, om vi helt kunde se bort fra de fremmede Domme, som Maskinerne møde med. Afskaffe vi Uddelingen af Medailler alle Vegne undtagen ved Prøverne, da vil den vinde meget i Betydning. Dermed skal dog ikke være sagt, at en Prøve

skal være absolut nødvendig for Uddelingen af en Medaille, der kan naturligvis gives Undtagelser, og det har saaledes Talerens fuldeste Tilslutning, naar man i Viborg tog Anledning af de udstillede Dampkogningsapparater til at sende Docent Fjord en Medaille, ligesom at der uddeltes en saadan for Caroc & Leths Gødningsspredemaskine. Men fulgtes det her stillede Forslag som Regel, turde man vente i Tidens Løb at faa noget Nyttigt at gaa efter. — Mølleejer Troldahl kunde ogsaa udenfor Maskin- og Redskabsudstillingen, nemlig ved Fedekvæget, ønske at se Medaillerne aflagte og Pengepræmier satte i Stedet. Ved et Dyr og navnlig et Slagtedyr har Medaillen ikke den Betydning som ved Maskinerne, hvor den vedblivende tjener til Anbefaling for Fabriken. — Taleren vil tillige henstille, om vi ikke fremtidig burde nedlægge Smørudstillingerne ved vore Landmandsmøder og anvende Smørpræmierne til Belønninger for Ost, og om der ikke burde ske Udstilling og Præmiering af Fjerkræ hos os lige som i England. — Jægerm. Friis, Duelund, meddeler, at det navnlig var økonomiske Hensyn, som det skyldtes, at Fedekvæget i Viborg fik Medailler, tidligere var det Regel at uddele Sølvgjenstande, og man antog, at Medaillerne vilde have en lignende Betydning. Som bekjendt blev der i Viborg senere føjet Pengesummer til Medaillerne for fedt Kvæg. — Naar Landmandsforsamlingernes Kostbarhed har været berørt, da er det navnlig Dyrskuet, som vi nu heldigvis ere naaede til at holde under hele Mødet, der sluger mange Penge, navnlig naar alle Fodringsmidler ere saa dyre som i Viborg. Ogsaa Maskin- og Redskabsudstillingen stiller stedse større Fordringer; alene Flytning af Maskinerne fra Stationen til Udstillingspladsen kostede i Viborg mellem 1000 og 2000 Kr. Husflids- og Fiskeriudstillingerne naaede et saa betydeligt Omfang, at ogsaa de stillede store Krav. Taleren kan ikke slutte sig til et Forslag, der har været fremsat i »Ugeskr. f. Landm.», om at forhøje Staldrumspengene, men lægger megen Vægt paa, at der ikke fremtidig sker Udeblivelser af anmeldte Dyr i det Omfang som i Viborg, og skal i den Anledning foreslaa, at der ved Dyrenes Anmeldelse erlægges et Beløb af ikke under 10 Kr., som med Fradrag af Staldrumspengene betales tilbage, naar Dyrene møde eller bevislig ved Sygdom ere forhindrede i at møde, men ellers fortabes. — Kmrd. Andersen kan slutte sig hertil og foreslaar for Kjødfaarenes Vedkommende, at de skulle møde klippede, eller i det Mindste være klippede en bestemt Tid, f. Eks. 2 Maaneder, før Fremstillingen. — Kapt. Bluhme skal, som endnu en Grund til Udstillingens Kostbarhed, anføre, at den enkelte Udstiller møder med stedse flere Udstillingsgjenstande; det maa forlanges, at der ikke sendes mere end anmeldt og kun eet Eksemplar af hver Gjenstand. Vil Udstilleren have mere opstillet, bør der herfor kræves Afgift og tildeles en særskilt Plads. At ordne saadanne Forhold bliver jo imidlertid Komiteens Sag; men om de gjældende Principer, navnlig for Uddelingen af Medailler, ønsker Taleren en fyldig Udtalelse fra nærværende Forsamling. — Propr. Heide skal med Hensyn til Uddelingen af Medailler bemærke, at det vil være meget vanskeligt, maaske umuligt, at ordne den efter den af Kapt. Bluhme foreslaaede Plan. Møder der f. Eks. i Svendborg 2—3 Gødningsspredemaskiner, der ere bedre end den fra Caroc & Leth, som fik Medaille i Viborg, skulle disse da ikke kunne tildeles Medaille? Det viser sig paa dette som paa andre Omraader vanskeligt at give bestemte Regler. — Kapt. Bluhme har ment, at der til Uddeling for hvad der var særlig Nyt burde staa et vist Antal Medailler til enhver Forsamlings Raadighed. De prøvede Maskiner bør særlig fremhæves, enten det nu sker ved, at navnlig kun de faae Medailler, eller paa anden Maade; der bør i hvert Fald følges en Regel med Konsekvens, saa at der i Kataloget sees en bestemt Forskjel. — Præsidenten henstiller til det nedsatte Udvalg, om det muligen

kan finde Tid til at tage disse Forslag under Overvejelse; under Medaillespørgsmaalet maa vel ogsaa Mølleejer Troldahls Forslag kunne behandles. Det af Jægerm. Friis stillede Forslag vil vistnok kunne sættes i Værk af Komiteen. — Etatsr. Tesdorpf bemærker, i Anledning af det stillede Forslag om Bøder for Udeblivelse af anmeldte Dyr, at der vistnok paa Grund af de vanskelige Transportforhold ikke maa stilles for strænge Krav. Udstillerne opfordres til at møde med deres værdifuldeste Dyr, og vi kunne ikke bestemt forlange, at vedkommende Ejere under alle Vejrforhold skulle møde f. Ex. med fine Anglere fra Øerne i Aalborg eller Viborg; man udsætter sig ved Mulkterne let for at bortskræmme Anmeldelserne. — Med Hensyn til Uddelingen af Medailler til Redskaber og Maskiner gjør Taleren opmærksom paa, at Fabrikanterne stadig befinde sig paa Kamppladsen, og man holder sig stedse til Udfaldet af den sidste Kamp, medens Resultatet af tidligere Kampe snart træder i Skygge; denne Kamp vil ikke ophøre, og vi maa finde os i det Besvær, den kan medføre for os. — Forp. Branth, S. Elkjær, bemærker, med Hensyn til Forslaget om Pengepræmier i Stedet for Medailler til Fedekvæg, at de udstillede Fededyr ikke bør være af den Art, hvis Fedning ikke har betalt sig, deres Udstilling og Konkurrencen om Præmierne maa ikke blive en Forretning. — Jægerm. Friis veed vel, at den foreslaaede Bøde vil kunne falde mindre retfærdigt, men Beløbet forekommer ham forsvindende lille i Sammenligning med de andre betydelige Bekostninger for den fjærnt Boende, der vil fremstille kostbare Dyr. Han har fremsat Forslaget her, fordi han finder det meget vigtigt, at vi undgaa de betydelige Udeblivelser. — Propr. Heide er enig med Etatsr. Tesdorpf i, at det vil være vanskeligt at sætte Bøder for Udeblivelser, maaske vil der kunne opnaas Noget ved at forhøje Staldpengene lidt. — Prof. Segelcke: Det er ikke uden Grund, at der stadig fremkommer Forslag om ikke at medtage Smørudstillinger ved Landmandsforsamlingerne, thi de holdes paa en for dem meget vanskelig Aarstid, men Taleren har dog stedse holdt paa dem, for saa vidt der kunde faas et passende Lokale. Han har i den Anledning gjort Forespørgsel i Svendborg og erholdt til Svar, at man der kunde byde et udmærket Lokale. I saa Fald bør vi nødig savne Smørret ved vore store almindelige Landmandsmøder. — Mølleejer Troldahl har ikke ment, at der skulde gjøres Forretning med Udstillingen af fede Dyr; han tror, at man ved at følge hans Forslag vil fremkalde en større Konkurrence paa Fedeskuet, end der var i Viborg, thi det er ikke saa let at faa Dyrene lokkede frem. Taleren kan ganske slutte sig til Prof. Segelckes Udtalelser. — Propr. la Cour, Trinderup, anfører, med Hensyn til Udstillingen af Fededyr, at det ikke er nok med at hente Ære hjem fra Skuet, der maa Penge til. Medens de egentlige Fedeskuer ere lagte paa den heldigste Tid, falde Landmandsforsamlingerne i Reglen mindre heldigt, og Foderforandring, Flytning m. v. bevirke, at Udstillingen er forbunden med et ikke ubetydeligt Tab, for hvilket der maa være Udsigt til at naa Erstatning ved Præmieæskningen. — Propr. Neergaard, Breinholt, nærer ogsaa Betænkelighed ved de foreslaaede Bøder for udeblevne Dyr, især da Anmeldelsen maa ske saa tidligt, at Ejeren, der er ængstelig for at føre sit Dyr frem, let kan finde Anledning til at forandre sin Beslutning. Taleren mener, at man maa kunne gjøre en nogenlunde nøjagtig Beregning over, hvor meget der vil udeblive. — Etatsr. Tesdorpf slutter sig til Ønsket om en Mælkeriudstilling ved Landmandsmødet; vi ere allerede nu i Besiddelse af adskillige Midler til at bevare Smørrets Karakter i den varme Tid; men han beder Komiteen tilse, at der omgaas varligt med Produkterne, saa at deres Fremstilling bliver forbundet med saa ringe Tab som muligt. Det sker altfor hyppigt, at vort Udstillingssmør

kasseres af Pakningskompagniet. — Propr. Branth mener, at det er fuldt saa fordelagtigt at afsætte Fedekvæget i Juni som i Maj. — Greve Brockenhuus-Schack tilraader meget, at der knyttes en Smørudstilling til Landmandsforsamlingen i Svendborg, hvor der næres varm Interesse for Mælkeridriften. — Prof. Segelcke: Om der ved Fedeskuet uddeles Medailler eller Pengepræmier vil i Reglen bero paa, hvor godt Komiteen er forsynet med Penge. Hensynet til Tillægsdyrene gaar ved Landmandsforsamlingerne forud for Hensynet til Slagtekvæget. — Mælkeriprodukterne bør ganske vist omgaas saa varligt som muligt, og der kan i den Henseende stilles bestemte Fordringer; men at Publikum har Adgang til at smage paa Produkterne er vistnok en saa betydelig Fordel ved vore Udstillinger, at den ikke bør fraviges. Naar Udstillingssmørret forringes, skyldes det vistnok ogsaa væsentlig den lange Henstand, 5—8 Dage, i en uheldig Luft. — Landboskoleforst. J. C. la Cour slutter sig til Kapt. Bluhme i Ønsket om, at der tildeles de prøvede og ikke prøvede Maskiner og Redskaber Udmærkelser af forskjellig Art; til at ordne dette maa Komiteen vel have fri Raadighed. Ogsaa han mener, at der til Slagtekvæget bør gives Pengepræmie; for Udstilleren af et Slagtedyr vindes ved en Medaille kun Ære, men intet Udbytte af anden Art, medens den, der faar Medaille for et Tillægsdyr, derved baade vinder Ære og pekuniært Udbytte af Udstillingen. — Prof. Jørgensen nærer Tvivl om, hvorvidt der i det Hele taget bør finde Udstilling af fedt Slagtekvæg Sted ved Landmandsforsamlingerne. — Præsidenten mener, at disse Punkter maa blive at drøfte ved næste Delegeretmøde, men det maa dog staa Komiteen frit for at ordne en Del af dem. Han er stærkt stemt for, at der bringes Midler i Anvendelse for at indskrænke det store Antal Udeblivelser af anmeldte Dyr. Om der skal ske Udstilling af Fjerkræ maa bero paa Komiteen. — Hermed sluttede Mødet for den første Dag, der med $1^1/_2$ Times Ophold, som blandt Andet benyttedes til et Besøg i Landbohøjskolens Forsøgsmark, varede fra Kl. 9 Fm. til o. Kl. $5^1/_2$ Eftm. Kl. $6^1/_2$ samledes en større Del af de Delegerede til en livlig Festmiddag paa Skydebanen.

Paa Mødets anden Dag gaves Ordet først til Propr. Heide som Medlem af det nedsatte Udvalg. Han meddelte, at Udvalget lige som tidligere, foruden at stille Forslag til Dommervalg, havde gjennemgaaet Vedtægterne for Dyrskuet. Disse vare med Hensyn til Samlinger af Kvæg ikke fundne ganske klart affattede, det hedder saaledes: «En Samling, bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer eller 1 Tyr, 3 Køer og 2 Kvier, som have kælvet, af eget Tillæg eller eget Opdræt»; men de Fleste forstaa ved «Kvie» et Kvæghøved, som endnu ikke har kælvet, hvilken Opfattelse imidlertid ikke lader sig forene med den anførte Fordring til Samlingernes Karakter. Udvalget henstiller dernæst, om man ikke nu bør gaa over til, som foreslaaet, men ikke endelig vedtaget ved forrige Delegeretmøde, i Stedet for «af eget Tillæg eller eget Opdræt» at fordre Samlingerne «af eget Tillæg og eget Opdræt». — Godsejer Mourier-Petersen: Hovedgrunden til at man satte «eller» og ikke «og» paa dette Sted var, at vi endnu ikke antages modne for en saa streng Fordring. Taleren kan imidlertid nu slutte sig til Forslaget. I en Samling bør der kun findes Dyr, som have kælvet, og vi maa altsaa her ved «Kvie» forstaa et saadant Dyr; den modsatte Opfattelse vilde i høj Grad vanskeliggjøre Dommernes Opgave. — Forp. Bokelmann slutter sig til Forslaget om at sætte «og» i Stedet for «eller», naar der gjøres en Undtagelse for Tyrens Vedkommende, da man ofte kan være henvist til at hente sin Tyr udenfor Besætningen. — Godsejer Mourier Petersen finder ikke, at der er Anledning til at gjøre en Undtagelse med Tyrene. — Kmrd. Andersen mener ogsaa, at det er Tyren, der bidrager mest til at give Samlingen dens Karakter. — Ved Afstemning gaves der først

lige mange Stemmer (28 mod 28) for det oprindelige Forslag ubeskaaret og for Forslaget med den Undtagelse, at «eller» forbliver staaende for Tyrens Vedkommende, men ved Omstemning vedtoges det sidste Forslag med 35 St. mod 26 St. — — Inspektør Buus: Det blev i Gaar foreslaaet, at Kjødfaarene skulde møde klippede. Taleren anser dette for rigtigt, det er i modsat Fald, navnlig for de Besøgende, vanskeligt at danne sig en Mening om Dyrenes Bygning. Udvalget har ønsket at bringe dette frem til Drøftelse og navnlig at høre vedkommende Dommeres Mening om Forslaget. — Godsejer Holm, Lerkenfelt, kan som Dommer ganske slutte sig til Forslaget, ikke blot for Dommernes, men navnlig for Publikums Skyld. — Forslaget vedtoges enstemmigt. — Propr. Heide kunde ønske, at Dyrene vel mødte klippede, men med en Tot Uld paa Ryggen. — Inspekt. Buus: Ved Kjødfaarene er Kjødet Hovedsagen; men findes der Uld paa Dyret, sker Bedømmelsen ofte efter den, hvilket hyppigt foranlediger, at et godt Kjødfaar bliver tilsidesat; han vilde derfor finde det uheldigt, om Faarene skulde møde med en Tot Uld paa Ryggen. Fordringen om Klipning bør vistnok være helt gjennemført. — Godsejer Holm gjør opmærksom paa den ringe Rolle, Ulden spiller, hvor Talen er om Kjødfaar. — Forp. Bokelmann: Ved Redskaber og Maskiner burde bestemt fordres, at de ikke møde uden Prisopgivelse; denne bør være at finde saa vel paa Udstillingspladsen som i Kataloget. — Kapt. Bluhme: Dette bør sikkert opstilles som en ubetinget Fordring, og Komiteen maa desuden sikre sig, at Prisopgivelsen ikke tages bort. Intet Redskab bør modtages uden Prisopgivelse. — Det vedtoges enstemmigt, at Priserne skulle være opgivne ved Anmeldelsen.

Dernæst sattes under Forhandling Dagsordenens Punkt 7: Bestemmelser om, hvorvidt der i Følge Redskabsdommernes Indstilling til Landmandsforsamlingen i Viborg skal afholdes Arbejdsprøve med Tærskeværker, Rense- og Sorteremaskiner forud for den 14. Landmandsforsamling. Landboskoleforst. J. C. la Cour fremlagde et Udkast, udarbejdet af Forp. Bokelmann og ham, med Overslag over Udgifterne ved en saadan Prøve. Som Stedet for Prøven foreslaas Udstillingspladsen i Svendborg, hvor man da maa opføre de for Udstillingen nødvendige Skure saa tidlig, at de kunne benyttes til Prøven; at finde en Landejendom, hvor denne kunde anstilles, vil næppe være muligt. Prøven tænkes afholdt i Maj næste Aar, da Dagene ere lange, og den antages for Dommerne at ville medtage o. 14 Dage. Prøven skal efter Udkastet omfatte de i Dagsordenen nævnte Maskiner, og Tærskeværkerne deles i tre Afdelinger: for større og for mindre Hestetærskeværker og for Haandtærskeværker; medens Damptærskeværkerne ikke tænkes medtagne til Prøven. Forudsat, at Udstillerne selv bære Udgiften ved Maskinernes Transport og Opstilling, anslaas den hele Prøve at ville koste 5,500 Kr., medens Prøven med Meje- og Slaamaskiner ved den 13. Landmandsforsamling i Alt kostede 5,030 Kr. (Mejemaskinprøven: 3,050 Kr., Slaamaskinprøven: 1,980 Kr.), hvori Udgifterne til Beretningen dog ikke ere medregnede. Der er i Udkastet beregnet at komme saa mange Maskiner til Stede, at der til Prøven udfordres 82 Kornlæs à $2^1/_2$ Td. Korn, og der regnes paa dette Materiale Tab ved Spild m. m. i Alt for en Værdi af 1,066 Kr. Til Præmier foreslaas anvendt et Beløb af 1,950 Kr. Taleren tilføjer, at det er muligt, at Udgiften vil blive større end her beregnet, men den kan ogsaa stille sig lavere; det er sikkert den kostbareste og vanskeligste Redskabsprøve, der kan blive fordret af en Landmandsforsamling, og dens Afholdelse maa jo bero paa, om Forsamlingen finder, at der er Trang til en saadan. — Kmjkr. Lüttichau, Viskum, nævner Kornemaskinen som et Apparat, der fortjener at

tages med til Prøven, hvortil svares, at der i Udkastet er taget Hensyn til denne Maskine. — Kapt. Bluhme: Det er oplyst, at Prøven vil koste henimod 6,000 Kr., men hvorfra faas de Penge? — Forst. J. C. la Cour: Delegeretforsamlingen maa kunne overdrage til Komiteen for den 14. Landmandsforsamling at anvende Midler hertil af den forhaandenværende Beholdning. — Kapt. Bluhme synes, at Omkostningerne ved Prøven ere beregnede noget lavt. For en saadan Prøve, der stiller store Fordringer til Udstillerne, maa der vistnok ansættes et større Beløb til Præmier, og dette synes jo ikke umuligt, da Kassebeholdningen er betydelig større end det Beløb, der i Udkastet regnes til Udgift ved Prøven. — Præsidenten tror ikke, at den i Udkastet opførte Sum kan anses som bindende for Komiteen; denne maa have Kompetence til, hvis det gjøres nødvendigt, at anvende et større Beløb. — Propr. Heide mener ogsaa, at det bør lægges i Komiteens Haand, naar vi vedtage Prøvens Afholdelse. — Andre Tilstedeværende udtale sig ligeledes i Retning af, at det overdrages den forberedende Komite at tage Sagen i sin Haand, og at der til Præmier anvendes et Beløb af passende Størrelse. — Etatsr. Tesdorpf nærer nogen Betænkelighed ved Anvendelsen af en saa betydelig Sum i det nævnte Øjemed; thi vi have og maa have Opmærksomheden henvendt paa Dampkraftens Anvendelse ved Tærskningen, ikke blot paa Grund af den større Hurtighed, hvormed den udfører Arbejdet, men den giver sikkert tillige det billigste Arbejde, navnlig naar vi kunne anvende den i Høsten, og Damptærskeværkerne gjøre Arbejdet saa meget fuldkomnere end andre Tærskemaskiner, at de fortjene at benyttes saa vel i smaa som i store Avlsbrug. I Talerens Egn ere Hestemaskinerne trængte meget tilbage, medens hele Rækker af Byer anvende Damptærskningen. Det kan derfor synes betænkeligt, naar denne Forsamling tilraader en kostbar Prøve med Maskiner, der, om de end ikke kunne siges at høre Fortiden til, dog snart ville blive henviste til Steder, hvor Halmen er knap og af stor Betydning som Foder, og hvor man derfor kun tærsker nu og da til Husbehov. Paa Øerne kunne Hestemaskinerne ikke længere siges at dominere, og om fem Aar vil den store Mængde næppe længere tærske med Heste, men med Damp; i det Mindste ville Ejendomme af Bøndergaardes Størrelse og derover finde deres Fordel ved Damptærskningen, der giver baade smukkere og mere Sæd og, efter Talerens Erfaring, angriber Kjærnen langt mindre end Tærskningen med Hestemaskinerne, samt giver en billigere og lettere Rensning. Taleren formoder, at Flertallet af Forsamlingen vil holde paa Prøvens Vigtighed; men at den 14. Landmandsforsamling kun skulde udføre Prøven med Hestemaskiner og ikke med Damptærskeværker, forekommer ham meget uheldigt. Vi bør næppe lade disse vigtige Maskiner ude af Sigte, men lade det være vor Opgave at opfordre de danske Fabrikanter til paa dette Omraade at søge Konkurrence med Udlandet; der tilvirkes ogsaa nu saadanne Maskiner her hjemme. — Forp. Bokelmann: Det vilde have været meget ønskeligt, om vi kunde udstrække os til ogsaa at prøve og bedømme Damptærskemaskinerne, men han tror ikke, at Nogen hos os tør indlade sig paa en saadan Bedømmelse. Det er 4—5 af de betydeligste engelske Firmaer, som kunne ventes at give Møde med den Art Maskiner, medens der næppe vil møde et eneste dansk Damptærskeværk. I Viborg var man enig om ikke at turde indlade sig paa en indgaaende Bedømmelse af disse Maskiner, medens det tilraadedes at foretage en omhyggelig Prøve med de mindre Maskiner, hvoraf der mødte 30—40 Stkr. af højst forskjellig Konstruktion og øjensynlig behæftede med adskillige Mangler, hvorfor der følles stor Trang til en Prøve som den her foreslaaede. Det maa vel antages, at Dampens Anvendelse vil vinde megen Udbredelse, men i samme Forhold, som dette sker, ville Heste-

maskinerne afløse Haandtærskningen. I de Aar, hvor det har været knapt med Arbejdskraften, har der været benyttet en stedse stigende Mængde Hestemaskiner til Udlejning, og i Viborg kom der noget helt Nyt frem, nemlig Haandtærskemaskinen. Taleren formoder, at den billigste Tærskning vil kunne naas ved gode Hestemaskiner i Forbindelse med gode Rensemaskiner. Det vil blive en vanskelig Prøve, og det er sandsynligt, at der ved den vil blive en Del Spørgsmaal, som man maa lade staa hen, men Taleren vil dog meget tilraade, at man trods den store Udgift vedtager Prøvens Afholdelse; de Prøver, der kunne blive at foretage ved de følgende Landmandsforsamlinger, ville blive langt billigere. — Kapt. Bluhme slutter sig til det her Udtalte. Det er vel endog tvivlsomt, om de fremmede Udstillere ville underkaste sig en Prøve med Damptærskeværker her i Landet, hvor det let vilde skorte paa kompetente Kræfter til Bedømmelsen af dem, og vor Dom kunde dog ikke undgaa at faa en Del Betydning ogsaa udadtil. Taleren kjender i det Mindste een Udstiller, der som Betingelse for at underkaste sig Prøven vilde fordre tilkaldt fremmed, særlig sagkyndig Assistance. — Prof. Jørgensen kan ikke tro, at vi skulde være uden Evne til en saadan Bedømmelse, og henviser til Slaa- og Mejemaskinprøven. — Kapt. Bluhme: Der kræves vistnok ganske andre Forudsætninger for at bedømme f. Eks. et Lokomobil end en Mejemaskine. — Prof. Jørgensen finder, at selv om vi ikke kunne erklæres uden Evne til at gaa videre, er den foreslaaede Prøve dog et saa betydeligt Arbejde, at det maa kaldes stort og fortjenstfuldt, om Dommerne kunne naa at føre det igjennem. — Forst. J. C. la Cour: Vi kunne næppe indlade os paa at indkalde fremmede Folk til at hjælpe os ved Bedømmelsen, og vi behøve det ikke heller; var Talen om at bedømme Dampmaskiner, vilde Dommerkomiteen imidlertid sikkert faa en anden Sammensætning, end naar man gik til Bedømmelsen af Mejemaskiner. Prøverne maa ikke opfattes saaledes, som om det var Maalet at udpege den enkelte Maskine som den bedste; Maskinerne undersøges, prøves og kritiseres af Folk, der møde med højst forskjellige Forudsætninger, og der skal heraf fremgaa en Vejledning til Forstaaelse og Bedømmelse af Maskinerne, der maa betragtes som Prøvens væsentligste Udbytte, medens det er af mindre Betydning, hvilken Maskine der i det enkelte Tilfælde stiller sig bedst. Opfattes Prøven saaledes, kan Taleren ikke se Andet, end at saa vil selv en Prøve med Hestetærskemaskiner hjælpe til en rigtig Bedømmelse ogsaa af Damptærskeværker. Alle Damptærskeværkerne møde med udmærkede riflede Slagler, medens disse savnes ved de fleste Hestemaskiner. Gjennem en Beretning om disse sidste Maskiner, indeholdende en Kritik over alle de enkelte Arbejdsdele, ville Dommerne modnes til saa meget bedre at kunne bedømme Damptærskeværkerne. En anden Sag bliver det, hvis det skulde være den almindelige Opfattelse, at Hestemaskinerne ere saaledes paa Retour, at en Prøve med dem ikke kan tillægges stor Betydning. — Etatsr. Tesdorpf kan have meget at indvende imod det Fremførte. Hvad Billigheden angaar, er det et stort Spørgsmaal, hvilken Tærskemaade der maa kaldes billigst; Rentærskningen er her et Moment, som ikke maa lades ude af Betragtning. Sammenlignes Rentærskningen ved den bedste Damptærskemaskine og den bedste Hestemaskine, da ligger denne under, ja, det kan undertiden betale sig at tærske efter med Damp, hvor en Hestetærskemaskine har været anvendt, og vi kunne ikke med Hestemaskinerne naa at faa behandlet vor stedse finere og værdifuldere Sæd saa godt som ved Damptærskningen. Uagtet vi have begge Slags Maskiner med ensartede Slagler, og uagtet man stadig er opmærksom paa at benytte alle Forbedringer ved Hestemaskinen, viser der sig en overordentlig Forskjel paa Varernes Gjennemsnitskarakter; det nedsætter Bygget i høj Grad, at det er

rigt paa brækkede Korn. Vi maa og kunne blive forsynede med gode Maskiner fra vore ikke faa store Fabriker. Vi maa komme bort fra den dyre Indførsel af Maskiner; det vilde være besynderligt, om vore ellers saa dygtige Maskinfabrikanter ikke skulde kunne præstere noget Godt paa dette Omraade. — Kapt. Bluhme: Vi kunde ganske vist Alle ønske at se ogsaa Damptærskeværkerne bedømte, men vi maa være sikre paa, at de møde til Bedømmelsen. Taleren kan ikke forstaa, at det skulde være under Landmandsforsamlingens Værdighed at tilkalde fremmede Dommere, det er jo tidligere sket overfor Svenskere og Nordmænd. Det er vel vanskeligt for denne Forsamling at tage Bestemmelse om, at der skal anstilles en Prøve med Damptærskeværker, men er der Tilbøjelighed hertil, vil han foreslaa, at det henstilles til Komiteen, at den lader en saadan foranstalte, hvis den kan magte det. — Forstander J. C. la Cour: At svenske og norske Dommere have været indbudte, er sket som en Opmærksomhed mod vore Naboer; lige saa godt som at indkalde engelske Dommere kunne vi holde os til Udfaldet af de Bedømmelser, der ske i selve England. — Forp. Bokelmann: Vi magte ikke denne Gang at tage Damptærskeværkerne med til Prøven; bliver der en Gang Tale om at prøve dem, maa det blive en Prøve for sig. Disse Maskiner tilvirkes ved en saa vidtgaaende Deling af Arbejdet, at vore Fabriker næppe saa snart vil kunne naa at byde Udlandet en alvorlig Konkurrence, det kan næppe ske, saa længe der ved samme Fabrik tilvirkes paa en Gang Kakkelovne og Hesteriver, Gryder og Mejemaskiner o. s. v. — Det vedtoges herefter enstemmigt at bemyndige Komiteen til at foranstalte en Prøve, som den i Dagsordenen nævnte, og at overlade Samme den nærmere Ordning.

Dernæst foretoges Dommervalget paa Grundlag af et fra det den foregaaende Dag nedsatte Udvalg omdelt Forslag til Valg af Dommere for Dyrskuet og Maskin- og Redskabsudstillingen ved den 14de danske Landmandsforsamling (Valget af Dommere med de senere nødvendiggjorte Ændringer og Supleringer findes meddelt forud for Præmieringen af de respektive Udstillinger).

Efter $1^1/_2$ Times Ophold skred man til det sidste Punkt paa Dagsordenen: Hvorvidt der lader sig foretage noget for at sikre Mælkeriprodukterne, og da særlig Smørret, gunstigere Forsendelsesforhold i den varme Tid af Aaret paa Jernbaner og med Dampskibe», hvilket Spørgsmaal indlededes af Prof. Segelcke og fremkaldte en udførlig og livlig Diskussion, der sluttede med en Opfordring til Landhusholdningsselskabet om at gjøre Bestyrelserne for de forskjellige Jernbane- og Dampskibsselskaber bekjendte med den stedfundne Diskussion og de derved udtalte Ønsker. I Henhold hertil tilstillede Selskabet samtlige nævnte Bestyrelser en Skrivelse af d. 9de Juli 1877 og modtog herpaa efterhaanden imødekommende Svar fra alle Jernbanebestyrelserne. — Saavel Diskussionen som de nævnte Skrivelser findes meddelte i «Tidsskrift for Landøkonomi» 1877 Side 604.

2. Den forberedende Komitees Virksomhed.

Den ved Delegeretmødet valgte forberedende Komite, nemlig Præsidenten, Overkammerherre, Lehnsgreve Holstein til Holsteinborg, Vicepræsidenten Lehnsbaron Juel-Brockdorff til Taasinge, Amtmand, Greve Brockenhuus-Schack, Overauditør, Borgmester Schrum og Baron Schaffalitzky de Muckadell til Skjoldemose holdt Møde den 16de Juli 1877 paa Ørkildshus og valgte til

Formand: Amtmand, Greve Brockenhuus-Schack.
Næstformand: Overauditør, Borgmester Schrum.
og til Sekretær: Landboskoleforstander J. C. la Cour,
Kasserer: Amtsraadssekretær Friis.

Det besluttedes dernæst at fordele Arbejdet mellem 7 Subkomiteer nemlig:

1) en Komite for Mødets og Udstillingernes almindelige Ordning;
2) - — for Indkvartering og Festarrangements;
3) - — for Dyrskuet;
4) - — for Arbejdsprøven med Redskaber og Maskiner;
5) - — for Redskabs- og Maskinudstillingen;
6) - — for Produktudstillingen;
7) - — for Udflugter m. m.

I Forbindelse hermed vedtoges det at opfordre forskjellige Mænd til at indtræde som Medlemmer af den forberedende Komite og henholdsvis at fungere i de ovennævnte Udvalg eller Subkomiteer. Paa de fleste af disse Opfordringer modtoges imødekommende Svar; Subkomiteerne fik da, efter at en yderligere Supplering havde fundet Sted, den Sammensætning, som findes anført i efterstaaende Virksomhedsplan.

Den 30te August holdt den samlede Komite Møde paa Raadhuset i Svendborg. — Formanden gjorde Rede for Delegeretmødets Valg og den senere foretagne Supplering af Komitemedlemmer og fremsatte til Vejledning for Subkomiteerne den nærmest foreliggende Opgave for hver enkelt Komite, nemlig:

Dyrskuekomiteen maa inden 1ste Oktober indsende Forslag til Dyrskuets Ordning og Præmiefordeling. — Han henledede Opmærksomheden paa de ved Delegeretmødet faldne Udtalelser om hvad der kan gjøres for at hindre Udeblivelsen af indmeldte Dyr. — Kjødfaarene skulle møde klippede. — Samlingerne af Køer skulle være af eget Tillæg og eget Opdræt. Tyrene i Samlingerne derimod af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Komiteen maa overveje om der ved Mødet skal afholdes en Udstilling af Fjerkræ.

Komiteen maa udsøge en passende Plads til Kraftprøven under Mødet.

Redskabskomiteen maa inden 1ste Oktober indsende Forslag til Redskabsudstillingens Ordning og Præmieringssystem; i sidstnævnte Henseende henvises til Forhandlingerne ved Delegeretmødet.

Hvor megen bedækket Plads ville Redskaberne kræve? I Viborg var Redskabsskuret 70 Alen langt og 20 Alen bredt, men sagdes at være for lille.

Af hvad Slags Materiale bør Redskabsskuret opføres, saa at det baade bliver tæt, hensigtsmæssigt og billigt.

Produktudstillingskomiteen maa inden 1ste Oktober indsende Forslag til denne Udstillings Ordning og Præmiering.

Komiteen maa undersøge om de forhaandenværende Lokaler kunne bruges.

Den maa inden 1ste April indsende Forslag om Dommere.

Udstillingen omfattede i Viborg:

Produkter af Landbruget og for Landbruget.

Husflidsprodukter.
Biavl.
Skovbrugsprodukter.
Fiskeriprodukter.

Efter en kort Forhandling om en eller anden af disse Grupper burde udskydes vedtoges det med stor Stemmeflerhed, at Landmandsforsamlingen skulde skyde, Husflidsudstillingen fra sig paa Grund af det overvældende store Omfang, den særlig paa Viborgmødet havde faaet, men at man derimod skulde tilbyde Husflidsselskabet en Understøttelse f. Ex. ved Bidrag til Præmier, saafremt det vilde foranstalte en Husflidsudstilling i Svendborg samtidig med Landmandsmødet, men i egne ikke Landmandsforsamlingen vedrørende Lokaler. — Et Forslag om ogsaa at lade Fiskeriudstillingen bortfalde forkastedes.

Komiteen for Arbejdsprøver med Tærskemaskiner etc. anmodes om i Forening med Sekretæren at udarbejde Planen for Prøven og dernæst uafhængig af de andre Komiteer at udstede Indbydelse til Fabrikanterne og foranstalte Prøverne afholdte. Til Prøven vil der af Forsamlingens Midler kunne bruges en Sum, der nødig maa overskride 6,000 Kr.

Udflugtskomiteen anmodes om engang i Foraaret at stille Forslag om Udflugter til naturskjønne og lærerige Steder. — I Viborg var der Adgang for 900 til at deltage i Udflugterne, men det viste sig at være for lidt. — Udgifterne til Udflugterne maa indskrænkes saa meget som muligt og væsentlig søges dækkede dels ved frivillige Ydelser, dels ved at Deltagerne betale for Rejseudgifterne.

Præsidenten og Vicepræsidenten bemyndiges til at andrage Hans Majestæt Kongen og Hans Kongelige Højhed Kronprinsen om at ville hædre den 14de danske Landmandsforsamling med et Besøg.

Formanden og Næstformanden bemyndiges til at indgive Andragender til Indenrigsministeriet, det kgl. Landhusholdningsselskab, det Classenske Fideikommis, det Raben Levetzouske Fond, samt til Styrelserne for Vallø og Vemmetofte om at støtte Forsamlingens Udstillinger med et Pengebidrag.

Af hele Komiteen sendes en lignende trykt Henvendelse, der oplæstes og vedtoges, til

Amtsraadet i hele Landet,
Landboforeningerne i hele Landet.
Lehns- og Stamhusbesiddere i hele Landet,
Ejere og Brugere af over 20 Tdr. Hartkorn i hele Landet,
Ejere og Brugere af over 12 Tdr. Hartkorn i Fyens Stift,
Sparekasserne i Fyens Stift,
Byraadene i Fyens Stift,
Sogneraadene i Fyens Stift.
Provinskommissærerne i hele Landet for af dem at tilstilles de Mænd (Handlende, Fabrikanter o. lign.), hvis Interesser, om end middelbart, ere knyttede til Agerbrugets Udvikling.

Tiden for den 14de danske Landmandsforsamlings Afholdelse 1878 bestemtes til Tirsdagen den 2den Juli—Løverdagen den 6te Juli inklusive.

Plan over Udstillingspladsen. Sekretæren forelagde og gjennegik en af ham udarbejdet Plan til Udstillingspladsens Benyttelse. — Hertil føjede Landskabsgartner Flindt og Premierlieutenant Dyhr, (Driftsinspektør for den sydfynske Bane), der begge vare indbudte til Mødet, nogle Bemærkninger henholdsvis om Udstillingspladsens Forskjønnelse og om Etableringen af en midlertidig Banestation umiddelbart ved Udstillingspladsen.

Et Udkast til Forretningsorden for den forberedende Komite, der var udarbejdet af Sekretæren, oplæstes af denne, skal trykt omsendes til de enkelte Medlemmer, og Ændringsforslag indkaldtes til den 1ste Oktober.

Subkomiteerne opfordredes til at vælge Ordførere.

Valgte bleve for

Dyrskuekomiteen: Baron Schaffalitzky de Muckadell, Skjoldemose.
Arbejdsprøvekomiteen: Kammerherre Sehestedt-Juul, Ravnholt.
Redskabskomiteen: Forpagter Clausen, Helagergaard Teglværk.
Produktkomiteen: Proprietær Jørgensen, Tiselholt.
Indkvarteringskomiteen: Overauditør Schrum, Svendborg.
Udflugtskomiteen: Lehnsgreve Bille Brahe Selby, Hvedholm.

Den 14de Oktober holdtes i Svendborg Møde af Subkomiteen for den almindelige Ordning og Ordførerne for Subkomiteerne for Dyrskuet, Redskabsudstillingen og Produktudstillingen.

Til Bygningsinspektør valgtes Arkitekt Eckersberg og til Intendant fhv. Smedemester Jørg. Huusom.

Den af Sekretæren udarbejdede Plan for Udstillingspladsens Benyttelse og Ordning sattes under Forhandling. — Det vedtoges, at Smaalokalerne skulde opføres af uhøvlede Brædder og med et tæt Tag.

Redskabsskuret skal foreløbig opføres 70 Alen langt og 20 Alen bredt. — Udstillerne skulle betale 50 Øre pr. □ Alen dækket Rum. — Skuret skal være færdigt indtil 15de April og opføres af uhøvlede Brædder, aabent til den ene Side og dækket med Tagpap, hvis Bygningsinspektøren ikke kan paavise et billigere tæt Tag.

Produktudsillingen skal opføres 50 Alen langt og 15 Alen bredt af samme Materiale som Redskabsskuret og limfarves indvendigt. — Det skal være færdigt til 8de Juni.

Om Lokaler til Skovbrugs- og Fiskeriudstillingen skal først tages Beslutning efter den 15de April 1878.

Smørudstillingsbygningen foresloges af Produktkomiteens Ordfører at skulle opføres paa Pladsen efter en af ham indsendt Tegning, en ottekantet Bygning, 26 Alen i Tværmaal, som menes at kunne opføres for 1,000 Kr. Forslaget vedtoges.

Bygningsinspektøren anmodedes om at udarbejde Tegninger og Overslag over de her nævnte og de andre paa Planen foreslaaede Bygninger paa Udstillingspladsen, for at Bygningsarbejderne paa Grundlag deraf kunde udbydes i Entreprise.

Ishus. Et Udkast til et saadant var fremsendt af Docent Fjord. — Det vedtages at bidrage indtil 1,500 Kr. dertil, saafremt det Øvrige kan erholdes af den ham af Staten til Forsøg paa Ismejeriets Omraade bevilgede Sum. Kan dette ikke ske, vedtoges det at anvende indtil 3,000 Kr. til et Ishus som det foreslaaede og søge Arbejderne dermed fremskyndede.

Efter at der var drøftet forskjellige mindre Forslag: om Anlæg af fast Vej til Udstillingspladsen, om Hegns Opførelse, Dannelsen af en Bygningskomite og om Indlægningen af en Vandledning paa Udstillingspladsen, sattes Udkastet til Virksomhedsplanen, der var sammenarbejdet paa Grundlag af de fra de forskjellige Subkomiteer indkomne Ændringsforslag til Planen for Viborgmødet, under Forhandling. Efter en gjennemgaaende Drøftelse og Vedtagelse af enkelte Ændringer besluttedes det, at det vedtagne Udkast til Virksomhedsplanen skulde omsendes til alle Komitemedlemmerne inden 1ste November, Ændringforslag indkaldes inden den 11te November, og Planen forelægges den samlede Komite til endelig Vedtagelse ved næste Møde (den 15de November). Indkvarterings-

komiteens Ordfører meddelte, at man den følgende Dag vilde begynde en Undersøgelse af de tilbudte Lejligheder i Svendborg og slutte Kontrakter med Værterne om Lejen af dem under Landmandsmødet.

Den 14de og 15de November holdtes Møder i Svendborg, den førstnævnte Dag af Subkomiteen for den almindelige Ordning og Ordførerne, og den sidstnævnte Dag af den samlede Komite.

Formanden meddelte, at der var anmeldt og for en Del indkommet 11,000 Kr. i frivillige Bidrag.

Til den Forretningsordning, Sekretæren havde forslaaet, var der ikke indkommet Ændringsforslag; den vedtoges uforandret og findes meddelt Side 65.

Udflugtskomiteen gav Meddelelse om 5 paatænkte Udflugter, til hvilke Ordføreren havde sikret sig vedkommende Ejeres Samtykke. Det bestemtes, at Udflugterne skulde finde Sted Fredagen den 5te Juli 1878. De nærmere Detailler ville senere blive meddelte.

Bygningsinspektøren forelagde efter Forhandling med Docent Fjord Tegning til Ishuset; det havde været udbudt i Entreprise til 3 Tømmermestre i Svendborg; af de indkomne Tilbud valgtes det billigste paa 1,900 Kr. Baron Juel-Brockdorff og Farpagter Clausen, Mullerup, paatoge sig at levere den nødvendige Hakkelse til Isrummenes Isolation. Dets Beliggenhed bestemtes.

Bygningsinspektøren forelagde Tegninger og Overslag til den af Godsejer Jørgensen foreslaaede Smørudstillingsbygning (at levere færdig 20de Juni; Overslag 1,200 Kr.), til en Produktudstillingsbygning 50 Alen lang 15 Alen bred, (at levere færdig 8de Juni; Overslag 2,400 Kr.), og til en Redskabsudstillingsbygning 70 Alen lang 20 Alen bred (at levere færdig 15de April for at kunne bruges til Redskabsprøven; Overslag 4,800 Kr.). Efteral Sekretæren havde henstillet om Overslaget ikke var stillet højt, da Udgiften omtrent vilde være 3 Kr. pr. □ Alen dækket Plads, medens Udgiften pr. □ Alen dækket Plads af lignende Skure dækkede med Tagfilt og forsynede med løbende Krybber og Staldindretninger ved Fedeskuerne i Kjøbenhavn, havde kostet 1,54 Kr. 1874 og 76, og endog kun 1,22 Kr. 1877, vedtoges det ved Bekjendtgjørelser i Berlingske Tidende og de lokale Blade at bortlicitere Bygningerne hver for sig og i Samling, naar der haves Overslag over de endnu manglende Bygninger.

Til Inspektør for Indkvarteringen valgtes Kjøbmand Wandel.

- — - Redskabsprøven og Redskabsudstillingen valgtes Agent Borgen.
- — - Dyrskuet valgtes Forvalter M. Jensen.
- — - Produktudstillingen valgtes Forvalter R. Sehested.

Foreningen for indenlandsk Frøavl havde meddelt, at den ønskede at foranstalte udstillet Planter og Frø af de vigtigste Foderarter, og deres farligste Fjender, ligesom ogsaa at foranledige prøvet Sold og Maskiner til Rensning af Frø, saafremt Plads kunde faaes. Meddelelsen toges til Følge og der spurgtes, hvor megen Plads der ønskedes.

Samme Forening havde tilbudt Foredrag over Græsmarkerne af Skolelærer Nielsen i Ørslev. Det vedtoges at modtage Tilbudet.

Fra Mejeriassistent Hansen var fremkommet Tegninger med Overslag til et Ishus og Ismejeri. Det besluttedes ikke at modtage hans Tilbud, da Ishuset var gjort overflødigt ved det af Docent Fjord foranstaltede, og Udgifterne til et Ismejeri i Drift ikke mentes at staa i Forhold til det Udbytte, der turde ventes deraf; tilmed var Komiteen af Hensyn til den økonomiske Stilling nødsaget til at begrænse sig.

Paa den fra Dansk Husflidsselskab modtagne Skrivelse, hvori Selskabet

anmodede om Forsamlingens Assistance i forskjellige Retninger til en paatænkt Husflidsudstilling, svaredes: at Foredragssalen staaer til Selskabets Disposition paa de Tider, Forsamlingen ikke selv bruger den; — at Produktudstillingens Afdeling 3, Husflidsgjenstande, udgaaer af Forsamlingens Virksomhedsplan; — at en kort Meddelelse om Selskabets Husflidsudstilling optages i Forsamlingens Virksomhedsplan. Det vedtoges at stille 400 Kroner til Selskabets Disposition til Præmier ved den nævnte Udstilling.

Indkvarteringskomiteen gav Meddelelse om, at den havde undersøgt en stor Del af Byens Lejligheder og næsten overalt sluttet fast skriftlig Akkord om disse til en bestemt Pris og saaledes, at de kun maatte udlejes gjennem Indkvarteringsbureauet.

Formanden meddelte, at Industriforeningens Lokale var stillet til Forsamlingens Disposition under Mødet.

Det besluttedes at skrive til Havneudvalget i Svendborg og anmode det om at anskaffe en Kran og det nødvendige Antal Landgangsbroer til Havnen inden Landmandsmødets Afholdelse.

Det besluttedes at skrive til Bestyrelsen for den sydfyenske Jernbane og anmode den om at foranstalte den tilsigtede Holdeplads ved Udstillingspladsen indrettet inden Redskabsprøven i Maj eller i hvert Fald inden Midten af Juni, da Redskaberne og Maskinerne begynde at komme.

Det vedtoges at sende Landboforeningerne en Del Expl. af den trykte Opfordring til at yde frivillige Bidrag, for af disse at uddeles til de Mænd i deres Kreds, som maatte ansees villige til at yde saadanne, og som ikke ad anden Vej havde modtaget Opfordring dertil.

Sekretæren refererede de af ham med Restauratør Hansen paa den kgl. Skydebane førte Forhandlinger angaaende Bespisning i Forsamlingens Telt; Hansen vilde fritages for at holde Slutningsmiddag, med mindre Komiteen vilde sikre ham Couverternes Benyttelse.

Virksomhedsplanen forelagdes tilligemed de indkomne Ændringsforslag. Dyrlæge Jessen havde foreslaaet at forhøje Præmierne for Malkekvæg af andre Racer og Stammer samt at foretage Ændringer i Præmiefordelingen mellem Heste til sværere Trækbrug og til Ride- eller lettere Trækbrug; det første Forslag forkastedes, det andet vedtoges. — Proprietær Jørgensen foreslog, at Udstillerne af Smør i 3die Klasse skulde godtgjøre deres Attesters Rigtighed ved lignende Erklæringer som Udstillerne i de andre Smørklasser, medens der oprindelig var foreslaaet en yderligere Attestation. Hans Forslag vedtoges. — Sekretæren foreslog at samle alle Produkter, Apparater, Redskaber og Stoffer vedrørende Mejeridriften i en særlig Afdeling, en Mejeriudstilling, og give den en samlet Plads saavel i Virksomhedsplanen som paa Udstillingspladsen, medens disse Gjenstande tidligere have været spredte paa forskjellige Steder i Redskabs- og Produktudstillingerne. Forslaget vedtoges. — Derefter vedtoges den saaledes ændrede Virksomhedsplan, der findes gjengivet nedenfor Side 71 og som, trykket i et Antal af 6,000 Exemplarer, i Slutningen af December tilsendtes alle offentlige Institutioner, der staa i Forbindelse med Landbruget, alle Landboforeninger, Dommerne, større Fabrikanter og Udstillere og endelig gjennem Forsamlingens Kommissærer søgtes bragt alle dem i Hænde, for hvem den maatte have Betydning.

Paa Formandens Forslag vedtoges det at indbyde som Æresgjæster til at overvære Landmandsforsamlingen: Repræsentanter for det svenske Landbrugsakademi, det kgl. Selskab for Norges Vel, den norske Landbrugsdirektør og Direktørerne for Landbrugsinstituterne paa Alnarp, Ultuna og Aas. — Lehns-

baron Juel-Brockdorff tilbød at modtage disse Herrer som Gjæster under Mødet.

Inden der gaves Bemyndigelse til at lade de projekterede Byggeforetagender og Vandingsanlæg foretage, rejste der sig en udførlig Diskussion om Landmandforsamlingens forventede økonomiske Status, og Tanken om at søge Svendborgmødet udsat blev fremsat. Paa Grund af dette Spørgsmaals Vigtighed refereres her Diskussionen om dette Punkt udførligere end om de foregaaende, da det deraf tillige vil fremgaa, hvorfor Komiteen ikke mente at burde søge Mødet udsat, trods de vanskelige Forhold hvorunder den arbejdede.

Grev Bille-Brahe-Selby, ønskede at vide, hvorfra en eventuel Underballance skulde dækkes.

Lehnsgreve Holstein har ofte gjort sig dette Spørgsmaal og særlig nu, da der hviler et stærkt Tryk over alle Forretninger. Landhusholdningsselskabet kan ikke dække en eventuel Underballance, det vilde endog ligefrem være umuligt ifølge dets Love, da disse have bundet dets Kapital. Derimod vil Selskabet kunne sammenkalde et Delegeretmøde og foreslaa dette at udsætte Landmandsmødet. Man foreslog Delegeretmødet i Sommer at udsætte det, men det afsloges. En eventuel Underballance maatte ventelig reparteres paa Landboforeningerne, men dette vilde være overordentlig uheldigt, da disse rimeligvis saa fremtidig vilde undslaa sig for de store Møder. Der er derfor ikke andet for end at søge Indtægterne forøgede, thi Udgifterne ville næppe kunne begrænses stort, og han rettede en stærk Opfordring til at yde Bidrag særlig paa Fyen; der var herfra tegnet Bidrag, som han havde ventet 10 Gange større. Der er i Øjeblikket fast anmeldt 11,000 Kr. og lægges hertil Bidraget fra Indenrigsministeriet og Landhusholdningsselskabet naaes dog kun 20,000 Kroner medens der ved det sidste Landmandsmøde ialt indkom over 46,000 Kroner i frivillige Bidrag.

Grev Bille-Brahe-Selby troer ikke, at Pression vil skaffe større Indtægt. Bidragenes ringe Størrelse skyldes dels Mangel paa Penge, dels at der ingen Tro er til Mødet.

Formanden: Hvis de større Godsejere ville trække sig tilbage, vil det ganske vist være misligt; han seer ingen Grund for dem til at gjøre det, men er det Hensigten, bør det ligefrem siges, og han skal da ikke modsætte sig at Sagen falder; at udsætte Mødet kan han derimod ikke indlade sig paa; der er for Øjeblikket ingen Grund dertil, og han for sit Vedkommende vil da ikke have mere med Mødet at gjøre; men vil man dette tillivs, saa lad os slaa det ihjel, skrive til Landhusholdningsselskabet, at vi lade Sagen falde, fordi man ikke paa Fyen har Interesse for dette Landmandsmøde. Vil man ikke dette, saa maa man i Gjerningen vise sin Interesse ved at yde Bidrag og særlig maa den Provins, hvor Mødet afholdes, yde rundelige Bidrag.

Lehnsgreve Holstein henstiller, at man opfordrer Landhusholdningsselskabet til gjennem de Delegerede at paavirke Sognene og Landboforeningerne til at yde Bidrag.

Grev Ahlefeldt, Brolykke, troer ikke der er Grund til at se Sagen mørkt, men at man bør gaa paa med frisk Mod.

Grev Bille-Brahe-Selby har ikke villet have Mødet til at gaa ind, men da Forholdene ere mislige, har han anseet det rigtigst allerede nu at komme til Klarhed om hvem der skal dække en eventuel Underballance.

Formanden foreslaaer, at man ikke allerede nu gjennem Landhusholdningsselskabet retter nogen ny Opfordring til Landboforeningerne, da disse først

maa have afholdt Møder og Generalforsamlinger for at vedtage at yde Bidrag, og de ere først fornylig blevne opfordrede dertil; man bør ogsaa først lade Terminen passere.

Forpagter Hansen, Nedergaard, er tilbøjelig til at ønske Mødet udsat, da Besøget til Sommer paa Grund af de daarlige Tider rimeligvis vil blive ringe. Han mener, at Landhusholdningsselskabet endnu i December kunde forelægge de Delegerede Spørgsmaalet om at udsætte Landmandsmødet.

Sekretæren: Spørgsmaalet om Udsættelse var fremme i Delegeretmødet i Sommer, da Udsigterne ikke vare synderlig lysere end nu, men Delegeretforsamlingen svarede med stor Stemmeflerhed, at den 14de Landmandsforsamling ikke skulde udsættes. Spørgsmaalet om længere Mellemrum mellem Møderne har i det Hele taget været fremme ved flere af de sidste Delegeretmøder, men disse have altid bestemt udtalt sig for den 3-aarige Turnus. Skjøndt han antager, at Landboforeningerne retslig maatte kunne idømmes at dække en eventuel Underballance, eftersom det var disses Delegerede, der havde bemyndiget den forberedende Komite til at iværksætte den 14de Landmandsforsamling, bør man dog her ligesaalidt som tidligere søge at fastslaa hvilken Institution, der skal dække en mulig Underballance, da den frivillige Bidragsydelse saa næppe vil flyde rundelig. Om end flere af de ydede Bidrag ere smaa, er der dog allerede nu anmeldt betydelig mere end til samme Tid forud for Viborgmødet, da der saavidt vides kun var meldt 8,000 Kr. Men en Vaklen er meget uheldig, da det vil skade Deltagelsen baade i Udstillingerne og i selve Mødet.

Formanden: Komiteen kan ikke selv ophæve Mødet, den kan kun gjøre Indstilling derom til Landhusholdningsselskabet, som da maa konferere med de Delegerede derom. Men han anseer det rigtigst at arbejde videre med godt Mod.

Lehnsgreve Holstein. En eventuel Underballances Dækning bør søges sikret inden Mødet. I Januar vil der haves bedre Oversigt; hvis der da ikke er anmeldt synderlig flere Bidrag i Januar og Februar, foreslaaer han, at man bemyndiger Komiteen for den almindelige Ordning til at henvende sig til Landboforeningerne og opfordre disse til at garantere Dækningen af en eventuel Underballance.

Kjøbmand J. P. Baagøe spørger, om ikke en lignende Ængstelse har raadet hos de forberedende Komiteer for de tidligere Møder.

Sekretæren. Den var tilstede i Nykjøbing og i Viborg, og den er samtidig baade Komiteens Svaghed og Styrke, idet den tvinger den til at handle økonomisk og til at anstrænge sig for at skaffe rundelige frivillige Bidrag; men den er et Tryk, som man ingenlunde vil blive frie for i Januar eller Februar, men som vil hvile paa Komiteen helt til Mødet, ja endnu i dettes første Dage, og først naar man ved dette seer Folk strømme til, Medlems- og Deltagerantallet voxe, vil Ballancen komme og Trykket lettes.

Formanden henstiller da til Komiteens Afgjørelse, om man maa arbejde videre og lade de foreslaaede Bygninger og Foranstaltninger iværksætte.

Forpagter Christiansen: Kunne ikke en Del af de foreslaaede Foranstaltninger opsættes.

Formanden: Ishuset maa bygges, det andet kan opsættes, men det vil ikke være heldigt for Bygningsentreprisen, at den udskydes forlænge.

Forpagter Christiansen foreslaaer, at den endelige Vedtagelse angaaende Vandledningen udsættes.

Formanden foreslaaer da Forsamlingen at vedtage, «at der intet haves at erindre mod, at de foreslaaede Bygninger opføres, og at den endelige Beslutning om Vandledningen først tages ved næste Møde». — Dette vedtoges.

Den 17de og 18de Marts 1878 holdtes Møder i Svendborg, den førstnævnte Dag af Subkomiteen for den almindelige Ordning og Ordførerne for Subkomiteerne og den sidstnævnte Dag af den samlede Komite.

Formanden meddelte, at der i Pengebidrag til Forsamlingen var indkommet eller anmeldt ialt omtrent 41,000 Kr. foruden Kassebeholdningen fra Viborgmødet, der udgjør omtrent 14,000 Kr.

Amtsvejinspektør Husen fremlagde en Plan for Vandledningen; denne vil koste 3,690 Kr., ved Salget efter Benyttelsen kan ventes at indkomme 1,031 Kr., saa den egentlige Udgift vil blive 2,659 Kr. Planen vedtoges og det bestemtes, at saavel Arbejdet som Materialet skulde bortliciteres.

Spisetelt. Der var fremkommet et Tilbud fra Dekoratør Cohn om at han vilde levere sit Telt med Gulv, alle Transport- og Arbejdsomkostninger iberegnede for 2,000 Kr. Kjøbmand J. P. Baagø tilbød at levere en Spisesal af samme Størrelse (70 Alen lang, 17 Alen bred) men af Brædder og tillige forsynet med Bænke og Borde (3 Rækker) for 2,000 Kr. Det sidstnævnte Forslag vedtoges paa Betingelse af, at der blev truffet særlige Foranstaltninger for en god Ventilation.

Redskabsprøven. Subkomiteens Formand, Kammerh. Sehested-Juul meddelte, at der var meldt til Prøven 16 Hestegange, 8 store-, 17 smaa- og 1 Haand-Tærskemaskine foruden Kaste- og Rensemaskiner osv, og at der til dette Antal Maskiner vilde bruges 16 Læs Hvede og 16 Læs Byg, som man havde sikret sig. Det vedtoges at lægge Gulv i Redskabshuset til Benyttelse ved Prøven.

Udflugterne. Da Subkomiteens Ordfører, Greve Bille-Brahe-Selby, ikke vilde være i Stand til at fungere som Ordfører eller til at modtage Gjæster i den paatænkte Udflugtstour til Hvedholm, valgtes i hans Sted Kammerjunker H. Sehested.

Det vedtoges, at Enhver, der løste Medlemskort, skal have Ret til, saalænge Forraad haves, hos Kassereren at erholde Adgangstegn til en af de vedtagne Udflugter.

Formanden bemyndigedes til i Mødetiden at lade Filialer for Udlevering af Medlemskort etablere paa Dampskibe, der under Mødet sættes i daglig Fart paa Svendborg.

Arbejdertog. — Det vedtoges at disse skulde finde Sted Fredagen den 5te Juli og foreløbig indskrænke sig til Fyens Stift, med mindre der fra andre Dele af Landet kom et bestemt og begrundet Ønske om ogsaa at faa arrangeret Arbejdertog. Der skal udgaa en Bekjendtgjørelse herom til de paa Fyen værende Landboforeninger, Industriforeninger, Haandværkerforeninger og Arbejderforeninger for ved deres Medvirkning at faa Arbejdertogne ordnede og Billetterne fordelte. — Disse skulle for Adgangen til Udstillingerne koste 25 Øre og kunne benyttes af smaa Haandværkere, Husmænd, Inderster, Tjenestefolk og Arbejdsmænd.

Frikort, Fribolig etc. Det vedtoges, at der skulde gives:

Fribolig til Udlandets Repræsentanter, hvilket Lehnsbaron Juel-Brockdorff paatog sig ved at indbyde dem til Valdemar Slot, og at der af Komiteen skal sørges for Aftrædelsesværelser i Svendborg.

— til Redskabsdommerne, saaledes at de i Maj selv sørge for Lejlighed og indgive Regning herpaa og at der i Mødetiden anvises dem Lejlighed af Komiteen.

Frit Medlemskort til Udlandets Repræsentanter.
til Foredragsholderne.
til Pressens Repræsentanter.
til Dommerne fra Udlandet.

Desuden overdroges det Formanden at uddele frit Medlemskort til Kongen og hans Følge, Stiftamtmanden, Biskoppen, den kommanderende General, Indenrigsministeren, Departementschef Bache og hvem andre han maatte finde Anledning til paa denne Maade at vise Landmandsforsamlingens Opmærksomhed.

Frit Adgangstegn til alle de lønnede Funktionærer.

Fri Festmiddag baade Tirsdag og Torsdag til Udlandets Repræsentanter, Foredragsholderne og Kongens Følge.

Dommertegn sendes Dommerne samtidig med Tilsigelsen om Tiden for deres Dommervirksomhed, og dette Dommertegn giver Adgang til Mødet, men man forventer, at Dommerne tillige selv løse Medlemskort.

Kommitemedlemmerne betale selv deres Medlemskort.

Udstillerne maa løse Medlemskort eller Dagbilletter, men til de for deres Udstillinger nødvendige Arbejdere kan der efter Bureauets Skjøn uddeles Frikort eller Fritegn.

Forhandlere (Tobak og Drikkehallerne) maa løse Adgangskort og erholde hver mindst 2 Frikort til deres Folk.

Prisen for Katalogerne fastsattes til 1 Krone for alle Katalogerne, 50 Øre for Dyrekataloget, 25 Øre for Redskabskataloget, 25 Øre for Mejerikataloget og 25 Øre for Produktkataloget.

Foredragene. Det vedtoges istedetfor det bebudede eventuelle Foredrag om Landbruget og Arbejderforholdene at søge et Foredrag holdt om skadelige Insekter, uden at dog dette Foredrag og den dertil eventuelt knyttede Forhandling skulde lede til Vedtagelsen af nogen Resolution.

Bygningerne. Der var indkommet 10 Tilbud, der aabnedes og sammenlignedes. Bygningsinspektørens Overslag lød paa 20,020 Kr. De gjorte Tilbud varierede mellem 17,420 og 12,570 Kr. Efter en udførlig Drøftelse overdroges det Forpagter Clausen, Mullerup, Amtsvejinspektør Husen, Bygningsinspektøren og Sekretæren næste Dag at forhandle med de to Lavetsbydende, og ifølge dette Udvalgs Indstilling overdrog Formanden derefter Arbejdet tildels til Tømrer N. Petersen af Svendborg, dels til Tømrer Steen af Svendborg. Det overdroges Formanden, Forp. Clausen, Mullerup, og Amtsvejinspektør Husen at lade de endnu manglende Byggearbejder udføre.

Dommervalg. Subkomiteen for Produktudstillingen fremsatte ved sin Ordfører en Fortegnelse over Dommere, der foresloges valgte for Produktudstillingen. Forslaget vedtoges. — Formanden fremsatte et fra Dyrskuekomiteen modtaget Forslag om Dommere for Fjerkræ. Forslaget vedtoges. — Der gaves Formanden og Komiteen for den almindelige Ordning Fuldmagt til at foretage Suppleringsvalg.

Indkvartering. Ordføreren for Indkvarteringskomiteen meddelte, at man havde Tilsagn og Akkordslutning om 1050 Senge i Byen og om 100 Senge i Fælleskvarter, at man endnu haabede at faa 150 Senge i Byen og 300 Senge i Omegnen, saa at man ialt vilde raade over 1600 Senge. (I Viborg raadede Komiteen over 1000 Senge og i Nykjøbing over 1200 Senge).

Sluttelig henstillede Formanden, at da der næppe vilde være Grund til oftere at samle den hele Komite, maatte der gives ham og Subkomiteen for den almindelige Ordning Bemyndigelse til at afgjøre de senere opkommende Spørgsmaal, Forsamlingen vedrørende. Denne Bemyndigelse gaves.

Den 29de Maj 1878 afholdtes Møde paa Ørkildshus af Subkomiteen for den almindelige Ordning og Ordførerne for Produkt-, Redskabs- og Udflugtskomiteen.

Formanden meddelte, at da det af flere Grunde maatte ansees ønskeligt, at den til Redskabsudstilling opførte Bygning omdannedes og benyttedes til Spisesal og omvendt, havde man indledet Underhandlinger desangaaende med vedkommende Entrepenører, og at man ved Kjøbmand J. P. Baagøe's Imødekommen var bleven sat i Stand til at foretage denne Forandring særdeles billigt. Forslaget vedtoges.

Formanden gav paa Byggekomiteens Vegne Meddelelse om de allerede udførte Byggearbejder og de nye Akkorder, der vare sluttede angaaende Dommertribunen, Billetkontorer, Byttekontorer osv.

Det vedtoges at overrække Hs. Maj. Kongen et Exemplar af Forsamlingens Medaille præget i Guld.

Den nærmere Bestemmelse toges angaaende Musik, Fyrværkeri under Kongens Besøg samt Festpladsens og Spisesalens Udsmykning, hvis Ledelse overdroges Amtsvejinspektør Husen og Bygningsinspektøren.

Fra Docent Fjord var ved Komiteens Foranledning modtaget et Tilbud om, saafremt der maatte blive Underballance, at betale 600 Kr. i Leje i et Par Aar af Ishuset, naar dette med den nødvendige Vej over Marken (til Iskjørsel etc.) maatte stilles til hans Benyttelse efter Mødets Slutning. Dette Tilbud modtoges.

Sekretærens Forslag til Dagsordenen for den 14de danske Landmandsforsamling blev derefter drøftet, i enkelte Punkter ændret og sluttelig vedtaget, med Bemyndigelse for Komiteen for den almindelige Ordning til senere af foretage nødvendige Ændringer. (Dagsordenen findes trykt Side 121).

---

3. Forretningsorden for den forberedende Komite.

§ 1. **Den samlede Komite** drøfter og vedtager Planen; bestemmer hvilke Udstillinger, Foredrag, Exkursioner og Festiviteter, der skulle afholdes, og hvilke Præmier, der skulde uddeles; fastsætter Prisen for Medlemskort og Dagbilletter samt Betalingen for Udstillingsplads, Staldrumspenge og Bøder; bestemmer hvilke offentlige Personligheder, fremmede Selskaber o. lign., der skulle indbydes; fastsætter alle de lønnede Funktionærers Honorar efter Forslag af de Komiteer, under hvilke de fungere.

§ 2. **Komiteen for den almindelige Ordning** samler og sammenarbejder de følgende Komiteers Forslag for deres respektive Omraader til en fælles Plan for hele Mødet og forelægger denne for den samlede Komite. Den gjør Forslag om Prisen for Medlemskort og Dagbilletter og fastsætter Dagsordenen for Mødet. Den varetager saavel den generelle Ordning af Udstillingspladsen (Hegn, Veje, Grusning, Vandledning, Dekoration o. s. v.) som Opførelsen af alle de nødvendige Lokaler i Overensstemmelse med den af den samlede Komite vedtagne Plan.

Til Assistance i dette Øjemed ansætter den en lønnet Bygningsinspektør, der udarbejder Udkast og Overslag til de forskjellige Bygningsarbejder paa Ud-

stillingspladsen, afmærker de forskjellige Lokaliteter paa denne og paaseer Arbejdets forsvarlige Udførelse i Overensstemmelse med Planen og de paa Basis deraf sluttede Akkorder. Han paaseer tillige, at det forhaandenværende Tømmer til Stalde, Boxer o. s. v. benyttes i Henhold til dets Bestemmelse, og at det ved Nedtagelsen sorteres og afsendes paa en forsvarlig Maade, ledsaget af en detailleret Specifikation. Han fører de nødvendige Bøger til saavel strax som senere at kunne konstatere Arbejdets Gang.

Komiteen afgjør de Sager, som de andre Subkomiteer maatte ønske at forebringe den, og tager Initiativet til uforudsete Foranstaltninger for Mødet i det Hele taget.

I presserende Tilfælde tager Formanden den afgjørende Beslutning, naar Komiteen ikke er samlet.

§ 3. **Dyrskue-Komiteen** drøfter og forelægger Planen for Dyrskuets Ordning og Præmiefordeling, og bærer Ansvaret for den vedtagne Plans Gjennemførelse. Den foreslaaer for den samlede Komite en passende Plads til Kraftprøven med Heste, besørger denne ordnet og indrettet, anskaffer det nødvendige Foder og foretager, med Undtagelse af Staldenes Opførelse, de nødvendige Forberedelser for at kunne modtage de anmeldte Dyr; den modtager og installerer disse, varetager deres Pleje i Udstillingstiden, besørger Foder udleveret og Betalingen for Kraftfoderet indkasseret, leder Fremvisningen af Dyrene i Ringen og af Hestene ved Kraftprøven. — Den udfærdiger efter Samraad med Formanden de nødvendige Ordensregler og paaseer deres Overholdelse. — Den samler Dommerne Aftenen forud for Bedømmelsen til et Møde, hvor den giver en orienterende Oversigt over de i hver Klasse og Gruppe mødte Dyr, afleverer de modtagne Stamtavler og Protokoller til de respektive Dommerkomiteer og foranlediger en almindelig Diskussion om Principerne for Bedømmelsen. Den stiller en Assistent til hver Dommerkomitees Disposition og paaseer, at de af Dommerne underskrevne Protokoller strax sendes Bureauet. — Den paaseer Indbrændingen af de præmierede Dyr, forsaavidt Ejerne ønske en saadan, og afleverer Dyrene efter endt Udstilling samt udsteder de nødvendige Beviser for at sikre Ejerne fri Retourfragt.

Alle Rekvisitioner til Dyrskuet udfærdiges af Ordføreren for Dyrskuekomiteen eller af den, han dertil bemyndiger; om denne Bemyndigelse underrettes Formanden, Intendanten og Kassereren. Alle Rekvisitioner stiles til og effektueres af Intendanten.

Alle Regninger paa modtagne Rekvisitioner attesteres af Ordføreren for Dyrskuekomiteen, verificeres af Intendanten eller hans Befuldmægtigede og udbetales af Kassereren.

Lønningsanvisninger til Betjeningsmandskabet ved Dyrskuet udfærdiges af Ordføreren, anvises af Formanden og udbetales derefter af Kassereren.

Dyrskuekomiteen ansætter til fast Assistance en lønnet Inspektør, der har at udføre og varetage de Forretninger, som Dyrskuekomiteen eller dens Ordfører overdrager ham. Han skal tillige under Ordførerens Ansvar føre Komiteens Forhandlingsprotokol, Arbejdsjournal, samt en Regnskabsbog over gjorte Rekvisitioner, modtagne Varer, attesterede Regninger, anviste Lønninger og indkasserede Godtgjørelser.

§ 4. **Redskabs-Komiteen** drøfter og forelægger Planen for Redskabsudstillingens Ordning og bærer Ansvaret for den vedtagne Plans Gjennemførelse. Den inddeler og ordner Redskabspladsen, naar denne er afleveret af Komiteen for den almindelige Ordning; den modtager, udpakker og opstiller Redskaberne og Maskinerne, anskaffer Prøvemateriale, tilvejebringer gjennem Inten-

danten Kul, Rekvisiter og Arbejdskraft, besørger Kul og Prøvemateriale udleveret til Udstillerne og Erstatning derfor inkasseret.

Den iværksætter de Prøver, som Dommerkomiteen ønsker foretaget med et eller andet Redskab, og leder de daglige Fremvisningsprøver efter den Dagsorden, som den i saa Henseende foreslaaer, og som Komiteen for den almindelige Ordning vedtager. Den etablerer et Salgskontoir og bærer Ansvaret for dettes Virksomhed.

Efter Mødet besørger den Redskaberne indpakkede og afsendte, forsaavidt ikke Udstillerne selv besørge dette, og Ordføreren udsteder de nødvendige Attester for at sikre Ejerne fri Retourfragt, Fritagelse for Havnepenge, Toldgodtgjørelse o. lign.

Den ordner Redskabsmarkedet, anviser Fabrikanterne den af dem bestilte Plads og lader ved Bygningsinspektøren de af dem bestilte Skure opføre, udfærdiger efter Samraad med Formanden de nødvendige Ordensregler for Markedspladsen og paaseer deres Overholdelse samt indkasserer Pladsgodtgjørelsen hos Fabrikanterne.

Alle Rekvisitioner til Redskabsudstillingen udfærdiges af Ordføreren for Redskabskomiteen eller af den, han dertil bemyndiger; om denne Bemyndigelse underrettes Formanden for den samlede Komite, Intendanten og Kassereren. Alle Rekvisitioner stiles til og effektueres af Intendanten.

Alle Regninger paa modtagne Rekvisitioner attesteres af Ordføreren for Redskabskomiteen, verificeres af Intendanten eller hans Befuldmægtigede og udbetales af Kassereren.

Lønningsanvisninger til Betjeningsmandskabet ved Redskabsudstillingen udfærdiges af Ordføreren, anvises af Formanden og udbetales derefter af Kassereren.

Redskabskomiteen ansætter efter Samraad med Komiteen for Arbejdsprøverne til fast Assistance en lønnet Inspektør, der udfører og varetager de Forretninger, som Redskabskomiteen eller dens Ordfører overdrager ham. Han skal tillige under Ordførerens Ansvar føre Komiteens Forhandlingsprotokol, Arbejdsjournal, samt en Regnskabsbog over gjorte Rekvisitioner, modtagne Varer, attesterede Regninger, anviste Lønninger og indkasserede Godtgjørelser. Han fører tillige en Protokol over modtagne og atter afsendte Redskaber og Maskiner med de nødvendige Bemærkninger, om de ved Modtagelsen vare defekte eller beskadigede, eller om saadant er skeet under Udstillingen.

§ 5. **Komiteen for Arbejdsprøver med Tærskemaskiner o. s. v.** drøfter og fastsætter i Forening med Sekretæren Planen for Prøven og udsteder Bekjendtgjørelse derom. Den forbereder Alt vedrørende de nødvendige Lokalers Ordning og Indretning, anviser den enkelte Fabrikant den for hans Maskine bestemte Plads (hvorimod Fabrikanten selv besørger Maskinen tilbragt, opstillet og borttaget), anskaffer Prøvemateriale og sørger ved Intendanten for Tilvejebringelse af Folkehjælp, Hestekraft, Kul og Rekvisiter. Komiteen paaseer, at Maskinerne ere opstillede og færdige til Prøve efterhaanden som Bedømmelsen skrider frem. Den udfærdiger efter Samraad med Formanden de nødvendige Ordensregler for Prøvens Afholdelse, Kornets og Halmens Bevarelse o. s. v., og paaseer deres Overholdelse.

Med Hensyn til Rekvisitioner, Lønninger og de derpaa lydende Regninger forholdes som ved de foregaaende Komiteer.

Komiteen ansætter efter Samraad med Redskabskomiteen til fast Assistanee en lønnet Inspektør med lignende Opgave som de ovennævnte Inspektører. Inspektøren for Redskabsudstillingen og Arbejdsprøven skal være en og samme Mand.

§ 6. **Produktkomiteen** drøfter og forelægger Planen for Produktudstillingens

Ordning og bærer Ansvaret for den vedtagne Plans Gjennemførelse. Den modtager, indregistrerer, installerer, og opstiller de sendte Udstillingsprodukter, besørger Dekorationen af Udstillingslokalet, orienterer Dommerne paa Bedømmelsesdagen, udfærdiger Ordensregler efter Samraad med Formanden og paaseer deres Overholdelse, etablerer et Salgskontor og bærer Ansvaret for dets Virksomhed, samt indpakker og afsender de udstillede Gjenstande.

Med Hensyn til Rekvisitioner, Lønninger og de derpaa lydende Regninger forholdes som ved de foregaaende Komiteer.

Komiteen ansætter til fast Assistance en lønnet Inspektør med lignende Opgave som de ovennævnte Inspektører.

§ 7. **Komiteen for Indkvartering og Festarrangements** udarbejder inden den 15de November en Fortegnelse over alle i Svendborg og nærmeste Omegn forhaandenværende Kvarterer, og hvorvidt disse ønskes udlejede ved Komiteens Medvirkning, i saa Fald ledsaget af de nødvendige Oplysninger om Størrelse, Betaling o. lign., foranlediger Dannelsen af større Fælleskvarterer ved privat Initiativ, og saafremt der ikke derved menes tilvejebragt et tilstrækkeligt Antal, da ved egen Foranstaltning. Den udsteder Bekjendtgjørelser, modtager og besvarer Anmodninger om Logis.

Den etablerer Inkvarteringsbureau i Nærheden af Havn og Jernbanestation.

Den anviser Logis for de Herrer, der skulle inkvarteres paa Landmandsforsamlingens Bekostning, samt tilvejebringer Sengerekvisitter til Assistenterne og Kreaturpasserne.

Den bortlejer de paa Udstillingspladsen opførte Beværtningslokaler, Drikkehaller, Cigarbutikker og Garderober (med Undtagelse af det store Telt til Festmiddag og det hosliggende Frokosttelt, der sortere under Bureauet), den aftaler med Værterne bestemte Priser for Spise- og Drikkevarer og foranlediger disse Priser bekjendtgjorte i Beværtningslokalerne paa en iøjnefaldende Maade.

Den foranlediger, at der ogsaa udenfor Udstillingspladsen, saavel i Byen som i dens Omegn, etableres et tilstrækkdligt Antal Beværtningslokaler, og saavidt muligt Fastsættelsen af bestemte Priser paa disse. Den etablerer en større Læsesal i Byen og varetager dennes Forsyning med Dagblade, Telegrammer og Skrivemateriale.

Den foreslaaer for den samlede Komite og organiserer de af denne vedtagne Festligheder: Musik, Koncerter, Skuespil, Folkeforlystelser, Fyrværkeri og lignende.

Den træffer fornøden Aftale om, at Forsamlingens Medlemmer til visse Tider kunne have Adgang til Byens og Omegnens Seværdigheder.

Med Hensyn til Rekvisitioner, Lønninger og de derpaa lydende Regninger forholdes som ved de foregaaende Komiteer.

Komiteen ansætter til fast Assistance en lønnet Inspektør med lignende Opgave som de ovennævnte Inspektører.

§ 8. **Komiteen for Udflugterne** foreslaaer for den samlede Komite Sted og Tid for disse Exkursioner, dels til naturskjønne, dels til lærerige Steder, ordner alt disse Udflugter vedrørende, deri indbefattet Befordring (saavel den frivillige af Egnens Beboere, som den der skal betales, o: Jernbane og Dampskib).

Uddelingen af Adgangstegnene til de forskjellige Udflugter finder Sted gjennem Bureauet.

§ 9. **Intendanten** tilvejebringer alt det Materiel, al den Folkekraft, Hestekraft, Kul o. s. v., der bruges af Komiteerne for Dyrskuet, Redskabsudstillingen, Arbejdsprøven og Produktudstillingen samt til den almindelige Ordning af Udstillingspladsen. Han slutter alle herhen hørende Kjøb og Kontrakter, paaseer at det leverede Materiale eller ydede Arbejde er i Overeensstemmelse med den

trufne Aftale og attesterer de indkomne Regningers Overensstemmelse med de akkorderede Priser. (NB. Alt Bogtrykkeriarbejde expederes gjennem Bureauet).

Han vælger sig en Fuldmægtig, der fører nøjagtige Bøger over de modtagne Rekvisitioner, de effektuerede Rekvisitioner, de akkorderede Priser og de verificerede Regninger, og som iøvrigt i hans Fraværelse bemyndiges til paa hans Ansvar at tage de nødvendige Dispositioner.

Alle de Regninger, der indgaa direkte til Intendanturen paa Varer, som denne umiddelbart har modtaget, attesteres af Intendanten og anvises af Formanden til Udbetaling hos Kassereren.

§ 10. **Kassereren** modtager direkte eller gjennem Formanden alle de Bidrag og Understøttelser, der af det Offentlige eller af Private ydes Landmandsforsamlingen. Han modtager direkte af Komiteernes Ordførere de Godtgjørelser, der indkomme for Fourage, Kul o. s. v., modtager direkte af Sekretæren hvad der erlægges i Staldrumspenge, Stadepenge, Bøder o. s. v. Han udsteder Kvitteringer for de her nævnte Indbetalinger. Han forestaaer og er ansvarlig for Salget af Medlemskort, Dagbilletter og Programmer.

Efterhaanden som Pengene indkomme, anbringes de i Svendborg Bank paa en Sparekassebog, lydende paa den 14de danske Landmandsforsamling, og kun betalbare imod Formandens Kvittering.

Han udbetaler alle Regninger, der have modtaget den nødvendige Attestation og er ansvarlig for enhver Mangel eller Fejl, der i saa Henseende begaaes. Enhver Regning er gyldig til Udbetaling, naar den

1. Er anviist af Formanden, eller
2. Er attesteret af en Ordfører, eller den han dertil har bemyndiget, og verificeret af Intendanten eller hans Befuldmægtigede.

Han fører en Kassebog og uddrager saavidt muligt daglig de enkelte Summer af denne for at indføres paa de respective Konti i en Regnskabsbog, hvis Udgiftsside ordnes i følgende Konti:

1. Konto for den almindelige Ordning:
   a. Bureauet m. v.
   b. Udstillingspladsen og de der opførte Bygninger.
   c. Indkarteringsforanstaltninger.
   d. Bogtrykkeriarbejde.
   e. Porto og Avertissementer.
   f. Medailler.
2. Konto for Dyrskuet:
   a. Foreløbige Foranstaltninger.
   b. Assistance, Folkehold og Fourage.
   c. Præmier.
3. Konto for Redskabsudstillingen:
   a. Foreløbige Foranstaltninger.
   b. Assistance, Folkehold, Prøvemateriale og Kul.
   c. Præmier.
4. Konto for Produktudstillingen:
   a. Foreløbige Foranstaltninger.
   b. Assistance og Folkehold.
   c. Præmier.
5. Konto for Festarrangements og Udflugter.
6. Konto for diverse Udgifter.
7. Konto for Beretningen om Mødet.
8. Konto for Renter og Afdrag paa Gjæld.

Han besørger Inkassationer ved den efter Mødet afholdte Auktion, berig-

tiger Efterkrav o. s. v. Han opgjør og aflægger Regnskab i Overensstemmelse med Ovenstaaende, ledsaget af Bilag, til den samlede Komite, der ved det kgl. Landhusholdningsselskabs Medvirkning lader det underkaste en Revision, for hvis Udsættelsers tilfredsstillende Besvarelse han er ansvarlig.

§ 11. **Sekretæren** varetager de Forretninger, Mødet vedrørende, der ikke ere nævnte i det Foranstaaende, han etablerer og forestaaer Bureauet, og han udgiver Beretningen om Mødet. Han er berettiget til at lade sine Forretninger i Svendborg i sin Fraværelse udføre af en Anden, men bærer Ansvaret for disse Forretningers forsvarlige Førelse ligesaa fuldt som for de af ham selv direkte varetagne Forretninger.

Alle Breve til Komiteen og dens enkelte Afdelinger afgives umiddelbart eller middelbart til Bureauet, og gjennem dette besørges alle skriftlige Expeditioner undtagen Kassererens. Med Hensyn til Udfærdigelsen af de Subkomiteerne vedrørende Expeditioner og Førelsen af Forhandlingsprotokoller, Arbejdsjournaler og Regnskabsbøger, sortere Bygnings-, Dyrskue-, Redskabs-, Produkt- og Indkvarterings-Inspektørerne samt Intendantens Fuldmægtig under Bureauet og ere dette ansvarlige i saa Henseende.

Sekretæren overværer, saavidt muligt, Komiteernes Møder.

Saafremt de i det Foregaaende nævnte Forretningsførere paa Grund af Fraværelse eller lign. ikke ere i Stand til at tage Beslutning i presserende Tilfælde, hvor ejheller Formandens Afgjørelse kan indhentes, tages denne af Sekretæren i Henhold til den vedtagne Plan og paa hans Ansvar.

De af ham attesterede Regninger anvises af Formanden til Udbetaling af Kassereren.

4. Virksomhedsplan

for

den 14de danske Landmandsforsamling.

Den almindelige Ordning.

Forsamlingens Virksomhed.

Den 14de danske Landmandsforsamling afholdes i Svendborg i 5 Dage, fra Tirsdag Morgen den 2den Juli til Løverdag Aften den 6te Juli 1878. Dens Virksomhed omfatter:

1) **Foredrag og Diskussioner** vedrørende Landbruget og dermed i Forbindelse staaende Erhvervsgrene;

2) **Udstillinger,** ved hvilke uddeles Sølv- og Broncemedailler foruden Pengepræmier til et Beløb af omtr. 14000 Kroner, og omfattende 1) Dyrskue, 2) Udstilling af Redskaber og Maskiner for Landbrug og forskjellige Binæringer, 3) Redskabsmarked, 4) Udstilling af Produkter af Landbruget og for Landbruget, 5) Mejeriudstilling, 6) Biavlsudstilling, 7) Skovbrugsudstilling, 8) Fiskeriudstilling.

Ordningen af disse Udstillinger varetages af de Subkomiteer, der i det Følgende ville blive nævnte ved Redegjørelsen for de enkelte Udstillinger. Desuden varetages Mødets almindelige Ordning af en Komite, der foruden Mødets Præsident, Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg, og Vicepræsident, Lehnsbaron Juel-Brockdorff, bestaaer af Amtmand, Grev Brockenhuus-Schack, Formand for den samlede Komite, Overauditør Schrum, Næstformand, Baron Schaffalitzsky de Muckadell, Skjoldemose, Grev Ahlefeldt-Laurvig, Brolykke, Forpagter Clausen, Mullerup, Kjøbmand J. Baagøe, Svendborg, Amtsvejinspektør Husen, Svendborg.

Paa Udstillingspladsen vil foruden de sædvanlige Bygninger blive opført:

a. Et Ishus med 8 Rum. Det opføres i Efteraaret 1877 og fyldes dels med Is, dels med Sne, og da der gives de enkelte Rum en forskjellig Isolation, ville de Besøgende under Landmandsmødet kunne gjøre sig bekjendte med de forskjellige Konstruktioners og Isolationers Indflydelse paa Svindet af Is formedelst Bortsmæltning. Docent Fjord har lagt Planen til dette Forsøg og leder dets Gjennemførelse.
b. Et Mejeriudstillingslokale, hvori de Kummer, Spande, Maskiner Redskaber, Smør- og Ostefarve, Løbe og andre Gjenstande, som finde Anvendelse i Mejerierne, ville blive udstillede samlede for derved at lette Overskueligheden.
c. Et Smørudstillingslokale.

Ved den forberedende Komites Foranstaltning bliver der afholdt **Arbejdsprøver** i Maj Maaned med Hestegange, Tærskeværker til Heste- og Haandkraft, Kørne-, Kaste-, Rense- og Sortermaskiner. Resultaterne af disse Prøver ville blive meddelte under selve Landmandsmødet. — En Bekjendtgjørelse om disse Arbejdsprøver er allerede i September 1877 udstedt fra den derfor virkende Subkomite: Kammerherre Sehestedt-Juul (Ordfører), Forpagter Berg, Damsbo, Lehnsbaron Juel-Brockdorff, Taasinge, Forpagter Petersen, Egeskov, og Forpagter Syberg, Gjelskov.

Adgang til Mødet samt Indkvarteringen.

Adgang til at blive **Medlem af Landmandsforsamlingen,** hvormed er forbundet Ret til at overvære og deltage i Forhandlingerne, til at besøge Udstillingerne (undtagen Dyrskuet under Bedømmelsen d. 2den Juli), til at deltage i Udflugterne og Festmaaltiderne og til senere uden Betaling at erholde den trykte Beretning om Landmandsforsamlingen, er aaben for Enhver imod et Bidrag af 10 Kroner, som erlægges ved Indskrivningen, der foregaaer i Landmandsforsamlingens Kontor, som aabnes Mandagen d. 1ste Juli Form. Kl. 8 ved Udstillingspladsen i Svendborg. Medlemskort kan ogsaa faaes forud imod Postopkrævning ved skriftlig Henvendelse til Landmandsforsamlingens Kasserer, Amtsraadssekretær Friis i Svendborg.

Betalingen for Adgangen til et enkelt Besøg i Udstillingen vil være:

Tirsdagen d. 2den Juli: 2 Kroner (for Adgangen til Dyrskuet, hvor Bedømmelsen denne Dag finder Sted, maa endvidere betales 4 Kr.),
Onsdagen d. 3die Juli: 3 Kroner,
Torsdagen d. 4de Juli: 2 Kroner,
Fredagen d. 5te Juli: 1 Krone,
Lørdagen d. 6te Juli: 50 Øre.

Betalingen for Udstillingskatalogerne vil senere blive fastsat.

Ved de Foranstaltninger, Komiteen for **Indkvarteringen** har truffet og ved velvillig Imødekommen fra alle Sider, raader Komiteen over et stort Antal Kvarterer, saavel i Byen som i dens nærmeste smukke Omegn. Det er ifølge tidligere Erfaring i de Besøgendes Interesse i Tide at bestille Kvarter, og dette maa denne Gang ansees for saa meget mere ønskeligt, som der tør ventes et talrigt Besøg i Svendborg. Ved Bestilling af Kvarter ønskes den i Slutningen af Virksomhedsplanen vedheftede Indkvarteringsblanket udfyldt og sendt til »Indkvarteringskomiteen i Svendborg« (Overauditeur Schrum (Ordfører), Kjøbmand C. Baagø, Boghandler V. Brandt, Fabrikant Bønnelycke, Fabrikant H. Lange og Kjøbmand Fr. Vandel), hvorefter Rekvirenten modtager Billet samtidig med Postopkrævning af Lejen for Kvarteret, saaledes at Vedkommende kan begive sig direkte til sit Logis ved Ankomsten til Svendborg.

Angaaende forskjellige Slags Kvarterer hidsættes følgende:

1. Privatkvarterer ere delte i to Klasser: de faste og de daglige.
   a) De faste Privatkvarterer gjælde for Tiden fra Mandagen den 1ste Juli til Søndagen den 7de Juli, og betales med 4 à 6 Kroner pr. Seng pr. Nat, indbefattet Kaffe eller The om Morgenen samt fornøden Opvartning. Elegante Lejligheder til højere Pris kunne ogsaa faaes ved nærmere Korrespondance. Fremleje er tilladt.
   b) De daglige Privatkvarterer gjælde kun pr. Døgn og betales fra 4 til 8 Kroner pr. Nat pr. Seng.
2. I Fælleskvarterer, gode men tarvelige, betales for en Seng pr. Nat 2 à 3 Kroner, med fornøden Opvartning og Opbevaring af Garderobesager. Der vil i Fælleskvartererne kunne erholdes Morgendrikke m. m. for særskilt Betaling i Henhold til den i Kvarteret ophængte Priskurant.

Udflugter.

Der vil, rimeligvis Fredagen d. 5te Juli, ved Foranstaltning af den derfor virkende Subkomité (Greve Bille-Brahe-Selby (Ordfører), Kammerherre Sehestedt-Juul og Kammerjunker Hannibal Sehested) blive foretaget Udflugter for Forsamlingens Medlemmer til naturskjønne og lærerige Steder. Udflugter ere paatænkte til Tranekjær, Holstenhus, Hvedholm, Raunholt, Glorup og Odense. (NB. Da Greve Bille-Brahe-Selby senere hindredes i at være Ordfører og at modtage Besøget paa Hvedholm, valgte Subkomiteen Kamjkr. H. Sehested til Ordfører, og der ordnedes endvidere Udflugter til Brahetrolleborg, Broholm og Ærø).

Husflidsudstilling.

Det danske Husflidsselskab foranstalter samtidig med Landmandsmødet en Husflidsudstilling afholdt paa en Plads i umiddelbar Nærhed af Landmandsforsamlingens Udstillingsplads. Om denne Udstilling, hvortil den forberedende Komite har bevilliget 400 Kroner at uddeles som Præmier, vil der udgaa nærmere Bekjendtgjørelse fra det danske Husflidsselskab gjennem Selskabets Kontor og Sekretariat, Adr. Tordenskjoldsgade 14, 4de Sal, Kjøbenhavn. K.

Forhandlingerne

foregaa under Ledelse af Landmandsforsamlingens Præsident, Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg, som tillige repræsenterer Forsamlingen udadtil. Som Vicepræsident fungerer Lehnsbaron Juel-Brockdorff til Taasinge. Følgende Emner ere bestemte til Foredrag eller Diskussion:

1) Foredrag over Udstillingen af Malkekvæg (ved Inspektør Buus);
2) Foredrag over Udstillingen af Kjødkvæg og fedt Slagtekvæg (ved Dyrlæge Jessen);
3) Foredrag over Udstillingen af Heste (ved Prof. Prosch);

4) Foredrag over Udstillingen af Maskiner og Redskaber*);
5) Foredrag over Sædskiftet (ved Prof. Jørgensen);
6) Foredrag over et Emne paa Ismejeriets Omraade (ved Docent Fjord);
7) Foredrag over et Mejerispørgsmaal (ved Prof. Segelcke)**);
8) Foredrag over Græsmarkerne (ved Skolelærer Nielsen, Ørslev);
samt ventelig
9) Foredrag over et geognostisk Emne (ved Prof. Johnstrup)**);
10) Foredrag over Landbruget og Arbejderforholdene i Danmark**).

Udstillingerne

finde Sted under følgende almindelige Regler og Betingelser for Deltagerne.

1. **Adgang til at udstille** staaer aaben baade for Indlandet og for Udlandet; dog tildeles for Dyr fra Udlandet ikke Pengepræmier, men kun Medaille.

2. **Anmældelserne** af samtlige Udstillingsgjenstande skulle være indkomne inden d. 15de April. Udstillingsgjenstande, hvorover Anmældelse først indløber senere, modtages ikke.

Anmældelser om Udstillingsgjenstande sendes til Landmandsforsamlingens Sekretær, Forstander J. C. la Cour, Prinsens Palais, Kjøbenhavn, eller til en af de i nærværende Plan angivne Mænd, (se foran Fortegnelsen over Forsamlingens Kommissærer), som velvillig have paataget sig at modtage Anmældelser og vejlede de Udstillere, der ønske Oplysninger. Anmældelserne skulle affattes paa særlige for de forskjellige Udstillingsgjenstande trykte Blanketter, som udleveres af de ovenanførte Mænd saavelsom af Sekretæren, i dobbelte Exemplarer, der begge udfyldes og indsendes. Enhver Udstiller, som forlanger det, kan af Sekretæren faa Kvittering for modtagen Anmældelse.

3. **Tiden for Indlevering af Udstillingsgjenstandene** er fastsat saaledes:

Dyrene skulle være paa Dyrskuepladsen inden Tirsdagen d. 2den Juli Morgen Kl. 7, men modtages allerede i Løbet af Mandagen den 1ste Juli.

Redskaberne og Maskinerne skulle være afleverede i Svendborg inden d. 17de Juni.

De øvrige Gjenstande (undtagen Smør, se Stykket 81, og let fordærvelige Fiskerisager, se Stykket 110) skulle være afleverede i Svendborg inden d. 23de Juni.

4. **Ordningen af Udstillingsgjenstandene** varetages af fire senere hen i Planen nævnte **Subkomiteer**, efter hvis Bestemmelser Udstillerne og deres Folk ubetinget have at rette sig.

5. **Bedømmelsen** skeer ved **Dommerkomiteer**, som ere valgte dels af Landboforeningernes Delegerede, dels af den forberedende Komite for Landmandsforsamlingens Ordning, og hvoraf hver selv vælger sin Ordfører. Man kan ikke være Medlem af Dommerkomiteen for den særlige Del af Udstillingen, hvori man er Udstiller, medmindre man gjør Afkald paa at faa sit Udstillede bedømt.

*) Foredraget holdtes af Redskabsdommernes Ordfører, Marinekaptain Bluhme.
**) Disse tre Foredrag bleve ikke afholdte, hvorimod Dr. Meinert holdt et Foredrag «Om Midlerne mod skadelige Insekter».

Den 3die Gruppe af Hornkvæg (Samlinger af Ungkvæg) bedømmes af et særskilt Dommerudvalg, bestaaende af Ordførerne for de 4 Dommerkomiteer for Hornkvæg, under Ledelse af Dyrskuekomiteens Formand. Hvis nogen af de nævnte Ordførere selv er Udstiller under den anførte Gruppe, erstattes han af et andet Medlem af samme Dommerkomite.

Som **Præmier** for de fortrinligste Udstillingsgjenstande uddeles Diplomer, ledsagede af Pengebeløb, Sølv- eller Broncemedailler, eller med Betegnelsen «Præmieværdig» (naar en tilkjendt Pengepræmie ifølge de gjældende Regler ej kan udbetales, jvfr. Stykkerne 14 og 15) eller «Hæderlig Omtale» (for de Gjenstande, som fremhæves af Dommerkomiteerne uden at opnaa Pengepræmie eller Betegnelsen «Præmieværdig» eller Medaille). Angaaende Præmieringen af Redskaber og Maskiner se endvidere Stykket 36.

Til Opnaaelse af Præmie udfordres ikke blot, at Gjenstanden er fremragende i Forhold til de øvrige af samme Slags paa Udstillingen, men altid tillige, at den i og for sig er fortrinlig. Udstillingsgjenstande kunne undtages fra Bedømmelsen, naar det ved Anmældelsen forlanges.

6. Brandforsikring af de udstillede livløse Gjenstande sørger Komiteen for, ligesom ogsaa Subkomiteerne sørge for et nøje Tilsyn med dem, uden dog at paatage sig noget Ansvar for den Skade, de mulig kunne lide, eller for mulige Tab ved Tyveri. Komiteernes Tilsyn strækker sig ikke udover den Dag, inden hvilken Udstillingsgjenstandene efter de senere anførte Bestemmelser skulle være fjærnede.

7. Salg af Udstillingsgjenstande besørges af Subkomiteerne ved dertil antagne Mænd for de Udstillere, som ønske saadant, hvilket opgives ved Anmældelsen, og kan Salg da kun ske gjennem Salgskontoret og mod 2 % Provision.

8. Bortfjærnelse af Udstillingsgjenstande maa ikke ske før Udstillingen er sluttet, Lørdag Aften d. 6te Juli.

Samtlige udstillede Gjenstande, med Undtagelse af Maskiner og Redskaber, skulle af Udstillerne være fjærnede fra Udstillingslokalerne og Udstillingspladsen inden Tirsdag Aften d. 9de Juli, og Maskiner og Redskaber inden Torsdag Aften d. 11te Juli, forsaavidt Udstillerne ikke have anmældt, under hvilken Adresse de ønske de udstillede Gjenstande tilbagesendte ved Komiteens Foranstaltning.

9. Transportomkostningerne til og fra Svendborg falde udelukkende paa Udstillerne, og Komiteen paatager sig intet Ansvar for Uheld eller Forsinkelser ved Forsendelserne eller for Transportmidlernes Tilstrækkelighed. Fragten maa være betalt ved Afsendelsen, da Gjenstandene ellers ikke modtages. I Fragtsatserne har den forberedende Komite ved Henvendelse til de vedkommende Myndigheder opnaaet følgende Lettelser for Udstillerne:

1. Af Indenrigsministeriet er der tilstaaet fragtfri Retour med Statsbanerne samt med Dampskibene mellem Korsør og Nyborg og mellem Masnedsund og Orehoved for Gods og levende Dyr (med de fornødne Vogtere), som i de sidste 3 Uger før Landmandsforsamlingens Begyndelse eller under samme mod sædvanlig Fragt ere forsendte med de nævnte Befordringsmidler for at udstilles under Forsamlingen, og som efter at have været udstillede, uden at blive solgte, atter tilbagesendes ad samme Route i de 2 første Uger efter Forsamlingens Slutning, forsaavidt det ved Forevisning af kvitteret Fragtbrev godtgjøres, at saadan Forsendelse har fundet Sted, og det ved Attest fra Udstillingskomiteen bevises, at de omhandlede Gjenstande have været udstillede under Forsamlingen, uden at være blevne solgte.

2. Af Direktionen for den sydfyenske Jernbane er med Indenrigsministeriets Approbation givet den samme Indrømmelse med Hensyn til Retourfragten for de Dyr (med de fornødne Vogtere) og andre Gjenstande, som mod ordinær Fragt have været sendte med den nævnte Jernbane til Landmandsforsamlingen i Svendborg i Løbet af de sidste 3 Uger før Forsamlingens Begyndelse eller under samme, og som i de 2 første Uger efter Forsamlingens Slutning atter sendes tilbage ad samme Vej ledsagede med Attest fra Udstillingskomiteen for at de omhandlede Kreaturer eller Gjenstande have været udstillede under Mødet, og at de ikke ere blevne solgte under dette.
3. Af Direktionen for det sjællandske Jernbaneselskab er indrømmet, at Gods og levende Dyr, som i de sidste 3 Uger før Landmandsforsamlingens Begyndelse eller under samme imod Erlæggelse af ordinær Fragt ere forsendte imellem nogen af de sjællandske Jernbaners Stationer og Svendborg for at udstilles under Landmandsforsamlingen sammesteds, og som efter at have været udstillede, uden at være blevne solgte, atter tilbagesendes, kunne i de 2 første Uger efter Landmandsforsamlingens Slutning befordres fragtfrit tilbage paa de samme Strækninger af Jernbanen, hvorpaa Udtransporten har fundet Sted, imod at det ved Forevisning af kvitterede Fragtbreve eller paa anden fyldestgjørende Maade godtgjøres, at Forsendelsen til Forsamlingen er skeet paa Jernbanerne, og imod at der afgives Attester fra vedkommende Udstillingskomiteer om, at disse Gjenstande have været udstillede under Forsamlingen uden at være blevne solgte. Befordringen af Vogtere skeer under de samme Betingelser, som gjælde ved almindelig Forsendelse af levende Dyr paa de sjællandske Jernbaner.
4. Af Bestyrelsen for det lolland-falsterske Jernbaneselskab er ligeledes indrømmet fri Retour for de Dyr (med Vogtere) og andre Udstillingsgjenstande, som ej ere solgte ved Udstillingen.
5. Af det forenede Dampskibsselskab er indrømmet fri Retourbefordring af de Dyr (med deres Vogtere), Redskaber, Maskiner og andre Gjenstande, der have været sendte med Selskabets Dampskibe til den i Forbindelse med Landmandsforsamlingen staaende Udstilling, og hvorfor er betalt Fragt, paa Betingelse af at der ved Tilbagesendelsen fremskaffes de originale Fragtbreve for Overførslen, bilagte med Attest fra Komiteen for at de vedkommende Dyr eller Gjenstande have været udstillede og ikke ere overgaaede til anden Ejer, men retourneres for Udstillerens Regning.
6. Af Bestyrelsen for Dampskibet Thor er samme Begunstigelse indrømmet.
7. Af Rhederiet for Dampskibet Rolf ligeledes.
8. Af Bestyrelsen for Dampskibet Spodsbjerg ligeledes.
9. Af Bestyrelsen for Dampskibet Svendborgsund ligeledes.
10. Af Bestyrelsen for Dampskibet Thorseng ligeledes.
11. Af Bestyrelsen for Dampskibet Ærø ligeledes.
12. Af Bestyrelsen for Dampskibene Heimdal og Skandia ligeledes.
13. Af Bestyrelsen for Dampskibet Hertha ligeledes.

Subkomiteerne lade Udstillingsgjenstandene hente fra Jernbanestationen og Havnen i Svendborg til Udstillingspladsen og omvendt og besørge Gjenstandenes Ind- og Udpakning, forsaavidt Udstillerne ikke selv overtage samme.

10. Fritagelse for Havneafgifter i Svendborg, Odense og Nyborg ventes for Udstillingsgjenstandene velvillig tilstaaet af Havnebestyrelserne med Indenrigsministeriets Tilladelse.

11. **Toldfrihed** er af Generaltolddirektoratet for Skatteväsenet velvillig tilstaaet for de Gjenstande (Maskiner og Redskaber), som indføres fra Udlandet til Udstillingen, paa følgende Betingelser: Disse Gjenstande — med Undtagelse af saadanne, som ere bestemte til at forblive her i Landet, hvilke selvfølgelig strax blive at toldberigtige — maa ved Indførselen behørig anmældes for det Toldsted, ved hvilket de indføres, og blive efter endt Udstilling igjen at udføre af Landet, idet de forinden anmældes til Udførsel ved Indførselsstedet, for at Toldopsynet kan attestere Identiteten i Overensstemmelse med en af Udføreren i saa Henseende afgiven Forsikring paa Tro og Love. Efter yderligere Forhandling med Komiteen har Generaltolddirektoratet instrueret Toldkamrene i Svendborg, Nyborg, Esbjerg og Kjøbenhavn samt samtlige Toldsteder ved den jydske Landgrænse med Hensyn til Toldbehandlingen af de Gjenstande, som eventuelt maatte blive indførte ved disse Toldsteder til Landmandsforsamlingens Udstilling.

Hovedafdeling I.

Dyrskue.

Dette varetages af en Subkomite, bestaaende af Baron Schaffalitzky de Muckadell til Skjoldemose (Ordfører), Forpagter Andersen, Lykkesholm, Forpagter R. Christiansen, Brænderupgaard, Proprietær Clausen, Mariedal, Dyrlæge Jessen, Kjøbenhavn, og Forpagter Lacoppidan, Lehnskov.

Foruden de ovenfor (Stykket 1-11) anførte almindelige Bestemmelser gjælde følgende særlige Bestemmelser for Dyrskuet:

12. **Tidsrummet for Dyrskuets Afholdelse** er 5 Dage, fra Tirsdagen den 2den Juli til Løverdagen den 6te Juli, begge Dage inklusive, fra Kl. 8 Morgen til 7 Aften. Dog tilstedes Adgang til Dyrskuepladsen paa Bedømmelsesdagen d. 2den Juli kun imod særskilt Betaling af 4 Kroner for Alle undtagen Landmandsforsamlingens Funktionærer og Medlemmerne af Delegeretmødet i Kjøbenhavn 1877, der have fri Adgang til Dyrskuepladsen paa denne Dag.

13. **Anmældelserne** ske paa dertil bestemte trykte Blanketter, for Tillægsdyr efter Skemaet A med tilhørende Stamtavle, for Slagtedyr efter Skemaet B. Enhver Udstiller skal selv opgive, til hvilken Gruppe, Klasse og Hold det paagjældende Dyr ved Bedømmelsen skal henføres. Om Anmældelsestiden se Stykket 2, Side 6.

I Samlinger af Malkekvæg ere Udstillerne berettigede til at anmælde flere end det fastsatte Antal Dyr uden Forpligtelse til at fremstille de overtallige, for at ikke mulig indtræffende Hindringer for enkelte Dyrs Vedkommende skulle foranledige, at der mødes ved Skuet med andre Dyr end de anmældte og i Fortegnelsen optagne.

14. I hvert Hold kan enhver Udstiller fremstille saamange enkelte Dyr eller Samlinger, som han ønsker, ligesom ogsaa Samlinger kunne fremstilles overtallige. Samme Ejer kan der saaledes tilkjendes flere Præmier i samme Hold, men han faaer da kun den højeste af de ham tilkjendte Præmier

i Holdet udbetalt, hvorimod de andre ham tilkjendte Præmier i Holdet bortfalde, og de præmiekjendte Dyr erholde istedet Betegnelsen «Værdig til (2den, 3die o. s. v.) Præmie».

15. Tyre og Køer i Samlinger af Hornkvæg kunne ogsaa æske Præmie enkeltvis, naar det forlanges paa Anmældelsesblanketten; dog udbetales for Køer af præmierede Samlinger ikke enkeltvis tilkjendte Præmier, men disse bortfalde, og istedet erholde de præmiekjendte Køer Betegnelsen «Værdig til (1ste, 2den, 3die o. s. v.) Præmie».

16. Udstillere af Samlinger af Malkekvæg skulle, — forsaavidt det ikke fremgaaer af Stamtavlerne over Dyrene, — fremlægge egenhændig underskreven Erklæring om, at alle de anmældte Køer ere af eget Tillæg og Opdræt, og Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt*).

17. Ved **Ankomsten** til Svendborg blive Dyrene synede af en Dyrlæge paa en Plads, som nærmere vil blive bestemt. De sunde Dyr erholde en Sundhedsattest, som giver dem Adgang til Dyrskuepladsen; syge Dyr indrømmes der ikke Plads paa Dyrskuet. Ved indløbende Sygdomstilfælde under Udstillingen træffer Dyrskuekomiteen fornødne Foranstaltninger. Ethvert Dyr erholder paa Dyrskuepladsen et Numer, der svarer til det, hvorunder det er opført i Dyrskuekataloget, og til Numeret af den Staldplads, der anvises Dyret. Numeret maa ikke tages af Dyret før efter endt Udstilling, og Dyret maa ikke flyttes fra den anviste Plads til en anden uden ved Dyrskuekomiteens Foranstaltning. Flytning skeer navnlig i Tilfælde, hvor tvende Dommerkomiteer enes om et Dyrs Overførelse fra den Gruppe eller Klasse, hvori det er anmældt, til en anden, eller hvor en Dommerkomite ønsker det overført indenfor sit eget Omraade. Staldnumret flyttes da samtidig med Dyret. Angaaende Mødetiden for Dyrene se § 3 Side 74.

18. **Staldrum** leveres af den forberedende Komite i dækkede Skure paa Udstillingspladsen, hvorfor Udstillerne have at betale i **Staldrumspenge**:

5 Kroner for en Hest,
3 — for et enkelt Stykke Hornkvæg,
12 — for en Samling af Hornkvæg saavel af Tillægsdyr som af fedt Slagtekvæg.
1 — for en Vædder eller et Svin,
3 — for en Samling af Faar,
For Fjærkræ betales intet.

Dette Beløb erlægges samtidig med Anmældelsens Aflevering til Sekretæren eller de andre til Anmældelsers Modtagelse befuldmægtigede Mænd. Staldrumspengene tilbagebetales ikke for de Dyr, der udeblive, eller som paa Grund af for sen Ankomst udelukkes fra Bedømmelsen.

Halm, Hø, Grøntfoder og **Vand** leveres af Dyrskuekomiteen til samtlige udstillede Dyr uden Betaling. Korn og Oliekager vil Komiteen levere tilkjøbs for gængse Priser.

Dyrenes Pasning og Fodring kan blive besørget ved Dyrskuekomiteen, naar Udstilleren ikke selv paatager sig saadant ved egne Folk. Det maa an-

*) Erklæringen lyder saaledes: Under min Haand forsikrer jeg herved, at de af mig udstillede Dyr til Præmieæskning i en Samling . . . . . bestaaende af . . . Tyr og . . . Køer (eller . . . Tyr, . . . Køer og . . . Kvier) ere alle Køerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt og Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt og af ren Race samt mig tilhørende.

gives paa Anmældelsesblanketterne, om Udstilleren ønsker Pasningen besørget af Komiteen, for at det fornødne Antal Folk hertil kan blive antaget ilide. Udstillernes Folk have fri Adgang til Dyrskuepladsen i det Antal, som Subkomiteerne finde nødvendigt. Med Hensyn til Tiden for Fodringen saavelsom for Dyrenes øvrige Røgt, derunder indbefattet deres Bevægelse, maa Vedkommende rette sig efter Subkomiteens Anvisning.

19. Bedømmelsen af Dyrene skeer Tirsdagen den 2den Juli. Ved Bedømmelsen gjælde som almindelige Regler:

a) Dyrene skulle, for at kunne præmieres, være i almindelig god Foderstand, i enhver Henseende vel holdte og paa et til deres Alder og Bestemmelse svarende Udviklingstrin. Uldfaarene skulle være uklippede; Kjødfaarene skulle derimod være klippede i Juni 1878.

b) Det beroer ikke blot paa det udstillede Dyrs Fortrin i Forhold til andre paa Udstillingen, men ogsaa paa dets Godhed i og for sig, om der skal tilkjendes det Præmie, og da hvilken af de for Holdet udsatte. Dommerne ere berettigede til aldeles at tilbageholde Belønningerne i et Hold, naar de finde Anledning dertil.

c) Ved Bedømmelsen i det Hele og navnlig for Handyrenes Vedkommende tages det mest mulige Hensyn til Dyrenes Afstamning og deres Afkom.

d) Et Dyr kan ved Bedømmelsen overføres til en anden Gruppe eller Klasse end den, hvorunder det er anmældt, naar de vedkommende Dommerkomiteer ere enige deri, eller naar en Dommerkomite forlanger saadan Overførelse indenfor sit eget Omraade. Ejeren kan imidlertid protestere herimod ved forinden Bedømmelsen at give Afkald paa denne.

e) De Dyr, der møde for sent paa Dyrskuepladsen, kunne af vedkommende Dommerkomite udelukkes fra Bedømmelsen.

f) Dyr, tilhørende udenlandske Udstillere, deltage ikke i Æskningen af Pengepræmier, men der kan tilkjendes dem Medailler.

Iøvrigt har enhver Dommerkomite for sig fuldkommen frie Hænder og selvstændigt Ansvar for Udførelsen af sit Hverv.

20. Kraftprøve foretages med ældre præmieæskende Hingste, forinden den endelige Bedømmelse. Denne Prøve afholdes Onsdagen den 3die Juli efter følgende Regler:

a) Hingste til sværere Trækbrug skulle tilbagelægge $^1/_2$ Mil i ikke over 20 Minuter enten for Tospændervogn med en Vægt af 800 Pund eller for Enspændervogn med en Vægt af 300 Pund, Kuskens Vægt deri ikke indbefattet. Naar Tospændervogn benyttes, er Vedkommende ikke underkastet nogen Indskrænkning i Valget af den anden Hest, som han selv har at stille tilligemed Vognen, der skal have løs Hammel. Vægten leveres af Subkomiteen.

b) Landheste til Ride- eller lettere Trækbrug skulle tilbagelægge $^1/_2$ Mil i ikke over 13 Minuter enten under Rytter eller for Vogn uden Vægtbestemmelse.

c) Fuldblods- og forædlede Heste skulle tilbagelægge $^3/_4$ Mil i ikke over 15 Minutter under Rytter uden Vægtbestemmelse.

21. Udfaldet af Bedømmelsen skal Torsdagen den 4de Juli Morgen Kl. 8 være bekjendtgjort ved Anbringelsen af dertil bestemte Tegn. Samme Dag uddeles Præmierne.

De af Hs. Majestæt Kongen skjænkede 1200 Kr. uddeles under Navn af Kongepræmier, ligesom ogsaa de af Hs. Kgl. Højhed Kronprinsen skjænkede 400 Kr. uddeles under Navn af Kronprinspræmier.

22. **Indbrænding af prisbelønnede Dyr** med Landmandsforsamlingens Mærke skeer, naar Ejeren ønsker saadan.

23. **De prisbelønnede Hingste og Tyre** skulle **holdes til Avl** her i Landet mindst i et Aar efter Prisuddelingen. Føres et saadant Dyr ud af Landet, eller kastreres det uden Nødvendighed inden denne Tid, saa tilbagebetales den for Dyret modtagne Præmie til den 14de Landmandsforsamlings Kasse.

24. Som **Præmier** uddeles til indenlandske Tillægsdyr og Slagtedyr Pengebeløb, til Dyr fra Udlandet Medailler. Dyrenes Inddeling ved Bedømmelsen samt Pengepræmiernes Størrelse og Antal ere følgende:

Afdeling 1. Tillægsdyr.

Underafdeling 1. Hornkvæg.

Gruppe 1. Malkekvæg.

Klasse 1. Angler- eller rødt dansk Kvæg af ren Race.

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.

1ste Præmie	200 Kr.	
2den —	160 -	
3die —	100 -	
4de —	70 -	
5te —	50 -	
		580 Kroner.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

1ste Præmie	60 Kr.	
2den —	30 -	
		90 Kroner.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.

1ste Præmie	75 Kr.	
2den —	50 -	
3die —	40 -	
4de —	30 -	
5te —	25 -	
		220 Kroner.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

1ste Præmie	40 Kr.	
2den —	30 -	
		70 Kroner

Hold 5. Samlinger bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer, eller 1 Tyr, 3 Køer og 2 Kvier, som have kælvet; Køerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Kongepræmie	400 Kr.	
2den Præmie	300 -	
3die —	200 -	
4de —	150 -	
		1050 Kroner.

i Alt for Anglerkvæg eller rødt dansk Malkekvæg . . . . . 2010 Kroner.

Klasse 2. Jydsk Malkekvæg af ren Race (sort, sortbroget, blakket eller blakbroget).

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.

1ste Præmie	200 Kr.	
2den —	160 -	
3die —	100 -	
4de —	50 -	
		510 Kroner.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

1ste Præmie	60 Kr.	
2den —	30 -	
		90 Kroner.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.

1ste Præmie	75 Kr.	
2den —	50 -	
3die —	40 -	
		165 Kroner

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

1ste Præmie	40 Kr.	
2den —	30 -	
		70 Kroner.

Hold 5. Samlinger, bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer eller 1 Tyr, 3 Køer og 2 Kvier, som have kælvet; Køerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Kongepræmie	400 Kr.	
2den Præmie	300 -	700 Kroner
i Alt for jydsk Malkekvæg af ren Race		1535 Kroner.

Klasse 3. Malkekvæg af andre Racer eller Stammer.

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.

1ste Præmie	150 Kr.	
2den —	80 -	
		230 Kroner.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

1ste Præmie	50 Kr.	
2den —	30 -	
		80 Kroner.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.

1ste Præmie	60 Kr.	
2den —	50 -	
3die —	30 -	
		140 Kroner.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

1ste Præmie	30 Kr.	
2den —	25 -	
		55 Kroner.

Hold 5. En Samling, bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer, eller 1 Tyr, 3 Køer og 2 Kvier, som have kælvet; Køerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Kronprinspræmie . . . . . 200 Kr.
2den — . . . . . 100 -
——— 300 Kroner.

i Alt for Malkekvæg af andre Racer eller Stammer . . . . . 805 Kroner.

Præmiesum for Malkekvæg . . . 4350 Kroner.

Gruppe 2. Kjødkvæg.

Klasse 1. Jydsk Kjødkvæg
(sort, sortbroget, blakket, eller blakbroget).

Hold 1. Tyre over 2½ Aar.
1ste Præmie . . . . . 200 Kr.
2den — . . . . . 150 -
3die — . . . . . 100 -
——— 450 Kroner.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.
1ste Præmie . . . . . 60 Kr.
2den — . . . . . 30 -
——— 90 Kroner.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.
1ste Præmie . . . . . 75 Kr.
2den — . . . . . 50 -
3die — . . . . . 40 -
——— 165 Kroner.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.
1ste Præmie . . . . . 40 Kr.
2den — . . . . . 30 -
——— 70 Kroner.

Hold 5. En Samling, bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer, eller 1 Tyr, 3 Køer og 2 Kvier, som have kælvet; Køerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Kongepræmie . . . . . 300 Kr.
2den — . . . . . 200 -
——— 500 Kroner.

i Alt for jydsk Kjødkvæg . . . . . 1275 Kroner.

Klasse 2. Kjødkvæg af andre Racer eller Stammer.

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.
1ste Præmie . . . . . 200 Kr.
2den — . . . . . 150 -
——— 350 Kroner.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.
1ste Præmie . . . . . 60 Kr.
2den — . . . . . 30 -
——— 90 Kroner.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.
1ste Præmie . . . . . 100 Kr.
2den — . . . . . 65 -
——— 165 Kroner.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.
1ste Præmie . . . . . 40 Kr.
2den — . . . . . 30 -
——— 70 Kroner.

i Alt for Kjødkvæg af andre Racer eller Stammer . . . . . 675 Kroner.
Præmiesum for Kjødkvæg . . . 1950 Kroner.

Gruppe 3. Samlinger af Ungkvæg,

bestaaende af 1 Tyr under 2 Aar og 4 Kvier under 3 Aar, der ikke have kælvet, af eget Tillæg og Opdræt og af ren Race.
Kronprinspræmie . . . . . 200 Kr.
2den — . . . . . 150 -
——— 350 Kroner.
Præmiesum for Ungkvæg . . . 350 Kroner.
Totalsum for Hornkvæg . . . . 6650 Kroner.

Underafdeling 2. Heste.

Gruppe 1. Heste til sværere Trækbrug.

Hold 1. Hingste over 5 Aar, men endnu i en kraftig Alder.
1ste Præmie . . . . . 500 Kr.
2den — . . . . . 350 -
3die — . . . . . 200 -
4de — . . . . . 150 -
5te — . . . . . 100 -
6te — . . . . . 50 -
——— 1350 Kroner.

Hold 2. Tre- og fireaarige Hingste.
1ste Præmie . . . . . 150 Kr.
2den — . . . . . 100 -
——— 250 Kroner

Hold 3. Hopper, som medbringe Føl eller have havt Føl og endnu egne sig til Tillægsdyr.
1ste Præmie . . . . . 200 Kr.
2den — . . . . . 150 -
3die — . . . . . 100 -
4de — . . . . . 50 -
——— 500 Kroner.
i Alt for svære Heste . . . 2100 Kroner.

Gruppe 2. Heste af Landrace til Ride- eller lettere Trækbrug.

Hold 1. Hingste over 5 Aar, men endnu i en kraftig Alder.

1ste Præmie	350 Kr.	
2den —	250 -	
3die —	100 -	
		700 Kroner.

Hold 2. Tre- og fireaarige Hingste.

1ste Præmie	150 Kr.	
2den —	100 -	
		250 Kroner.

Hold 3. Hopper, som medbringe Føl eller have havt Føl og endnu egne sig til Tillægsdyr.

1ste Præmie	160 Kr.	
2den —	140 -	
3die —	100 -	
4de —	50 -	
		450 Kroner.

i Alt for lette Heste af Landrace . . . 1400 Kroner.

Gruppe 3. Fuldblods- og forædlede Heste.

Hold 1. Hingste over 5 Aar, men endnu i en kraftig Alder.

1ste Præmie	500 Kr.	
2den —	300 -	
		800 Kroner.

Hold 2. Tre- og fireaarige Hingste.

1ste Præmie	200 Kr.	
2den —	100 -	
		300 Kroner.

Hold 3. Hopper, som medbringe Føl eller have havt Føl og endnu egne sig til Tillægsdyr.

1ste Præmie	200 Kr.	
2den —	100 -	
		300 Kroner.

i Alt for Fuldblods- og forædlede Heste . . . 1400 Kroner.

Præmiesum for Heste . . . 4900 Kroner.

Underafdeling 3. Faar.

Gruppe 1. Kjødfaar, skulle være klippede i Juni 1878.

Klasse 1. Kortuldede Kjødfaar.

Hold 1. Væddere over 1 Aar.

1ste Præmie	70 Kr.	
2den —	50 -	
3die —	30 -	
		150 Kroner.

Hold 2. Samling af Faar over 1 Aar, mindst 3 Stk.

1ste Præmie	40 Kr.	
2den —	30 -	
3die —	20 -	
		90 Kroner.
i Alt for kortuldede Kjødfaar . . .		240 Kroner.

Klasse 2. Languldede Kjødfaar.

Hold 1. Væddere over 1 Aar.

1ste Præmie	70 Kr.	
2den —	50 -	
3die —	30 -	
		150 Kroner.

Hold 2. Samling af Faar over 1 Aar, mindst 3 Stk.

1ste Præmie	40 Kr.	
2den —	30 -	
3die —	20 -	
		90 Kroner.
i Alt for languldede Kjødfaar . . .		240 Kroner.
Præmiesum for Kjødfaar . . .		480 Kroner.

Gruppe 2. Uldfaar, skulle møde uklippede.

Hold 1. Væddere over 1 Aar.

1ste Præmie	70 Kr.	
2den —	35 -	
		105 Kroner.

Hold 2. Samling af Faar over 1 Aar, mindst 3 Stk.

1ste Præmie	40 Kr.	
2den —	20 -	
		60 Kroner.
Præmiesum for Uldfaar . . .		165 Kroner.
Totalsum for Faar . . .		645 Kroner.

Underafdeling 4. Svin.

Klasse 1. Svin af større Racer.

Hold 1. Orner over 1/2 Aar.

1ste Præmie	90 Kr.	
2den —	60 -	
3die —	30 -	
		180 Kroner.

Hold 2. Søer over 1/2 Aar.

1ste Præmie	40 Kr.	
2den —	30 -	
3die —	20 -	
		90 Kroner.
Alit for Svin af større Racer . . .		270 Kroner

Klasse 2. Svin af mindre Racer.

Hold 1. Orner over ½ Aar.

1ste Præmie	90 Kr.	
2den —	60 -	
3die —	30 -	
		180 Kroner.

Hold 2. Søer over ½ Aar.

1ste Præmie	40 Kr.	
2den —	30 -	
3die —	20 -	
		90 Kroner.
i Alt for Svin af mindre Racer . . .		270 Kroner.
Præmiesum for Svin . . .		540 Kroner.

Underafdeling 5. Fjærkræ.

Klasse 1. Høns.

Hold 1. Æggehøns. En Hane og 2 Høns fuldt udviklede.

1ste Præmie	20 Kr.	
2den —	10 -	
		30 Kroner.

Hold 2. Fedehøns. En Hane og mindst 2 Høns fuldt udviklede.

1ste Præmie	20 Kr.	
2den —	10 -	
		30 Kroner.

Klasse 2. Ænder. En Andrik og mindst 2 Ænder fuldt udviklede.

1ste Præmie	20 Kr.	
2den —	10 -	
		30 Kroner.
i Alt Præmier til Fjærkræ . . .		90 Kroner.

Afdeling 2. Fedt Slagtekvæg.

Klasse 1. Fedt Slagtekvæg af jydsk Race.

Hold 1. Stude under 6 Aar.

1ste Præmie	100 Kr.	
2den —	50 -	
		150 Kroner.

Hold 2. En Samling af 4 Stude under 6 Aar, fedede af Udstilleren, og som maa have været i hans Besiddelse inden 1ste Januar 1878.

Een Præmie	250 Kroner.

Klasse 2. Fedt Slagtekvæg af andre Racer.

Hold 1. Stude under 4 Aar.

1ste Præmie	100 Kr.	
2den —	50 -	
		150 Kroner.

Hold 2. En Samling af 4 Stude under 4 Aar, fedede af Udstilleren, og som maa have været i hans Besiddelse inden 1ste Januar 1878.

Een Præmie . . . . . 250 Kroner.

Klasse 3. Fedt Slagtekvæg uden Hensyn til Alder eller Race.

Hold 1. Tyre og Bøller.

1ste Præmie	75 Kr.	
2den —	50 -	
		125 Kroner.

Hold 2. Køer og Kvier.

1ste Præmie	75 Kr.	
2den —	50 -	
		125 Kroner.

Præmiesum for fedt Slagtekvæg . . . 1050 Kroner.

Oversigt over Dyrskuets Pengepræmier.

For Malkekvæg	4350 Kroner.	
— Kjødkvæg	1950 —	
— Ungkvæg	350 —	
I Alt for Hornkvæg . . .		6650 Kroner.
For svære Heste	2100 Kroner.	
— lette Heste af Landrace . .	1400 —	
— Fuldblods og forædledeHeste	1400 —	
I Alt for Heste . . .		4900 —
For Faar		645 —
— Svin		540 —
— Fjærkræ		90 —
— Slagtekvæg		1050 —
I Alt samlet Præmiebeløb . . .		13875 Kroner.

Desuden vil der, alt efter Antallet af de anmældte Dyr, blive stillet indtil 10 Sølv- og 10 Broncemedailler til Dommerkomiteernes Raadighed til Prisbelønning af de fra Udlandet udstillede Dyr. Fordelingen af disse Medailler til de forskjellige Dommerkomiteer for Dyrskuet vil nærmere blive bestemt efter at Tidsfristen for Indmældelsen er udløbet.

Hovedafdeling II.

Udstilling af Maskiner, Redskaber og Apparater for Landbruget og forskjellige Binæringer.

Denne Udstilling varetages af en Subkomite, bestaaende af Forpagter Clausen, Helager Teglværk (Ordfører), Baron Rosenørn-Lehn, Hvidkilde, Forp. Fabricius, Korsebølle og Forp. Hansen, Nedergaard.

Foruden de tidligere (Stykket 1—11), anførte almindelige Bestemmelser gjælde følgende særlige Bestemmelser for Maskin- og Redskabsudstillingen.

25. **Redskabs- og Maskinudstillingen omfatter** Maskiner, Redskaber og Apparater til Agerbrug, Landhusholdning, Havebrug og andre Landbrugets Binæringer. Mejeriredskaberne henføres til Hovedafdeling V (se Side 34 og 35).

26. **Tidsrummet for Redskabs- og Maskinudstillingens Afholdelse** er 5 Dage, den 2den Juli til den 6te Juli fra Kl. 8 Morgen til Kl. 7 Aften.

27. **Kun et Exemplar** af hver Slags og Størrelse modtages fra hver Udstiller.

28. Ved **Anmældelsen**, som skal være indkommen inden 15de April i 2 Exemplarer paa dertil bestemte trykte Blanketter (Skema C.), maa opgives Størrelsen af den Grundflade eller Vægflade, som ønskes, samt den Afdeling, Gruppe, Klasse, hvorunder Gjenstanden ønskes bedømt. Saafremt Udstilleren ønsker Gjenstanden udstillet under Tag, maa dette meddeles ved Anmældelsen. Komiteen vil da inden den 15de Maj underrette ham om, hvorvidt dette kan ske, og i saa Fald samtidig pr. Postforskud opkræve som Betaling for den bedækkede Plads 50 Øre pr. Kvadratalen Gulv- eller Vægplads. Hvis nogen Udstiller forlanger større Plads, end der kan tilstaaes ham, vil Redskabskomiteen ligeledes inden 15de Maj underrette ham om, hvormegen Plads der kan indrømmes ham.

Hvis Maskiner eller Redskaber ere af ny Opfindelse, maa Udstilleren opgive saadant; ere de forbedrede, maa det angives i hvilken Henseende. Nye Opfindelser maa, for at komme i Betragtning ved Bedømmelsen, være prøvede og ledsagede af Vidnesbyrd derom.

29. **Salgsprisen** i danske Kroner (fortoldet) maa af Udstilleren solidt og tydeligt paaheftes enhver Udstillingsgjenstand, da den ellers udelukkes fra Bedømmelsen.

30. **Adressen** for de Gjenstande, som sendes til Udstillingen, er: Til Komiteen for Redskabsudstillingen i Svendborg. Gjenstandene skulle være i Svendborg inden den 17de Juni.

31. **Arbejdskraft til Maskinernes Opstilling** leveres af Redskabskomiteen uden Udgift for Udstilleren. Forsaavidt Maskiner ere af mere indviklet Sammensætning, maa enten Udstilleren eller en af hans Folk senest Dagen efter den yderste Indleveringstid være tilstede for at lede Sammensætningen, naar Maskinen paa Grund af Forsendelsen har maattet skilles ad. Udstillerne og deres Folk have under Udpakning, Opstilling og Indpakning fri Adgang til Udstillingsstedet, men de maa rette sig efter de Bestemmelser, som Redskabskomiteen foreskriver dem.

32. Dommerne kunne, forsaavidt de finde det ønskeligt for en grundig Bedømmelse, lade foretage Prøver med de udstillede Redskaber.

33. **Bedømmelsen** af de udstillede Redskaber og Maskiner skeer fra den 28de Juni til den 1ste Juli.

Ved Bedømmelsen bliver at tage Hensyn til Gjenstandens Brugbarhed, Simpelhed i Sammensætning, Lethed forenet med Styrke, Materialets Godhed og Forarbejdningens Fuldkommenhed. For at lette Bedømmelsen af Træmaterialet er det ønskeligt, at det ikke er malet, men enten fremstilles umalet eller ferniseret.

34. **Udfaldet af Bedømmelsen** bekjendtgjøres paa Udstillingens første Dag, Tirsdag den 2den Juli, ved Anbringelsen af dertil bestemte Tegn. Samme Dag uddeles Præmierne.

35. **Maskiner forevises i Gang** for Publikum under Udstillingen ved Redskabskomiteens Foranstaltning i saadan Udstrækning, som Komiteen anseer for nødvendig. Desforuden kunne saadanne Forevisninger foretages af Udstillerne selv paa deres egen Bekostning, men under Redskabskomiteens Tilsyn og underkastes samme Komites Bestemmelser, navnlig i Henseende til Gjenstandenes midlertidige Bortfjernelse fra Udstillingspladsen.

36. Ved **Præmieringen** skælnes mellem:

a. De Grupper af Redskaber og Maskiner, der ved denne eller tidligere Landmandsforsamlinger have været underkastet Arbejdsprøver, nemlig: Plove, Harver, Grubber, Hestehakker, Tromler, Meje- og Slaamaskiner, Hestegange, Tærskemaskiner til Heste- og Haandkraft, Kjørne-, Kaste-, Rense- og Sortermaskiner. Udmærkelsen af disse Maskiner og Redskaber ordnes saaledes:

1. De i disse Grupper fremstillede Maskiner og Redskaber, der ved de nævnte Arbejdsprøver erholdt Præmie, paaheftes af Dommerne en iøjnefaldende Meddelelse herom, ligesom Dommerne ogsaa kunne tilføje, om Maskinen senere er forbedret, saafremt Forbedringen er af væsentlig Betydning; f. Ex.

Tilkjendt
1ste Præmie ved Arbejdsprøven 1875.
Senere forbedret.

2. De andre i samme Gruppe fremstillede Maskiner og Redskaber kunne af Dommerne tilkjendes Bedømmelsen: «Særdeles værdig til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve» eller «Værdig til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve».

b. I de Grupper af Redskaber og Maskiner, der hidtil ikke have været underkastet Arbejdsprøver, meddeles som hidtil Medailler af Sølv (indtil 20 Stkr.) og af Bronce (indtil 25 Stkr.).

Afdeling 1. Maskiner og Redskaber til Agerbrug.

Gruppe 1. Redskaber til Jordens Behandling.

Klasse 1. Plove og plovlignende Redskaber.

Hold 1. Plove til lettere Brug.
Hold 2. Almindelige Plove.
Hold 3. Ristplove.
Hold 4. Plove til sværere Brug.
Hold 5. Plove med lang Muldfjæl.
Hold 6. Hjulplove.
Hold 7. Vendeplove.
Hold 8. Undergrundsplove.
Hold 9. Reolplove.
Hold 10. Hyppeplove.

Klasse 2. Grubbere, Hestehakker.

Klasse 3. Harver.

Hold 1. Tunge Harver.
Hold 2. Lette Harver.

Klasse 4. Tromler.

Gruppe 2. Saamaskiner.

Gruppe 3. Høstemaskiner.

Klasse 1. Meje- og Slaamaskiner.

Klasse 2. Høvendere og Hesteriver.

Gruppe 4. Maskiner til den indhøstede Afgrødes Behandling.

Klasse 1. Tærskemaskiner med eller uden Fuldendelsesapparater (Kraftmaskinen bedømmes særskilt under Afd. 3).

Klasse 2. Rensemaskiner.

Klasse 3. Sorteremaskiner.

Klasse 4. Hø- og Halmpresser.

Klasse 5. Korntørringsapparater.

Gruppe 5. Sønderdelingsmaskiner til Foder.

Klasse 1. Hakkelsemaskiner.

Klasse 2. Roeskære- og Rivemaskiner.

Klasse 3. Knusemaskiner.

Gruppe 6. Haandredskaber for Agerbruget (f. Ex. Spader, Skovle, Drænningsapparater, Hyppejern, Leer, River m. m.).

Gruppe 7. Vogne og Slæder.

Klasse 1. Arbejdsvogne.

Klasse 2. Karrer, Hjulbøre, Aile-, Vandings-, Mælkevogne m. m.

Klasse 3. Slæder, Muldskuffer, Vejplaneringsapparater.

Klasse 4. Personvogne.

Afdeling 2. Redskaber til Husholdningsbrug.

Gruppe 1. Vaskeapparater, Ruller, Strygejern.

Gruppe 2. Kogekjedler (til Mad, saavelsom ogsaa til Foder, til at opvarme ved Ild direkte eller ved Damp), **Gryder, Stegepander.**

Gruppe 3. Forskjellige Kjøkkenredskaber (f. Ex. Kjødhakkemaskiner, Flueskabe o. s. v.).

Afdeling 3. Maskiner til at afgive Bevægkraft.

Gruppe 1. Faste Dampmaskiner og Lokomobiler.

Gruppe 2. Hestegange.

Gruppe 3. Vandhjul (vertikale og horizontale).

Afdeling 4. Redskaber til Havebrug.

Afdeling 5. Maskiner og Redskaber til Fakrikationer i Forbindelse med Agerbrug.

Gruppe 1. Møllebrugsapparater.

Gruppe 2. Teglværksmaskiner.

Gruppe 3. Tørveberedningsmaskiner.

Gruppe 4. Savmaskiner, Høvlemaskiner.

Gruppe 5. Apparater til Fabrikation og til Spredning af kunstig Gjødning, osv.

Afdeling 6. Haandværksredskaber (f. Ex. Øxer, Bor, Hamre m. m.).

Afdeling 7. Lade-, Loft- og Staldrekvisiter (Hejseværker, Sækkevogne, Sække, Kardætsker, Børster, Strigler, Grimer, Seletøjer, Jernkrybber, Jerntøjer m. m.), diverse Industrigjenstande for Landbrug (f. Ex. Regnhætter, Presenninger, Drivremme, Hestesko m. m.).

Afdeling 8. Pomper og andre Vandløftningsapparater, Brandsprøjter m. v.

Afdeling 9. Vejeredskaber og Instrumenter.

Gruppe 1. Grovere Vejeredskaber, Kraftmaalere.

Gruppe 2. Mathematiske og fysiske Instrumenter (finere Vægte, Længdemaalere, Rummaalere, Vinkelmaalere, Nivellerinstrumenter, Lufttrykmaalere, Varmemaalere, Fugtighedsmaalere, Regnmaalere, Tegneinstrumenter o. s. v.).

Gruppe 3. Dyrlægeinstrumenter.

Afdeling 10. Modeller af Maskiner, Redskaber, Apparater og Bygninger for Landbrug.

Hovedafdeling III.

Redskabsmarkedet.

Dette varetages af samme Subkomite som Hovedafdeling II.

Øjemedet med Redskabsmarkedet er at give Fabrikanterne Lejlighed til ved Siden af den egentlige Redskabsudstilling at have en samlet Udstilling og Forhandling af alle de af dem fremstillede Redskaber og Maskiner.

37. Enhver, der som Udstiller deltager i den forannævnte Redskabs- og Maskinudstilling, har **Adkomst til at erholde Plads** paa Redskabsmarkedet paa de nedenfor angivne Vilkaar.

38. Markedspladsen deles i **Stader** à mindst 200 Kvadratalen, og forsynes med de nødvendige Veje for at give selvstændig Adgang til hvert enkelt Stade.

39. Benyttelsen af Stadepladserne **betales** med **40 Øre** pr. Kvadratalen.

40. Damptærskeværkerne anvises en særlig Plads mellem Redskabsmarkedet og Udstillingspladsen, og der erlægges ingen Betaling for den Plads, de indtage, ligesom ogsaa de almindelige Bestemmelser i Punkt 1—11 gjælde for disse Maskiners Vedkommende, da de betragtes som Dele af Udstillingen af Redskaber og Maskiner, men der kan ikke af een Fabrikant udstilles mere end 2 Damptærskeværker, og disse maa tilmed være af ulige Art eller Størrelse.

41. Ønsker en Fabrikant at opføre et **dækket Udstillingsrum eller Salgskontor** paa det af ham lejede Stade, maa han derom samtidig med sin Anmældelse indsende en Meddelelse, ledsaget af en Tegning af den attraaede Bygning. Den ordnende Komite kan da approbere, ændre eller vrage Tegningen. Opførelsen af det approberede Udstillingsskur eller Salgskontor besørges af Redskabskomiteen paa Fabrikantens Bekostning; det opføres i Løbet af Juni Maaned og vil være færdigt inden den 30te Juni. Med Hensyn til Dekoration af de lejede Stader eller de derpaa opførte Bygninger ere Fabrikanterne underkastede den ordnende Komitees Bestemmelser.

42. Markedspladsen maa kun benyttes til Forhandling fra Tirsdagen den 2den Juli til Lørdagen den 6te Juli, og da den udgjør en Del af den hele Udstillingsplads, kan den kun besøges af dem, der ved Medlemskort eller Dagbilletter have løst Adgangskort til denne.

43. Fabrikanterne og deres Folk maa efterkomme de **Ordensregler**, der af Redskabskomiteen fastsættes for Markedspladsen.

44. Komiteen leverer det nødvendige **Vand** til Maskinernes Forsyning; derimod maa Fabrikanterne selv sørge for det **Materiale**, der benyttes ved Fremvisningen af deres Maskiner.

45. **Anmældelsen** om, hvor megen Plads der ønskes, indsendes til Forsamlingens Sekretær inden 15de April. Komiteen afgjør da, hvor megen Plads der kan overlades den enkelte Anmælder, foretager Fordelingen af Staderummene og underretter ham herom, samtidig med at Lejen for Stadepladsen tages pr. Postforskud.

46. De Gjenstande, som sendes til Redskabsmarkedet, **adresseres** til: «Redskabsmarkedet i Svendborg», og de enkelte Collis mærkes tillige tydeligt med Nummeret paa det Stade, hvortil de sendes. Gjenstandene skulle være i Svendborg inden den 27de Juni.

47. Komiteen besørger Gjenstandene **transporterede** fra Svendborg Havn eller Jernbanestation til Markedspladsen. Udpakning, Opstilling, Indpakning og Bortkjørsel fra Markedspladsen besørges af Fabrikanterne selv. Opstillingen skal være færdig den 1ste Juli, og Redskaberne og Maskinerne samt de af Fabrikanterne opførte dækkede Udstillingsrum og Salgskontorer skulle være bortførte fra Pladsen inden Torsdag Aften den 11te Juli.

48. Komiteen paatager sig ikke at **brandforsikre** de paa Markedspladsen udstillede Gjenstande og opførte Skure. (Til Efterretning tjener, at Komiteen tegner sin Brandforsikring i Selskabet «Danmark», hvis Forretningsfører i Svendborg er Agent Borgen, og at Præmien er 1 pr. mille).

Hovedafdeling IV.

Udstilling af Produkter af Landbruget og for Landbruget.

Denne Udstilling varetages af en Subkomite, bestaaende af Proprietær Jørgensen, Tiselholt (Ordfører), Konsul Clausen, Nyborg, Amtsraadsmedlem Clausen, Bornæs, Kjøbmand Clemmesen, Svendborg, Grosserer Esmann, Odense, Gaardejer Jensen Kromann, Østeraaby.

Foruden de tidligere (Stykket 1—11) anførte almindelige Bestemmelser gjælde følgende særlige Bestemmelser for Produktudstillingen.

49. **Produktudstillingen omfatter** følgende Afdelinger:

1. Produkter af Landbruget,
2. Produkter for Landbruget,
3. Videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets Fremme.

50. **Tidsrummet for Produktudstillingens Afholdelse** er 5 Dage; den aabnes Tirsdagen d. 2den Juli Kl. 8 Morgen, og staaer derefter aaben hver Dag fra Kl. 8 Morgen til Kl. 7 Aften indtil Løverdagen d. 6te Juli.

51. **Anmældelserne** ske i 2 Exemplarer paa de dertil bestemte trykte Blanketter efter Skema D.

52. **Salgsprisen** kan af Udstilleren paaheftes enhver Udstillingsgjenstand.

53. **Adressen** for de Gjenstande, som sendes til Udstillingen, er: Til Komiteen for Udstillingen af Landbrugsprodukter i Svendborg. Gjenstandene skulle være i Svendborg inden den 23de Juni. Paa Emballagen skal Indholdet af Sendingen være angivet.

54. Subkomiteen for Produktudstillingen kan **udelukke fra Udstillingen** saadanne Produkter, som ikke kunne henregnes til nogen af de ovennævnte og i det Følgende nærmere beskrevne Afdelinger, eller som ved Indsendelsen ikke ere forsynede med hensigtssvarende Emballage.

55. **Bedømmelsen** af Produkterne finder Sted Mandagen den 1ste Juli. For at kunne komme i Betragtning ved Bedømmelsen, maa de paagjældende Produkter være udstillede i saadant Kvantum, at Dommerne kunne danne sig en fyldig Forestilling om deres Beskaffenhed og Værd, og ved Indsendelsen være forsynede med et tydeligt Mærke og Angivelse af Udstillerens Navn og Bopæl.

56. **Udfaldet af Bedømmelsen** bekjendtgjøres paa Udstillingens første Dag, Tirsdagen den 2den Juli, ved Anbringelsen af dertil bestemte Tegn. Tiden for Præmieuddelingen vil nærmere blive fastsat.

57. Som **Præmier** uddeles Forsamlingens Medaille i Sølv og Bronce i det Antal, der bestemmes af Hovedkomiteens Formand i Forbindelse med Subkomiteen for Produktudstillingen, efter Forslag af Dommerkomiteen.

Yderligere Bestemmelser, gjældende for de enkelte Afdelinger af Produktudstillingen, findes nedenfor anførte:

Afdeling I. Produkter af Landbruget.

58. **Hertil henregnes** ikke blot de ved Landbruget fremstillede Produkter, men ogsaa de deraf fremstillede forædlede Produkter, saafremt ikke anderledes er bestemt (jvfr. saaledes Bestemmelsen i Stykket 60).

Underafdeling 1. Plantefrembringelser.

59. **Hertil henregnes:**

Prøver af alle dyrkede Arter og Varieteter af Kornsorter, Foderurter og Rodfrugter i Kjærne, Straa eller Rødder, af Handelsplanter, saasom Raps, Hør, Hamp, Kommen, Cikorie og Tobak;

Produkter af hine Planter: Mel, Gryn, Klid, Oliekager og deslige, uafhængigt af, om de fremstilles for sig eller sammen med Raaproduktet, hvoraf de tilvirkes.

60. **Udelukkede** fra Udstilling i denne Underafdeling ere de mere forædlede Produkter, som spirituøse Drikke, Cigarer og Tobakker, strikkede og vævede Tøjer og deslige, forsaavidt de ikke fremtræde som Tillæg til de af samme Udstiller udstillede Raaprodukter, til bedre Vurdering af disses Værd og hensigtsmæssige Behandling og Benyttelse.

61. **Anmældelsen** skal, for at Gjenstanden kan komme i Betragtning ved Bedømmelsen, indeholde Oplysninger om, hvor store Kvantiteter svarende til Prøven der i alt er produceret, hvad enten Prøven fremstilles enkelt eller i Samling. Herfra undtages kun det Tilfælde, hvor Prøverne i en Samling ikke ønskes bedømte enkeltvis, men Samlingen kun ønskes bedømt som Helhed.

62. **Prøvernes Størrelse** skal være: for Kornprøver, der ønskes bedømte enkeltvis, ikke under 20 ℔, for Frøprøver ligeledes ikke under 5 ℔, for Prøver af andre Gjenstande i Forhold dertil, efter deres særegne Beskaffenhed.

Underafdeling 2. Uld.

Klasse 1. Uld af finuldede Faar.

63. Ulden maa, for at kunne æske Præmie, fremsendes uvasket i hele Pelse og være ledsaget af Angivelse om Uldens Alder (dens Voxetid), Dyrets Kjøn, Herkomst og Alder.

Klasse 2 Uld af grovuldede Faar.

64. Ulden maa være udstillet enten vasket eller uvasket i Partier paa mindst 2 ℔ Vægt og være ledsaget af Angivelse om Uldens Alder (dens Voxetid), Dyrets Kjøn, Herkomst og Alder.

Underafdeling 3. Kjød, Flæsk og Svinefedt.

65. Kjød og Flæsk maa være i tørret, røget, saltet eller paa anden Maade konserveret Tilstand og pakket paa hensigtsmæssig Maade for Udførsel. Svinefedtet maa indsendes i Blærer eller Foustager.

Afdeling 2. Produkter for Landbruget.

66. Hertil regnes følgende Gjenstande:

Gruppe 1. **Fremmede Foderstoffer** (Palmekager m. m.).

Gruppe 2. **Kunstige Gjødningsstoffer.**

Gruppe 3. **Brændte Lervarer og andre Gjenstande til Dræning, Vandledning og Engvanding,** saasom Drænrør, Vandlaase, Ventiler o. lign.

Gruppe 4. **Byggematerialier** (Kalk og Cement, Mursten, Krybbesten, Betonkrybber og andre Betonarbejder til Landbrugsbygninger, Tagpap, galvaniseret Jerntraad m. m.).

Gruppe 5. **Kunstigt Brændemateriale** (presset Tørv).

Gruppe 6. **Andre Produkter for Landbruget** (Vognsmørelse, Kobbervitriol til Bejtsning af Hvede, Aseptinpræparat m. m.).

Afdeling 3. Videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets Fremme.

67. Hertil regnes følgende Gjenstande:

Klasse 1. *Videnskabelige Samlinger af Dyr, Planter og Frø, Mineralier og Jordprøver.*

Klasse 2. *Præparater af Planter og Dyr til videnskabelig Belysning.*

Klasse 3. *Andre Undervisningsapparater.*

Klasse 4. *Literære Hjælpemidler.*

Hold 1. Bøger (bedømmes ikke).
Hold 2. Tegninger og Kaart.

Hovedafdeling V.

Mejeriudstilling.

Denne Udstilling varetages af samme Subkomite som Hovedafdeling IV.

Foruden de tidligere (Stykket 1—11) anførte almindelige Bestemmelser gjælde følgende særlige Bestemmelser for Mejeriudstillingen.

68. **Mejeriudstillingen omfatter** følgende Afdelinger:

1. Apparater, Redskaber og Stoffer for Mejeriet.
2. Produkter af Mejeriet.

69. **Tidsrummet for Mejeriudstillingens Afholdelse** er 5 Dage; den aabnes Tirsdagen den 2den Juli Kl. 8 Morgen, og staaer derefter aaben hver Dag fra Kl. 8 Morgen til Kl. 7 Aften indtil Lørdagen den 6te Juli

70. **Anmældelserne** ske i 2 Exemplarer paa de dertil bestemte trykte Blanketter:

for Apparater og Redskaber til Mejeribrug efter Skema C,
for Stoffer og literære Hjælpemidler for Mejeriet efter Skema D,
for Produkter af Mejeriet efter Skema E.

71. **Salgsprisen** skal være paaheftet Redskaber, Apparater og Stoffer og kan være paaheftet Mejeriprodukterne.

72. **Adressen** for de Gjenstande, som sendes til Udstillingen, er «Til Komiteen for Mejeriudstillingen i Svendborg». Apparater, Redskaber og Stoffer skulle være i Svendborg inden den 23de Juni og Mejeriprodukterne inden den 28de Juni. Paa Emballagen skal Indholdet af Sendingen være angivet.

73. **Bedømmelsen** finder Sted Mandagen den 1ste Juli, og **Udfaldet af Bedømmelsen** bekjendtgjøres paa Udstillingens første Dag, Tirsdagen den 2den Juli, ved Anbringelse af dertil bestemte Tegn. Tiden for Præmieuddelingen vil nærmere blive fastsat.

74. Som **Præmier** uddeles Forsamlingens Medaille i Sølv og Bronce i det Antal, der bestemmes af Hovedkomiteens Formand i Forbindelse med Subkomiteen for Mejeriudstillingen efter Forslag af Dommerkomiteerne, forsaavidt ikke Præmiernes Antal er forud bestemt i Udstillingsplanen.

Yderligere Bestemmelser for de enkelte Afdelinger af Mejeriudstillingen findes meddelt nedenfor.

Afdeling 1. Apparater, Redskaber og Stoffer til Brug i Mejeriet.

75. **Kun et Exemplar** af hver Slags og Størrelse af Apparater og Redskaber modtages af hver Udstiller, og for den dertil nødvendige Gulv- eller Vægplads, hvilket maa være opgivet paa Anmældelsesblanketten, vil der pr. Postforskud blive opkrævet 50 Øre pr. Kvadratalen i Lighed med Punkt 28.

Hvis nogen Udstiller forlanger større Plads, end der kan tilstaaes ham, vil han inden den 15de Maj af Subkomiteen blive underrettet om hvormegen Plads, der kan indrømmes ham.

76. Hvis Apparaterne eller Redskaberne ere af **ny Opfindelse**, maa Udstilleren opgive saadant; ere de **forbedrede**, maa det angives i hvilken Henseende.

77. Hvis Udstilleren ønsker **at opmure** Kummer, Dampkjedler, Dampgryder o. l., vil dette ved nærmere Forhandling med Subkomiteen inden den 15de Maj kunne tillades, saafremt der haves den nødvendige Plads.

Underafdeling 1. Apparater og Redskaber.

Gruppe 1. Mælkespande, Mælkebøtter, Sier, Kølere og andet løst Inventarium.
Gruppe 2. Smørkjærner, Smørældemaskiner o. l.
Gruppe 3. Ostekar, Ostepresser, Ostemærker m. m.
Gruppe 4. Dampkjedler, Dampgryder, Damphaner og Damprør.
Gruppe 5. Vægte, Maaleglas, Thermometre, Smørkjærneapparater o. l.
Gruppe 6. Kummer, Vandhaner, Ventiler, Isrist og andet Materiel til Is- og Vandbasiner.
Gruppe 7. Modeller af Apparater, Redskaber og Bygninger til Mejeribrug.

Underafdeling 2. Stoffer til Brug i Mejeriet.

Gruppe 1. Smør- og Ostefarve.
Gruppe 2. Osteløbe.
Gruppe 3. Salicylsyre og andre kemiske Stoffer.

Underafdeling 3. Literære Hjælpemidler.

Gruppe 1. Bøger (bedømmes ikke).

Gruppe 2. Mejeribøger og Mejeriskemaer.

Gruppe 3. Tegninger.

Afdeling 2. Mejeriprodukter.

78. **Hertil henregnes** Smør og Ost.

79. Som **Præmier** vil der blive uddelt Forsamlingens Medaille i Sølv, indtil 10 Stkr., og i Bronce, indtil 20 Stkr. Ved Siden heraf tilkjendes de Mejersker eller Mejeribestyrere, som have tilberedt de indenlandske, præmierede Prøver af Smør eller Ost, Hædersdiplomer henholdsvis af 1ste og 2den Grad for Tilvirkningen af Smør og Ost.

Ingen maa udstille 2 Prøver med forskjelligt Mærke i samme Klasse.

Underafdeling 1 Smør.

Klasse 1. Smør af sød Fløde.

Hold 1. Smør fra Kvæghold med 31 Køer og derover.
Hold 2. Smør fra Kvæghold med 11—30 Køer.
Hold 3. Smør fra Kvæghold med mindre end 11 Køer.

Klasse 2. Smør af syrnet Fløde.

Hold 1. Smør fra Kvæghold med 31 Køer og derover.
Hold 2. Smør fra Kvæghold med 11—30 Køer.
Hold 3. Smør fra Kvæghold med mindre end 11 Køer.

Klasse 3. Smør pakket i lufttætte Blikdaaser eller konserveret paa lignende Maade.

80. Smør fra Fællesmejerierne vil være at henføre til den Klasse, der svarer til det samlede Kohold paa de Gaarde eller Steder, som levere Mælk til Fællesmejeriet.

81. Smørret, der udstilles, maa, med Undtagelse af 3die Klasse, være produceret af Udstilleren selv eller i et Mejeri, der drives for hans Regning. Smør i de to første Klasser skal være nedpakket før d. 24. Juni og afleveret i Svendborg før den 28de Juni. Smør i tredie Klasse skal være nedpakket før d. 24de Februar og afleveres i Svendborg før den 28de Juni, og skal det ved en af Udstilleren underskreven Erklæring (se Side 98) godtgjøres, at Prøven er nedpakket i den nævnte Tid.

82. **Størrelsen af Prøverne** maa, for at Smørret skal kunne komme i Betragtning ved Bedømmelsen, udgjøre:

Klasse 1. 2 ℔ pr. Ko indtil 1 Trediedelstønde.

Klasse 2.

Hold 1. En Trediedelstønde eller et 100 ℔'s Træ.
Hold 2. Mindst en Ottendedelstønde à 28 ℔ Netto.
Hold 3. Mindst 2 ℔ pr. Ko indtil en Ottendedelstønde.

Klasse 3. Mindst 20 ℔.

83. Ved Indsending af Smørret maa dette være i forsvarlig Emballage, og denne øverst og paa Siderne være forsynet med et tydeligt og ligelydende **Mærke**, der — da Bedømmelsen af Smørret agtes foretagen, uden at Dommerne have Kjendskab til, hvem Smørret tilhører — maa være anbragt saaledes, at det med Lethed midlertidig kan dækkes, saafremt det indeholder nogen Antydning af, hvem Producenten er. I selve Smørret maa i Henhold hertil ikke anbringes noget Mærke. Det anbefales ved Indsendelsen af Smørret at benytte Hylstre, der beskytte mod Varmen.

84. Opnaaer det udstillede Smør ingen Anerkjendelse, vil Udstillerens Navn ikke blive offentliggjort i Forbindelse med det af ham udstillede Smør, naar ikke saadant af ham selv forlanges.

85. Ved **Indlevering af Smørret** skal der i en **Følgeseddel** uden Navns Underskrift meddeles Komiteen for Produktudstillingen Oplysning om, i hvilken Klasse og Hold det, under angivet Mærke, indsendte Smør er anmældt til Bedømmelse, hvorvidt Vedkommende efter Bedømmelsen ønsker sit Navn offentliggjort i Forbindelse med Smørret, i Tilfælde af at det ikke opnaaer Anerkjendelse, og om Smørret ønskes solgt, om Vedkommende selv ønsker at afhente det, eller til hvem det ønskes udleveret eller sendt efter Udstillingens Lukning. Foruden denne Meddelelse maa tillige følge et **forseglet Brev**, udvendig forsynet med Smørrets Mærke, paategnet NB og indeholdende en af Udstilleren underskreven Erklæring*) om, hvor og naar Smørret er nedlagt, samt Mejerskens eller Mejeribestyrerens Navn. Bliver ingen Anerkjendelse Smørret til Del, aabnes Brevet kun, forsaavidt Udstilleren selv har forlangt det, og bliver i modsat Fald at tilbagelevere uaabnet ved Smørrets Afhentning.

Underafdeling 2. Ost.

Klasse 1. Sødmælksost.

Hold 1. Sødmælksost med tæt Masse (tilberedt efter dansk, engelsk, hollandsk eller dermed beslægtet Fremgangsmaade).

Hold 2. Sødmælksost med pibet Masse (tilberedt paa Sveitsermaade eller efter en anden dermed beslægtet Fremgangsmaade).

Klasse 2. Skummetmælksost (tilberedt med eller uden Tilsætning af Kjærnemælk).

Hold 1. Fra Mejerier, hvor der kjærnes sødt Smør.

Hold 2. Fra Mejerier, hvor der kjærnes syrnet Smør.

---

*) For 1ste og 2den Klasse saalydende:

»Under mit Navn forsikrer jeg herved, at det af mig under (Mærket) udstillede Smør i Klasse er tilvirket og nedpakket paa (Gaardens Navn) den (Dagen senest den 23de Juni) 1878 af (Mejerskens eller Mejeribestyrerens Navn).«

Udstillerens Underskrift og Bopæl.

For 3die Klasse saalydende:

Under mit Navn forsikrer jeg herved, at det af mig under (Mærket) udstillede Smør i 3die Klasse er nedpakket inden den 24de Februar 1878.

Udstillerens Underskrift og Bopæl.

Klasse 3. Ostesorter, ikke henhørende til nogen af forannævnte Klasser, saasom Myseost, Knapost, Appetitost o. s. v.

86. Ostene, der udstilles, maa være tilvirkede af Udstilleren selv eller i et Mejeri, der drives for hans Regning. Osten maa være 3 Maaneder gammel.

87. **Størrelsen af Prøverne** maa, for at Ostene kunne komme i Betragtning ved Bedømmelsen, være: for Sødmælksoste samt Oste af 3die Klasse 2 Stkr. uden Hensyn til Koholdets Størrelse, for Skummetmælksoste en samlet Vægt af ½ ℔ for hver Ko, men dog ikke under 2 Stkr. og ikke over 4 Stkr. Ost.

88. Ved Indsendelsen af Ostene maa disse være forsynede med et tydeligt **Mærke**, der — da Bedømmelsen agtes foretagen, uden at Dommerne have Kjendskab til, hvem Ostene tilhøre — maa være anbragt saaledes, at det med Lethed midlertidig kan dækkes; dog formenes det ikke herved Udstillerne at have deres eget eller Gaardens Mærke anbragt i Ostene.

89. Opnaa de udstillede Oste ingen Anerkjendelse, vil Udstillerens Navn ikke blive offentliggjort i Forbindelse med de af ham udstillede Oste, naar saadant ikke af ham selv forlanges.

90. Ved **Indleveringen af Ostene** skal der i en **Følgeseddel** uden Navns Underskrift meddeles Komiteen for Produktudstillingen Oplysning om, i hvilken Klasse og Hold de, under angivet Mærke, indsendte Ost ere anmældte til Bedømmelse, naar de ere tilberedte, hvilken Løbe og Farve er anvendt, hvorvidt Valle, sød eller syrnet Kjærnemælk er tilsat, ved Skummetmælksost hvor gammel Mælken var ved Skumningen og hvor stort det samtidige Forbrug af Mælk til 1 ℔ Smør, hvorvidt Vedkommende ønsker sit Navn offenliggjort i Forbindelse med Ostene, i Tilfælde af at de ikke opnaa Anerkjendelse, og om Ostene ønskes solgte, om Vedkommende selv ønsker at afhente dem, eller til hvem de ønskes udleverede eller sendte ved Udstillingens Slutning. Foruden denne Meddelelse maa tillige følge et **forseglet Brev**, udvendig forsynet med Ostens Mærke, paategnet NB og indeholdende en af Udstilleren underskreven Erklæring*) om, hvor og naar Ostene ere tilberedte, samt Mejerskens eller Meieribestyrerens Navn. Bliver ingen Anerkjendelse Ostene til Del, aabnes Brevet kun, forsaavidt Udstilleren selv har forlangt det, og bliver i modsat Tilfælde tilbageleveret Udstilleren ved Ostens Afhentning.

---

*) »Under mit Navn forsikrer jeg herved, at de af mig under (Mærket) udstillede Oste i Klasse ere tilberedte (naar) af (Sødmælk, Skummetmælk, Mælkens Alder ved Skumningen) paa (Gaardens Navn) af (Mejerskens eller Mejeribestyrerens Navn).«

Udstillerens Navn og Bopæl.

Hovedafdeling VI.

Biavlsudstilling.

Denne varetages af samme Subkomite som Udstillingen af Landbrugsprodukter (Hovedafdeling IV).

Foruden de tidligere (Stykket 1—11) anførte almindelige Bestemmelser gjælde følgende særlige Bestemmelser for Biavlsudstillingen.

91. **Tidsrummet for Biavlsudstillingens Afholdelse** er 5 Dage; den aabnes Tirsdagen den 2den Juli Kl. 8 Morgen og staaer derefter aaben hver Dag fra Kl. 8 Morgen til Kl. 7 Aften indtil Løverdag Aften den 6te Juli.

92. **Anmældelserne** ske i 2 Exemplarer paa dertil trykte Blanketter, for Biavlsprodukter og videnskabelige Hjælpemidler til Biavlens Fremme efter Skema D, Side 109, for Biboliger og andre Apparater efter Skema C, Side 108, og skulle være indkomne til Landmandsforsamlingens Sekretær inden 15de April.

93. **Adressen** for de Biavlsgjenstande, som sendes til Udstillingen, er: «Til Komiteen for Biavludstillingen i Svendborg.»

94. **Gjenstandenes Indlevering** til Komiteen skal saavel for Biavlsprodukternes som for Apparaters og Redskabers Vedkommende være skeet inden 23de Juni. De Gjenstande, som æske Præmie, maa ikke bære Udstillerens Navn eller anden Betegning, som kan vise, hvem Udstilleren er, men et **Mærke**, hvorhos der i en Følgeseddel uden Navns Underskrift anføres Prisen samt de Egenskaber, for hvilke der æskes Præmie (for Produkter det Kvantum, der aarlig produceres, og hvoraf det Udstillede er en Prøve). Saadanne Gjenstande derimod, som ikke æske Præmie, skulle være forsynede med Udstillerens Navn istedetfor Mærke. De præmieæskende Udstillere skulle til Biavls-Udstillingskomiteens Formand før Udstillingen indsende en forseglet Meddelelse, udvendig forsynet med Udstillingsmærket, paategnet NB. og indeholdende Udstillerens Navn og Adresse, Producentens Navn og detailleret Beskrivelse af Gjenstanden og dens formentlige Fortrin.

95. **Prøvernes Størrelse** skal være: af Honning mindst 4 ℔, af Vox mindst 2 ℔, af Mjød mindst 6 Flasker.

96. **Bedømmelsen** finder Sted den 1ste Juli. Udfaldet af Bedømmelsen bekjendtgjøres paa Udstillingens første Dag ved paahængte Præmiesedler. Tiden for Præmieuddelingen vil nærmere blive bestemt.

Befolkede Biboliger bedømmes efter Folkets Størrelse og Sammensætning, Tavlernes Besætning med Yngel og Tavlebygningens Regelmæssighed.

Dronninger bedømmes efter Race og Stamtavlens Udvisende af konstant Godhed (Frugtbarhed eller andre ejendommelige, nedarvede gode Egenskaber).

Tomme Biboliger bedømmes efter Indretningens ydre og indre Hensigtsmæssighed, Sammensætningen (Konstruktion), Arbejdets Godhed, Materialet og Prisen.

97. Som **Præmier** uddeles Forsamlingens Medaille i Sølv og Bronce i et Antal, som vil nærmere blive bestemt af Hovedkomiteens Formand i Forbindelse med Subkomiteen efter Forslag af Dommerkomiteen.

98. **Salgsprisen** skal ved Indsendelsen være paaheftet de Gjenstande, som ønskes solgte under Udstillingen.

99. Gjenstandenes Ordning skeer efter følgende Inddeling:

Afdeling 1. Biboliger og Redskaber til Biavl.

Klasse 1. Befolkede Biboliger.
Klasse 2. Tomme Biboliger.
Klasse 3. Redskaber.

Afdeling 2. Biavlsprodukter.

Klasse 1. Raa Biavlsprodukter.

Hold 1. Hvid og gul Honning.
Hold 2. Lynghonning og brun Honning.
Hold 3. Honning i Tavler, Klokker og Kasser.
Hold 4. Vox.

Klasse 2. Forædlede Biavlsprodukter.

Hold 1. Mjød og Honningvin.
Hold 2. Likører.
Hold 3. Honningkager.
Hold 4. Sylteløj, Saft, Honningeddike m. m.

Afdeling 3. Videnskabelige Hjælpemidler til Biavlens Fremme.

Klasse 1. Præparater af Bier og andre Insekter til Oplysning om Biens Naturhistorie.

Klasse 2. Botaniske Samlinger for Biavlere.

Klasse 3. Literære Hjælpemidler.

Hold 1. Bøger (bedømmes ikke).
Hold 2. Tegninger.

Hovedafdeling VII.

Skovbrugsudstilling.

Denne varetages af samme Subkomite som Produktudstillingen, Hovedafdeling IV.

Foruden de tidligere (Stykket 1—11) anførte almindelige Bestemmelser gjælde følgende særlige Bestemmelser for Skovbrugsudstillingen.

100. **Skovbrugsudstillingen omfatter** to Afdelinger: 1) Skovprodukter og 2) Redskaber til Skovbrug og Jagt.

101. **Anmældelserne** skulle være indsendte til Forsamlingens Sekretær inden 15de April i 2 Exemplarer, der erholdes tilsendte, naar man derom henvender sig til ham.

102. **Adressen** for de Skovbrugsgjenstande, som sendes til Udstillingen, er: «Til Komiteen for Skovbrugsudstillingen i Svendborg». Skovprodukterne og Skovbrugsredskaberne skulle være **indleverede** i Svendborg inden 23de Juni.

103. **Bedømmelsen** finder Sted den 1ste Juli. Tiden for Præmieuddelingen vil nærmere blive fastsat. Som Præmier uddeles Forsamlingens Medaille i Sølv og Bronce i et Antal, som vil blive bestemt af Hovedkomiteens Formand i Forbindelse med Subkomiteen efter Forslag af Dommerkomiteen.

Afdeling 1. Skovprodukter.

Klasse 1. Skovfrø og levende Planter fra Skovplanteskoler.

Klasse 2. Skiver, Snit og Klodser af Skovtræer, større Sortimenter af Skibstømmer og deslige, samt Produkter af Skovbrug, saasom Tagspaan, Bark og deslige.

104. Med Hensyn til de enkelte Gjenstande bemærkes:

a) Skovfrø leveres i et Kvantum af mindst 1 dansk Pot af hver Træart, pakket i Poser.

b) Skovplanter leveres, efter Alder og Størrelse, i et passende Antal Exemplarer af hver Træart for sig. De Udstillere, som ønnke det, kunne faa anvist Plads til Plantning i det Frie, naar de inden Udgangen af Marts Maaned henvende sig til Subkomiteen.

c) Stammer og større Sortimenter af Skibstømmer maa udstilles hele.

d) Skiver indsendes 3 Tommer tykke med paasiddende Bark. Den ene Flade høvles glat.

e) Klodse udstilles 1 Fod høje med paasiddende Bark. De kløves efter Længden, og $^1/_2$ Fod af Sletsiden poleres.

f) Bjælker, Tømmer, Spær af Fyr, Gran og Lærk fremstilles ved en i Skarpkant ophuggen 1 Fod høj Klods.

g) Aaretræer, Læssetræer, Vognstænger m. m. udstilles hele.

h) Planker og Bræder i 3 Sorter (1ste, 2den og Udskud) udstilles i Længder af 5 Fod.

i) Bark, i raa og tildannet Tilstand, udstilles i Prøver af 1 Kubikfods Størrelse.

Hvert enkelt Stykke, Pakke, Bundt etc. maa ved Indleveringen være forsynet foruden med Løbenummer med et Bogstavmærke, der er fælles for hele Sendingen fra samme Udstiller eller fra samme Distrikt.

Afdeling 2. Redskaber til Skovbrug og Jagt.

Gruppe 1. Skovbrugsredskaber.

Gruppe 2. Jagtredskaber.

Hovedafdeling VIII.

Fiskeriudstilling.

Denne varetages af samme Subkomite som Produktudstillingen, Hovedafdeling IV.

Foruden de tidligere (Stykket 1—11) anførte almindelige Bestemmelser gjælde følgende særlige Bestemmelser for Fiskeriudstillingen.

105. **Fiskeriudstillingen omfatter** to Afdelinger: 1) Fiskeriprodukter og 2) Redskaber og Apparater til Fiskeri og kunstig Fiskeavl.

106. **Tidsrummet for Fiskeriudstillingens Afholdelse** er 5 Dage; den aabnes Tirsdagen den 2den Juli Kl. 8 Morgen og staaer derefter aaben hver Dag fra Kl. 8 Morgen til Kl. 7 Aften indtil Løverdag Aften den 6te Juli.

107. **Anmældelserne**, som ske i to Exemplarer paa dertil trykte Blanketter (efter Skema F Side 111 for Fiskeriprodukterne og Skema C Side 108 for Fiskeriredskaberne), og som skulle være indkomne til Landmandsforsamlingens Sekretær inden 15de April, maa opgive Størrelsen af den Gulvflade eller Vægflade, som ønskes, samt den Afdeling og Klasse, hvorunder Gjenstanden ønskes bedømt. Hvis nogen Udstiller forlanger større Plads, end der kan tilstaaes ham, vil Komiteen snarest mulig underrette ham om, hvormegen Plads der kan indrømmes ham.

108. **Salgsprisen** skal paaheftes de Gjenstande, som ønskes solgte.

109. **Adressen** for de Fiskerigjenstande, som sendes til Udstillingen, er: Til Komiteen for Fiskeriudstillingen i Svendborg.

110. **Gjenstandenes Indlevering** til Komiteen skal saavel for Fiskeriprodukternes som for Fiskeriredskabernes Vedkommende være skeet inden 23de Juni; dog kunne let fordærvelige Sager modtages endnu Dagen før Udstillingens Aabning, naar Anmældelse derom er skeet til Komiteen inden 22de Juni. Om Assurance mod Ildsvaade se Virksomhedsplanens § 6 Side 75. Om Gjenstandenes Bortfjernelse og Hjemsendelse se Virksomhedsplanens § 8 Side 75. Kun indenlandske Gjenstande, der ikke ere solgte, vil Komiteen efter Udstillerens Anmodning paatage sig at besørge hjemsendte.

111. **Prøvernes Størrelse** skal, for at komme i Betragtning ved Bedømmelsen, være følgende: af tørre saltede Sager mindst 20 ℔, af røgede Sager mindst 10 ℔, af vaad saltet Fisk ½ Tønde, af Ansjoser ½ Dunk, af syltede Muslinger og Østers 1 Glas eller 1 Dunk, af paa anden Maade konserverede Fisk et Kvantum i Forhold til det foran anførte, af Fiskegjødning 10 ℔.

112. **Bedømmelsen** finder Sted den 1ste Juli. Udfaldet af Bedømmelsen bekjendtgjøres paa Udstillingens første Dag ved Anbringelse af Præmiesedler. Tiden for Præmieuddelingen vil nærmere blive bekjendtgjort.

113. Som **Præmier** uddeles Forsamlingens Medaille i Sølv og Bronce i et Antal, som vil nærmere blive bestemt af Hovedkomiteens Formand i Forbindelse med Subkomiteen efter Forslag af Dommerkomiteen.

Afdeling 1. Fiskeriprodukter.

Klasse 1. *Saltet og tørret Fisk.*
Klasse 2. *Lagesaltet Fisk, Ansjoser o. s. v.*
Klasse 3. *Røget Fisk.*
Klasse 4. *Hermetisk nedlagt Fisk, Krebsdyr, Østers o. s. v.*
Klasse 5. *Tran og andre Fiskeriprodukter, der ikke høre til andre Klasser.*

Afdeling 2. Redskaber og Apparater til Fiskeri og kunstig Fiskeavl.

Klasse 1. *Garn, Ruser o. s. v.*

Hold 1. Til Havfiskeri.
Hold 2. Til Færskvandsfiskeri.

Klasse 2. *Redskaber til Krogfiskeri.*

Hold 1. Til Havfiskeri.
Hold 2. Til Færskvandsfiskeri.

Klasse 3. *Baade, Transportmidler for levende og død Fisk, Sejldug, Tovværk o. s. v.*

Klasse 4. *Apparater til kunstig Fiskeudklækning, kunstig Østersavl, Muslingavl o. s. v.*

Klasse 5. *Modeller, Præparater i Spiritus, videnskabelige Samlinger til Fiskeriets Oplysning, Tegninger, Bøger* (disse sidste bedømmes ikke).

Skema **A.**

Anmældelse af Tillægsdyr.

Undertegnede, boende i

anmælder herved til Dyrskuet ved den 14de danske Landmandsforsamling 1878.

Dyret: (Hingst, Hoppe, Tyr, Ko, Vædder o. s. v.)	Navn.	I hvilken Gruppe, Klasse, Hold Dyret ønskes bedømt.	Race.	Farve.	Højde (gjælder kun Heste.)	Sidste Kælvning (Koer.)	Naar født.	Herkomst (om den er kjendt, og hvis der haves Stamtavle [se omstaaende Side], udfyldes den.)		Tillagt hos	Opdrættet af	Om Udstilleren ønsker, at Komiteen skal besørge Dyrenes Pasning, Salg m. m.
								Fader.	Moder.			

(Udstillerens Navn og Stilling.)

Blanketter efter dette Skema maa, for at Dyrene skulle kunne æske Præmie, behørig udfyldte i 2 Exemplarer være tilstillede Forsamlingens Kommissionærer eller Sekretær inden den 15de April 1878. Dyrene skulle møde paa Dyrskuepladsen i Svendborg inden Tirsdagen den 2den Juli Morgen Kl. 7. Staldrumspengene skulle indbetales ved Anmældelsen.

Stamtavle

for

født den 18

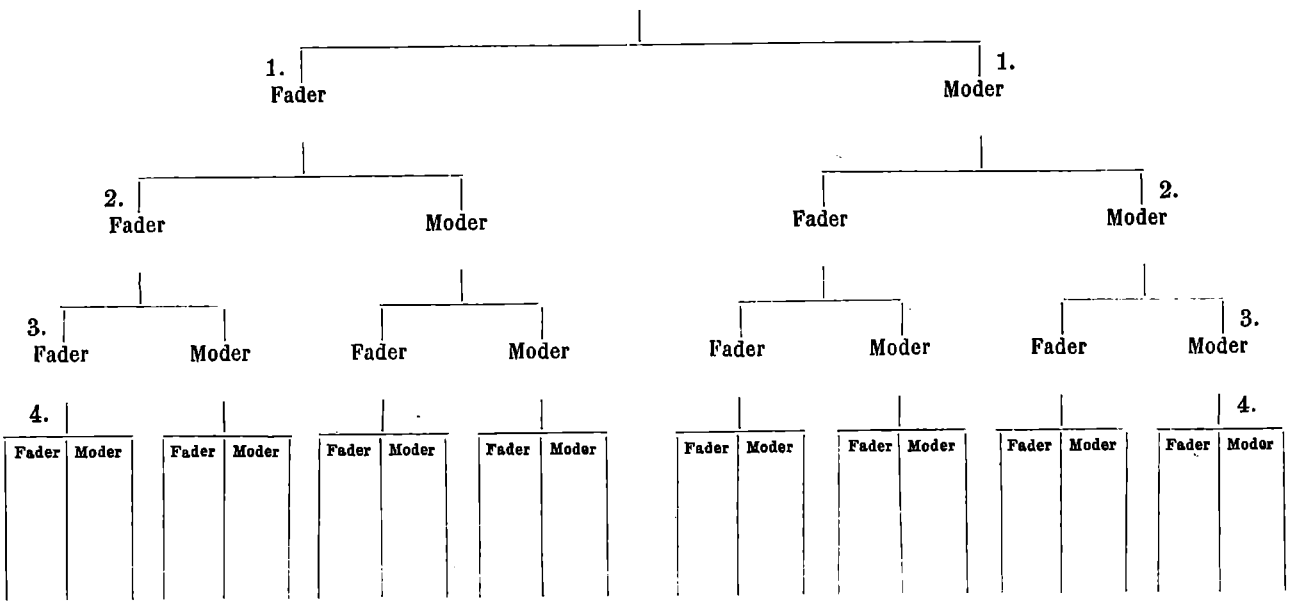

Skema **B.**

Anmældelse af fedt Slagtekvæg.

Undertegnede, boende i

anmælder herved til Dyrskuet ved den 14de danske Landmandsforsamling 1878.

Dyret: (Stud, Tyr, Bøl, Ko, Kvie.)	Klasse og Hold.	Farve.	Naar født	Herkomst (om den er kjendt).		Tillagt hos	Opdrættet af	Fedet af	Oplysninger og Anmærkninger, navnlig vedrørende Tidsrummet for Fedningen og hvoraf Foderet har bestaaet. Anmodninger til Komiteen om at besørge Dyrenes Pasning, Salg m. m.
				Fader.	Moder.				

(Udstillerens Navn og Stilling.)

Blanketter efter dette Skema maa, for at Dyrene skulle kunne æske Præmie, behørig udfyldte i 2 Exemplarer være tilstillede Forsamlingens Kommissionærer eller Sekretær inden den 15de April 1878. Dyrene skulle møde paa Dyrskuepladsen i Svendborg inden Tirsdagen den 2den Juli Morgen Kl. 7. Staldrumspengene skulle indbetales ved Anmældelsen.

Skema C.

Anmældelse af Maskiner, Redskaber og Apparater for Landbrug, Mejeribrug og forskjellige Binæringer; ligeledes af Apparater og Redskaber for Biavl, Biboliger, Skovbrug og Fiskeri.

Undertegnede, boende i

anmælder herved til Udstilling ved den 14de danske Landmandsforsamling 1878.

Maskinens eller Redskabets Navn.	Afdeling, Gruppe, Klasse og Hold.	Størrelse og Omfang.			Salgspris i danske Kroner (fortoldet).	Om Gjenstanden er forbedret og i hvilken Henseende.	Fabrikantens Navn og Adresse.	Den hele Plads, der ønskes til samtlige Gjenstande.				Ønskes Gjenstanden udstillet under Tag.	Om Udstilleren ønsker, at Komiteen skal besørge de udstillede Gjenstande solgte, og til hvem og hvorhen Udstilleren i modsat Tilfælde, eller hvis Salg ikke opnaaes, ønsker dem udleverede eller sendte.
								Paa Grundflade.		Paa Væg.			
		Længde.	Bredde.	Højde.				Længde.	Bredde.	Længde.	Højde.		

(Udstillerens Navn og Stilling.)

Blanketter efter dette Skema maa, for at Gjenstandene skulle kunne æske Præmie, behørig udfyldte i 2 Exemplarer være tilstillede Forsamlingens Sekretær inden den 15de April 1878. Gjenstandene skulle være i Svendborg inden den 17de Juni.

Skema **D**.

Anmældelse af Plantefrembringelser af Landbruget, Uld, Kjød, Flæsk og Svinefedt, Produkter for Landbruget, videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets Fremme, Stoffer til Mejeribrug, Biavlsprodukter og videnskabelige Hjælpemidler til Biavlens Fremme.

Undertegnede, boende i

anmælder herved til Udstilling ved den 14de danske Landmandsforsamling 1878.

Udstillings gjenstandens Navn eller Art.	Antal, Mængde eller Vægt.	Under hvilken Hoved-afdeling, Afdeling, Underafdeling, Klasse den ønskes bedømt.	Størrelse og Omfang.	Salgspris for opgivet Mængde eller Vægt.	Om produceret, forbedret eller samlet af Udstilleren eller af hvem Anden.	Størrelsen af Produktionen, svarende til den udstillede Prøve.	Oplysninger om Udstillingsgjenstandenes Produktionsmaade, Ejendommeligheder, Øjemed, Benyttelse o. s. v.	Om Udstilleren ønsker, at Komiteen skal besørge de udstillede Gjenstande solgte, og til hvem og hvorhen Udstilleren i modsat Tilfælde, eller hvis Salg ikke opnaaes, ønsker dem udleverede eller sendte.

(Udstillerens Navn og Stilling.)

Blanketter efter dette Skema maa, for at Gjenstandene skulle kunne æske Præmie, behørig udfyldte i 2 Exemplarer være tilstillede Forsamlingens Sekretær inden den 15de April 1878. Gjenstandene maa være afleveret til Komiteen i Svendborg før den 23de Juni.

Anmældelse af Mejeriprodukter.

Undertegnede, boende i

anmælder herved til Udstilling ved den 14de danske Landmandsforsamling 1878.

Udstillings-Gjenstandens Art.	Antal Stykker og omtrentlig Vægt.	Under hvilken af Mejeriprodukternes Grupper, Klasser og Hold den ønskes bedømt.	Størrelse og Omfang, saafremt det ikke fremgaaer af det Foregaaende.	Salgspris pr. dansk Pund Nettovægt, for udenlandske Sager inkl. Tolden.	Produktionsstedets Navn.	Koholdets Størrelse.	Oplysninger om Produktionsmaaden, om der staldfodres og om der benyttes Tilgift af Kraftfoder, Produktionens Størrelse og særegne Forhold ved Udstillingsgjenstandene.

(Udstillerens Navn og Stilling.)

Anmærkning. Opmærksomheden henledes paa, hvad der ifølge 83 og 85 for Smørrets og ifølge 88 og 90 for Ostenes Vedkommende bliver at iagttage ved disse Gjenstandes Indsendelse.

Blanketter efter dette Skema maa, for at Gjenstandene skulle kunne æske Præmie, behørig udfyldte i 2 Exemplarer være tilstillede Forsamlingens Sekretær inden den 15de April 1878. Ostene maa være afleverede til Komiteen i Svendborg før den 23de Juni, Smørret før den 28de Juni.

Skema **F**.

Anmældelse af Fiskeriprodukter.

Undertegnede, boende i

anmælder herved til Udstilling ved den 14de danske Landmandsforsamling 1878.

Produktets Navn og Mængde.	I hvilken Klasse Produktet ønskes bedømt.	Salgsprisen for Maal eller Vægt.	Af hvem produceret eller forbedret.	Produktionens Størrelse efter den udstillede Prøve.	Særlige Anmærkninger, Oplysninger, o. s. v.	Om Udstilleren ønsker, at Komiteen skal besørge de udstillede Gjenstande solgte, og til hvem og hvorhen Udstilleren i modsat Tilfælde, eller hvis Salg ikke opnaaes, ønsker dem udleverede eller sendte.

(Udstillerens Navn og Stilling.)

Blanketter efter dette Skema maa, for at Gjenstandene skulle kunne æske Præmie, behørig udfyldte i 2 Exemplarer være tilstillede Forsamlingens Sekretær inden den 15de April 1878. Gjenstandene skulle være i Svendborg inden den 23de Juni, med Undtagelse af let fordærvelige Sager, som modtages den 1ste Juli.

Indkvarteringsblanket.

I Henhold til Virksombedsplanen for den 14de danske Landmandsforsamling i Svendborg 1878 anmoder Undertegnede herved Forsamlingens Indkvarteringskomite om at anvise mig Logis under Landmandsmødet.

Hvilke Dage fra 1ste til 7de Juli.	Privatkvarterer i Byen.			Privatkvarterer i Omegnen ¼ à ½ Times Gang fra Byen.	Fælleskvarterer. Hvor mange Senge.	Bemærkning.
	Opholdsværelse.	Soveværelse. Hvor mange Senge.	Til hvilken Pris.			

Til

Indkvarteringskomiteen

for den 14de danske Landmandsforsamling

i Svendborg.

Navn:

Stilling:

Bopæl:

Postadresse:

5. Bekjendtgjørelser og Meddelelser om Mødet, Udstillingerne og Transportmidlerne.

Meddelelsen om at der skal afholdes et Landmandsmøde, om Tiden for dette, og om de Vilkaar, hvorunder der kan udstilles ved det og deltages i det, maa nødvendigvis søges givet en saa stor Udbredelse som muligt; denne Meddelelse maa bringes i god Tid til alle dem, der ville udstille, Indmeldelsesfristens Udløb maa atter og atter bringes Udstillerne i Erindring, samtidig med at de underrettes om de udvidede Transportmidler og de begunstigende Fragttaxter, den maa gjentages flere Gange i Vinterens Løb, da Erfaringen ellers noksom viser, hvor let den oversees eller glemmes, og især maa der i Tiden umiddelbart for Mødet spredes saa mange orienterende Oplysninger, at Lysten til at deltage kan støttes af et nogenlunde fortroligt Kjendskab til Mødets Enkeltheder, Indkvarteringsvilkaarene og de forøgede Kommunikationsmidler. Da nu tilmed en stor Del af det Publikum, som man maa ønske at drage med enten som Udstiller eller Deltager, vanskelig faaes i Tale eller bliver tilstrækkelig underrettet gjennem trykte Offentliggjørelser, er det endvidere nødvendigt, at den forberedende Komite søger i de nævnte Øjemed at have Medhjælpere spredte over hele Landet.

I Henhold hertil henvendte Komiteen sig tidlig i Efteraaret 1877 til ansete Mænd i alle Landets Byer og i de vigtigste Byer i Nordslesvig, Sverrig og Norge samt et Par Steder i Storbritanien, med Anmodning om at de vilde virke for Forsamlingen i deres respektive Egne, navnlig ved at understøtte Komiteen med Udstedelsen af Bekjendtgjørelser, Henvendelser om Bidrag, Uddeling af Virksomhedsplanen, Modtagelse af Anmældelser samt ved i det Hele, hvor det med Nytte kunde ske, at staa som Mellemmænd mellem Komiteen og deres nærmeste Kredse. Fra næsten alle Sider modtog Komiteen imødekommende Svar og kun i et Par Byer lykkedes det ikke at faae Kommissærer, medens derimod alle de Mænd, som ere nævnte foran Side 37 og 38 beredvillig paatoge sig det, for nogles Vedkommende endog meget betydelige Arbejde. —

Ved Siden heraf søgte man ved Henvendelser til Landboforeningerne og andre Landbrugsinstitutioner, ved Avertissementer i de fleste af Landets Aviser, ved at foranledige Redaktionsmeddelelser i Bladene og ved jævnlig at forsyne de landøkonomiske Blade med Oplysninger om Forberedelserne til Mødet at styrke og sprede Interessen for dette.

Virksomhedsplanen, der trykkedes i et Antal af 6000 Expl, fordeltes i December 1877 over Landet og Nabolandene, samtidig med at Kundgjørelser i Landets Blade henviste dem, der maatte ønske Planen, enten til Komiteens Kommissærer eller til Landmandsforsamlingens Bureau, Prinsens Palais, Kjøbenhavn.

Umiddelbart før Mødet opsloges med Vedkommendes Tilladelse paa alle Banestationer i Landet, paa Hovedstationerne i Skaane, paa alle Dampskibe, alle de større Hoteller og Gjæstgivergaarde i Byerne, de større Kroer paa Landet, Gadehjørnerne i de fyenske Byer, i Landsbyerne paa de omliggende Øer osv. en Plakat, vedføjet et Kort over Udstillingspladsen, og indeholdende de vigtigste Punkter Mødet vedrørende: Udstillingerne, Foredragene, Dagsordenen, Adgangsbetalingen osv.

Paa Rejsen til Svendborg søgtes de Besøgende end yderligere orienteret inden deres Ankomst ved at der i alle Banekupeer og Dampskibe var henlagt til fri

til fri Raadighed et stort Antal Aftryk af en saakaldet «Veiviser for Deltagerne i den 14de danske Landmandsforsamling», saalydende:

Forsamlingens Lokaler, Kontorer osv.

Indkvarteringsbureauet er paa Stationspladsen tæt ved Banestationen og Havnen (Forretningsfører: Kjøbmand Vandel).

Foredragssalen i Raadhuset paa Torvet.

Udstillingspladsen ved den sydvestre Udkant af Byen.

Hovedindgangen ved Lundeveien.

Sydøstre Indgang ved Jernbanens Holdeplads inden Indkjørslen i Byen.

Ved begge Indgange findes Garderober for Rejseløi og mindre Pakker (10 Ø. pr. Stk.).

Udsalg af Medlemskort ved begge Indgange (Forretningsfører: Kasserer Friis). Et Medlemskort koster 10 Kr., giver under hele Mødet Adgang til Udstillinger, Foredrag og Kraftprøven, til at løse Adgangstegn til en Udflugt og til Festmaaltiderne, saafremt Pladsen tillader, samt til senere gratis at erholde den trykte Beretning om hele Mødet.

Udsalg af Dagbilletter (Udgangsbilletter gives ikke) faaes ved begge Indgangene. Tirsdag 2 Kr., Onsdag 3 Kr., Torsdag 2 Kr., Fredag 1 Kr., Lørdag 50 Ø.

For Adgangen til Dyrskuet om Tirsdagen, da Bedømmelsen finder Sted, betales baade af Medlemmer og Ikkemedlemmer 4 Kr.

Udsalg af Kataloger findes ved begge Indgange. Kataloget for Dyrskuet koster 50 Ø., Redskabs- og Maskinudstillingen 25 Ø., Mejeriudstillingen 25 Ø., Produktudstillingen 25 Ø.; alle heftede sammen 1 Kr.

Udsalg af Medlemslister, Dommerliste, Præmielister à 5 Ø. pr. Stk. findes ved begge Indgange.

Udsalg af Kort over Udstillingspladsen à 25 Ø. findes ved begge Indgange.

Hoved-Bureauet er ved Hovedindgangen (Forretningsfører: J. C. la Cour.

Intendantur findes ved Hovedindgangen (Forretningsfører: J. Husom).

Dyrlægens Kontor er paa Dyrskuepladsen.

Post- og Telegrafkontor (Forretningsfører: Fuldm. Lassen). Alle Breve og Telegrammer til Forsamlingens Medlemmer udleveres fra det nævnte Kontor paa Udstillingspladsen nær ved Hovedindgangen; her findes tillige en offentlig Skrivestue, og Breve og Telegrammer kunne her indleveres til Afsendelse hvert fulde Klokkeslet. Pengebreve og Værdisager udleveres og indleveres kun ved Hovedpostkontoret paa Jernbanestationen).

Reisekontor sammesteds. Oplysning gives om alle Post-, Jernbane- og Dampskibsforbindelser til og fra Svendborg i Udstillingstiden.

Salgskontor for Udstillingsgjenstande (Forretningsfører: Agent Borgen) findes i Bureaubygningen.

Kontor for fundne Sager findes ved Hovedindgangen.

Betalingstoilet for Herrer findes paa Pladsens østre Side tæt ved Hovedindgangen.

Betalingstoilet for Damer findes paa Pladsens nordre Side tæt ved Hovedindgangen.

Udstillingspladsen er daglig aaben fra 7 Morgen til 8 Aften. Lukningen tilkjendegives ved Klokkeringning.

Kraftprøven afholdes Onsdag Kl. 2 paa «Hvidebæltet» ved Byens nordvestre Udkant.

Læsesaloner. Forsamlingens Læsesal, forsynet med Dagens Aviser, findes i Industriforeningens Lokale i Fruestræde. Tillige staaer Læseforeningens Lokale i Wandall's Hotel og Borgerforeningens Lokale i Fruestræde aaben for Forsamlingens Medlemmer.

Hoteller og Restaurationer.

Paa Udstillingspladsen:

Forsamlingens Spisesal, Restauratør Hansen fra den kgl. Skydebane
Frokost (koldt Kjøkken) daglig fra Kl. 8—12 à 2 Kr.
Diner og Kaffe daglig fra Kl. 1—6 à 3 Kr. 50 Ø.
Beværtning hele Aftenen.
Til Aabnings- og Festmiddagen have kun Medlemmerne Adgang og hertil faaes Billetterne i Kontoret ved Hovedindgangen til henholdsvis 6 og 14 Kr.

4 Spisetelte, koldt Kjøkken hele Dagen.
Prislisten findes opslaaet i Lokalet.

4 Drikkehaller.

4 Cigarboutikker.

I Byen:

Wandall's Hotel i Gerritsgade (Læseforeningens Lokale).
Plougs Hotel paa Torvet bag Raadstuen.
Borgerforeningen i Fruestræde; Restauration, Fyrværkeri Onsdag og Fredag Aften.
Petersens Gjæstgiveri, Hjørnet af Brogade og Havnepladsen.
Berthelsens Gjæstgiveri paa Torvet.
Hotel Valdemar i Møllergade.
Møllers Gjæstgiveri ved Stranden.
A. Hansens Restauration i Gjerritsgade.
Ole Knudsens Gjæstgiveri ved Torvet.
Jens Hansens Restauration paa Hjørnet af Møllergade og Ny Havnegade.

I Omegnen:

Kristiansminde, Restauration, Hornmusik fra Kl. 8—11 Aften, Torsdag Fyrværkeri Kl. 10 Aften.
Karoline-Amalielund, Restauration, Musik hver Morgen Kl. 7—9.
Høje Bøge, Restauration.
Troense, Dams Restauration.
— Troensegaards Restauration.

Derefter fulgte en specificeret Fortegnelse over Færdselsmidlerne til og fra Svendborg, Dampfærgen til Taasinge, Dampskibene til Kristiansminde og Troense, Droskekjørsler i Byen, Vognparkerne ved Hovedindgangen og ved Vindeby, samt om Bybudeinstitutionen.

Endelig bragte, ved de Rejsendes Ankomst til Svendborg, store Plakater paa Gadehjørnerne det væsenligte af «Vejviserens» Indhold i de Besøgendes Erindring.

I nær Forbindelse hermed staaer Komiteens Bestræbelser for at lette, udvide og ordne

Transport- og Kommunikationsmidler til og fra Svendborg.

Allerede i Sommeren 1877 henvendte Komiteen sig til Bestyrelserne for Statsbanerne, den sydfyenske, sjællandske, lolland-falsterske og østjydske Jernbane, til det forenede Dampskibsselskab og Bestyrelsen for Dampskibene mellem Korsør og Nyborg, Masnedsund og Oreboved, Dampskibene Thor, Rolf, Spodsbjerg, Svendborgsund, Thorseng, Ærø, Heimdal, Scandia og Hertha om fri Retourfragt for de ved Landmandsmødet udstillede Dyr, Redskaber, Maskiner og Produkter, samt til Havnebestyrelserne i Svendborg, Odense og Nyborg om Fritagelse for Havneudgifter og til Generaltolddirektoratet om Toldfrihed for Udstillingsgjenstandene, — alt i Lighed med de Begunstigelser, som i de angivne Retninger havde været tilstaaede de foregaaende Landmandsmøder. Herpaa modtoges imødekommende Skrivelser saaledes som der vil findes oplyst i foranstaaende Virksomhedsplan.

Ved Siden af denne Lettelse i Fragtomkostningerne maatte der søges udvirket en Udvidelse af Kommunikationsmidlerne i selve Udstillingstiden. Ogsaa i denne Henseende viste de forskjellige Institutioner, hvortil man henvendte sig, stor Imødekommen; alle de mindre Dampskibsselskaber, som regelmæssig befare Svendborg, lode deres Skibe foretage en Mængde Extratoure, og det forenede Dampskibsselskab viste Forsamlingen den Velvillie dels at etablere flere Router, saa at de anmeldte Dyr kunde bringes direkte til og fra Svendborg fra følgende Steder: Aalborg, Aarhus, Aggersund, Assens, Bandholm, Faaborg, Fejø, Guldborg, Kallehave, Koster, Kjøbenhavn, Kolding, Løgstør, Masnedsund, Malmø, Nykjøbing p. F., Orehoved, Samsø, Stege, Struer, Stubbekjøbing og Thisted, hvorom Almenheden ved Bekjendtgjørelser underrettedes d. 6te April, altsaa inden Anmældelsesfristens Udløb, og dels i selve Mødeugen at etablere, til meget nedsat Personfragt, flere Extratoure fra og til Aarhus, Kolding og Kjøbenhavn samt de paa disse Router liggende Mellemstationer.

Der afgik saaledes i Udstillingsugen Dampskibe fra Svendborg til nedennævnte Steder paa de hosføjede Tider, og der fandt selvfølgelig Ankomst af et lignende Antal Skibe Sted.

Dampskibe afgik til:

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.	Søndag.
Rudkjøbing	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.
	9¾ —	9¾ —	9¾ —	9¾ —	9¾ —	9¾ —	9¾ —
	2 Em.	12½ Em.	12½ —	12½ Em.	12½ Em.	12½ Em.	2 Em.
	7 —	2 —	2 —	2 —	2 —	2 —	7 —
		2¼ —	2¼ —	2¼ —	2¼ —	2¼ —	
		7 —	7 —	7 —	7 —	7 —	
		8 —	8 —	8 —	8 —	8 —	
Marstal	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.	6½ Fm.
	7 Em.	7 Em.	7 Em.	7 Em.	7 Em.	7 Em.	7 Em.
		8 —	8 —	8 —	8 —	8	
Ærøeskjøbing	9¾ Fm.	9¾ Fm.	9¾ Fm.	9¾ Fm.	9¾ Fm.	9¾ Fm.	9¾ Fm.
	2¼ Em.	2¼ Em.	2¼ Em.	2¼ Em.	2¼ Em.	2¼ Em.	2¼ Em.
	7 —	7 —	7 —	7 —	7 —	7 —	7 —

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.	Søndag.
Faaborg	6 Fm.	9 Fm.	9 Fm.	9 Fm.	6 Fm.	1 Em.	—
		1 Em.	1 Em.	1 Em.	1 Em.		
		6 —	6 —	6 —	11 —		
		$10^1/_2$	$10^1/_2$	$10^1/_2$			
Aalborg	—	—	—	—	—	10 Em.	
Assens	6 Fm.	—	—	9 Fm.	6 Fm.	—	1 Nat.
					9 Em.		
Nakskov	3 Em.	3 Em.	3 Em.	3 Em.	3 Em.	3 Em.	10 Em.
		10 —	10 —	10 —	10 —	10 —	
Kolding	6 Fm.	—	8 Em.	9 Em.	6 Fm.	—	1 Nat.
	—	—	—	—	9 Em.	—	—
Aarhus	7 Em.	—	9 Fm.	11 Em.	—	10 Em.	—
Masnedsund	6 —	—	4 Fm.	—	—	4 Fm.	3 Fm.
	—	—	6 Fm.	—	—	—	6 —
	—	—	—	—	—	—	1 Em.
Korsør	—	2 Em.	2 Em.	2 Em.	2 Em.	2 Em.	—
Sønderborg og							
Flensborg	—	1 Em.	1 Em.	1 Em.	1 Em.	1 Em.	—
Kjøbenhavn	—	—	6 Fm.	—	«Erna»	6 Fm.	3 Fm.
	—	—	—	—	om	«Randers»	6 —
	—	—	—	—	Aftenen.	—	1 Em.

En ikke mindre Imødekommen blev Forsamlingen viist fra Jernbanebestyrelsernes Side. For Statsbanernes Vedkommende var der kun Anledning til at anmode om et Extratog til Svendborg tidlig om Morgenen hver Dag i Udstillingsugen og et retournerende Aftentog samme Dage, og denne Anmodning blev imødekommet ved et Extratog fra Frederits Kl. 7 Morgen (d. 5te og 6te Juli tillige fra Horsens Kl. 5 Morgen), der atter vendte tilbage fra Svendborg Kl. 9 Aften. Men for den sydfyenske Banes Vedkommende, der foruden sine egne Lokalrejsende skulde befordre alle dem, der rejste til Svendborg med Statsbanen via Odense og hvor der derfor maatte ventes en meget stor Trafik, særlig d. 5te og 6te, maatte Anmodningerne faa et langt større Omfang, og naar disse ikke blot bleve imødekomne, men ogsaa i fuldeste Maal skete Fyldest, saa skyldes dette den overordentlig beredvillige, energiske og dygtige Maade, hvorpaa Trafikken blev ledet paa denne Bane, uagtet at de stærke Stigninger paa Banelinien, hvorved man tvinges til at gaa med smaa Tog, Savnet af Dobbeltspor paa enkelte Stationer, den ringe Plads til Vognrangering i Svendborg osv. vanskeliggjør en forceret Trafik paa denne Bane. Da det muligvis kan have sin Interesse for fremtidige Dispositioner ved kommende Møder at se, hvor meget der i denne Retning kan præsteres af en lokal Banegren, skulle vi kortelig omtale den af den sydfyenske Banes Bestyrelse i denne Anledning trufne Ordning.

For at forhindre den saavel for Publikum som for Jernbanen generende Sammenstimlen af Passagerer paa Hovedstationen i Svendborg, hvor samtidig Expedition af ankommende og afgaaende Tog vilde finde Sted, samt tillige for at yde de til Landmandsforsamlingen ankommende Passagerer en let Adgang til Udstillingspladsen, blev der i umiddelbar Forbindelse med denne anlagt en Interimsstation, bestaaende af et Omløbsspor i Forbindelse med en Perron. Alle til Svendborg ankommende Tog standsede ved denne Interimsstation for

at afsætte Passagerer, hvorimod alle fra Svendborg afgaaende Tog bleve expederede fra Bystationen.

Da sydfyenske Jernbanes Materiel neppe vilde være tilstrækkeligt til Befordring af Passagerer m. v., blev der af Statsbanerne lejet 2 Lokomotiver med Betjeningsmandskab, ligesom der ogsaa ved Overeenskomst med disse Baner blev truffen det Arrangement, at Statsbanens Personvogne gik ind paa sydfyenske Jernbane.

Endel Togpersonale fra den hollandske Bane blev ved Driftsbestyrer Larsens Velvillie afgivet til Assistance for sydfyenske Bane.

I Dagene fra den 2den til den 6te Juli, begge Dage incl. bleve følgende Tog daglig expederede over den sydfyenske Jernbane:

Fra Odense Kl. 5.00; 7.00; 7.40; 9.00; 9.30; 12.20; 4.45; 8.10; 9.30.
» Svendborg - 5.30; 6.55; 9.40; 2.30; 4.00; 5.45; 7.20; 7.50; 9.00; 10.10.
» Stenstrup til Svendborg Kl. 4.55 Eftm.

Da disse Tog udelukkende blev holdt disponible for Passagertrafikken, blev der, saavidt fornødent expederet Natgodstog over Banen, nemlig fra Odense Kl. 12.15 og fra Svendborg Kl. 2.35 Nat.

I Tidsrummet fra den 1ste til den 7de Juli blev følgende Passagerantal befordret over Banen.

	Til Svenborg.		Fra Svendborg.	
	Enkelte Billetter.	Dobbelte Billetter.	Enkelte Billetter.	Dobbelte Billetter.
Den 1ste Juli	263	112	47	19.
« 2den «	261	356	62	22.
« 3die «	302	739	90	72.
« 4de «	302	2.102	188	127.
« 5te «	273	2.099	455	688.
« 6te «	332	1.656	578	83.
« 7de «	42	106	429	93.
Ialt	1775	= 7.170	1849	= 1104.

Ialt blev der saaledes af Passagerer befordret:

Til Svendborg . . . 10.049 Passagerer
Fra « . . . 10.123 «

Ialt 20.172 Passagerer.

Den 5te Juli befordredes det største Antal, nemlig ialt 6300 Personer til og fra Svendborg.

Vognladningsantallet kan kun tilnærmelsesvis angives, da der indgik Vogne med Udstillingsgods adresserede ikke til Udstillingen men til andre Modtagere.

Til Svendborg indgik c. 65 Vognladninger Gods og
« 50 « Kreaturer.

Efter Landmandsforsamlingens Ophør den 6te Juli paabegyndtes Indladningen af Kreaturerne c. Kl. 8 Aften.

Kl. 9.00 afgik med et Persontog 4 Vognladninger
« 1.20 Nat « « Extratog 22 «
« 2.35 « « « do. 14 «

ialt 40 Vognladninger.

6. Udstillingspladsen.

Svendborg Bys Beliggenhed og Omegn frembød i nogle Retninger særdeles heldige, i andre Retninger meget uheldige Vilkaar for Indordningen af et Landmandsmøde. I førstnævnte Henseende fremhæves navnlig, at den ligger som Midtpunkt ikke blot i en overordentlig smuk, men ogsaa i en frugtbar Egn, der saa at sige danner Opland for den til alle Sider, thi de frugtbare Øer Taasinge, Langeland, Ærø osv. kunne paa en Maade regnes for dens Opland paa Søsiden, og samtidig med at den ved sin Jernbane staaer i Forbindelse med alle Fyens Egne, tilsteder dens gode Indsejling og Havn en let Adgang fra fjernere Egne: Øerne, Nørre- og Sønderjylland. Det var paa Grund af disse Fordele, der ere saa iøjnefaldende, at Delegeretmødet 1874 næsten enstemmig besluttede, at den 14de danske Landmandsforsamling skulde afholdes i Svendborg. De uheldige Sider ved dette Valg vare dels ukjendte, dels bleve de ikke fremhævede, og dog vare de af en saa væsentlig Art, at de nødvendigvis maatte faa en stor Indflydelse paa Mødets Plan og økonomiske Status. Medens man ikke tidligere havde valgt nogen By til Mødested uden at være nøje kjendt med de Lokaliteter, den kunde stille til Landmandsforsamlingens Raadighed, synes der ved Valget af Svendborg ikke at være taget noget stærkt Hensyn hertil, og dette var desværre netop Byens svageste Side. Med Undtagelse af Raadhussalen, hvortil Adgangen endog var mindre heldig, fandtes der ikke i Byen et eneste større Lokale, som egnede sig til Udstillingsrum for en eller anden af de betydelige Udstillinger, der samles ved et Landmandsmøde; de smaa Lokaler, hvorom der muligvis kunde have været Tale, laa saa spredte og afsides, at de allerede af den Grund ikke kunde bruges. Komiteen maatte derfor strax gjøre sig fortrolig med Tanken om, at den selv maatte sørge for Tilvejebringelsen og Opførelsen af alle de Lokaler, den skulde bruge med Undtagelse af et Foredragslokale, hvortil Raadhnussalen kunde bruges, og hvortil Byraadet da ogsaa redebont stillede den til Komiteens Raadighed. Men ogsaa da Komiteen i Byens umiddelbare Nærhed skulde søge en Plads tilstrækkelig stor og jævn til at tilfredsstille de Fordringer, som vore udvidede Landmandsmøder nu stille til en Udstillingsplads, viste der sig betydelige Vanskeligheder; medens de fleste tidligere Møder have kunnet drage Fordel af en jævn og stor Exercerplads, der tilmed omtrent gratis er overladt dem af Militærautoriteterne, kunde her en tilstrækkelig stor Plads (omtr. 12 Tdr. Land) kun bringes tilveje ved at leje og sammenlægge flere Smaamarker, sløjfe Hegn, som atter skulde opføres, dræne lavtliggende side Partier, anlægge Veje til Pladsen, foretage Udgravninger og Planeringer eller ogsaa aflige Bygningerne ved at løfte deres laveste Ender paa Pæle osv.

At Ordningen af Pladsen og Opførelsen af Bygningerne af alle de her anførte Grunde vilde gjøre Mødet kostbart var indlysende, og allerede heri laa derfor en tilstrækkelig Grund for Formanden til fra første Begyndelse af at søge gjennemført den strængeste Økonomi, noget hvortil end yderligere de trykkede Tider og det derved forventede mindre Besøg maatte opfordre. Paa den anden Side maatte man søge ved direkte Foranstaltninger at støtte Mødets finantsielle Status, dels ved at udsende Opfordringer om at yde Bidrag til et endnu større Antal Landmænd og landøkonomiske Institutioner end tidligere, dels ved at lade alle Udstillere, der krævede bedækket Rum til deres Udstillingsgjenstande, betale derfor (herved inkom foruden Staldpenge 1648 Kr.) dels ved mod Betaling at overlade Fabrikanter aabne Stadepladser til en samlet Fremstilling af deres Redskaber og Maskiner (herved indkom 1743 Kr.), dels ved at lade de Besøgende betale baade Kataloger, Præmielister osv. (herved indkom 1588 Kr.)

og dels og navnlig ved at søge Interessen for Mødet vakt og Adgangen til det lettet, af hvilke Grunde der bl. a. ved Docent Fjords sagkyndige og velvillige Medvirkning byggedes et Ishus og foretoges Forsøg med Opbevaring af Is, ligesom ogsaa alt Mejerimateriels Samling i en enkelt Udstilling maatte siges at være tidsvarende; og ved at formaa det sydfynske Baneselskab til at lægge et Undvigespor ind til Udstillingspladsen, samt ved at formaa saavel dette Baneselskab som Statsbanerne og Dampskibsselskaberne til at sætte en Mængde Extratoure i Gang, tildels mod stærkt nedsat Betaling, søgte man at lette Adgangen, og derved at forøge Frekventsen.

Havde den forberedende Komite saaledes flere Vanskeligheder at overvinde, saa medførte dog enkelte af de mislige Forhold ved Siden heraf ogsaa væsentlige Fordele. Det blev saaledes f. Ex. muligt for første Gang at samle alle de forskjellige Udstillinger paa en og samme Plads, hvilket ikke blot giver et mere samlet og helt Billede og den Besøgende en fyldigere Benyttelse af hans Tid, men det letter ogsaa Komiteen Ledelsen af Arbejdet og Kontrollen med Ordningen, Udstillingsgjenstandene og Besøget. Dernæst vanskeliggjorde vel det bakkede Terrain og Pladsens uregelmæssige Form at faa de forskjellige Bygningskomplexer lagte saa harmonisk, som ønskeligt kunde være, men dels overvandtes de væsentligste Ulemper herved ved den utrættelige Iver og Redebonhed hvormed Amtsvejinspektør Husen søgte at bøde herpaa, først med at lægge ækvidistante Kurver ind paa hele Pladsen og senere ved at foretage en Mængde Nivellements og Afpælninger for at prøve de forskjellige Arrangements, og dels benyttede Bygningsinspektøren, Arkitekt Eckersberg, den Frihed han havde ved Opførelsen af de mange nye Bygninger paa en heldig Maade, og det kan derfor sikkert siges, at Skuet af den under Mødet af Flag og Grønt smagfuldt smykkede Plads med det dejlige Svendborgsund og Taasinge i Baggrunden netop ved sit couperede og skraanende Terrain gjorde et særdeles tiltalende Indtryk paa den Besøgende, der fra Hovedindgangen traadte ind paa Pladsen.

Af den medfølgende Plan vil man iøvrigt se, hvorledes de forskjellige Lokaler vare fordelte; til deres indre Ordning skulle vi senere komme tilbage ved Redegjørelsen for de enkelte Afdelinger: Dyrskuet, Redskabssamlingen og Produktudstillingen, og her skal derfor kun tilføjes et Par Ord om de andre Lokaler. Medens Bureauet ellers altid har ligget borte fra Pladsen, var det denne Gang til stor Lettelse for alle Parter, saavel de Besøgende som de Forretningsførende, henlagt ved Hovedindgangen til Pladsen, og medens der i Bureauet plejer at være samlet en Mængde forskjellige Forretninger, vare disse denne Gang henlagte til særlige Lokaler; saaledes fandtes et særligt Bureau for Indtegning af Medlemmer til Højre ved Hovedindgangen, med en Filial ved den sydøstre Indgang; ligeledes var Udsalget af Kataloger, Dommerlister, Præmielister og andre trykte Meddelelser henlagt til særskilte Salgsboder paa Pladsen, hvorfra tillige ambulante Udsalg fandt Sted; dernæst bleve Breve, Aviser og Telegrammer, som tidligere ere blevne udleverede fra Bureauet, afleverede i et særligt Post-, Rejse- og Telegrafkontor, hvor der tillige til de Besøgendes Bekvemmelighed var indrettet en offentlig Skrivestue, og hvorfra der hver Time besørgedes Breve og Telegrammer til de egentlige Post- og Telegrafkontorer i Byen. Paa Pladsen var tillige opført Aftrædelsesværelser for Dommerne og Komiteen, Salgskontor for Udstillingsgjenstandene, Politi- og Brandstation med Kontor for fundne Sager, Betalingstoiletter etc.; ved Indgangen fandtes Garderober, Bytte- og Billetkontorer, og endelig var der ved større og mindre Drikkehaller, ved Cigarboutikker, Frugtboutik og flere Frokosttelte foruden Forsamlingens store Spisesal sørget for Forplejningen. — Endnu skal kun

gjøres opmærksom paa, at der til Venstre for Hovedindgangen fandtes et Kontor med tilhørende Gaardsplads for Intendanturen. Medens nemlig de Forretningsførende tidligere direkte hos Kjøbmændene osv. have rekvireret de mangfoldige forskjellige Gjenstande, som de skulde bruge ved deres Udstillingers Installation, blev det derimod ved nærværende Møde ordnet saaledes, at alle Rekvisitioner afleveredes til en enkelt Mand, der da udelukkende havde at gjøre de nødvendige Indkjøb, og som da ved sit nøjere Kjendskab til de Handlende og ved det samlede Indkjøb kunde skaffe betydelig billigere Priser og udføre bedre kontrollerede Kjøb. Denne Ordning viste sig særdeles heldig, og vil sikkert altid gjøre det, selv om det ikke skulde lykkes de kommende Møder at formaa en saa ihærdig, omhyggelig og kyndig Mand til at overtage dette besværlige Arbejde, som den 14de Landmandsforsamling heldigvis havde fundet i forhenværende Smedemester Jørgen Husom.

Angaaende Indkvateringsbureau, Læseværelser etc., henvises til det senere Afsnit om «Forskjellige Foranstaltninger i de Besøgendes Interesse.»

Til «Kraftprøven» med de ældre Heste benyttedes en Mark tæt ved Byen, det saakaldte «Hvidebælte».

I naturlig Forbindelse med Udstillingspladsens Ordning og Udsmykning maa nævnes, at medens Vejret i den nærmeste Tid inden Mødet havde været særdeles smukt, var det i selve Mødeugen temmelig uheldigt, og navnlig bragte Fredagen og Lørdagen baade Storm og meget stærk Regn, hvilket i høj Grad hindrede det store Antal Besøgende disse to Dage i at drage fuld Nytte af det store Undervisningsapparat, der var samlet, ligesom ogsaa Udstillingspladsens tiltalende Indtryk derved stærkt svækkedes; heldigvis bragte begge Dages Eftermiddag nogle Timers godt Vejr, der da benyttedes saa meget ivrigere.

7. Dagsordningen.

Den oprindelige vedtagne Dagsorden blev i det Væsentlige fulgt; kun besluttede man sig til at henlægge Præmieuddelingerne til tidligere Tider end der oprindelig var bestemt og fulgt ved det foregaaende Møde, for derved hurtigere at lade de Besøgende drage Nytte af den Vejledning, som Bedømmelsens Præmiering vilde være for dem. Den fulgte Dagsordning var følgende:

Torsdagen den 27de Juni Kl. 8 Aften

samles Dommerne for Redskabsudstillingen med Subkomiteen for denne, modtage Originalanmældelserne, Kataloger og Dommertegn, og Bedømmelsen paabegyndes Fredag den 28de Juni Morgen.

Mandagen den 1ste Juli.

Kl. 10 Formd. samles Dommerne for Majeriaparater, Smør og Ost med vedkommende Subkomite i Mejeriudstillingsbygningen for at modtage Originalanmældelserne, Kataloger og Dommertegn og paabegynde Bedømmelsen.

Kl. 3 Eftermd. samles Dommerne for Produkt-, Biavl-, Skovbrug- og Fiskeriudstillingerne med vedkommende Subkomite for at modtage Originalanmældelserne, Kataloger og Dommertegn og paabegynde Bedømmelsen.

Kl. 8 Aften samles Dommerne for Dyrskuet med Subkomiteen for dette paa

Raadhuset for at de enkelte Dommerudvalg kunne faae Lejlighed til at konstituere sig og i Samling forhandle om ensartede Regler for Bedømmelsen etc., samt for at modtage Originalanmældelserne, Dommerprotokoller, Dommertegn og Kataloger, saa Bedømmelsen kan begynde næste Morgen.

Tirsdagen den 2den Juli.

Kl. 9½. Aabningsmøde ved Hovedtribunen. Formanden for den forberedende Komite, Amtmand, Greve Brockenhuus-Schack, giver en Oversigt over Komiteens Virksomhed og overdrager Forsædet til Landmandsforsamlingens Præsident, Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg, der derpaa uddeler de ved Redskabsprøven og for de udstillede Redskaber og Maskiner tilkjendte Præmier. Derefter meddeler Formanden for Redskabsdommerne, Kapitain Bluhme, fra en Tribune i Redskabshuset en orienterende Oversigt over Redskabsprøven og over de udstillede Redskaber og Maskiner.

Kl. 12. Fra en Tribune ved Ishuset eller fra Hovedtribunen holder Docent Fjord et Foredrag over Opbevaringen og Anvendelsen af Is og Sne for Mælkeribrug, særlig med Hensyn til de ved hans Forsøg indvundne Erfaringer. Forsøgene i det opførte Ishus forklares, og et Erindringsblad til Foredraget uddeles.

Kl. 2. Præsidenten uddeler fra Hovedtribunen Præmierne for Mejeri-, Landbrugs-, Biavls-, Skovbrugs- og Fiskeriprodukter.

Kl. 3—5. Plove prøves i Grønjord og Brakjord; tillige prøves Harver, Slaa- og Mejemaskiner; Alt ved Lundevejen.

Kl. 5. Aabningsmiddag i Forsamlingens store Spisesal.

Onsdagen den 3die Juli.

Kl. 8. Foredrag i Raadhussalen af Prof. Jørgensen om Sædskiftet.

Kl. 9½. Foredrag i Raadhussalen af Dyrlæge Jessen over Udstillingen af Kjødkvæg og fedt Slagtekvæg.

Kl 11½. Præsidenten uddeler fra Hovedtribunen Præmierne for Hornkvæg, Faar, Svin og Fjerkræ. Samtidig vises det præmierede Kvæg og do. Faar i Ringen.

Kl. 2. Kraftprøve for ældre Hingste. Fortegnelse over de Heste der skulle deltage i Kraftprøven, uddeles ved Indgangen til Kraftprøvepladsen paa Hvidebællet.

Kl. 4—6. Tærskeværker, Teglværksmaskiner og Tørvemaskiner prøves paa Udstillingspladsen.

Torsdagen den 4de Juli.

Kl. 7. Foredrag i Raadhussalen af Inspektør Buus over Udstillingen af Malkekvæg.

Kl. 8¼. Foredrag i Raadhussalen af Professor Prosch over Udstillingen af Heste.

Kl. 1. Kongen og Kronprinsen modtages ved Hovedindgangen. Fra Hovedtribunen finder Uddelingen af Hesteskuets Præmier Sted samtidig med, at de præmierede Dyr forevises i Ringen.

Kl. 2—4. Slaa- og Mejemaskiner prøves ved Lundevejen; Tærskeværker Halmbaands- og Teglværksmaskiner prøves paa Udstillingspladsen.
Kl. 5. Festmiddag i Forsamlingens Spisesal til Ære for Hs. Majestæt Kongen og Hs. Kgl. Høihed Kronprindsen.

Fredagen den 5te Juli.

Hele Dagen Udflugter for Landmandsforsamlingens Medlemmer, nemlig:
Kl. 9 Form. til Broholm og Glorup, fra Torvet i Svendborg, Fører Kammerjunker Sehested.
Kl. 9,40 Form. til Brahetrolleborg og Holstenshus, Afgang fra Banegaarden, Fører Jagtjunker Paulsen.
Kl. 9,40 Form. til Odense, Afgang fra Banegaarden, Fører Grosserer Esman.
Kl. 9,45 Form. til Ærøeskjøbing med Dampskibet «Ærø», Fører Godsejer Jørgensen.
Kl. 11 Form. til Tranekjær med Dampskibet «Faaborg», Fører Greve Chr. Ahlefeldt-Laurvigen.
Kl. 12 Middag til Ravnholt over Peterstrup, Afgang fra Banegaarden, Fører Kammerherre Sehestedt-Juul.

Dampskibet «Malmø» vil Kl. 11, 2 og 5 ved det forenede Dampskibsselskabs Imødekommen foretage Lysttoure i Svendborgsund med Landmandsforsamlingens Medlemmer. Medlemsbaandet giver Adgang.
Kl. 9—11. De præmierede Dyr forevises i Ringen.
Kl. 11—1. Plove, Harver, Grubbere og Tromler prøves paa C. Krøyers Mark.
Kl. 3—5. Slaa- og Mejemaskiner prøves ved Lundevejen.
Kl. 4—6. De præmierede Dyr forevises i Ringen.

Løverdagen den 6te Juli.

Kl. 9. Foredrag i Raadhussalen af Skolelærer Nielsen i Ørslev om Græsmarkerne.
Kl. 11. Diskussion i Raadhussalen om skadelige Insekter, indledes med et Foredrag af Dr. phil. Meinert.
Kl. 10—12. De præmierede Dyr forevises i Ringen.
Kl. 12—3. Plove, Harver og Tromler prøves ved Grønjords Behandling paa Ribers Mark.
Kl. 3—5. De præmierede Dyr forevises i Ringen.

NB. Ejerne eller Vogterne af de udstillede Dyr maa fra Kl. 12—3 henvende sig i Dyrskueinspektørens Kontor for at betale det modtagne Kraftfoder og modtage Retourbeviser for de udstillede Dyr.

Udstillingspladsen aabnes daglig Kl. 7 Formiddag og lukkes Kl. 8 Aften. Lukningen tilkjendegives ved Klokkeringning. Uhret paa Redskabshusets Front tjener som Forsamlingens Normaluhr.

Ishuset er daglig aabent fra 10—4, og Isforsøgene forklares af Docent Fjord og Overlærer Hammershøj.

Det kongelige danske Landhusholdningsselskabs Bestyrelsesraad holder Møde i Raadhussalen Onsdagen den 3die Juli, Kl. 6.

Foreningen for indenlandsk Frøavl holder Generalforsamling i Raadhussalen Onsdagen den 3die Juli, Kl. 11.

Biavlerselskabet holder Generalforsamling og Diskussionsmøde paa Raadhuset Tirsdag den 2den Juli, Kl. 2, og Onsdag den 3die Juli, Kl. 3½.

Onsdagen den 3die Juli, Kl. 6, afholdes Auktion over forædlede Heste og Korthorns-Kvæg paa den til Kraftprøve benyttede Plads.

Landmandsforsamlingens Aabning samt Uddelingen af Præmier for Maskiner og Redskaber.

Tirsdagen den 2den Juli, Formiddag Kl. 9½, samledes Landmandsforsamlingens Medlemmer foran den paa Pladsen opførte Tribune, paa hvilken den forberedende Komites Medlemmer havde taget Plads. Efterat et Musikkorps havde spillet Melodien til: «Der er et yndigt Land», aabnede Formanden for den forberedende Komite, Amtmand, Greve Brockenhuus-Schack den 14de danske Landmandsforsamling med følgende Ord:

Som Formand for den forberedende Komite skal jeg have den Ære at aabne den 14de danske Landmandsforsamling, og skal det første Ord, der lyder paa denne Tribune være, at jeg byder de hertil ankomne Gjæster velkomne til Svendborg By, hvis Beboere anse det for en stor Ære, at Landmandsforsamlingen holdes her og nære det mest levende Ønske om, at de mange Gjæster, som vi ville se her i disse Dage, ville blive tilfredse med Opholdet.

Naar jeg skal fremhæve, hvad der har været et Særpræg ved den forberedende Komites Virksomhed, da maa jeg sige, at den navnlig fra Begyndelsen har virket under et stærkt Tryk, et Tryk, som har været foranlediget ved den slette Høst, vi havde ifjor, og som nødvendigvis maatte forudsees at ville faa Indflydelse paa Redebonheden og Evnen til at yde frivillige Bidrag, paa Villien til at udstille Dyr og Redskaber og paa Antallet af de Besøgende, der kunde ventes hertil i disse Dage. Foruden den daarlige Høst maatte Krigen i forrige Aar fremkalde Frygt hos Komiteen, for at Resultatet skulde blive mindre heldigt.

Det har derfor været naturligt, at der saavel i som udenfor Komiteen har rejst sig Betænkeligheder, og at det Spørgsmaal er opkastet, om det ikke maatte være rigtigt at søge Landmandsforsamlingen udsat til et andet Aar, hvor man kunde vente at virke under lysere Forhold. Den samlede Komite behandlede dette Spørgsmaal i et i Novbr. f. A. afholdt Møde, men Komitteen kom til det Resultat, at vi ikke kunde gjøre Skridt til Udsættelsen. Det maa nemlig erindres, at det paa det i Juni Maaned ifjor paa Landbohøjskolen afholdte Delegeretmøde var Gjendstand for en langvarig Forhandling, om Landmandsforsamlinger skulde holdes hvert 3die eller hvert 5te Aar, men det blev med overvejende Flertal bestemt, at der ikke skulde ske Forandring i den hidtilværende Praxis, at holde den hvert 3die Aar. Det maa ogsaa erindres, at i Juni Maaned f. A. vare Udsigterne til en tilfredsstillende Høst ikke gode, Pengeforholdene meget ugunstige og Krigen mellem Rusland og Tyrkiet i fuld Gang. Naar der altsaa paa Delegeretmødet ikke desto mindre var vedtaget, at Landmandsforsamlingen skulde holdes i 1878, saa følger det

af sig selv, at Komiteen ikke kunde anse sig berettiget til at foranledige en Udsættelse, med mindre der efter Delegeretmødet var indtraadt Forhold, der vare ugunstigere end da Mødet holdtes; dette kunde imidlertid ikke siges, Tiderne vare ligesaa ugunstige i Juni som i Novbr. Vi besluttede derfor at arbejde løs i Haabet om, at 1878 vilde frembyde gunstigere Betingelser, og disse synes ogsaa nu at være indtraadte. Vi ere derfor rigtig glade over, at Udsættelsen ikke fandt Sted, thi saa var en Del Penge, dem vi i Forvejen ikke havde Overflødighed paa, udgivne til ingen Nytte. Jeg skal imidlertid endnu tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at det har været forbundet med ikke faa Vanskeligheder at forberede Afholdelsen af en Landmandsforsamling i Svendborg. Byen er blottet for større offentlige Bygninger, der egne sig til at optage Produkter og Redskaber. Vi have derfor maattet opføre Bygninger til alt, hvad der skal udstilles under Tag, hvilket naturligvis har medført store Omkostninger; vi have maattet anvende ikke saa ganske Lidt til Leje af Pladsen, hvor Udstillingen holdes, og det bakkede Terrain, der findes overalt her ved Byen, har medført, at vi have maattet anvende Meget paa Jordarbejde. Jeg troer imidlertid, at de Vanskeligheder, som Komiteen i saa Henseende har havt, ere til ubestridelig Fordel for de Besøgende; thi det er herved opnaaet, at Alt, hvad der hører til Udstillingen, er samlet paa samme Plads, og navnlig at Alt, hvad der hører til Mejerivæsenets Omraade, er samlet i et Komplex af Bygninger, der ligge tæt op til hinanden.

Naar jeg imidlertid nu i det Foregaaende har fremhævet Vanskelighederne og Trykket, saa maa DHrr. endelig ikke tro, at vi have ladet os nedtrykke af disse Forhold, eller at vi hele Vinteren ere gaaede omkring med Ansigter prægede af Melankoli og Mismod. Dette er langtfra Tilfældet; thi ved Siden af Vanskelighederne have vi ogsaa kunnet glæde os over mange Lyssider. Som saadanne maa jeg nævne den store Interesse, som Hs. Maj. Kongen og Hs. kgl. H. Kronprinsen have vist Forsamlingen, den store Imødekommen, som Komiteen har fundet her i Byen, hvor vi have fundet mange og gode Kræfter, der ikke have sparet nogensomhelst Ulejlighed for at medvirke til et godt Resultat. Vi have fra Regjering og kommunale Myndigheder samt Sparekasser modtaget store Bidrag, ligesom vi have opnaaet Lettelser i Transportomkostninger, Transportmidler og Havnepenge. Men jeg maa ogsaa specielt fremhæve den store Imødekommen, vi have fundet hos Bestyrelsen for den sydfyenske Jernbane, ved hvis Foranstaltning der er lagt et Sidespor, hvorved det er opnaaet, at de Rejsende fra Jernbanekupeen kunne gaa lige ind paa Festpladsen.

Jeg vil derfor rette en varm Tak til alle dem, der have støttet os i vore Bestræbelser, men blandt dem, som vi skylde Tak, maa jeg først og fremmest nævne Hs. Maj. Kongen og Hs. kgl. H. Kronprindsen, der ikke alene have skjænket Landmandsudstillingen store Pengebidrag, men tillige have havt den store Naade at ville beære Landmandsforsamlingen med deres høje Nærværelse. Vi have i lang Tid her i Svendborg og Omegn glædet os til at se vor Konge og Kronprinds i vor Midte, og jeg er vis paa, at disse Følelser deles i fuldt Maal af alle dem, der fra fjernere Egne ere komne hertil.

Til Slutning beder jeg DHrr. at være skaansomme i deres Dom; Byen er kun lille, og kan ikke afse saa mange og saa gode Værelser, som vi havde kunnet ønske; vi føle bedst selv Manglerne og vide, at Meget kunde have været anderledes og bedre, men Evnen svarer ikke altid til Villien.

Med disse Ord erklærer jeg den 14de danske Landmandsforsamling for aabnet, men forinden jeg giver Ordet til Landmandsforsamlingens højagtede Præsident, Hs. Exc. Hr. Overkammerherre, Lehnsgreve Holstein til Holsteinborg,

beder jeg de DHrr. istemme et Leve for Hans Majestæt Kong Kristian den Niende!»

Denne Opfordring fulgtes af et ni Gange gjentaget levende Hurra.

Præsidenten: «Mine Herrer! Vor fortræffelige forberedende Komites højagtede Formand har givet dem et kort Overblik over, hvad der er hændet, siden de Delegeredes Møde i Fjor slog fast, at den 14de almindelige danske Landmandsforsamling skulde afholdes i Svendborg. Han har udtalt den Tak til alle Vedkommende, som Komiteen føler Trang til at bringe. Mine Herrer! Jeg tillader mig at supplere det, der blev udtalt af den forberedende Komites Formand, med at udtale et Par Ord om den Virksomhed, som Komiteen har udfoldet. Det er klart, at efterhaanden som Forholdene skride frem, forøges og voxe ogsaa de Krav og Forretninger, som stilles til en Landmandsforsamling, og som derfor nærmest falde paa den forberedende Komite. Naar vi sammenligne det, vi se her paa denne Plads, med det, vi saa for 2 til 3 Landmandsmøder tilbage, ville vi finde, at der er overordentlig stor Forskjel, ikke blot for Pladsens Vedkommende — og denne Gang ligger den i en af de skjønneste Egne paa en af dens skjønneste Pletter, der er enhver dansk Mand saa kjær — men ogsaa med Hensyn til Udstillingerne. Jeg tør som den, der har den Ære at være den 14de almindelige danske Landmandsforsamlings Præsident, vistnok tillade mig her forud at bringe en Tak til den ordnende Komite; den er saa vel fortjent, som den vel kan være; naar vi har kunne glæde os ved at se alt saa vel ordnet og tør leve i det trøstige og forventningsfulde Haab, at vort Møde, naar alt gaaer som ventet og haabet, vil give et Udbytte, som vil tilfredsstille de mange danske Mænd, der ville samles her, tør vi trøstig sige, at Fortjenesten derfor falder ganske væsentlig paa de Herrer af den forberedende Komite. Jeg vil tillade mig allerførst at nævne dens Formand, ham skylde vi en ganske væsentlig Tak, for det første fordi han lod sig bevæge til at overtage denne Plads, og dernæst fordi han har havt den væsentlige Andel i at faa Komiteen sammensat, som den er, af dygtige Mænd, der hver paa sin Plads har varetaget de Forretninger, der bleve ham overdragne, paa et saadan Maade, at det, der er udført, er udført godt og smukt og tillige med stort Hensyn til den fornødne Økonomi og Sparsommelighed. De Herrer vilde være enige med mig, naar jeg beder Dem istemme et «Leve» for den ordnende Komite.

Forsamlingen besvarede denne Opfordring med et tre Gange gjentaget kraftigt Hurra.

Præsidenten: Mine Herrer! Forinden vi gaa over til Uddelingen af Præmierne, skal jeg tillade mig at sige nogle ganske faa Ord. Det er fjerde Gang, jeg har den Ære at staa lige overfor den danske Landmandsforsamling som dens Præsident. Der ligger mellem sidste Gang og nu et Tidsrum af ni Aar, og det er just i disse ni Aar at Landmandsmøderne ere blevne saa overordentlig forandrede, saa meget forbedrede, og ere skredne frem i enhver Henseende, at jeg føler mig næsten som en Novice: som en Mand, der staar lige over for noget, der er nyt for ham. Jeg har imidlertid tidligere havt saa mange stærke Beviser paa Velvillie og Overbærenhed fra de Herrers Side, at jeg har troet at turde vove ogsaa denne Gang at gjøre et Forsøg paa at røgte dette Hverv efter god Villie; jeg beder de Herrer at bære over med Evnen.

Et af et Medlem udbragt «Leve» for Præsidenten blev besvaret med gjentagne kraftige Hurra.

Præsidenten: Idet vi nu gaa over til Uddelingen af Præmierne for Maskiner og Redskaber, skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at

Præmieringen falder i flere Afdelinger. Først komme de Redskaber, som have været underkastet en Arbejdsprøve i Maj Maaned; denne Prøve er foretagen af dertil udvalgte Dommere, og er efter alt, hvad der foreligger, udført med stor Dygtighed og Nøjagtighed. Præmierne for disse Redskaber bestaa i Penge, der ledsages af Diplomer. Dernæst komme de Redskaber og Maskiner, som ere prøvede i 1873 (Redskaber til Jordens Behandling), i 1874 (Mejemaskiner) og i 1875 (Slaamaskiner); disse Maskiner ville faa paahængt Skilter for de dem den Gang tilkjendte Præmier, og for saavidt der er Maskiner af samme Slags, som ikke ere prøvede, men dog særlig anerkjendes, er der udfærdiget Diplomer, der erkjende dem «særdeles værdige» og «værdige» til at underkastes en Arbejdsprøve. Der ligger i denne Præmiering en bestemt Opfordring til Fabrikanterne til at stille disse Maskiner til Prøve næste Gang. Endelig komme de Maskiner, som ikke ere prøvede, og som ere tilkjendte Præmier, der bestaa i Sølvmedailler, Broncemedailler og hæderlig Omtale.

Efter disse Bemærkninger foregik Præmieuddelingen, angaaende hvilken der henvises til Oversigten over Redskabsudstillingen, og da den var tilendebragt, gjorde Præsidenten opmærksom paa, at Formanden for Redskabsdommerne, Kapitain Bluhme, strax efter fra en Tribune i Redskabshuset vilde give en orienterende Oversigt over Redskabsprøven og over de udstillede Redskaber og Maskiner. (Dette Foredrag findes gjengivet ved Afsnittet om Redskaber og Maskiner).

Opbevaringen og Anvendelsen af Is og Sne for Mælkeribrug, særlig med Hensyn til de ved Docent Fjords Forsøg indvundne Erfaringer.

Foredrag af Docent Fjord.

(Til dette Foredrag, der holdtes fra en Tribune, der var oprejst foran Ishuset, omdeltes et Erindringsblad, hvis første Del bestaaer af en Række Tabeller, der findes aftrykt paa det Sted i Foredraget, hvor der henvises til dem, og hvis sidste Del indeholder en Beskrivelse af det Forsøgsishus, som den forberedende Komite havde ladet opføre efter hans Tegning. Denne Del af Erindringsbladet findes aftrykt efter Foredraget).

«For 4 Aar siden, i Sommeren 1874, blev jeg af Præsidenten i det kongelige Landhusholdningsselskab, Hr. Etatsraad Tesdorpf, anmodet om at optage til Undersøgelse, hvorledes Landmanden bedst skulde opbevare Is til Mejeribrug. Da jeg fik denne Anmodning forekom den mig stillede Opgave at være temmelig overflødig, thi man har jo i lang Tid forstaaet den Kunst at opbevare Is fra Vinter til Sommer, fra Aar til Aar saa vel til Husholdningsbrug som til Brug ved Hospitaler og til forskjellige tekniske Øjemed, ligesom allerede den Gang flere Landmænd havde i nogle Aar samlet Is til Brug i Mejeriet og gjemt Isen enten i Tørvejord eller i Ishus. Jeg begyndte mine Undersøgelser med at foretage en Rejse omkring i Landet og besøgte paa den mange Ishuse og talte med flere Landmænd, der havde opbevaret Is enten i Hus eller i Tørvejord, og jeg fandt da ogsaa paa denne Rejse enkelte Ishuse byggede efter saa rigtige Grundsætninger, at det blev mig klart, at jeg ikke kunde lære Folk at

bygge bedre Ishuse end disse. Paa den anden Side fandt jeg imidlertid ogsaa flere Exempler paa, at man havde indrettet sig paa en uriglig Maade, anvendt Udgifter til ingen Nytte og forsømt at iagttage simple Forsigtighedsregler; men hvad jeg fandt mest paafaldende, det var en almindelig Mangel paa Talværdier for den Betydning det har, om man indretter sit Ishus, indbjærger sin Is og anvender Isen i Mejeriet paa den ene eller den anden Maade.

Den Opgave, jeg derfor stillede mig for mine Undersøgelser, var at tilvejebringe saadanne Talværdier i saa stort et Omfang, at de kunne være til Vejledning for Landmændene, og skjøndt de fleste af de Tal, som jeg har fundet ved mine Undersøgelser, tidligere have været bekjendtgjorte i forskjellige Tidsskrifter, er jeg dog gaaet ud fra, at det var et passende Sted her for den 14de danske Landmandsforsamling at give en Oversigt over de indvundne Erfaringer; men som alt antydet, hvad jeg møder med, er egentlig kun Tal, Tal, der dels ere vundne ved mine egne Forsøg og dels ved de Erfaringer, andre have gjort.

Det første, man maa have afgjort, naar man vil indsamle Is, er, hvad forstaaes ved god Is, og hvad forstaaes ved daarlig Is. Paa min Rejse i 1874 hørte jeg en Mængde Udtalelser om, at man ikke havde faaet Is det Aar, fordi den havde været daarlig, og det ikke kunde betale sig at bjærge den. Vinteren 1873—74 var nemlig endnu værre at faa Is i end sidste Vinter. De fleste Ishuse vare ikke fyldte, og da jeg foretog min Rejse i Midten af August Maaned, var Isen forsvunden paa 2—3 Gaarde nær. Forinden jeg imidlertid gaaer over til at nævne de Tal, hvorved det afgjøres, hvad vi forstaa ved god Is og daarlig Is, vil jeg ganske kort omtale den fysiske Egenskab, der giver Isen dens Betydning. Den bestaaer i, at Isen smelter ved 0° og hverken før eller senere; det er ikke muligt at opvarme Isen endog blot $^1/_4$ Grad over 0°; man kan tilføre saa megen Varme, man vil, den bliver altsammen forbrugt til Smeltningen, og Isen bliver ikke varmere. Naar dette er Tilfældet, vil man kunne forstaa, at naar Isen ligger i Vand og er nogenlunde flnt fordelt i det, vil Vandet blive ved at være 0°; opvarmes Vandet blot $^1/_2$ Grad, tager Isen Varmen og bringer Vandet ned igjen til 0°. Isen forbruger megen Varme til sin Smeltning; Varmen ligesom forsvinder. Opvarmer man Vandet til f. Ex. 40° og blander det med lige Vægt Is, vil det gaa ned til 0°. Man vil heraf kunne se, at hvis man stiller en Spand med Mælk i en Blanding af Is og Vand, vil Vandet, der er i Berøring med Spanden, afkøle Mælken; men Isen tager igjen Varmen fra Vandet, og derfor vil Varmen omkring Spanden ikke kunne stige kjendelig. Altsaa ved at have Is i Vandet bliver dette ved at være 0°, og da Afkølingens Hurtighed afhænger af den Forskjel, der er mellem Vandets og Mælkens Temperatur, vil, naar Vandet er 0° og Mælken 24°—25°, Varmen baade gaa hurtigere og længere ned, end naar Vandet f. Ex. er 8°.

Isens og Sneens Nyttevirkning kunne vi let bestemme ved at gjøre Forsøg over, hvor megen Varme Isen og Sneen kunne berøve Vandet ved Smeltningen. Paa hvilken Maade vore Forsøg ere anstillede, skal jeg ikke omtale her, men der er gjort mange, og de Tal, der ere opgivne paa det trykte Erindringsblad, ere næsten alle Middeltal af flere enkelte Forsøg. Som Udgangspunkt for vore Undersøgelser vælge vi vandfri Is ved 0°.

Tabel 1.

a.	1 ℔ stærkt tøende Is kan afkøle	omtr.	$61^1/_2$	℔ Vand	een Grad (R°)
b.	1 ℔ vandfri Is eller Sne med Varmegraden 0°	—	$63^1/_2$	—	—
c.	1 ℔ Is, bjerget i stærk Frost	—	65	—	—

Af Tabel 1. b. vil man se, at 1 ℔ saadan Is, ligegyldigt om det er Blokis eller anden Is, vil afkøle $63^1/_2$ ℔ Vand 1° R. Nu skulde daarlig Is være tøende Is, og i Fald den skulde være særdeles daarlig, maatte Grunden være den, at der hænger meget Vand ved den. Før vi gjorde vore Forsøg, troede jeg ogsaa, at der kunde hænge meget Vand ved og i Is, men Undersøgelserne have viist, at det i Grunden er en forsvindende Mængde, naar Isen er i saa fast en Form, at den kan kaldes Is. Tage vi f. Ex. stærkt tøende Is fra Damme, et Par Tommer tyk, eller Is, der har været gjemt Sommeren over i Ishus, da vil man finde, at Vandmængden, der hænger ved og i Isen, kun er omtrent 3 pCt. af dens Vægt. Tab. 1. a. viser, at 1 ℔ stærkt tøende Is kan afkøle omtr. $61^1/_2$ ℔ Vand 1° R., altsaa kun 2 ℔ mindre end den vandfri Is ved 0°. Tage vi Is, som er bjerget i stærk Frost, f. Ex. 8°, saa vil Isen selv ikke kunne være saa kold; thi dens nederste Flade, der er i Berøring med Vand, er 0°, og under Bjergningen opvarmes Isstykkerne let ved Overskylling af Vandet. Naar Isen strax efter Bjergningen fyldes i Hus, vil dens Kuldegrad en saadan Dag vel neppe være 4°; men 1 ℔ Is af 4° Kulde vil under Opvarmningen til 0° kun afkøle 2 ℔ Vand 1°, og derfor vil som angivet i Tab. 1. c. 1 ℔ Is bjerget i stærk Frost kun afkøle omtrent 65 ℔ 1° R. Forskjellen i Henseende til Nyttevirkning er følgelig kun 5—6 pCt. paa tøende og frossen Is, og man seer altsaa, hvor ufornuftigt det er ikke at bjerge Isen, naar den er til Stede, af hvad Beskaffenhed den saa end er, thi Nyttevirkningen af samme Vægt er paa det nærmeste ens, hvad enten det er Blokis eller anden Is; Hovedsagen er at faa Ishuset fyldt.

Da imidlertid den Mængde Is, der kan rummes i en Kubikfod, er forskjellig, eftersom Huset fyldes paa den ene eller anden Maade, maa der ved Fyldningen tages Hensyn hertil; thi naar Huset er fyldt, vil der vel tø lige megen Is efter Vægt, hvad enten vi have fyldt Huset paa den ombyggeligste Maade og Isen stablet, eller den er kastetløs ind, men hvad der bliver tilbage til Brug bliver forskjellig.

Tabel 2.

En Isblok paa en Kubikfod vejer.		57 ℔
Der rummes i en Kubikfod i Ishuset:		
a.	Is, kastet ind i Huset, 34—36 ℔ . . . . . almindeligt	35 -
b.	- kastet ind og derefter slaaet saameget i Stykker at Mellemrummene omtrent fyldes, 40—45 ℔	42 -
c.	- stablet og Mellemrummene fyldt med knust Is, 45—50 ℔. . . .	45 -
	(Hurtig stablet uden Udfyldning af Mellemrum, 37—41 ℔).	

Tabel 2 viser, hvor megen Is man kan faa ind i Ishuset, eftersom den bliver lagret paa den ene eller anden Maade, og det sees, at naar Isen kastes ind i Huset, faaes omtrent 35 ℔ pr. Kubikfod; men stables den og Mellemrummene udfyldes med knust Is faaes 45 ℔; antages nu, at Svindet er 15 ℔ pr. Kubikfod, faaes i det første Tilfælde kun en Rest af 20 ℔, i det sidste derimod af 30 ℔ til Brug, og Isen vil saaledes i sidste Tilfælde blive 50 pCt. drøjere end i første, uagtet Svindet i Vægt har været ens.

Vinteren 1873—74 var som berørt en saa daarlig Isvinter, at de fleste Ishuse ikke bleve fyldte, ja selv et af de største i Kjøbenhavn, hvor man havde megen Øvelse og Erfaring i denne Retning og megen Arbejdskraft til Raadighed, blev ikke fyldt, og Is maatte forskrives fra Norge. Dette gav den nærmeste Anledning til, at jeg tog fat paa en anden Række af Forsøg, nemlig angaaende Opbevaring af Sne. Professer Segelcke opmuntrede mig stærkt til at

gjøre disse Forsøg, og det forekom os begge, at det vilde have Betydning, hvis man kunde bjerge Sne og benytte den i Stedet for Is. I Rusland og Polen skal det være almindeligt at lave Is- og Snebeholdninger ved at hælde Vand paa Sneen og lade det fryse til en fast Masse, og Dag efter Dag føje nye Lag til; men for at dette skal lykkes, maa der haves lang og stadig Frost, og hos os have vi almindelig vexlende Tø og Frost, og kunne vi ikke faa 4—6 Tom. tyk Is, kunne vi endnu mindre faa en saadans Snedynge frossen. Jeg prøvede da først, om vi ikke kunde sammenpresse frossen Sne til en tilstrækkelig tæt Masse, og gjorde flere Forsøg, der ere fremstillede i Tab. 3.

Tabel 3.

	Der rummes i en Kubikfod af:		
a.	Frostsne, nyfalden, kastet løs ind	omtrent	13 ℔
b.	— — meget stærkt sammentrampet	—	25 -
c.	— — — sammentromlet	—	28 -
d	— grovkornet, tøet og atter frossen, trampet meget stærkt	—	37 -
e.	— nyfalden, lagt op i Rader, vandet, derefter frossen, trampet meget stærkt	—	40 -

Men som det sees, naaede vi af nyfalden Frostsne kun til 28 ℔ pr. Kubikfod og det kun ved en saa stor Arbejdskraft, at Behandlingsmaaden alene af Hensyn til denne er upraktisk; kun ved grovkornet, tøet og atter frossen Sne eller ved vandet og atter frossen Sne naaede vi op til de for Isens Vægt i Tab. 2 opgivne Tal; men som alt berørt kunne vi i vort Klima ej bygge paa at erholde Sne nok i denne Form, hvad vi under Forsøget fik yderligere Bekræftelse paa ved at Vejret flere Gange slog om fra Frost til Tø, og vore vandede Snerader bleve til det bare Vand.

For at komme til Kundskab om, hvor hurtig den sammenpressede Sne smeltede, lavede vi et lille Ishus, anbragte det i et varmt Værelse og fyldte det med sammenpresset nyfalden frossen Sne; samtidig stilledes et Ishus fyldt med Is ind i Værelset. Det viste sig da, at medens Vandet løb ud af Ishuset, kom der intet Vand af den frosne Sne i de første 2—3 Dage, og da der var begyndt at komme lidt Vand, aabnede vi for Huset, og Sneen, der var bleven sammentrampet saa fast, at en Stok ikke kunde stikkes igjennem den, var nu aldeles løs; den blev da sammentrampet paa ny, hvorved vi kun fik det halve Rumfang, men saa kom Vandet ogsaa ud. Derved var Fremgangsmaaden given for, hvorledes man skal bære sig ad; man skal ikke tage frossen Sne, men tøende Sne og sammenpresse denne. Fra vore Drengeaar vide vi jo ogsaa alle, at det er den vel gjennemløede Sne, der giver den fasteste Snebold. I Vinteren 1874—75 og den følgende Vinter anstillede vi en Række Forsøg over Vandmængden i stærkt gjennemtøet Sne, og Resultaterne af disse ere vedlagte Tab. 4 og 5.

Tabel 4.

	Vandmængde i stærkt gjennemtøet (gjennemvaad) Sne:			
a.	Fra Marken, meget løs	i Vægt	15,5	pCt. Vand.
b.	Fra løse, smaa Dynger, samlet i Frost	—	12,3	—
c.	Fra smaa Dynger, samlet kort efter Tøbrud	—	11,4	—
d.	Fra store Dynger, sammenkjørt Tøsne, Sammenkjørselsdagen	—	9,4	—
e.	— — — Dagen efter Sammenkjørsel	—	7 1	—

Tabel 5.

Vandmængden i tøende Sne presses ud ved Sammentrampningen:

a.	Den løse Sne fra Marken, Tabel 4 a, indeholdt	15,5 pCt. Vand.
b.	Samme Sne 7 Dage efter Sammentrampning i Hus	3,3 —
c.	— 7 Maaneder efter, i September	3,0 —
d.	Is fra et Nabohus i September	3,0 —

Af denne meget vaade Sne med 15,5 pCt. Vand:

e.	sammentrampedes der i Huset pr. Kubikfod	48,6 ℔	vaad Sne
	i første $1^1/_2$ Døgn løb der ud pr. Kubikfod .	3,2 ℔	Vand
	i næste 1 — — — .	1,6 —	
	og derefter af den oprindelige Vandmængde .	1,3 —	
		6,1 —	
	Rest . .	42,5 ℔	vaad Sne

hvilke 42,5 ℔ Sne nu har samme Nyttevirkning som 42,5 ℔ tøende Is eller 41 ℔ Frostis.

Som man seer, er den Vandmægde, der kan være i stærkt tøende Sne, afhængig af, hvor fast Sneen er. Ved at tage Sne fra Marken, hvor den laa i en Højde af 4—5 Tom., efter at det havde tøet og regnet i 2 Dage, indeholdt Prøverne i Gjennemsnit 15,5 pCt. Vand efter Vægt, hvorimod den samme Sne, sammenkjørt i Dynger, Dagen efter Sammenkjørselen kun indeholdt 7 pCt. Vand. Sneen, der indeholdt 15 pCt. Vand, blev fyldt i et lille Ishus paa Landbohøjskolen; den sammentrampedes lagvis og næsten alt Vandet pressedes ud, saa at der efter 7 Dages Forløb var efter Tab. 5 kun 3,3 pCt. Vand tilbage, og efter 7 Maaneder ligeledes 3 pCt., altsaa i 7 Dage løb saa godt som alt det Vand ud, som kunde løbe ud. Tab. 5. d. viser, at Is fra et Nabohus mod Slutningen af Sommeren indeholdt ogsaa 3 pCt. Vand. Den sammentrampede Sne kan tilmed blive saa fast, at den ligner en Ismasse, og vi have da i vort Ishus omtrent den samme Sneis som Gletscherne. Naar det forholder sig saaledes, at Sne og Is, der udlages af Ishus om Sommeren indeholde ligemeget Vand, saa følger deraf ogsaa, at begge efter Vægt maa have samme Værdi som Afkølingsmateriale, og det stod saaledes nu kun tilbage at afgjøre, om der med en nogenlunde billig Arbejdskraft kunde faaes noget nær samme Vægt af «tør» Sne, det er den indbjergede vaade Sne med Fradrag af hele Vandmængden, som af Is i en Kubikfod. — Af de forskjellige Maader, hvorpaa vi prøvede at faa Sneen i Huset tilstrækkelig fast, fandt vi, at Sammentrampningen var den simpleste. Selvfølgelig kan denne Bearbejden med Benene foretages med større og mindre Omhyggelighed, men dette har dog ikke saa stor Indflydelse paa Tætheden, som vi forud vare tilbøjelige til at antage. Tab. 6 indeholder de vigtigste af Sammentrampningsforsøgene, der ere anstillede dels i en Kasse paa 20 Kubikfod og dels i en Kasse paa 216 Kubikfod = 1 Kubikfavn.

Tabel 6.

Sammentrampningsforsøg af Tøsne.

Forsøg i en Kasse paa 20 Kubikfod:	Tykkelse af hvert Lag trampet Sne.	Trampet af en Mand i en Time.	℔ i en Kubikfod. Vaad Sne.	deri Vand.	Rest af tør Sne.
a. Fin hvid, kun lidt gjennemtøet Sne, trampet meget stærkt			32,9	1,1	31,8
b. Stærkt gjennemtøet Sne fra Marken, trampet meget stærkt			51,8	8,0	43,8
c. Stærkt gjennemtøet Sne fra en sammenkjørt Dynge, 1ste Forsøg			48,9	4,5	44,4
d. — — 2det Forsøg			47,9	4,4	43,5
e. — — 3die Forsøg			46,0	4,0	42,0
Gjennemsnit af Forsøgene c, d og e			47,6	4,3	43,3
f. Stærkt gjennemtøet Sne kastet løs i Kassen . .			. . . .	. . . .	30,5
	Tommer.	Kubikfod.			
Forsøg i en Kasse paa 216 Kbfd. (1 Kubikfavn).					
Fra en i Frost sammenkjørt, omtrent 1500 Kbfd. stor, 6 Fod høj Snedynge:					omtrent
g. $1\frac{1}{2}$ Døgn eft. Tøbrud m. Regn	5	77	38,9		$35\frac{1}{4}$
h. $1\frac{3}{4}$ — — —	5	146	40,3		$36\frac{1}{2}$
i. $2\frac{1}{2}$ — — —	2	32	47,2		43
k. $3\frac{1}{2}$ — — —	$4\frac{1}{2}$	135	44,3		$40\frac{1}{4}$

Af Tabellen fremgaaer yderligere, at der kun maa tages stærkt gjennemtøet, det er gjennemvaad Sne. I Forsøget a. med kun «lidt gjennemtøet Sne» haves saaledes som nærmeste hele Tal for Vægten kun 32 ℔, og i Forsøget b. med stærkt gjennemtøet Sne 44 ℔ pr. Kubikfod, efter at Vandmængden i begge er fradraget; eller med andre Ord, den gjennemvaade Sne har givet omtrent 40 pCt. mere Afkølingsmateriale end den, der var bjerget kort efter Tøbrud. Grunden til den mindre Vægt i Forsøgene g. og h. end i i. og k. er, at Dyngen endnu ej var «fuldmoden» til Indkjørsel eller med andre Ord, at Sneen ikke var gjennemvaad. Disse fire Forsøg, særlig dog i. og k. give Oplysning om Arbejdskraften; ved i. tramper en Mand i en Arbejdsdag paa 9 Timer omtrent 300 og ved k. derimod 1200 Kubikfod, og Tætheden bliver henholdsvis 43 og 40 ℔ pr. Kubikfod. Da Isens Tæthed i Ishuse, saaledes som de fleste nu engang fyldes, almindelig er mellem 35 og 42 ℔ pr. Kubikfod, saa sees, at den samme Vægt af «tør» Sne kan naaes ved forholdsvis ringe Arbejdskraft, og utvivlsomt i de fleste Tilfælde ved en ikke lidt ringere end den, der udfordres til Isbjergningen, hvortil endnu kommer, at den uøvede Arbejder i det mindste langt vil foretrække Snebjergningen for Isbjergningen. Naar Sneen er gjennemtøet, er det vel ligegyldigt, om den tages fra Marken i løs Tilstand

eller fra en stor Dynge i fastere; men et jævnt Snelag over Marken vil let forsvinde, naar den ikke før Tøbrud samles til en stor Dynge; er Sneen altsaa ikke af sig selv sammenføget til en saadan, vil det utvivlsomt i de fleste Tilfælde være rigtigst i Frostvejr at sammenkjøre Sneen til en stor Dynge f. Ex. ved Ishuset. Naar Tøbrud indtræder, kan Fyldningen da foregaa med Ro; thi Vandet, der løer fra det øvre Lag, tjener netop til at gjøre den underliggende Del fuldmoden til Indfyldning. Spørgsmaalet om Sneen kan holde sig om Sommeren lige saa godt som Is, kan vel besvares af ovenstaaende Forsøg, men dette Spørgsmaal er desuden blevet afgjort ved direkte Forsøg dels paa Landbohøjskolen og dels paa Etatsraad Tesdorpfs Gaard Gjedsergaard. Et Rum paa 6000 Kubikfod blev her fyldt med løende Sne, og dette Rum havde to Naborum, der begge fyldtes med Is. Gulvet var fuldstændig tæt, og Vandet, der løb fra Is og Sne, blev maalt nøjagtigt. I Juli 1876 var det daglige Svind i Gjennemsnit for det ene Isrum 334 ℔, for det andet 312 ℔ og for Snerummet 326 ℔, og ligeledes gav Forsøget paa Landbohøjskolen samme Svind af Is og Sne. I denne Tid bruges der paa Gjedsergaard Sne, der er opsamlet for halvandet Aar siden. Forrige Vinter, da der var trang Tid paa Is mange Steder, bleve Ourupgaards og mange andre Ishuse fyldte med Sne, og Erfaringen i afvigte Sommer godtgjorde paa ny, at Sneen gjør samme Tjeneste som Is, naar den blot behandles rigtig, trampes fast og ikke tages ind, før den er fuldstændig gjennemtøet. Spørger man mig, om man skal bjerge Is eller Sne, vil jeg dertil svare: Tag hvad der kommer; Hovedsagen er kun at faa Huset godt fyldt. Mange har Mistillid til Novemberisen; denne er imidlertid lige saa god som Januarisen; men lægges den paa den blotte Jord, vil Jordvarmen bevirke kjendelig større Svind, end naar Isen bjerges sent om Vinteren. I Danmark indfinder Frost og Sne sig i enkelte Vintre saa sparsomt, at Landmanden, der vil bjerge Is eller Sne, maa betragte den Tid, saadant er til at faa, som den travleste Høsttid. Paa Sydfyen og i flere Egne af det øvrige Land har man afvigte Vinter atter gjort Erfaring om, at enhver Opsættelse med at bjerge i Tide har været skjæbnesvanger for Husets Fyldning. I Jylland fik man endelig i Slutningen af Marts et stærkt Snefald med store Snedynger, i Fyen derimod ikke, og det lykkedes derfor ikke at faa Sne i Forsøgsishuset. I de 6 Rum, der vare bestemte til Isforsøg, fik vi vel Is, men den daarligste Is, der tænkes kan; det havde frosset stærkt i Kjøbenhavn, men ikke i Sydfyen, og da jeg ankom til Svendborg for at overvære Fyldningen af Ishuset, begyndte det at tø og regne og storme; Isen var i Begyndelsen 2—3 Tom. tyk, men mod Slutningen kun 1 Tom., og den blev tagen fra Vandhuller og Damme og var for en stor Del uklar Sneis. Trods alt dette seer man, at den har holdt sig godt, og den klareste Is vilde næppe have givet synderlig bedre Resultat. Forsøgene vise altsaa, at den saakaldte daarlige Is meget godt kan bevares.

Lige saa vigtigt det er at have sin Is bevaret saaledes, at der smelter saa lidt som muligt, lige saa vigtigt er det at bruge Is i Mejerierne paa en økonomisk Maade, eller med andre Ord at bruge de Svalekummer, der have det mindste Isforbrug. Angaaende dette Forhold er der ogsaa anstillet en Række Forsøg, der ere fremstillede i Tab. 7. Tallene gjælde dog kun for de Svalekummer, der findes opstillede for Enden af Ishuset; enhver af dem er bestemt for 100 ℔ Mælk og er 30 Tom. lang, 16 Tom. bred og 24 Tom. dyb. For større Kummer, benyttede paa en økonomisk Maade vil Isforbruget blive noget, dog efter de Tal, som jeg har faaet fra Mejerierne, ikke i Gjennemsnit meget mindre.

Tabel 7.

Isforbrug i Mælkeriet ved stærk Isafkøling af 100 ℔ Mælk i de (indenfor Portalen) opstillede Svalekummer, naar Kummerne bruges stadig, og Vandet ikke skiftes.

	℔ Is eller Sne.		
	Dobbelt Træ-kumme med Hakkelse.	Enkelt Træ-kumme.	Muret Kumme over Jorden.
a. 12 (10) Timers Skumning Maj—Sept.	43	49	60
b. 12 (10) Timers Skumning Okt.—April	35	37	40
c. 24 (22) Timers Skumning Maj—Sept.	54	65	87
d. 24 (22) Timers Skumning Okt.—April	38	42	47

e. Ved Laag over Kummerne med Huller til Spandene spares i Sommermaanederne kun 2 ℔ Is for 12 og 4 ℔ for 24 Timers Skumning.
f. Ved «svag» Isafkøling og 12 Timers Skumning spares i Maj—Sept. 12 ℔ Is;
g. men der tabes i Smørudbytte . . . . . 12 Kvint Smør.

Forsøgene ere delte i to Afsnit; det ene omfatter Maanederne Maj—September, i hvilke utvivlsomt Isafkølingen har den meste Betydning, og det andet Maanederne Oktober—April. Ved Afkølingen bruges enten murede Kummer eller Trækummer, og disse sidste ere igjen enten enkelte eller dobbelte med Hakkelse eller et andet isolerende Stof af ca. 4 Tom. Tykkelse. Skjøndt de dobbelte Kummer bruge mindst Is, vil jeg dog ikke raade Folk til at anskaffe dem, da de vanskelig holdes tætte; men vil man bruge dem, maa man gjøre dem saaledes, at de ere fuldstændig tætte, thi bliver det isolerende Stof fugtigt, leder det Varmen bedre og gjør ikke den Nytte, det skulde, hvortil kommer, at de da kunne frembringe muggen Lugt i Mejeriet. Raadeligst forekommer det mig at være at bruge enkelte Trækummer, men da de murede Kummer egne sig bedre for det fugtige Mejerilokale end Trækummer, saa er det muligt, at den praktiske Mand vil tage større Hensyn hertil end til det større Isforbrug. Opgaven med dette Forsøg har ikke været at ville give bestemte Raad, men kun at belyse Isforbruget. Vi have ogsaa prøvet, hvad Nytte Laag over Kummerne gjøre, og fandt da, at der kan spares 2 ℔ Is ved 12 Timers Skumning og 4 ℔ Is ved 24 Timers Skumning for 100 ℔ Mælk. Denne Besparelse opvejer næppe Ubekvemmeligheden ved at have Laaget.

Der er to Maader at køle paa i Ismejerierne; den ene, som vi kalde «svag» Isafkøling, og som vistnok er bleven brugt i det mindste indtil den sidste Tid, bestaaer deri, at man sætter Spandene ned i Kummen og kaster nogle store Isstykker ned i den, saa at hele Overfladen af Vandet omtrent er dækket af Is. Paa den Maade faaer man kun Mælken afkølet til omtrent 4° R., thi Vandet har sin største Tæthed ved 3°, og det afkøles eller opvarmes meget langsomt, naar der ikke fremkommer Strømninger; det vil derfor lidt under Isen være 3° og ved Bunden endog lidt højere Varme. Ved «stærk» Isafkøling derimod knuses Isen paa en Rist, hvor Mellemrummene mellem Stængerne ere $1^1/_2$—2 Tom. — en Model til en saadan findes ved Ishuset — og der bør sørges for, at der kommer Is under Spandene enten ved, at der fyldes Is under en Rist i Kummens Bund, eller ved at Isen føres med ned ved Nedsæt-

telsen af Spandene, og det er da hensigtsmæssigt at disse under Bunden have en 2—3 Tom. høj Ring med Huller lige under Bunden, saa at Luften kan slippe ud. Hele Kummen fra Bunden til Vandets Overflade efterfyldes med Is: paa den Maade faaes Mælken afkølet til mellem 0° og 1°. Der er opstillet ved Enden af Ishuset 2 Kummer, hver med 2 Spande med 50 ℔ Mælk, en med svag og en med stærk Afkøling; i en Mælkespand i hver Kumme staa 3 Thermometre, et som gaaer til Bunden af Mælkespanden, et som gaaer til Midten og et, som kun naaer et Par Tommer ned under Overfladen og altsaa staaer i Fløden, og man vil ved at aflæse Thermometrene kunne se den nævnte Forskjel mellem stærk og svag Isafkøling. Der stiller sig nu det Spørgsmaal: Har det nogen Betydning at faa Mælken afkølet saa stærkt, som det skeer ved den stærke Afkøling. Derover have vi i Fjor anstillet Forsøg paa Ourupgaard i en Ugestid, og vi fandt, at ved 10 Timers Skumning tabtes 4 pCt. Smør ved at benytte svag Afkøling i Stedet for stærk. Disse Forsøg vare imidlertid for enestaaende til at man kunde stole derpaa, og de ere derfor i Aar blevne gjentagne med Mælk paa Gjeddesdal, Gjedsergaard og paa den sidste Gaard tillige med Fællesmejerimælk, og disse nye Forsøg have bekræftet Resultaterne fra i Fjor; det har viist sig, at Smørtabet paa hvert enkelt af disse Steder gjennemsnitlig har været omtrent 4 pCt., naar man bruger svag Isafkøling i Stedet for stærk. Der staaer i Tabel 7 angivet, at man ved at bruge svag Afkøling i Stedet for stærk kan spare 12 ℔ Is, men saa taber man ogsaa 12 Kvint Smør; hvert Pund Is, der spares, betales altsaa med 1 Kvint Smør. Dette er imidlertid en temmelig dyr Is, der spares. —

Spørges der, hvor stort et Ishus skal være, da kan dette Spørgsmaal først besvares, naar man véd, hvor megen Mælk der skal afkøles daglig, hvilket System der følges i Mejeridriften, og hvor stort Svindet i Ishuset antages at ville blive. Bruger man stærk Isafkøling og enkelt Trækumme, haves der i Tab. 8 en Vejledning til Beregning af Husets Størrelse.

Tabel 8.

Størrelsen af et Ishus.

For hver 100 ℔ Mælk, der i Gjennemsnit daglig afkøles ved stærk Isafkøling i «enkelt Trækumme», skal der indbjerges nedenstaaende Antal Kubikfod Is eller Sne à 40 ℔. De samme Svalekummer bruges, og Vandet fornyes kun et Par Gange om Maaneden.

	Naar Svindet i Ishuset af den indbjergede Is er:				
	30 pCt.	40 pCt.	50 pCt.	60 pCt.	70 pCt.
	indbjerges Is i Kubikfod for hver 100 ℔ Mælk daglig:				
a. 12 (10) T. Skumn. Maj-Sept.	280	320	380	480	630
b. 12 (10) T. Skumn. Okt.-April	290	340	400	500	670
c. 12 (10) Timer for hele Aaret.	570	660	780	980	1300
d. 24 (22) T. Skumn. Maj-Sept.	370	430	510	630	840
e. 24 (22) T. Skumn. Okt.-April	330	380	450	570	750
f. 24 (22) Timer for hele Aaret.	700	810	960	1200	1590

Der er nu kun et Spørgsmaal tilbage, som jeg havde ønsket at kunne besvare, men paa dette kan jeg ikke give et saa bestemt Svar som paa de tidligere forelagte, thi for disses Vedkommende have vi kunnet anstille mange Forsøg ved forholdsvis ringe Midler, hvorimod omfattende Forsøg til dette sidste Spørgsmaals Besvarelse ere meget kostbare. Spørges der nemlig, hvor stort er Svindet i et Ishus, da maa dertil svares, ja det afhænger af, hvor stort dette er, og hvorledes det er bygget, og skulde dette Spørgsmaal afgjøres ved direkte Forsøg, maatte der bygges mange Ishuse af forskjellig Konstruktion og forskjellig Størrelse. Der er bygget paa Landbohøjskolen nogle Smaahuse, hvert til en Kubikfavn Is, og der bliver foretaget Iagttagelser over Svindet i forskjellige Ishuse omkring i Landet; men de indsamlede Iagttagelser ere dog endnu ikke omfangsrige nok til, at jeg i Dag vil kunne meddele Resultaterne. Et af Øjemedene med det her opførte Ishus er netop at gjøre et Forsøg over Svindet, eftersom der isoleres for Jordvarmen paa den ene eller anden Maade, eller der slet ikke isoleres; man har ved et Forsøg lige saa godt af at se de Fejl, der begaaes, som af at se det fuldkomne. Med Hensyn til den nærmere Indretning af Ishuset henvises til det andet Afsnit af Erindringsbladet, (som findes trykt efter Foredraget).

Da jeg begyndte mine Forsøg over Svind i Ishuse, var der enkelte Steder, hvor der blev forment mig Adgang til Ishusene, før man selv fik Brug for Is; man vilde ikke lukke op, thi saa, sagde man, vilde Varmen komme ind. Jeg troer, at man mente, at der gik Gjæring i Isen. Det er imidlertid den uskadeligste Ting af Verden at gaa ind i et Ishus, naar man blot lukker Døren til efter sig; man kan lige saa godt gaa ind i et Ishus om Sommeren, som ind i en varm Stue om Vinteren, hvori der er 14°—15° Varme, medens det uden for er nogle Graders Frost. Den varme Luft trænger ikke hurtigere ind i Ishuset, end Kulden ind i Stuen, og den varme Luft i Ishuset gjør alene Skade ved, at den smelter nogen Is for selv at blive afkølet til 0°, ligesom den kolde Luft, der kommer ind i Stuen forbruger nogen Varme for selv at opvarmes. For hver 100 Kubikfod Luft, der en Sommerdag trænger ind i Ishuset, vil der kun smeltes omtrent 1 ℔ Is, og man kan derfor rolig gaa ind og ud selv midt om Dagen, naar der blot strax lukkes. Hvad man derimod skal vogte sig for i Ishuset lige saa vel som i den varme Stue er Lufttræk, thi ved stadig Lufttræk føres der let store Mængder af Luft ind og ud. Som bekjendt er den kolde Luft tungere end den varme, og da der inde i Ishuset er kold Luft, uden for varm Luft, vil der, hvis der er Utætheder for neden i Ishuset, gaa en stadig kold Luftstrøm ud gjennem Aabningerne, og lige saa megen kold Luft, som der gaaer ud for neden, lige saa megen varm Luft vil der komme ind for oven, og idet den synker ned over Isen afkøles til 0° og tø Is. Som Følge heraf maa ingen Utætheder findes for neden i Ishuset; for oven gjør en Utæthed mindre Skade; thi naar Luften ikke kan komme ud for neden, vil den heller ikke have nogen videre Tilbøjelighed til at trænge ind for oven. Indgangsdøre for neden i Huset ere derfor utilraadelige; men haves de, maa der sørges for, at de lukke tæt, og at de under Benyttelsen staa aabne i Minimum af Tid. Det er dog ikke nødvendigt at have ubekvemme Nedgange fra selve Loftet; en Dør kan godt anbringes paa Siden, men højt oppe og helst med en Forstue foran, hvori en Tragt med en «Læt» Luge kan indmunde, og Tragten saaledes konstrueret, at Isen kan kastes ind i den i enhver Højde af Huset, saaledes som Forsøgsishuset med den derved opstillede Model udviser. Om et godt Ishus lægges i Skygge og Læ eller ej har ikke stort at betyde; derimod er det af Hensyn til det daglige Arbejde under Brugen

vigtigere, at det lægges umiddelbart op til Mejeriet og adskilt fra dette ved den nævnte Forstue med Tragt.

Af de Forsøg, der ere gjorte paa Landbohøjskolen, skal jeg særlig omtale et. Der er opført et saakaldt normalt Ishus; det er en Iskasse med fuldstændig tæt Gulv, Plankegulv belagt med Zinkplader og forsynet med Vandlaas med Afløbsrør og Maaleapparat for Vandet. Under dette Gulv er 24 Tom. Hakkelse, og derunder et almindeligt Brædegulv i omtrent 6 Tom. Afstand fra Jordfladen, altsaa er Huset hævet saa højt, at det udvendigt er helt omgivet af Luft. Iøvrigt er det bygget og isoleret paa samme Maade som det her paa Stedet opførte Forsøgshus. Da nu alt Vandet fra Huset er maalt daglig i tre Sommere, have vi havt rig Lejlighed til at gjøre Erfaringer om Grunden til det afvexlende større og mindre Svind. Det har nu viist sig, at Svindet er gaaet op og ned paa en fuldstændig regelmæssig Maade med Dagens Middelvarme; det daglige Svind var omtrent 4 ℔ pr. Varmegrad; steg Dagens Middelvarme fra f. Ex. 12 til 16 Grader, steg Svindet fra 48 til 64 ℔; men faldt Varmen atter til 12 Grader, gik Svindet igjen ned til 48 ℔; kun viste Forandringen i Svind sig omtrent 24 Timer efter Forandringen i Varmen; denne maa jo have Tid til at trænge igjennem Husets tykke Klædning, og Vandet maa have Tid til at sive ned ad og igjennem Isen. Havdes Døren aaben i længere Tid, steg selvfølgelig Svindet; men næste Dag gik Svindet atter ned til det normale. Dette Ishus var saaledes i en vis Forstand et stort Thermometer. Blæst og Solskin syntes ikke at have anden Indflydelse paa Ishuset end den, de have paa Luftens Varme. Huset var dog kun udsat for Sydsol. Bundsvindet i dette Ishus har for et Aar kun været 8 Tom. Dette ubetydelige Bundsvind frister unægtelig til at tilraade den samme omhyggelige Bundisolation for Ishuse til praktisk Brug, og flere Ishuse ere ogsaa byggede efter dette System; men det har viist sig, at det er meget vanskeligt at faa Gulvet i store Ishuse tæt, og bliver Hakkelsen eller Avnerne under Bunden fuglig, ja saa vil man let komme til samme Størrelse for Bundsvind som med den simplere Isolation med Tørvejord, Kvas eller lignende, og Udgiften til den kostbare Bundisolation er da spildt, medens Ærgrelsen over en mislykket Konstruktion faaes i Tilgivt. Som det fremgaaer af en Bemærkning paa Erindringsbladet, kan Bundsvindet imidlertid i et Aar blive 5 Fod, naar Isen lægges paa den blotte Jord, og et af Hovedformaalene for Undersøgelserne har derfor været at erfare, hvorledes dette store Bundsvind kan reduceres, uden at man behøver at gaa til den kostbare tørre Isolation med tæt Gulv; som alt anført gjøres der netop Forsøg derover i det her opførte Ishus. I Erindringsbladet er Isolationsmaaden i de enkelte Rum nærmere angivet samt anført, at afvigte 30. Juni vilde Isfladen i hvert Rum blive udjævnet, Sidesvindet udfyldt og Maalene for Svindet derefter optagne. Disse Maal ere fremstillede i hosstaaende Tabel.

Lodret Svind i Tommer fra 29. Januar til 30. Juni.

	Bund-svind.	Oven- + Side-svind.	I Alt.	Senere maalt Bundsvind til 1. Novbr. 1878.
Nr. 3. Kvas	9	20	29	$13^1/_2$
- 4. Tørvejord-Mur.	$6^1/_2$	29	$35^1/_2$	14
- 5. Tørvejord	6	17	23	$12^1/_2$
- 6. Tørvejord	5	14	19	11
- 7. Brædegulv	$9^1/_2$	13	$22^1/_2$	$18^1/_2$
- 8. Bar Jord	23	24	47	$45^1/_2$

Ved Betragtning af Tallene for Oven- + Sidesvind maa det erindres, at Rummene Nr. 4, 5 og 8 ere Enderum, have altsaa 2 Udvægge, medens de øvrige Rum hver kun have én; Nr. 4 og 5 ligge mod Nord og Nr. 8 mod Syd. Nr. 3 og 4 ligge mod Vest; de øvrige mod Øst, og det synes, at Svindet mod Vest har været større end imod Øst. Disse Forhold have utvivlsomt været medvirkende til at frembringe det store Oven- + Sidesvind i Rummet Nr. 4 med Mur indvendig. Men hertil kommer, at Murtykkelsen, som Tegningen viser, gaaer ind i Isolationsrummet og borttager et tilsvarende Lag af Hakkelsen, og da Mur leder Varmen bedre end Træ og Hakkelse, maa Svindet ogsaa af dennne Grund blive større i Nr. 4 end i Naborummene. Jeg har vel iagttaget det største Svind i Ishuse med Mur indvendig, men dette hidrørte dog maaske snarest fra en mangelfuld Isolation for Jordvarmen og fra andre Fejl. Nr. 5 og 6 ere to ensbeliggende Rum og Oven- + Sidesvindet er da ogsaa paa det nærmeste ens i begge; imellem Nr. 5 og 6 er der kun den Forskjel, at Nr. 5 har to Udvægge; Udvæggen mod Nord synes herefter at have forøget Oven- + Sidesvindet med 3—4 Tom. Af Tallene for Oven- + Sidesvind maa man saaledes være varsom med at drage Slutninger. Deres største Betydning have de viist som Vejledning for os ved Bestemmelsen af hvilke nye Forsøg, der bør gjøres. Som gjentagende anført var Hovedformaalet med Forsøgene i dette Hus at lære at kjende Virkningerne af forskjellige Isolationsmaader for Bundsvind. I Nr. 4, 5 og 6 ligger Isen umiddelbart paa Tørvejord; over Bundsvindet ved ca. 1 Alen Tørvejord haves imidlertid allerede flere Rækker Iagttagelser, nemlig:

	til 30. Juni.	hele Aaret.
Forsøgshuset i Svendborg (3 Rum)	6 Tom.	—
Aunsbjerg . . . . . (3 Aar)	5 —	—
Duelund . . . . . (2 Aar)	$5^1/_2$ —	17 Tom.
Landbohøjskolen . . . . . (1 Aar)	$6^1/_2$ —	19 —

Overensstemmelsen er her saa stor, at Bundsvindet ved Isolation med én Alen Tørvejord for et Aar kan omtrent sættes til $^3/_4$ Alen. En medvirkende Grund til, at dette Svind ikke er større, er utvivlsomt den, at Tørvejorden ikke bliver, hvad man maatte antage, gjennemvaad af Vandet, der siver ned igjennem den; det gaaer med den vaade Tørvejord som med Sneen, Vandet presses ud af den ved Isens Tryk, og Tørvejorden bliver kun, hvad man vil kalde fugtig og ikke gjennemvaad. I Nr. 7 med Bræddegulv er Bundsvindet allerede reduceret til under det halve mod Naborummet Nr. 8 med bar Jord, men er dog $1^1/_2$ Gange saa stort som ved Tørvejord; men paa den anden Side borttager denne Isolationsmaade mindre af Pladsen til Is, saa at der i Virkeligheden nu i Dag er mest Is i Nr. 7, og ved Aarets Slutning vil der næppe være stor Forskjel i den tilbageværende Ismængde i Nr. 6 og Nr. 7, og det saa vel efter nærværende Forsøg at dømme som efter tidligere Forsøg over Bundsvind ved Bræddegulv foretagne paa Gjeddesdal, Rødkilde og Landbohøjskolen, efter hvilke Bundsvindet i Tiden indtil September i Gjennemsnit var 2,4 Tommer pr. Maaned, og ansloges for ét Aar til mellem 24 og 30 Tommer. Ved Sammenligning imellem Nr. 3 og de andre Rum maa det erindres, at Laget i Bunden er ca. 4 Tommer tyndere end Tørvelaget. Paa Gjeddesdal haves i Aar ved en Isolation med 1 Alen Kvas indtil 30 Juni 6 à 7 Tommer Bundsvind. Skjøndt, som anført i Erindringsbladet, vi først hen ad Aarets Slutning kunne have en bestemt Mening om Betydningen af den forskjellige Isolationsmaade for Bundsvind, saa fremgaaer det dog alt af Forsøgene, at Bundsvindet ved forskjellige billige Isolationsmaader kan formindskes saa betydeligt, at hvad der yderligere kan vindes ved fuldstændig tør Isolation, næppe staaer i Forhold til Udgiften ved

denne, især naar der kun er Tale om at bevare Is til et Aars Forbrug, og nu efter Sneforsøgenes heldige Udfald forekommer det mig, at der er langt mindre Anledning end tidligere til at anlægge Ishus for to eller flere Aars Forbrug.

Med Hensyn til Isolationsstoffet paa Siden gjælder det først og fremmest om, at dette Stof skal være tørt og stoppes fast, og det er da omtrent ligegyldigt om der anvendes Hakkelse af den ene eller anden Slags Halm, Avner, Savspaaner eller lignende. Derimod fraraades det af alle, der have gjort Erfaringer i saa Henseende, at anvende Tørvejord i større Højde end den murede Fod, naar der indvendig er en Trækasse; thi denne vil da hurtig raadne, og for at beskytte den derimod ogsaa ved Isolering med andre Stoffer er det tilraadeligst, saaledes som ved nærværende Ishus, at have Luger, hvorigjennem Hakkelsen eller hvilket Stof, der anvendes, kan udtages hvert andet eller tredie Aar, tørres og fornyes og Kassen derefter udluftes og renses for Skimmel. Kassens udvendige Side bliver altid fugtig, ved at Luftens Fugtighed afsætter sig paa den kolde Væg; thi nogen Luftvexling vil altid finde Sted, selv om Isolationsstoffet er stoppet nok saa tæt. En Udluftning og Rensning af Kassens indvendige Side bør under alle Omstændigheder finde Sted henad Efteraaret, naar Huset er tømt, eller det er saa koldt i Vejret, at en Oplukning af Døre og Luger kan finde Sted uden at frembringe alt for stort Svind». —

Da Docent Fjord havde endt sit Foredrag, udbragte Etatsraad Hofmann (Bang) et «Leve» for ham, hvilket besvaredes med kraftige Hurraraab, hvorefter Præsidenten udtalte en varm og hjærtelig Tak til Docent Fjord for hans overmaade interessante og nyttige Foredrag.

Forsøgs-Ishuset*).

Ishuset tjener dels til Opbevaring af Is til Forbrug under Udstillingen og dels til deri at gjøre nogle sammenlignende Forsøg over Bundsvind, eftersom der under Isen isoleres paa forskjellig Maade for Jordvarmen. Desuden var det paatænkt, at der skulde være gjort et sammenlignende Forsøg over Opbevaring af Is og Sne; men dette Forsøg har ikke kunnet udføres, da der ikke, efterat Huset var færdigt, faldt tilstrækkelig Sne.

Omstaaende Tegning er et vandret Gjennemsnit af Huset, taget noget under Loftet.

a a a a er den Bræddebeklædning — selvfølgelig er Mur her at foretrække — som Huset har udvendig.

b b b b er Isolationsrummet, stoppet fast med Hakkelse.

c c c c er en tæt, indvendig høvlet og ferniseret Bræddekasse, der hviler paa og er tæt forbunden med en muret Fod og omgiver Isrummet.

Ved *d d* er Bræddekassen erstattet af en Mur.

Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ere otte, ved Bræddevægge indbyrdes adskilte Isrum. (Denne Inddeling i Rum af dette lille Ishus er alene foretaget af Hensyn til de Forsøg, der skulle gjøres i hvert enkelt Rum).

Over Iskassen er et almindeligt Bræddeloft, og ovenpaa dette Loft findes et Lag løs Hakkelse, omtrent 1 Alen tykt. I Udstillingstiden er saavel noget af Hakkelsen som nogle Loftsbrædder borttagne paa langs. Der er anbragt en

*) Efterstaaende blev som et Erindringsblad uddelt frit til de Besøgende under hele Landmandsmødet i et Antal af 10000 Expl.

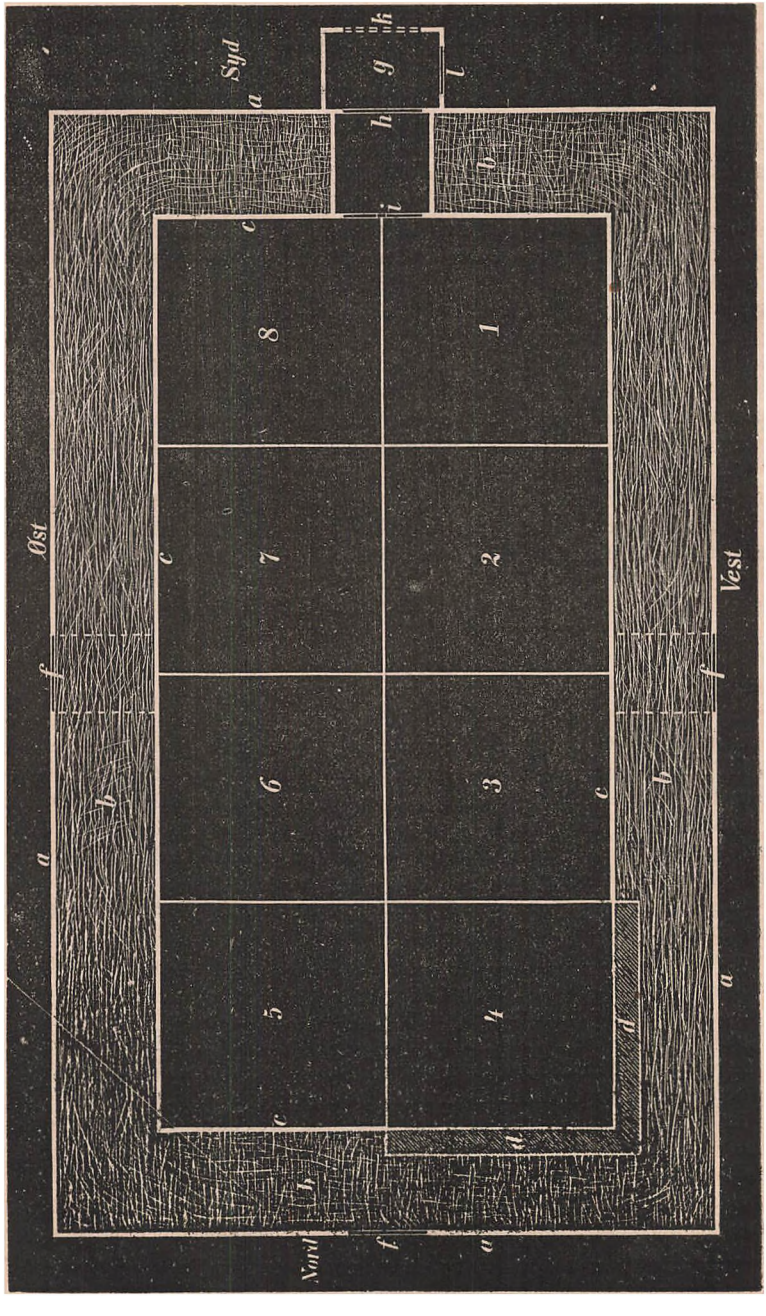
Syd
Øst
Vest
Nord
a
b
c
d
e
f
g
h
i
k
l
1
2
3
4
5
6
7
8

Trappe til Opgang til Loftet ved Sydenden og en Trappe til Nedgang ved Nordenden af Huset, og de, der ønske at se Isen i de forskjellige Rum, kunne saaledes gaa langs ad Loftet.

Hvert af de 8 Isrum er 3 Alen i Kvadrat. Afstanden fra Loft til Jordbund er omtrent 5 Alen.

Rummene Nr. 1 og 2 vare bestemte for det sammenlignende Forsøg over Opbevaring af Is og Sne; i Nr. 2 er der lidt Sne paa Bunden, men da der ikke indtil 29. Marts (og heller ikke senere omkring Svendborg) faldt tilstrækkelig Sne for Forsøget, bleve disse Rum paa denne Dag efterfyldte (men dog ikke helt) med Is, der var indsamlet til Forbrug under Landmandsmødet og indtil da opbevaret udenfor Huset. Der har dog hele Tiden været saa megen Is i disse to Rum, at der ikke gjennem dem har kunnet trænge saa megen Varme ind, at Forsøget i Naborummene i kjendelig Grad derved kan være forstyrret.

Rummene N. 3, 4, 5, 6, 7, 8 bleve derimod alle fyldte med Is den 20.—22. Januar, og efter at Isen saa vel som Underlaget under Isen havde havt Tid til «at sætte sig», bleve disse Rum efterfyldte den 29. Januar, og samme Dag bleve de i Rummene anbragte Svindmaalere regulerede. Isbjergningen og Fyldningen af Huset fandt Sted under saa uheldige Forhold som vel muligt. Det havde begyndt at tø Dagen forud og vedblev med stærk Tø med Regn og Blæst under hele Fyldningen. Isen toges for en stor Del fra Vandhuller og Damme i Marken, var uklar, i Begyndelsen 2 à 3 Tommer, men til Slutningen kun 1 Tomme tyk. Her gjøres altsaa et Forsøg over Opbevaring af Is af «allersletteste» Slags; (Forskjellen i Nyttevirkning af «god» og «daarlig» Is er dog i Virkeligheden af ringe praktisk Betydning).

Det er min Agt ved min Ankomst til Svendborg den 30. Juni at lade Overfladen af Isen i hvert Rum for sig udjævne og Sidesvindet udfylde, og da de 6 Rum bleve helt fyldte til Loftet den 29. Januar, efter hvilken Tid der hverken er ført Is ind i eller taget Is ud af noget af dem, bliver saaledes Afstanden fra Loftet til Isen Maalet for hele Svindet, nemlig Bundsvind + Ovensvind+Sidesvind, i de 5 Maaneder Februar—Juni. Der vil udenpaa og indeni Huset for hvert Rum blive opslaaet Sedler med lodret Maal for Bundsvind og for Side- + Ovensvind indtil 30. Juni. Summen eller hele Svindet bliver saaledes den udjævnede Isflades Afstand fra Loftet den 30. Juni.

Under Isen er i:

Nr. 1 og 2 Plankegulv med 24 Tmr. Hakkelse under Gulvet (tør Isolation). Igjennem en Vandlaas og Afløbsrør føres Vandet ud i en lille Tønde ved Enden af Huset.

— 3 omtrent 14 Tmr. Kvas og Huggespaaner (Lagets Tykkelse skulde have været 18 Tmr.; men Sammenpresningen var større end beregnet).

— 4 omtrent 18 Tmr. Tørvejord.
— 5 — 18 — — } (I Erindringsbladet stod fejlagtig 24".)
— 6 — 18 — —

— 7 Brædde gulv med omtrent 4 Tmr. Luft under.

— 8 intet Underlag — Isen ligger paa bar Jord.

I Nr. 4 er, som Tegningen viser, de to udvendige Sider af Mur, og mellem Nr. 4 og 5 kan saaledes gjøres en, dog ikke paalidelig, Sammenligning mellem Svind, eftersom Kassens Sider ere af Mur eller Træ. Da Enderummene have to Udvægge, maa Svindet, navnlig Side- og Ovensvind, blive noget større i disse end i Midtrummene; men Enderummene skulle netop ogsaa tjene til at gjøre Forsøget i Midtrummene mere paalideligt.

Ved *fff* findes Indfyldningsdøre. (Naar disse Døre anbringes saa højt

som muligt, og de tilsvarende Døre paa Iskassen ere tætte, og Rummet mellem dem, naar Huset er fyldt med Is, stoppes omhyggeligt fra oven med Hakkelse, kunne saadanne Døre anbringes i saa stort et Tal, som det er nødvendigt for Fyldningen). Under Indfyldningsdørene findes tæt nede ved Jorden smaa Luger; igjennem disse kan Hakkelsen udtages, naar den bør fornyes eller tørres.

Ved Sydenden af Ishuset er der en lille Forstue *g*, herfra føre to almindelige Trædøre *h* og *i* ind i Huset. (Naar disse Døre blot ere tætte og anbringes saa højt som muligt, behøves her ingen særlig Isolation). Foran disse Døre er et Vindue *k*. Man gaaer ind ved *l*. Forneden i Forstuen udmunder en Tragt (som ikke sees paa Tegningen), igjennem denne Tragt kan Isen kastes fra Ishuset ind paa Gulvet af Forstuen. Tragten har en tætlukkende Dør. Naar Døren til Forstuen er lukket, kunne Dørene til Ishuset staa aabne, medens Isen kastes ud i Forstuen, og der kommer saaledes Lys ind i Huset igjennem Vinduet *k*.

Langs Husets Sider findes opstillet Modeller, der vise Beskyttelsesmaaden mod Bundsvind i de enkelte Rum. Desuden findes udfor:

Nr. 1 Model af Vandlaas med Afløb og Model af Tragt mellem Isrum og Forstue.

— 4 og tildels for Nr. 3 findes langs Husets Væg Model af en muret Sokkel med Trævæg for et Ishus med Tørvejord eller Kvas i Bunden. Ved Enden af Nr. 4 sees et Stykke af Muren *d d*.

— 8 Model af Indgangsdøre og Model af Nedgangstrappen, saaledes konstrueret, at Isen vanskelig kan komme ind over og knække Trinene.

Jeg maa henlede Opmærksomheden paa, at ved et Forsøg, udført paa Landbohøjskolen, over Bundsvind, naar Isen ligger paa Betongulv (lig bar Jord), fandtes dette i de 8 Maaneder 24. Decbr. til 24. August at være 29 Tmr.
og i de 4 — 24. Aug. - 24. Decbr. ogsaa 29 Tmr.
og at heraf følger, at det først bliver til Efteraaret, at der kan komme noget rigtigt Skjøn over Betydningen af den forskjellige Beskyttelse mod Jordvarmen. Jeg har imidlertid det Haab, at Forsøget i Ishuset kan fortsættes i det mindste indtil næste Vinter, og det endelige Resultat vil derefter blive bekjendtgjort.

Kjøbenhavn i Juni 1878. N. J. Fjord.

Sædskiftet.

Foredrag af Prof. B. S. Jørgensen,

holdt i Landmandsforsamlingens Møde Onsdagen den 3die Juli Kl. 8 Formiddag. Forsædet førtes af Præsidenten, som strax gav Ordet til

Professor Jørgensen: Naar jeg i Dag skal have den Ære at meddele Dem, mine Herrer, nogle Oplysninger om Sædskiftet, maa jeg dog paa Forhaand fremhæve, at De ikke maa vente, at jeg skal kunne meddele Dem, hvorledes et Sædskifte skal være. Det afhænger af mange forskjellige Forhold; væsentligst af Jordens Beskaffenhed og de klimatiske Forhold, men ogsaa for en Del af det Øjemed, man har med Dyrkningen — om man har Kvægavl eller Korndyrkning for Øje — og navnlig af det Tilskud af Gjødning, man er i Stand til at give. Hvad jeg her skal meddele er, om jeg saa maa sige, et Bidrag til et Grundlag for Sædskiftets Theori, mere tør jeg ikke kalde det. De Forsøg, man foretager efter videnskabelige Regler, have det Fortrin, at de ere exakte, men de ere tillige stive og ubehjælpsomme og slaa ikke til, naar der er Tale om at overføre dem umiddelbart i det virkelige Liv, hvor Hundreder af andre Omstændigheder komme til, som alle skulle tages i Betragtning. Men den erfarne og tænksomme Landmand vil forstaa at drage Nytte af Forsøg foretagne med Nøjagtighed gjennem et længere Tidsrum. De ville oplyse ham om de enkelte Forholds Indflydelse, som man vanskelig faaer Øie paa i det praktiske Liv, og som dog maa kjendes, naar man vil gaa frem med Sikkerhed.

Efter disse almindelige Bemærkninger skal jeg tillade mig at gaa lidt nærmere ind paa Sagen, og jeg kan i den Henseende støtte mig til den Erfaring, som jeg tør forudsætte hos enhver af de tilstedeværende Herrer. Der er en Erfaring, som alle ville have gjort, nemlig at der er visse Planter, som ikke tør komme for hyppig paa samme Plet; dette gjælder navnlig i høj Grad Kløver. Man angiver sædvanlig, at den ikke tør komme igjen paa samme Plet hyppigere end hvert 7de Aar, naar man med nogenlunde Sikkerhed vil regne paa en god Kløverafgrøde, og paa mindre gode Jorder er det endda for hyppigt, det 9de eller 10de Aar vil være at foretrække. Om Ærter gjælder omtrent det samme, og hvis de Herrer, naar de komme ind i Produktudstillingen, ville kaste et Blik paa nogle Rodpræparater, som hænge paa Væggen, og som ere udstillede af Landbohøjskolens Samling, troer jeg, at det vil bidrage til at forklare dem Aarsagen, hvorfor just Kløver og Ærter kun taale at komme sjældent igjen. Man vil nemlig se, at de Jordlag, hvorfra de søge deres Næring, ligge temmelig udenfor Landmandens Omraade. Hvad der gjælder om Ærter og Kløver, gjælder ogsaa om Runkelroer skjøndt i lidt mindre Grad; de taale heller ikke at komme hyppig igjen, hvert 4de Aar er selv paa gode Jorder vistnok den tidligste Tid. Det samme gjælder vistnok ogsaa om andre Roer, Turnips og Kaalrabi, men derom haves ingen Erfaring fra Landbohøj-

skolens Forsøgsmaade, hvor man hidtil har indskrænket sig alene til Runkelroen, hvortil Jorden bedst egner sig. Hvad der er sagt om Kløver og Runkelroer gjælder derimod ikke om Kornarterne og mærkværdig nok heller ikke om Bønner. Vi have dyrket Bønner paa et Forsøgsstykke paa Landbohøjskolen i 14 Aar paa samme Plet og med forholdsvis ringe Gjødning; de trives rigtignok ikke nu som i de første Aar, men de voxe dog endnu; og give taalelig Afgrøde. Naar man altsaa kan drive Ensidigheden saa vidt, at man i 14 Aar kan dyrke Bønner paa samme Plet, troer jeg, at Landmanden kan drage den Slutning, at de taale at komme hyppig igjen, uden at man behøver at frygte for Resultatet. Det samme gjælder som sagt om Kornarterne; dem kan man dyrke paa samme Plet, saalænge det skal være, og der er vistnok flere af de Herrer og navnlig af de ældre Landmænd, som have Erfaring fra Jord, hvor man har dyrket f. Ex. sexradet Byg i maaske 50—100 Aar paa samme Plet. Det er imidlertid en højst uøkonomisk Maade at dyrke Jorden paa, da der fordres store Kvantiteter Gjødning for at give Udbytte, og det endogsaa et forholdsvis tarveligt Udbytte, og vi komme her ind paa noget, som enhver af de tilstedeværende Herrer kjender, og som jeg derfor skal støtte mig til, nemlig den store Indflydelse som den Afgrøde, der er gaaet forud for den, man dyrker, har for Kornarternes Vedkommende. Selv om man altsaa kan sige, at Kornarterne taale at komme igjen paa samme Plet, er det dog, som sagt, uøkonomisk og noget, hvorved man taber Gjødning, hvorimod man ved at vælge andre Forfrugter vil faa ganske andre Resultater ved samme Gjødning og samme Arbejdskraft; saaledes giver Havre efter Byg et ringere Udbytte end Havre efter Roer og Ærter. Her skeer ikke nogen større Udtømmelse af Jorden, i alt Fald ikke saaledes, at man kan sige, at det daarlige Resultat alene afhænger deraf, men en af de vigtigste Grunde, hvorfor Ærter, Kløver, Roer o. l. ere saa fortrinlige Forfrugter for Kornarterne, ligger vistnok i Roddannelsen, hvorved Planterne søge Næring i forskjellige Jordlag.

De Forsøg, jeg her skal meddele Dem Resultaterne af, oplyse kun, Forfrugtens Indflydelse; vi have ogsaa en Række Forsøg over, hvor hyppig den samme Plante kan komme igjen, men de ere endnu ikke modne til Offentliggjørelse. Det samme kunde maaske ogsaa siges om dem, der er Tale om her, men de ere nu drevne i 14 Aar, og derfor har jeg ikke anseet det rigtigt at tilkageholde dem længere, om jeg end maa indrømme, at der endnu kunde være meget tilbage at gjøre. I ethvert Tilfælde troer jeg, at man vil kunne se Reglen, om den end ikke er slet saa udpræget, som den maaske vil blive, naar længere Tid er hengaaet.

Naar man ved Forsøg har skullet afgjøre, hvorledes det stiller sig med Hensyn til de forskjellige Forfrugters Indflydelse, har man maattet søge at bringe Spørgsmaalene under saa enkelt Form som mulig. Naturen svarer altid korrekt, men den fordrer at Spørgsmaalet skal fremlægges i en bestemt Form; alt andet end det, man vil vide Besked om, maa fjernes, og saaledes have vi ogsaa gjort her. Jordsmonnet er ensartet, saavidt man kan skjønne, Gjødning, Dyrkning og Behandlingsmaade er den samme i alle Henseender; der saaes paa samme Dag og høstes paa samme Dag; den eneste Forskjel mellem Forsøgsstykkerne, er Sædskiftet, og det er bragt under en saa simpel Form som muligt. Til Forsøgene her har man valgt Sædskifte hvert andet, tredie eller fjerde Aar, eftersom der, hvis man vælger f. Ex. Sædskifte paa 7—8 Aar, vil gaa altfor lang Tid, inden man faaer Resultater. — Forinden jeg gaaer over til at omtale selve Forsøgene, skal jeg for almindelig Orienterings Skyld bemærke, at Forsøgsmarken i sin nuværende Skikkelse udgjør omtrent 20 Tdr. Land, hvoraf

over 7 Tdr. Land anvendes til Sædskifteforsøg. Disse 7 Tdr. Land ere delte i 40 Forsøgsstykker, hvoraf hvert enkelt akkurat er én Skjeppe eller 7000 □ Fod. Denne Enhed er valgt, fordi den har en passende Størrelse, og man har her med et rundt Tal at gjøre og har let ved at regne med det, eftersom Skjæpper paa Forsøgsstykkerne svarer til Tønder paa en Td. Tand. Mellem Forsøgsstykkerne er der tilstrækkelig Adskillelse, dels for at kunne færdes mellem dem og dels for at kunne holde hvert Stykke for sig, og derfor er det, at der paa disse 7 Tdr. Land kun kommer 40 Forsøgsstykker. Dyrkningen begyndte i 1863 paa den Maade, at man først saaede hele Jorden med Havre for om muligt at udjævne Forskjelligheden fra tidligere Dyrkning, og derefter blev Marken brakket og omhyggelig drainet. Jorden var af den allerfortrinligste Art til Taxt 22 eller saa omtrent; den var i lang Tid gjødet saa stærkt, som det kun er muligt i en stor Byes Nærhed, og tilmed paa en Tid, hvor man ikke kunde føre Gjødningen langt bort. Derimod var Jorden ikke afgravet og laa med Vand, og i høj Grad uren. Vi modtoge den saaledes efter Draining og Brakning ved Forsøgenes Begyndelse med en stor Rigdom af Plantenæring, og de første Aar, vi arbejdede med den, gav intet Resultat; hvor vi gjødede, fik vi Lejesæd, og den ugjødede Jord gav ialmindelighed det bedste Udbytte. Vi regnede imidlertid paa, at Tiden nok skulde gjøre sig gjældende, og det har den ogsaa gjort; men man faaer Respekt for kraftig Jords Produktionsevne. Vi begyndte Forsøgene efter en vel overvejet Plan, og den er fulgt urokkelig hele Tiden igjennem. Jorden bliver gjødet, men for Ensartethedens Skyld kun med koncentreret Gjødning. Der er brugt aarlig 400 ℔ Superfosfat pr. Td. Land og en forskjellig Mængde Peru Guano afhængig af Beskaffenden; for Tiden bruges 400 ℔ Peru Guano, som er behandlet med Svovlsyre, og som indeholder 7 pCt. Kvælstof, medens den, vi begyndte med, indeholdt 13—14 pCt., og da brugte vi kun 150 ℔ pr. Td. Land. Paa hvert Forsøgsstykke paa 1 Skp. Land, bruges altsaa aarlig 50 ℔ Superfosfat og 50 ℔ opløst Peru Guano. Brakstykkerne faa dog kun Gjødning hvert andet Aar.

Resultaterne af de gjorte Forsøg ere fremstillede i hosstaaende Tabeller.

Tab. 1. **Hvede hvert andet Aar,**

beregnet i Gjennemsnit pr. Td. Land for 4 Aar.

Forfrugt.	Afgrødens Vægt.	Kornets Vægt.	Halm & Avners Vægt.	Kornets Maal.
	℔	℔	℔	Td.
Hvede	5602	1872	3730	8,90
Byg	5726	2056	3670	9,53
Brak	10188	2868	7320	13,94
Havre	6032	1978	4054	9,31
Bønner	8294	2674	5620	12,84
Runkelroer	7806	2440	5366	11,59
Vikkehavre	7850	2504	5346	11,69
Rug	6716	2052	4664	9,78

Tab. 2. **Byg hvert andet Aar,**

beregnet i Gjennemsnit pr. Td. Land for 4 Aar.

Forfrugt.	Afgrødens Vægt.	Kornets Vægt.	Halm & Avners Vægt.	Kornets Maal.
	℔	℔	℔	Td.
Hvede	4452	1896	2556	10,16
Byg	4784	1948	2836	10,59
Brak	7807	3269	4538	17,22
Havre	4555	1855	2700	10,00
Bønner	7798	3255	4543	17,53
Roer	6836	2864	3972	15,31
Vikkehavre	6191	2505	3686	13,50
Rug	6437	2653	3784	14,47

Tab. 3. **Hvede hvert tredie Aar,**

beregnet i Gjennemsnit pr. Td. Land for 4 Aar.

Sædskifte.	Afgrødens Vægt.	Kornets Vægt.	Halm & Avners Vægt.	Kornets Maal.
	℔	℔	℔	Td.
Hvede, Byg, Havre	5642	2042	3600	9,78
Hvede, Byg, Bønner	8316	2874	5445	13,84
Hvede, Byg, Runkelroer . .	7102	2412	4690	11,88
Hvede, Byg, Kløver	8248	2730	5516	13,15
Hvede, Byg, Brak	10362	2809	7458	13,97

Tab. 4. **Byg hvert Aar.**

Gjennemsnit pr. Td. Land for 7 Aar.

Gjødning.	Afgrødens Vægt.	Kornets Vægt.	Halm & Avners Vægt.	Kornets Vægt.
	℔	℔	℔	Td.
a. Fosfors. Kalk	4105	1507	2598	8,62
b. Do. + Alkalier . . .	3033	1096	1937	6,29
c. Alkalier	2657	900	1757	5,17
d. Ugjødet	2220	787	1433	4,46
e. Ammoniak	4481	1625	2856	9,29
f. Do. + Forfors. Kalk	4731	1857	2774	10,75
g. Do. + Do. + Alkalier	4370	1741	2629	9,71
h. Staldgjødning	4885	1888	2997	10,50

Tab. 5. **Byg hvert fjerde Aar.** (Vexelbrug).

Gjennemsnit pr. Td. Land for 7 Aar.

Gjødning.	Afgrødens Vægt.	Kornets Vægt.	Halm & Avners Vægt.	Kornets Maal.
	℔	℔	℔	Td.
a. Fosfors. Kalk	5957	2634	3323	13,79
b. Do. + Alkalier . . .	5750	2579	3171	13,54
c. Alkalier	5826	2476	3350	13,14
d. Ugjødet	5861	2439	3422	13,57
e. Ammoniak	7805	3298	4507	17,55
f. Do. + Fosfors. Kalk	8079	3424	4655	18,41
g. Do. + Do. + Alkalier	8604	3437	5167	18,09
h. Staldgjødning	8264	3430	4834	18,09

Tab. 6. **Udbytte af Hvede i forskjellige Sædskifter pr. Td. Land for 1877.**

Sædskifte.	Afgrødens Vægt.	Kornets Vægt.	Halm & Avners Vægt.	Kornets Maal.
	℔	℔	℔	Td.
Hvede, Hvede	5808	2148	3660	10,37
Byg, Do.	5368	2084	3284	10,12
Brak, Do.	10664	3200	7464	16,00
Havre, Do.	5924	2164	3760	10,50
Bønner, Do.	8652	3000	5652	14,62
Runkelroer, Do.	7512	2416	5096	11,62
Vikkehavre, Do.	7524	2488	5036	12,00
Rug, Do.	7552	2448	5104	11,87
Hvede, Byg. Havre.	5376	2048	3328	9,87
Do. Do. Bønner	8596	3028	5568	15,12
Do. Do. Runkelroer . .	7776	2784	4992	13,37
Do. Do. Kløver	7144	2504	4640	12,25
Do. Do. Brak	10424	2840	7584	14,25

Tab. 1 og 2 vise Resultaterne af Forsøg med at dyrke Hvede eller Byg hvert andet Aar, beregnet i Gjennemsnit pr. Td. Land for de fire Aar 1871, 73, 75 og 77; tager man Aarene 1867 og 1869 i Stedet for 1875 og 1877 faaes andre Tal, og om 10 Aar vil der ogsaa være andre Tal; Gangen er imidlertid den samme hvert Aar, det vil sige, jo længere vi arbejde med Jorden, desto mere ensidig bliver den behandlet, og desto stærkere fremtræde Resultaterne. Som man seer af Tab. 1, har man af Hvede efter Hvede faaet den mindste Vægt i Henseende til Afgrøde, medens Forholdet er lidt bedre efter Byg, Havre og Rug. Derpaa stiger Udbyttet af Hvede efter Runkelroer, Vikkehavre og Bønner, og endelig faaer man et udmærket Udbytte efter Brak, nemlig

over 10000 ℔. Ved Kornets Vægt er Rækkefølgen omtrent den samme, men Forholdet er et andet, og der kommer man til det ejendommelige og overraskende Resultat, at den store Vægt, som Brakken giver, falder ikke paa Kornet, men derimod paa Halm og Avner, saaledes at Forskjellen mellem Brak og Bønner bliver kun 1 Tønde Korn. Vikkehavre synes at være en temmelig simpel Forfrugt; den staaer langt tilbage for Bønner. Derimod er det paafaldende, at Hvede efter Runkelroer har givet et saa stort Udbytte, uagtet den ofte er blevet saaet langt ind i November. Tab. 2 udviser, at Byg hvert andet Aar giver samme Resultat som Hvede, dog med nogen Modifikation. Byg efter Brak og Bønner giver omtrent samme Resultat, hvorimod Rug fremtræder som en langt bedre Forfrugt for Byg end Hvede, ja Forskjellen er endog meget betydelig, nemlig over 4 Tønder Korn, og Forsøgene stadfæstede saaledes den gamle Erfaringssætning, at Byg efter Rug giver større Udbytte end Byg efter Hvede. Havre staaer med det laveste Tal, og den viser sig altsaa at være den daarligste Forfrugt for Byg. Medens i Tab. 1 den højeste Forskjel var 5 Tdr., er Forskjellen her i Tab. 2 lidt over 7 Tdr., endskjøndt man har gjødet og iøvrigt behandlet Jorden paa samme Maade.

Tab. 3 supplerer de 2 foregaaende; den udviser Resultaterne af Forsøg med et Sædskifte efter det gamle Trevangsbrug, med en Vintersæd, en Vaarsæd og en Mellemfrugt. I det Hele taget stemme Tallene godt med de foregaaende; kun Bønner give et noget større Udbytte. Kløver viser sig ligesom Bønnen at være en god Forfrugt. Dette Sædskifte bekræfter altsaa Tomarksbruget. Firemarksbruget er man ikke endnu kommet saa vidt med, at man deraf kan drage nogen sikker Slutning.

Tab. 4 og 5 udvise dog maaske bedre end andet, hvad et godt Sædskifte betyder. Det ene Stykke Jord har baaret Byg hvert Aar i Løbet af 15 Aar, medens det andet Stykke, som er gjødet og iøvrigt behandlet paa samme Maade, er drevet efter Vexelbrugets Regler. Sammenligningen skeer lettest, naar man seer hen til Rubriken: Kornets Maal, dog maa her gjøres opmærksom paa, at Tallet 8,62 i Tab. 4, a. er et usikkert Tal; dette lille Stykke Jord ligger nemlig paa Hjørnet af en Korsvej, hvor der færdes mange Mennesker, og der kommer altsaa let kvælstofholdig Gjødning til, som man ikke er Herre over. Man sèr altsaa her, hvad kraftig Jord vil sige. Vi have dyrket Jorden i 16 Aar; Stykket d. har altsaa baaret 4 Afgrøder af hvert Slags og kan dog endnu ved Vexelbrug give 13,50 Tdr. Byg. Den Støtte, Landmanden har, naar han har kraftig Jord, er altsaa stor; han kommer da udover mange Vanskeligheder. Der kan i et enkelt Aar, som 1868, være en Nedgang, men paa kraftig Jord overvindes det snart.

Tab. 6 er kun Resultatet af Forsøg i 1877 og er blot fremsat for at vise, hvorledes det stiller sig for et enkelt Aar. Man seer, at Tallene stemme godt med dem i de andre Tabeller; ogsaa her have vi efter Brak over 10000 ℔.

Hermed skal jeg slutte disse Betragtninger. Hvad jeg havde for Øje var at vise Dem, hvilken Indflydelse de forskjellige Afgrøder have paa hinanden. Slutningen vil jeg overlade Dem selv mine Herrer, at drage. Jeg kan imidlertid ikke lægge Skjul paa, at denne Side af vort Agerbrug i det Hele taget forekommer mig at være den mindst udviklede. Vi have gjort Fremskridt i mange Retninger, men Sædskiftet er forbleven temmelig uforandret, endnu følge flere Kornarter hyppig efter hinanden. Vi have nu seet, at Kornarterne ganske vist kunne taale at komme hyppig, men at det er en uøkonomisk Maade at bruge Jorden paa, hvorimod det stiller sig heldigt, naar man indfører en Blanding i sit Agerbrug, og lader de bredbladede Planter komme til deres Ret. Det er just det mærkværdige, at der, hvor man lader sig nøje med 5—6 Tdr. Korn,

faaer man ikke blot mindre Byg men ogsaa mindre af Mellemfrugten, hvorimod man, hvor man høster 13—14 Tdr. Korn har en stor Afgrøde af Mellemfrugten og saaledes haves dobbelt Fordel.

Præsidenten: Naar vi høre Foredrag af den Art, som det Professor Jørgensen nu har holdt for os, føle vi med forøget Styrke Videnskabens Betydning for det praktiske Agerbrug, og vi maa i samme Øjeblik erkjende den kongelige Landbohøjskoles Betydning for Agerbruget i det Hele taget. Jeg er overbevist om, at de Herrer alle ere enige med mig i at bringe Professor Jørgensen en varm Tak for det oplysende og fortræffelige Foredrag, vi nu have hørt.

Græsmarkerne.

Foredrag af Lærer P. Nielsen.

Ved Mødet Lørdagen den 6. Juli Kl. 9 Fmdg. førtes Forsædet af Præsidenten.

Præsidenten: Det er i Dag den sidste Dag vi holde Møde, og for saa vidt det kan lykkes at tilvejebringe det fornødne Materiale, skal jeg, naar den Diskussion, som indledes af Dr. Meinert, er sluttet, give nogle Oplysninger om Besøgets Størrelse, og hvad der ellers kan have Interesse. Efter Dagsordenen skal jeg give Ordet til

Lærer Nielsen: Mine Herrer! Før Fællesskabets Ophævelse og Jordens Udskiftning i Følge Lov af 23de April 1781 var bleven paabudt, kunde der selvfølgelig ikke være Tale om at dyrke Græsmarken som nu. Nogle enkelte Landmænd, som tidligere havde faaet Jorden samlet, og som vare langt forud for Tiden, begyndte vel ved Midten af forrige Aarhundrede at dyrke et mindre Stykke af Marken med Rødkløver eller med Hvidkløver, men dette var kun Undtagelser. I de fleste Egne var Trevangsbruget almindeligt. Under dette Driftssystem fulgte en Vaarsædsmark efter en Vintersædsmark og derefter henlaa Jorden et Aar til Græsning eller som det hed: «laa brak» d. v. s. overladt til sig selv uden at besaaes. — Hvad vi nu kalde Brak var ukjendt paa hin Tid. De Græsarter, som fremkom paa denne Græsmark, vare især Alm. Kvikgræs, Hvene, Rød Svingel og Eng-Rapgræs, allesammen Arter, hvis vidtkrybende Rodstok — underjordiske Udløbere — som Landmanden plejer at betegne med Fællesnavnet Kvikrødder, gjennemvævede Agerjorden overalt, og som derfor aldrig bleve udryddede. Desuden kunde Frø af enkelte andre Græsarter som Fløjelsgræs, Gulax og flere, der voxede i Grænseskjellet mellem Agrene, ogsaa indfinde sig paa Marken, men i Reglen udgjorde Udkrudsplanter den væsentligste Bestanddel af Plantedækket. Selvfølgelig maatte Besætningen af Heste og Hornkvæg staa i Forhold til disse Græsmarker med Hensyn til Antal og Størrelse. Som oftest holdtes der dobbelt saa mange Heste som Køer. 4—5 Køer og 8—12 Heste paa en almindelig Bondegaard synes at have været en almindelig Besætning, men Hestene opnaaede kun ringe Størrelse. Disse Forhold forandredes temmelig hurtig, efterhaanden som Loven om Fællesskabets Ophævelse traadte ud i Livet. Siden denne Lov udkom er nu næsten forløben et Aarhundrede. Ved næste Landmandsforsamling ville de dyrkede Græsmarker kunne siges at fejre deres hundredeaarige Jubilæum. Det kan derfor have sin store Interesse at kaste et Blik tilbage paa Fortidens Græsmarker, sammenligne dem med Nutidens og se, hvilke Fremskridt vi have gjort i den Retning. Det vil erindres, at Græsmarken i Landbrugsskrifter endnu ofte kaldes vort Landbrugs svageste Punkt, hvorved antydes, at Agerbruget paa dette Omraade er gaaet mindre fremad end i andre Retninger. I flere Henseender have vi dog gjort store Fremskridt, navnlig hvad Jordens Behandling angaaer. Renbrak var saaledes ukjendt, da Udskiftningen fandt Sted og blev i flere Aartier derefter

kun lidet benyttet og mindst af den mindre Jordbruger. Jorden var derfor besvangret med Ukrudsfrø og gjennemvævet af Ukrudsrødder. Marken blev kun gjødet én Gang i Omdriften og først udlagt til Græsning efter at have baaret 5—6 Kornafgrøder, altsaa i udslidt Tilstand. — Græsmarkens Besaaning lod ogsaa — som tildels endnu — meget tilbage at ønske. Kløveren udsaaedes ofte i Avnerne, fordi det var saa besværligt at udtærske og rense Frøet; herved kunde ikke undgaaes, at en stor Mængde Ukrudsfrø førtes med Kløveren ud i Marken. Det benyttede Kvantum Frø var ikke sjælden meget knap tilmaalt, undertiden kun 6—8 ℔ pr. Td. Land; thi Udgiften til Frø forekom mange at være en meget trykkende Udgift. Det er vel saa endnu, at Landmænd, som ikke ret have fulgt med Tiden, gjerne ville spare lidt paa Frø til Græsmarken, medens de ikke ere paaholdende, hvor Talen er om Saasæd til Kornmarkerne. — Hvad endelig Frøblandinger angaae vare disse noget aldeles ukjendt for Flertallet af Landmænd i lang Tid efter, at Udskiftningen havde fundet Sted. Man dyrkede kun Rødkløver, meget Faa saaede Hvidkløver, og kun nogle enkelte Landmænd anstillede Forsøg med en eller anden Græsart. Endnu i Aaret 1799 kunde Professor Olufsen i det af ham redigerede Landbrugsskrift: «Økonomiske Annaler» fremsætte det Spørgsmaal: «Har en Blanding af Kløver og Rajgræs været forsøgt her i Landet og med hvilket Resultat»?

I samme Bind af nævnte Skrift meddeler Kaptajn Hofmann Bang, at han har dyrket en Blanding af Rødkløver og Alm. Rajgræs i 5 Aar og befundet sig vel derved. Dette Forsøg var maaske paa hin Tid aldeles enestaaende her i Landet, og desuden mærkelig ved det store Kvantum Frø, der blev benyttet; thi naar Kapt. Hofmann saaede Rajgræs ublandet, brugte han over 100 ℔ Frø pr. Td. Land og i Blanding med Kløver saaede han 14 ℔ af denne sammen med 60—70 ℔ Rajgræs pr. Td. Land, hvorved han ikke alene opnaaede at faa en god og tæt Afgrøde, men tillige at kvæle Kvikgræs og andre Ukrudsplanter. — Kort efter begyndte Skotten Horn og den af Landbruget velfortjente Pastor Høegh i Gjentofte, Provst Worm i Ingstrup og enkelte andre fremragende Landmænd at dyrke en Blanding af Rødkløver og Rajgræs, og efterhaanden blev det mere almindeligt at udsaa en eller anden Græsart sammen med Kløveren, og nu ere vi endelig naaede saavidt, at rene Kløvermarker ere lige saa sjældne som de før vare almindelige, dog besaaes et meget stort Antal Græsmarker endnu kun med Rødkløver og Timothe.

Sammenlignes Nutidens Græsmarker med Fortidens maa det vel siges, at der er gjort gode Fremskridt, dog mest hvad Jordens Kulturtilstand angaaer. Jorden bliver bedre behandlet med de særdeles gode Agerdyrkningsredskaber, der nu staa til vor Raadighed. Brakken er bleven almindelig, hvorved Ukrudsplanterne ere meget formindskede i Antal. Om end Udlændinge endnu finde vor Agerjord temmelig uren i Forhold til det høje Standpunkt, Agerbruget i andre Henseender indtager hos os, maa vore Græsmarker dog nu kaldes meget rene i Sammenligning med Fortidens. Desuden er det almindelig anerkjendt af alle dygtige Jordbrugere, at skal man have en god Græsmark, maa Jorden udlægges til Græsning i gjødningskraftig Tilstand. (Jeg skal senere ved Hjælp af nogle Tal søge at paavise, hvilken Indflydelse dette kan have paa Plantedækkets Frodighed). — Hvad derimod Frøblandingerne angaaer, kan det næppe siges ret at være gaaet op for Flertallet af vore Landmænd, hvad der kan opnaaes ved et skjønsomt Valg mellem de til Dyrkning tjenlige Arter og et passende Forhold mellem disse indbyrdes, alt efter Jordbundens forskjellige Beskaffenhed. Her savnes ofte det fornødne Kjendskab til vore bedre Foderplanter. Det har undertiden forundret mig, at Jordbrugere, der allerede som Børn med Lethed lære at kjende en Havremark fra en Bygmark, eller en Hvedemark fra

en Rugmark, ikke altid ere istand til at adskille Timothe fra alm. Rajgræs eller denne fra Italiensk Rajgræs, uagtet disse Arter ere saa let kjendelige og have været dyrkede i lang Tid. — Vi bør ikke nøjes med at kunne glæde os ved at Kløver- og Græsarter trives godt paa vore Marker, men vi maa ogsaa lære at kjende de enkelte Arter, ikke alene af Udseende — hvad langtfra er vanskeligt — men tillige deres mere eller mindre gode Egenskaber, deres Ydeevne, Varighed, hvilke Fordringer de stille til Jordbunden o. s. v., først da blive vi istand til at vælge de Arter, som give det bedste Udbytte. — Da vore Græsmarkers mindre tilfredsstillende Tilstand, saa vidt mit Kjendskab strækker sig, ofte hidrører fra, at der savnes det fornødne Kjendskab til vore Foderplanter i Almindelighed, troer jeg at kunne gavne Sagen bedst ved at omtale nogle af de Arter, der ere tjenlige til Dyrkning. Tiden tillader mig dog ikke at omtale hver Art mere udførligt, hvorfor jeg for de mere bekjendte Arters Vedkommende skal indskrænke mig til kortere Bemærkninger. — For at faa en fast Maalestok for Arternes Ydeevne bliver det imidlertid først nødvendigt at faa det Spørgsmaal besvaret: Hvilket Kvantum Grønfoder eller Hø kan der høstes paa en god Græsmark i de forskjellige Brugsaar? Endnu seer jeg mig ikke istand til at kunne give et fyldestgjørende Svar paa dette Spørgsmaal, fordi Eftergrøden af første Aars Mark tillige med andet og tredje Aars Mark, hvor en saadan haves, i Reglen benyttes til Afgræsning, men heller ikke for Størrelsen af første Afgrøde, der som oftest indhøstes som Hø, har man hidtil havt nogen paalidelig Maalestok. Paa mit Spørgsmaal herom har man i Reglen givet mig til Svar, at der kan høstes 2, 3, 4, 5 eller 6 Læs Hø pr. Td. Land, eftersom Aaret er, men hvad er en Middelafgrøde, og hvilken Vægt har et Læs Hø? Enkelte have 1000 ℔, andre 15—1600 ℔ og atter andre 2000 ℔. Naar altsaa A har avlet 4 Læs Hø à 1000 ℔ og B 3 Læs à 2000 ℔ vil A mene, at han har høstet mere end B, uagtet denne i Virkeligheden har avlet $1^1/_2$ Gang saa meget. Dette ubestemte Maal maa vi se at komme bort fra og søge at faa en bedre Maalestok for Markens Afgrøde, hvad især bliver nødvendigt, hvor der skal anstilles en Sammenligning mellem forskjellige Arters Ydeevne. I Forening med Markfrøkontorets Bestyrelse foretog jeg i 1876 en Undersøgelse af et større Antal Græsmarker. For ret at faa et klart Blik over Afgrøden i sin Helhed, valgte vi først at gjennemgaa Marken i alle Retninger, hvorefter vi paa 2 eller flere Steder, hvor Afgrøden fandtes at svare til Markens Middelafgrøde, nøjagtig afsatte et Areal af 70 □ Al. ($^1/_{200}$ Td. Land). Paa dette Areal blev Afgrøden afhugget saa nær Jorden som muligt og strax vejet i grøn Tilstand, hvorefter den blev udstrøet paa Stedet, og efter sin sædvanlige Behandling atter vejet som Hø. Jeg har Grund til at antage, at Gjennemsnitsvægten af Grønfoder og Hø af disse mindre Arealer, valgte med Skjønsomhed, saa temmelig nøje svarer til Vægten af Afgrøden i sin Helhed, og at den saaledes giver en paalidelig Maalestok for Afgrødens Størrelse. Det forekommer mig, at det ogsaa maatte være af Interesse for de Mange, som om Vinteren tilveje Kvæget det daglige Kvantum Hø, paa lignende Maade at undersøge Græsmarkens Afgrøde, da man derved langt bedre blev istand til at beregne, hvilket Kvantum Hø, der daglig kunde gives.

Af 35 første Aars Marker som undersøgtes i 1876 var Gjennemsnitsafgrøden næsten 14000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land. De Landmænd, vi besøgte, vare gjennemgaaende godt tilfredse med deres Marker; kun faa klagede over at Afgrøden var under middelgod. Vi toge kun en enkelt daarlig Græsmark med, ellers vilde Gjennemsnitsvægten være bleven meget mindre. I Henhold hertil maa jeg antage, at 16000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land maa kaldes en god Middelafgrøde. Men hvorledes forholder Grønvægten sig til Høvægten? Ja det vil

for en Del bero paa, til hvilken Tid Plantedækket afhugges, og af hvilke Arter det bestaaer. Naar f. Ex. Rødkløveren slaaes, saasnart de fremmeligste Planter vise Anlæg til Hoveder, vil Grønvægten tabe $^4/_5$, saa Høvægten af 100 ℔ grøn Kløver kun bliver 20 ℔. Afhugges Kløveren, naar den staaer i fuld Blomstring, udgjør Høvægten omtrent 25 pCt. af Grønvægten, og lader man den henstaa til Begyndelsen af Juni, udgjør Høvægten 33 pCt. Græsarterne tabe mindre i Vægt ved at forvandles til Hø. Jeg har i Aar foretaget omfattende Forsøg i den Retning, dog tør jeg ikke komme frem med alle mine Tal, men skal indskrænke mig til at bemærke, at jeg blev overrasket ved, at Græsarter, som afhuggedes ved Midten af Juni, altsaa medens de stode i fuld Blomstring, tabte saa lidt i Vægt ved at forvandles til Hø; dette gjælder navnlig om Rajgræsarterne, hvoraf Høvægten udgjorde henimod 40 pCt. Af 18 Forsøgsmarker, hver for sig besaaet med en særskilt Græsart, som ligeledes blev afhugget ved Midten af Juni, varierede Høvægten fra 29 til 37 pCt. Gjennemsnitlig udgjorde Høvægten af disse Marker 34 pCt. af Vægten i grøn Tilstand. Ligeledes var Høvægten af Marker, besaaede med en Blanding af Kløver og Græsarter og afhuggede til førnævnte Tid, omtrent 33 pCt. eller paa det nærmeste $^1/_3$ af Afgrødens Vægt i grøn Tilstand. En Afgrøde af 16000 ℔ pr. Td. Land vil altsaa give lidt over 5000 ℔ Hø paa samme Areal. Men medens Høvægten vil tiltage endnu en Tid efter, at Kløver- og Græsarterne have begyndt at blomstre, synes Grønvægten at holde sig temmelig konstant en 8te Dage før og efter Blomstringen, hvorfor Grønvægten bedst vil kunne benyttes ved sammenligning af Afgrøder, som ikke kunne undersøges paa samme Dag. Jeg skal endnu tilføje, at de bedre Partier af de bedste Marker, som undersøgtes i 1876, gjennemsnitlig gav 27000 ℔ Grønvægt og de allerbedste Pletter 32000 ℔ pr. Td. Land. I Aar have Græsmarkerne hidtil været særdeles fortrinlige; Afgrødens Størrelse har derfor ikke været lidet afvigende fra det Normale. Jeg har undersøgt et større Antal første Aars Marker, og paa de bedre af disse fandtes gjennemsnitlig 25000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land; den største Del af Marken til Friesenfeldt paa Falster gav endog 34000 ℔; omtrent $^1/_3$ af Marken til Holstejnborg gav ligeledes henved 34000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land. Paa Snedinge og flere andre Steder fandtes ogsaa særdeles fortrinlige Græsmarker, som, saavidt de kunde bedømmes ved løst Skjøn, maa antages at have givet en lignende Afgrøde. Over 34000 ℔ Grønvægt, hvilket vil svare til 11000 ℔ Høvægt pr. Td. Land, har jeg aldrig fundet paa nogen større Græsmark, og en saadan Afgrøde vil sikkert kun kunne faaes paa Jorder, som ere i fortrinlig Kulturtilstand og kun under særdeles gunstige Vejrforhold. Kan man i gode Aar høste en Afgrøde af 24—25000 ℔ Grønfoder eller omtrent 8000 ℔ Hø pr. Td. Land, maa dette kaldes et meget tilfredsstillende Resultat. Andet og tredie Aars Græsmarker have ved første Slæt givet en meget mindre Afgrøde, kun paa enkelte af de allerbedste, hvor Frøblandingen indeholdt et større Antal Arter, er høstet 20—26000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land.

Gaa vi efter disse mere almindelige Bemærkninger over til at omtale enkelte Arter, maa vi begynde med Rødkløveren. Skjønt denne Art er vel bekjendt, maa jeg dog omtale den mere udførlig, da den er Græsmarkens vigtigste Plante. Den gaaer dybt i Jorden, henter en Del af sin Næring fra Undergrunden, beriger altsaa Madjorden og efterlader denne i god Kraft. Den kommer ret tidlig frem om Foraaret, giver en for Kvæget behagelig Græsning og gode Afgrøder af godt Hø. Den er ikke vanskelig at høste Frø af; Frøet spirer villigt, og Planten er let at udrydde — alt for let desværre, da den i Reglen er forsvunden — naar Jorden atter skal optages til Korndyrkning, og hvad der især giver Rødkløveren Værdi for Græsmarken er, at den saa hurtig skyder

frem igjen efter at være afhugget eller afgræsset, saa den mere end nogen anden af de mere almindelige benyttede Arter hjælper os ud over den mere græsknappe Tid. Rødkløveren tilfredsstiller saaledes de fleste Fordringer, som stilles til en god Plante for Græsmarken, men kun i første Brugsaar, thi som bekjendt er den kortvarig, og om den end ikke kan kaldes enaarig, kan man dog kun stole paa den i første Aars Mark. Denne mindre heldige Egenskab forringer betydelig Rødkløverens Værdi for fleraarige Græsmarker. Jeg vèd vel, at det er en almindelig Mening, at Rødkløveren tidligere baade har været mere varig og givet større Afgrøder end nutildags, idet Jorden nu antages at lide af «Kløvertrælhed», men, om det end maa indrømmes, hvad tilstrækkelig er godtgjort ved Forsøg, at Rødkløveren ikke vedblivende med ganske faa Aars Mellemrum kan dyrkes med Fordel paa samme Mark, og at den som enhver anden Plante med dybtgaaende Rødder kan give en noget større Afgrøde første Gang, den dyrkes paa gunstig Jordbund, troer jeg dog ikke, at vore Marker nu, efter i en lang Aarække kun at have baaret forholdsvis faa Kløverafgrøder, skulde være saaledes udtømte, at Kløveren ikke mere kan finde den for en kraftig Vext fornødne Næring, og at dens Varighed og Frodighed derfor skulde være aftaget i paafaldende høj Grad. Man er vistnok ofte bleven vildledt i den Henseende ved at høre eller læse ældre Beretninger efter hvilke Kløveren skulde holde sig i 3, 4—5 Aar og i den Tid kunne slaaes 3—4 Gange i Løbet af Sommeren, men herved er at mærke, at man tidligere altid regnede det Aar med, da Kløveren udsaaedes i Udlægsmarken, saa at en 3-aarig Kløvermark i hin Tid efter Nutidens Sprogbrug kun kaldes 2-aarig; de særdeles gunstige Beretninger fra hin Tid vare desuden kun sjælden en Frugt af egen Erfaring, men ofte kun en Gjenklang af de Lovtaler over Planten, som naaede til os fra Udlandet. Man vil bedst kunne overbevise sig herom ved at gjennemgaa vor Landbrugsliteratur fra Begyndelsen af indeværende Aarhundrede, navnlig «Økonomiske Annaler» og «Landøkonomiske Tidender». Deraf vil sees, at der paa hin Tid førtes samme Klager over Kløveren som i vore Dage. Saaledes skriver Professor Olufsen i andet Bind af førstnævnte Tidsskrift 1799: «Det er en uheldig Omstændighed for Staldfodringen, at Rødkløveren, dens fornemste Støtte, er saa usikker trods alt hvad de tyske staldfodrende Vindmagere sige. Snart ødelægger Frost den, snart Vinterfugtighed, snart Foraarsvinde og Nattekulde; mange Aaringer er den ikke før langt hen paa Sommeren voxet saa højt, at Leen kan falde den, og ofte falder der Solhede i de afhugne Stubbe og fortørrer den. — — Den fordrer god og velbehandlet Jord; i Sandjorder og overalt i slette Jorder trives den maadelig. — — — Til alt dette kommer, at den varer egentlig ikke mere end 3 Aar, det første Aar, da den ikke betyder meget, iberegnet. — Denne Foderplante har saa mange Ufuldkommenheder, at intet uden den Omstændighed, at de fleste foreslaaede Foderplanter have endnu flere, kunne give den første Rang». — I 9de Bind af samme Tidsskrift 1807 skriver C. Dalgas: «Man plejer at sige, at Kløveren staaer flere Aar og andet Aars Kløver er bedre end første Aars. Hertil svarer jeg af egen Erfaring, at første Aars Kløver i gjødet, vel renset og bearbejdet Jord bestandig vil overgaa andet Aars Kløver. Om Vinteren udgaa unægtelig mange Kløverplanter, hvorved fremkommer bare Pletter, disse fyldes med vilde Planter og Ukrud, som snart undertrykke de øvrige enkeltstaaende Kløverplanter, saa den hele Kløvermark kun er at betragte som en Græsmark (d. v. s. bevoxet med Kvik og andre vildvoxende Græsarter samt andre Ukrudsplanter), hvilket vil kunne naaes uden at saa Kløver. Kommer Kløveren derimod i uddreven Havrejord, giver den det første Aar kun maadelig Høst, da den i saadan Jord ikke finder tilstrækkelig Næring for at buske sig; i andet Aar vil

hele Marken være fyldt med Græs og vilde Planter, som sikkert ville give en større Høst, end der havdes første Aar paa samme Stykke Land, og deraf fremkommer det Sagn, at andet Aars Kløver lønner bedre end første Aars». («Naar jeg her taler om 1ste og 2det Aars Kløver, tager jeg ikke Hensyn til det Aar Kløveren saaes»). — Endelig skriver Professor Begtrup i samme Bind: «Hovedsagen med Kløveren er, at den ikke skal gaa bort om Vinteren. Naar Frost og Tøvejr afvexle hurtig paa hinanden, løftes Kløveren fra Jorden, ligesom den med Flid var draget op, og Kløveren døer bort». — Af disse Udtalelser, som jeg alt tidligere ved given Lejlighed har fremdraget, vil fremgaa, at man allerede i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede, altsaa paa en Tid, da Kløverdyrkning var langt fra at være almindelig, førte samme Klager over Rødkløveren som nu, og dog havde de nævnte Mænd den bedste Lejlighed til hvert Aar at se Planten dyrket paa Marker, som aldrig forhen havde baaret Kløver. — At Rødkløveren fryser op om Vinteren skyldes jo forøvrigt en ren mekanisk Virksomhed, men hidrører ogsaa for en Del fra, at Planten, efter at have gjort Nytte i første Brugsaar, er næsten udlevet. Roden er bleven stiv og træet, Rodtrævlerne for svage, derfor kan Planten ikke ved atter indtrædende Tøvejr synke tilbage, naar den er hævet af Frosten. Alsikkekløveren hæves derimod sjælden eller aldrig af Frosten, fordi dens Hovedrod er mere bøjelig, mere forgrenet og forsynet med flere Rodtrævler. — Man plejer i Reglen at betegne Jorden som kløvertræt — altsaa ikke tilstrækkelig rig paa Plantenæring — naar Kløveren ikke ret vil trives paa en forøvrigt god Jordbund, men dette hidrører ofte fra ganske andre Aarsager og navnlig fra Angreb af Snyltedyr eller Snyltesvampe. Sidste Efteraar undersøgte jeg en enaarig Græsmark paa Lolland; ved Undersøgelsen fandtes 64 pCt. af Rødkløverplanterne angrebne af et mikroskopisk Snyltedyr, den saakaldte Kløveraal (Anguillula devastatrix). For Rødkløverens Vedkommende mislykkedes denne Mark aldeles, i det næsten samtlige Planter forsvandt i Løbet af Vinteren, men Marken var tillige besaaet med Italiensk Rajgræs, som gav en Afgrøde af 20000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land. Da jeg her forleden Dag søgte Planter til Samlingen i Udstillingsbygningen fandt jeg ligeledes paa flere Steder samtlige Rødkløverplanter angrebne af Kløveraalen, som synes at anrette betydelig Skade paa Kløverplanterne i alle Landets Egne. De af dette Snyltedyr angrebne Planter ere let kjendelige ved, at Hjerteskuddet bliver monstrøst, kort, tyk og løgformig opsvulmet, hvad ogsaa er Tilfældet med de Knopper, som frembryde paa den nederste Del af Stænglerne. Har man først faaet Øje for, hvorledes Sygdommen viser sig, er den let kjendelig. En større Del af de angrebne Planter dø hurtig bort, de øvrige friste i kortere eller længere Tid en kummerlig Tilværelse. — En anden meget farlig Fjende for Kløveren, som jeg ogsaa maa henlede Opmærksomheden paa, er Kløverens Bægersvamp (Peziza ciborioides) eller som denne Snyltesvamp ogsaa kaldes: Kløverens Meldrøjer, fordi den i Kløverens Blade og Stængler udvikler smaa, sorte meldrøjelignende Knolde af forskjellig Form og Størrelse, de mindste næppe saa store som et Sennepskorn, de største (som dannes inden i Kløverstænglerne) 1—3 Linier lange, af Udseende som Rugens Meldrøjer. Disse Meldrøjelegemer udvikles i størst Mængde om Foraaret, falde til Jorden fra de ødelagte Kløverplanter og blive liggende der uden Livstegn til henpaa Efteraaret, til hvilken Tid ethvert Meldrøjelegeme udvikler en lille Bægersvamp med $^1/_2$—1 Tom. lang Stilk og en tallerkenformet, omtrent $^1/_4$ Tom. bred Hat, hvis øverste Flade er beklædt med utallige Sporesække, der indeslutte de yderst smaa Formeringsorganer (Sporer), som stødvis udkastes ved Modenhed, føres af Vinden hen paa de unge Kløverplanter, spire ind i disse og gjennemvæve baade de unge Stængler og Rodhovedet, hvilket har til Følge, at Kløverplanterne hurtig forraadne med Undtagelse af den ne-

derste Del af Roden. De af Snyltesvampen angrebne Planter faa en bleggraa Farve og beklædes med et Overtræk af skimmellignende Traade. For at erfare, om disse syge Planter ved Berøring kunde smitte nærstaaende sunde, overførte jeg de nævnte Svampetraade paa Blade af sunde Kløverplanter, dyrkede i Urtepotter og dækkede med Glasklokker. Naar nogle Svampetraade den ene Dag anbragtes paa Oversiden af et Blad, vare de ofte allerede den følgende Dag frembrudte paa Bladets Underside; samtidig hermed tabte Bladet sin friske grønne Farve og fik samme Udseende, som om det var neddyppet i kogende Vand. Fra Bladpladen voxede Svampen nedad Stilken til Stænglen, naaede ad denne til Hjerteskuddet og derfra til de øvrige Stængler og Rodhovedet, hvorefter Kløverplanten hurtig forraadnede. Hvor et sygt Blad berørte en sund Plante, voxede Spampen hurtig over i denne. Paa samme Maade udbreder denne Snyltesvamp sig paa Marken som en Kræftskade fra Plante til Plante, og det desto hurtigere, jo tættere Kløveren staaer, og jo fugtigere Luften er. Samtidig hermed udvikles de meldrøjelignende Legemer, som atter det følgende Efteraar frembringer Bægersvampe. Vinterkulden kan vel standse Svampen i Væxten, men ikke dræbe den; sidste Vinter var især gunstig for dens Udvikling. Fra flere Egne af Landet modtog jeg syge Planter til Undersøgelse og med Forespørgsler om Sygdommens Aarsag. Et enkelt Sted antoges Kløverplanterne at være beskadigede af Insekter, fordi Rodhovedet var forraadnet, medens Rodspidsen holdt sig frisk. Ogsaa fra Sverrig klagedes over, at «Kløverkrebsen», som Kløverens Bægersvamp der kaldes, anrettede betydelig Skade paa Kløvermarkerne. Ofte finder man Pletter paa flere Kvadratfods Størrelse, som ere aldeles blottede for Kløver; disse Pletter kunne fremkomme i saa stor Mængde, at den største Del af Marken ligger blottet, undertiden kan vel ogsaa hele Afgrøden gaa tilgrunde. Man har vel tidligere troet, at de talrige bare Pletter paa Markerne hidrørte fra Lejesæd eller lignende Aarsager, medens det ofte er den her nævnte Svamp eller Kløveraalen eller maaske begge i Forening, som have ødelagt Plantedækket. Efter de Oplysninger, som jeg har kunnet erholde angaaende Kløverens Bægersvamp, maatte man tro, at Væxten standsede om Foraaret, og at Svampen først atter viste Tegn til Liv, naar de meldrøjelignende Legemer begyndte at opskyde Hatte om Efteraaret. Det har imidlertid vist sig, at Svampen under gunstige Forhold kan vedblive at angribe Kløveren hele Sommeren igjennem. Jeg har i Aar fundet tætstaaende Kløverplanters Stængler omspundne af dens Traade og tillige Meldrøjelegemer i alle Udviklingsstadier i Stænglens Hulhed ved Slutningen af Juni Maaned. — Men spørges nu: Hvorledes kommer Snyltesvampen i Kløvermarken? kan hertil svares, at der er en Mulighed for, at den kan udsaaes med Kløveren. Jeg har en enkelt Gang fundet dens Meldrøjer i Kløverfrø, og skulde dette være mere almindeligt, maa man meget mere frygte for, at Frøet kunde være besvangret med denne Art end med Kløversilke, da den gjør langt større Skade. — De to her nævnte Sygdomme give vistnok ofte Anledning til at Jorden betragtes som «kløvertræt», men desuden lider Kløveren ogsaa ved Angreb af Bladskimmel, Rust, Pletsyge og andre Sygdomme. Jeg skal endnu tilføje, at naar en større Del af de unge Kløverplanter i Udlægsmarken allerede begynder at gaa bort i Efteraarsmaanederne — September og Oktober — maa Aarsagen hertil ikke søges deri, at Frøet ikke har været godt. I dette Tilfælde kan man være temmelig sikker paa, at Kløveren er ødelagt af Kløveraalen eller den nævnte Bægersvamp.

Som bekjendt dyrkes flere Varieteter af Rødkløver hvilke efter deres forskjellige Blomstringstid henføres til 2 Hovedformer, nemlig Tidlig- og Sildig Rødkløver eller, som de kaldes paa Lolland og Falster: Sommer- og Vinterkløver. Begge Former bleve allerede dyrkede her i Landet før Slutningen af

forrige Aarhundrede, af begge haves baade haarede og glatte, mere eller mindre bredbladede og kraftige Varieteter, men ofte ere disse meget blandede. Stejersk Kløver var tidligere det almindelige Navn for Sildig Kløver, men nu falbydes ofte Tidlig Kløver under Navn af Stejersk Kløver, og skjønt Tidlig- og Sildig-Kløver ere vel adskille, ikke alene ved en forskjellig Blomstringstid, men ogsaa ved et forskjelligt Udseende, er det dog ikke muligt at adskille Frøet af disse Former, hvorfor de brugte Benævnelser ere uden Værdi for Frøhandelen. Hvad Englænderen nu forstaa ved Cowgrass, som skulde være mere varig end de almindelig dyrkede Former, seer jeg mig ikke istand til at afgjøre. Navnet Cowgrass tillagdes tidligere en fra Rødkløveren forskjellig Art, nemlig Bugtet Kløver; nu skulde Cowgrass vistnok betegne en sildig, stærkvoxende Form af Rødkløver, men selv om Frøet forskrives fra England, faaer man ofte en tidlig Form, som ikke i nogen Henseende er forskjellig fra den saakaldte Schlesiske Kløver. Amerikansk Frø tilhører ligeledes snart den tidlige snart den sildige Form af Rødkløver. I den udstillede Plantesamling findes en meget grovstænglet robust, stærkt haaret, sildigblomstrende Kløverplante, der er fremgaaet af amerikansk Frø. — Som bekjendt kan Sildig Kløver paa mindre god Jord give en større Afgrøde ved første Slæt end Tidlig, men den giver kun ringe Eftergræsning, hvorimod Tidlig Rødkløver under gunstige Forhold kan give en fortrinlig Eftergrøde, ja i enkelte Aar, som i 1877, endog omtrent det samme Kvantum som ved første Slæt, hvilket dog kun sjælden indtræffer. I Reglen anslaaes Eftergrøden til $^2/_3$ af første Afgrøde. Spørges nu, om Rødkløveren ikke gjennemgaaende giver en større Afgrøde ved første Slæt end en hvilkensomhelst Græsart, og om det af den Grund ikke vilde være fordelagtigst — ligesom tidligere — at dyrke den ublandet, navnlig i en enaarig Græsmark, maa hertil vistnok svares nej. I Reglen vil en Blanding af Rødkløver og gode Græsarter give en lige saa stor eller større og mere sikker Afgrøde, om der end kan gives Undtagelser. — Fra Markfrøkontoret modtog jeg forrige Aar henved 20 Prøver af Kløver fra de forskjellige Lande, som forsyne vort Marked med Frø. Hensigten hermed var at faa anstillet Forsøg for derved at indsamle Erfaring angaaende Avlestedets Indflydelse paa Kløvernes Varighed, Haarfærhed og Vækst i det Hele taget, et Spørgsmaal, som oftere har været ført paa Bane i de sidste Aar. Disse Kløverprøver bleve udsaaede i smaa Forsøgsmarker, à 14 □ Alen, som bleve afsatte paa en flad, lidt lavliggende, muldrig Jordbund, der i 16 Aar ikke havde baaret Kløver, og som kun, efter at være behandlet i Brak og godt gjødet, havde baaret en Bygafgrøde, med hvilken Kornart Marken blev udlagt. Paa det allerbedste Stykke høstedes 43 ℔ altsaa efter Forhold 43,000 ℔ pr. Td. Land, paa det daarligste 26,000 ℔. Naar det erindres, at 16,000 ℔ pr. Td. Land maa kaldes en god Middelafgrøde, maa det førstnævnte Kvantum kaldes overordentlig stort. Jeg har heller ikke nogensinde tidligere seet en saa stor Kløverafgrøde, men Kløveren var ogsaa her i alle Maader begunstiget. Paa større Marker, hvor Jordbunden var af almindelig Godhed, har jeg i Aar høstet 15, 18, 20 til 26,000 ℔. Grønvægt pr. Td. Land ved første Slæt.

Hvidkløveren er ogsaa tidlig bleven dyrket her i Landet. Den er i Modsætning til Rødkløveren meget varig, og kan, naar den dyrkes ublandet og paa kraftig gunstig Jordbund, give forbausende store Afgrøder. Paa den føromtalte Jord have to Forsøgsbede været besaaede henholdsvis med dansk og schlesisk Hvidkløver; den første var meget bladrig, den sidste udviklede et langt større Antal Blomsterhoveder. Af den danske Hvidkløver høstedes i Aar ved første Slæt efter Forhold 27,000 ℔, den schlesiske gav 22,000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land. Hvidkløveren svinder imidlertid mere ved Tørring end Rødkløveren; det er ogsaa kun i fuglige Aar og under særdeles gunstige Forhold, at den giver Afgrøder

som de anførte; under almindelige Forhold maa man sikkert være vel tilfreds, naar der kan naaes 10000 ℔ pr. Td. Land. I Blanding med Græsarter yder den kun et forholdsvis ringe Bidrag til Afgrøden, og det er vistnok overflødigt at bemærke, at man hen paa Sommeren i tørre Aar, naar man vilde være mest taknemmelig for lidt Bundgræsning, kun mærker lidt til Hvidkløveren. I Almindelighed kan det siges, at Rødkløveren for at trives godt fordrer megen Fugtighed, Hvidkløver endnu mere og Alsikekløver mest. Sidstnævnte Art kan forøvrigt paa god, noget fuglig Jordbund godt maale sig med Rødkløveren med Hensyn til Ydeevne hvad første Afgrøde angaaer, den er desuden mere varig, hæves sjælden af Frosten og giver som mere langsomtvoxende og mere sildigblomstrende især i andet og tredie Aars Mark et godt Bidrag til Græsningen i Juli Maaned. — Af de øvrige Kløverarter skal jeg endnu nævne Bugtet Kløver, Skovkløver og Blodkløver. Den førstnævnte, som Englænderne tidligere kaldte Cowgrass, har en vidtkrybende Rodstok. Den er ofte bleven anbefalet til Dyrkning; jeg har derfor anstillet Forsøg med den i det smaa, men den modner næsten intet Frø og vil derfor ikke kunne bruges, i alt Fald ikke før den ved længere Kultur bringes til at give mere Frø. Det samme gjælder om Skovkløver, som maaske ellers med Fordel vilde kunne benyttes til varig Græsning paa sandblandet Jord. Blodkløver er enaarig. Den dyrkes i ikke ringe Udstrækning i sydligere Lande og roses som en nøjsom Plante, der godt taaler Tørke. De Forsøg, jeg har anstillet med denne Art, have dog ikke givet tilfredsstillende Resultat. Saaes den om Efteraaret, gaaer et stort Antal Planter bort i Løbet af Vinteren; saaer man den uden Dækfrugt om Foraaret, kommer den alt for sent frem paa Sommeren og giver aldrig nogen stor Afgrøde. Vælger man endelig at udsaa den i Udlægsmarken om Foraaret — altsaa med Dækfrugt — i Haab om, at den skal gjøre Nytte den følgende Sommer, vil et større Antal Planter allerede findes blomstrende, naar Kornet høstes, og Flertallet af dem vil dø bort om Efteraaret. Frøet er desuden storkornet og langt fra billigt, saa et tæt Plantedække vil blive temmelig dyrt. Jeg troer derfor ikke, at Blodkløver i vort Agerbrug vil have nogen Fremtid for sig. — De øvrige Kløverarter kunne forbigaaes.

Af andre Kløverlignende Bælgplanter maa først nævnes Lucernen, som i lang Tid har været dyrket i Udlandet, men sjælden forsøgt hos os. I Modsætning til Rødkløveren er denne Art langsomtvoxende og meget varig; forøvrigt besidder den Rødkløverens gode Egenskaber. I første Aar giver den i Reglen kun en mindre Afgrøde, det følgende Aar mere og i tredie Aar fuld Afgrøde. Den taaler godt Tørke, kan slaaes 2—3 Gange om Sommeren og paa god muldrig Jord med mergelholdig, ikke sur Undergrund, give fortrinlige Afgrøder i en lang Række af Aar. Paa et Bed i Landbohøjskolens Forsøgsmark, hvor den er udsaaet 1859, staaer den endnu ret godt, og paa den føromtalte kraftige Jordbund, som i Aar har baaret de store Kløverafgrøder, og hvoraf Lucernen indtager lidt over $^1/_2$ Skp. Land, har den allerede i Aar, skjønt kun et Aar gammel, givet 280 ℔ Grønfoder paa 140 □ Al. af den bedste Del af Marken, altsaa efter Forhold 28000 ℔ pr. Td. Land, en overordentlig Afgrøde af en ung Lucernemark, men ganske vist ogsaa avlet under særdeles gunstige Forhold. En fortrinlig Egenskab ved Lucernen er, at den atter skyder saa hurtig frem efter at være afhugget. — Landmanden synes imidlertid ikke ret at have Brug for denne Plante (der ikke kan trives sammen med Græsarter og ikke godt skal kunne taale at afgræsses) fordi den Jord, hvorpaa Lucernen dyrkes, skal tages ud af den bestemte Drift. Ja ganske vist, men hvor Lucernen ret vil trives, betaler den godt sin Plads, især fordi den kan blive en fortrinlig Støtte for Græsmarken i den mest trange Tid. — Sand-

Lucerne (Medicago media) ligner almindelig Lucerne, men skal kunne trives bedre paa lettere Jorder. — Seglbælget Lucerne (M. falcata) egner sig næppe til Dyrkning, i alt Fald kun paa Sandjorder.

Humle-Sneglbælg, der hører til samme Slægt som Lucernearterne, er i Modsætning til disse hurtigvoxende og kortvarig. Den er egentlig kun enaarig, men ved at holdes nede med Leen eller jævnlig at afgræsses, kan den holde sig i 2 Aar. I de sidste Aar er denne Art dyrket i mange fleraarige Marker, men da den har nedliggende Stængler, er hurtigvoxende og tidlig, trykker den let Kløveren; derimod antager jeg, at den kan benyttes med Fordel til Eftersaaning. Jeg saaede den i Foraaret 1877 i en andet Aars Mark, som i Aar ved første Slæt gav en Afgrøde af henved 27000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land, og heraf udgjorde Humle-Sneglebælg omtrent $^1/_3$. Andre Eftersaaningsforsøg have givet lignende Resultat. Saaet ublandet har den endog paa lettere Jordbund givet en større Afgrøde end Rødkløver ved første Slæt, men den kommer sent frem igjen efter at være afhugget første Gang. At medtage den i større Mængde i Frøblandingen til Udlægsmarken kan jeg ikke tilraade, og, forudsat at Rødkløveren vil trives godt, indseer jeg ikke hvad Nytte den skal gjøre i første Aars Mark.

Allerede ved Slutningen af forrige Aarhundrede gjordes Forsøg med Arter af Stenkløver, en Slægt som ikke maa forvexles med Humle-Sneglebælg, der ofte betegnes med Navnet Stenkløver. Arterne af Stenkløver ere høje Planter med hvide eller gule Blomster. 2 Arter ville findes i Produktudstillingen. En Mark med god Jordbund, dyrket med Hvid Stenkløver frembyder et prægtigt Skue, da Planten opnaaer Mandshøjde, men naar Planten ikke afhugges, før den er i fuld Blomstring, giver den kun en stor Masse af værdiløst Hø. Afhugges den derimod jævnlig, helst hver Gang den bliver fodhøj, giver den store Afgrøder af ret god Beskaffenhed. Den er imidlertid kun toaarig, forøvrigt nøjsom, ja trives endog ret godt paa magre Sandjorder, men kan kun benyttes til Ungkvæg og Fedekvæg, da den meddeler baade Mælk og Smør en ejendommelig gjennemtrængende Lugt, lig Lugten af Grønost. Hvad her er sagt om Hvid Stenkløver, gjælder ogsaa om Læge- og Mark-Stenkløver, der ere lavere af Vext og have gule Blomster.

Esparcette er langsomtvoxende, meget varig, og egner sig især for Kalkjorder. Jeg har seet denne Art blive dyrket paa Kridtbakker paa Møen, hvor der bogstavelig ikke var Spor af Muld. Plantedækket var noget tyndt, fordi Frøet havde spiret mindre godt mellem Kridtknoldene, dog høstedes der i andet Aar paa de bedste Steder efter Forhold 14000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land, og siden den Tid har Marken bedret sig betydelig. Min Esparcettemark, der findes paa god Jordbund, har i Aar — første Brugsaar — kun givet en lille Afgrøde.

Endnu skal jeg af Bælgplanter fremdrage Gul Rundbælg som en Plante, der vist nok kan faa Betydning for Sandjorder. Den hører vel ikke til de Arter, som Kvæget æder med Begjærlighed; dyrkes den i Blanding med Kløver og gode Græsarter, bliver den undertiden vraget; staldfodrer man med den eller dyrker den ublandet, æder Kvæget den dog gjerne. Dyrket paa en Grusbakke har den i Aar — første Brugsaar — givet 22600 ℔ Grønvægt pr. Td. Land, medens Rajgræs og Rødkløver, dyrket paa samme Sted, henholdsvis kun gav 10000 og 18000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land ved første Slæt.

Af det store Antal Græsarter skal jeg kun omtale nogle faa for at vinde lidt Tid til at paavise, hvorledes Arterne udvikle sig paa en noget forskjellig Maade i Græsblandinger paa fleraarige Græsmarker. Almindelig Rajgræs hører til de mest benyttede Arter, er nøjsom, varig, tidlig og hurtigvoxende, men

giver ikke nogen meget stor Afgrøde og har efter Blomstringen en lang Hvileperiode, saa den først efter Slutningen af August giver nogen større Eftergræsning.

Italiensk Rajgræs er mindre varig og stiller store Fordringer til Jordbunden; paa tør, mager eller sammenfalden Jord trives den kun daarlig; paa en kraftig muldrig Jordbund giver den derimod en stor Afgrøde i første Brugsaar, naar Sommeren er fugtig. Den hører til de faa Græsarter, der efter at være afhugget første Gang skyde saa talrige blomstrende Straa, at de kunne slaaes to Gange i Løbet af Sommeren, og uagtet den skyder tidlig frem om Foraaret, skrider Axet dog sent igjennem Hylsterbladet, saa den kan blive temmelig høj og gammel, førend den vrages af Kvæget; men i andet Aars Mark vil den altid staa tyndt, hvor tyk den end saaes, og undertiden vil den være ganske forsvunden. Er Jordbunden tillige fast og sammenfalden ville de tilbageværende Planter kun være lidet kraftige. — Paa to Forsøgsmarker ved Siden af de før omtalte Kløvermarker, høstedes i Aar ved første Slæt, henholdsvis 27 og 28000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land, og da Høvægten udgjorde henved 40 pCt. gav Ital. Rajgræs en større Høafgrøde end den bedste Kløvermark, nemlig efter Forhold 11000 ℔ Hø pr. Td. Land, medens Rødkløveren kun gav indtil 10800 ℔ Hø, men denne overordentlige Afgrøde er ogsaa kun avlet under de mest gunstige Forhold. Paa lettere, sandblandet, mindre kraftig Muldjord høstedes kun 10400 ℔ Grønvægt eller 4000 ℔ Hø pr. Td. Land.

Eng-Svingel har — bortseet fra at Blomsterstanden er en Top — megen Lighed med Ital. Rajgræs, dog er den meget mere varig, ligesom den ogsaa udvikler sig mere langsomt. I Græsblandinger til enaarige Marker kan Eng-Svingel slet ikke bruges, da den altid i første Brugsaar overfløjes af de hurtigvoxende Arter; heller ikke trives den paa tørre Sandjorder; derimod egner den sig godt til fleraarige Marker med skjørmuldet, kalkblandet, ikke for tør Jordbund, da den i andet og tredie Aars Mark kan give gode Bidrag til Afgrøden. Saaet ublandet kan den allerede i første Brugsaar give en god Afgrøde. Paa almindelig Agerjord avledes i Aar ved første Slæt paa en første Aars Mark 20000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land. Til denne Mark havde Markfrøkontoret leveret Frø, som var aldeles rent, medens ellers Frø af Eng-Svingel ofte er meget blandet med overgjemt Rajgræsfrø.

Hundegræs hører ligeledes til de langsomtvoxende Græsarter, som kun med Fordel kan medtages i Blandinger til fleraarige Marker, men her vil den ogsaa gjøre god Nytte i andet og tredie Brugsaar. I Modsætning til Rajgræsarterne udvikler den kun et ringere Antal Straa, men en større Rigdom af Blade. Forøvrigt er den tidlig, meget varig, haardfør mod Kulde og Tørke, ligesom den efter Blomstringen har en langt kortere Hvileperiode end alm. Rajgræs. Den taaler rigtig godt jævnlig at afgræsses lige til Bunden, voxer hurtig frem igjen efter at være afgræsset, og er i det Hele taget i Besiddelse af saa mange gode Egenskaber, at man ikke let giver Slip paa den, naar man ret har lært den at kjende. Undertiden kan den vel blive for grovstænglet, naar den ikke afgræsses tidlig nok om Foraaret, men denne Ulempe kan let hæves ved at afhugge de vragede Planter, hvorefter en rigelig Bladudvikling vil finde Sted. — Af Hundegræs er avlet indtil 20000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land.

Alle Arter af Hejre maa rettest kaldes toaarige i samme Forstand som Rug og Hvede. Afhugges de sildig, eller henstaa de til Frøavl i første Aars Mark, ville de aldeles være forsvundne i andet Brugsaar; naar de derimod jævnlig afgræsses, ville nogle Planter holde sig i andet Aars Mark. De ere derfor ikke godt brugelige til fleraarigt Græsleje. Kun paa tørvholdig Jordbund vil Blød

Hejre og Ager-Hejre med Fordel kunne benyttes til at erstatte Kløveren i første Brugsaar. Førstnævnte Art, der er meget tidlig, trives godt paa lettere Sandjorder; Ager-Hejre, der er sildigblomstrende, kan paa tørvholdig Jordbund under gunstige Forhold give indtil 40,000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land, men Høet er ikke af allerbedste Slags.

Draphavre, en meget høj, blødstraaet, tidligblomstrende, givtig Græsart, som godt taaler Tørke, maa ogsaa henregnes til de mere langsomtvoxende Arter. Saaet ublandet vil den i første Brugsaar give noget mindre end italiensk Rajgræs, men i andet Aar vil Draphavre overgaa denne Art. Paa almindelig lermuldet Jord har jeg oftere i andet og tredie Brugsaar ved første Slæt høstet 27, 25 og 24,000 ℔ Grønvægt af Draphavre pr. Td. Land eller indtil 10,200 ℔ Hø, men det maa ikke oversees, at et Plantedække af denne Art vil fordre en større Udgift til Frø, da Frøet ikke alene er dyrere, men ogsaa mere storkornet end Frø af Rajgræsarterne.

Af Timothe, den mest benyttede Græsart i mindre Jordbrug har jeg hidtil ikke høstet store Afgrøder, kun indtil 15—17,000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land, dog vil den under gunstige Forhold kunne give noget mere. At den hører til de mere langsomtvoxende og mere sildigblomstrende Græsarter, som først i andet Aar giver fuld Afgrøde, og ingen særdeles rigelig Eftergræsning, er sikkert bekjendt nok.

Eng-Rævehale er i flere Henseender en fortrinlig Græsart; den er meget tidlig, blødstraaet, bladrig, meget varig og kan paa god Jord, efter at være afhugget første Gang, skyde indtil alenlange Bladknipper, men den fordrer en god, noget lermuldet, ikke for tør Jordbund, egner sig aldeles ikke til lettere, tørre Sandjorder, ejheller til enaarige Græsmarker, da den udvikler sig meget langsomt. Saaet ublandet paa kraftig muldrig Jord har den i tredie og fjerde Brugsaar givet 43—46,000 ℔ Grønvægt pr. Td. Land eller omtrent 15,000 ℔ Hø i 3 Slæt. — Ager-Rævehale er en Modsætning til foregaaende, den er kun enaarig eller rettere toaarig, skyder talrige Straa, men færre Blade, bærer rigelig Frø, som efterhaanden kastes paa Marken, saa den let bliver en besværlig Ukrudsplante. Som saadan er den især almindelig i den vestlige Del af Lolland, hvor den kaldes Hovedgræs. — Knæbøjet Rævehale har kun nogen Betydning for Enge og inddæmmede Arealer; ofte er den den første Græsart, som indfinder sig paa disse.

Fløjelsgræs lønner kun Dyrkningen paa sandet og tørvholdig Jordbund, paa hvilke Steder den kan give en ret god Førstegrøde og senere paa Sommeren god Eftergræsning.

Af Rapgræsarterne vil Alm. Rapgræs kunne bruges til moseagtige Partier af Markerne, hvor Kløveren ikke ret vil trives. — Ingen af de her omtalte Arter vil gjøre Jorden uren, da de alle have en trævlet Rod.

Jeg føler fuldtvel, at disse sammentrængte Bemækninger lade mange Spørgsmaal, Arterne angaaende, ubesvarede. Et haaber jeg dog at have opnaaet, nemlig at henlede Opmærksomheden paa det ikke ringe Antal Bælgplanter og Græsarter, som hidtil kun ere lidet prøvede, men som ret benyttede sikkert vil kunne bidrage betydelig til en forøget og mere sikker Afgrøde af Græsmarkerne. Hidtil er her i Landet kun anstillet saare faa Forsøg i den Hensigt at indsamle Erfaringer angaaende de forskjellige Arters Ydeevne; de Oplysninger, jeg herom har kunnet give, ere endnu meget mangelfulde, da de fornemmelig indskrænke sig til Afgrøden ved første Slæt og egentlig kun omhandle de største Afgrøder. Af det anførte vil dog sees, at ikke faa Græsarter godt kunne maale sig med Rødkløveren, ja endog give en større Høafgrøde end denne ved første Slæt.

En Undersøgelse af Eftergrøden er imidlertid af ikke mindre Betydning; paa dette Punkt maa Opmærksomheden være mere henvendt end hidtil, da Arterne i denne Henseende ere meget forskjellige; thi medens enkelte Arter hurtig skyde frem igjen efter at være afhuggede i den sidste Halvdel af Juni, fordrer et større Antal Arter altid en kortere eller længere Hvileperiode efter Blomstringen, hvad enten Vejrliget er tørt eller fugtigt. Det Materiale, jeg hidtil har kunnet indsamle til Belysning af dette Punkt, er dog endnu for mangelfuldt, kun skal jeg bemærke, at Rødkløver og Lucerne, hvor de ret ville trives, maa stilles i første Række med Hensyn til Eftergrødens Størrelse, medens blandt Græsarterne de mest benyttede Arter: Timothe og Alm. Rajgræs vistnok komme i sidste Række.

Uden her at indlade mig paa at give Anvisning til Frøblandinger for forskjellig Jordbund, skal jeg dog tillade mig at fremdrage en enkelt Frøblanding som i sidste Aar er anvendt til Græsmarken paa 6 af Hr. Etatsraad Tesdorpfs Gaarde. Denne Græsblanding fremdrages dog ikke som en Blanding, der har bestaaet sin Prøve — den har kun været brugt ét Aar, men fordi den vedføjede analytiske Undersøgelse af Plantedækket paa disse Marker, giver interessante Oplysninger.

Tab. 1. **Analyse af Plantedækket paa 6 første Aars Marker.**

(Etatsraad Tesdorpfs Gaarde).

Kløver- og Græsarter.	Udsaaet		Fundet paa 1/50000 Td. Land.			pCt. af Afgrøden.	Antal Stængler pr. Plante.	Vægt pr. Plante.
	℔ Frø pr. Td. Land.	brugb. Korn paa 1/50000 Td Land.	Planter.	Stængler.	Vægt i Gr.			
Rødkløver	8	37,6	17,0	42,2	130,3	37,9	2,5	7,7
Hvidkløver	2	24 0	4,5	»	8,0	2,4	»	1,8
Alsikekløver	3	34,2	7	9	19,8	5,8	1,3	2,8
Timothe	2	42.0	4.5	7	12,5	3 6	1,6	2.8
Eng-Rævehale	1/2	1,0	0.6	0,2	0,5	0,1	0,4	0,9
Ital. Rajgræs	2 1/3	7,2	4	41.7	83 6	24,3	10,3	20,9
Engelsk Rajgræs	1 2/3	5,3	2,7	44,3	41,7	12,1	16,4	15,5
Eng Svingel	1/2	1,3	0,9	3,4	3.9	1,2	3,7	4,2
Hundegræs.	3 2/3	14,4	4,1	5,9	13.5	3.9	1,4	3,3
Draphavre	2 1/3	3,0	1,7	7,3	19,7	5,7	4,2	11,6
Humle Sneglebælg (vildtvoxende)	»	»	»	»	2,0	0,6	»	»
Vildtvoxende Græsarter .	»	»	»	»	3,8	1,1	»	»
Ukrud	»	»	»	»	4,4	1 3	»	»
	26	170	47	161	343,7	100	»	»

Til 2 Gaarde haves 3-aarige til 4 Gaarde 2-aarige Græsmarker. Af Kløverarterne Timothe og Eng-Svingel er udsaaet samme Kvantum Frø paa samtlige Marker. Af de øvrige Arter er paa de toaarige Marker udsaaet 2 ℔ Alm.

Rajgræs, $2^1/_2$ ℔ Ital. Rajgræs, 3 ℔ Draphavre, 2 ℔ Humlegræs og $^1/_2$ ℔ Eng-Rævehale. Paa de treaarige Marker er af de samme Arter i samme Ordensfølge udsaaet $1^1/_2$, 2, 4, 3 og 1 ℔ pr. Td. Land. Det gjennemsnitlige Kvantum Frø pr. Td. Land for samtlige Marker er anført i første Talrække. Tidligere var udsaaet et større Kvantum Rødkløver, men af Græsarter kun 2 ℔ Timothe og $3^1/_2$ ℔ Ital. Rajgræs samtidig med Dækfrugten, da man fandt, at et større Kvantum Rajgræs vilde trykke Kløveren i første Brugsaar og derfor foretrak at eftersaa Marken senere med Alm. Rajgræs, hvis dette fandtes nødvendigt. Til den nye Frøblanding stilledes ogsaa den Fordring, at Græsarterne ikke maatte trykke Rødkløveren i første Brugsaar. Forøgelsen af Græsarterne maatte derfor bestaa af mere langsomtvoxende Arter, som kun fordre ringe Plads i første Brugsaar, og derfor tillade Kløveren at brede sig saalænge den vil gjøre Nytte, medens de senere kunne indtage dens Plads. For at erfare om en Eftersaaning skulde være nødvendig blev Plantedækket paa samtlige Marker undersøgt i Begyndelsen af Oktober forrige Aar, ved hvilken Lejlighed der viste sig at være et tilstrækkeligt Antal Planter til at dække Jorden. En senere Undersøgelse fandt Sted i Begyndelsen af Juni dette Aar, hvorved konstateredes, at et mindre Antal Planter var gaaet bort i Løbet af Vinteren navnlig af Rødkløver og Rajgræsarterne. Gjennemsnitlig fandtes ved sidste Undersøgelse paa $^1/_{50000}$ Td. Land det i 3die Talrække anførte Antal Planter, i alt 47, endnu tilstrækkeligt til paa kraftig Jord at give et tæt Plantedække, medens det paa mindre god Jord vilde være for lidet. Sammenholdes det fundne Antal Planter af hver Art med det af samme Art udsaaede Kvantum Frø, vil deraf sees, at et Plantedække af nogle Arter bliver betydelig billigere end af andre, af Rajgræsarterne f. Ex. langt billigere end af Draphavre og Eng-Rævehale, selv om et ℔ Frø af disse Arter var til samme Pris, idet et ℔ Frø af Rajgræs giver et større Antal Planter end det samme Kvantum Frø af de sidstnævnte Arter. Ved at sammenholde det i 2den Talrække anførte Antal spiredygtige Frøkorn, som udsaaet af hver Art paa $^1/_{50000}$ Td. Land, med det af samme Art paa samme Areal fundne Antal Planter — anført i 3die Talrække, vil sees, at af Arter med mere storkornede Frø fremgaar af samme Antal Frøkorn et større Antal Planter end af Arter med mindre Frøkorn. — Hensigten med den sidste Undersøgelse var tillige at udfinde, hvilket Bidrag enhver af de benyttede Arter ydede til første Afgrøde. Efteral Markerne vare undersøgte blev derfor Plantedækket opgravet paa et større Antal smaa Arealer, à $^1/_{50000}$ Td. Land eller $1^1/_8$ ⊏ Fod, som toges paa Steder, hvor Plantedækket gav et naturtro Billede af Afgrøden i sin Helhed. De opgravede Planter bleve sorterede, talte og endelig vejede i grøn Tilstand, efteral være afskaaren $1^1/_2$ Tom. over Roden. Det er vistnok overflødigt at bemærke, at Plantedækket paa en Græsmark kan være meget uensartet og fuld af Huller, frembragte ved Lejesæd, Angreb af Insekter, Snyltesvampe og andre Aarsager, ligesom Frøet heller ikke kan fordeles saa jævnt, at der overalt falder det samme Antal Frøkorn paa et givet Areal. En Undersøgelse af Plantedækket paa den her anførte Maade kan selvfølgelig udføres saaledes, at den bliver uden Betydning, ja endog vildledende, men har man først den fornødne Øvelse, og de smaa Arealer vælges med Skjønsomhed, afsættes med Nøjagtighed — helst med en dertil indrettet Ramme — og tages i tilstrækkeligt Antal, vil en saadan Undersøgelse give værdifulde Oplysninger og rigelig lønne det dermed forbundne betydelige Arbejde. Det benyttede Flademaal er valgt, fordi Vægten af Plantedækket paa dette Areal i Gram er lig Afgrødens Vægt i Centner pr. Td. Land. Vægten af disse smaa Arealer vil dog altid blive noget større end Vægten af den indhøstede Afgrøde, fordi Planterne afskæres nærmere ved Roden, end man er istand til at gjøre det med Leen. Dette gjælder forøvrigt —

om end i mindre Grad — ogsaa om de større Arealer, à 70 Kvadratalen, hvoraf Afgrøden tjener som Maal for Markens Middelafgrøde; thi ogsaa paa disse Arealer ere Planterne afhuggede nærmere ved Roden end i Reglen skeer, naar Marken slaaes.

I 4de Talrække af den her fremdragne Analyse af Plantedækket paa de nævnte Marker er anført Antallet af blomstrende Stængler eller Straa af hver Art paa $^1/_{50000}$ Td. Land og i 5te Række Planternes Vægt. Det vil sees, at paa nævnte lille Areal fandtes gjennemsnitlig ialt 161 blomstrende Stængler og Straa. Af Alm. Rajgræs 44, af Ital. Rajgræs 43 Straa og Rødkløver 42 Stængler, ialt 137 blomstrende Stængler og Straa. Disse tre Arter maatte selvfølgelig give Plantedækket dets ejendommelige Præg. Mangen praktisk Landmand vilde sikkert ved at se disse Marker, hvor navnlig Ital. Rajgræs var dominerende, have antaget, at Rødkløver og Rajgræs udgjorde det langt overvejende Antal af Planterne, og at Frøet af de øvrige Arter maatte have spiret mindre godt, og dog udgjorde Rødkløver og Rajgræs tilsammen næppe Halvdelen af det samlede Antal Planter og begge Rajgræsarterne kun 36 pCt. af Græsplanterne. Hundegræs og Timothe var endog hver for sig tilstede med et lidet større Antal Planter end Ital. Rajgræs, men da disse Arter kun havde skudt et mindre Antal blomstrende Straa, vare de kun lidet fremtrædende, næste Aar ville disse Marker faa et ganske andet Udseende. Det Bidrag, hver af de benyttede Arter har givet til Afgrøden i første Brugsaar ved første Slæt, er selvfølgelig meget forskjelligt: Rødkløveren har alene ydet 13,030 ℔ Grønvægt pr. Td. Land eller 37,9 pCt. af Afgrøden. Hvidkløveren kun 800, Alsike 1980, Timothe 1250 og Eng-Rævehale kun 50 ℔ Grønvægt pr. Td. Land; begge Rajgræsarter derimod 12,430 ℔ eller 36,4 pCt. af Afgrøden. De ny tilkomne Græsarter: Eng-Rævehale, Eng-Svingel, Hundegræs og Draphave tilsammen kun 3760 ℔ pr. Td. Land eller 11 pCt. af den samlede Afgrøde. Den Fordring, at disse Arter ikke maatte trykke Rødkløveren i første Brugsaar, er altsaa fuldstændig fyldestgjort, og hermed er tillige viist, at det ikke lønner sig at medtage disse Arter, — naar undtages Draphavre, som giver en god Eftergrøde — i Græsblandingen til enaarige Marker. Men hvorledes forholde de samme Arter sig nu i andet Brugsaar? For at kunne besvare dette Spørgsmaal maa jeg endnu fremdrage en Analyse af Plantedækket paa henved 60 første Aars Marker og et mindre Antal andet Aars Marker. (See Tab. 2). Et Blik paa første Talrække af denne Analyse vil vise, at der af de mere almindelige Arter er undersøgt et stort Antal Planter, og da Undersøgelsen tillige omfatter et Tidsrum af 3 Aar, og Plantedækket paa de mange smaa Arealer i Samling har dækket flere Hundrede Kvadratfod og tillige repræsenterer Middelafgrøden af et saa stort Antal Marker, maa de fundne Gjennemsnitstal vistnok kunne kaldes paalidelige for de almindelig benyttede Arters Vedkommende; hvorimod Gjennemsnitsvægten pr. Plante i andet Brugsaar vistnok er for høj til at svare til de virkelige Forhold i Almindelighed for enkelte mindre benyttede Arter som Draphavre, Eng-Svingel og Eng-Rævehale, der fandtes særdeles frodige paa et forholdsvis stort Antal af de undersøgte andet Aars Marker. Tallene i første Række ville desuden saa nogenlunde kunne give Begreb om, i hvilken Udstrækning de enkelte Arter ere benyttede paa de undersøgte Marker. I anden Talrække er anført det samlede Antal Stængler, i tredie den samlede Vægt angivet i Gram, medens fjerde og femte Talrække give Oplysning om det gjennemsnitlige Antal Stængler pr. Plante, henholdsvis i første og andet Brugsaar. Endelig er i sjætte og syvende Talrække anført Gjennemsnitsvægten pr. Plante af de enkelte Arter henholdsvis i første og andet Brugsaar. Efter de i fjerde til syvende Talrække anførte Talstørrelser har Rødkløveren tilsyneladende været næsten lige kraftig i begge

Tab. 2. **Udtog af Analyse af Plantedækket paa henved 60 første Aars Marker og et mindre Antal andet Aars Marker.**

Kløver og Græsarter.	Undersøgt Antal			Antal Stængler pr. Plante.		Vægt pr. Plante.	
	Planter.	Stængler.	Vægt i Gram.	1ste Aar.	2det Aar.	1ste Aar.	2det Aar.
Rødkløver	1966	4399	11487	2,2	2,7	5,8	5,3
Hvidkløver	585	»	922	»	»	1,6	2,5
Alsikekløver	503	708	1252	1,4	4,0	2,5	7
Humleagtig Sneglebælg . .	126	711	530	5,6	3,5	4,2	2,2
Engelsk Rajgræs	511	4206	3264	8,2	12,0	6,4	5,8
Italiensk Rajgræs	403	3079	5005	7,6	9,1	12,4	6,8
Eng-Svingel	249	294	277	1,2	12,0	1,1	11,5
Hundegræs	298	343	835	1,2	4,3	2,8	5,5
Ager-Hejre	44	301	891	6.9	1,0	20,3	0,2
Kamgræs	60	75	16	1,2	11,7	0,3	4,0
Timothe	656	688	1135	1,1	3,0	1,7	4,7
Eng-Rævehale	57	20	41	0,3	7,0	0,7	8,0
Draphavre	139	458	1065	3,3	9,6	7,6	24,6
Fløjelsgræs	13	123	112	9,5	»	8,6	»

Brugsaar, ja endog lidt mere forgrenet i andet Aars Mark, men dette hidrører fra, at der altid i første Aars Mark findes et betydeligt Antal Planter, som endnu ikke have naaet at skyde Blomsterstængler til den Tid, første Afgrøde afhugges. Disse golde Planter findes i Reglen i størst Antal paa rigtig kraftig Jord, hvor et større Kvantum Ital. Rajgræs er medtaget i Blandingen. Paa saadan Jordbund overfløjes Rødkløveren let af nævnte Græsart, og i dette Tilfælde faaer det Udseende af at Kløveren staaer for tyndt, selv om den er tilstede i rigelig Mængde. Hvis disse spæde Rødkløverplanter ikke vare tagne med i Beregningen, vilde Gjennemsnitsvægten for den enkelte Rødkløverplante være meget større i første end i andet Aars Mark. — Hvidkløveren giver i Blanding med Græsarter, som det vil sees, ogsaa kun et ringe Bidrag til Afgrøden i andet Brugsaar, uagtet denne Art hører til de mere varige Planter. Gjennemsnitvægten af de i andet Aars Mark tilbageblevne Planter af Humle-Sneglebælg udgjør kun lidt over Halvdelen af Vægten pr. Plante i første Aars Mark, hvoraf sees, at denne Art næsten har udspillet sin Rolle i første Brugsaar. Det samme gjælder om Italiensk Rajgræs, uagtet denne Art har skudt et større Antal Straa i andet Brugsaar. Alm. Rajgræs har ligeledes et større Antal Straa, men Vægten pr. Plante er lidt ringere; af Ager-Hejre, som i første Brugsaar gjennemsnitlig havde skudt 6,9 blomstrende Straa pr. Plante til en Vægt af 20,3 Gram, er i de undersøgte andet Aars Marker kun fundet spæde énstænglede Exemplarer. Hermed er nævnt de mere hurtigvoxende, men ogsaa kun lidet varige Arter, der give et stort Bidrag til Afgrøden i første Brugsaar, men som, med Undtagelse af Hvidkløver og Alm. Rajgræs, for en stor Del ville være forsvundne i andet Aars Mark, hvorimod Alsikekløver, Timothe, Eng-Rævehale, Hundegræs, Draphavre og Eng-Svingel, alle de Arter, der, som før omtalt, kun havde bidraget lidt til første Afgrøde og kun været lidet fremtrædende i de 6

undersøgte første Aars Marker, ville skyde et langt større Antal blomstrende Straa og saaledes faa en langt større Gjennemsnitsvægt pr. Plante i andet Aars Mark om end Vægtforøgelsen for Draphavre, Eng-Svingel og Eng-Rævehale næppe vil blive saa stor som anført, men vistnok noget større for Hundegræs end anført i syvende Talrække.

Endnu staaer tilbage at paavise, hvilken Indflydelse Jordbundens forskjellige Kulturtilstand har paa Plantedækkets Frodighed i Almindelighed og paa de enkelte Arter i Særdeleshed. Hertil vil den analytiske Undersøgelse over Plantedækket ogsaa kunne levere Materiale. Sammenholdes Gjennemsnitsvægten af de 10 Arter, som ere dyrkede i første Aars Græsmarker paa de kraftige Jorder, der tilhøre Etatsraad Tesdorpfs Gaarde, med Gjennemsnitsvægten af de samme Arter fra samtlige første Aars Marker, vil det sees, hvilken Virkning den stærkere Brug af Gjødning har havt paa Plantedækkets Frodighed. Gjennemsnitsvægten af 1 Plante af hver af de 10 Arter, som dyrkedes paa de nævnte 6 første Aarsmarker, udgjør en samlet Vægt af 75,5 Gram, af de samme Arter fra samtlige første Aars Marker derimod kun 42,9 Gram. Sammenlignes Gjennemsnitsvægten pr. Plante af de enkelte Arter, sees det, at den stærkere Brug af Gjødning viser langt mindre Virkning paa Kløveren end paa Græsarterne. Paa Etatsraad Tesdorpfs Gaarde var Gjennemsnitsvægten pr. Plante af Rød-, Hvid- og Alsikekløver henholdsvis 7,7—1,8 og 2,8 Gram, paa samtlige Marker i samme Ordensfølge 5,8—1,6 og 2,5 Gram, altsaa kun en meget ringe Forskjel. Derimod var Gjennemsnitsvægten pr. Plante af Alm. Rajgræs paa de 6 Marker 15,5, paa samtlige Marker kun 6,4 Gram; af Ital. Rajgræs paa hine Marker 20,9, paa samtlige Marker 12,4 Gram, og paa samme Maade stiller Forholdet sig for de øvrige Græsarters Vedkommende, om end Forskjellen her bliver mindre fremtrædende, fordi de mere langsomtvoxende Arter først udvikle sig mere kraftig i andet Brugsaar. Man kunde maaske antage, at den her paapegede Forskjel kunde hidrøre fra tilfældige Omstændigheder, idet der kun var undersøgt et ringere Antal Planter paa de tidtnævnte 6 Marker; jeg skal derfor endnu tilføje, at Antallet af undersøgte Planter fra disse Marker var lidt over 1700; af Rødkløver alene 595, af Rajgræsarterne 345 og et tilsvarende Antal af de øvrige Arter. Derimod kunde Plantedækkets Tæthed have Indflydelse paa den enkelte Plantes Gjennemsnitsvægt, men kun paa faa af de undersøgte Markar var Plantedækket særdeles tæt; desuden maa det erindres, at Planterne paa de her omtalte kraftige Jorder ere undtagne ved Beregningen af Gjennemsnitsvægten pr. Plante, og at Fletallet af de øvrige undersøgte Marker tilhøre mere veldrevne Jordbrug, ellers vilde den paaviste Forskjel have været langt større for Græsarternes Vedkommende, thi Græsarterne og frem for alle Ital. Rajgræs fordrer en kraftig Jordbund for at give frodige Afgrøder, hvorimod Kløverarterne, og navnlig Sildig Rødkløver, kan give ret gode Afgrøder paa en af Naturen muldrig og god Jord, om der end tages 4—5 Kornafgrøder efter Gjødningen, førend Marken udlægges til Græsning.

Præsidenten: Hr. Nielsen begyndte med at udtale, at Kjendskab til Græsarterne hører til vort Landbrugs svage Side. Naar vi imidlertid faa mange Foredrag, Forsøg og Oplysninger af den Art, som her er givet os, ere vi vistnok paa rette Vej til at komme bort fra det svage og mangelfulde i hele denne for Landbruget vigtige Del af Plantelæren. Vi ville sige en ret varm og oprigtig Tak til Hr. Nielsen for det fortrinlige, oplysende og interessante Foredrag, som vi have haft Lejlighed til at høre.

Skadelige Insekter.

Diskussion indledet af Dr. phil. Meinert.

Ved Mødet Lørdagen den 6te Juli, Kl. 11 Form., førtes Forsædet af Præsidenten, som gav Ordet til

Dr. Meinert: Mine Herrer! Det Spørgsmaal, som Landmændene sædvanlig rette til os Zoologer er: Hvorvidt ere vedkommende Dyr nyttige eller skadelige, og hvis de erkjendes for at være skadelige, hvilke Midler skulle saa anvendes imod dem. Hvis det med Hensyn til det første Spørgsmaal kun kom an paa at afgjøre, om det er en Planteæder eller et kjødædende Dyr (Rovdyr), saa var Sagen ikke saa vanskelig, thi hvis man ikke kjendte Dyret iforveien, behøvede man kun at se paa Bygningen, navnlig af Munden, og saa var den Sag afgjort. Men det er ikke nok at afgjøre, om det er en Planteæder eller Kjødæder, det maa ogsaa undersøges, hvilke Planter og hvilke Dyr det er, det vedkommende Dyr lever af, og om det yder tilstrækkelig Nytte for sin Føde. Saaledes bliver Geden her i Landet som oftest et skadeligt Dyr, og Raadyret vilde jeg anse for vort skadeligste Pattedyr, der ødelægger Skovene langt mere end Oldenborrerne. Svaret vanskeliggjøres ogsaa derved, at mange Dyr leve af forskjellig Slags Føde, og medens de gavne ved at fortære en Slags Føde, skade de ved at fortære en anden. Ræven gavner saaledes ved at tage Mark- og Skovmus, men skader ved at røve Høns og Ænder. Muldvarpen gavner ved at tage Oldenborrelarver og andre Insekter og Larver, men skader ved at tage Regnorme, hvis Betydning for Jordens Bearbejdning nu sættes meget højt. Ved egen Undersøgelse af Tarmindholdet har jeg fundet, at Insekter udgjøre en meget væsentlig Del af deres Føde, og at de ingenlunde indskrænke sig til at tage Regnorme, saaledes som man har paastaaet. Kragerne og Raagerne gjøre ogsaa megen Gavn, idet de tage mange Oldenborrelarver, og de høre derfor til de Dyr, som fredes; men de tage ogsaa Korn og Kartofler og kunne derfor paa sine Steder gjøre mere Skade end Gavn. Paa samme Maade forholder det sig med Spurven, der ogsaa ødelægger mange Insekter, men ligeledes i Høstens Tid tager meget Korn paa Marken. Endelig er der Stæren, der langtfra nøjes med Oldenborrelarver og ogsaa i sydligere Lande vides at gjøre stor Skade ved at tage Vindruer og Oliven. — De se altsaa, mine Herrer, at vi maa afveje nøje, hvorledes de forskjellige Dyr leve, før vi kunne fælde vor Dom, og de se endvidere, at mange Dyr snart ere skadelige, snart gavnlige eller ogsaa begge Dele paa samme Tid.

Vi vilde imidlertid komme for langt bort fra vort Æmne ved at tale om Dyrene i Almindelighed, og jeg vil derfor vende mig til Insekterne, der for Øjeblikket interessere Landbrugerne mest. Spørger man mig, om et Insekt er nyttigt eller skadeligt, saa har jeg mine almindelige zoologiske Kundskaber at ty til, og ere de ikke tilstrækkelige, har jeg Bøgerne. Vor egen Literatur er dog sjelden tilstræk-

kelig, og jeg maa derfor i de fleste Tilfælde ty til den fremmede Literatur, men da Forholdene i de forskjellige Lande ikke ere ensartede, er denne heller ikke altid paalidelig, og jeg maa derfor ofte ty til specielle Undersøgelser, hvorved der dog er den Vanskelighed, at det koster Tid, og ikke kan afgjøres med de Par Timer eller den Dags Tid man kan opholde sig paa det Sted, hvorhen man er rejst for at konstatere Insektskaden, selv om man modtages med den største Forekommenhed og alle Midler stilles til Ens Raadighed. Dette har man ogsaa i Udlandet faaet Øje for, og der er derfor paa mange Steder oprettet egne Institutioner for den Slags Undersøgelser. Det er saaledes Tilfældet i Nordamerika, som da ogsaa er det Land i Verden, hvor den Skade, Insekterne gjøre, fremtræder i største Udstrækning, og her er derfor ogsaa oprettet særegne Undersøgelsesstationer, hvis Chefer afgive aarlige Beretninger støttende sig til Skemaer, der sendes rundt omkring i vedkommende Distrikt og udfyldes af vedkommende Landmænd. Maalet for alle denne Slags Undersøgelser og Institutioner er naturligvis at udfinde de hensigtsmæssigste Midler til at hæmme disse Dyrs Udbredelse, men kun de Midler kunne siges at være hensigtsmæssige, som ikke ere for dyre, ikke for vanskelige at bruge af Folk med sædvanlig Intelligens og Behændighed, og ikke ødelægge Planterne tilligemed Dyrene. — Dog, før der kan blive Tale om at anvende Midler, maa det undersøges, om Naturen ikke kan hjælpe sig selv. Paa den ene Side er det da aldeles sikkert, at Kulde og Fugtighed hæmmer alle Insekters Udvikling og ligefrem dræber store Skarer af dem: men paa den anden Side kunne ogsaa mange Insekter, deres Larver og Pupper, taale meget betydelige Kuldegrader eller langvarig Fugtighed, og til disse haardføre Skabninger høre just mange af vore skadeligste Insekter. Kaalormenes Pupper, der overvintre frit siddende paa Mure og Plankeværker, kunne saaledes taale mange Graders Kulde.

Større Betydning for Insekternes Udbredelse end Kulde og Fugtighed, har deres stedvise Optræden og Forsvinden. Insektsamlere gjøre snart den Erfaring, at Dyr, som ere sjeldne det ene Aar, blive almindelige det andet, og omvendt, uden at denne Omstændighed kan forklares ved den kortere eller længere Aarrække, som Udviklingen tager. Som bestemte Exempler, de maaske kjende, kan jeg nævne Kvægmyggen, der i Aar atter har gjort sig bemærket i Silkeborgegnen, efter at have været upaaagtet eller uomtalt i 30—40 Aar. Hvedemyggen, hvis Ødelæggelser af Kornet paa Lolland i Halvtredserne regnedes til 5 pCt., har man i henved 30 Aar ikke hørt noget til. Bogtrykkeren, en Bille, der i Slutningen af forrige Aarhundrede ødelagde Granerne paa Harzen i Millionvis, optraadte for en Snes Aar siden i stor Mængde i en Naaleskov nær Kjøbenhavn, men forsvandt ganske efter et Par Aars Forløb.

Forklaringen af en saadan pludselig Overhaandtagen og en derpaa følgende lige saa pludselig Forsvinden af et Insekt er meget vanskelig, og jeg tviver stærkt paa, at Dyrenes Parasiter spille en saa stor Rolle med Hensyn til den sidste Akt, som man i Almindelighed antager. At der med Hensyn til Insekternes Udbredelse gjør sig en hel Række Momenter gjældende, derpaa afgiver Kartoffel- eller Koloradobillen et godt Exempel. De fleste Entomologer vare vel enige i, at det vilde være uden Betydning for Billens Overførelse til Europa at forbyde Indførelsen af amerikanske Kartofler, men at den dog skulde blive overført dels som blind Passager med Dampskibene dels som direkte Postgods, derpaa tænkte vistnok Ingen.

Antages Naturen ikke at kunne hjælpe sig selv, eller kunne vi ikke afvente en saadan Hjælp, maa vi ty til egne Midler, som dels kunne være kemiske, saasom Sod, Salt, Melkalk, ulædsket Kalk, dels mekaniske, som Pløjning, Harvning, Tromling, Afbørstning, dels Værn, enten ved Plantning at tiltrække eller

fastholde Insekterne og derved give Afgrøden Ro og Fred, eller holde disse borte ved at give Læ, eller ogsaa begrænse deres Fremrykning ved Grøfter o. s. v., dels Fredning navnlig af Fugle, dels endelig Indsamling og Opsamling ved Mennesker og Dyr.

Dog Virkningen og Betydningen af disse Midler indskrænkes paa mange Maader. De kemiske Reagentier kunne saaledes i og for sig være tilstrækkelig virksomme, men ved at komme i Forbindelse med Jordens Fugtighed og Porøsitet tabe de deres meste Kraft, eller ødelægge i modsat Tilfælde tillige Afgrøden. De mekaniske Midler ramme som oftest kun en ringere Part af Insekterne, som ogsaa i Reglen kunne taale et ikke ringe Stød eller Slag. Værnplanter, der skulle tiltrække og fastholde Insekter forøge let disses Antal, som efterat have fortæret de prisgivne Planter, kaste sig over dem, man vilde have skaanede. Fredningen har blandt Andet den store Ulempe, at vore Venner blandt Fugle og Pattedyr ofte ikke ere tilstede paa rette Tid og Sted, eller ikke indskrænke sig til at tage vore Fjender blandt Insekterne. Opsamling endelig bliver, hvis den skal drives med tilbørlig Kraft, vanskelig og bekostelig. For nærværende Tid anbefales stærkt Fredning af Fugle, og med Rette anbefales ivrigt at opstille Stær- og Mejsekasser, men fordi man stiller 1000 Kasser op, har man ikke strax 1000 Stær- eller Mejsefamilier, thi der er for Øjeblikket i Landet kun et begrænset Antal saavel af den Slags nyttige Fugle som af andre, og selv om man virkelig kan samle disse Fugle paa sin egen Mark, er det altid et Spørgsmaal, hvad Naboen siger dertil. Dog er det paa den anden Side en almindelig anerkjendt Grundsætning, at Fuglebestanden i et Land hurtig forøges ved let og bekvem Redebygning for Fuglene. Dertil kommer, at der i den senere Tid er opstaaet Tvivl om Fuglenes Betydning, saa at mange ikke vide, om de skulle hade dem mere end elske dem; navnlig har en Franskmand, Ed. Perris, gjort opmærksom paa, at det kan være godt nok, at Fuglene æde Larver, men at der er mange skadelige Larver, som de ikke æde, og at de heller ikke altid ere til Stede, hvor de skulle være det.

Efter saaledes at have fremstillet Sagen i dens Almindelighed skal jeg nu særlig tale om Oldenborren og begynde med en kort Fremstilling af dennes Levemaade. I Slutningen af Maj kommer Oldenborren op af Jorden og flyver strax til Skove og Haver for at æde Trærnes Løv og for at parre sig, hvorpaa de vende tilbage til Markerne. Hele denne Sværmetid tager en kortere eller længere Tid efter Vejrets Beskaffenhed, ialt 3—5 Uger. Efter Parringen forlader Oldenborren Skoven, navnlig i milde Aftener og lader sig for Vinden drive ud i Markerne. Den Omstændighed, at Oldenborren, modsat saa mange andre Insekter, først maa æde, før den kan forplante sig, er af stor Betydning for dens Udbredelse, idet den derved ikke blot hindres i at udbrede sig over skov- og træløse Egne af Landet, men ogsaa ved at flokke sig samme i Sværmetiden indskrænkes til en pletvis Optræden i selve Skovegnene.

Oldenborren er i det Hele taget et saa klodset, ubehændigt og uintelligent Dyr, at den ikke synderlig kan vælge sin Plads. Hovedsagelig driver den for Vinden, og naar den derfor kaster sig paa en Mark, bliver det fortrinsvis paa de højere Partier af denne, at den falder ned. Selv veed den ikke at sprede sig, og derfor kan ofte selv paa en stærkt angreben Mark større Partier af denne forblive forskaanede. Den foretrækker i det Hele taget Brakjord til at lægge sine Æg i.

Efter at den befrugtede Hun nu har kastet sig paa Jorden, graver den sig fra 4—12 Tommer ned og aflægger her Æggene. Disses Antal angives forskjelligt indtil 80, men Tallet er vistnok meget overdrevet. Sikkert er det, at Oldenborren i sine 2 Æggestokke med disses 6 Par Rør har et Antal af Æg og

Spirer indtil 80, men af disse mange Æg og Æggespirer komme kun et forholdsvis ringe Tal til Udvikling. Ved at undersøge Æggestokkene vil man finde, at det egentlig kun er de yderste Æg, der ere store, medens de næstyderste allerede forholdsvis ere smaa. Dette synes mig at godtgjøre, at kun de yderste og i de sjeldneste Tilfælde de næstyderste Æg ere frugtbare, saa at det Antal Æg, en befrugtet Oldenborrehun sædvanlig aflægger, kun bliver 12 og vel ofte endnu ringere, hvorimod kun i sjeldnere Tilfælde det andet Sæt Æg kommer til Aflægning og Fuldkommenhed.

Naar Hunnen har lagt sine Æg i Jorden, dør den, og for Hannens Vedkommende maa det antages efter de almindelige Regler i Naturen, at ogsaa den dør, naar Befrugtningen er forbi, dog uden, som Hunnen, at søge tilbage til Markerne.

De af Æggene fremkommende Larver ere hvide med brunt Hoved. I Begyndelsen ere de forholdsvis tynde, men blive senere temmelig tykke; som smaa ligne de meget Larverne til Gjødningbillerne, og de ere ogsaa blevne forvexlede med dem. Flere ansete Landmænd have ogsaa, ihvorvel med Urette, paastaaet, at Oldenborren lagde sine Æg under Kokasser, fordi de der fandt Larver, der lignede Oldenborrernes, men der er dog den kjendelige Forskjel, at Oldenborrelarvernes Ben ere tydelige Graveben og Kindbakkerne mere mejseldannede end hos Gjødningbillelarverne. — Æggene lægges, som før omtalt, i Reglen 8 Tommer dybt i Jorden, hvor Larverne ogsaa holde sig og leve i Begyndelsen af raadnende Plantedele; først Aaret efter, naar de have spredt sig, tage de fat paa de friske Rødder. Det er navnlig hele det tredie Aar fra Foraar til Efteraar, og i første Halvdel af fjerde Aar, at Larverne æde med Voldsomhed og foraarsage Ødelæggelserne i Marken, men allerede i sidstnævnte Aars Juni eller Juli Maaned høre de op med at æde, og gaa dybere ned i Jorden for at forpuppe sig, og i September eller Oktober ere de fuldstændige Oldenborrer, men forblive dog i Jorden til det følgende Aars Maj Maaned.

Oldenborrens Levetid hertillands er da 4 Aar, eller det varer 4 Aar før Afkommet naaer fuld Udvikling; Afkommet af de Oldenborrer, der sværme 1878 vil sværme 1882, disses Afkom 1886 o. s. v. Vi kunne derfor dele Oldenborrerne i 4 Aldersklasser eller maaske bedre Slægtrækker, idet vi benævne dem efter de Aar de sværme, eller efter deres Flyveaar, som det ogsaa kaldes, og henføre Larverne til den Slægt, som de skylde Livet. Af de fire Slægtrækker, vi saaledes faa, er det navnlig den af 1875, 1879, 1883 o. s. v., som hidtil har viist sig skadeligst; og det var da ogsaa denne Række, som gav os de to slemme Oldenborreaar 1855 og 1859 med mellemliggende Larveødelæggelser 1857 og 1858. Men ogsaa de andre Slægtrækker begynde at blive besværlige, og navnlig synes Rækken 1874 og 1878 flere Steder i Landet at være ligesaa slem som den førstnævnte Række, jeg skal blot nævne Vesterborg paa Lolland og Petersværft paa Sjælland.

Dog her bliver det nødvendigt at omtale, at vi ved Siden af vor almindelige Oldenborre, Melolontha vulgaris, have en anden ubetydelig mindre Art, den sortrandede Oldenborre, Melolontha Hippocastani, som i Levemaade og Skadelighed aldeles ligner den almindelige, men hvis værste Slægtrække synes at være 1874 og 1878. Efter Hr. Assessor Deichmanns Oplysninger paa det landøkonomiske Møde i Qværndrup i Febr. d. A. hører Oldenborrerne i Faaborgegnen til den sortrandede Art, og til den angivne Slægtrække hører da ogsaa de Larver, som i 1876 og 1877 ødelagde Markerne i Falsled By og ved Damsbo, $1-1^1/_2$ Mil N. V. for Faaborg.

Idet vi dernæst gjentage og specielt anvende paa Oldenborrerne, hvad vi forhen have sagt om Midlerne mod Insektskade i Almindelighed, maa vi ogsaa

her først spørge, om Naturen kan hjælpe sig selv? Herpaa er Svaret baade Ja og Nej. Jeg antager, at de Fleste af DHrr. havde ventet et ubetinget Nej, men et ubetinget Nej kan ikke gives; thi Erfaringen lærer os, at efter Aar, hvori Oldenborrerne have huseret svært, følger forholdsvis fredelige Perioder, hvori man saa at sige ikke hører Noget til dem, uden at denne Forsvinden kan tilskrives menneskelige Foranstaltninger. Slægtrækken 1875 og 1879 havde saaledes taget svært Overhaand baade i 1855 og 1859 som fuldkomne Dyr og de mellemliggende Aar 1857 og 1858 som Larver, og navnlig var 1859 et stort Flyveaar. Herefter skulde man altsaa have ventet, at Aarene 1861 eg 1862 skulde have været endnu værre Larveaar end 1857—58; men nej, Klagerne forstumme eller formindskes iallfald i høj Grad. I Agerdyrkningsberetningen i Tidsskrift for Landøkonomi hedder det da ogsaa for Maj 1861; «over Oldenborrelarver høres endnu ingen Klager», og for Slutningen af Oktober samme Aar: «Oldenborrelarverne have viist sig næsten overalt og mange Steder pletvis ødelagt den unge Kløver, ligesom ogsaa Hvede- og Bygafgrøden var afgnavet, saa at Planten gik op med Rode, men i Almindelighed begyndte de sent».

I den sidstnævnte Beretning begynde altsaa Klagerne igjen, dog langtfra i saa høj Grad som de tilsvarende foregaaende Aar, og først i de sidste Aar tales der atter om Oldenborrelarver i lignende Udtryk som i 1857 og 1858. Den Indsamling af Oldenborrer og Opsamling af Larver, som skete i de Aar, var vel nogen, men forsvindende ligeoverfor Dyrenes Antal, og Naturen maa altsaa da væsentlig have hjulpet sig selv.

Og ikke blot her i Landet, men ogsaa i vore Nabolande, Holsten f. Ex., er det gaaet paa samme Maade. 1837 var saaledes i hele Holsten et beryglet Oldenborreaar, og efter de Oplysninger, som jeg dels skylder Hr. Etatsraad Tesdorpfs egne Erindringer, dels gjennem ham har modtaget fra flere betydelige Landmænd i dette Land, vare Oldenborrerne 1837 og de foregaaende Aar baade som fuldkomne Insekter og som Larver en sand Landeplage, men uden at der blev truffet iallfald væsentlige Foranstaltninger mod disse Dyr, hørte med det Aar Landeplagen op, «om de end derefter vel ikke noget Aar kunde siges at være ganske fri for disse Dyr». Saaledes antager jeg ogsaa at det vil gaa hos os; de store Plager ville fortage sig af sig selv, men gjøre vi ikke selv noget mod disse Dyr, ville Plagerne komme oftere og oftere igjen, og vi ville ogsaa i de mellemliggende forholdsvis frie Aaringer mærke dem mere og mere.

Det Næste, vi derfor nu skulle gjøre, er at prøve adskillige af de mod Oldenborrerne foreslaaede Midler, og først da de kemiske. Faa kemiske Reagentier ere forblevne uforsøgte, men saa at sige alle igjen opgivne, dels som unyttige, dels som skadelige for Plantegrøden, og derfor har man selv for Havens Vedkommende, hvor det dog var overkommeligt, opgivet disse Midler.

Som mekaniske Midler har man tilraadet en gjentagen Pløjning, idet man gik ud fra, at Plovjernet vilde træffe og dræbe største Delen af Larverne. Betydningen af gjentagne Pløjninger kan naturligvis ikke betvivles, forudsat ati de foretages paa en Tid af Aaret, at Larven er saa højt oppe i Jorden, at den rammes af Ploven, og det skeer paa en Tid, da Stære og Krager ere tilstede Mængde; thi disse Fugle fortære sikkert ved en saadan Lejlighed flere Dyr, end Ploven ihjelslaaer.

Som Værn har man anbefalet for Havens Vedkommende, og da specielt for Jordbærrenes, at plante Salat rundt om i Bedene, idet Larverne skulde holde sig fortrinsvis til disse Planters Rødder og saaledes skaane Jordbærrene. Dog dette Middel har allerede viist sig at være utilstrækkeligt og er derfor opgivet

igjen. Gamle Hegn kunne mange Steder yde en god Beskyttelse mod Paaflyvning af Oldenborrer, ialtfald i visse Aar og med visse Vinde.

Langt vigtigere end de hidtil omtalte Midler er dog Fredning af Oldenborrernes Fjender. Blandt Pattedyrene tager Ræven ikke faa Oldenborrer, men endnu langt flere fortæres af Grævlingen, som i en betydelig Del af Aaret fortrinsvis er henvist til denne Føde. Muldvarpen ansees af mange for at være Oldenborrelarvernes værste Fjende, men som allerede forhen omtalt er den nu kommen i svær Miskredit. Aldeles at nægte dens Betydning ligeoverfor disse Larver, er dog umuligt, og jeg kan her anføre et tydeligt Bevis paa dens Nytte i et Tilfælde, jeg selv har iagttaget. I Falsled ved Faaborg fandtes ifjor en Bygmark helt ødelagt, og ogsaa den eftersaaede Boghvede var fortæret, kun en lang, bugtet Linie saaes med frisk Boghvede, men under denne Linie var netop en Muldvarpegang.

Af Fugle tage Maager særdeles mange Larver, Krager og Raager saavel Oldenborrer som deres Larver; ja ved den megen Huggen i Jorden efter Larver blive de sidstes Næb med Tiden ganske skaldet ved Roden; Spurven tager vel om Dagen adskillige Oldenborrer, men det bliver dog ikke mange og desuden falder Spurvenes Tid jo egentlig først henad Efteraaret. Vi komme endelig til Stæren, som for Øjeblikket kan glæde sig ved saa stor Popularitet, som intet andet Dyr, og til hvis Hjælp mange Landmænd sætte al deres Tillid. Jeg skal tillade mig at anføre et Par Udtalelser af Mænd, til hvem jeg har henvendt mig i denne Sag. Dr. Bergsøe, hvem vi skylde en særdeles god og brugbar Bog om «Oldenborrens Naturhistorie» (1862), skriver saaledes: «Paa Valdbygaard (ved Slagelse) lod Hofjægermester Bech alle levende Hegn rydde. Herved opnaaede han kun at Oldenborrerne i Flyveaarene kastede sig i uhyre Masser over Anlægget og Haven ialt 27 Td. Land, hvis Træer navnlig i 1859 eller 1860 bleve saa medtagne, at det vakte alvorlige Bekymringer. Der blev nu sat Stærkasser op alle Vegne efter en betydelig Maalestok, og Stærenes Antal her paa Egnen er nu ligefrem overvældende. Efter Gartnerens Udsagn har der i de sidste 18 Aar ikke været nogen Paaflyvning af Oldenborrer, som er værd at tale om». I sin nys omtalte Bog omtaler Bergsøe Egnen ved Petersværft i Sydsjælland som et Sted, hvor Indsamling af Oldenborrelarver i de senere Aar var foretaget efter en stor Maalestok. Jeg henvendte mig derfor til Hr. Forstraad Sarauw paa Petersværft, for at erfare, hvorvidt saadan Indsamling var fortsat og med hvilket Resultat. I sit Svar skriver han: «I de første Aar efter 1860 fortsattes Indsamlingen, men», føjer han til, «efterhaanden som der indfandt sig Stære i større Mængde, aftog Larvernes Antal i den Grad, at Indsamlingen antoges at være ufornøden, da Stærene besørgede den bedre. Senere viste sig heromkring Petersværft kun faa flyvende Insekter, skjøndt der kunde være mange langs med Udkanten af Skovene». Og i Slutningen af Brevet hedder det: «Indsamling af Oldenborrer og Oldenborrelarver er vistnok ikke at forkaste, men efter min Mening er Anbringelse af mange Stærkasser det virksomste Middel til at udrydde eller dog næsten uskadeliggjøre Oldenborrerne; men naar ikke alle Jordbrugere ere enige om at ophænge Kasser i Mængde, er Midlet ikke radikalt; thi man kan ikke sikre sig for de Oldenborrer, som flyve ind fra Nabomarkerne. Jeg troer derfor, at en Anordning, som forpligter alle Jordbrugere (Skov- og Havedyrkere naturligvis indbefattede) at anbringe Stærkasser i Forhold til deres Jorders Areal, vilde være særdeles hensigtsmæssig; det vilde glæde mig meget, om Foranstaaende maatte kunne bidrage til, at Regjeringens Opmærksomhed henledes herpaa».

Hvis Fredningen havde viist sig tilstrækkelig til at hæmme Oldenborrens Ødelæggelser, kunde vi have standset her, men da den desværre hidtil ikke kan siges at have gjort dette, ville vi gaa over til det sidste Middel, Indsamling og Opsamling af Oldenborrer og deres Larver, men først ville vi se, hvad der med Hensyn til Indsamling af Oldenborrer gjøres og er paabudt i vort Naboland, Sønderjylland. Efter Opfordring af Formanden i Svendbog Amts landøkonomiske Selskab, Hr. Kammerherre, Grev Brockenhuus-Schack, meddeler Godsinspektør Ohrt paa Sandberg, at Indsamling af Oldenborrer er bleven almindelig paabudt i dette Land. Befolkningen i hver Kommune deles, forsaavidt den er brugbar til dette Arbejde, i Hold paa 4 Personer, og hvert Hold faaer tildelt et Antal Skolebørn efter Aftale med Skolelæreren. Stederne for Afleveringen bestemmes og Personer udnævnes til at føre Opsyn. Landraaden underrettes ved Ilbud om Optræden af Oldenborrer og udsteder strax Ordre. Indsamlingen skeer fra 5—8 om Morgenen. Skolebørnene ere fritagne for Formiddagsundervisning den Dag og faa 20—30 Pf. Det voxne Mandskab kan ogsaa fordre Betaling, som lignes paa Ejere og Brugere. Til Statskovene lejes Arbejdere. Vil en Ejer eller Bruger ikke tilstede at der samles, skal han selv gjøre det eller bøde, og Arbejdet udføres alligevel. — Ogsaa i Holsten angives Indsamlingen at være paabudt.

For at Indsamling skal kunne gjøre Nytte maa den være almindelig og nogenlunde fuldstændig. Det kommer nemlig ikke an paa hvormange Oldenborrer, der ødelægges, men hvor mange der spares. Paaflyves en Mark saaledes af 10,000 Oldenborrer, men de 1000 af dem vilde være tilstrækkelige til med deres Afkom at ødelægge Marken, nytter det kun lidet at slaa de 9000 af dem ihjel. Holder Oldenborrerne sig saaledes fortrinsvis højt oppe i Toppene af store Egetræer, kan det ikke hjælpe at samle i Smaakrat ved Foden af Træerne, selv om det alle vare Hunner man fik her, og ikke, hvad der er mere rimeligt, matte Hanner, som alle havde parret sig.

Man gjør ofte mere Nytte ved at rense sin Have fuldstændig for Oldenborrer, om man end derved kun samler et Par Skjepper, end ved at samle ligesaa mange Tønder i Skoven; thi i første Tilfælde har man dog Haab om at holde en af sine Marker aldeles fri for Larver, medens i andet Tilfælde de Sparede som oftest vilde være tilstrækkelige i Antal til at gjøre Ødelæggelsen fuldstændig. Man kan i det Hele taget ikke gjøre noget værre end anstille Beregninger over, hvor mange Oldenborrer for det kommende Aar, man paa den Maade udrydder; det er meget let paa den Maade blot for nogle faa Aar at naa op til Milliarder eller Tusinder af Milliarder, men Sandheden er den, at hvis man ikke ødelægger en særdeles betydelig Part, ville de Sparede kun formere sig saa meget raskere og inden kort Tid have udfyldt alle Huller.

Der staaer endnu kun tilbage at omtale Opsamling af Larver ved Mennesker (især Børn) eller Husdyr, saasom: Høns, Ænder og Svin. Dette Middel rostes for nogle Aar siden særdeles meget, og vistnok med Rette, men nu efterhaanden da ved Fredningen Oldenborrernes naturlige Fjender formeres, overtage disse Opsamlingen og gjøre det bedre og billigere. Kun ved én Lejlighed forekommer det mig endnu at kunne bruges med Nytte; jeg antager i det mindste, at det var vel værd at forsøge, om man ikke ved at jage Svin ud paa Brakmarken tidlig om Morgenen, naar denne var paafløjet om Aftenen eller Natten iforvejen, vilde kunne faa dræbt en betydelig Del Oldenborrer, og her var man da sikker paa, at alle som ødelagdes, vare skadelige Individer.

For mig stiller Oldenborrespørgsmaalet sig saaledes, at ved de store Ødelæggelser vil Naturen væsentlig hjælpe sig selv, men til at hindre en hyppig Tilbagevenden af disse Ødelæggelser maa der anvendes særegne Midler og da

navnlig Fredning og Indsamling. At strides om, hvilket af disse to Midler er det bedste, er ingen Nytte til, kun maa de begge anvendes med Stadighed, i tilstrækkelig vid Udstrækning og med fornøden Hensyntagen til de stedlige Forhold. Først da kan man haabe at se Resultater heraf.

Præsidenten erklærede derefter Diskussionen om det foreliggende Emne for aaben, idet han udtrykkelig gjorde opmærksom paa, at der kunde ikke vedtages nogen Resolution.

Seminarielærer Rostrup fandt det ganske naturligt blandt de mange Midler, Dr. Meinert havde henledet Opmærksomheden paa, at foretrække dem, hvorved man fortrinsvis udryddede Ondet uden at medtage det Gode. Fra et almindeligt Standpunkt var det ganske vist uberettiget at tale om skadelige eller nyttige Insekter, men i det foreliggende Tilfælde skulde her dog tales særlig fra Landmandens Standpunkt. Nyttige Insekter vare ikke blot de, der udrydde andre og skadelige Insekter, thi en stor Del flyvende Insekter: Aarevingede, Sommerfuglene o. s. v. bidrage jo til Bestøvning af Planter, saaledes at den overvejende Del af disse kun bestøves ad denne Vej. Kløver, Ærter og Lucerne vilde saaledes kun levere os nogle faa pCt. modne spiredygtige Frø, hvis vi ikke havde disse Insekter, og der burde derfor ogsaa fredes om dem. Blandt de mange Midler mod Oldenborren ansaa Dr. Meinert Fredning af nyttige Dyr for overordentlig viglig, men Opgaven maatte da være at lære disse nyttige Dyrs Natur at kjende og vide nøjagtig Besked om Muldvarpen, Pindsvinet, Spidsmusen, Maaren og Kragen, for ikke at tale om Stæren, altsaa vide baade hvilken Gavn de gjøre, og om de ikke tillige gjøre Skade. Det maatte man vide, førend man anvendte alt for store Bekostninger paa Fredning af disse Dyr.

Lærer Nielsen, Ørslev, spurgte Dr. Meinert, hvor langt man i det højeste kunde regne, at Oldenborren føres med Vinden. I de sidste 6—7 Aar havde man ikke havt Oldenborren i det sydlige Sjælland, hvorimod den havde været almindelig paa Fyen, og i Egnen ved Frederikshavn havde den i Juni Maaned ligget aldeles tykt, skjønt der ikke der fandtes Skove. Den havde maaske ynglet andet Steds og var bleven ført flere Mile bort fra Ynglestedet.

Dr. Meinert svarede: at sikkert kan Oldenborren flyve, men sikkert var det ogsaa, at mange Steder kunde man være fri for dem i lang Tid, uden at Afstanden fra hærgede Steder behøvede at være synderlig stor. Han skulde kun anføre, at det fremgik af de af Grev Brockenhuus-Schack tilvejebragte Oplysninger om Oldenborrelarvens Udbredelse i Svendborg Amts forskjellige Sogne i det nærmest foregaaende Aar, at flere af disse, saasom de paa Thorseng, Thurø, Dreiø og Avernakø, havde været ganske fri, og om Avernakø beretter endvidere Præsten, Hr. Knudsen, at denne Ø siden 1859, eller iallfald siden han blev Præst der (1871), har været aldeles forskaanet for Oldenborrer. Men paa den anden Side kunde ogsaa Oldenborren af Vinden drives længere Strækninger, og naar der blot hist og her fandtes Skove eller større Plantninger paa deres Vej, kunde den jo paa den Maade i Aarenes Løb avancere meget langt, saa sikker for den kunde man kun være i helt skovløse Egne.

Dyrskuet.

Ordningen af Dyrskuet var overdraget en Subkomite, bestaaende af DHrr.: Baron Schaffalitzsky de Muckadell til Skjoldemose (Ordfører), Forpagter Andersen, Lykkesholm, Forpagter R. Christiansen, Brænderupgaard, Proprietær Clausen, Mariedal, Dyrlæge Jessen, Kjøbenhavn, og Forpagter Lacoppidan, Lehnskov, og til Dyrskueinspektør var valgt Forvalter M. Jensen, Bjørnemose.

Angaaende Forretningsordenen henvises til Side 66, om Planen for Dyrskuets Ordning og de udsatte Præmier til Side 77—87, om Transportmidlerne til Side 118, om Dommerne til Side 38 og 39 og om Bedømmelsen og de tilkjendte Præmier til efterstaaende Foredrag og Præmielister. Her skal der derimod omtales de Foranstaltninger vedrørende Dyrskuets Ordning og Ledelse, der bleve trufne forud for eller under Dyrskuets Afholdelse.

Som tidligere bemærket (Side 120) var Udstillingspladsen i det Hele taget meget skraanende og kuperet, og om Dyrskuet end blev anvist den jævneste Plads, vanskeliggjorde dog Terrænets Heldning Staldenes Placering, naar der ved denne, som naturligt er, skulde søges en orienterende og samlet Gruppering af de enkelte Hovedafdelinger. Dog lykkedes dette nogenlunde efter en gjentagen Revision af den udkastede Plan, men helt undgaaes kunde det ikke, at enkelte Stalde fik en mindre heldig Beliggenhed, og at Opstaldningen ikke præsenterede alle Dyrene lige heldigt, en Ulempe som imidlertid væsentlig fjernedes ved selve Præmiebedømmelsen, idet Dyrene da som sædvanligt præsenteredes udenfor Staldene.

Ialt blev der bygget Stalde til 77 Heste, Boxer til 28 Hopper og 7 ædle Hingste, og Kvægstalde til 289 Kreaturer; desuden Folde til 38 Stkr. Væddere og til 23 Samlinger af Faar, samt til 24 Stkr. Svin; endelig blev der indrettet en Del Bure til de anmældte Høns og Ænder.

Til Opførelsen af disse Stalde havde Landmandsforsamlingen modtaget fra Landmandsforsamlingen i Viborg 6 Hestestalde, der hver især gave Plads til 14 Hingste, og 5 Boxestalde, i hvilke der i hver kunde opstaldes 7 Hopper eller ædle Hingste. Desuden modtoges fra Viborg 15 Kvægstalde, hvoraf de 12 vare 49 Alen lange, og de 3 vare 52 Alen lange. Disse Stalde bleve benyttede i Henhold til den Anvisning, som efter Anmodning af Dyrskuekomiteens Ordfører findes meddelt i Beretningen om Viborgmødet Side 273. Det er imidlertid kun selve Ribbetømmeret (Stolper, Løsholter og Sparer) samt Døre og Krybber, der modtoges fra Viborg i Henhold til den af Landmandsforsamlingen i Nykjøbing trufne Disposition, og da altsaa al Tag- og Sidebeklædning skulde anskaffes fra Nyt, ligesom ogsaa en Del af det modtagne Materiel var defekt eller ødelagt, blev Udgiften til Staldene ikke ubetydelig. Faare- og Svinefoldene, hvortil en Del Ledstykker vare modtagne fra Viborg, gjordes $3^1/_2$ Al. lange og 3 Alen brede.

Angaaende de Tilsynshavendes og Kreaturpassernes Indkvartering var der oprindelig paatænkt at ordne denne som ved de nærmest foregaaende Landmandsmøder, nemlig at leje Telte ved Militæretaten, men det opgaves dels paa Grund af at Lejrsamlingen, der iaar begyndte tidlig, vanskeliggjorde Benyttel-

sen, dels fordi man mente at kunne ordne det billigere ved at bygge Brædde-barakker til Assistenterne og leje et Par større Markedstelte til Kreaturpassernes Natteleje. Disse sidste modtoge hver en Halmsæk (stoppet med Avner fra Tærskeprøven), tilligemed 2 Dækkener, hvorimod Assistenterne selv medbragte deres Nattelejemateriel og erholdt et Vederlag af 6 Kr. daglig.

Til Bistand for Dyrskuekomiteen var, foruden Inspektøren, antaget 14 Assistenter, mest Forvaltere og ældre Landvæsenselever fra Herregaardene, og til Vogtere af de Kreaturer, hvis Pasning ved Anmeldelsen forlangtes besørget af Komiteen, og til forskjellig andet Arbejde var der antaget 10 Daglejere, der hver fik 3 Kr. daglig. Inspektøren var Komiteen behjælpelig nogle Dage før Mødet ved Staldenes Nummerering og lignende; Assistenterne og Vogterne mødte Søndagen d. 30te Juni. De afskedigedes alle Søndagen d. 7de Juli.

En eller flere af Komiteens Medlemmer var daglig tilstede paa Dyrskue-pladsen og ledede navnlig alle planmæssige Fremvisninger af Dyrene. Inspektøren, der havde sit Kontor paa Pladsen umiddelbart ved Foderoplagene, var ansvarlig for Udleveringen af Foder, udleverede om Aftenen og modtog om Morgenen Tæpperne til Kreaturpasserne, samt varetog iøvrigt de Side 66 angivne Funktioner, hvorved han støttedes af 2 Assistenter. Af de øvrige Assistenter vare 4 beskjæftigede med Tilsynet ved Hestestaldene, 4 ved Malkekvæget, 2 ved Kjød- og Slagtekvæget, 1 ved Faar, Svin og Fjerkræ, 1 ved Grønfodervognene, og Malkningen blev kontrolleret af Mejeribestyreren fra Valdemars Slot. De skiftedes til, 2 Assistenter paa Omgang, at have Nattevagt, hvilken iøvrigt blev besørget af 12 Kreaturvogtere paa Omgang. Angaaende Assistenternes øvrige Forhold var der meddelt dem følgende Instrux:

1. De Assistenter, som faa anvist en bestemt Del af Dyrskuet, maa gjøre sig nøje kjendte med de til denne Del hørende Dyr og med Kataloget over samme, for at kunne give Dommerne og de Besøgende Oplysning om de fremstillede Dyr.
2. Hver Assistent modtager et Antal Staldrekvisiter, for hvilke han er ansvarlig; han sørger for at Dyrene og Staldene holdes rene, at Dyrene blive fodrede og passede ordentlig, og overholder i alle Retninger god Orden i sin Del af Dyrskuet.
3. Tiden for Udlevering af Fourage og for Fodring m. m. fastsættes saaledes: Vanding skeer Kl. 4—6 Morgen og Kl. 2—4 Eftermiddag. Hø og Korn modtages ved Fouragemagasinet Kl. 7—8 Morgen for hele Dagen. Strøhalm afhentes Kl. 7 Morgen. Dyrene strigles og Staldene renses om Morgenen Kl. 4—6. Grønfoder vil blive kjørt langs med Staldene. Malkningen foregaaer Kl. 4—6 Morgen og Aften under den dertil særlig antagne Assistents Tilsyn.
4. Assistenterne rette sig efter de Anvisninger, som Dyrskuekomiten giver, og ere i alle Retninger beredte til at udføre Komiteens Ordrer.
5. De maa kun med Dyrskuekomiteens eller dens Inspektørs Tilladelse forlade Udstillingspladsen, og naar Udgangstilladelsen strækker sig ud efter Kl. 10 Aften, maa de have Nattetegn, som afleveres ved Indgangsporten, der lukkes Kl. 10.
6. De anvises Logis i Telte paa Udstillingspladsen og maa holde streng Orden i disse under Teltmesterens og Inspektørens Tilsyn.

For Kreaturvogterne, saavel de private som de af Komiteen antagne, var der givet følgende Instrux:

1. Kreaturvogterne erholde ved Ankomsten til Udstillingspladsen et Adgangstegn, der bæres synlig paa Hovedbedækningen. Adgangstegnet maa ikke overlades nogen Anden.

2. Efter at Dyrene ere synede af Dyrlægen og modtagne af Dyrskuekomiteen, anvises Dyrene deres Plads, hvorfra de ikke maa flyttes uden Ordre fra Dyrskuekomiteen, dens Inspektør eller Assistenter.
3. Kreaturpasserne skulle i Reglen være tilstede paa Pladsen fra 8 Morgen til 8 Aften. Paa Udstillingspladsen er indrettet Bespisningstelte, hvor de mod kontant Betaling kunne erholde Kosten.
4. De skulle være i deres Logis senest Kl. $9^1/_2$ Aften, efter hvilken Tid de ikke indlades paa Pladsen. De erholde Natteleje i Telte paa Udstillingspladsen, bestaaende af en Halmsæk, en Hovedpude og et Tæppe. De skulle holde Orden i Teltene i Henhold til Teltmesterens Ordre.
5. Kreaturvogterne faa daglig udleveret Greb, Skovl, Kost, Spand og Hjulbør. De øvrige Rekvisiter maa Enhver medbringe.
6. Deres Husbonde er ansvarlig for en ombyggelig Behandling og Tilbagelevering af de i de to foregaaende Punkter omtalte Gjenstande, der udleveres Kreaturvogterne til Brug.
7. Kreaturvogterne maa ikke ryge Tobak ved Dyrenes Stalde og ikke ryge paa Pladsen efter Kl. 9 Aften. I Teltene maa aldeles ikke ryges Tobak.
8. Kreaturvogterne skulle rette sig nøjagtig efter de Ordrer, der gives dem af Dyrskuekomiteen, dens Inspektør eller Assistenter.
9. De skulle beredvillig give de Besøgende Oplysning om de dem betroede Dyr.
10. Om Natten holde Kreaturvogterne skiftevis Nattevagt efter den Ordning, som Dyrskuekomiteen fastsætter, og de skulle være rede til at hjælpe ved Dyrene, naar det behøves.
11. I Tilfælde af Sygdom hos de dem betroede Dyr kunne de henvende sig til Assistenten for den Afdeling, hvortil de høre; han vil anvise dem, hvor de kunne faa Dyrlægehjælp.
12. Gjør en Kreaturvogter sig skyldig i Noget, som Komiteen finder skadeligt for god Ordens Overholdelse, kan han bortvises, og hans Dyr ville da blive passede af Landmandsforsamlingens Folk.

Med Hensyn til Dyrenes Fouragering var der truffet følgende Ordning. I et stort Skur, som var brugt til Opbevaringen af det fra Viborg modtagne Materiel, havde Komiteen besørget henladet en Beholdning af 20000 ℔ Hvedehalm og 15000 ℔ Byghalm, som erholdtes fra den i Maj paa Pladsen afholdte Prøve af Tærskemaskiner. Af Hø havdes en Beholdning 30000 ℔, hvoraf der i Vinterens Løb var kjøbt 20000 ℔ fra Tastum Sø i Jylland til en Pris af 3,50 Kr. pr. 100 ℔, leveret i Svendborg, og 10000 ℔ Marskhø fra Ribeegnen, leveret frit i Vognene i Ribe for 3,44 Kr. pr. 100 ℔. Desuden havde Komiteen sikret sig Halm og Hø fra en Nabogaard i Tilfælde af Mangel, men de anskaffede Beholninger sloge til.

Rug- og Havrehalmshakkelsen til Brug ved Landmandsmødet kjøbtes af en Mand i Svendborg for 3,44 Kr. pr. 100 ℔, leveret paa Pladsen, og i fem, særlig dertil indrettede, smaa, billige Vogne (en Ramme, hvorunder der hang et Sejldug, var anbragt paa 4 simple lave Trillehjul) førtes det langs med Staldene for at fordeles til de enkelte Dyr. Til Grønfoder benyttedes omtr. 4 Tdr. Land med Græs og 6 Tdr. Land med Vikkehavre fra en nærliggende Mark.

Ifølge Akkord med Kjøbmand J. P. Baagøe modtoges daglig det fornødne Kvantum Havre og andre Foderstoffer, der solgtes til Dagens Pris, og for hvert Dyr førtes dette til Bogs paa en særlig Konto, der altsaa af vedkommende Ejer maatte berigtiges, inden det tillodes at bortføre Dyrene. Vandforsyningen skete fra Brønde, der vare anbragte mellem Staldene, og til hvilke Vandet lededes fra Byens Vandværk gjennem Vandrør, der i dette Øjemed vare indlagte paa Pladsen.

Malkningen af Kvæget blev dels besørget ved Ejernes egen Foranstaltning, dels ved Komiteens; denne havde overdraget Malkningen i Entreprise til en nærboende Landmand mod et Vederlag af 1 Krone for Mælken af hver Ko, hvilken Indlægt udbetaltes de vedkommende Ejere.

Gjødningens Bortførsel var givet en nærboende Landmand i Entreprise. Den samledes i Bunker ved Staldene, naar disse rensedes om Morgenen Kl. 4—6, og førtes da derfra til en Gjødningsbeholder i det vestre Hjørne af Udstillingspladsen, hvorfra Entreprenøren da afhentede den, imod at han derfor betalte 60 Kroner, der indbetaltes til Landmandsforsamlingens Kasse.

Dyrene begyndte at komme Søndagen d. 30te, nogle enkelte Dyr vare allerede komne et Par Dage tidligere, men vare opstaldede i Byen for Vedkommendes egen Regning —, men navnlig om Mandagen og Natten mellem Mandag og Tirsdag ankom Hovedmængden af Dyrene. Med Hensyn til Ankomsttiden er man naturligvis væsentlig afhængig af de Dispositioner, de forskjellige Dampskibs- og Jernbaneselskaber se sig i Stand til at træffe, men fra flere Sider udtaltes Ønskeligheden af, at Dyrene, navnlig Kvæget, kunde naa frem et Par Dage inden Bedømmelsesdagen for at gjenvinde noget af det Velbefindende, der nødvendigvis gaaer tabt paa en ofte lang og besværlig Rejse. Dyrene modtoges ved Ankomsten til Svendborg af nogle af Komiteens Medlemmer, der da lod dem føre til Udstillingspladsen under Assistenternes Kontrol; men inden de indlodes paa denne bleve de synede af en autoriseret Dyrlæge, Poulsen, hvis Sundhedsattest maatte ledsage hvert enkelt Dyr for at skaffe det Adgang til Udstillingspladsen. Intet af de ankomne Dyr fandtes sygt, og den i Byen lejede Stald, der eventuelt skulde benyttes som Sygestald, blev ikke brugt; vel bleve en Tyr, en Ko og en Hest syge i Ugens Løb, men da det var lette, fuldkommen farefrie Forkjølelsessygdomme, bleve de efter Dyrlægens Ønske bensatte i tomme Baase paa Pladsen, for at han kunde have dem stadig under Observation. Dyrlægen, der havde sit Kontor paa Pladsen, opholdt sig paa denne hele Dagen. — Med et enkelt Dyr fulgte ofte 2 eller 3 Vogtere, og naar der var flere Dyr fra samme Mand, steg de medfølgende Vogteres Antal ofte end yderligere. Ihvorvel det kan være vanskeligt at faa dette ændret, maa dog en kommende Komitees Opmærksomhed henledes herpaa, da det øjensynligt i flere Tilfælde benyttedes for paa denne Maade at skaffe Slægt eller Venner fri Adgang til Pladsen.

Bedømmelsen fandt Sted Tirsdagen d. 2den Juli, men den foregaaende Aften vare Dommerne ifølge en hver enkelt tilstillet Indbydelse samlede paa Raadhuset i Svendborg med Dyrskuekomiteen, for at de enkelte Dommerudvalg kunde faa Lejlighed til at konstituere sig og i Samling forhandle om ensartede Regler for Bedømmelsen etc., samt for at modtage Originalanmeldelserne, Dommerprotokoller, Dommertegn og Kataloger, gjennemdragne med hvide Blade.

Bedømmelsesdagen var Dyrskuepladsen afspærret for Uvedkommende med mindre de dertil løste særligt Adgangstegn (à 4 Kr.). Komiteens Medlemmer havde delt Dyrskuet mellem sig, for at varetage at alt kunde være i Orden for Dommerne, og der stilledes desuden en Assistent til hver Dommerkomitees Disposition. — Da Bedømmelsen var tilendebragt, hævedes Afspærringen. — Hver Dag under Mødet fremvistes Dyrene i Ringen, der fandtes midt paa Udstillingspladsen, og som var belagt med et 3 à 4″ tykt skarpt Gruslag.

Til Kraftprøven benyttedes Byens Markedsplads, det saakaldte «Hvidbelte», tilligemed en tilstødende Græsmark, tilhørende Kjøbmand J. P. Baagøe, efter at et mellemværende Hegn og en langs dermed løbende Grøft var bleven sløjfet og Grøften rørlagt paa Landmandsforsamlingens Bekostning; derimod betaltes intet for Benyttelsen af Markerne. Banen havde en Længde af 1570 Fod. Paa

den nordøstre Side af Pladsen var oprejst en Dommertribune. Medlemmerne samt Ikkemedlemmer, der løste et Tegn til 50 Øre, havde fri Adgang til Pladsen indenfor Banen; til Pladsen udenfor Banen var Adgangen fri. Det er en Mislighed, naar Kraftprøvepladsen ikke støder umiddelbart op til Udstillingspladsen, da de Dagbesøgende saa maa løse Dagbilletter gjentagne Gange, naar de ville forlade Pladsen for at overvære Kraftprøven. De for Kraftprøven fastsatte Regler vare følgende:

a) Hingste til sværere Trækbrug skulle tilbagelægge $^1/_2$ Mil i ikke over 20 Minutter enten for Tospændervogn med en Vægt af 800 ℔ eller for Enspændervogn med en Vægt af 300 ℔, Kudskens Vægt ikke deri indbefattet. Naar Tospændervogn benyttes, er Vedkommende ikke underkastet nogen Indskrænkning i Valget af den anden Hest, som han selv har at stille tilligemed Vognen, der skal have løs Hammel. Vægten leveres af Subkomiteen.

b) Landheste til Ride- eller lettere Trækbrug skulle tilbagelægge $^1/_2$ Mil i ikke over 13 Minutter enten under Rytter eller for Vogn uden Vægtbestemmelse.

Til Indbrænding af Dyrene, der forestodes af Brændemesteren for Hingsteskuerne i Odense under Tilsyn af et Medlem af Komiteen, benyttedes et transportabelt Fyrsted med Blæsebælg.

Bortførelsen af Dyrene begyndte Lørdag Eftermiddag Kl. 7, kontrolleret ved at Kreaturvogterne ved Udgangsporten foreviste et Tegn til Godtgjørelse af at Foderpengene vare erlagte, Tæpperne og andet Materiel tilbageleveret og Beviser for at Dyrene havde været udstillede vare udstedte, for at disse Beviser tilligemed de oprindelige Fragtbreve kunde forskaffe Ejerne den tilsagte Lettelse i Retourfragten. For et kommende Møde skal bemærkes af Fragtbrevene bør afleveres til Inspektøren i Løbet af den første Udstillingsdag, for at kunne haves i Orden ved Afgangen, der ofte skeer i stor Hast. Indladningen i Jernbanevogne og Dampskibene begyndte samtidig om Aftenen omtrent Kl. 8 og allerede Kl. $2^1/_2$ Nat afgik det sidste Banetog med Dyr og næste Morgen Kl. 6 det sidste Dampskib.

Præmieuddelingen

fandt for Hornkvægets, Faarenes, Svinenes og Fjerkræets Vedkommende Sted Onsdagen den 3die Juli Kl. $11^1/_2$ og for Hestenes Vedkommende Torsdagen den 4de Juli Kl. 1. Uddelingen, der foretoges af Præsidenten, skete fra Hovedtribunen og samtidig vistes de præmierede Heste, Kvæg og Faar i Ringen. Hs. Majestæt Kongen og Hs. kgl. Højhed Kronprinsen overværede Præmieuddelingen for Hestene. Præmierne bestode for Dyrskuets Vedkommende udelukkende i Penge: Guldmønt aftalte i smaa hvide Lærredsposer. De Medailler, der vare bestemte til Dyr fra Udlandet kom ikke til Anvendelse. Med hver Præmie fulgte et af Præsidenten undertegnet Diplom, hvortil DHrr. Tegner & Kittendorff havde leveret Blankетterne med Randtegninger og Emblemer efter samme Tegning, hvormed Diplomet ved forrige Møde var udstyret.

Nedenfor findes meddelt en fuldstændig Fortegnelse over de uddelte Præmier til Hornkvæg, Heste, Faar, Svin og Fjerkræ. Angaaende Antallet og Størrelsen af de for hver Klasse udsatte Præmier henvises til Side 80—87, og Navnene paa de Mænd, der som Dommere foretoge Bedømmelsen af de forskjellige Dyreklasser, findes angivne Side 38 og 39. Til yderligere Vejledning vedlægges alle de Exemplarer af Beretningen, der tilstilles Forsamlingens Medlemmer, et Exemplar af Dyrskuekataloget. Ifølge den forberedende Komitees Anmodning havde DHrr. Professor Prosch, Inspektør Buus og Landhusholdt-

ningsselskabets Konsulent i Husdyrbrug, Dyrlæge Jessen paataget sig efter Konference med vedkommende Dommerkomiteer i Foredrag, der afholdtes paa Raadhussalen, at give en Oversigt henholdsvis over Udstillingerne af Heste, af Malkekvæg og af Kjød- og Slagtekvæg. Disse Foredrag, der stenograferedes, findes meddelte nedenfor efter Præmielisten, og efter Foredragene vil der sluttelig findes en summarisk Oversigt over de anmeldte og mødte Dyr, sammenlignet med Antallet af de ved de nærmest foregaaende Landmandsmøder anmeldte og mødte Dyr.

Til Dyrskuet udbetaltes ialt følgende Summer i Pengepræmier:

For Malkekvæg	4170 Kr.		
- Kjødkvæg	1540 -		
- Ungkvæg	690 -		
Ialt for Hornkvæg		6400	Kr.
For svære Heste	2400 Kr.		
- lette Heste	1550 -		
- Fuldblods og forædlede Heste .	300 -		
Ialt for Heste		4250	Kr.
For Faar		645	-
- Svin		540	-
- Fjerkræ		80	-
- Slagtekvæg		1050	-
Tilsammen		12965	Kr.

Der var i Virksomhedsplanen (Side 87) udsat 13875 Kr. til Præmier; for 910 Kr. blev der saaledes ikke Anvendelse. Da enkelte Hold vare særdeles fyldig og godt repræsenterede blev Dommerne af Subkomiteen bemyndigede til at omflytte Præmierne i deres Afdelinger efter bedste Skjøn, ligesom der ogsaa tilstodes Dommerne for enkelte Grupper Beløb til Extrapræmier, som vare tilovers i andre Grupper af samme Afdeling.

Afdeling I. Tillægsdyr.

Underafdeling I. Hornkvæg.

Gruppe 1. Malkekvæg.

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.

I dette Hold var anmeldt 50 Tyre hvoraf 3 fra Jylland, 30 fra Fyn, 1 fra Thorseng, 8 fra Sjælland, 3 fra Lolland, 4 fra Falster og 1 fra Langeland. 40 vare mødte, af hvilke 1 (Kat. Nr. 10) overførtes til Klasse 3; fra hvilken Afdeling 2 overførtes hertil, nemlig: Kat. Nr. 139 og 141. — Der var saaledes til Bedømmelse 41 Tyre, af hvilke 2 tillige vare anmeldte i Samlinger.

Kronprinspræmie (200 Kr.) tilkjendtes:
Martini, Enkefrue, Williamsborg, Daugaard Sogn, Veile Amt, for Tyren

«Grund Nr. II» af Angler Race, rød, født 15 Novbr. 1873 (Kat. Nr. 44).

2den Præmie (160 Kr.) tilkjendtes:

Tesdorpf, E., Etatsraad, Ourupgaard ved Nykjøbing paa Falster, for en mørkerød Anglertyr af Ourupgaards Stamme, f. 1873, (Kat. Nr. 47).

3die Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Blædel, R., Forpagter, Vilhelmsborg ved Assens, for Tyren «Garibaldi d. 2den» af Angler Race, mørkerød, f. i Novbr. 1873 (Kat. Nr. 23).

4de Præmie (70 Kr.) tilkjendtes:

Hansen, R., Gaardejer, Elkenøre ved Nykjøbing paa Falster for en mørkerød Tyr af Angler Race, f. 1875 (Kat. Nr. 31).

5te Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Smidt, Henry, Ejer af Nybøllegaard ved Ringe for Tyren «Ourupgaard» af Angler Race, f. 7 Maj 1873 (Kat. Nr. 41).

Extrapræmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, Kammerraad, Forpagter af Gunderslevholm, Sorø Amt, for Tyren «Castor» af Angler Race, rød, f. 23 Maj 1873 (Kat. Nr. 7).

Madsen, H., Gaardfæster, Sophiendal ved Kjerteminde, for Tyren «Brefort B.» af Angler Race, blankrød, f. 29 April 1874 (Kat. Nr. 17).

Jørgensen, H., Forpagter, Næsbyhoved ved Odense, for Tyren «Frits» af Angler Race, rød, f. i Efteraaret 1873 (Kat. Nr. 18).

Fabricius, H., Forpagter, Korsebølle ved Tranekjær paa Langeland, for Tyren «Freier» af Angler Race, mørkerød, f. 10 Marts 1869 (Kat. Nr. 43).

Endvidere vare 7 Tyre saa gode Tillægsdyr, at Udvalget tilkjendte følgende Udstillere

Hædrende Omtale:

Christiansen, R., Forpagter, Brænderupgaad, Gudbjerg Sogn, Svendborg Amt for Tyren «Adam I» af fynsk Race, rød, f. 1873 (Kat. Nr. 1).

Faber, P., Gaardejer, Rudme By, Svendborg Amt, for en rød Tyr af fynsk Race, f. 1875 (Kat. Nr. 8).

Frederiksen, P., Proprietær, Skjelstrupgaard, Kjøbeløv Sogn ved Nakskov, for Tyren «Morten» af Angler Race, mørkerød, f. 1873 (Kat. Nr. 12).

Nielsen, Mads, Gaardmand, Veistrup ved Svendborg for en rød Tyr af dansk Race, f. i Maj 1875 (Kat. Nr. 36).

Lundsgaard, Jens Henriksen, Pasop, Sørup Sogn ved Svendborg, for Tyren «Odin» af Angler Race, mørkerød, f. i November 1873 (Kat. Nr. 37).

Rasmussen, Lars, Gaardejer, Ryslinge ved Ringe, for en rød Tyr af Angler og fynsk Race, f. 1875 (Kat. Nr. 42).

Brandt, J. S., Sognepræst, Ollerup ved Svendborg, for en rød Tyr af dansk Race, f. ved Juletid 1875 (Kat. Nr. 48).

Foruden de i Virksomhedsplanen udsatte 5 Præmier til Beløb 580 Kr. uddeltes saaledes i dette Hold 4 Extrapræmier à 50 Kr.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

I dette Hold var af 14 Udstillere anmeldt 15 Tyre, af hvilke 1 fra Jylland, 8 fra Fyn og 6 fra Sjælland; 10 mødte og 2 (Kat. Nr. 145 og 147) overførtes hertil fra Klasse 3. — Til Bedømmelse saaledes 12 Stkr. af hvilke 4 tillige konkurrerede i Samlinger.

1ste Præmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Knudsens Enke, Mads, Gaardejer, Langaa ved Nyborg, for en rød Tyr af Angler og dansk Race, f. 1876 (Kat. Nr. 147), anmeldt under Klasse 3.

2den Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Jacobsen, Hans, Gaardejer, Munkebo, Bjerge Herred, Odense Amt, for en mørkerød Tyr af blandet Angler Race, f. 1876 (Kat. Nr. 64).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Schaffalitzky de Muckadell, Baron, Ejer af Skjoldemose, Svendborg Amt, for Tyren «Rolf» af ren dansk Race, mørkerød, f. i Maj 1876 (Kat. Nr. 62).

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.

I dette Hold var af 14 Udstillere anmeldt 30 Køer, hvoraf 28 fra Fyn, 1 fra Thorseng og 1 fra Langeland; 29 mødte, 23 vare tillige anmeldte i Samlinger.

1ste Præmie (75 Kr.) uddeltes ikke.

Værdig til 2den Præmie (50 Kr.) kjendtes:

Kat. Nr. 89, Ko «Poul», mørkerød, f. 1869, tilhørende Gaardejer Jens Hansen, Holev, Marslev Sogn. Da Koen hører til Samlingen Kat. Nr. 105, der tilkjendtes Kongepræmie, kunde Præmien (jfr. Virksomhedsplanens Post 15) ikke udbetales.

3die Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Jørgensen, Christen, Husmand, Gislev Sylt, Gislev Sogn, Svendborg Amt, for en rød Ko af fynsk Race, f. 1871 (Kat. Nr. 66).

4de Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, Niels, Gaardfæster, Ladby ved Kjerteminde, for Ko «Nr. 13» af Angler Race, mørkerød, f. 1868 (Kat. Nr. 74).

5te Præmie (25 Kr.) tilkjendtes:

Nielsen, Peder, Gaardejer Skalbjerg, Vissenbjerg Sogn, for Ko «Niels» af Peirupgaards gamle Race, rød med enkelte hvide Pletter, f. 1872 (Kat. Nr. 72).

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

I dette Hold var anmeldt 2 Kvier fra Fyn, som begge mødte, de vare tillige anmeldte i Samling. Ingen af dem fandtes præmieværdige.

Hold 5. Samlinger bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer, eller 1 Tyr, 3 Køer og 2 Kvier, som have kælvet; Køerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

I dette Hold var anmeldt 12 Samlinger, som alle mødte, af hvilke 10 fra Fyn, 1 fra Langeland og 1 fra Falster.

Kongepræmie (400 Kr.) tilkjendtes:

Hansen, Jens, Gaardejer, Holev, Marslev Sogn, for Samlingen Nr. 105, bestaaende af Anglertyren «Ditlev» (Kat. Nr. 61) og 5 Køer (Kat. Nr. 85-89).

2den Præmie (300 Kr.) tilkjendtes:

Tesdorpf, E., Etatsraad Ourupgaard ved Nykjøbing paa Falster, for 1 Tyr og 5 Køer af Angler Race (Kat. Nr. 109).

3die Præmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Mackeprang, M., Forpagter, Nakkebølle, Svendborg Amt, for 1 Tyr og 5 Køer af dansk Race (Kat. Nr. 102).

4de Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Christiansen, R., Forpagter, Brænderupgaard, Gudbjerg Sogn, Svendborg Amt, for Tyren «Adam II» og 5 Køer af fynsk Race (Kat. Nr. 104).

En Extrapræmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, Niels, Gaardfæster, Ladby ved Kjerteminde, for Tyren «Peter» og 5 Køer af Angler Race (Kat. Nr. 101).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Nielsen, Hans, Gaardmand, Ravndrup ved Kværndrup, for Tyren «Claus» og 5 Køer af fynsk Race (Kat. Nr. 107).

Fabricius, H., Forpagter, Korsebølle ved Tranekjær paa Langeland, for Anglertyren «Freier» og 5 Køer af Angler- og fynsk Race (Kat. Nr. 108).

Foruden de i Virksomhedsplanen udsatte 4 Præmier til Beløb 1050 Kr, uddeltes saaledes i dette Hold en Extrapræmie paa 150 Kr.

Klasse 2. Jydsk Malkekvæg af ren Race

(sort, sortbroget, blakket eller blakbroget).

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.

I dette Hold var af 12 Udstillere, alle fra Jylland, anmeldt 15 Tyre. 12

mødte, af hvilke 2 (Kat. Nr. 110 og 119) overførtes til Gruppe 2 Kjødkvæg. 1 konkurrerede tillige i Samlingen Nr. 132.

1ste Præmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Beck, F. J. L., Forpagter, Rydhave ved Holstebro, for sortbroget Tyr «Skikkild», f. i Juni 1872 (Kat. Nr. 116).

2den Præmie (160 Kr.) tilkjendtes:

Wedell-Wedellsborg, Baron, Borupgaard ved Hovedgaard, for sortbroget Tyr «Borupgaard d. 4de a», f. 26 Novbr. 1874 (Kat. Nr. 121).

3die Præmie (120 Kr.) tilkjendtes:

Mikkelsen, Thomas, Gaardejer, Skovby ved Aarhus, for sortbroget Tyr «Claus», f. 11 Juni 1871 (Kat. Nr. 123).

4de Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Simon, H., Gaardejer, Drastrup ved Randers, for sortbroget Tyr «Simon d. 4de», f. 2 Febr. 1869 (Kat. Nr. 114).

5te Præmie (80 Kr.) tilkjendtes:

Sørensen, Mads, Gaardejer, Vaarst By, Gunderup Sogn ved Aalborg, for sortbroget Tyr «Vildmose», f. i Januar 1875 (Kat. Nr. 118).

6te Præmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Møller, M., Ejer af Aarslev Mølle, Randers Amt, for sortbroget Tyr «Aarslev», f. i April 1874 (Kat. Nr. 115).

7de Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Jørgensen, Erik, Bjertrup By ved Hørning, for sortbroget Tyr «Thor», f. 2 Juni 1875 (Kat. Nr. 117).

8de Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Harder, N. H., Gaardejer, Tammestrupgaard, Essenbæk Sogn, Randers Amt, for sortbroget Tyr «Nomis Nr. 1», f. i Januar 1874 (Kat. Nr. 112).

I dette Hold uddeltes saaledes, i Stedet for de i Virksomhedsplanen udsatte 4 Præmier til Beløb 510 Kr., 8 Præmier til Beløb 820 Kr.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

1ste Præmie (60 Kr.) uddeltes ikke:

2den Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Almind, A. P. Gaardmand, Ungstrup ved Kjellerup, for sortbroget Tyr «Duelund» f. 26 Juni 1876 (Kat. Nr. 125), den eneste i dette Hold anmeldte Tyr.

Hold 3. Enkelte Koer under 12 Aar.

I dette Hold var af 2 Udstillere fra Jylland anmeldt 6 Køer, af hvilke 3 tillige vare anmeldte i Samling Nr. 132.

1ste Præmie (75 Kr.) tilkjendtes:

Wedell-Wedellsborg, Baron, Borupgaard ved Hovedgaard, for sortbroget Ko «Nr. 33» (Kat. Nr. 131).

2den Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Kaastrup, L. A., Gaardejer, Hem ved Skive, for en blankbroget Ko f. 1870 (Kat. Nr. 126).

3die Præmie (40 Kr.) uddeltes ikke.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

Ingen anmeldt.

Hold 5. Samlinger, bestaaende af 1 Tyr og 5 Koer eller 1 Tyr, 3 Koer og 2 Kvier, som have kælvet, Koerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Kongepræmie (400 Kr.) tilkjendtes:

Wedell-Wedellsborg, Baron, Borupgaard ved Hovedgaard, for den eneste i dette Hold anmeldte Samling (Kat. Nr. 132).

2den Præmie (300 Kr.) blev saaledes ikke uddelt.

Klasse 3. Malkekvæg af andre Racer eller Stammer.

Dommerne vedtoge at anvende Pointbedømmelse med 32 Point som Maximum, fordelt saaledes, at Halvdelen 16 Point blev højst Point for Bygning, 8 for Malkelegn og 8 for Spejl. Det saaledes udkomne Tal multipliceret med 3 blev det Hovedpoint hvorefter Præmien tilkjendtes.

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.

I dette Hold var anmeldt 10 Tyre, som alle mødte, men 2 af dem (Kat. Nr. 139 og 141) overførtes til Klasse 1, fra hvilken Afdeling 1 Tyr (Kat. Nr. 10) overførtes hertil. Saaledes 9 Tyre, hvoraf 6 fra Fyn, 2 fra Thorseng og 1 fra Langeland. En af dem konkurrerede tillige i Samlingen Nr. 190. — Kat. Nr. 133, 134, 138 og 140 vare af saa blandet Afstamning, at der ikke fandtes Grund til at underkaste disse nogen Bedømmelse.

Bedømmelsen kom saaledes til at omfatte Tyrene Nr. 10, 135, 136, 137, 142.

1ste Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Rasmussen, Prokurator, Ejer af Skrøbeløvgaard paa Langeland, for Ayrshire-Tyr «Hjerterknegt», f. 9 April 1871 (Kat. Nr. 142). Hovedpoint 78.

2den Præmie (80 Kr.) tilkjendtes:

Petersen, Rasmus, Gaardmand, Gislev, Gudme Herred, Svendborg Amt, for en Tyr af dansk Race, rød med hvid Plet over Forboven, f. 1874 (Kat. Nr. 10), anmeldt under Gruppe 1. Hovedpoint 74.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

Der var i dette Hold anmeldt 6 Tyre hvoraf 2 (Kat. Nr. 144 og 146) vare udeblevne og 2 (Kat. Nr. 145 og 147) overførtes til Klasse 1, hvor Dommerne imidlertid ikke vilde modtage Nr. 145, da de ej ansaa den for at være af ren Afstamning. Til Bedømmelse saaledes 2.

1ste Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Juel-Brockdorff, C., Hofjægermester, Lehnsbaron Schelenborg ved Kjerteminde, for en rødbroget Tyr af Breitenburger Race, f. i Efteraaret 1876 (Kat. Nr. 143). Hovedpoint 68.

2den Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Fabricius, H., Forpagter, Korsebølle ved Tranekjær paa Langeland, for Tyren «Holland» af hollandsk Race fra Dybeck og Trolleberg i Skaane, sort med hvidt Hoved og hvid Bug samt brogede Ben og sort Kant om Øjnene, f. 4 Januar 1876 (Kat. Nr. 148). Hovedpoint 61.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.

Af de i dette Hold af 8 Udstillere anmeldte 29 Køer vare 2 fra Jylland, 17 fra Fyn og 10 fra Thorseng; 10 vare tillige anmeldte til Konkurrence i Samling. 12 Stkr. underkastedes Bedømmelse.

1ste Præmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Nielsen, Hans, Gaardmand, Gislev Sogn, Svendborg Amt, for en sort Ko af blandet Race f. 1868 (Kat. Nr. 149). Hovedpoint 78.

Værdig til 2den Præmie kjendtes:

Kat. Nr. 166, Ko «Nr. 62», rød, f. 1868.
— Nr. 162, Ko «Nr. 13», rød, f, 1870 og
— Nr. 169, Ko «Nr. 111», rød, f. 1871.

Alle af Hindemae Stamme, oprindelig Ballum Race, tilhørende Lehnsbaron Juel-Brockdorff, Valdemars Slot, Thorseng; for hvilke Præmien (50 Kr.) ikke kunde udbetales, da Køerne høre til Samlingen Nr. 190, der blev præmieret.

Værdig til 3die Præmie kjendtes:

Kat. Nr. 165, Ko «Nr. 37» af Hindemae Stamme, oprindelig Ballum Race, rød, f. 1870, tilhørende Lehnsbaron Juel-Brockdorff, Valdemars Slot, Thorseng, men da den ligeledes hører til Samling Nr. 190, blev

3die Præmie (30 Kr.) tilkjendt:

Hansen, E., Forpagter, Glorup ved Nyborg, for Ko «Nr. 55» af nordslesvigsk Race, rød, f. 1871 (Kat. Nr. 174). Hovedpoint 65.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

I dette Hold var af 4 Udstillere anmeldt 12 Kvier, hvoraf kun 7 mødte, alle fra Fyn, og blandt disse vare vel de 5 under Kat. Nr. 178—182 ud-

stillede Kvier af Breitenburger Race, tilhørende Lehnsbaron Juel-Brockdorff til Schelenborg, smukke og ensartede Individer, men med saa lidt udviklet Malkepræg, at de for Tiden ikke kunde tilkjendes Præmie iblandt Malkekvæg. Der blev saaledes kun to Kvier til egentlig Bedømmelse.

1ste Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Pedersen, Hans Christian, Husmand, Kværndrup Mark, Svendborg Amt, for en rød Kvie af blandet Race, f. 1876 (Kat. Nr. 184). Hovedpoint 78.

2den Præmie (25 Kr.) tilkjendtes:

Hansen, E., Forpagter, Glorup, ved Nyborg, for rød Kvie «Nr. 15» af nordslesvigsk Race, f. 1876 (Kat. Nr. 183). Hovedpoint 74.

Hold 5. Samlinger, bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer, eller 1 Tyr, 3 Køer og 2 Kvier, som have kælvet; Koerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Begge de anmeldte Samlinger Kat. Nr. 190 og 191 mødte.

Kronprinspræmie (200 Kr.) uddeltes ikke.

2den Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Juel-Brockdorff, Lehnsbaron, Valdemars Slot, Thorseng, for Samlingen Nr. 190 bestaaende af 1 Tyr og 5 Køer (Kat. Nr. 136, 162, 164, 165, 166 og 169) alle af Hindemae Stamme, oprindelig Ballum Race. Hovedpoint 63 som Middeltal og et Tillæg for Ensartethed af 12 Point, ialt 75 Point.

Denne Samling vilde være bleven tilkjendt Kronprinspræmie, hvis Tyren tilnærmelsesvis havde svaret til Koerne.

Sluttelig tilføjede Dommerne, i Overensstemmelse med hvad der tidligere er udtalt, at ligesom de havde udeladt de under Hold 1 nævnte 4 Tyre fra Bedømmelsen paa Grund af disses blandede Afstamning, saaledes maa man bestemt tilraade, at den Slags Blandingsgods holdes borte fra Konkurrence ved fremtidige Landmandsforsamlinger.

Gruppe 2. Kjødkvæg.

Klasse 1. Jydsk Kjødkvæg

(sort, sortbroget, blakket eller blakbroget).

Hold 1. Tyre over 2½ Aar,

I dette Hold var af 7 Udstillere anmeldt 8 Tyre af hvilke 2 (Kat. Nr. 195 og 197) udebleve. Ifølge Overenskomst mellem begge Dommerkommiteer, og efter Ejernes Ønske overførtes Tyren «Odin» (Kat. Nr. 110) fra Malkekvæg Gruppe I. Kl. 2 til denne Afdeling, ligeledes overførtes Tyren «Ruben I» (Kat. Nr. 119) fra samme Afdeling hertil; der var saaledes til Bedømmelse 8 Tyre, af hvilke 7 fra Jylland og 1 fra Lolland. Kat. Nr. 198 og 199 konkurrerede tillige i Samling under Hold 5.

1ste Præmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Knuth, Hofjægermester, Lehnsgreve, Knuthenborg ved Bandholm, for sortbroget Tyr «Nr. 1», f. 8 Juni 1874 (Kat. Nr. 194). — En stærkt udviklet Tyr i meget god Foderstand, smukt og vel formet i alle Maader med Hensyn til Kropbygning. Hornene velstillede, men kunne ønskes lidt finere. Velstillede og kraftfulde Bove. Overgangen fra Forskuldrene til Ryg lidt for brat. Lidt vel vommet. Vil kunne stifte megen Nytte som Tillægsdyr.

2den Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Kaastrup, L. A., Gaardejer, Hem ved Skive, for en graabroget Tyr f. 14 April 1875 (Kat. Nr. 198). — Med Undtagelse af Hornene, som ere mindre heldigt stillede, afgiver Tyren en heldig Typus for jydsk Kjødkvæg og kan, alle Dele tilsammentaget, kaldes et meget godt Exemplar af jydsk Kjødkvæg, som vil kunne stifte megen Nytte.

3die Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Westergaard, P., Brænderiejer, Fjerritslev, for blakbroget Tyr «Odin» f. 26 April 1874 (Kat. Nr. 110), anmeldt under Malkekvæg. — Den udviste en meget stærk Udvikling og Vægtfylde. Med Undtagelse af at de bageste Ribben ere vel flade, og Rygbenet vel højtliggende over Forbovene, Skuldrene efter Alderen vel snevre, samt Bugen vel fyldig, afgiver den et godt Exemplar for jydsk Kjødkvæg.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

I dette Hold var anmeldt 2 Tyre, begge fra Jylland, den ene (Kat. Nr. 201) konkurrerede tillige i Samling Nr. 245, den anden fandtes ikke værdig til Præmie. Ingen af de her udsatte Præmier uddeltes.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.

I dette Hold mødte de, af 3 Udstillere, anmeldte 8 Køer, hvoraf 1 fra Lolland og 7 fra Jylland, af hvilke de 5 fra den ene jydske Udstiller tillige konkurrerede under Hold 5 i Samling (Kat. Nr. 210).

1ste Præmie (75 Kr.) tilkjendtes:

Buchwald, C. S., Neesgaard paa Mors, for sortbroget Ko «Dorthea», f. 1873 (Kat. Nr. 204). — Med Undtagelse af at Skuldrene have en mindre heldig Dannelse afgiver den i sin hele Kropbygning og Trivelighed et meget godt Exemplar som jydsk Tillægsko.

Værdig til 2den Præmie kjendtes:

Kat. Nr. 205, en hvid Ko med sorte Pletter, f. i Januar 1871, tilhørende Gaardejer L. A. Kaastrup, Hem ved Skive. Præmien (50 Kr.) kunde (jfr. Virksomhedsplanens Post 15) ikke udbetales, da Koen konkurrerede i Samling Nr. 210, der tilkjendtes Kongepræmie. — I sin Helhed havde Koen en meget god Kropbygning og kunde ansees som et godt Tillægsdyr, da den viste at forene 2 Goder, idet den ikke alene udviste gode Anlæg som Kjødko, men ogsaa som Malkeko.

3die Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Knuth, Hofjægermester, Lehnsgreve, Knuthenborg ved Bandholm, for sortbroget Ko «Nr. 30» f. 20 Juni 1874 (Kat. Nr. 202). — En efter sin Alder vel udviklet Ko, i stærk Foderstand, gode Bove, god Ryg og gode Skuldre, Lænderne knap fyldige nok og Brystet vel højtliggende.

Af de i dette Hold udsatte Præmier 165 Kr. uddeltes saaledes kun 115 Kr.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

Ingen anmeldt.

Hold 5. Samlinger, bestaaende af 1 Tyr og 5 Koer eller 1 Tyr, 3 Koer og 2 Kvier, som have kælvet; Koerne og Kvierne af eget Tillæg og Opdræt, Tyren af eget Tillæg eller eget Opdræt.

Kongepræmie (300 Kr.) tilkjendtes:

Kaastrup, L. A., Gaardejer, Hem ved Skive, for Samlingen Kat. Nr. 210. — Komiteen var enig om at udtale, at det maatte ansees for en meget god Samling, da saavel Tyren (Kat. Nr. 198), som alle 5 Køer vare præmieværdige hvert Individ for sig; særlig maa det bemærkes, at Ejeren af Samlingen kun har en Kobesætning af circa 10 Køer.

Da der i dette Hold kun var anmeldt denne ene Samling, blev 2den Præmie 200 Kr. ikke uddelt.

Klasse 2. Kjødkvæg af andre Racer eller Stammer.

Hold 1. Tyre over 2½ Aar, men endnu i en kraftig Alder.

I dette Hold var af 10 Udstillere, af hvilke 3 fra Fyn, 2 fra Lolland og 5 fra Jylland, anmeldt 10 Tyre.

1ste Præmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Jensen, Chr. F., Forpagter, Rodstenseje ved Odder, for rødspettet Korthornstyr «Max», f. 1872 (Kat. Nr. 218). — En trivelig og velbygget Tyr, der har udviklet sig meget heldigt siden Landmandsforsamlingen i Viborg, hvor den fik 2den Præmie.

2den Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Thorn, A., Søndertranders ved Aalborg, for rødspættet Korthornstyr «Gotlieb» f. 2 Januar 1876 (Kat. Nr. 215). — En efter sin Alder vel udviklet og særdeles lovende ung Tyr; men i mager Foderstand.

3die Præmie (60 Kr.) tilkjendtes:

la Cour, J. C., & J. L. W., Ejere af Skjærsø ved Ebeltoft, for rødskimlet Korthornstyr «Stanley», f. 4 Februar 1873 (Kat. Nr. 217). — En velbygget ældre Tyr med svage Bagben.

4de Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Juel-Brockdorff, C., Lehnsbaron, Hindemae ved Ullerslev Station, for en Korthornstyr, hvid med røde Pletter, f. i Septbr. 1870 (Kat. Nr. 214). — En vel bygget ældre Tyr med grovt Hoved.

Præmieværdig kjendtes:

Kat. Nr. 216, rød Korthornstyr «Klaus» f. 24 Februar 1875, tilhørende A. S. O. Buchwald, Nandrup paa Mors. — En præmieværdig Tyr med vel udviklet Forkrop og god Ryg; men let i Lysken.

I dette Hold uddeltes saaledes, foruden de i Planen udsatte Præmier, en 3die og en 4de Præmie til Beløb 100 Kr.

Hold 2. Tyre fra 1 til 2½ Aar.

Der var i dette Hold af 4 Udstillere fra Jylland anmeldt 4 Tyre.

1ste Præmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Buchwald, A. S. O., Nandrup paa Mors, for hvid Korthornstyr «Mads» f. 16 Maj 1877 (Kat. Nr. 221). — En meget lovende ung Tyr i god Vækst, men meget medtaget af Rejsen.

2den Præmie (30 Kr.) uddeltes ikke.

Hold 3. Enkelte Køer under 12 Aar.

I dette Hold var af 8 Udstillere anmeldt 10 Køer, af hvilke 1 fra Fyn, 1 fra Lolland og 8 fra Jylland.

1ste Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Lange, J., Forpagter, Margrethesminde ved Svendborg, for rødskimlet Korthornsko «Spangle», f. 25 Oktbr. 1872 (Kat. Nr. 225). — En velbygget Ko med fortrinlig fin Hud; dog ej af videre Størrelse.

2den Præmie (65 Kr.) tilkjendtes:

Petersen, H. H., Dalbygaard ved Kolding, for rødbroget skimlet Korthornsko «Bertha», f. 1874 (Kat. Nr. 230). — En velbygget Ko, men med en noget grov Hud; ej heller af videre Størrelse.

Hold 4. Kvier fra 1 til 2½ Aar.

Ingen anmeldt.

De her udsatte Præmier (70 Kr.) tilligemed den ej uddelte 2den Præmie i Hold 2 (30 Kr.), bleve uddelte som 3die og 4de Præmie i Hold 1, der var respektabelt repræsenteret, hvorimod Komiteen ellers fandt Udstillingen i denne Klasse mangelfuld.

Gruppe 3. Samlinger af Ungkvæg

bestaaende af 1 Tyr under 2 Aar og 4 Kvier under 3 Aar, der ikke have kælvet, af eget Tillæg og Opdræt og af ren Race.

Af de anmeldte 12 Samlinger var 1 udebleven nemlig Kat. Nr. 244, de øvrige 11 mødte, af hvilke 2 vare fra Jylland, 7 fra Fyn, 1 fra Falster og 1 fra Lolland.

Kronprinspræmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Knuth, Hofjægermester, Lehnsgreve, Knuthenborg ved Bandholm for en sjelden smuk Samling i fortrinlig Foderstand, bestaaende af 1 Tyr og 4 Kvier af jydsk Kjødrace, sortbrogede, f. i 1877 (Kat. Nr. 246).

2den Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Tesdorpf, E., Etatsraad, Ourupgaard ved Nykjøbing paa Falster, for en meget ensartet Samling af 1 Tyr og 4 Kvier af Angler Race, Tyren $1^1/_2$ Aar, Kvierne $2^1/_2$ Aar gl. (Kat. Nr. 242).

1ste Extrapræmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Svendsen, S., Forpagter, Egneborg, Brahetrolleborg Sogn, for 1 Tyr og 4 Kvier af Angler Race, f. 1877 (Kat. Nr. 237).

2den Extrapræmie (80 Kr.) tilkjendtes:

Nielsen, Hans, Gaardmand, Ravndrup ved Kværndrup, for Tyren «Sam» og Kvierne «Nr. 1—4» af fynsk Race (Kat. Nr. 241).

3die Extrapræmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Kaastrup, L. A., Gaardejer, Hem ved Skive, for 1 Tyr og 4 Kvier af jydsk Race (Kat. Nr. 245).

4de Extrapæmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Mackeprang, M., Forpagter, Nakkebølle, Svendborg Amt, for 1 Tyr og 4 Kvier af rød dansk Race, f. 1877 (Kat. Nr. 236).

5te Extrapræmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Christiansen, R., Forpagter, Brænderupgaard, Gudbjerg Sogn, Svendborg Amt, for Tyren «Adam III» f. 1876 og Kvierne «Mariane III», «Christiane II», «Frederikke III» og «Mariane IV», alle af fynsk Race, f. 1877 (Kat. Nr. 235).

Der uddeltes saaledes her, foruden de i Virksomhedsplanen udsatte Præmier, 5 Extrapræmier til Beløb 340 Kr., som af Overskud fra andre Afdelinger blev stillet til Dommerkomiteens Raadighed.

Underafdeling II. Heste.

Gruppe 1. Heste til sværere Trækbrug.

Hold 1. Hingste over 5 Aar, men endnu i en kraftig Alder.

I dette Hold var anmeldt 42 Hingste, af hvilke 33 vare mødte, 2 af disse (Kat. Nr. 266 og 267) overførtes til Gruppe 2, Lette Heste, og 9 vare udeblevne, nemlig: Kat Nr. 256, 260, 264, 269, 271, 275, 282, 283 og 288.

Der blev saaledes til Bedømmelse 31 Hingste, hvoraf 18 fra Jylland, 8 fra Fyn, 1 fra Sjælland, 1 fra Lolland, 1 fra Falster og 2 fra Langeland. 12 Stkr. nemlig: Kat. Nr. 249, 250, 262, 263, 268, 273, 274, 276, 278, 279, 280 og 285 admitteredes ikke til Kraftprøven, medens de øvrige 19 ansaaes præmieværdige, hvis Kraftprøven udførtes tilfredsstillende.

1ste Præmie (500 Kr.) tilkjendtes:

Christensen, Anders, Gaardejer, Grensteen ved Laurbjerg Station, for Aktiehingsten «Grensteen den 2den» af jydsk Race, mørkebrun, lidt Hvidt i begge Bagkoder, 10 Kv. 4 T. f. 25 April 1869 (Kat. Nr. 253). — Tidligere beskreven (se Beretning for 13de Landmandsforsamling Pag. 224). Den hævdede sin Stilling som ved tidligere Møder. Kraftprøven udført i $14^1/_2$ Minut.

2den Præmie (350 Kr.) tilkjendtes:

Skjødt, Niels Andersen, Gaardejer, Lem By, Støvring Herred, Randers Amt, for Hingsten «Nobel» af jydsk Race, brun med liden Stjern, 10 Kv. 4 T., f. 22 April 1871 (Kat. Nr. 252). — Den er dyb og bred af Krop med smukt Hoved, velformet Kryds, Haserne lidt rette, Bagkoderne lange, en lille Knude paa højre Forpibes Seneskede; Bevægelsen noget kort og svingende. Kraftprøven udført i $14^1/_2$ Minut.

3die Præmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Christensen, H., Fensteen, Gosmer Sogn, Aarhus Amt, for Hingsten «Harlevholm» af jydsk Race, brun, 10 Kv. 4 T., f. 1873 (Kat. Nr. 247). — Kroppen er bred og velformet, dog lidt indkneben i Baglivet, Koderne noget svage; Bevægelsen stampende for og lidt snever bag. Kraftprøven udført i $14^1/_2$ Minut.

4de Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Bang, L. Chr., Frøbjerg, Orte Sogn, Odense Amt, for Hingst «Voldbro» af dansk Race, rød, 10 Kv. 5 T., f. i April 1872 (Kat. Nr. 258). — Den har en velformet Krop, god Rejsning, braknæset livligt Hoved, indknebet Forknæ med lidt Sabelben, ikke stærke Bagkoder, Bevægelsen lige men lidt kort. Kraftprøven udført i $14^1/_4$ Minut.

5te Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Pedersen, Niels, Chr., Gaardejer, Todbjerg, Randers Amt, for Hingst «Todbjerg» af jydsk Race, mørkerød, 10 Kv. $4^1/_2$ T., f. 1871 (Kat. Nr. 284). — En dyb, bred og sluttet Hingst med god Rejsning og smukt Hoved, lidt retstaaende Bagben med Piphas, eftergivende Koder, slap Bevægelse. Kraftprøven udført i $13^1/_2$ Minut.

5te Præmie (Extra 100 Kr.) tilkjendtes:

Christensen, Rasmus, Gaardejer, Sandholts Lyndelse, Svendborg Amt, for Hingst «Thor» af dansk Landrace, mørkebrun med hvide Bagkoder, 10 Kv. 5 T., f. 1868 (Kat. Nr. 286). — Dyb, bred og velsluttet; god men svær Rejsning, rund over Bovene, lidt fine Forben, bagudstaaende Bagben, kraftig Bevægelse, vid, især fortil. Kraftprøven udført i 13 Minuter.

5te Præmie (Extra 100 Kr.) tilkjendtes:

Larsen, A. H., Gaardeier, Fjellerup, Fjelsted Sogn, for Hingst «Fjellerup» af blandet Landrace, blankbrun, 11 Kv. $1^1/_2$ T., f. 1872 (Kat. Nr. 255). — Dyb og bred, med kort Skulder, tyk Hals og lidt flaut Hoved; Hovene store, Koderne eftergivende, men Bevægelsen kraftig og let. Kraftprøven udført i 14 Minuter.

6te Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Petersen, Niels, Gaardeier, Høgstedgaard ved Daugaard Station, for Hingst «Bjerre Herred» af jydsk Race, blankbrun, 10 Kv. 5 T., f. i April 1873 (Kat. Nr. 287). — Ret god velsluttet Krop, lidt flaut Hoved, retstaaende i alle 4 Koder, Underlaarene tynde og smalle, Løbet ret godt. Kraftprøven udført i $14^1/_2$ Minut.

6te Præmie (Extra 50 Kr.) tilkjendtes:

Henriksen, Landmand, Skovgaard ved Kolding, for Hingst «Victor» af jydsk Race, brun, 11 Kv., f. 14 Marts 1870 (Kat. Nr. 272). — Tidligere beskreven (se Beretningen for 13de Landmandsforsamling Pag. 225). Ingen Fremgang i Udvikling. Kraftprøven udført i $13^1/_2$ Minut.

6te Præmie (Extra 50 Kr.) tilkjendtes:

Frost, F., Landmand, Stenisgaard, Bælum, Aalborg Amt, for Aktiehingst «Wisborg» af jydsk Race, blankbrun, 10 Kv. 5 T., f. 1868 (Kat. Nr. 265). — Tidligere beskreven (se Beretningen for 13de Landmandsforsamling Pag. 225). Kraftprøven udført i 14 Minuter.

Præmieværdige kjendtes:

Kat. Nr. 248, Hingst «Valdemar» af jydsk Race, brun, 10 Kv. 5 T., f. 1870, tilhørende Gaardeier O. Jensen, Stougaard ved Laven Station. — For denne Hingst vilde Eieren erholdt Præmie, hvis den ikke havde vist sig halt med tydelige Spor af Slag.

— Nr. 251, mørkebrun Hingst af jydsk Race, 10 Kv. 4 T., f. 1870, tilhørende P. K. Bøttern, Hagenstrup Mølle ved Ulstrup.

— Nr. 254, Hingst «Nælson» af Frederiksborg Race, blankbrun, 10 Kv. 5 T., f. 1 Mai 1867, tilhørende Gaardmand Lars Johansen, Øxendrup, Svendborg Amt.

— Nr. 257, Hingst «Baldur den Yngre» af jydsk Race, kastaniebrun med Stjern og Snip samt hvide Bagkoder, 10 Kv. 5 T., f. 8 April 1870, tilhørende Gaardeier Lauge Madsen, Juulsminde, Skjærbæk, Taulov Sogn ved Fredericia.

— Nr. 259, Hingst «Høiby» af blandet Race, blankbrun, 10 Kv. 5 T., f. 1873, tilhørende Gaardmand Peder Hansen, Høiby ved Odense.

— Nr. 261, Hingst «Allested» af blandet Race, blankbrun med hvide Bagkoder, 10 Kv. 5 T., f. 1867, tilhørende Gaardeier Søren Andreasen, Allested By ved Odense.

— Nr. 270, Hingst «Holstenborg» af Landrace, mørkbrunskimlet, 10 Kv. 5 T., f. 21 April 1872, tilhørende Landmand Kai Schultz, Mariasminde, Dalby Sogn ved Kolding.

— Nr. 277, Hingst «Frølund» af jydsk Race, mellembrun, 10 Kv. 5 T., f. 1873, tilhørende Gaardeier Anders Knudsen, Randlev ved Odder.

Kat. Nr. 281, Hingst «Ullerup» af jydsk Race, svalebrun, 10 Kv. 5 T., f. 6 April 1873, tilhørende P. Mortensen, Tendrup, Hads Herred, Aarhus Amt.

Foruden de i Virksomhedsplanen for dette Hold udsatte 6 Præmier til Beløb 1350 Kr. uddeltes saaledes: 2de Extra 5te Præmier à 100 Kr. og 2de Extra 6te Præmier à 50 Kr.

Hold 2. Tre- og fireaarige Hingste.

I dette Hold var anmeldt 18 Hingste, hvoraf 9 udebleve, nemlig: Kat. Nr. 289, 291, 292, 293, 294, 295, 300, 304 og 306. Af de 9 mødte vare 7 fra Jylland og 2 fra Fyn.

1ste Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Hjeriksen, Jacob og Pedersen, Christen, Gaardmænd, Ellerup Kohave og Grøftehave, Svendborg Amt, for Aktiehingst «Ellerup» af ren dansk Race, mørkebrun, 11 Kv., f. 1874 (Kat. Nr. 299). Den er Broder til Kat. Nr. 286, der tilkjendtes Præmie under Hold 1.

2den Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Jeppesen, Jens Brusgaard, Landmand, Digaard, Nors Sogn, Thisted Amt, for Hingst «Hans» af dansk Race, mørkebrun, 10 Kv. 5 T., f. 27 Marts 1874. (Kat. Nr. 297).

Hold 3. Hopper, som medbringe Føl eller have havt Føl og endnu egne sig til Tillægsdyr.

I dette Hold var anmeldt 9 Hopper, af hvilke 2 (Kat. Nr. 312 og 314) udebleve, og 1 (Kat. Nr. 309) overførtes til Gruppe 2. Lette Heste.

Der blev saaledes til Bedømmelse 6 Hopper, hvoraf 2 fra Jylland og 4 fra Fyn.

1ste Præmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Winther, H., Vesterbygaard ved Horsens, for rød jydsk Hoppe «Lotte», 10 Kv. 4 T., f. 1868 (Kat. Nr. 315). — En bred, stærk jydsk Hoppe med regelmæssig Bevægelse.

2den Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Larsen, Hans, Gaardmand, Sallinge By ved Faaborg, for en Hoppe af blandet Race, lysebrun med hvide Bagsokker, 10 Kv. 3 T., f. 1869 (Kat. Nr. 310). — En bred og dyb Hoppe med kraftig Bevægelse.

3die Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, And., Gaardbestyrer, Slude, Frørup Sogn, Svendborg Amt, for brun Hoppe «Lise» af jydsk Race, 10 Kv. 5 T., f. 1869 (Kat. Nr. 308). — En velbygget, kraftig Hoppe. Den viste sig halt paa venstre Forben.

4de Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Clausen, F., Gaardeier, Møllegaard, Bellinge Mark ved Odense, for en rødblisset Hoppe af blandet Race, 10 Kv. 4 T., f. 1873 (Kat. Nr. 311). — En Hoppe af blandet Præg med særdeles let og kraftig Bevægelse.

Gruppe 2. Heste af Landrace til Ride- eller lettere Trækbrug.

Hold 1. Hingste over 5 Aar, men endnu i en kraftig Alder.

I dette Hold var anmeldt 15 Hingste, en (Kat. Nr. 320) mødte ikke. 2 (Kat. Nr. 266 og 267) overførtes fra Gruppe 1 til Bedømmelse her. Af disse 16 vare 5 fra Jylland, 5 fra Fyn, 3 fra Sjælland, 1 fra Lolland, 1 fra Falster og 1 fra Langeland. — Efter første Bedømmelse udtoges til Deltagelse i Kraftprøven: Kat. Nr. 316, 317, 318, 319, 321, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 329a, 329b og 267.

1ste Præmie (350 Kr.) tilkjendtes:

Madsen, Peter, Gaardeier, Aalsbo ved Aarup, for Hingst «Aalsbo» af Landrace, mørkebrun, 10 Kv. 5 T., f. 1873 (Kat. Nr. 321). — Hovedet forholdsmæssigt med lidt lavt ansatte Øren, Halsen godt reist, men noget svær, iøvrigt meget velsluttet og fast Kropbygning med rene og velstillede Ben. Bevægelsen fortrinlig.

2den Præmie (250 Kr.) tilkjendtes:

Jacobsen, Henrik, Hopballe ved Veile, for Hingst «Mazeppa» af blandet Race, brunskimlet, 10 Kv. 4 T., f. i April 1867 (Kat. Nr. 329b). — Hovedet smukt, men noget krumnæset, Halsen godt reist, smuk sluttet Kropbygning, flade velstillede Ben med lidt svage Forpiber. Bevægelsen let og meget jordvindende.

3die Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Weinschenck, G. F., Halkjær ved Nibe, for Aktiehingst «Claus» af jydsk Race, rød, 10 Kv. 3 T., f. 1870 (Kat. Nr. 317). — Hovedet smukt, Halsen godt reist, hele Kropbygningen godt sluttet og fast, Benene stærke, men med noget anstrengte Bagkoder. Bevægelsen regelmæssig og jordvindende.

1ste Extrapræmie (90 Kr.) tilkjendtes:

Ægidius, Strandbjerggaard, Humlum Sogn, Ringkjøbing Amt, for Hingst «Thor» af dansk Race, mørkebrun, 10 Kv. 4 T., f. 5 Mai 1873 (Kat. Nr. 329a). — Hovedet godt, Halsen kort, Brystet godt, noget flade Ribben, Ryggen lang, Krydset godt; Bygningen i det Hele mangler Dybde. Bevægelsen temmelig regelmæssig, men tvungen.

2den Extrapræmie (80 Kr.) tilkjendtes:

Lange, S., Justitsraad, Godseier, Ørbæklunde, Svendborg Amt, for Hingst «Surtur» af Frederiksborg Race, rød, 10 Kv. 4 T., f. 1873 (Kat. Nr. 319). — Hovedet smukt med livligt Øie, Halsen kraftfuld og godt reist, Ryggen noget lang, Krydset godt, men med temmelig lidt Hoftebrede, Benene rene. Bevægelsen lidt snever fortil, kraftfuld og jordvindende.

3die Extrapræmie (70 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, Anders, Gaardeier, Søndersø, Odense Amt, for Hingst «Valdemar» af Landrace, blankbrun, 10 Kv. 4 T., f. 1871 (Kat. Nr. 323). — Hovedet forholdsmæssigt, Halsen ligeledes, Skulderen meget god, Ryggen stærk men noget sænket, og de forreste Ribben noget flade,

den øvrige Kropbygning god. Benene stærke og flade. Bevægelsen kraftig, men noget svingende med høire Forben.

4de Extrapræmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Jensen, P., Gaardeier, Sverborg By, Præstø Amt, for Hingst «Sverborg» af blandet jydsk og Frederiksborg Race, brun, 10 Kv. 3 T., f. 1870 (Kat. Nr. 267), anmeldt under svære Hingste. — Hoved og Hals gode, Manken rund, Kropbygningen temmelig sluttet og fast. Benene tørre og stærke. Bevægelsen regelmæssig.

Stutteridygtige kjendtes desuden:

Kat. Nr. 316, Hingst «Delius den 3die» af jydsk Race, blankbrun med sort Aal langs ad Ryggen, 10 Kv. 5 T., f. i April 1871. Hovedet forholdsmæssigt, Halsen godt reist, Skulderpartiet godt, Ryggen noget sænket, Krydset godt, Hingsten mangler Dybde. Benene senestærke men ikke muskuløse, Haseledet med lidt Underskud og Bagkoderne noget svage. Bevægelsen noget snever fortil, men temmelig kraftig. — Tilhører J. C. Tvergaard, Næsborggaard ved Løgstør.

— Nr. 318, Hingst «Frode» af Landrace, blankbrun, lidt Hvidt i begge Bagkoder, 10 Kv. 4 T., f. 7 Juni 1871. Smukt Hoved, Halsen kraftfuld men noget tyk af Kam, stærk men synkende Ryg, Kryds og Laar gode, Benene gode men med svage Forpiber og anstrengte Bagkoder. Bevægelsen kraftig men noget svingende For og tvungen i Skulderen. — Tilhører Poul Mogensen, Bestyrer af Fladbro Kro, Viborg Amt.

— Nr. 322, Hingst «Kavalier» af blandet Augustenborger og dansk Race, rød med lille Stjern og hvide Bagsokker, 10 Kv. 5 T., f. 1873. Hovedet ret smukt men Øiet lille, Halsen godt reist, Kropbygningen i det Hele mangler Dybde, høi af Ben, Bevægelsen slap. — Tilhører Gaardeier Anders Jensen, Allesø ved Odense.

— Nr. 325, Aktiehingst «Emir» af jydsk Race, kastaniebrun, 10 Kv. 3 T., f. 1865. Foreningen mellem Hoved og Hals mindre god, Kroppen god med stærke brede Ben, men Bagbenene noget svampede, Bevægelsen tvungen men dog jordvindende. — Tilhører Aktieselskabet Emir (ved Gaardeier H. P. Keis, Nørre-Kirkeby ved Nørre Alslev).

— Nr. 326, Hingst »Guldborg» af Frederiksborg Race, rød, 10 Kv. 4 T., f. 1871. Hovedet smukt, Halsen stærk reist, men noget bredstrubet, Ryggen noget lang og sænket, Kropbygningen mangler Dybde, Benene rene med overanstrengte Koder, Bevægelsen noget stikkende men dog jordvindende. — Tilhører Gaardeier Anders Andersen Boesen, Soesmarke ved Saxkjøbing.

— Nr. 327, Hingst «Bæveren Nr 3» af Frederiksborg Race, mørkerød, 10 Kv. 5 T., f. 7 Marts 1862. Hoved og Hals meget smuk, Kroppen lang, men mangler Dybde, Benene rene og tørre, Bevægelsen regelmæssig og jordvindende. — Tilhører Forpagter E. Clausen, Mullerup, Gudbjerg Sogn, Svendborg Amt.

— Nr. 328, Hingst «Thor» af Landrace iblandet Frederiksborgblod, graaskimlet, 10 Kv. 4 T., f. 1871. Grovt Hoved med smaa Øine og lavt an-

satte Øren, Kropbygningen noget løs, Bevægelsen slap. — Tilhører Gaardfæster J. N. Flintegaard, Søndenbro By, Magleby Sogn paa Langeland.

I dette Hold uddeltes saaledes, foruden de i Virksomhedsplanen udsatte 3 Præmier til Beløb 700 Kr., 4 Extrapræmier til Beløb 300 Kr.

Hold 2. Tre- og fireaarige Hingste.

I dette Hold var af 15 Udstillere anmeldt 17 Hingste, hvoraf 4 fra Jylland, 10 fra Fyn, 2 fra Sjælland og 1 fra Langeland. 5 mødte ikke.

1ste Præmie (150 Kr.) tilkjendtes:

Rasmussen, Rasmus, Gaardeier, Sallerup, Kjøng Sogn, Præstø Amt, for Hingst «Sallerup V» af Frederiksborg Race, blankbrun, 10 Kv. 3 T., f. 18 Mai 1875 (Kat. Nr. 340). Hovedet smukt, Foreningen mellem dette og Halsen ikke ganske god, Halsen kraftfuld men noget svær, Skulderpartiet meget godt, Ryggen god, men de forreste Ribben noget flade, Krydset meget godt og kraftfuldt, Benene rene og velstillede, Bevægelsen meget kraftfuld.

2den Præmie (100 Kr.) uddeltes ikke.

Hold. 3. Hopper, som medbringe Føl eller have havt Føl og endnu egne sig til Tillægsdyr.

I dette Hold var af 12 Udstillere anmeldt 13 Hopper, og en under Gruppe 1 anmeldt Hoppe (Kat. Nr. 309) overførtes til Bedømmelse her, af disse vare 2 fra Jylland, 10 fra Fyn og 2 fra Langeland. 5 mødte ikke.

1ste Præmie (160 Kr.) tilkjendtes:

Nørregaard, Jens Andersen, Gaardfæster i Sallinge ved Faaborg, for Hoppe «Lotte» af dansk Race, blankbrun med Stjern og hvide Fødder, 10 Kv. $2^1/_2$ T., f. 1873 (Kat. Nr. 348). Hovedet veldannet, Foreningen mellem dette og Halsen mindre god, Halsen godt reist, Kropbygningen i det Hele sluttet og fast, flade velstillede Ben, Bevægelsen kraftfuld og regelmæssig.

2den Præmie (140 Kr.) tilkjendtes:

Nørregaard, Jens Andersen, Gaardfæster i Sallinge ved Faaborg, for Hoppe «Lise» af dansk Race, kobberbrun, 10 Kv. 3 T., f. 28 Februar 1872 (Kat. Nr. 347). — Smukt Hoved, velreist Hals, sluttet Kropbygning, velstillede Ben, Bevægelsen let, men noget snever fortil.

3die Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Petersen, Anders, Gaardeier, Frelløfte By, N. Lyndelse Sogn, Odense Amt, for en blankbrun Hoppe af dansk Race, 10 Kv. 4 T., f. 1867 (Kat. Nr. 309), anmeldt under svære Hopper. — Hovedet smukt,

Halsen god, Kropbygningen sluttet, Benene velstillede, Bevægelsen regelmæssig.

4de Præmie (50 Kr.) uddeltes ikke.

Gruppe 3. Fuldblods- og forædlede Heste.

Hold 1. Hingste over 5 Aar, men endnu i en kraftig Alder.

Der var i dette Hold af 3 Udstillere anmeldt 3 Hingste, hvoraf 2 fra Sjælland og 1 fra Lolland. Ingen af dem mødte.

Hold 2. Tre- og fireaarige Hingste.

I dette Hold var af 3 Udstillere anmeldt 3 Hingste, hvoraf 2 fra Fyn og 1 fra Langeland, som alle mødte.

En Opmuntringspræmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Schaffalitzky de Muckadell, Baron, Eier af Skjoldemose, Svendborg Amt, for Trakehnerhingst «Max», Guldfux, 10 Kv. 2 T., f. 16 April 1875 (Kat. Nr. 363). — En velbygget Hingst med en kort, dyb og sluttet Kropbygning. Halsen velreist og ret godt forenet med et mindre ædelt Hoved. Skulderen kunde ønskes lidt mere skraatliggende og Manken noget skarpere. Underarmen lang og muskuløs; Koderne lidt steile. Bevægelsen let, dog noget snever fortil.

Andre Præmier fandt Dommerkomiteen ikke Anledning til at uddele, dens Bedømmelse af de andre udstillede Hingste er saalydende:

Kat. Nr. 364, Hingsten egner sig hverken ved sin Bygning, sit Løb eller sin usikre Herkomst til Beskeler.

— Nr. 365, Ret elegant og velbygget Hingst, der dog mangler tilstrækkelig Kropdybde. Bevægelsen slap og fortil flettende.

Hold 3. Hopper, som medbringe Føl eller have havt Føl og endnu egne sig til Tillægsdyr.

I dette Hold var anmeldt 2 Hopper, 1 fra Jylland og 1 fra Sjælland, den førstnævnte (Kat. Nr. 366) mødte ikke.

1ste Præmie (200 Kr.) tilkjendtes:

Scavenius, Otto, Hofjægermester, Basnæs ved Skjelskør og Lehnsbaron Reedtz-Thott til Gaunø ved Næstved, for engelsk Fuldblodshoppe «Alfreda», lysebrun med Blis, 10 Kv. 4 T., f. 1869 (Kat. Nr. 367). — Ædel velbygget Hoppe med gode muskelstærke Ben, Løbet let og jordvindende, dog lidt snevert bag.

2den Præmie (100 Kr.) blev der saaledes ingen Anvendelse for.

Af de i Virksomhedsplanen for denne Gruppe udsatte Præmier 1400 Kr. udbetaltes kun 300 Kr., hvorved Komiteen saa sig istand til at tilstaa Dommerne for Grupperne 1 og 2 de i disse uddelte Extrapræmier.

Underafdeling 3. Faar.

Gruppe 1. Kjødfaar.

Klasse 1. Kortuldede Kjødfaar.

Hold 1. Væddere over 1 Aar.

Af de i dette Hold af 3 Udstillere anmeldte 8 Væddere, hvoraf 5 fra Jylland og 3 fra Sjælland, mødte 6, af hvilke 2 (Kat. Nr. 368 og 369) med Udstillerens Samtykke overførtes til Klasse 2. Languldede Kjødfaar.

1ste Præmie (70 Kr.) tilkjendtes:

Westenholz, A., Generalkonsul, Eier af Dronninggaard ved Holte Station, for Vædder «Stone» af Dronninggaards forædlede Race, hvid med sort Hoved og sorte Ben, f. 1876 (Kat. Nr. 374). Den maa ansees for overordentlig vel udviklet, og en smuk Typus paa en ægte South-down Race.

2den og 3die Præmie uddeltes ikke, da ingen af de andre udstillede Dyr ansaaes præmieværdige; Beløbet 80 Kr. anvendtes til Extrapræmier i Klasse 2. Hold 1, der var fyldigere repræsenteret.

Hold 2. Samlinger af Faar over 1 Aar, mindst 3 Stkr.

De i dette Hold anmeldte 3 Samlinger, 2 fra Sjælland og 1 fra Jylland, vare mødte, den sidstnævnte (Kat. Nr. 378) overførtes til Kl. 2. Languldede Kjødfaar.

1ste Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Westenholz, A., Generalkonsul, Eier af Dronninggaard pr. Holte Station, for en Samling Faar af Dronninggaards forædlede Race, hvid med sorte Hoveder og sorte Ben, f. 1874 og 75 (Kat. Nr. 377). Faarene, som ere af ægte South-down Race, svarede til den i Hold 1 præmierede Vædder, og afgive ligesom denne smukke Typer paa ægte South-down Faar.

2den Præmie (30 Kr.) uddeltes ikke.

3die Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Bech, Hofjægermesterinde, Valdbygaard ved Slagelse, for en Samling South-down Faar, f. 1873 (Kat. Nr. 376). Faarene bare tydelig Præg af den angivne Race, men syntes at være for smaa til at afgive god Slagtevægt.

Klasse 2. Languldede Kjødfaar.

Hold 1. Væddere over 1 Aar.

Foruden de i Kataloget opførte af 16 Udstillere anmeldte 17 Væddere var der mødt 1 Vædder, tilhørende Forpagter Bech, Valsølillegaard pr. Ringsted; den

paa Grund af en Misforstaaelse ikke var bleven opført i Kataloget, de 2 fra Kl. 1. hertil overførte Væddere (Kat. Nr. 368 og 369) samt 2 fra Gruppe 2. Uldfaar, ligeledes hertil overførte Væddere (Kat. Nr. 408 og 409). Til Bedømmelse var saaledes 21 Væddere, hvoraf 7 fra Jylland, 9 fra Fyn, 2 fra Sjælland, 2 fra Lolland og 1 fra Bornholm.

1ste Præmie (70 Kr.) tilkjendtes:

Madsen, H., Gaardfæster, Sophiendal ved Kjerteminde, for Vædder »Samson d. 3die» af Leicester Race, hvid, f. 1876, (Kat. Nr. 408), anmeldt under Uldfaar.

2den Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, A., Gaardeier, Langtved ved Ullerslev Station, for Vædder «David d. 3die» af Leicester Race, hvid, f. i April 1876 (Kat. Nr. 383).

3die Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Frigaard, P., Lyneborggaard, Vestermarie Sogn, Bornholm, for en Vædder af Dishley Race, f. 1875 (Kat. Nr. 390).

1ste Extrapræmie (35 Kr.) tilkjendtes:

Petersen, H. H., Dalbygaard ved Kolding, for Vædder «Mads» af ren engelsk Race, hvid, f. 1876 (Kat. Nr. 391).

2den Extrapræmie (25 Kr.) tilkjendtes:

Jørgensen, L., Etatsraad, Søholt ved Maribo, for en hvid Vædder med sort Hoved af Oxfordshire-down Race, f. 1874 (Kat. Nr. 386).

3die Extrapræmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Bech, Forpagter, Valsølillegaard ved Ringsted, for den foran nævnte, ikke i Kataloget opførte, Vædder.

I dette Hold uddeltes saaledes 3 Extrapræmier, til Beløb 80 Kr., svarende til de 2 ikke uddelte Præmier i Klasse 1, Hold 1.

Hold 2. Samlinger af Faar over 1 Aar, mindst 3 Stkr.

I denne Afdeling var oprindelig anmeldt 9 Samlinger, af hvilke 2 tilbagekaldtes før Katalogets Rentrykning. Til denne Afdeling overførtes foruden de i Kataloget opførte 7 Samlinger, fra Klasse 1 en Samling (Kat. Nr. 378) og fra Gruppe 2 en Samling (Kat. Nr. 420). Desuden mødte en Samling fra Forpagter Bech, Valsølillegaard ved Ringsted, der ligesom Vædderen under Hold 1. ikke var bleven opført i Kataloget.

Af de saaledes til Bedømmelse værende 10 Samlinger vare 6 fra Fyn, 2 fra Jylland, 1 fra Sjælland og 1 fra Lolland.

1ste Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Madsen, H., Gaardfæster, Sophiendal ved Kjerteminde, for en Samling Faar af Leicester Race, (Kat. Nr. 420), anmeldt under Uldfaar.

2den Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Jensen, O., Gaardejer Stougaard ved Laven Station, for en Samling Faar af egen Stamme, oprindelig Leicester Race (Kat. Nr. 378), anmeldt

under Klasse 1, Hold 2. I Samlingen fandtes ved Bedømmelsen kun 2 Faar, men det godtgjordes ved Vidner, at det ene Faar døde under Overreisen, og da Komiteen fra tidligere Udstillinger kjender Udstillerens fortrinlige Faar, formente den, at Udstilleren dog burde tilkjendes nævnte Præmie.

3die Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Jørgensen, Th., Skolelærer, Kullerup, Svendborg Amt, for en Samling Faar af Eierens gamle Race (Kat. Nr. 397).

1ste Extrapræmie (15 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, A., Gaardeier, Langtved ved Ullerslev Station, for en Samling Faar af egen Stamme (Kat. Nr. 398).

2den Extrapræmie (15 Kr.) tilkjendtes:

Bech, Forpagter, Valsølillegaard ved Ringsted, for en Samling Faar (ikke opført i Kataloget).

Her anvendtes saaledes den i Klasse 1. Hold 2 ikke uddelte 2den Præmies Beløb (30 Kr.) til 2 Extrapræmier à 15 Kr.

Gruppe 2. Uldfaar.

Hold 1. Væddere over 1 Aar.

Af de i dette Hold af 12 Udstillere anmeldte 14 Væddere vare 2 (Kat. Nr. 408 og 409) overførte til Gruppe 1. Languldede Kjødfaar.

Af de 12 Væddere vare 1 fra Jylland, 5 fra Fyn, 2 fra Sjælland, 1 fra Falster, 2 fra Langeland og 1 fra Bornholm.

1ste Præmie (70 Kr.) tilkjendtes:

Classenske Fideikommis, for en Vædder af Rambouillet Race, fra Næsgaard ved Stubbekjøbing, f. i Marts 1876 (Kat. Nr. 419). Dommerne bemærkede, at uagtet det ikke er sandsynligt, at Faar med fin Merinos Uld under nuværende Konjunkturer betale sig, maatte de dog fremhæve denne Vædder som udmærket.

2den Præmie (35 Kr.) tilkjendtes:

Hansen, Morten, Taarup By, Mesinge Sogn ved Kjerteminde, for en Vædder af Dishley Race, f. 1875 (Kat. Nr. 413), med grov Uld, men jevn og særdeles uldrig.

Hold 2. Samlinger af Faar over 1 Aar, mindst 3 Stkr.

I dette Hold var anmeldt 5 Samlinger, af hvilke en (Kat. Nr. 420) overførtes til Gruppe 1. Klasse 2. Af de 4 tilbageblevne vare 2 fra Fyn, 1 fra Sjælland og 1 fra Falster.

1ste Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Classenske Fideikommis, for 3 Moderfaar af Rambouillet Race, fra Næsgaard ved Stubbekjøbing, f. i Marts 1874 (Kat. Nr. 424).

2den Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Bech, Hofjægermesterinde, Valdbygaard ved Slagelse, for 4 Faar af South-down Race, f. i Dcbr. 1876 (Kat. Nr. 422).

Underafdeling 4. Svin.

Dommerne vedtoge at følge de samme Regler for Bedømmelsen som ved Landmandsforsamlingen i Viborg, nemlig ligesom ved 11te Landmandsforsamling i Kjøbenhavn:

«a. Hovedet: lille, fint og kjødfuldt, med smaa Øren og kort Snude;
b. Halsen: kort, kjødrig og i lige Flugt med Ryggen;
c. Brystet: rummeligt;
d. Ryggen: lige, bred, med ens Brede fra Forboven til Krydset;
e. Krydset; lige, bredt og med en vel ansat Hale;
f. Ribben: godt hvælvede;
g. Benene: korte, fine, velstillede, kraftig Overarm med en god Overgang til en kjødfuld Bov og fyldige Skinker, samt en god Gang.
h. Temperamentet: fromt og roligt»

med den Forandring, at der tillægges Betydningen af «smaa Øren» noget mindre Vægt, men at der derimod sees mere end tidligere paa «gode Ben med velstillede Koder».

Klasse 1. Svin af større Racer.

Hold 1. Orner over ½ Aar.

De i dette Hold anmeldte 6 Orner vare alle tilstede, med Eierens Samtykke overførtes en (Kat. Nr. 430) til Klasse 2. Svin af mindre Racer. Der var saaledes til Bedømmelse 5, hvoraf 2 fra Fyn, 2 fra Sjælland og 1 fra Langeland.

1ste Præmie (90 Kr.) tilkjendtes:

Kjær, C., Forpagter paa Knepholm paa Langeland, for en hvid Orne af engelsk Race, f. i August 1877 — middelstor, kraftig og sluttet Kropbygning samt god Gang — (Kat. Nr. 429).

2den Præmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Svendsen, S., Forpagter, Egneborg, Brahetrolleborg Sogn, for en broget Orne af engelsk Race, f. i Efteraaret 1876 — kraftig og velbygget med god Gang — (Kat. Nr. 427).

3die Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Blædel, R., Forpagter, Vilhelmsborg ved Assens, for Ornen «Claus» af engelsk Race, hvid, velbygget, f. i Novbr. 1876 (Kat. Nr. 426).

Hold 2. Søer over ½ Aar.

Af de i dette Hold af 5 Udstillere anmeldte 6 Søer udeblev en (Kat. Nr. 434), der, da den havde faret i den foregaaende Uge, ikke kunde transporteres med sine Grise.

Af de mødte 5 Søer var 1 fra Jylland, 3 fra Fyn og 1 fra Sjælland.

1ste Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Christensen, Mogens Peder, Gaardmand, Rødskebølle, Sørup Sogn, Svendborg Amt, for en hvid So af blandet Mecklenburger Race, f. i Marts 1876 — velbygget, med en dyb og bred Krop, en tynd meget lang Snude, god Gang — (Kat. Nr. 435).

2den Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Hansen, Niels, Gaardmand, Grindløse ved Bogense, for Soen «Ladegaard» af engelsk Race, hvid med blaa Pletter over Ryggen, f. 23 Juni 1876 — smukt Hoved, velbygget, dyb og bred Krop, Bagbenene lidt for svære — (Kat. Nr. 431).

3die Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Kaastrup, L. A., Hem ved Skive, for en sortbroget So af engelsk Race, f. i April 1877 — meget fint Hoved og velbygget Krop, men Benene mindre gode — (Kat. Nr. 436).

Klasse 2. Svin af mindre Racer.

Hold 1. Orner over 1/2 Aar.

De i dette Hold anmeldte 5 Orner vare mødte. Med den hertil fra Klasse 1 overførte (Kat. Nr. 430) saaledes til Bedømmelse 6, hvoraf 1 fra Jylland, 4 fra Fyn og 1 fra Langeland.

1ste Præmie (90 Kr.) tilkjendtes:

Fabricius, H., Forpagter paa Korsebølle ved Tranekjær paa Langeland, for Ornen «Henneberg» af engelsk Race, hvid, f. i Foraaret 1877 — kraftig, velbygget og sluttet Krop, god Gang — (Kat. Nr. 441).

2den Præmie (60 Kr.) tilkjendtes:

Kaastrup, L. A., Gaardejer, Hem ved Skive, for en sortbroget Orne af engelsk Race, f. i Novbr. 1876 — velskabt, fyldig udviklet Krop, udmærket Gang — (Kat. Nr. 430), anmeldt under Klasse 1.

3die Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, And., Gaardbestyrer, Slude ved Nyborg, for en hvid Orne af engelsk Race, f. 25 Decbr. 1877 — i det Hele smuk og velbygget, dog Forbenene mindre gode — (Kat. Nr. 437).

Hold 2. Søer over 1/2 Aar.

De i dette Hold af 6 Udstillere anmeldte 7 Søer mødte alle, af disse vare 5 fra Fyn, 1 fra Thorseng og 1 fra Langeland.

1ste Præmie (40 Kr.) tilkjendtes:

Mackeprang, M., Forpagter, Nakkebølle, Svendborg Amt, for en hvid So af Berkshire Race, f. 9 Mai 1875 — i det Hele velskabt, med lille, fint Hoved og gode Ben — (Kat. Nr. 444).

Værdig til 2den Præmie kjendtes:

Kat. Nr. 445, So af Berkshire Race, hvid, f. 11 Februar 1877 — velskabt, med fint Hoved og gode Ben, tilhørende Forpagter Mackeprang, Nakkebølle; men da Eieren var tilkjendt 1ste Præmie i dette Hold kunde Præmien ikke udbetales ham, hvorfor

2den Præmie (30 Kr.) tilkjendtes:

Rantzau, C., Greve, Frederikslund ved Aarup, for en hvid So af blandet dansk Race, f. i Novbr. 1875 — lille Hoved med kort Tryne, velbygget Krop og fine Ben — (Kat. Nr. 443), der fandtes ligesaa værdig.

3die Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, And., Gaardbestyrer, Slude ved Nyborg, for en hvid So af engelsk Race, f. 25 Decbr. 1877 — i det Hele velskabt — (Kat. Nr. 442).

Underafdeling 5. Fjærkræ.

Klasse 1. Høns.

(En Hane og mindst 2 Høns fuldt udviklede).

Hold 1. Æggehøns.

I dette Hold var af 8 Udstillere anmeldt 12 Samliger, 1 fra Jylland, 7 fra Fyn, 3 fra Thorseng og 1 fra Langeland.

1ste Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Alsing, Forvalter paa Skovsgaard, Svendborg Amt, for en Hane og 2 Høns, sorte, af Crèvecœur Race, (Kat. Nr. 451).

2den Præmie (10 Kr.) tilkjendtes:

Fløytrup, H. H., Skovrider, Sølyst i Sørup ved Svendborg, for en Samling gule Italienerhøns (Kat. Nr. 453).

Hold 2. Fedehøns.

I dette Hold var af 3 Udstillere anmeldt 3 Samlinger, hvoraf 2 fra Fyn og 1 fra Thorseng.

1ste Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Juel-Brockdorff, Frits, Baron, Hollufgaard ved Odense, for en Hane og og 2 Høns af cochinchinesisk Race, Agerhønefarve (Kat. Nr. 461).

2den Præmie (10 Kr.) tilkjendtes:

Fløytrup, H. H., Skovrider, Sølyst i Sørup ved Svendborg, for en Samling sorte Høns af La Flèche Race (Kat. Nr. 462).

Klasse 2. Ænder.

(En Andrik og mindst 2 Ænder fuldt udviklede.)

I dette Hold var af 3 Udstillere anmeldt 3 Samlinger, hvoraf 1 fra Fyn og 2 fra Thorseng.

1ste Præmie (20 Kr.) tilkjendtes:

Petersen, Godsforvalter, Thorseng Godsforvalterbolig, for en Andrik og 4 Ænder af Aylesbury og Landrace (Kat. Nr. 466).

2den Præmie (10 Kr.) blev ikke uddelt.

Afdeling II. Fedt Slagtekvæg.

Klasse 1. Fedt Slagtekvæg af jydsk Race.

Hold 1. Stude under 6 Aar.

I dette Hold var af 5 Udstillere anmeldt 6 Stude, alle fra Jylland, af hvilke 1 (Kat. Nr. 470) var udebleven.

1ste Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Kjeldsen, N., Proprietær, Mølgaard ved Aars, for en hvidbroget Stud, f. 1875 (Kat. Nr. 468). — Meget fed, af en smuk, rund og vel afsluttet Form med ualmindelig bredt og dybt Bryst, bred over Boven, vel afsluttet Kam, bred Hofte, og Kjødsætning overalt fortrinlig.

2den Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Møller, C. J., Eistrup, Hvidbjerg paa Mors, for en sortbroget Stud af jydsk Race, f. i Marts 1874 (Kat. Nr. 471). — Hvad Fedme angik var den omtrent som Førstepræmiestuden, dog noget sværere af Vægt, men noget ringere af Form, idet dens Kam var ringere end fornævntes.

En Extrapræmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Welling, R., Næsborg ved Løgstør, for en sortbroget Stud af jydsk Race, f. i Oktober 1872 (Kat. Nr. 472). — I sin Form svarede den til Førstepræmiestuden, dog saavel deri som i Fedme endel ringere.

Hold 2. Samlinger af 4 Stude under 6 Aar, fedede af Udstilleren, og som maa have været i hans Besiddelse inden 1ste Januar 1878.

Ingen anmeldt.

Klasse 2. Fedt Slagtekvæg af andre Racer.

Hold 1. Stude under 4 Aar.

I dette Hold var af 3 Udstillere anmeldt 3 Stude, hvoraf 1 fra Fyn, 1 fra Sjælland og 1 fra Lolland, alle mødte.

1ste Præmie (100 Kr.) tilkjendtes:

Fenger, R., Driftsbestyrer, Bolbro ved Odense, for en rød, noget skimlet Stud af ubekjendt Herkomst (Kat. Nr. 476). — Studen var ualmindelig fed, dens Form i Et og Alt meget god, dens Kjødsætning helt igjennem fortrinlig.

2den Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Sylvest, P., Gaardeier, Garbogaard, Strølille By, Strø Sogn, Frederiksborg Amt, for en rød Stud af Angler Race, f. i Slutningen af 1874 (Kat. Nr. 475). — Studen nærmede sig, hvad Fedme angik, til Førstepræmiestuden, dens Form var god, men dens Bagdel dog noget snever. Dens Kjødsætning fortrinlig.

Hold 2. Samlinger af 4 Stude under 4 Aar, fedede af Udstilleren, og som maa have været i hans Besiddelse inden 1ste Januar 1878.

I dette Hold var anmeldt en Samling fra Jylland, som var mødt.

Præmien (250 Kr.) tilkjendtes:

la Cour, J. C., & J. L. W., Eiere af Skjærsø ved Ebeltoft, for 4 Stude (Kat. Nr. 477), f. i Nobr. & Decbr. 1875 af jydske Køer ved en Eierne tilhørende ægte Korthornstyr, som var udstillet under Kat. Nr. 217. — Dommerudvalget kunde have ønsket Studene noget federe, men paa Grund af deres Ungdom troede det ikke at kunne nægte Eierne den udsatte Præmie for dem.

Klasse 3. Fedt Slagtekvæg uden Hensyn til Alder eller Race.

Hold 1. Tyre og Boller.

I dette Hold var anmeldt 6 Tyre, hvoraf 3 udebleve, nemlig Kat. Nr. 479, 481 og 482, af de 3 mødte var 2 fra Fyn og 1 fra Sjælland.

1ste Præmie (75 Kr.) tilkjendtes:

Reedtz-Thott, Lehnsbaron, Gaunø ved Næstved, for en hvid Korthornstyr, f. 1870 (Kat. Nr. 483). — Tyren var meget fed, men af en noget langstrakt Form, noget smal, dens Kam ikke fuld tilfredsstillende; men dog fortrinlig Bagdel, navnlig fuldt udviklede Laar.

2den Præmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Lange, J., Forpagter, Margrethesminde ved Svendborg, for en hvid Tyr, f. 13 Decbr. 1872 (Kat. Nr. 478). — Den var endel mindre fed end Førstepræmietyren, men dens Form fortrinlig.

Hold 2. Koer og Kvier.

I dette Hold var af 10 Udstillere anmeldt 7 Køer og 8 Kvier, hvoraf en fra Jylland anmeldt Kvie (Kat. Nr. 497) udeblev; der mødte saaledes 7 Køer og 7 Kvier, af hvilke 1 Ko og 2 Kvier fra Jylland, 3 Køer og 3 Kvier fra Fyn, 2 Køer og 2 Kvier fra Sjælland og 1 Ko fra Langeland.

1ste Præmie (75 Kr.) tilkjendtes:

Holm, J., Proprietær, Ellingegaard ved Nykjøbing Sjælland, for en rødspættet Ko, f. 1873 (Kat. Nr. 484). — Den var overordentlig fed og dens Form saavelsom Kjødsætning fortrinlig.

Værdig til 2den Præmie kjendtes:

Kat. Nr. 485, hvid Kvie, f. 27 Mai 1876, tilhørende Proprietær Holm, Ellingegaard ved Nykjøbing Sjælland. Da samme Eier var tilkjendt 1ste Præmie og han (jfr. Planens Post 14) ikke kan faa udbetalt 2 Præmier i samme Hold, blev

2den Præmie (50 Kr.) tilkjendt:

Pontoppidan, H., Generalkonsul, Eier af Constantinsborg ved Aarhus, for en rødbroget Kvie, f. 18 Januar 1875 (Kat. Nr. 493). — Dens Fedme fortrinlig, dens Kjødsætning god, men Formen mindre god end den forrige.

1ste Extrapræmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Matzen, Forpagter, Uggerslevgaard, for en Kvie, hvid med røde Pletter, f. 1875 (Kat. Nr. 496).

2den Extrapræmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Juel-Brockdorff, C., Hofjægermester, Lehnsbaron, Schelenborg ved Kjerteminde, for Ko «Nr. 42», mørkerød med Hvidt i Panden og Lyskerne, f. 1870 (Kat. Nr. 490).

3die Extrapræmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Bech, Hofjægermesterinde, Valdbygaard ved Slagelse, for en rødbroget Ko, f. 1869 (Kat. Nr. 487).

4de Extrapræmie (50 Kr.) tilkjendtes:

Andersen, Frederik, Forpagter, Søvertorp paa Langeland, for en rød, stikkelhaaret Ko, f. 1873 (Kat. Nr. 492).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Matzen, Forpagter, Uggerslevgaard, for en hvid Korthornskvie, f. 1875 (Kat. Nr. 495).

Pontoppidan, H., Generalkonsul, Constantinsborg ved Aarhus, for en rødbroget Kvie f. 29 Mai 1875 (Kat. Nr. 494).

I denne Afdeling uddeltes saaledes i Klasse 1. Hold 1. en Extrapræmie paa 50 Kr. og i Klasse 3. Hold 2. 4 Extrapræmier à 50 Kr., svarende til det Beløb, der var udsat for Klasse 1. Hold 2., hvor der ingen Samlinger var anmeldt.

Oversigt over den med Landmandsforsamlingen forbundne Udstilling af Malkekvæg.

Af Inspektør Buus.

Foredraget holdtes i Landmandsforsamlingens Møde, Torsdagen den 4de Juli, Formiddag Kl. 7. Forsædet førtes af Præsidenten, som gav Ordet til

Indspektør Buus: Dersom vi i Tankerne ville forfølge den gradvise Udvikling i Landbruget gjennem de sidste 25 Aar og sammenligne før og nu, saa ville vi træffe betydelige Ændringer i de Principer, der ligge til Grund; men i ingen Henseende have de almindelig herskende Anskuelser forandret sig mere end netop med Hensyn til Kreaturbesætningernes Underhold; thi medens vi før lagde Hovedvægten paa Kornsalg og deri saa Landbrugets Hovedindtægtskilde, saa lægge vi nu Hovedvægten paa kraftig Fodring, saaledes at det er blevet Kreaturholdet, som giver Hovedindtægten ved Landbruget. Dette er Tilfældet overalt i vort Land; men det er Tilfældet i den højeste Grad i de Egne, som af Naturen ere mindst skikkede til Avl af værdifuld Handelsvare af Sæd, og i Jylland er Besætningen kommen til at spille en saadan Rolle, at den ikke blot er en Hovedindtægtskilde, men den er paa Steder den eneste Indtægtskilde, idet den fortærer hele Aarets Afgrøde.

Der er vel i og for sig ikke noget ejendommeligt eller overraskende i, at en saadan Systemforandring har fundet Sted, men det maa sikkert kaldes overraskende, at den brød igjennem og udbredte sig med en saadan Hurtighed, som skeet er. Igjennem Halvtredserne kjendte vi ogsaa rigelig Fodring, men kun hos enkelte; det samme var Tilfældet gjennem Treserne. En kraftigere Ernæring af Besætningen var et af de Spørgsmaal, som stod mest almindeligt paa Dagsordenen; alt, hvad Diskussionsmøder og den landøkonomiske Presse kunde oplyse om denne Sag, tjente kun til at anbefale rigeligere Fodring, og det var noget ganske enestaaende, naar der en sjelden Gang ytredes en Tvivl om det hensigtsmæssige og rigtige i en kraftig Fodring. Men desuagtet skred Sagen kun langsomt frem, og naar vore Efterkommere en Gang ville undersøge, hvorledes Landbruget er blevet behandlet af den nuværende Generation, noget som den landøkonomiske Literatur i vor Tid har været frodig nok til at give et Billede af, saa ville de finde, at vi i Begyndelsen af Halvtredserne have begyndt at gjøre Forsøg med rigelig Fodring, og at vi have fortsat disse i stadig stigende Antal igjennem Halvtredserne og Treserne, at vi i Løbet af dette Tidsrum have havt rigelig Fodring staaende paa Dagsordenen og idelig drøftet og prøvet de derved vundne Erfaringer uden dog at komme ud over Forsøgenes Omraade, indtil omsider med 1870 et Vendepunkt indtraadte, og kraftig Fodring udbredte sig i en saadan Grad og med en saadan Hurtighed, at vi vist med Rette kunne sige, at i Aarene fra 1870 til 1875 har vort Landbrug skiftet System; thi vor Hovedexport til Udlandet er nu af en ganske anden Art end tidligere: dyriske Produkter ere traadte i Kornets Sted.

Vi skulle nu paa ingen Maade beklage det brattе Systemskifte. Det er baseret paa saa grundige og gjennem saa lang Tid prøvede Erfaringer, at det maa staa hævet over enhver Tvivl, at Systemskiftet har været baade berettiget og rigtigt, og det har givet Landbruget et Grundlag, der i sig selv indeholder Betingelserne for en fremadgaaende Udvikling; men vi skulle prøve og kritisere

de Misgreb, vi have begaaet ved Gjennemførelsen, og der er dèr et Punkt, som jeg fornemmelig skal fremhæve og dvæle ved, og det er det, at Udviklingen af vore Kreaturbesætninger fulgte ikke med i tilstrækkelig Grad. Bratheden i denne Overgang førte den Skyggeside med sig, at vor Kreaturbestand var ikke forberedt, og naar vi paa en Gang gaa op til at opfodre $1^1/_2$ Millioner Tdr. Sæd samt ca. 120 Millioner Pund indkjøbt Kraftfoder mere end, hvad vi plejede at opfodre, saa anvendtes dette paa en Kvægbestand, der ikke var vant dertil, og hvis Fordøjelses- og Produktionsevne heller ikke var udviklet til en saadan Benyttelse. At dette maatte medføre Ulemper og adskillige Tab kan ikke være andet, og herfra stamme de mange Suk, som man kunde faa at høre i Begyndelsen, naar efter et Par Aars Forløb Uheldene med de stærkt fodrede Besætninger begyndte at indfinde sig med Kastning og Overløbning, manglende Malkeevne og uforholdsmæssig stærk Omskiftning. Men den Side af Sagen kan passere; thi den vil gjøre sig gjældende ved enhver Overgang i større eller mindre Grad, og naar alt kommer til alt, saa maa vi erkjende, at det under vore Forhold ikke er nogen afgjørende Vanskelighed at skaffe en god Besætning, i al Fald til Mejeribrug, idet man i Løbet af faa Aar ved Benyttelse af Nutidens Erfaring kan arbejde Produktionsevnen i en Besætning af vor egen Race saaledes op, at den kan omsætte og betale den rigelige Fodring. Men der er en anden Side af den samme Sag, som ikke kan passere, hvis vi skulle bevare vort nuværende for Landbrugets Udvikling og for vort eget Velfærd saa gunstige Princip, og det er den: vi kunne ikke gjennemføre Nutidens Anskuelser og Principer for Malkekøernes Fodring og samtidig fortsætte med Fortidens Anskuelser og Principer for Avl og Opdræt. I den Henseende have vi ikke i Almindelighed bøjet os tilstrækkelig efter Forholdene og ikke i tilstrækkelig Grad sat os ind i eller rettet os efter, hvad Nutidens Forhold kræve af os.

Blandt de Midler, som virke til Husdyravlens Fremme, maa Dyrskuerne nævnes i første Række. Deres belærende Betydning kan ikke drages i Tvivl; de paaskjønnes ogsaa; thi allevegne, hvor der anmeldes et Dyrskue, er man sikker paa talrigt Besøg. Men vi skulle ogsaa betragte vore Dyrskuer som en aarlig Mønstring af vore bedste Tillægsdyr; thi de vise os Resultatet af den fremskredne og heldige Avl, og hvilket Standpunkt denne til enhver Tid indtager, og navnlig gjælder dette de store Dyrskuer, som med 3 Aars Mellemrum afholdes ved vore Landmandsmøder; ved den Konkurence, de aabne for Samlinger, give de os Lejlighed til at føre nogen Kontrol med Fremkomsten af Stammer og disses Udviklingstrin.

Den forberedende Komite har anmodet mig om at give en orienterende Oversigt over Udstillingen af Malkekvæg ved dette Møde paa samme Maade, som skeet er ved de to nærmest foregaaende i Nykjøbing og i Viborg. Jeg kan dog ikke nøjes med at betragte Dyrskuet i og for sig, men maa se det i Forbindelse med vor hele Kvægavl, og hvad jeg har at sige idag slutter sig som en Fortsættelse til, hvad jeg har udtalt ved mange tidligere Lejligheder, samt ogsaa ved de to foregaaende Landmandsforsamlinger, og maa jeg saaledes henvise til Beretningerne om disse.

Hvilket Billede af vort Malkekvæg giver nu denne Udstilling? — Klasseinddelingen er den samme som ved de tidligere Møder, nemlig Angler-Race, jydsk Race og andre Racer, men der er dog skeet den Ændring, at alt, hvad der findes i Danmark af rødt Malkekvæg, er henvist til Angler-Racen, som har faaet Benævnelsen rødt dansk Kvæg. Der er fornemmelig tænkt paa den røde fynske Race, der jo maa betragtes som en igjennem mange Aar i Danmark udviklet Afstamning af Anglerkoen. Den har tidligere været henvist til andre Racer, hvor den da indtog en saa fremragende Plads baade i Mængde og God-

hed, at den gav hele Afdelingen sin Karakter, men dette havde den Skyggeside, at de præmierede Dyr af Anglerracen og af «andre Racer» stode hinanden saa nær, at naar de kom bort fra den Plads, de stode paa, kunde man ofte have ondt ved at sige, til hvilken Afdeling en præmieret Samling hørte hen, og da Bedømmelsen i begge Afdelinger skeer efter de samme Principer, saa blev den ene Afdeling egentlig kun en Gjentagelse af den anden. Det har derfor ogsaa flere Gange været foreslaaet at lade fynsk Kvæg gaa over til Anglerkvægets Afdeling, og denne Bestemmelse er endelig bleven vedtagen og gjennemført for dette Møde, hvor Angler- og fynsk Kvæg er slaaet sammen under Benævnelsen «Angler- eller rødt dansk Kvæg af ren Race». Det er ubetinget heldigt, at denne Forandring er skeet, og vi bør holde paa den i Fremtiden; men den har dog sine Skyggesider, som have vist sig ved Dyrskuet i Dag. Thi den Egalitet, der plejer at findes i Anglerkvægets Afdeling, er nu for en Del gaaet tabt; idet vi have tilladt Adgang for andre Dyr end dem, der hørte den rene Anglerrace til, have vi med det samme aabnet Døren for en hel Række af daarlige Individer af tvivlsom Herkomst, der vel kunne tilfredsstille Begrebet «rødt dansk Kvæg», men ingenlunde ere gode og forædlede Dyr af ren Race. Dyrskuets Udseende har lidt derved; thi det støder Øjet at se disse grove, børstede Individer hist og her i en Samling af gode, smukke Dyr. Dommerkomiteen har ogsaa været noget besværet af det uensartede, som paa denne Maade er kommen frem til Bedømmelse, og den har paa Grund deraf arbejdet noget tungt; men disse Skyggesider vilde forhaabenlig efterhaanden falde bort; thi Udstillerne ville dog snart lære, at fordi man udvider Afdelingen til at omfatte alt, hvad Danmark ejer af Anglerafstamning, er det ingenlunde Meningen at sætte Fordringerne ned under, hvad der kan forlanges af bedste Anglerkvæg, og det er saaledes ikke ethvert rødt Kreatur, der kan passe i denne Afdeling.

Forinden jeg gaaer over til at omtale Enkelthederne ved Bedømmelsen, maa jeg fremhæve de Hovedprincipper, som Dommerkomiteen har fulgt. Den har forlangt fine Dyr med fine Lemmer, fint Hoved, fine Horn, fin Hals, og et i Forhold til Størrelsen gjennemgaaende fint Knokkelsystem med god Hud og godt Haarlag, ikke som Tegn paa Malkeevne, thi ogsaa ved Kjødkvæg gjøres samme Fordring til Finhed, Hud og Haarlag, men som Tegn paa et forædlet og triveligt Dyr, der igjennem Generationer har været Gjenstand for omhyggelig Avl og Opdræt. Men Finheden maa ikke forveksles med en spids og forkrøblet Kropbygning; i Forbindelse med Finheden maa der ubetinget forlanges et bredt og dybt Legeme, der kan give Plads til store og rummelige Organer, og saaledes forlanges der Brede og Dybde baade i Bryst og i Bagkrop.

Det forlanges endvidere, at Dyret skal have Malkeracens rene Præg, d. v. s., det hele Ydre skal vidne om, at Dyret ikke er af Kjødrace; det skal være fri for de fyldige Muskler og den stærke Udvikling af Bindevæv, som ved det afrundede og tætte Ydre, det medfører, tyder paa en fremtrædende Tilbøjelighed til Fedning, men den tørre og kantede Form med det tilbagetrængte Muskelsystem, som udgjør Malkekoens Præg, kan ogsaa findes ved alle Dyr, der ere opfødte tarveligt og leve knapt, og dersom de tilmed have tilbragt en længere Del af Aaret i en meget varm Stald for at spare yderligere paa Foderet, saa kunde de tillige have en tynd og løs Hud med et glindsende Haarlag, som let kan skuffe; derfor har Præget kun da sin Betydning, naar det findes i Forening med store og stærkt udviklede Mælkeorganer, som vise, at det ikke er tilvejebragt ved knap Røgt, men derimod ved en stærk Mælkeydelse og rigelig Ernæring. Vi finde ikke sjældent smukke, fine og velbyggede Køer med Malkeracens hele Præg, men naar de mangle den Malkeevne eller de Mælkeorganer, som skulde tilvejebringe dette Præg, saa blive de forbigaaede alligevel.

Afdelingen «Anglerkvæg eller rødt dansk Kvæg af ren Race» er meget rigelig repræsenteret, og skjøndt der, som før antydet, findes flere daarlige Dyr end vi pleje at finde udstillet, saa er Udstillingen dog i det Hele taget meget god, baade for Handyrenes og for Hundyrenes Vedkommende.

Af ældre Tyre er anmeldt 50 Stkr., udeblevne 10, tilført fra andre Racer 2, i alt udstillet 42 Stkr. Komiteen havde 5 Præmier til Raadighed, og den blev let enig om at udpille de 5 bedste Dyr. Disses Klassifikation indbyrdes faldt derimod vanskeligere og blev for en Del afgjort ved Afstemning. Det mest helstøbte Dyr blandt de ældre Tyre var ubetinget Katalog-Nr. 23, en 5 Aars Tyr, tilhørende Forpagter Blædel, Vilhelmsborg; den tilfredsstillede Kommiteen i alle Henseender med Hensyn til Størrelse, Brede, Dybde, Finhed og harmonisk Udvikling samt Hud og Haarlag, men ved at mønstre den viste det sig, at den bevægede sig noget krøblingagtig paa Bagbenene; muligvis er den for svag i Baglemmer i Forhold til Dyrets betydelige Størrelse, men muligvis er det ogsaa kun en Følge af Rejsen eller megen Stillestaaen i Stald og altsaa uden skadelig Betydning for Dyret. Skjøndt dette Dyr tiltalte Kommiteen mest, syntes Flertallet dog ikke om at stille et Dyr frem paa Hædersplads, som ikke kunde mønstres, og paa Grund af den daarlige Bevægelse paa Baglemmerne blev denne Tyr derfor sat ned til 3die Præmie.

Kronprindspræmie tilkjendtes Katalog-Nr. 44, en 5aarig Tyr, fin, bred og dyb, af betydelig Størrelse, regelmæssig af Bygning, fortrinlig af Hud og Haarlag, men kun ret godt Spejl. Tilhører Enkefru Martini ved Vejle.

2den Præmie, Katalog-Nr. 47, 5 Aar. I alle Henseender som den forrige, men har Mangler ved Spejlet. Tilhører Etatsraad Tesdorpf, Ourupgaard.

3die Præmie, Katalog-Nr. 23, 5 Aar. I alle Henseender komplet Dyr, men svag af Baglemmer. Tilhører Forpagter Blædel, Vilhelmsborg.

4de Præmie, Katalog-Nr. 31, 3 Aar. Meget smuk og lovende ung Tyr af Ourupgaard-Stamme. Tilhører R. Hansen Elkenøre, Falster.

5te Præmie, Katalog-Nr. 41, 5 Aar. Svarer ganske til de 3 førstnævnte, men kan i Brystudvikling ikke maale sig med disse, Ourupgaard-Stamme. Tilhører Proprietær Smith, Nybøllegaard ved Ringe.

Komiteen kunde imidlertid ikke nøjes med at uddele disse 5 Præmier og var saa heldig at faa tillagt fire Extrapræmier.

Extrapræmie, Katalog-Nr. 7, 5 Aar, regelmæssig og smuk, med stort Spejl, lovlig fladribbet. Tilhører Kammeraad Andersen, Gundersløvholm.

— Katalog-Nr. 17, 4 Aar. Et prægtigt Dyr med ædelt Udseende, dog lidt tykke Horn og noget knokkelstærk. Tilhører H. Madsen, Sophiendal ved Kjerteminde.

— Katalog-Nr. 18, 5 Aar. Bred, dyb og fin Tyr. Tog sig ikke godt ud paa Bedømmelsesdagen, ellers maaske kommen højere i Rækken. Tilhører Forp. Jørgensen, Næsbyhoved ved Odense.

— Katalog-Nr. 43, 9 Aar. Meget godt Dyr, falder nok noget for spids bagtil, men den værste Fejl er dog, at Tyren er 9 Aar gammel. Tilhører Forpagter Fabricius, Korsebølle, Langeland.

Da Præmierne ikke kunde forslaa længere, blev der tilkjendt hædrende Omtale til alle de øvrige Dyr, som Komiteen kunde anbefale som gode Tillægsdyr.

Hædrende Omtale, Katalog-Nr. 1, 5 Aar. Meget stor og bred Tyr, lovlig lang i Kroppen, med svagt Spejl, forøvrigt et meget godt Dyr, men var paa Bedømmelsesdagen falden stærkt sammen og syntes ikke rask. Tilhører Forpagter Christiansen, Brænderupgaard, Svendborg.

Hædrende Omtale, Katalog-Nr. 8, 3 Aar, bred og veludviklet. Tilhører P. Faber, Rudme, Svendborg.

— Katalog-Nr. 12, 5 Aar. Meget smukt og godt Dyr, men temmelig lille af Vext. Tilhører Propr. Frederiksen, Skjelstrupgaard, Nakskov.

— Katalog-Nr. 36, 3 Aar. Ligeledes lovlig lidt Legemsudvikling. Tilhører Gaardmand M. Nielsen, Vejstrup, Svendborg.

— Katalog-Nr. 37, 5 Aar, stort Dyr, noget uregelmæssigt af Kryds. Tilhører Gaardejer Lundsgaard, Sørup, Svendborg.

— Katalog-Nr. 42, 3 Aar. I alle Henseender et smukt og godt Dyr, men lovlig lille af Vext. Tilhører L. Rasmussen, Ryslinge, Ringe.

— Katalog-Nr. 48, 3 Aar. Noget for tæt af Bygning, lidt haard af Hud, mangelfuldt Spejl. Tilhører Sognepræst Brandt, Ollerup, Svendborg.

Der blev saaledes i alt anerkjendt som gode 16 Tyre af 42, og der var endnu flere anselige og ædle Dyr tilførte, som ved første Øjekast tildrog sig Opmærksomheden, men hvor der dog fandtes en eller anden Skavank, som Komiteen ikke mente at kunne lade passere. Dog er der 2 Dyr, som fortjene særlig Opmærksomhed, nemlig Katalog-Nr. 19, 5aarig Tyr «Bakkebølle Nr. 4», Helbroder til «Bakkebølle Nr. 3», der tildeltes Kongepræmie ved Landmandsmødet i Viborg 1875, og Søn af «Bakkebølle Nr. 2», som tilkjendtes Kongepræmie ved Nykjøbing-Mødet. Det er et anseligt Dyr, velbygget, godt af Hud og Haarlag, udmærket Spejl, minder i disse Retninger meget om dens nære Slægtninge, men den har for tykke Horn, er for sværlemmet og knokkelstærk. De ved tidligere Landmandsmøder med de første Præmier udmærkede Dyr af denne Familie, have ved Siden af alle deres øvrige gode Egenskaber havt en saadan Brede, Dybde og Legemsudvikling, at der altid har været rejst det Spørgsmaal, mon man ikke her med Hensyn til Legemsudvikling er skudt Maalet forbi; men de forskjellige Dommerkomiteer have dog ikke næret Betænkelighed. Men de Mangler, som man tidligere har fundet en Tendens til, fremtræder her saa stærkt, at Komiteen ikke har turdet præmiere dette Dyr.

Endvidere henledes Opmærksomheden paa Katalog-Nr. 30, en 3aarig Tyr af Gaardejer Jens Hansens Besætning af Holev. Den har en meget smuk og regelmæssig Bygning, er tilstrækkelig fin af Lemmer, særdeles god af Spejl, god af Hud og Haarlag, men meget fed. Dommerkomiteens Flertal har sagt: «den er for tæt, for kjødfuld og er ikke tilstrækkelig udpræget som Tyr af Malkeracen. Den er ved Overfodring mere kommen til at nærme sig Kjødkvæget og bør ikke præmieres blandt Malkekvæg». Hvor vidt Komiteen har Ret i denne Opfattelse, er jo ikke godt at sige; thi det er en ren Skjønssag, som først Fremtiden kan afgjøre; men Sagen er Opmærksomhed værd; thi det er en Kjendsgjerning, at Overfodring er en Hindring for Malkeevnens Udvikling; i det Øjeblik man fodrer stærkere, end hvad Mælkeorganerne svare til, og Fedningen begynder, saa taber man al sin Indflydelse paa Malkeevnens Udvikling og Bevarelse og kan ikke forhindre, at Mælkeydelsen tager af. Det er vel ikke almindeligt, at denne Ulempe af stærk Fodring viser sig, men den rammer fortrinsvis de ivrigste og dygtigste Mænd, og det er derfor ogsaa berettiget, at man benytter denne Lejlighed til at fremhæve, at Tillægsdyr nødig bør have mere end det normale Huld.

Skulde jeg nu ogsaa henlede Opmærksomheden paa nogle af de værste Fejl, der findes repræsenterede, saa vilde jeg først fremhæve enkelte Tyre, som staa med den grove, haarde Hud, med et børstet og stridt Haarlag. Der findes 3 à 4 Stkr. af den Slags blandt de ældre Tyre, og de burde aldrig bruges til Avl.

Af andre Fejl er det især det flade og spidse i Formerne, som enkelte af Tyrene udvise, hvilke Komiteen har gaaet helt forbi.

Af yngre Tyre under $2^1/_2$ Aar er anmeldt 15 Stkr., tilført fra andre Racer 1, men udeblevne 5, altsaa til Bedømmelse 11.

1ste Præmie tilkjendtes Katalog Nr. 147, overført fra andre Racer, tilhørende Gaardmd. Knudsens Enke, Langaa ved Nyborg.

2den Præmie tilkjendtes Katalog Nr. 64, tilhørende Hans Jacobsen, Munkebo, begge fremragende Dyr.

Af Mangel paa Præmier tilkjendtes

Hædrende Omtale til Kat. Nr. 62, et meget godt Dyr, tilhørende Baron Schaffalitzky de Muckadell, Skjoldemose.

Der var endnu flere gode Dyr i Afdelingen, men Komiteen fandt ikke Anledning til at fremhæve flere med Anerkjendelse.

Af enkelte Køer er anmeldt 30 Stkr., kun en af dem udeblev. Paa 6 nær findes de allesammen i Samlingerne. Skjøndt de udstillede Køer ere meget gode, saa mangler der dog et saadant storslaaet og fuldstændigt Individ, som man kunde blive enig om at stille paa første Plads. Den Ko, som der nærmest skulde være Tale om, var Kat. Nr. 74, tilhørende N. Andersen i Ladby. Den tilfredsstillede ganske med Hensyn til Størrelse, Bygning og fremragende Malkeevne, men Komiteen kunde ikke tilgive den det grove, børstede Hoved og svære Horn, og af den Grund blev den sat tilbage for et Par andre Køer. 1ste Præmie blev saaledes ikke uddelt.

Værdig til 2den Præmie kjendtes Kat. Nr. 89 af Samlingen fra Holev. Komiteens Udsættelse gik ud paa, at der var lovlig lidt Brystudvikling.

3die Præmie tilkj. Kat. Nr. 66, en meget smuk, regelmæssig og rigtmalkende Husmands Ko fra Fyn, tilhørende Husmand Chr. Jørgensen, Gislev Sylt, Svendborg Amt; Koen var noget lille af Vækst, men Komiteen mente, at naar Størrelsen svarer til de Forhold, hvorunder Dyret lever, saa burde der ikke forlanges mere.

4de Pr., tilkj. Kat. Nr. 74, tilhørende N. Andersen af Ladby (se ovenfor).

5te Pr., Kat. Nr. 72, af Samlingen Nr. 99, tilhørende Gaardmand P. Nielsen, Skalbjerg.

Af Kvier var anmeldt og mødt 2 gode Dyr, tilhørende een Ejer; efter Komiteens Mening vare de dog for lidt fremragende over de almindelige til at præmieres, og begge Præmier bleve derfor holdte tilbage.

Af Samlinger paa 5 Køer og 1 Tyr af eget Tillæg og eget Opdræt var anmeldt 12, som alle mødte. Efter Aftale med Dommerkomiteen har jeg en Bemærkning at gjøre med Hensyn til Opstillingen, navnlig til Underretning for vedkommende Subkomite ved kommende Landmandsmøder. Denne Del af Dyrskuet findes paa en temmelig stærk hældende Skraaning, og Staldene vendte saaledes, at Kreaturerne staa med Hovederne nedad. Dette er en særdeles uheldig Opstilling; thi ikke blot staa Dyrene i en tvungen og tildels fordrejet Stilling, hvor de tage sig daarligt ud, men det er tillige noget saa uvant, at man gaar højere end Dyrene og seer ned paa dem, saa at de ikke paradere som de bør, og man kan ikke bedømme dem i den Stilling. For Dommerne har det jo været nødvendigt, hver Gang man vilde se paa en Samling, at den maatte trækkes ud, og dette kunde jo ikke genere videre, da Dommerne kunde faa Dyrene frem saa ofte det skulde være; men værre er det, at Publikum, som seer Dyrene i Baasene og ikke kan faa dem trukket frem, egentlig ikke kan faa det rette Indtryk af flere af Samlingerne.

Bedømmelsen af Samlingerne har voldt Dommerne meget Bryderi. Komiteen blev nemt enig om at fremføre de to bedste, nemlig Katalogets Nr. 105,

en Samling fra Fyn, og Katalogets Nr. 109, en Samling fra Ourupgaard; men hvilken af disse Samlinger, der skulde stilles forrest, kunde der ikke opnaaes Enighed om. Den førstnævnte Samling havde Overvægten med Hensyn til Egalitet og bred, dyb og regelmæssig Legemsbygning; Dyrene i Ourupgaards Samlingen derimod udmærkede sig ved deres overordentlige Mælkeorganer, men i Brede og Dybde af Legemsbygningen tilfredsstillede nogle af Køerne ikke ganske. Skulde nu disse Udsættelser tillægges en saadan Betydning, at denne mælkerige Samling skulde sættes tilbage for sin Konkurrent? Derom var der forskjellige Meninger i Komiteen.

Det ene Parti gjorde gjældende, at Ourupgaards Samlingen var saa overlegen i Malkeævne, at man maatte overse de Mangler, der hæftede ved Legemsudviklingen, og da Dyrene syntes meget sunde og kraftige, vilde det være uforsvarligt at sætte den tilbage for en anden Samling, der vel var smukkere at se til, men som dog ikke kunde gjøre den Nytte. Det andet Parti erklærede, at vi bestandig ved Landmandsmøderne havde holdt fast paa, at de Dyr, der stod paa Hædersplads en og tilkjendtes Kongepræmie, skulde forene en dyb og bred Kropbygning med fremragende Malkeevner, og hidtil havde man ogsaa kunnet gjennemføre denne Fordring. At Ourupgaards Samlingen var overlegen i Malkeevne kunde ikke bestrides; men paa den anden Side maatte det ogsaa bestandig erkjendes, at den størst udviklede Malkeevne medførte Fare for Dyrenes Sundhed og Kraft, og vi kjende intet andet Middel til at modvirke den stærke Mælkeydelses nedbrydende Kraft end ved at holde fast paa brede og dybe Legemsformer; vi burde derfor ikke heller i Aar opgive en saadan beretliget Fordring til de Dyr, der stilles op som Mønsterdyr, saa meget mere, som den har været tilfredsstillet ved mange tidligere Møder, og af den Grund burde Samlingen fra Ourupgaard sættes tilbage.

Saaledes omtrent lød Argumenterne fra begge Sider med to Stemmer paa hvert Parti, og jo længere der forhandledes, des stærkere holdt hver af Parterne fast paa sin Mening. Som 5te Medlem i Komiteen og Formand tillige blev Afgjørelsen saaledes lagt i min Haand, hvilket ikke var videre behageligt, thi Sandheden var egentlig den, at med al Anerkjendelse af det fortrinlige ved begge Samlinger kunde dog ingen af Komiteens Medlemmer med udelt Glæde se nogen af dem paa Hædersplads en, dertil var man for godt vant fra tidligere Møder, og naar vi mindes den storslaaede Samling af Køer fra Ourupgaard, som fik Kongepræmie i Viborg, hvilke i en saa fortrinlig Grad forenede Hensynet til Brede og Dybde med enorme Mælkeorganer, saa kan det ikke være andet, end at Komiteen vil krympe sig ved ogsaa at sætte den nuværende Samling fra Ourupgaard paa samme Plads og derpaa sige til Publikum: «her er Resultatet af de sidste 3 Aars yderligere Udvikling». Som Forholdene stod, med begge Partier lige store, og da ingen af Parterne følte sig fuldt tilfresstillet med den Samling, de satte først, fremkom Formanden med det Forslag at give Prisen til den Udstiller, der havde leveret sin Samling af den mindste Besætning, idet det var en større Præstation at levere en Samling af 18 Køer end af 200, og der opnaaedes da Enighed om, at med den Motivering kunde

Kongepræmie tilkjendes Kat. Nr. 105, tilhørende Gaardmand Jens Hansen af Holev i Fyen for en Samling med Vedtegning: meget smukke, egale og velbyggede Køer, men Mælkeorganerne ikke tilstrækkelig udviklede, navnlig hos to af Køerne, og

2den Præmie tilkjendtes Kat. Nr. 109, tilhørende Etatsraad Tesdorpf, Ourupgaard for en Samling med Vedtegning: Overordentlige Mælkeorganer, Egaliteten kan vel passere; men Hensynet til Brede og Dybde tilfredsstilles ikke ganske.

3die Præmie tilkjendtes Katalog Nr. 102, tilhørende Forpagter Mackeprang, Nakkebølle, Svendborg Amt: en god Samling af smukke, ensartede og fine Køer med god Malkeevne, men ikke særdeles fremragende Dyr.

4de Præmie tilkjendtes Katalog Nr. 104, tilhørende Forpagter Christiansen, Brænderupgaard, Svendborg Amt: 5 gode og stærke Køer, brede og dybe med vel udviklede Mælkeorganer, noget haarde af Hud og noget stride af Haarlag (det haarde i Huden var imidlertid forsvunden efter 2 Dages Forløb). Ved denne Samling er iøvrigt at bemærke, at samme Udstiller har afgivet sine 5 bedste Køer til den internationale Udstilling i Paris og møder her med de 5 næstbedste, og da hele Kobesætningen var 34 Køer, saa foreligger her en fortrinlig Præstation.

Extrapræmie tilkjendtes Katalog Nr. 101, tilhørende Gaardfæster N. Andersen, Ladby ved Kjerteminde, en meget god Samling af Køer og en god Tyr, men Køerne mangle noget i Egalitet.

Af Mangel paa flere Extrapræmier maatte

Hædrende Omtale tilkjendtes Katalog Nr. 107, tilhørende Gaardm. Hans Nielsen i Ravndrup ved Kværndrup paa Fyen; 5 meget gode, fine, egale og mælkerige Køer; en $^5/_4$ Aar gammel Tyr, som Komiteen ikke syntes om, har nedsat Samlingen noget.

Hædrende Omtale tilkjendtes endvidere Katalog Nr. 108 tilhørende Forpagter Fabricius, Korsebølle, Langeland; ligeledes 5 gode og ensartede Køer, dog ikke særlig fremragende Malkeevner. Tyren god.

Der er saaledes fremhævet med Anerkjendelse 7 Samlinger af 12., men Komiteen var meget tilbøjelig til at gaa videre; thi for Køernes Vedkommende kunde næsten alle Samlingerne fortjene Anerkjendelse. Tyrene derimod vare den svage Side. Det kan jo hænde, at i det Øjeblik, man skal præsentere en Besætning, saa kan den tilstedeværende Tyr være mindre heldig end den, man plejer at bruge, og Komiteen er derfor ogsaa tilbøjelig til at overse mindre betydelige Mangler ved de Tyre, der mødte i Samlingerne, men man maa dog forstaa, at det under alle Omstændigheder skal være gode forædlede Dyr af ren Race og svarende til Køerne. Men naar man seer paa Samlingerne Katalog Nr. 98—99—103, der allesammen indeholde meget respektable Køer, saa kan enhver overbevise sig om, hvor langt det er fra, at Tyrene, som følge med, kunne kaldes gode forædlede Dyr af ren Race, og det er alene af Hensyn til de simple Tyre, at man ikke har kunnet give flere af Samlingerne nogen Anerkjendelse.

Forinden jeg forlader denne Afdeling, maa jeg endnu tillade mig nogle yderligere Bemærkninger med Hensyn til Bedømmelsen af Samlingerne.

Det er en Selvfølge, at naar Dommerkomiteen ikke kan blive enig om Klassificeringen og Vurderingen af de to bedste Samlinger, saa kan man ej heller vente, at Publikum skal være enig i Bedømmelsens Udfald; thi de forskjellige Anskuelser, som gjorde sig gjældende blandt Komiteens Medlemmer, gjenfindes jo ogsaa blandt Publikum, kun fremtræder de der i noget stærkere Udtryk. Jeg har saaledes ogsaa havt Lejlighed til at høre en Del af den Kritik af Bedømmelsen, som lyder fra begge Sider, og det kan vist have sin gavnlige Betydning for Sagen at fremstille de forskjellige Meninger lige overfor hinanden saa skarpe, som de komme frem.

Fra den ene Side finder man det besynderligt, at Dommerne sætte en Samling frem paa første Plads, naar den staaer tilbage i Malkeevne; «det er meget smukke Køer, men de malke for lidt»; endnu stærkere er den samme Mening udtalt af en fagkyndig Mand, som siger: «der ivres mod Mellemformerne, og man vil ikke anerkjende deres Berettigelse til Mejeribrug, men hvor-

ledes kan man da hædre med Kongepræmie en Samling af Køer, som ere Mellemformer allesammen». Dommerne ville anmode de Mænd, som nære disse eller lignende Anskuelser, om at undersøge de forskjellige Samlinger endnu engang og prøve dem med samme Grundighed og Omhu, som Komiteen har gjort, trække de ombandlede Samlinger frem og stille dem ved Siden af hinanden, medens man sammenligner alle de enkelte Individer. De ville dog vistnok komme bort fra den Anskuelse, at det er Mellemformer, som ere præmierede, og muligen ville de ogsaa komme til at forsone sig noget mere med Komiteens Afgjørelse.

Fra den modsatte Side udtales Kritikken ligesaa skarp, og den lyder saaledes: «Blandt de forunderlige Ting, man seer ved Bedømmelsen, er det mest forunderlige dog det, at Ourupgaard Samlingen overhovedet kunde tilkjendes Præmie. Der gjøres Fordringer til Køernes Legemsbygning, og der forlanges brede og dybe Former, men hvorledes kan man saa præmiere en Samling, som hverken har Bygning eller Form, og som er saaledes afmalket, at Køerne ikke kunne taale, at Vinden blæser paa dem uden at faa Tuberkler allesammen». Dette er en temmelig ordret Gjengivelse af de Anskuelser, som en ligeledes fagkyndig Mand udtalte for mig i velvillig Opriglighed, og det er Grundtonen i de Ytringer, jeg har hørt fra flere. Jeg kan kun svare hertil, at de Udsættelser, der er at gjøre paa Legemsbygningen af Ourupgaards Samlingen, har Komiteen ikke været blind for; burde man have overseet dem, saa var denne Samling ubetinget bleven sat øverst; thi i Malkeevne er den langt forud for alle de andre Men naar man mener, at Køerne ere saa afmalkede og svage, at de ikke kunne taale Luften uden at faa Tuberkler, saa er Komiteen langtfra at dele denne Mening. Køerne have dog allerede taalt Vilkaarene i 10 Aar; de have kælvet 8—9 Gange, og efter de senere Kælvninger have de ydet 8—10,000 Pd. Mælk aarlig pr. Ko. Dette er en Præstation, som kræver et kraftigt Legeme, og dette Arbejde have disse Køer præsteret uden at der er Spor af Sygdomstegn at opdage, og der skjønnes ej heller at være noget i Vejen for, at de kunne komme til at dø af Alderdom.

Det hænder imidlertid undertiden, at naar en Komite er færdig med sit Arbejde, saa kan den bag efter faa et noget andet Syn paa enkelte Forhold og ønske en eller anden Modifikation i den afgivne Kjendelse. I det foreliggende Tilfælde kan jeg dog sige paa egne, og jeg troer ogsaa at kunne sige paa Komiteens Vegne, at vi endnu ere tilfredse med den stedfundne Afgjørelse.

Men personlig har det været mig kjært at faa disse forskjellige Domme over de udstillede Dyr udtalt i al deres Skarphed; thi de svare ganske til de to Retninger, der gjøre sig gjældende hos os ved Bestræbelserne for at udvikle vort Malkekvæg, og jeg har anseet det rigtigst at gjengive denne Kritik offentlig, for at den kan give Anledning til nærmere Undersøgelse, medens Dyrene endnu staa paa Pladsen. Tvistighederne angaaende Malkekvægets Udvikling dreje sig dog alle om det ene Hovedspørgsmaal: hvorvidt skulle vi gaa i vore Fordringer til Malkekoens Legemsbygning, saaledes at vi hverken forlange for meget eller for lidt? Derom trænge vi haardt til at klare vore Anskuelser. Dyrskuet er et Læreapparat og det Materiale, her er tilstede, tjener særlig til at give Oplysning om dette Punkt.

Om jydsk Malkekvæg har jeg ikke meget at sige; thi det er mødt sparsomt i Antal; men de Individer, der findes, ere meget gode.

Af ældre Tyre er anmeldt 15 Stkr., enkelte ere overflyttede til Kjødkvæg, et Par Stkr. udeblevne, saa at der kun findes 10, hvoraf de 9 have faaet Præmie. De gjøre helt igjennem et godt Indtryk; det er ikke store Dyr, men brede med god Hud og godt Haarlag.

Af yngre Tyre er kun mødt 1, lidt grov af Hoved og Horn, god Hud, noget strid af Haar; den er tilkjendt 2den Præmie.

Af Køer findes kun 3 foruden dem, der ere udstillede i Samlinger, og til enkelte Køer er der uddelt 2 Præmier.

Af Kvier er ingen mødt.

Af Samlinger findes kun 1, tilhørende Baron Wedell-Wedellsborg, Borupgaard ved Horsens, og denne Samling har tiltalt Dommerkomiteen saa megel, at den er tildelt Kongepræmie; det er smukke, ensartede, sortbrogede Køer af Middel-Størrelse; to af dem ere unge Dyr, allesammen velbyggede med godt udviklede Mælkeorganer, især naar Hensyn tages til, at det er en ny Besætning, arbejdet op og udviklet i de sidste 10 Aar. En af Besætningens Stammødre er mødt ved Siden af Samlingen uden at æske Præmie.

Om andre Racer er der endnu mindre at sige; thi denne Afdeling er bleven stærkt indskrænket, efter at den røde fynske Stamme er slaaet sammen med Anglerkvæget. Her er imidlertid Racer nok alligevel; thi her findes Dyr af ren Ayrshire-Race, nordslesvigsk Race, Ballumrace, Breitenburger, samt hollandsk Race med enkelte Individer af hver foruden forskjellige Krydsninger.

Af ældre Tyre findes 9 Stkr.

1ste Præmie tilkjendt Nr. 142, en 7 Aar gammel Ayrshire-Tyr af ren Race, fin, smuk og regelmæssig, af Middel-Størrelse, tilhørende Prokurator Rasmussen af Skrøbelev Gaard paa Langeland. Tyren stammer fra Besætningen paa Skarhult i Sverig.

2den Præmie tilkjendt Nr. 10, overført fra Anglerkvæg, ansaaes for nordslesvigsk Race, tilhørende Gaardmand Rasmus Petersen af Gislev ved Svendborg.

Vedkommende Dommerkomite har anmodet mig om at meddele, at Bestemmelsen om Afdelingen for «andre Racer» af Komiteen er opfattet saaledes, at de Dyr, der konkurrere, dog under alle Omstændigheder skulle høre til en Race. Men ved Siden af de udstillede Dyr af ren Race findes i samme Afdeling ogsaa en Del Krydsninger; saaledes henledes Opmærksomheden paa Nr. 133, Krydsning af Korthorn og Angler, 3 Aar gammel; i Størrelse, Form og Karakteer ligner den mest en Anglertyr, men Hud og Haarlag ligner Korthornskvægets; Kat.-Nr. 134, 3 Aar gammel Tyr, Krydsning af Korthorn og svensk Race, og Kat.-Nr. 138, en 3aarig Tyr, Krydsning af Angler og jydsk Race. Man spejder forgjæves efter at opdage, hvilke Goder der er opnaaet ved disse Kombinationer, og Dommerne have forbigaaet dem som raceløse Dyr, uskikkede til Avl. Hvorvidt Krydsninger ere berettigede til at konkurrere, er vist et Spørgsmaal, som Landboforeningernes Delegerede i sin Tid bør tage under Overvejelse.

Af yngre Tyre er der i denne Afdeling kun mødt 4. 1ste Præmie blev tilkjendt en Brejtenburger-Tyr fra Schelenborg ved Kjerteminde, 2den Præmie en hollandsk Tyr fra Korsebølle paa Langeland.

Forøvrigt kan der ikke være Tale om at give en Karakteristik af disse forskjellige Racer, naar hver Race kun er repræsenteret ved nogle faa Individer. Hvorledes Præmierne paa Hundyrene ere faldne, fremgaaer af den offentliggjorte Præmieliste, og jeg skal derfor indskrænke mig til efter Dommerkomiteens Anmodning at henlede Opmærksomheden paa en Samling af Kvier, Nr. 178—82, fra Schelenborg ved Kjerteminde, hvilke Dommerne have givet den Vedtegning: ensartede og velbyggede Kvier af Brejtenburger-Race, men for Tiden med for lidt udviklede Malketegn til at bedømmes som Malkekvæg.

Bevares nu i frisk Minde det Indtryk, som vi medbragte fra 1ste Afdeling «Angler eller rødt dansk Kvæg af ren Race», hvilket giver denne Udstilling sin egentlige Karakter, saa maa vi erkjende, at Dyrskuet giver et gunstigt Vidnes-

byrd om denne Races Standpunkt i Danmark, og naar vi sammenligne dette Dyrskue med de tidligere afholdte, saa maa vi ogsaa indrømme, at her er en jævn og lovende Fremgang.

Men ligesom Dyrskuerne give os et Middel til at dømme om den fremskredne og planmæssige Avl, saaledes giver Markederne os et Middel til at bedømme den almindelige Avls Standpunkt, og vende vi os fra Dyrskuerne til en Betragtning af vore Markeder, saa bliver Billedet mindre glædeligt og ikke nær saa forhaabningsfuldt. At der er og maa være stor Forskjel paa Dyrskuedyr og Markedsdyr er jo ganske naturligt, og at Markederne vidne om, at den almindelige Avl i de sidste 10 Aar er gaaet frem, kan jo slet ikke nægtes, men ved Siden af maa vi erkjende, at Fremgangen aldeles ikke har været hverken saa stor eller saa almindelig, som Fordringen er bleven stærkere, og medens vor Kobestand utvivlsomt er gaaet frem, saa er ogsaa Fordringerne blevne større, og derfor lyder endnu ligesaa indtrængende som tidligere det almindelige Spørgsmaal: hvorfra skulle vi faa gode Køer til Indskud i vore Besætninger?

Under de nuværende Forhold er dette et af de allervigtigste Landbrugsspørgsmaal i nærværende Tid. Den Betydning, som Koholdet nu har i ethvert velordnet Landbrug, kræver som en Nødvendighed, at Kvægavl og Kvægopdrætning ledes efter Principer, ved hvilke vi benytte al vor Indsigt og al vor Erfaring for at gjøre de opvoxende Dyr skikkede til deres senere Bestemmelse. Men den almindelige Opdrætning Landet rundt gaaer omtrent i samme Spor nu som før; det langt overvejende Flertal af unge tilvoxende Dyr avles og voxe op under Vilkaar, der noget nær ere de samme som tidligere, da vi nøjedes og kunde nøjes med en langt ringere Produktion. Forholdene paa Øerne og Jylland ere i den Henseende ikke ganske ens; thi paa Øerne er Øjemedet for Husdyrbruget det samme nu som før; det er Mejeridrift eller saa godt som ren Mejeridrift overalt, og hele Kvægtillægget gaaer nu som tidligere kun ud paa at producere Malkekvæg; den nyere Tid forlanger blot, at de samme Evner, som man altid har sat i første Række, skulle gjennem Avl og Opdræt udvikles i en højere Grad. Men just fordi Øernes Landbrug altid har brugt Malkekvæg og altid har forlangt Malkekvæg, har ogsaa Opdrætningen gjennem Generationer kun befattet sig med at producere Kvæg, ved hvilket Malkeevnen var en fremtrædende og overvejende Egenskab; derfor er ogsaa Øernes Kvægbestand, hvad enten vi se paa den gamle nationale Race eller paa Anglerracen eller paa den røde fynske Stamme — næsten altsammen Malkekvæg af rent Præg, men med forskjellig Grad af Udvikling, og derved har Kohold og Mejeridrift paa Øerne et afgjort Forspring for Kohold med Mejeridrift i Jylland; thi paa Øerne falde Markedets Fordringer og Mejeriets Fordringer sammen, og Opdrætningen har den Opgave at udvikle Kvægbestanden yderligere i det Spor, som man gjennem de foregaaende Generationer har fulgt; i Jylland derimod, hvor Brugen af Kvæget er af en mere blandet Karakter, og hvor Mejeridriften er mere ny og først under Opkomst, der er det saa langt fra, at Markedets Fordringer falde sammen med, hvad Mejeridriften kræver, og der maa man ligefrem bryde med Fortidens Principer, dersom man vil opdrætte Kvæg, der kan tilfredsstille den udviklede Mejeridrifts Krav.

En saadan Fordring kunne vi imidlertid ikke vente at se almindelig gjennemført i en nær Fremtid; der hengik et Tidsrum af ca. 20 Aar fra den rigelige Fodrings første Begyndelse, indtil Princip et endelig slog igjennem og blev almindeligt, et Tidsrum, i hvilket næsten en ny Generation var kommet frem; og naar vi nu se, hvorledes der famles paa Opdrætningens Omraade, i vor Tid fornemmelig i Jylland, naar man der seer og hører, hvorledes mange søge

Malkeævnens Udvikling begrænset af Mellemformernes Bevarelse, hvorledes andre søge Udviklingen tilvejebragt ved Indførelse af fremmede Racer og atter andre ved Krydsning, i hvilken Henseende det er værd at lægge Mærke til, at allerede i 1876 var 1/7 af de Tyre, der benyttedes i Jylland, af fremmede Racer, medens andre og maaske de fleste endnu lægge til efter den første den bedste Tyr uden Kritik — saa forekommer det mig tvivlsomt, om vi fra den almindelige Opdrætning i en nær Fremtid have noget at vente for Malkekvægets Udvikling, og det kan gjerne være, at andre 20 Aar eller mere ville medgaa, inden faste Principer blive almindelige i Kreaturavlen.

Derfor stiller Sagen sig saaledes for mig, at vi ved Indkjøb nok kunne samle en Besætning, og at vi kunne arbejde den op, saaledes at den bliver god, men dersom vi stadig i Fremtiden ville forny den ved Indkjøb, saa bliver denne Fornyelsesmaade dyr, og navnlig bliver den dyr i Jylland, fordi vi ved Siden af alle andre Ulemper af Indkjøbet, saasom Kastning og Overløbning, tillige skulde vrage altfor mange Køer for den daarlige Malkeævnes Skyld. Ville vi regne ud, hvad enhver vellykket Ko koster os, inden den efter 2—3 Aars Forløb er bleven aklimatiseret paa Stedet, saa komme vi til Tal, der forskrække os, og jeg nærer ingen Tvivl om, at vi efterhaanden ville lære af Erfaring, at Selvtillæg til eget Brug ikke blot er den heldigste Forsyningsmaade, hvor man har Lejlighed til at holde Ungkvæg, men at den er aldeles nødvendig for at holde vore Besætninger paa et tilstrækkeligt produktivt Standpunkt og med fremadgaaende Udvikling.

Lad os endnu en Gang ret betragte de udstillede Dyr og navnlig Samlingerne, og lad os danne os et klart Billede af, hvilket Standpunkt der er opnaaet ved Selvtillæg af rene Racer og ved at følge heldige Principer, og lad os deraf lære, hvad vi selv kunne opnaa ved at gaa samme Vei. Man indvende ikke, at det er en let Sag at pille 5—6 gode Individer ud af en stor Besætning. Enhver, der har Erfaring derom, vil vide, at det er langtfra at være en let Sag; thi her fordres ikke blot, at det skulde være gode, mælkerige og regelmæssige Dyr; dette kan maaske temmelig let naaes i mange gode Besætninger, og derved kan Tilfældigheden spille en Rolle, men naar der tillige fordres, at det skal være ensartede Dyr, og dette fordres ubetinget, saa bliver Sagen vanskelig. Bring en Besætning op til det Standpunkt, at den til en Udstilling kan levere en Samling, hvoraf samtlige Individer have det samme Præg og helt igjennem ligne hinanden som Lemmer af den samme Familie, det er noget, som kræver Tid, og just Ensartetheden fremkommer først som Resultat af mange Aars heldigt og planmæssigt Arbejde; og det er den lyse Side ved Betragtningen af vor Husdyravl, at Samlingerne, som endnu for 10 Aar siden mødte ved vore Dyrskuer, sparsomt i Antal og for største Delen temmelig tarvelige i Præstationer, nu fremkomme hvert Aar i større Mængder og med større Udvikling.

Dyrskuerne vidne om, at vi i den røde danske Race, der nedstammer fra Anglerracen, have en Malkeko, som vor Mejeridrift kan være udmærket vel tjent med, og det har gjentagne Gange vist sig, at ogsaa vor jydske Kvægrace er tilstrækkelig modtagelig for den Udvikling af Malkeævne, som Racen i Almindelighed endnu mangler. Landmandsforsamlingens Dyrskuer vidne endvidere om, at mange Stammer ere i Opkomst baade i Jylland og paa Øerne, og lader os haabe, at saadanne til et betemt Øjemed udviklede Stammer ville blive ved at fremstaa i et stadig stigende Antal, og at disse efterhaanden ville danne det faste Grundlag for vor Kvægavls fremtidige Udvikling.

Jeg omtalte før det almindelige Spørgsmaal: hvorfra skulle vi faa gode Kvier til Indskud i vore Besætninger? og jeg svarede dertil, at det maa være Mejeri-

mandens Opgave i den nærmeste Fremtid at arbejde paa ved Selvtillæg at danne Stammer af Malkekøer, der fortrinsvis egne sig for hans eget Brug. Dette er en Opgave, som ingenlunde er afskrækkende eller haabløs; thi der foreligger allerede nu mange smukke og opmuntrende Forbilleder at arbejde efter, hvoraf de fleste ere fremkomne i de sidste ti Aar. Men skal Sagen lykkes saaledes, at man snart faaer den forventede Frugt af sit Arbejde, først i en paalidelig og tilfredsstillende Malkeævne, senere i en ensartet Karakter af Besætningen, saa er det en Nødvendighed, at enhver for sig klarer sine Anskuelser med Hensyn til de Principer, der maa følges, uden at lade sig vildlede af de forskjellige herskende Meninger. Jeg kunde have ønsket i korte Træk at betegne Vejen, der er at følge og navnlig, støttet til egen Erfaring, at paavise nogle af de vigtigste Skjær, man har at vogte sig for, men dertil kræves mere Tid, end der ved denne Lejlighed kan raades over; og jeg skal da hermed afslutte det Hverv, som har paahvilet mig som Dommerkomiteens Ordfører.

Præsidenten: Naar vi høre en saa aaben og ærlig Redegjørelse for det Skue, vi have seet, og for de Domme, der ere fældede, faaer det Hele en dobbelt stor Betydning for os. Der er vist ingen, der ikke vil erkjende, at en Udtalelse som den, vi fik af Hr. Buus, er saa oplysende i Henseende til det, Dommerne have foretaget, og tillige saa aaben og klar, at vi først derved faa Blikket rigtig aabnet for Dyrskuet og Dommernes Kjendelser. Vi ville alle føle os opfordrede til at bringe Hr. Buus en varm og hjærtelig Tak, og vi føle saa meget mere Trang dertil, som det ikke er første men tredie Gang, vi faa hans fortrinlige Vejledning. Landbruget skylder Hr. Buus meget for hans Virksomhed, og navnlig staaer Landhusholdningsselskabet i en saa stor Taknemlighedsgjæld til ham, af jeg ikke levende nok kan udtale, hvor megen Anledning der er for dette Selskabs Medlemmer til at paaskjønne hans Virksomhed.

I Slutningen af Dagsordenen for i Dag staaer anført: Dhrr. Dommere og Komitemedlemmer anmodes om at være til Stede ved deres respektive Afdelinger, naar Hs. Majestæt Kongen og Hs. Kgl. Højhed Kronprinsen besøge disse, Jeg tillader mig blot at henlede Opmærksomheden herpaa for det Tilfælde, at Nogen skulde have overseet det.

Oversigt over den med Landmandsforsamlingen forbundne Udstilling af Heste.

Af Professor V. Prosch.

Foredraget holdtes i Raadhussalen Torsdagen den 4de Juli Kl. $8^1/_2$ Formiddag*).

Det er nu tredie Gang, at jeg skal have den Ære at forelægge en saadan Forsamling som denne Betragtninger over det afholdte Hingsteskue. Der kan

*) Inden Foredraget begyndte udtalte Præsidenten: Jeg tillader mig paa Forhaand at bringe Professor Prosch en Tak, fordi han vil give os det bebudede Foredrag.

være noget heldigt i, at den samme Mand gjentagne Gange behandler det samme Emne: Mangler, der ere oversete den ene Gang, kunne udfyldes den anden Gang, og der kan ogsaa bevares en større Kontinuitet i Fremstillingen; men Sagen har naturligvis ogsaa den væsentlige Mangel, at det saa let bliver de samme Synspunkter, der stadig komme igjen, og at visse Gjentagelser ikke lade sig undgaa. Naar vi have seet Udstillingen her, maa jeg ogsaa strax bemærke, at da den er saa nær en Gjentagelse af de foregaaende Udstillinger, vil ogsaa Beretningen derom og de Betragtninger, som Udstillingen giver Anledning til, i mange Retninger kun blive Gjentagelser. Fra en Side seet har denne Gjentagelse noget meget tilfredsstillende. Vi kunne sige, at vi have seet her fra det ene Skue til det andet det samme, vi nu have seet gjennem en lang Række af Aar, at vi nemlig have faaet mer og mer Øje for Betydningen af, hvad der hører ret til hjemme hos os, hvad der er nødvendig knyttet til vort Landbrug, eller med andre Ord: hvad der ret har formet sig efter Landet og Folket, efter det Brug, vi gjøre af Dyrene. De Herrer, der kunne se lidt længere tilbage i Tiden, ville erindre — og vi behøve her ikke at gaa mer end 20—25 Aar tilbage — at det Skue, som viste sig ved vore Landmandsforsamlinger den Gang, var omtrent det, vi nu se i den ene Afdeling: Afdelingen for de lette Heste. Det var meget sjeldent, at de sværere Heste vovede sig frem, og der var heller ikke saa overmaade meget at vise frem paa dette Omraade. Dengang mente man nemlig, at hvad man havde her hjemme, duede ikke noget, men at det kun var ved stadig at laane fra Fremmede, at man kunde vente at gjøre noget Fremskridt. Dette har nu vendt sig i en meget tilfredsstillende Grad, og Aar for Aar have vi kunnet se, hvorledes den modsatte Anskuelse slaaer igjennem ikke blot med Hensyn til Heste, men, hvad der er endnu mere betydningsfuldt, ogsaa med Hensyn til Kvæget. Søge vi nu Grunden dertil, finde vi, at de mindre Jordbrugere, ikke alene hos os men allevegne, vise en sejg Vedholden ved det overleverede, og det er et overmaade stort Gode i Husdyravlen. Der er ingen Retning af den menneskelige Virksomhed, hvor man i den Grad maa undgaa store Spring som her; der skal arbejdes stadig og vedholdende, men bestandig med smaa Skridt. Dette gjælder for alle Retninger af Husdyravlen og ikke mindst for Hesten. Nu kan denne sejge Vedhængen ved det overleverede være en bevidst Vedhængen, grundet paa Overbevisningen om dens Rigtighed; men den kan ogsaa skyldes en mindre Bevægelighed i Tankegangen og Ulyst til i det Hele at komme udaf vante Folder, og denne sidste Retning har det ubehagelige ved sig, at naar der kommer et stærkt Stød, naar det ikke bliver ved Skrift og Tale, men naar der af Mænd, som de mindre Jordbrugere betragte som Ledere eller Førere, som dem, der gaa forud for dem i Avlen, foretages enkelte Skridt, som føre øjeblikkelig heldige Resultater med sig — saa giver denne sejge Vedhængen pludselig Kjøb, og de, der tidligere lagde den for Dagen, vende sig næsten i Flok til den nye Retning. Det er en Exempelsmitte, som kun bliver mulig, hvor man ikke er sig ret bevidst, hvorfor man har holdt ved det gamle, eller hvorfor man vil vende sig til det ny; det er et umiddelbart Indtryk, man følger, og umiddelbare Indtryk udbrede sig ofte, som jeg nys sagde, som en Smitte. Det have vi seet for Hestens Vedkommende og desværre ogsaa i mange Tilfælde for Kvægets, at et øjeblikkelig heldigt Resultat ved Tilvejebringelsen af

---

De kjende jo fra tidligere Tid de Oplysninger, Professor Prosch giver os, og Alle ville vide forud, hvor megen Pris vi sætte paa dem. Jeg kan desværre næppe blive her til Foredraget er forbi, da jeg skal møde ved Havnen i Anledning af Hans Majestæt Kongens Ankomst.

Handelsdyr har medført, at hele den store Mængde har troet der igjennem at finde en Gjenvej til Lykken. Vi have den Fare stadig for os; thi vi kunne heller ikke her skjule, at hvad der har hjulpet til Anerkjendelse af Landracen, har i meget sin Grund i de forandrede Handelsforhold; det er den ublandede Landhest, der har vist sig at være den bedste og fordelagtigste Markedsvare, og, saavidt jeg kan forstaa, har i det hele altid det, Tyskerne spørge efter paa Markedet, været det vejledende for Opdrætterne. Vi kunne derfor nok være tilfredse over at se, at den virkelige Landhest vinder mer og mer Terræn; men vi skulle dog vel vogte os for at tro, at der ingen Fare er tilstede.

Dette fører til at gjentage, hvad vi hver Gang maa beklage ved vore Dyrskuer. Se vi, hvad der er givet os af Naturen, have vi kun Grund til at være tilfredse med den Lod, der er blevet os til Del. Baade i Hesten og i Kvæget er der nedlagt store Naturskatte, men Behandlingen lader stadig og stadig Plads for de samme Anker. Jeg har ikke nogensinde kunnet tale fra en Plads som denne uden at maatte gjøre opmærksom paa, at der selv hos vore bedste Dyr, som vi maa trække frem til første Præmie, er at udhæve meget væsentlige Mangler og det saadanne Mangler, som ganske sikkert skyldes Opdrættet. At Dyrene ere svage i deres Sener, indeholde noget Slapt i deres Præg, at deres Bagkoder slet ikke kunne taale nogen kraftig Anstrængelse, at ogsaa Forbenene jævnlig ere svage, kan siges om dem alle. Hvis nu dette var Noget, som nødvendig var knyttet til Naturen og Racen, maatte vi finde os deri; men det er det slet ikke. Hvad her mangler, er den fornuftige Dressur, den fornuftige Gymnastik og ligeledes den fornuftige Pleje. Det er ganske vist, at hertillands ere vi for saavidt gode ved vore Dyr: vi sulte dem ikke; men det er ikke gaaet op for Opdrætteren — hvad man heller ikke kan undre sig over, thi det er ikke gaaet op for ham med Hensyn til hans egen Føde — at der er stor Forskjel paa den Føde, der fylder og mætter, og den, der giver et godt, solidt og kraftigt Stof. Man er ogsaa jævnlig grumme villig til at spare paa Foderet til det unge Dyr; det kan være tidsnok, mener man, at give det kraftigere Foder, naar Dyret skal til at arbejde. Enhver Læge kan imidlertid sige os, at Grunden til, at saa mange Børn vise sig saa svage, maa søges i den samme mangelfulde Ernæring, og man kan derfor sikkert betegne den som en fuldstændig falsk Økonomi. Skal Galt være, kunne vi bedre taale i en ældre Alder — og for Hestens Vedkommende efter det tredie Aar — at faa en Føde, der er ringere saavel i Kvalitet som Kvantitet; men i de første Aar, hvor det naturlige Grundlag lægges for Udviklingen, gjælder det først og fremmest om, at Dyret faaer Foder af god Beskaffenhed, eller for at tale ligeud — det er Havren, det gjælder om ikke at spare paa for det unge Dyr; Dyret kan altid faa nok af det blotte Fyldefoder. Dyret skal ikke stoppes, ikke fyldes, skal ikke have mere, end det kan bruge gjennem sine Øvelser og Bevægelser; men hvad Dyret faaer, skal være af den Beskaffenhed, at det lægger stærke og solide Sener. Men dette kan endda ikke hjælpe, naar Dyret ikke samtidig faaer Lejlighed til fri Bevægelse. Allevegne, hvor Opdrættet staaer højt, er der sørget for, at Dyret er frit, ikke blot i Følaaret, men ogsaa i Plageaarene. Dyret maa ikke være bundet i Stalden, det skal have en Løbegaard, hvor det kan tumle sig, det skal gaa frit ud og ind, og der behøves ikke store Lokaliteter dertil. Det skal vænnes til menneskelig Berøring og skal kunne bindes, men det skal opmuntres til at tumle sig og paa ingen Maade holdes tilbage i den Retning. I den Henseende synder man nu meget stærkt, og endnu stærkere derved, at man kjæler for sine Dyr. Hesteopdrættet hos os er jo saa godt som altid i mindre Jordbrugeres Hænder, og det er i og for sig et Gode; thi derved kan man sige, at Omkostningerne ved Plejen falde bort. Den mindre Jordbruger

betragter det nemlig som en Fornøjelse at opdrætte sine Heste; han regner ikke Arbejdet derved for Noget, og kan derved opdrætte dem billigere, end naar han skulde holde Folk dertil. Hvad jeg forstaaer ved at kjæle, er, at Hesten skal have det lunt og varmt, det vil sige: staa i kvalme Stalde; men Intet er skadeligere for den Organisme, der skal udvikle sin Muskelkraft, end at være indesluttet i en saadan Luft. Jeg har kunnet se i min Tid, at Fuldblodsheste paa Frederiksborg Stutteri have faaet hvælvede Pander, sløve Øjne og krumme Næser blot af en saadan Stalddunst, og man veed ogsaa, at hvor Dyret tidligere har været krumnæset og lidt af Øjenbetændelse, har det kunnet fortage sig ved god Pleje. Det kommer ikke saa nøje an paa, om Hesten skulde fryse lidt; det hjælper Naturen paa. En Stald, der giver Ly, giver nok, og den stærke Tillukning af Døre og Vinduer er skadelig i høj Grad. Jeg veed imidlertid, at det er et Kapitel, som det er vanskeligt at faa Ørene lukket op for: man vil gjøre det samme for Dyrene, som man ønsker for sig selv. Ikke blot i Militærstaldene i Frankrig, men selv i Stutterier, f. Ex. i Østerrig og Ungarn, er den stadige Luftfornyelse gjennemført; i Ungarn endog saaledes at Staldene ere aabne mod Syd; Sneen har ofte ligget midt i Stalden, men Dyrene have befundet sig overordentlig vel derved. De blive maaske ikke saa fine i Pælsen eller saa glathaarede som ellers, men der kommer en ganske anden Lungevirksomhed og Nervekraft i Dyrene. Hvad der ogsaa hænger sammen hermed, er, at Staldenes Indretning er saa sørgelig. Jeg har seet det ved Mønstringen af saa godt som alle Heste her paa Pladsen. Hver Gang Dyret skal mønstres, staaer det med Bagbenene strakte langt bagud; det vil sige: Dyret indtager en unaturlig Stilling. Hvor den ikke er vænnet til det modsatte, indtager Hesten nemlig altid den Stilling, at Benene staa lodrette og det af den naturlige Grund, at denne Stilling kræver den mindste Muskelanstrængelse. Naar altsaa Dyret desuagtet staaer med Benene bagud, maa det ligge i den daarlige Stald. Staldgulvet lægges for lavt bagtil; man troer, det pynter, at Hesten er lidt høj fortil, og man lægger ikke Mærke til, at man derved svækker Dyrets Arbejdskraft. Men hvorfor lægges ogsaa Gulvet saa lavt bagtil? Det er maaske slet ikke saa meget for Stadsens Skyld, som fordi man vil spare paa Gulvet: det skal lægges saa billigt som mulig, af grove Sten og med stærkt Fald, for at Urinen og Gjødningen kan løbe af. Det er imidlertid i vore Tider meget lettere end før at gjøre det begribeligt, at dette bør opgives; thi vi kunne sige os selv, at det betaler sig at opgive det. Naar nemlig Guanopriserne ere saa høje, kan man let regne sig til det Tab, som voldes ved at Gjødningen og Urinen gaa tabt. Dertil kommer, at Udlægget til et godt Gulv er blevet langt mindre end før. Beton er bleven saa let tilgængelig, at det er en daarlig Regnemester, der ikke kan finde ud af, at det Par Skilling, han udgiver mer til Gulvet, faaer han meget hurtig betalt. Er Gulvet jævnt, behøves der kun en Tanke af Fald, for at Urinen skal søge den rette Vej, og ikke stemme ind mod Muren; og paa det vandrette Gulv kan Hesten staa og hvile, uden at dens Stilling bliver skæv; fremdeles ville heller ikke Hovene lide, saa at ogsaa det meget tidlige Beslag, Beslag førend det tredie Aar, kan undgaaes. Et Gulv af Beton koster forbausende lidt mere end et simpelt Stengulv, og hvor Plagene holdes frie, er endog et Grusgulv tilstrækkeligt. Man kan da jævne det, naar Dyret har skrabet det op, og forny Gruset et Par Gange aarlig; der er intet tabt ved Arbejdet, thi det opgravede Grus kan altid tjene som Gjødning.

Skulle vi altsaa være i Stand til at gaa frem fra det Standpunkt, hvorpaa vi stadig have staaet i de sidste Aar, er det gjennem en Forbedring af Staldene, at Fremgangen maa søges. Man kan kalde det en Nationalsvaghed at krybe sammen i varme Rum; men Intet er mere skadeligt for Hesten end

netop dette, og da Dyret jo selv har den naturlige Svaghed at være noget kuldskjær, er det saa meget vigtigere at fremhæve denne Side af Sagen. Altsaa, det kan siges om alle Hestene paa Udstillingen, at de bære tydelige Mærker af, at Plejen ikke er rigtig forstaaet. Der er ogsaa her en Overlevering, og man trykker sig ved den mindste Forandring og navnlig den Forandring, der kræver lidt mere Udgift eller — hvad der maaske er ligesaa vigtigt — kræver et Brud paa gamle Vaner. Disse Mangler, som Plejen fører med sig, ere atter en væsentlig Grund, hvorfor man saa hyppig gaaer til principløs Krydsning. Naar vi tale om denne Krydsning som saa fordærvelig for Dyrene, ligger det ogsaa deri, at man saa grumme nødig vil tænke over, hvad man gjør. I Husdyravlen slaaer man bestandig om sig med Udtryk som Krydsning af Racer; men det er grumme sjældent, at Folk gjøre sig Rede for, hvad der ligger bagved disse Ord. Man faaer da en Diskussion, som kun drejer sig om Ordlyd, uden at der ligger noget Begreb bagved. Naar vi her til Lands foretage en Krydsning med en Dishley-Vædder, saa er det, fordi vi ville skaffe vore Faar mere Krop og en tidligere Udvikling, og *der* er altsaa en fornuftig Hensigt, men hvor tidt kunne vi sige, at der er en fornuftig Hensigt, hvor man anvender Krydsning af Heste? Hvad er det, vi kunne have Grund til at søge hos Heste, som ikke vor Landhest byder os? Ja, det kan være større Hurtighed, fordi vi ville have bedre Kjøreheste, eller større Smidighed, fordi vi ville bruge Dyret til Ridehest. Det er følgelig fornuftigt at søge at forbinde de to nævnte Egenskaber, og det lykkes overordentlig let at tilvejebringe en saadan Kombination. Man kan sige sig selv, at naar man trækker en let Fuldblodshest til en svær Hoppe, saa er det, fordi man vil have deres Egenskaber hver for sig forenede i det samme Dyr; Fuldblodshesten er for let, hvad enten den søges til en Rytter eller til en Vogn, men paa den anden Side er Landhesten for svær. Naturligvis kan man ikke faa akkurat, hvad der ligger midt imellem; men man faaer, hvad der nærmer sig til Mellemforholdet, og vi have ogsaa i det daglige Liv Brug for de forskjellige Grader af Lethed i Forbindelse med en vis Kraft. Dette er altsaa en yderst fornuftig Krydsning og en af dem, der ikke kunne undgaaes; men er det den Slags Krydsninger, man foretager? Nej, man har en Hest, man synes er kjøn, men som er uden fremtrædende Egenskaber: man vil bruge den til Avl, og den parres derfor med det andet Kjøn, uden at heller ved Valget af dette sees paa noget bestemt. Men hvad skal man kunne opnaa ved saadan principløs Krydsning? Et Dyr, som maaske har en vis Kunstværdi og maaske seer godt ud; men som ikke passer til noget bestemt Brug og derfor ikke heller duer til Handelsvare. Man krydser Dyr paa samme Maade, som man spiller i Lotteriet for at se, om man ikke skulde kunne faa en lille Gevinst. Det samme gjælder Halvblodsdyr, Produktet af et ædelt Handyr og et grovere Hundyr; naar det er lykkedes at faa et smukt Halvblodsdyr fremstillet, skulde man saa ikke tro, at Folk vilde sige: da den og den Krydsning giver et heldigt Resultat, ville vi gjøre ligesaa? Men nej! i de 99 Tilfælde af 100 siger man: dette ædle Dyr er dog for fint, men her har jeg derimod et Produkt, som jeg synes om, og det tager jeg nu til Avl, for at det skal mangfoldiggjøre sig. Men det eneste, man er fuldkommen sikker paa ved at gaa frem paa denne Maade er, at man ikke faaer, hvad man tilsigter; thi naar man parrer Halvblodsdyret med en Hoppe af Moderstammen, er det aabenlyst, at Afkommet maa komme til at staa denne sidste meget nærmere end man søgte, og for at gjengive sin egen Form, skulde Handyret mødes med lutter Hopper af samme Form, men Krydsninger søges jo netop, fordi disse ikke findes. I England, hvor Avlen er forstaaet, er man derfor forlængst kommet udover dette Standpunkt; dér krydser man kun for at frem-

bringe Brugsdyr, der forene de to Racers fremtrædende Egenskaber; men det store Flertal paa Fastlandet er bange for Ensidigheden, søger det ubestemte, og naar Udfaldet derfor ikke svarer til Forventningerne, veed man ikke bedre end at gjentage Krydsningen, idet man saaledes gjengiver den gamle Historie om Sisyphusstenen. Gjennem Aarhundreder er det endnu ikke lykkedes noget-steds at skabe noget blivende ud af alle disse Forsøg.

Men, siger man saa, der er de og de Fejl ved Landracen, og de maa bort. De svage Koder og de mindre stærke Sener findes ikke hos den ædle Hest: lad os altsaa blande dem sammen, saa faa vi, om just ikke de Former, vi søge, saa dog et Dyr af bedre Beskaffenhed. Det er et Ræsonnement, der ligner følgende: jeg har en Sax, der klipper daarlig, Staalet er ikke stærkt, derfor vil jeg bruge en Barberkniv, hvor Staalet er godt. En af de hyppigste Grunde til denne Principløshed er, at man vil bøde paa en Fejl, der ligger i Opdrættet, i Mangel paa Omhu for Dyret i den tidligere Alder; ved at laane fra Racer, hvor der gjennem flere Generationer er vist Opdrættet den fornødne Omhu; man faaer da maaske ogsaa lidt stærkere Sener, men Formen er saa til Gjengjæld desto mere uheldig. De, der kunne erindre Udviklingsgangen fra for 20—30 Aar siden, ville vide, at Anbefalingen for Yorkshire - Hesten var grundet i, at den skulde bøde paa nogle af de udhævede Fejl, der havde deres virkelige Grund i Opdrættet. I de sidste Tider se vi noget Lignende gjort i en anden Retning; man vil ikke have Hesten lettere, end den er, man vil have Heste af samme svære Form som Landhesten, men med bedre og solidere Koder til det svære Arbejde. De Herrer ville vide, hvorledes dette har ført til at man i den sidste halve Snes Aar har indført meget svære Racer fra andre Lande, fra England, og i den sidste Tid fra Frankrig, nemlig Percheron-Hesten, som har Navn efter Distriktet Perche. Om denne Hest kan ikke siges Andet end lutter Godt; det er en ganske fortræffelig Hest, og naar man mener, at den indenlandske Hest ikke er tilstrækkelig til det Arbejde, der forlanges af den, er det fornuftigt at kjøbe sig disse svære Heste. Men hvad der ikke er fornuftigt, er at tro, at en saadan Hest kan med Held anvendes til at omdanne vor Landrace. Hvis man spørger, hvorfor den franske Hest er bedre end vor, saa kan man let faa det at vide. Det er, fordi Opdrætterne sørge for, at Dyret faaer en kraftig Næring i de unge Aar, hvortil kommer, at der avles en ganske fortrinlig Havre i den Egn, hvor den hører hjemme. Det store Pariser Omnibusselskab holder 13000 saadanne Heste, og det bedste Raad til Landmændene er, at de skulle kjøbe disse Heste, naar de tro at have Brug for dem. Det er imidlertid netop dette, man ikke vil; man troer at kunne indskrænke sig til at laane. For det første er nu imidlertid denne Hest af en Form, der ikke passer til vort Arbejde; Dyret lemper sin Bygning efter det Arbejde, der skal udføres, og se vi derfor en Form, der afviger fra vor, skyldes det, at Dyret arbejder paa en hel anden Maade end hos os. Derved kommer man igjen til Billedet om Saxen og Kniven. Men dertil kommer endnu en anden meget væsentlig Ting. En af de største Fejl, der kan begaaes i Husdyravlen, er at ville fremtvinge Størrelsen. Størrelsen kommer naturlig af sig selv gjennem det fremskridende Agerbrug og det deraf følgende bedre og kraftigere Foder, der gives Dyrene. Dette have vi kunnet se i vor Tid; thi hvorledes saa Hesten ud for 30—40 Aar siden? Man vil se, hvor overordentlig den er tiltaget i Størrelse; men nu er man bleven utaalmodig og vil yderligere fremtvinge Størrelsen. Tidligere brugtes dertil Yorkshire - Hesten og Marskhesten, nu bruger man den endnu grovere Race af franske og engelske Arbejdsheste; men hvad skeer saa? For ikke at tale om Formens Afvigelse, lægge vi Spiren til en stor Organisme i et mindre Hundyrs Legeme. Først er der den Vanskelighed, at Hundyret maa nære det

store Foster, hvad dog undertiden alligevel kan ske tilfredsstillende. Saa kommer Dietiden, og her vil der vel ogsaa findes nogle Hopper, som ere gode Ammer og kunne ogsaa amme Dyret tilstrækkelig; men derpaa følger den Periode da Dyret skal leve paa Landets Græsgange, og her vil Reglen være, at det ikke faaer den Næring, det efter sit Anlæg efter den store Race trænger til. Ogsaa her sees Undtagelser, hvor man har kunnet ved Tilskud bøde paa det mindre kraftige Foder, saa at Dyret alligevel er blevet nogenlunde vel proportioneret, men for Flertallet gjælder det, at de ere blevne højbenede, lange og smalle i Kroppen, kort sagt mislykkede Individer med meget ringe Arbejdsdygtighed. Men er det nu værd at hente Heste fra Frankrig for at faa saadanne Individer, eller skulde man ikke kunne faa højbenede og smalle Heste nok hos os selv. Naar Galt skal være, gjør en ædel Hest, som man bringer ind i Landracen, langt fra den Fortræd, som en saadan altfor stor Race med grove Former. De grove Former medføre langt lettere en Forstyrrelse i hele Mekanismen end de finere — det er galt begge Dele, men Anvendelsen af de svære, massive Former til de lette Hopper er afgjort værre. Jeg har her som ofte før insisteret saa stærkt paa, at der er overordentlig stor Forskjel paa et Dyr som Brugsdyr og som Tillægsdyr. Dyret kan indenfor sin egen Race være fortrinligt som Brugsdyr, men ved at ældes sammen med andre Former, kan der kun fremkomme mislykkede Resultater. — Det er altsaa ikke blot ved Brugen af lettere Heste, men ogsaa ved Brugen af sværere, at vi ere i Stand til at ødelægge vor lokale Race.

Jeg er i Grunden i hvad jeg har fremsat, ikke kommen med Andet, end hvad jeg tidligere har fremsat, kun at jeg her har dvælet noget stærkere ved nogle Partier end tidligere. Naar vi anvende det, jeg her har anført, paa Udstillingen i dens Helhed, og jeg skal da først nævne Resultatet af Skuet af de sværere Heste, saa er det Indtryk, man i det Hele faaer af Udstillingen det samme som tidligere — det er et smukt, respektabelt Udtryk for Hestebestanden i Landet. Vi have Grund til at glæde os over, at vi i denne Bestand have en saadan national Rigdom; men vi have ogsaa Grund til at beklage, at det er saa vanskeligt at spore nogen virkelig Fremgang. Sæt, at en Mand havde sovet fra Mødet i Kjøbenhavn til han kom her; han vilde da ikke tro, at et saadant Tidsrum var hengaaet, thi hvad han seer nu, er akkurat det Samme, som han saa den Gang. Det er nu sandt nok, at ved Husdyravlen maa man gaa frem med smaa Skridt, men lad os tage en anden Side af vort Landbrug: Kvæget — der er ganske anderledes tydelig Fremgang; og naar vi se, hvorledes de unge Dyr stille sig til de ældre, kommer det samme Resultat frem. Det, jeg synes mindst om ved Udstillingen, er Afdelingen af unge Hingste blandt de svære Heste; thi efter mit Skjøn staa de kjendelig tilbage for de ældre, og uagtet jeg ikke har haft Lejlighed til at gjennemgaa Kvægudstillingen saa nøje som jeg ønskede, har jeg dog ved blot at kaste et Blik henover Udstillingen af Hornkvæg kunnet overbevise mig om, at det vilde være overordentlig heldigt, om Forholdet for Hestens Vedkommende var det samme som for Kvægets. Jeg siger altsaa, at der er ingen Fremgang, og det er beklageligt, thi det staaer atter i Forbindelse med, at Opdrættet er i de mindre Landbrugeres Hænder. Jeg maa atter her bemærke, at Husdyrbruget gjør anderledes strenge Fordringer til Dømmekraften end det simple Agerbrug. Det simple Agerbrug kan lettere naa et respektabelt Trin og følge med Tiden, ved at tage Exempel af Naboer, uden at man behøver at anstrænge sig saa stærkt derved. Saaledes forholder det sig ikke med Husdyrbruget. Det er en gammel Sætning, der er ligesaa sand som gammel, at der ikke gives noget bedre Udtryk for en Befolknings hele Tilstand end dens Husdyr. Det er i Dyrene, at Menneskene

præge sig, og hvor Kulturen staaer højest, staa ogsaa Racerne højest. Seer man ensartede Racer, der staa paa samme Trin som for 1000 Aar siden, saa har man ogsaa et Folk, der har staaet stille. Berberhesten, Kosakhesten og Araberhesten ere Vidnesbyrd om, at Kulturen i hine Lande har holdt sig uforandret, og Hesten er da forbleven ligesaa uforandret som Menneskene. England har ikke altid haft samme Forspring som nu. Det er ikke mer end lidt over 100 Aar siden, da Flandern, Belgien og Holland gik i Spidsen; senere gik Forspringet over til England, der har givet sine Husdyr et Præg, der svarer til Landets høje Kultur. Dette maa man vel lægge Mærke til.

Naar man vil tage Sagen ganske simpelt og spørge en Mand, om han troer at have formegen Erfaring, vil han svare Nei; men skulde man ikke hos os, netop blandt vore mindre Jordbrugere kunne træffe i Hundredvis Folk, som ville sige om den, der samler Erfaring ikke blot fra de nærmest liggende Tider, men fra Aartusinder tilbage, at han alligevel har taget Skade paa sin Forstand, thi han har «lært Latin», og det er jo indskjærpet dem, at deri skal ligge noget meget farligt. Jeg vil spørge Enhver, der har udrettet Noget i Verden, om han nogensinde har havt Skade, af hvad han har lært, og særlig af hvad han har lært gjennem de for Had lagte gamle Sprog, eller om han ikke senere har gjort den Erfaring, at han paa ethvert Trin af Livet har savnet Kundskab til Ting, som vilde have kunnet klare hans Betragtning. Jeg troer bestemt at kunne indestaa for, at man vil faa det samme Svar som før. Det er paa alle Trin af Udviklingen, at det viser sig, at positive, bestemte Kundskaber ere det nødvendige Grundlag for ethvert Fremskridt. Det er godt nok at faa sin Tænkeevne sat i Bevægelse, men der skal en Ballast til af virkelige positive Kundskaber eller, som Landmanden kalder det: Erfaring, det vil sige, dels Andres erhvervede Erfaring, dels de Resultater, som kunne uddrages deraf. I Jordbruget behøver man nu ikke at have saa megen Erfaring for at kunne følge med; men i Husdyrbruget hævner det sig strax, naar Erfaringen mangler. Det er ikke muligt at komme udover det lavere Trin, naar ikke den skærpede Dømmekraft gaaer gradvis fremad. Det er umuligt her i Landet at kunne haabe paa at kunne konkurere med vore Naboer, naar ikke de, der dyrke lige store Arealer af Land, kunne siges at staa paa samme Dannelsestrin. Staaer saaledes i Nabolandet Gaardmanden højere end vor Gaardmand i Kundskab, i Dannelse, i Selverfaring og Kundskab til Andres erhvervede Erfaringer, maa han absolut tage Luven fra os. Det er Noget, som det er Pligt at indskærpe, fordi der er saa grumme Mange, der ere villige til at smigre disse Jordbrugere i modsat Retning, og bestyrke dem i deres Mistillid til al højere Kundskab, men vi, der have den Pligt at arbejde for Landbrugets Fremskridt, have da ogsaa den Pligt at bede alle vogte sig for falske Profeter.

Det viser sig ved Betragtning af de sværere Heste paa Udstillingen, at vi ikke have særlig Grund til at glæde os, eftersom der blandt de fremstillede Dyr ere 12, som vi ikke have kunnet betragte som saa gode Tillægsdyr, at vi have villet anbefale dem. Kun 19 af de sværere Hingste deltoge i Kraftprøven, og vi stillede den Fordring til dem, at de skulde være gode Stodheste, der i det mindste kunde holde Avlen paa det nuværende Trin; blandt de 19 udhævede vi 12 som værdige til Præmie, men da der kun var beregnet 6 Præmier, bade vi om og fik ogsaa 4 Extrapræmier, saa at vi uddelte 3 femte Præmier og 3 sjette Præmier. Blandt de fremstillede Heste er der egentlig kun én, om hvilken det kan siges, at man seer paa den med udelt Glæde. Det er en Hest, som ogsaa stadig har udviklet sig tilfredsstillende, og som viser, hvad man selv under de nærværende Forhold kan bringe ud af en jydsk Hest. Det er «Greensteen II». Ogsaa her er der dog Noget, der kunde dadles; Hesten

kunde gjerne være dybere — det tyder paa, at den ikke som ung er bleven næret tilfredsstillende; Krydset er heller ikke saa bredt, som det kunde ønskes — det tyder paa, at Hesten ikke er bleven brugt nok. Ved en Sammenligning mellem Hingstene og Hopperne, vil det i det Hele vise sig, at Laarmusklerne ere stærkere udviklede hos Hopperne end hos Hingstene. Er det nu begrundet i Kjønsforskjellen? Nej, det vilde stride mod den almindelige Regel, at Handyret har Overtag i Udvikling, og se vi en Hingst, der bliver alvorlig brugt, viser denne Forskjel sig heller ikke. Jeg skal her sige, at jeg heller seer en Hingst, der har lidt Skade paa sine Koder ved Overanstrængelse, end en Hingst, der har ligget for meget i Bomuld. Altsaa selv dette Dyr bærer i Krydsets Mangler, i Brystets mindre Dybde Vidne om Manglerne ved Opdrættet, og som en lille Udtalelse, der yderligere kunde gjøres, er ogsaa nævnt, at dens Baghove ere lidt smaa og snevre. Jeg betragter imidlertid denne Hest i det Hele som et meget smukt Dyr, og hvis det, som der har været Tale om, skulde lykkes at faa den sendt til Paris, troer jeg, at den vil kunne hævde den jydske Hests Anseelse i Udlandet.

Af Hold 1, Hingste over 5 Aar, men endnu i en kraftig Alder, var indtegnet 42, hvoraf 33 mødte, og heraf overførtes 2 til lette Heste.

1. Præmie, 500 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 253, Hingsten Greensten den II, mørkebrun med lidt Hvidt i begge Koder, 10 Kv. 4 Tmr., 9 Aar gl. Hingsten har saaledes hævdet sin Stilling ved tidligere Møder. Det er en bred og sluttet Hingst af temmelig rent jydsk Præg; Kroppen er knap dyb nok, ligesom ogsaa Krydset savner ønskelig Brede; men Laarene ere gode og fyldige. Baghovene ere endvidere lidt smaa og snævre. Bevægelsen er jordvindende og regelmæssig.

2. Præmie, 350 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 252, Hingsten Nobel, brun med liden Stjern, 10 Kv. 4 Tmr., 7 Aar gl., jydsk Race, Hingsten er dyb og bred med smukt Hoved og velformet Kryds, Hasene ere lidt rette, Bagkoderne lange, og der findes en lille Knude paa højre Forpibes Seneskede. Bevægelsen noget kort og svingende.

3. Præmie, 200 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 247, Hingsten Harlevholm, brun, 10 Kv. 5 Tmr., 5 Aar gl., jydsk Race. Kroppen er bred og velformet, dog lidt indkneben i Baglivet, Koderne noget svage, Bevægelsen stampende for og lidt snever bag.

4. Præmie, 150 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 258, Hingsten Voldbro, rød, 10 Kv. 5 Tmr., 6 Aar gl. Den har en velformet Krop, god Rejsning og et braknæset livligt Hoved; men Forknæene ere indknebne med Antydning til Sabelben, og Bagkoderne ere ikke stærke. Bevægelsen lige, men lidt kort.

5. Præmie, 100 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 284, Hingsten Todbjerg, mørkerød, 10 Kv. $4^1/_2$ Tmr., 7 Aar gl. Søn af den præmiebelønnede Grantorp og en jydsk Præmiehoppe. Det er en dyb, bred og velsluttet Hingst med velrejst Hals og smukt Hoved; men Bagbenene ere lidt retstaaende og behæftede med Piphas, Koderne ere fremdeles for eftergivende og Bevægelsen slap.

5. Præmie (extra), 100 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 286, Hingsten Thor, mørkebrun med hvide Bagkoder, 10 Kv. 5 Tmr., 10 Aar gl. Den er dyb, bred og velsluttet, med god men svær Rejsning; Bovene ere runde, Forbenene lidt fine, Bagbenene bagudstaaende, Bevægelsen er kraftig og vid især fortil.

5. Præmie (extra), 100 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 255, Hingsten Fjellerup, blankbrun, 11 Kv. $1^1/_2$ Tmr., 6 Aar gl., noget blandet Stamme. Den er dyb og bred, men Skuldren er kort, Halsen tyk og Hovedet lidt flout. Hovene ere store, Koderne eftergivende, men Bevægelsen kraftig og let.

6. Præmie, 50 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 287, Hingsten Bjerre-Herred, blankbrun, 10 Kv. 5 Tmr., 5 Aar gl., jydsk Race. Den har en ret velformet

sluttet Krop, men Hovedet er lidt flout, og alle 4 Koder stejle. Underlaarene ere smalle, men Løbet ret godt.

6. Præmie (extra), 50 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 272, Hingsten Victor, brun, 11 Kv., 8 Aar gl., noget blandet Stamme. Den har en bred, sluttet Krop, men flout Hoved; den er fremdeles indkneben under Forknæene og har svage Bagkoder. Bevægelsen er tung og slap, samt vid især bagtil.

6. Præmie (extra), 50 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 265, Hingsten Visborg, 10 Kv. 5 Tmr., blankbrun, 10 Aar gl., blandet Stamme. Hingsten er af fremmed elegant Præg, Lænden savner Fylde og Brede, ligesom ogsaa Krydset næppe er bredt nok. Bevægelsen er let, men ikke kraftig bagtil, samt indadkastende fortil.

Hingsten Nr. 248, tilhørende O. Jensen, Stougaard ved Laven Station, vilde have erholdt 3die Præmie, hvis den ikke havde vist sig halt. Haltheden hidrører aabenbart fra Slag paa Baglaaret, og det er berettiget ikke at give Præmie til Dyr, der frembyde en saadan væsentlig Fejl, da man tidligere har seet, at man kan skjule en tilstedeværende Svaghed ved at frembringe en anden. Vi vide, at et Slag kan være tilstrækkeligt til at frembringe Halthed, men vi vide ikke, om Dyret ikke forud har været halt. Dommerkomiteen har ikke villet undlade at nævne dette, thi hvis Slaget fortager sig, er Dyret anbefalet som en god og brugbar Hingst, der ved senere Dyrskuer kan komme i Betragtning.

Af Hold 2, tre- og fireaarige Hingste, var der kun mødt 9 af 18 anmeldte.

1. Præmie, 150 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 299, Aktiehingst Ellerup, 4 Aar gl., mørkebrun, 10 Kv. 4 Tmr. Den er Broder til den præmierede Hingst Nr. 286 (Thor).

2. Præmie, 100 Kr., tilkjendtes Kat. N. 297, Hingst Hans, mørkebrun 10 Kv. 5 Tmr.

Af Hold 3, Hopper, som have Føl og endnu egne sig til Tillægsdyr var anmeldt 9, hvoraf 7 mødte, og af disse 7 overførtes en (Nr. 309) til de lette Heste.

1. Præmie, 200 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 315, rød, 10 Kv. 4 Tmr., 10 Aar gl., en bred, stærk jydsk Hoppe med regelmæssig Bevægelse.

2. Præmie, 150 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 310, lysebrun med hvide Bagsokker, 10 Kv. 3 Tomr., 9 Aar gl. Hoppen er bred og dyb med kraftig Bevægelse.

3. Præmie, 100 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 308, brun, 10 Kv. 5 Tmr., 9 Aar gl., velbygget, kraftig Hoppe, men den viste sig halt paa venstre Forben.

4. Præmie, 50 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 311, Hoppe af blandet Præg, rød med Blis, 10 Kv. 4 Tmr., 5 Aar gl. Bevægelsen er særdeles let og kraftig.

Hvad Heste af Landrace til Ride- eller lettere Trækbrug angaaer, da er det en meget vanskelig Kategori at overholde. Der er i sin Tid lagt Vægt paa, at det var Heste af Landrace, thi man vilde derigjennem sikre de Egne af Landet, der frembøde lettere Heste, som kunde være tjenlige til Rytteriet, en Chance for at komme i Betragtning. Det har imidlertid i Tidens Løb vist sig at være umuligt at holde de forædlede Heste ude af denne Afdeling, og det er ogsaa Tilfældet her. Der er flere Dyr, som med Rette kunde være overførte til Klassen for forædlede Heste. Det vil, haaber jeg, ikke vare længe, inden man kan stryge den Afdeling, saa at vi ved vore Dyrskuer kun have Præmier til rene Racer; hvis man saa vilde danne en Klasse for Brugsdyr i Lighed med den, der findes ved Kvæget, nemlig Fedekvæg, vilde det vistnok bidrage til, at man lærte at skjelne mellem Brugsdyr og Tillægsdyr.

Af Hold 1, Hingste over 5 Aar, dog endnu i kraftig Alder, var der

anmeldt 15; en mødte ikke og to af de svære Heste (Nr. 266 og 267) overførtes til denne Afdeling. 14 stededes til Kraftprøven.

1. Præmie, 350 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 321, Hingsten Aalsbo, Landrace, mørkebrun, 10 Kv. 5 Tmr., 5 Aar gl. Velsluttet Krop, med en godt rejst men dog noget svær Hals. Velstillede, temmelig flade Ben og kraftig regelmæssig Bevægelse.

2. Præmie, 250 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 329 b, Hingst Mazeppa, blandet Race, skimlet, 10 Kv. 4 Tmr., 11 Aar gl. Af forædlet Præg, velformet sluttet Krop med god Rejsning, men Skuldren er kort, Panden hvælvet, og de iøvrigt flade og velstillede Ben næppe rene, især hvad højre Haseled angaaer. Bevægelsen let, dog just ikke kraftig.

3. Præmie, 100 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 317, Hingsten Claus, rød, 10 Kv. 3 Tmr., 8 Aar gl., jydsk Stamme. Det er en let Hest af sluttet Form, med godt Skulderleje, en velrejst noget svær Hals og fint Hoved. Hasene noget retstaaende og tykke, og Bagkoderne lidende af Galle. Bevægelsen let og regelmæssig.

1. Extrapræmie, 90 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 329 a, Hingsten Thor, dansk Race, mørkebrun, 10. Kv. 4 Tmr., 5 Aar gl. Af let Landpræg, men mangler Brede og Dybde. Bevægelsen ikke jordvindende.

2. Extrapræmie, 80 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 319, Hingsten Surtur, Frederiksborgrace, 10 Kv. 4 Tmr., rød, 5 Aar gl. Af Frederiksborgform, men noget langstrakt og højlemmet. Haseleddene noget svagt byggede og ikke bøjede nok. Bevægelsen let og lidt snever fortil.

3. Extrapræmie, 70 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 323, Hingsten Valdemar, Landrace, blankbrun, 10 Kv. 4 Tmr., 7 Aar gl. Den er af let Landpræg, med sluttet Krop, godt Skulderleje og smuk Rejsning, ligesom ogsaa Hovedet er smukt; men Lænden er flad. Benene ere flade, og Haseleddene velbøjede. Bevægelsen er kraftig men noget svingende for.

4. Extrapræmie, 60 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 267, Hingsten Sverborg, blandet jydsk og Frederiksborg Race, brun, 10 Kv. 3 Tmr., 8 Aar gl. Af let Landform, med runde Bove og noget smal Lænd. Benene tørre og flade og Bevægelsen regelmæssig.

Endvidere kjendtes følgende Hingste stutteridygtige, nemlig: Kat. Nr. 316, Delius den 3die, Kat. Nr. 318, Frode, Kat. Nr. 322, Kavalier, Kat. Nr. 325, Emir, Kat. Nr. 326, Guldborg, Kat. Nr. 327, Bæveren Nr. 3 og Kat. Nr. 328, Thor.

Til Hold 2, tre- og fireaarige Hingste, hvor der af 17 anmeldte mødte 12, uddeltes kun én Præmie, nemlig:

1. Præmie, 150 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 340, Hingsten Sallerup V, Frederiksborg Race, blankbrun, 10 Kv. 3 Tmr., 3 Aar gl. Bred og dyb velsluttet Hingst med godt Bovleje og velrejst dog lidt svær Hals. Flade, velstillede Ben, Haseleddene dog mindre velbøjede. Bevægelsen kraftig, lidt indadkastende for.

Af Hold 3, Hopper, som medbringe Føl eller have havt Føl var anmeldt 13 og 1 (309) overførtes fra Gruppe 1; 5 mødte ikke.

1. Præmie, 160 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 348, blankbrun med Stjern og hvide Ben, 10 Kv. $2^1/_2$ Tmr., 5 Aar gl. Bred og dyb Hoppe med let Bevægelse.

2. Præmie, 140 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 347, kobberbrun, 10 Kv. 3 Tmr., 6 Aar gl. Søster til foregaaende.

3. Præmie, 100 Kr., tilkjendtes Kat. Nr. 309, blankbrun, 10 Kv. 4 Tmr., 11 Aar gl., af sluttet Bygning og regelmæssig Bevægelse.

Endelig kommer jeg til tredje og sidste Afdeling, Fuldblodet — en

Afdeling, der egentlig har glimret ved sin Fraværelse. I den Henseende kan jeg ikke sige Andet, end at saavel jeg for mit Vedkommende som vist nok ogsaa Forsamlingen har Grund til at beklage dette i høj Grad. Netop fordi vi have gjort os saa megen Umage for at hævde Landracen i hele dens Renhed og tilvejebringe stærkere, bredere og dybere Dyr, vil derved en berettiget Statsinteresse, Remonten, have lidt væsentlig Afbræk; thi det er ikke nu som for 30 Aar siden, da f. Ex. Lansenerregimentet hentede sine Heste lige udaf Bøndergaardene. Vi kunne ikke tilvejebringe Heste til Rytteriet uden gjennem Krydsning, og dér staaer da Fuldblodet som den egentlig praktisk tilgængelige Form. Vi kunne vel bruge Arabere, men de ere saa smaa og meget ofte ufrugtbare. Altsaa fra den Side har Fuldblodet sin meget berettigede Plads her til Lands. Paa den anden Side vide de Herrer, at Opdrætterne i Jylland have overordentlig meget imod Fuldblodet, det er en retfærdig Straf, men den gaaer ud over de Uskyldige. Man har forceret Fuldblodet saa meget, og Tabet derved er bleven saa stort, at det ikke er muligt at faa Opdrætterne til at begynde derpaa igjen. Om man ogsaa siger, at der er al Udsigt til, at en Halvblodshest vil give en ypperlig Remonte- eller Kjørehest, nytter det ikke. Men hvad var da naturligere, end at de, der interessere sig for Fuldblodet, gjorde deres til at overvinde denne Modstand? hvad var ønskeligere, end at de, der have Blodshingste, som de stille til Bedækning i Landet, mødte her for derigjennem at paavirke Opinionen og opfordre Landmanden til at tænke sig en Sammenblanding af de to Former og det Resultat, der kunde komme ud deraf. Endnu heldigere vilde det dog være, hvis vi her havde kunnet se Exempler paa saadanne Resultater; men Produktionen i den nævnte Henseende er desværre saa tilbagetrukken, at man slet ikke kan tale om den. Det er muligt, at der er Resultater, men jeg har ikke seet Noget til dem. Ville Ejerne nemlig ikke selv fremkalde Kritik, er det min Pligt at holde mig tilbage. Jeg troer nu ikke, det er i Ejernes Interesse; thi selv om Kritiken skulde gaa dem imod, er der dog ingen Kritik saa slem, som den, at jeg, naar Nogen vil spørge, hvad jeg mener om den og den Hest, maa svare: Jeg kjender den ikke. Jeg beklager altsaa, at Ejerne ikke have den Tillid til deres Dyr, at de have søgt en saadan Kritik, ligesom jeg ogsaa er overbevist om, at skal Fuldblodet trænge ind i det daglige Landbrug og overvinde Modstanden i Befolkningen, vil det kun kunne ske derigjennem, at Fagmænd med god Samvittighed kunne anbefale baade Avlen i Almindelighed og særlig de udvalgte Dyr, der maatte blive fremstillede. Komiteen, der har havt det ikke misundelsesværdige Hverv at bedømme denne Afdeling, har tilkjendt Kat. Nr. 363, Hingsten Max, en Opmuntringspræmie paa 100 Kr. Det er en velbygget Hingst med en kort, dyb og sluttet Kropbygning. Halsen er velrejst og ret godt formet med et mindre ædelt Hoved. Skulderen kunde ønskes lidt mere skraatliggende og Manken noget skarpere. Underarmen lang og muskuløs; Koderne lidt stejle. Bevægelsen let, dog noget snæver fortil. Om Kat. Nr. 364 er sagt, at den hverken ved sin Bygning, sit Løb eller sin Herkomst egner sig til Tillægsdyr. Det var ønskeligt, om man ret hyppig fik saadanne aabne, uforbeholdne Udtalelser om Dyr, der kun kunne gjøre Skade.

Af Hold 3, Hopper som medbringe Føl eller have haft Føl, tilkjendtes

1 Præmie, 200 Kr., Kat. Nr. 367. Det er en ædel velbygget Hoppe med muskelstærke Ben. Løbet er let og jordvindende, dog noget snevert bag.

Hermed har jeg opfyldt mit Hverv, og jeg slutter med en Tak til de Herrer for den Taalmodighed, hvormed de have hørt paa mig.

Oversigt over den med Landmandsforsamlingen forbundne Udstilling af Kjødkvæg og fedt Slagtekvæg.

Af Dyrlæge P. Jessen.

Dette Foredrag holdtes i Landmandsforsamlingens Møde i Raadhussalen den 3die Juli Kl. 9½ Formiddag. Forsædet førtes af Præsidenten, som strax gav Ordet til

Dyrlæge Jessen. Mine Herrer! Naar vi hvert 3die Aar afholde et almindeligt Dyrskue for hele Landet, saa er Hensigten hermed ikke alene, at disse Skuer skulle belære os om, hvorledes et godt Dyr af et bestemt Slags bør være, men de skulle tillige tjene til at give os Oplysning dels om, hvorledes vi have benyttet den mellemliggende Tid, og dels om mulig tillige give et Fingerpeg om, hvilken Retning i Avlen vi bør følge for Fremtiden. Og naar jeg har efterkommet den til mig stillede Opfordring om at give en Udsigt over Udstillingen af Kjødkvæget ved dette Skue, tør jeg ogsaa kun opfatte min Opgave i Overensstemmelse hermed, skjøndt jeg er mig vel bevidst, hvor vanskelig den Sag i flere Henseender er, som jeg saaledes har indladt mig paa.

Kaste vi et Blik paa de Forhold, som væsentlig have bidraget til at give den jydske Race de Egenskaber, som ere ejendommelige for den, saa møde vi først de for mange Egne særegne Jordbundsforhold, det navnlig i tidligere Tid mindre udviklede Agerbrug samt Befolkningens Sands for Opdræt og Kreaturavl. Jeg skal imidlertid ikke opholde mig herved, men fremhæve et Par andre Forhold af ikke ringe Betydning. Det er nemlig for det første, at Avlen og Opdrættet næsten udelukkende har været overladt til den mindre og mindste Kvægholder. Medens det i andre Lande er de større Opdrættere, som gaa i Spidsen for Avlen, medens de mindre tildels kun benytte eller støtte sig til hines Arbejde, saa har som sagt det modsatte været Tilfældet hos os. Men da den mindre Mand kun kan raade over faa Midler til at fremme Racens Udvikling, er det en Selvfølge, at dette Forhold ikke har været til Fordel for Racen. Dette erkjendes let, naar vi betragte den Maade, hvorpaa Omsætningen af Kreaturer foregik. De større Gaarde kjøbte i Reglen deres Indskud paa de mindre, som holdt Kvæget 1 à 2 Aar i mager Tilstand. Deraf fulgte endvidere den Ulempe, at Studen ofte lige fra den unge Alder maatte skifte Ejer en 5 à 6 Gange indtil den tilsidst naaede at blive opstaldet paa Herregaarden eller en større Bondegaard. Herfra afgik den saa i en Alder af 5 à 7 Aar dels til Brænderistaldene og de enkelte Fedegaarde herhjemme, men dels og hovedsagelig til Marsken. Hele dette Hold var altsaa saa godt som udelukkende anlagt paa, at Studen skulde sælges i mager Tilstand. Men det er en Erfaring, man ogsaa har gjort andet Steds, at det magre Marked i Reglen ikke afgiver nogen Opmuntring for Kvægholderen til at give sine Dyr en saa rigelig Ernæring og en saa omhyggelig Pleje, som er nødvendig for at Racen kan gaa frem. Det magre Marked bliver let og har ogsaa hos os været en Hemsko for Fremskridt i Avlen. Men ved Siden heraf maatte Kvæget gjøre den lange Vej til Marsken til Fods. Dette krævede stærke Lemmer og en knokkelstærk Bygning, og man maatte altsaa endog lægge Vægt paa en Kropudvikling hos Dyrene, som er ganske modsat den, man ellers finder hos Kjødkvæg. Det er let at indse, at Racen som

Følge af disse i Korthed omtalte Livsbetingelser maatte tilegne sig en høj Grad af Haardførhed, en langsom Vækst og en grov og mangelfuld Bygning.

Men i Løbet af de sidste 10 à 12 Aar er der imidlertid indtraadt en væsentlig Forandring i de her berørte Forhold, idet vi nemlig ere komne ind paa et nyt System, der navnlig har faaet sit Udtryk deri, at vor Handel med Marsken for en stor Del er afløst af Handelen med England og Fedningen for det engelske Marked. Det vil sige, vi have faaet et Fedemarked som Maal for Opdrættet, medens vi tidligere havde det magre Marked. Og skjøndt denne Systemforandring endnu ikke er helt gjennemført, saa gaaer dog langt over Halvdelen af vor Udførsel af Hornkvæg direkte til England, medens Udførslen til Marsken har aftaget ikke lidet. En af de væsentligste Følger, som Handelen med England har medført, er, at «Selvtillæg» eller eget Tillæg og Opdræt af de Dyr, som fedes paa Gaarden, er bleven mere og mere almindelig. Herved er Antallet af de mere formaaende Opdrættere bleven betydelig forøget. Og med Selvtillægget er endvidere den Omhu tiltagen, som skjænkes Studen under Opvæxten, ligesom man ogsaa er bleven mere nøjeseende ved Udvalget af Tillægsdyrene. Samtidig hermed er Agerbruget gaaet fremad; Sommerernæringen er bleven bedre, ligesom ogsaa Roedyrkningen er bleven udvidet, om end langt fra i den Udstrækning, som man kunde ønske; men man begynder dog mange Steder at faa Øjnene op for, at der ikke haves noget Vinterfoder, som giver Dyrene en saadan Rummelighed og Fylde af Krop og en saa hurtig Vækst som netop Roer.

Men undersøge vi, hvilke Følger disse forbedrede Forhold og Livsbetingelser have havt paa Racen — og selvfølgelig tænkes her kun paa Kjødracen — saa møde vi et ret ejendommeligt Forhold, som end yderligere kan tjene til at kaste Lys over de Livsbetingelser, som Racen er underkastet, og som tillige er af ikke ringe Interesse ogsaa i anden Henseende. Det viser sig nemlig som umiskjendeligt, at Racen er gaaet betydelig frem i tidlig Modenhed. Medens Studen forhen først var udvoxen med det 5te eller 6te Aar og ofte ikke naaede Markedet før henimod det 7de, saa er den nu ligesaa vidt og færdig til Slagtning med 3 og 4 Aars Alderen, saa at den altsaa derefter har vundet 2 Aar i Modenhed, og vi overdrive ikke, naar vi sige, at den har vundet mindst 1 à $1^1/_2$ Aar. Det tør nok siges, at Racen i denne Henseende nu er saa vidt fremme, at en lidt forøget Omhu fra vore Opdrætteres Side inden kort Tid vil kunne bringe den til at maale sig, hvad dette Punkt angaaer, med de mere fremmelige af Udlandets Kjødracer. Og vi bør lægge en ikke ringe Vægt herpaa, da den tidlige Modenhed sikkert er den for Kjødproduktionen allervigtigste Egenskab hos Dyrene. Men medens Racen saaledes er gaaet betydelig frem i tidlig Modenhed og vel tillige i Finhed i Benbygning, saa kan man derimod ikke sige, at den i samme Grad er gaaet fremad med Hensyn til Formen. Den Formfuldendthed, som vi møde hos Korthornet og andre udprægede Federacer, og som hos disse findes forenet med en Modenhedsalder, der ikke er meget tidligere end den jydske Races, har vort Kjødkvæg endnu langtfra naaet. Naar jeg siger, at Racen ikke er gaaet fremad med Hensyn til Formen, saa gjælder dette Racen i sin Helhed. Min personlige Erfaring strækker sig ikke over saa langt et Tidsrum, at jeg tør benægte, at der muligvis hist og her kunde findes et enkelt Dyr, som i Formfuldendthed kunde overgaa noget tidligere kjendt Dyr; dog selv dette betvivler jeg, og selv om det var Tilfældet, kunde det ikke forandre noget i Bedømmelsen af Racen i sin Helhed. Om denne tør man nok sige, at dens Form er saa godt som uforandret, og at den i det mindste ikke er undergaaet nogen anden Forandring og Forbedring end den, vi have iagttaget hos det rene Malkekvæg. Den jydske Race har

altsaa vundet betydelig i tidlig Modenhed, medens Formen er forbleven uforandret. Dette er et ejendommeligt Forhold, som er i Strid med den almindelig antagne Sætning, der vel særlig er bleven udledet af de Erfaringer, man har indhøstet ved Forædlingen af nogle af Udlandets Kjødracer t. Ex. Anguskvæget, nemlig, at den tidlige Modenhed først naaes paa et senere Trin af Udviklingen, og efter at Racen allerede har erhvervet den fuldkomne Form. Men naar ikke desto mindre det modsatte er Tilfældet med den jydske Race, saa peger dette jo hen paa, at denne Race er stillet under saa særlige Forhold, at man ikke altid og uden videre tør overføre Erfaringerne fra Udlandet paa vore Forhold, men at de maa tillempes, førend vi kunne bruge dem.

Men spørge vi nu, hvad Aarsagen er til, at det jydske Kvæg har udviklet sig paa den omtalte Maade, saa vil det allerede fremgaa af det foregaaende, at det er den bedre Pleje, som vi have ydet vore Dyr i Løbet af det sidste Tiaar, der har givet dem den hurtigere Vext og tidligere Modenhed. Og at det er Plejen og denne alene, som er Aarsagen hertil, det indsees let, naar man erindrer, at den tidlige Modenhed kun er et Udtryk for og en Følge af en større Trivelighed, men denne Trivelighed er igjen kun en Virkning af den forbedrede Pleje som Aarsag. Men Grunden til at Formen ikke har fulgt med, ligger simpelt hen deri, at det jydske Kjødkvæg tillige har maattet tjene som Malkekvæg. Det er det i vore Forhold begrundede Krav paa en forøget Mælkeproduktion og den deraf følgende Udvikling af Malkeevnen, som har holdt Formen tilbage, og dette til Trods for den bedre Pleje, der er anvendt paa Dyrene, og til Trods for den almindelige Bestræbelse for og Ønsket om at faa det jydske Kjødkvæg bibragt de samme Former, som vi beundre hos Korthornet. Det maa imidlertid strax tilføjes, at uagtet Formen saaledes er holdt tilbage i Udvikling, og uagtet Malkeevnen nu er mere udviklet, end den var for 20 Aar siden, saa er Racen dog nu ikke bleven mindre skikket til Studetillæg og for Kjødproduktionen, end den har været tidligere. Skulde man i Korthed angive Resultatet af den Udvikling, som den jydske Race er undergaaet i Løbet af de sidste 2 à 3 Generationer, saa maatte man sige, at Racen i sin Helhed er gaaet betydelig frem, hvad Produktionsevnen i Almindelighed angaaer, og at denne Fremgang nærmere maa betegnes derved, at den har erhvervet sig den for Kjødproduktionen vigtige Egenskab, den tidlige Modenhed, samtidig med, at dens Malkeevne er stegen betydelig.

At dette forholder sig saaledes, derpaa giver nærværende Skue os temmelig slaaende Beviser. Jeg skal først henlede Opmærksomheden paa den eneste tilstedeværende Samling af jydsk Kjødkvæg, som tilhører Gaardejer L. A. Kaastrup, Hem pr. Skive. Det angives i Kataloget, at hans Stamme i over 30 Aar har taget Præmie ved Sallings Dyrskuer, og her er Samlingen bleven tilkjendt Kongepræmien. Det er ogsaa, som Dommerne have bemærket, gjennemgaaende fortrinlige Dyr; de ere velbyggede og vise en høj Grad af Trivelighed, saa der har været gode Grunde for at fremhæve dem. Men undersøger man, i hvilken Retning disse Dyr ere prægede, saa vil man finde, at de ere mere prægede som Malkedyr end som Kjødkvæg. Tage vi saaledes den sortbrogede Ko, Katalog-Nr. 206, 7 Aar gammel, da er dette en Ko, som sikkert vilde kunde fylde sin Plads paa de fleste Mejerigaarde. Skjøndt det næsten er et Aar siden den kælvede sidst, og Koen er i godt Huld, saa vidner dens hele Præg, dens Hud, dens Yverslag og Mælkeaarer godt nok om, at den er en fortrinlig Malker. Og noget lignende gjælder ogsaa for de andre Køer i Samlingen, og da de ere alle næsten golde, kunde vi med saa megen mere Grund fordre, at de skulde bære Kjødpræget stærkere frem. Sammenligner man dem med de to jydske Køer Nr. 203 og 204, der ere udstillede af C. S. Buch-

wald, Neesgaard, Mors, eller med Korthornskoen Nr. 225, tilhørende Forpagter Lange, Margrethesminde, Svendborg, saa kommer man let til den Slutning, at naar de sidstnævnte Køer ere Kjøddyr, saa ere Køerne i Samlingen det ikke. Og jeg antager heller ikke, at Ejeren af Samlingen vil have noget imod eller opfatte det som en Forringelse af hans Dyr, at de nærmest maa siges at være Malkedyr. Foruden de nævnte Køer Nr. 203 og 204, samt Tyren og en Ko fra Knuthenborg tilligemed Samlingen af Ungkvæget herfra, og hvis man vil strække sig langt, den ene af Tyrene i Kaastrups Samling, findes der intet nogenlunde udpræget Kjøddyr blandt Tillægsdyrene af jydsk Race paa dette Skue. De egentlige Kjøddyr ere en Undtagelse, de af Malkningen prægede Dyr Reglen, og ved Siden af disse to Typer gives der flere Dyr, som ikke ere prægede i nogen af disse Retninger. Men skjøndt Skuet ikke er meget fyldigt, saa svarer det dog ret godt til den virkelige Tilstand i Jylland. Thi det er kun faa af de Besætninger i Jylland, der benyttes til Studetillæg, der staa over Kaastrups Samling, hvad Formen angaaer, de allerfleste staa betydelig under den.

Men der findes nu alligevel to Typer af Kvæg i Jylland, og det Spørgsmaal paatrænger sig derfor, hvilken af disse to Typer, man helst skal holde sig til, enten det ensidig udviklede Kjødkvæg, eller man skal holde en Besætning med en godt udviklet Malkeevne, og som dog ved Siden af er saa velformet og trivelig, at den egner sig til Studetillæg. Og Spørgsmaalet er af stor Betygning saavel for Landet som for Enkeltmand. Thi hvad Kvægavlen angaaer, da gjælder det for Landet i sin Helhed saa vel som for den Enkelte, for det første, at der er et fast og bestemt Maal at arbejde for, og for det andet, at Midlerne vælges konsekvent med dette Maal for Øje. Naar vi se, at den jydske Race har svært ved at bestaa i Kampen mod Korthornet, saa skyldes dette fornemmelig den Usikkerhed og Famlen, i det Hele selve den Kamp mellem modstridende Principer, som hidtil har været karakteristisk for Kvægavlen i Jylland. De spredte Anskuelser maa samles i en bestemt Retning, og Spørgsmaalet bliver da som sagt, hvilken af de to omtalte Typer skulle vi vælge?

Det er nu en Kjendsgjerning, som ethvert Blad af Husdyravlens Historie noksom bekræfter, at det mest fuldkomne i en bestemt Retning kun naaes gjennem den ensidige Udvikling og det ensidige Brug. Det er herved, at Fuldblodet, Korthornet, Angus- og Anglerkvæget o. s. v. ere blevne det, de ere. Men idet vi erkjende dette som en af Hovedsætningerne i Læren om Racerne, saa maa det heller ikke oversees, at Sagen har en anden Side at betragtes fra, nemlig naar Talen bliver om, hvilken Rolle det ensidig udviklede Kjødkvæg spiller i ren økonomisk Henseende, og særlig hvilken Betydning det har for den almindelige Kvægholder. Og da det er denne, som sidder inde med Massen af Landets Kvægbestand, saa troer jeg, at det kan være baade berettiget og betimeligt, om man for en Gangs Skyld forlader den store Hovedvej i Husdyrlæren og slaaer ind paa en Bivej, for udelukkende at betragte Sagen fra den almindelige Kvægholders Standpunkt.

Vi maa da først spørge, om det i det Hele taget er muligt for den almindelige Kvægbruger at holde ensidig udviklet Kjødkvæg. Svaret herpaa maa formentlig være et Nej, og det skal tilføjes, at det vilde være heldigt, om vi engang for alle kunde undgaa den Uklarhed, man møder angaaende dette Punkt, og fjærne den Famlen og de usikre Bestræbelser efter at danne ensidigt Kjødkvæg, et Sisyfusarbejde, hvorpaa den almindelige Kvægbruger har ødslet alt for meget. Ved det ensige Hold maa man nemlig saa godt som helt opgive Malkningen og tillige Studetillægget, idet den væsentligste Indtægt

af den Slags Besætninger bestaar deri, at Opdrættet sælges til høje Priser som Tillægsdyr. Kun hvor man er i Stand til at frembringe og holde saadanne kostbare Dyr, kan den ensidige Retning betale sig, men der er ikke en af Hundrede, som kan befatte sig hermed. Der vil tilmed ikke engang kunne blive Brug for alle de ædle Dyr, hvis Flertallet kastede sig over denne Avl. Men medens den almindelige Kvægholder saaledes af gode Grunde er nødt til at opgive det ensidige Hold, saa bliver han ikke desto mindre stadig fristet til at stræbe derhen imod, idet det er en almindelig Antagelse, at det af Hensyn til Studetillægget er nødvendigt at holde temmelig ensidig udviklede Kjøddyr. Men for hvert Skridt, han gjør i denne Retning, formindskes Besætningens Mælkeydelse. Han maa altsaa ofre Mælken for det mer eller mindre ensidige Formaal. Her bliver det da Spørgsmaalet, om dette er den rette Vej til at forøge Udbyttet af Besætningen i det Hele. Men ogsaa dette maa besvares benægtende, og vi kunne let forklare os dette ved at betragte Forholdene paa en almindelig Bondegaard, hvoraf vi ville se, hvilken Rolle Mælkeudbyttet spiller paa en saadan Gaard. Tage vi t. Ex. en Bondegaard paa 8 à 10 Tdr. Hartkorn, saa holdes der paa en saadan Gaard 8 à 10 Køer og ved Siden deraf Opdrættet i de forskjellige Aldere, saa at hele Besætningen bestaaer af 30—40 Stkr. Kvæg, alt efter Gaardens Beskaffenhed. Det vil da sees, at Køerne alene udgjøre omtrent en Fjerdedel af hele Antallet. Men tager man Hensyn til, at den største Del af Besætningen er Ungkvæg, saa fortære de 8 Køer Halvdelen og derover af alt det Foder, som forbruges paa Gaarden. Men nu er det en Selvfølge, at ingen almindelig Kvægbruger kan have 8 Køer staaende Aaret rundt og paa dem anvende Halvdelen af Gaardens Avling uden at faa dette betalt, og da den Kalv, der falder efter hver Ko, ikke kommer stort i Betragtning i denne Henseende, saa maa Køerne kunne betale deres Underhold med Mælken. Skal en Besætning af den omtalte Slags derfor bringes til at give et tidssvarende Udbytte, saa kan dette kun ske ved, at man for Køernes Vedkommende stiller sig den samme Opgave, som man i de senere Aar har søgt at gjennemføre i de egentlige Mejeribesætninger, hvor man ikke kan nøjes med et lille Mælkeudbytte og en ringe Omsætning i det Hele taget, men hvor hver Ko skal kunne omsætte et rigeligt Foder og betale dette med sin Mælk. Jeg veed meget vel, at mange jydske Kvægholdere i det mindste tidligere ikke regnede stort paa Mælken, men kun holdt Køerne for Husholdningens Skyld og vare vel tilfredse, naar der kun var nogenlunde rigelig Mælk til Huset og Kalvene. Men mange ere dog nu komne bort fra denne Opfattelse. Man opdagede efterhaanden, at denne Mælk var temmelig dyr, og at man ved et bedre Hold og Udvalg baade kunde faa billigere Mælk og endda ikke saa lille en Indtægt ved Smørsalg oven i Kjøbet.

Naar man opstiller den Fordring, at Køerne i de Besætninger, som benyttes til Studetillæg skulle give et rigeligt Mælkeudbytte, saa møder man den Indvending, at den Indflydelse, som Malkningen har paa Koen, efterhaanden vil gjøre Kvæget uskikket til Studetillæg. Jeg troer dog ikke, at dette behøver at være saa; jeg troer at en høj Malkeevne og et velbygget Legeme meget godt kunne forenes. Man maa nemlig ikke undervurdere de to Midler, nemlig Udvalget og Plejen i den unge Alder, som Kvægbrugeren raader over, og som ere mægtige nok til at hindre en Tilbagegang i Formen samtidig med, at Dyrene bibringes den for Kjødproduktionen allervigtigste Egenskab, den tidlige Modenhed. Men have vi en velbygget Ko, kunne vi ogsaa tillægge velbyggede Stude, og idet den hurtige Vext og tidlige Modenhed kan opnaaes samtidig med at Besætningens Malkeevne udvikles, saa kunne vi ad denne Vej meget godt fyldestgjøre de Fordringer, som en mere udviklet Kjødproduktion kræver.

Ogsaa dette Skue kan give en Antydning i saa Henseende, og jeg skal saaledes fremhæve Studen Nr. 471, tilhørende Proprietær Møller, Ejstrup, Mors. Denne Stud er tillagt i en Besætning, som nærmest maa kaldes en Malkekvægsbesætning, og dog har den opnaaet en Størrelse i fire Aars Alderen, som vi vistnok maa kalde meget respektabel, og har dens Form vel enkelte Mangler, saa vil Studen altid være et godt Markedsdyr.

Men der er endnu andre Grunde, som tale for, at man bør udvikle Malkeevnen ogsaa i de Besætninger, som benyttes til Studetillæg. Det er jo saaledes en almindelig Erfaring, at der ikke gives nogen Benyttelse af Kvæget, hvorved vi lettere og hurtigere kunne bibringe det den Renhed i Præget og den Finhed i Benbygningen, som netop ved Malkningen. Og naar man forsømmer denne, mister man ogsaa et af de kraftigste Midler til at beherske og lede Legemets Udvikling, thi vel har Opdrætteren et kraftigt Forædlingsmiddel i Opfødningen ved sød Mælk, men denne Opdrætningsmaade er i sin fulde Udstrækning for kostbar for den almindelige Kvægbruger, han er væsenligst henvist til at bruge Malkningen. — Og naar vi udvikle Malkeevnen og Triveligheden i vore Besætninger, samtidig med at den gode Form bevares, saa troer jeg, at man tillige heri vil kunne finde det bedste Værn imod den Indblanding af Korthornet, som nu truer med at fordærve Kvæget i flere Egne af Jylland. Det er jo nemlig saa, at Korthornet netop er trængt stærkest frem i de Egne, hvor Malkeevnen hos Kvæget er mindst udviklet, og Grunden hertil er ikke alene den, at Korthornet er et bedre Kjøddyr, men det hænger ogsaa sammen dermed, at Korthornet overgaaer de jydske Kjødkøer i Mælkeydelse. Og det i vore Forhold begrundede og stadig voxende Krav paa, at Koen skal malke rigeligt, har derfor naturlig maattet henlede mange Kvægholderes Opmærksomhed paa Korthornets Evner ogsaa i denne Henseende. Faa vi derfor Malkeevnen udviklet hos det jydske Kvæg, saa vil denne Grund til Korthornets Indvandring ogsaa være fjærnet, og da den stedlige Race altid vil have en mere sikker Nedarvingsevne end Korthornsblandingerne, vil der ad denne Vej kunne blive Haab om at frelse Racen, idet man vel vil betænke sig paa at erstatte de jydske Køer, som tilfredsstille i begge de nævnte Henseender med Halvblodsdyr. Og man kan endog gaa et Skridt videre og sige, at den Udvikling, som her er antydet, aabner en Vej til, at vi uden Fare for vor egen Race kunne drage al den Fordel af Korthornet, som dette kan yde os ved Tillæget af Dyr til Fedning og Slagtning. — Af hvad der her er fremført vil det forhaabentlig være indlysende, paa den ene Side, at den ensidige Udvikling af den jydske Race som Kjødkvæg ikke er den almindelige Kvægbrugers Sag, og at en Fortsættelse fra hans Side af de hidtidige Bestræbelser herfor endog kan blive farlig for den jydske Kjødraces Bestaaen, — og paa den anden Side, at en Udvikling af Malkeevnen og Triveligheden, samtidig med at den gode Form bevares, vil være den rette Vej til varig at forøge Udbyttet af de Besætninger, som benyttes til Studetillæg.

Men spørge vi endelig, om der da ikke er Brug for det ensidig udviklede jydske Kjødkvæg, saa maa dertil svares, at der sikkert kan blive god Brug herfor, og det maa tilføjes, at det næppe vil være muligt i Længden at bevare vor Kjødrace, hvis der ikke bliver dannet saadanne ensidig udviklede Stammer. Men det er en Misforstaaelse, naar man troer, at Betingelserne herfor ligge i den almindelige Mands Haand, derved bliver Sagen kun skudt ud i det uvisse, udenfor Mulighedens Grænser, medens Opmærksomheden bortledes fra, hvem det nærmest tilkommer at have med den at gjøre. Det er jo saaledes, at de ensidig udviklede Racer — jeg undtager her Malkeracerne — ikke saa meget faa Betydning ved Kvantiteten, ved deres Tal af enkelte Dyr, men derimod ved Kvaliteten af de forædlede Dyr eller ved, at de enkelte Dyr besidde de tilsig-

tede Egenskaber Overmaal. Se vi saaledes hen til England, saa udgjør Fuldblodet kun en forsvindende Del af Landets Hestebestand, og dog har Racen en gjennemgribende Betydning for Avlen, idet man ved de enkelte udmærkede Dyr producerer eller fabrikerer alle de Brugsdyr, som man behøver. Og saaledes maa man heller ikke tro, at den almindelige Farmer i England holder Korthorn af de første Klasser. Man skal rejse mange Mile for at se disse Hjorde af første og anden Rang, som ere blevne verdensberømte eller glimre paa Dyrskuerne. Men ikke desto mindre er det disse faa Stammer, som ere de egentlige Bærere af den engelske Kjødproduktion, idet de afgive de Tyre, hvormed Farmeren producerer sine Brugsdyr. Det er nu ogsaa kun paa lignende Vis, at der kan blive Anvendelse for det ensidig udviklede jydske Kjødkvæg, men der kan heller ingen Tvivl være om, at det ogsaa paa denne Maade kunde gjøre overordentlig Nytte. Men man vil maaske svare hertil, at skulle vi ikke have andet Maal for en saadan Forædling end den, at danne jydsk Korthorn, saa kunne vi jo bedre strax kjøbe det i England. Hertil maa dog svares, at det jydske Korthorn vil i visse Retninger frembyde ikke uvæsentlige Fortrin fremfor det engelske. Man har nemlig andet Steds gjort den Erfaring, at de Federacer, som ere udviklede paa hjemlig Grund, kunne opnaa Korthornets Former og Udvikling samtidig med, at de bibeholde en større Haardførhed, som Følge af, at de bedre passe til Klima og Jordbund. Det jydske Korthorn vilde som Følge deraf kunne faa en langt mere udstrakt Anvendelse end det engelske, og paa den anden Side maa det heller ikke oversees, at det meget lettere vilde smelte sammen med Landracen uden at fremkalde de Forstyrrelser i dennes Udvikling, som det engelske Korthorn nu overalt medfører.

Der kan heller ikke være Tvivl om, at Dannelsen af ensidigt jydsk Kjødkvæg vilde kunne gjennemføres i forholdsvis kort Tid, naar nogen vilde paatage sig at samle og udvikle de fortrinlige Anlæg, som findes spredte hist og her, men som hidindtil have været uden synderlig Betydning for Racen. Og det vilde sikkert tillige kunne blive et rentabelt Foretagende for den, der var i Besiddelse af de Midler, intellektuelle og materielle, som vilde kræves hertil, og som kunde vente nogen Tid paa de fulde Renter af den anvendte Kapital. Hvad der saaledes kan udrettes i Løbet af 2 a 3 Generationer, derpaa har man et smukt Exempel i den fremstillede Samling af Ungkvæg fru Knuthenborg, der ved Siden af, at Dyrene have en saa kraftig Legemsudvikling, at de i den Henseende ret godt kunne maale sig med Korthornet, tillige have opnaaet en Finhed og Tørhed i Hoved og Lemmer, et saa fint og ædelt Præg i det Hele, at det vidner om, at Forædlingen allerede er vidt fremskreden. Og at der paa den anden Side er Trang til forædlede Tillægsdyr, derom vidner jo dels den temmelig udstrakte Benyttelse af Korthornet, dels den Efterspørgsel efter gode Tyre, som høres næsten overalt, hvor man kommer.

Jeg har allerede lejlighedsvis omtalt en Del af de forskjellige Dyr paa Skuet og særlig karakteriseret det jydske Kjødkvæg. Af ældre Tyre fik Tyren fra Knuthenborg Kat. Nr. 194 1ste Præmie, den har en svær, dyb og velformet Krop, der dog er lidt for vommet; Overgangen fra Skulder til Bryst er noget for brat, men det er i det Hele et fortrinligt Dyr. 2den Præmie tilkjendtes Kat. Nr. 198 tilhørende L. A. Kaastrup i Hem pr. Skive, og 3die Præmie Kat. Nr. 110 tilh. Brænderiejer P. Westergaard, Fjerritslev; Tyren er overført fra Klasse 2, jydsk Malkekvæg. — Af yngre Tyre præmieredes ingen. Blandt Køerne fik Kat. Nr. 204 tilh. C. S. Buchwald, Neesgaard, 1ste Præmie; 2den Præmie tilkjendtes Kat. Nr. 205, tilh. L. A. Kaastrup, Hem, og 3die Præmie Kat. Nr. 202, tilh. Lehnsgreve Knuth, Knuthenborg. Den eneste Samling i denne Afdeling tilh. L. A. Kaastrup, Hem, tildeltes Kongepræmien. Af enkelte

Kvier vare ingen indmeldte, men den særdeles smukke Samling af Ungkvæg fra Knuthenborg tildeltes Kronprinspræmie.

Af Kjødkvæg af andre Racer er der ikke udstillet ret meget, og der findes derimellem noget, som maa kaldes meget godt, men ogsaa det som er meget daarligt. Tyrene ere de bedste, og til dem er der uddelt i alt 4 Præmier. 1ste Præmie til Kat. Nr. 218 tilh. Forpagter Jensen, Rodstenseje. Det er et triveligt og velbygget Dyr, og de af Dommerne, som saa Tyren i Viborg, erklære, at den har udviklet sig særdeles godt siden den Tid. 2den Præmie er tilkjendt Kat. Nr. 215 tilh. A. Thorn, Sønder-Tranders. Om denne maa bemærkes, at den ved første Betragtning ikke gjør det bedste Indtryk, fordi den er mager; men Dommerkomiteen har ment at burde fremdrage den af Hensyn til, at den i Forhold til sin Alder, $2^1/_2$ Aar, er særdeles velvoxen og tillige er et velformet og lovende Dyr. 3die Præmie tilkjendtes Nr. 217, tilh. J. C. & J. L. W. la Cour, Skjærsø. Det er et meget godt Dyr, med et rent og ædelt Korthornspræg. Tyren vilde have faaet en bedre Præmie, hvis den havde været yngre og ikke havde været saa medtaget af Rejsen, hvorved den gav Udseende af, at den var svag af Bagbeen. 4de Præmie tilkjendtes Nr. 214, tilhørende Lehnsbaron Juel-Brockdorff, Hindemae. Det er et fortrinligt Dyr med en velformet og stærk udviklet Krop. Hovedet er imidlertid ikke smukt og Hornenes Stilling ikke korthornsagtig; det er dog dens temmelig høje Alder, 8 Aar, som har sat den længere ned i Præmierækken. Tyren Nr. 216, tilhørende Prop. Buchwald, Nandrup, kjendtes præmieværdig. Det er en meget god Tyr, men den blev anseet for at være noget let bagtil, særlig i Lysken. Til unge Tyre kunde kun uddeles én Præmie, nemlig 1ste Præmie til Tyr Nr. 221. Alle de nævnte Tyre vare af Korthornsrace. Til Køer uddeltes to Præmier. 1ste Præmie til en Ko tilh. Forp. Lange, Margrethesminde, og 2den Præmie til en Ko tilh. Prop. Petersen, Dalbygaard. Af disse to er den første regelmæssig bygget, men ikke stor. Men navnlig udmærker den sig ved en fortrinlig Hud, der netop er saaledes, som Huden hos et Kjøddyr bør være, idet den er blød og løs og gaaer gradvis eller umærkelig over i de underliggende Vævdele. Der er en bestemt Forskjel i Karakteren af denne Hud, og den man ønsker hos Malkekvæget.

Hvad Slagtekvæget angaaer skal jeg kun dvæle særlig ved et Par Stykker. Blandt enkelte Stude af jydsk Race tilkjendtes 1ste Præmie Nr. 468, tilhørende Proprietær Kjeldsen, Mølgaard. Studen er kun 3 Aar gammel, men den er dog allerede fuldmoden for Markedet; den er ikke at kalde stor, men den er velbygget, har en fortrinlig Kjødsætning af god Kvalitet; Studen kan i det Hele tjene som Mønster for, hvorledes jydsk Kjødkvæg skal være. — 2den Præmie tilkjendtes Nr. 471, tilhørende Proprietær Møller, Ejstrup. Det er et Dyr af overordentlig Størrelse og er vel fedet; men det er, om end dyb af Bryst, dog lidt skarp af Kam og Bagkroppen kunde have været fyldigere bagved Hofterne. Endnu uddeltes i dette Hold en Extrapræmie til Nr. 472, tilhørende R. Welling, Næsborg. Blandt enkelte Stude af andre Racer er 1ste Præmie tilkjendt Nr. 476, tilhørende Sukkerfabrikken ved Odense; det er en meget velbygget Stud, der er ualmindelig fed og har en fortrinlig Kjødsætning. — 2den Præmie er tilkjendt Nr. 475, tilhørende Gaardejer P. Sylvest, Garbogaard, Frederiksborg. Studen angives at være af Anglerrace, er dog vist af nordslesvigsk Herkomst, men kan i Fedme og Bygning godt maale sig med det egentlige Kjødkvæg. — Der er ved dette Skue gjort Forsøg med at faa fremstillet Samlinger af Fedestude, henholdsvis af jydsk og anden Race. Af første Slags er ingen Samling fremstillet. Derimod er der mødt en Samling af 4 Stude, af blandet jydsk og Korthornsrace, fra J. C. & J. L. W. la Cour, Skjærsø. Dommerkomiteen har tilkjendt dem en Præmie af 250 Kr. og bemærket, at de kunde

have ønsket Studene noget federe, men de have dog tilkjendt dem Præmien paa Grund af Dyrenes unge Alder, ca. $2^1/_2$ Aar. Angaaende Oprettelsen af disse to ny Hold skal bemærkes, at Hensigten hermed nærmest har været at fremdrage og belønne Evnen hos Kreaturfederen til at samle et mere ensartet Hold Stude, hvilket maa ansees for at være vanskeligere, men ogsaa mere fortjenstfuldt, end, som det ofte er Tilfældet, at fede et Dyr for Skuet, som man kun tilfældig er truffet paa.

Til Tyre og Bøller uden Hensyn til Race eller Alder er 1ste Præmie tilkjendt Nr. 483, en Tyr tilhørende Lenhsbaron Reedtz Thott, Gaunø og 2den Præmie Nr. 478, tilhørende Forpagter Lange, Margrethesminde. Udstillingen af Køer og Kvier uden Hensyn til Race og Alder er ret talrig og smuk. 1ste Præmie tilkjendtes en Ko Nr. 484, tilh. Proprt. J. Holm, Ellingegaard, og værdig til 2den Præmie en Kvie tilh. Samme; 2den Præmie, en Kvie Nr. 493, tilh. Generalkonsul Pontoppidan, Constantinsborg. Desuden uddeltes i dette Hold 4 Extrapræmier, nemlig til en Kvie, Nr. 496, tilh. Forp. Matzen, Uggerslevgaard, en Ko, Nr. 490, tilh. Lehnsbaron Juel-Brockdorff, Schelenborg, en Ko, Nr. 487, tilh. Hofjægermesterinde Bech, Valbygaard, og endelig til en Ko, Nr. 492, tilh. Forp. Andersen, Søvertorp. Endelig tilkjendtes endnu 2 Dyr hædrende Omtale.

Hermed skal jeg slutte denne Oversigt over Udstillingen af Kjødkvæg, idet jeg takker for den Opmærksomhed, hvormed den højtærede Forsamling har fulgt mit Foredrag.

Præsidenten. Den Opmærksomhed, hvormed Foredraget er bleven fulgt, er det bedste Bevis for dets Betydning. Jeg takker paa Forsamlingens Vegne Hr. Jessen.

Oversigt

over

det ved de 4 sidste Landmandsforsamlinger udstillede Antal Dyr.

Der mødte:	i Kjøbenhavn 1869.	i Nykjøbing 1872.	i Viborg 1875.	i Svendborg 1878.
Af Malkekvæg	300	230	175	189
- Kjødkvæg	67	29	107	39
- Ungkvæg	indbefattet under de foregaaende.	35	29	54
- Samlinger af Kvæg	29	27	26	27
- Heste	100	71	94	87
- Faar:				
1) Væddere	82	34	41	38
2) Samlinger af Faar	18	16	16	16
- Svin	22	16	18	23
- fedt Slagtekvæg	55	26	52	29

Summarisk Oversigt

over det ved den 14de Landmandsforsamlings Dyrskue anmeldte og mødte Antal

Heste.

	Antallet af		Af de mødte Heste vare fra			
	anmældte Dyr	mødte Dyr	Jylland	Fyn og Langeland	Sjælland	Lolland og Falster
Gruppe 1. Svære Heste.						
Ældre Hingste	42	33	18	10	3	2
Yngre do.	18	9	7	2	"	"
Hopper	9	7	2	5	"	
Gruppe 2. Lette Heste af Landrace.						
Ældre Hingste	15	14	5	6	1	2
Yngre do.	17	12	3	7	2	"
Hopper	13	8	1	7	"	"
Gruppe 3. Fuldblods- og forædlede Heste.						
Ældre Hingste	3	"	"	"	"	"
Yngre do.	3	3	"	3	"	
Hopper	2	1	"	"	1	"
Tilsammen	122	87	36	40	7	4

Faar.

	Antallet af		Af de mødte Faar vare fra			
	anmældte Dyr	mødte Dyr	Jylland	Fyn og Langeland	Sjælland og Bornholm	Lolland og Falster
1. Kjødfaar.						
Kortuldede Faar:						
Væddere	8	6	3	"	3	"
Samlinger af Faar . .	3	3	1	"	2	"
Languldede Faar:						
Væddere	18	18	5	7	4	2
Samlinger af Faar . .	10	8	1	5	1	1
2. Uldfaar.						
Væddere	14	14	1	9	3	1
Samlinger af Faar . .	5	5	"	3	1	1
Tils. af Væddere	40	38	9	16	10	3
Tils. af Samlinger af Faar	18	16	2	8	4	2

	Antallet af	
	anmeldte Dyr	mødte Dyr
Gruppe 1. Malkekvæg.		
Klasse 1. Angler- eller rødt dansk Kvæg af ren Race:		
a. Ældre Tyre (Hold 1 & 5)	53	43
b. Yngre Tyre (Hold 2 & 5)	19	14
c. Køer (Hold 3 & 5)	83	69
d. Kvier (Hold 4 & 5)	9	2
Heraf var under c og d anmældt som overtallige i Samlinger 24 Dyr).		
Klasse 2. Jydsk Malkekvæg af ren Race:		
a. Ældre Tyre (Hold 1 & 5)	15	12
b. Yngre Tyre (Hold 2)	1	1
c. Køer (Hold 3 & 5)	11	9
Heraf, under c, anmældt, som overtallige i en Samling, 3 Dyr).		
Klasse 3. Malkekvæg af andre Racer eller Stammer:		
a. Ældre Tyre (Hold 1 & 5)	11	11
b. Yngre Tyre (Hold 2)	6	4
c. Køer (Hold 3 & 5)	34	17
d. Kvier (Hold 4)	12	7
(Heraf, under c, anmældt som overtallige i en Samling, 5 Dyr).		
Ialt af Malkekvæg	254	189
Gruppe 2. Kjødkvæg.		
Klasse 1. Jydsk Kjødkvæg:		
a. Ældre Tyre (Hold 1 & 5)	8	6
b. Yngre Tyre (Hold 2)	2	2
c. Køer (Hold 3 & 5)	8	8
Klasse 2. Kjødkvæg af andre Racer eller Stammer:		
a. Ældre Tyre	10	10
b. Yngre Tyre	4	4
c. Køer	10	9
Ialt af Kjødkvæg	42	39
Gruppe 3 Samlinger af Ungkvæg.		
Der var anmældt 12 Samlinger, 11 mødte.		
a. Tyre (Tyren i en Samling alt medregnet i Gr. 2, Kl. 1, Hold 2)	11	10
b. Kvier (heraf anmældt 11 overtallige)	59	44
Ialt af Ungkvæg	70	54
Malkekvæg	254	189
Kjødkvæg	42	39
Ungkvæg	70	54
Tilsammen	366	282

kvæg.

Af de mødte Dyr vare fra				
Jylland	Fyn og Langeland	Sjælland	Lolland og Falster	
2	30	5	6	Anmældt og mødt 12 Samlinger.
1	9	4	.	
.	64	.	5	
.	2	.	.	
12	.	.	.	Anmældt og mødt 1 Samling.
1	.	.	.	
9	.	.	.	
.	11	.	.	Anmældt og mødt 2 Samlinger.
.	4	.	.	
2	15	.	.	
.	7	.	.	
27	142	9	11	
5	.	.	1	Anmældt og mødt 1 Samling.
2	.	.	.	
7	.	.	1	
5	3	.	2	
4	.	.	.	
7	1	.	1	
30	4	.	5	
1	7	.	2	
8	28	.	8	
9	35	.	10	
27	142	9	11	Af 28 anmældte Samlinger mødte 27.
30	4	.	5	
9	35	.	10	
66	181	9	26	

Svin.

	Antallet af		Af de mødte Svin vare fra			
	anmældte Dyr	mødte Dyr	Jylland	Fyn og Thorseng	Sjælland	Langeland
1. Svin af større Racer						
Orner over ½ Aar . . .	6	6	1	2	2	1
Søer over ½ Aar	6	5	1	3	1	"
2. Svin af mindre Racer						
Orner over ½ Aar . . .	5	5	"	4	"	1
Søer over ½ Aar	7	7	"	6	"	1
Tilsammen	24	23	2	15	3	3

Fedt Slagtekvæg.

	Antallet af		Af de mødte Dyr vare fra			
	anmældte Dyr	mødte Dyr	Jylland	Fyn og Langeland	Sjælland	Lolland
1. Af jydsk Race.						
Stude under 6 Aar . . .	6	5	5	"	"	"
Samlinger af 4 Stude. .	"	"	"	"	"	"
2 Af andre Racer.						
Stude under 4 Aar . . .	3	3	"	1	1	1
Samlinger af 4 Stude. .	1 Sl.	1 Sl.	1 Sl.	"	"	"
3. Uden Hensyn til Alder eller Race.						
Tyre og Bøller	6	3	"	2	1	"
Køer og Kvier	15	14	3	7	4	"
Tilsammen	34	29	12	10	6	1

Redskabsprøven.

I Henhold til Delegeretmødets Beslutning (se Side 52) skulde der forud for Landmandsmødet afholdes en Arbejdsprøve med Hestegange, Tærskeværker til Heste- og Haandkraft, Kørne-, Kaste-, Rense- og Sortermaskiner, og det overdroges den forberedende Komite at foranstalte en saadan Prøve afholdt.

Efterat den forberedende Komite havde konstitueret sig i August f. A., valgte den til Subkomite for Arbejdsprøven Dhrr. Kammerherre Sehestedt-Juul, Ravnholdt, Forpagter Berg, Damsbo, Lehnsbaron Juel-Brockdorff, Taasinge, Forpagter Petersen, Egeskov, og Forpagter Syberg, Gjelskov, og overdrog til denne i Forening med Sekretæren at iværksætte de nødvendige forberedende Foranstaltninger til Prøvens Afholdelse. Denne Subkomite valgte Kammerherre Sehestedt-Juul til sin Ordfører og ansatte Agent Borgen som Inspektør og udstedte i September 1877 følgende Bekjendtgjørelse, der dels blev offentliggjort i vore landøkonomiske Blade, dels blev sendt de Fabrikanter, der ved de 2 foregaaende Landmandsmøder have udstillet Maskiner af den Art, Prøven skulde omfatte, og dels ved en kortere Bekjendtgjørelse, som indrykkedes i en Del Dagblade. Bekjendtgjørelsen lød som følger:

Den forberedende Komite for den 14de danske Landmandsforsamling i Svendborg 1878 foranstalter ved undertegnede Subkomite en Arbejdsprøve afholdt med de ovennævnte Maskiner:

1. Prøven begynder i Svendborg d. 6. Maj 1878.
2. Saafremt der udstilles flere Maskiner af samme Slags, vil kun een af hver Slags blive prøvet.
3. Transporten til og fra Prøvestedet samt Opstillingen af Maskinerne besørges af Udstillerne selv.
4. Udstillerne besørge selv Ilægningen i Maskinerne, hvorimod det øvrige Betjeningsmandskab og Trækkraften ved Prøven ligesom ogsaa Prøvematerialet bliver leveret af Landmandsforsamlingen*).
5. Udstillerne maa medsende det nødvendige Underlag til Hestegangenes og Tærskemaskinernes Opstilling efter en af Komiteen senere angiven Konstruktion, ligesom de ogsaa, om forlanges, maa forsyne Tærskemaskinernes Arbejdsaxel med en Forlængelse, saa at der derpaa kan anbringes en Remskive.
6. Maskinerne maa ikke uden Dommernes udtrykkelige Tilladelse borttages fra Prøvestedet, før den hele Prøve og Bedømmelse er færdig.
7. Dommerne ere berettigede til at udskyde fra Prøven de Maskiner, hvis Konstruktion er af en saa afgjort mislig Art, at de ikke ville kunne komme i Betragtning ved Præmieringen.
8. Saavel Udstillerne som deres Mandskab have at rette sig efter de Ordensbestemmelser, som Komiteen og Dommerne foreskrive.

*) Anm.: denne Bestemmelse forandredes senere derhen, at Dommerne selv vælge en Ilægger, som betjener alle Maskinerne, og alle Udstillerne bleve bekjendte med denne Forandring.

9. Udstillerne erholde ved Prøvens Begyndelse Adgangskort til Prøven for dem selv og deres Folk, hvilke Kort maa bæres paa en synlig Maade. Forsaavidt de ønske at skaffe nogle enkelte navngivne Mænd Adgang til at overvære Prøven, ville de kunne erholde Adgangskort for disse ved derom at henvende sig til Subkomiteens Ordfører, Kammerherre Sehestedt-Juul, Ravnholt, Ullerslev Station.
10. Der vil blive uddelt en Sum af 1500 Kroner i Præmier til de bedste Maskiner.
11. Udfaldet af Bedømmelsen vil blive offentliggjort under Landmandsmødet, og Dommerudvalgets udførlige Beretning vil senere blive offentliggjort i «Tidsskrift for Landøkonomi» og i den officielle Beretning om den 14de danske Landmandsforsamling.
12. Anmældelse om de Maskiner, der ønskes underkastede denne Arbejdsprøve, maa være indsendt til medundertegnede Sehestedt-Juul inden d. 15. Marts. Anmældelsen maa omfatte Maskinens Art, Fabrikantens og Udstillerens Navn og Adresse, Maskinens Pris samt hvilke andre Oplysninger der kunne meddeles angaaende Maskinens Konstruktion, Historie og Udbredelse.

Subkomiteen for Arbejdsprøver med Hestegange, Tærskeværker osv.

Svendborg, September 1877.

Sehestedt-Juul, Ravnholt, Ordfører. Berg, Damsbo. Juel-Brockdorff, Taasinge. Petersen, Egeskov. Syberg, Gjelskov.

Komiteen havde først paatænkt at søge Redskabsprøven installeret paa en større Gaard, hvor det nødvendige Prøvemateriale havdes ved Haanden, men dels vilde dette medføre en besværlig Transport af Maskinerne til og fra Prøvestedet, dels vilde det let volde Vanskeligheder at have et saa stort Personale (Dommere, Fabrikanter og disses Arbejdere) beskjæftiget paa en fremmed Gaard, og dels vilde der næppe findes en Gaard med tilstrækkelig Logulvplads til en samtidig Opstilling og Arbejden af flere Tærskemaskiner, og Komiteen besluttede derfor efter Samraad med Hovedkomiteen at lade Redskabshuset, der skulde opføres paa Udstillingspladsen ved Svendborg til de Redskaber og Maskiner, der under selve Landmandsmødet ønskedes opstillede under Tag, saa tidlig opføre, at det først kunde tjene til Lokale for Arbejdsprøven. Dette Redskabshus, der var 70 Alen langt og 20 Alen bredt og aabent mod den ene Side, udenfor hvilken altsaa Hestegangene kunde anbringes og Hestebaner anlægges, blev da belagt med Gulv og iøvrigt indrettet til Brug for Prøven, ligesom det nødvendige Prøvemateriale af Hvede og Byg i Neg i Vinterens Løb blev indkjøbt fra et Par større Gaarde, for at det kunde være saa ensartet som muligt. Som Grundlag for disse Forberedelser ønskede Komiteen at modtage et Forslag til Arbejdsplanen fra nogle af Dommerne, og J. C. la Cour udkastede derfor foreløbig en Plan og drøftede den med Forpagter Bokelmann og Docent Borch, hvilken sidste i Vinterens Løb foretog en Del Forsøg paa Landbohøjskolen, for at komme paa det Rene med hvilken Fremgangsmaade, der ved Arbejdsprøven helst maatte benyttes ved Bestemmelsen af Kraftforbruget.

I April tilstilledes alle de Fabrikanter, der havde anmældt Maskiner til Arbejdsprøven følgende Meddelelse fra Landmandsforsamlingens Sekretariat:

De af Dem til Redskabsprøven i Svendborg i Maj 1878 mældte Maskiner anmodes De om at aflevere til Komiteen for Redskabsprøven paa Udstillingspladsen ved Svendborg (Formand: Kammerherre Sehestedt-Juul; Inspektør: Agent V. Borgen) i Løbet af Ugen fra d. 29. April til 4. Maj.

En Meddelelse om de trufne Forberedelser vedlægges. Angaaende Punkt 5 i Bekjendtgjørelsen af September f. A. vedrørende denne Redskabsprøve meddeles, at der maa medsendes hvad De almindelig benytter til Underlag for Deres Hestegange, men at der derimod ikke kræves Underlag til Tærskemaskinerne, hvorimod disse skulle kunne fastboltes i et Plankebordsunderlag $2^1/_2$ Tomme tykt, som Komiteen leverer. Det i Punkt 5 antydede mulige Krav om en Forlængelse af Tærskemaskinernes Arbejdsaxel bortfalder. Ved Prøvetærskningen Punkt 4 ere Dommerne berettigede til at lade Ilægningen foretage af en dertil beskikket Mand.

Saafremt De ønsker at udstille Deres Maskiner ved Redskabsudstillingen i Svendborg fra 2.—6. Juli, maa De en af de første Dage underrette mig derom, for at Maskinerne da kunne optages i Redskabskataloget. I saa Fald tilbyder Komiteen for Redskabsudstillingen efter endt Redskabsprøve i Maj at modtage Deres Maskiner og opbevare dem til Udstillingen. I modsat Fald maa Maskinerne borttages umiddelbart efter at Redskabsprøven er sluttet.

Jeg antager, at Dommerne ville begynde med at prøve Hestegange og Tærskemaskiner, og at omtrent den første Uge vil medgaa hertil. Naar Prøven er begyndt, vil man ventelig med et Par Dages Varsel omtrent kunne angive Dagen for Prøven af den enkelte Fabrikants Maskiner. Ønsker De i saa Fald at modtage en Meddelelse derom for at kunne overvære Prøven af Deres egne Maskiner?

Adgangskort til Prøven for Dem og Deres Folk ville blive udleverede i Svendborg.

Saafremt de maatte ønske yderligere Oplysninger angaaende Afleveringen og Modtagelsen af Deres Maskiner i Svendborg, anmodes De om at henvende Dem direkte til Arbejdsprøvens Inspektør, Agent V. Borgen i Svendborg.

Den 6. Maj samledes Subkomiteen med Dommerne paa Udstillingspladsen og overleverede til disse, der havde valgt Kapitain Bluhme til Formand, de ankomne Maskiner og det tilvejebragte Materiel, og hver af Prøvedagene var et af Komiteens Medlemmer tilstede paa Prøvepladsen for at assistere med Tilvejebringelsen af nyt Materiel, Arbejdskraft o. lign., ligesom Detailordningen heraf hele Tiden varetoges af Komiteens Inspektør, der efter Redskabsprøvens Slutning besørgede de Maskiner opbevarede i Prøvelokalet, som senere skulde udstilles ved selve Landmandsmødet. De samlede Udgifter til Redskabsprøven beløb sig omtrent til 7000 Kr., naar den Halm, som Dyrskuet modtog fra Redskabsprøven, godskrives denne; Udgifterne vare 2262 Kr. til utærsket Sæd (Hvede og Byg), 2433 til Arbejdsløn, Hestekraft, Instrumenter og Rekvisitter, 1376 til Rejsegodtgjørelse og Logis for Dommerne og Assistenterne og 1325 til Præmier.

Angaaende Udfaldet af den foretagne Prøve have Dhrr. Forpagter Bokelmann og Docent Borch udarbejdet nedenstaaende udførlige Beretning, og til Vejledning for de Besøgende ved Landmandsmødet afgav Dommerudvalgets Formand en kort Beretning den første Dag, da Landmandsforsamlingen var aabnet, hvilken Beretning, der findes meddelt nedenfor i hans Foredrag ved selve Redskabsudstillingen, strax blev trykt, saa den til yderligere Vejledning kunde erholdes af de Besøgende under selve Landmandsmødet.

Beretning om Arbejdsprøven
med
Hestegange, Tærske-, Kaste-, Rense-, Kørne- og Sorter-Maskiner
ved den 14de danske Landmandsforsamling.

Af Forpagter Bokelmann og Docent Borch.

Ved den 13de danske Landmandsforsamling, som afholdtes i Viborg, blev der af Dommerkomiteen for Maskin- og Redskabsudstillingen foreslaaet, at man til den 14de danske Landmandsforsamling skulde foranstalte en Arbejdsprøve med Hestegange, Tærske-, Kaste-, Rense-, Kørne- og Sorter-Maskiner. Dette Forslag blev fremsat af Komiteens Ordfører i den Oversigt, der blev givet over Maskin- og Redskabsudstillingen, men da dette, som allerede ved anden Lejlighed er sagt, ikke kunde gives en bestemt Adresse, ikke kunde stilles til Vedtagelse af Landmandsforsamlingen i Viborg, maatte det altsaa foreløbig staa hen, og det blev Dommernes Sag at bringe det frem for de Delegerede fra Landboforeningerne, der i Juni 1877 samledes i Kjøbenhavn for at tage Bestemmelser med Hensyn til Mødet i Svendborg.

En Arbejdsprøve med de ovennævnte Klasser af Maskiner vil jo, som bekjendt, kun være en Fortsættelse af de ved Nykjøbingmødet paabegyndte Arbejdsprøver med Plove, Harver o. lign., som 1874 efterfulgtes af den af det kgl. Landhusholdningsselskab afholdte Mejemaskineprøve og den i 1875 ved Viborg afholdte Slaamaskineprøve, og det var ved disse Prøver blevet klart for Dommerne, at der ikke alene stilledes store Fordringer til de Mænd, hvis Hverv det blev at foranstalte dem afholdte, men at det tillige vilde medføre betydelige Bekostninger, og det maatte væsentlig bero paa, hvorvidt den forberedende Komite for Landmandsmødet mente, at det kunde lade sig iværksætte. Som vore store Landmandsmøder for Tiden ere ordnede, hvor de saa at sige svæve i Luften, hvor alt Ansvaret hviler paa den forberedende Komite for Mødet, bliver det altid en vanskelig Sag at gaa ind paa store Bekostninger til Arbejdsprøver og sligt; som det hidtil har gaaet har man stadig havt Overskud ved Mødet, hvilket da er overdraget til de efterfølgende Møder; men naar man nu ved forøgede Udgifter naaer hen til en Underballance, da kommer Spørgsmaalet frem, hvem skal dække denne? Den forberedende Komite har faaet Arbejdsprøver med ind paa sit Budget, en Post, som den ikke tidligere har kjendt, og det vil bero paa hvilke Udsigter, der vise sig for den, hvormeget den tør bevilge til slige Prøvers Afholdelse, eller om den overhovedet i Fremtiden tør have Nogetsomhelst med dem at gjøre. Hermed kunne disse Prøver imidlertid ikke være tjente; skulle de danne et betydningsfuldt Led i vore Udstillinger, da maa deres Fortsættelse være sikkret, og det maa vistnok forundre Enhver, at man i et Land som Danmark, hvor Agerbruget vel kan siges at være den røde Traad, som gaaer igjennem Alt, ikke gjøres Noget fra Statens Side for disse Møder, der jo som bekjendt saa godt som udelukkende bæres af Landbostanden, hovedsagelig af de større Jordbesiddere. — Det maatte derfor ansees for ønskeligt, at man søgte at faa en bestemt Ordning af disse Prøver, og at man mindst hvert tredie Aar søgte om et Tilskud af Staten paa 5 à 6000 Kr. Fra den forberedende Komitees Side har Forslaget om Arbejdsprøvers Afholdelse stedse mødt en velvillig Modtagelse, og det synes, som om man har tillagt dem saa stor Betydning, at man har anseet det for nødvendigt at optage dem paa ny, arbejde saa godt som muligt for at faa dem i Gang, og ment, at Udgifterne derved klaredes nok. Saaledes var det i Viborg, ligesaa ved Svendborgmødet. Dommerkomiteen fremsatte sit Forslag fra Viborgmødet ved Delegeretmødet i

Kjøbenhavn, og det blev vedtaget; det gik ud paa at prøve de forannævnte Maskiner med Undtagelse af Damptærskeværker, med hvilke der i Udlandet i de sidste Aar gjentagne Gange har været afholdt store Prøver, og hvor de, som ville søge nøjere Kjenskab til de forskjellige Fabrikers Maskiner, formentlig kunne faa fornødne Oplysninger. En Bedømmelse af disse Maskiner, naar den skulde udføres med tilstrækkelig Nøjagtighed, vilde medtage saa megen Tid, at der ikke levnedes nogen for de øvrige Maskiner, og kommer dertil, at Lokomoblilerne til de tilhørende Tærskeværker ogsaa maatte underkastes en Undersøgelse, vilde det langt overstige Dommernes Kræfter. Hvad man derimod mente, at det kom an paa at faa undersøgt, var de Masser af forskjellige Sorter Tærskemaskiner og Hestegange, som blive fabrikerede her i Landet, de Haand-Tærskemaskiner, som hist og her finde Indgang, og den Mængde forskjellige simple Kaste- og Rense-Maskiner, Kørne- og Sorter-Maskiner, som benyttes rundtom. — Det blev bestemt at der skulde anvendes 6000 Kr. af den fra Viborg overleverede Kassebeholdning, og til Dommere valgtes: Godsejer Kapitajn Bluhme, Forpagter Bokelmann, Docent Borch, Proprietær C. Breinholt, Godsejer Castenschjold (Borreby), Forstander A. la Cour, Forstander J. C. la Cour, Fabrikant Hüttemeier, Forpagter Lollesgaard og Forpagter Vinkel.

Angaaende de af Subkomiteen for Redskabsprøverne i Svendborg trufne Foranstaltninger til Sagens Iværksættelse og Forberedelse henvises til Foranstaaende (Side 245), og i Henhold dertil var anmeldt til Prøven: 22 Hestegange, 10 Tærskemaskiner til 4 à 6 Heste, 17 do. til 1 à 3 Heste og 3 do. til Haandkraft, 23 Kaste- og Rensemaskiner, 5 Kørnemaskiner og 7 Sortermaskiner.

Den 5. Mai samledes alle Dommerne i Svendborg med Undtagelse af Fabrikant Hüttemeier, der havde meldt Forfald, og der blev i hans Sted valgt Fabrikant, Løjtnant Uldall fra Kjøbenhavn, der viste Dommerne den Velvillie strax at rejse til Svendborg. I Stedet for Forpagter Vinkel, der blev syg efter et Par Dages Arbejde, valgtes Forpagter Laub, Sludegaard, der havde assisteret Dommerne ved Kraftprøven. Efter at man den 5te havde gjennemgaaet Maskinerne, inddelt dem i forskjellige Klasser og lagt en Plan for Bedømmelsen ved Arbejdsprøven, begyndte man den 6te paa selve Prøverne, og blev Arbejdet fordelt imellem 3 Komiteer, hvoraf den ene, Godsejer Castenschjold, Forstander A. la Cour og Fabrikant Uldall bedømte Maskinernes Bygning, Materiale og Forarbejdelse; den anden: Kapitain Bluhme, Docent Borch, Forpagter Vinkel, senere Forpagter Laub foretog Kraftprøven, og den tredie Komite: Forpagter Bokelmann, Proprietær Breinholt og Forpagter Lollesgaard foretog Arbejdsprøven. Forstander J. C. la Cours stadige Medvirkning som Dommer blev hindret af hans Funktion som Landmandsforsamlingens Sekretær. Til Formand for Dommerkomiteen valgtes Kapitain Bluhme, og overdroges det Bokelmann og Borch at affatte Beretningen om Prøven.

Af de anmældte Hestegange vare mødte 16; af Tærskemaskiner 18 og af Haandtærskemaskiner 3; af Kaste- og Rensemaskiner 24; Sortermaskiner 5 og af Kørnemaskiner 4. De findes tilligemed de fra Fabrikanterne modtagne Oplysninger tabellarisk opførte paa omstaaende Sider og tillige er for hver Maskine forud angivet det Løbenummer, som tildeltes den inden Prøvens Begyndelse, og som ligeledes vil findes benyttet i den efterfølgende Beretning. Tærskemaskinerne inddeltes iøvrigt ved Prøven i: 1) kombinerede transportable, 2) kombinerede faststaaende, 3) med Halmryster, 4) uden Halmryster og 5) Haandtærskemaskiner; og Kastemaskinerne inddeltes i: 1) Kastemaskiner og 2) Kaste- og Rensemaskiner.

Hestegange.

Løbe-Nr.	Meldt sammen med Tærskemaskine Nr.	Bestemt til Maskiner à Hestes Kraft	Fabrikantens og Udstillerens Navn og Bopæl	Maskinens Pris i Kr.	Bemærkninger.
16	24	4	Bergner & Magnus, Bergdorf ved Hamburg; udst. ved H. C. Petersen & Co., Kjøbenhavn.	725	
6	6	3	M. P. Allerup, Odense.	350	
5	5	"	Do.	550	
7	7	4	Hüttemeier & Svendsen (Phønix), Odense.	350	
21	27	4	Rasmussen & Co., Stubbekjøbing.		
19	22	3	H. Rasmussen & Co., Odense.	250	
22	18	2	Hermansens Sønner, Næstved.		Koster med Tærskemaskinen 500 Kr.
12	16	2	Carl Axelsen, Svendborg.	180	
13	17	1	Do.	150	
8*)	"	3	L. Lange & Co., Svendborg.	280	
17	25	1 à 2	Umrath & Co., Prag; udst. ved U. Rosing, Kjebenhavn.	250	
15	20	1	L. Ekmann, Render Mark, Holmstrup St.		Koster med Tærskemaskinen 300 Kr.
20	23	1 à 2	Rasmussen & Co., Odense.	180	

*) L. Lange, Svendborg, havde desuden udstillet 1 Hestegang for 2 Hestemaskiner til 240 Kr., 1 dito til 210 Kr. og 1 til en 1-Hestemaskine til 110 Kr.; der blev kun foretaget Prøve med Nr. 8.

Tærskemaskiner.

ibe-Nr.	Meldt sammen med Hestegang Nr.	Bestemt til Antal Heste	Maskinens Mærke eller Betegnelse.	Fabrikantens og Udstillerens Navn og Bopæl.	Maskinens Pris i Kr.	Bemærkninger.
24	16	4	Transportabel, kombineret færdigrensende og sorterende Tærskemaskine Nr. 2.	Bergdorfer Jernværk ved Hamburg; udst. ved H. C. Petersen & Comp., Kjøbenhavn.	2050	Tærskemaskine, Presenning, Fødeapparat og Hestegang frit indfortoldet 2775 Kr.
6	6	3	Transportabel, selvrensende Tærskemaskine.	M. P. Allerup, Odense.	850	
5	5		Clements Patent Tærskemaskine.	Do.	900	
7	7	4	Tærskemaskine med Kasteapparat.	Hüttemejer & Svendsen (Phønix), Odense.	540	
27	21	4	Kombineret Tærskemaskine.	Rasmussen & Comp., Stubbekjøbing.		
22	19	3	med Halmryster.	H. Rasmussen & Comp., Odense.	290	
18	22	2	med Halmryster.	Hermansens Sønner, Næstved.		Koster med Hestegang 500 Kr.
16	12	2		Carl Axelsen, Svendborg.	100	
17	13	1		Do.	50	
9		3	Pigtromle, Halmryster Skumsold og Vifte.	L. Lange & Comp., Svendborg.	440	
10		2	Do. uden Vifte.	Do.	350	
12		1	uden Halmryster, Skumsold og Vifte.	Do.	170	
13		2	Slagletromle med Halmryster.	Do.	240	
25	17	1 á 2	Pigtromle — til Haand eller Hestekraft.	Umrath & Comp; udst. af U. Rosing, Kjøbenhavn.	265	
20	15	1	Pigtromle.	L. Ekmann, Rendermark, Holmstrup Station.		Koster med Hestegang 300 Kr.
23	20	1 à 2	Do.	H. Rasmussen & Comp., Odense.	130	
28			mærkt. B C, til Haandkraft	Umrath & Comp.; udst. af U. Rosing.	160	
29			med Jernstativ, til do.	Mayfarth & Co.; udst. af H. C. Petersen & Co.	225	
30			med Træstativ, til do.	Do. Do.	225	

Kørnemaskiner.

Løbe-Nr.	Maskinernes Mærke eller Betegnelse.	Fabrikantens og Udstillerens Navn og Bopæl.	Maskinens Pris i Kr.	Bemærkninger.
1	Kørnemaskine.	Hermansens Sønner, Nestved.	85	
3	Do.	R. Boby i Bury St. Edmunds; udst. af U. Rosing, Kjøbenhavn.	120	
4	Bygkørner til Hestekraft.	Reading Iron Work, England; udst. af C. J. Holm, Aarhus.	145	
5	Do. til Haandkraft.	Do.	115	

Kaste- og Rensemaskiner.

Løbe-Nr.	Maskinernes Mærke eller Betegnelse.	Fabrikantens og Udstillerens Navn og Bopæl.	Maskinens Pris i Kr.	Bemærkninger.
1	Kaste- og Rensemaskine Nr. 1.	Jens Nielsen, Vester-Aaby, pr. Svendborg.	136	10 Sold medfølge.
2	Do. Nr. 2.	Do.	100	
3	Rense- og Sortermaskine.	Do.	110	12 Sold medfølge.
4	Rensemaskine.	Do.	60	10 Sold medfølge.
5	Blæsemaskine.	Do.	36	4 Sold medfølge.
6	Kaste- og Rensemaskine	Hans Nielsen, Sønder-Næraa, pr. Aarslev Station.	80	
7	Do.	A. Kr. Jørgensen, Frøbjerg, pr. Aarup Station.	86	
8	Do. Nr. 1.	A. Jensen, Bogense Mark.	100	
9	Do. Nr. 2.	Do.	94	
10	Do. Nr. 3.	Do.	80	
11	Kastemaskine.	Hermansens Sønner, Næstved.	140	7 Sold.
12	Do.	Do.	80	6 Sold.
13	Rensemaskine.	Do.	90	6 Sold.
14	Vindharpe.	Do.	60	3 Sold.
15	Kaste- og Rensemaskine 119 B.	R. Hornsby & Sons, Grantham; udst. af Ulrik Rosing.	180	Med Pigtromle.

Kaste- og Rensemaskiner.

Løbe-Nr.	Maskinernes Mærke eller Betegnelse.	Fabrikantens og Udstillerens Navn og Bopæl.	Maskinens Pris i Kr.	Bemærkninger.
16	Kaste- og Rensemaskine Nr. 4.	J. Baker, Wisbeach; udst. af Ulrik Rosing.	110	
17	Do. »Eclipse» A. 1.	Torbett & Peele, Shrewsbury; udst. af Ulrik Rosing.	230	
18	Do. Nr. 1.	J. Baker, Wisbeach; udst. af C. J. Holm, Aarhus.	155	med Harpe.
20	Do. Nr. 3.	Do.	135	med Harpe.
22	Do.	Do.	110	med Harpe.
24	Do.	V. Madsen, Kallundborg.	120	
25	Do.	C. H. Staugaard, Herskind pr. Mundelstrup St.	60	
26	Do.	J. D. Rix, Odder.	115	Konstrueret i Foraaret 1875, patenteret 1876. Vingerne drives ved Rem. Soldekassen hviler paa 2 for hinanden skraatstillede Tappe.
	Do.	Haslund, Hobro.		

Sortermaskiner.

Løbe-Nr.	Maskinernes Mærke eller Betegnelse.	Fabrikantens og Udstillerens Navn og Bæpæl.	Maskinens Pris i Kr.	Bemærkninger.
1	Kornsorterer.	R. Hornsby & Sons Grantham, udst. af Ulrik Rosing.	260	Med Blæser 350 Kr. Med roterende cylindriske Sold. Kan udskille godt Byg næsten ganske havrefrit fra Blandsæd.
2	Sorteringsapparat.	Josiah le Butt, England; udst. af H. C. Petersen.	150	Særlig til Bryggeribrug.
3	Do. med Blæser.	Do.	180	
5	Sortermaskine.	Jens Nielsen, Vester Aaby, Svendborg.	96	2 Cylindre medfølge hver Maskine.
6	Klintemaskine.	Hermansens Sønner, Næstved.	190	2 Tromler.

Da det jo var ved Delegeretmødet, at der skulde tages Bestemmelse om Arbejdsprøvens Afholdelse, vilde det ikke have været muligt at faa Tærskeprøven afholdt allerede om Efteraaret, som naturligvis maatte ansees for det heldigste Tidspunkt; Tiden til at forberede dem til en saadan Prøve vilde nemlig have været for kort for Fabrikanterne, ligesom det ogsaa vilde have været en meget ubelejlig Tid for Dommerne. Ved at afholde Prøven en Maanedstid før Udstillingen var der levnet Fabrikanterne Tid nok til at faa deres Maskiner færdige, og de kunde lade dem blive staaende paa selve Pladsen til den egentlige Udstilling. Sæden, Byg og Hvede, var indkjøbt af Komiteen i Efteraaret, var godt opbevaret, opbunden med to Baand, og Negene afvejede. Den var en Del skaaren af Utøj, men ikke mere end man ofte seer hen i Slutningen af Vinteren. Kornet synes at være godt høstet, og om det end paa denne Aarstid er meget tørt i Straa og Kjærne, viste det sig dog godt nok til at bedømme, hvorledes det blev behandlet af Maskinen. Kornet var opstillet paa Pladsen; 5 à 6 Maskiner bleve opstillede ad Gangen inde i Redskabshuset med tilhørende Hestegang udenfor; der var lagt Gulv over hele Huset og Alt gjort for en hurtig og bekvem Opstilling og Betjening. De to kombinerede transportable Maskiner vare opstillede paa Pladsen udenfor Huset. Den første Dag blev der gjort nogle Forsøg for at bestemme Fremgangsmaaden ved Arbejdet; der blev afvejet en vis Mængde Sæd til hver Maskine og Negene talte; da Negene vare opbundne til en bestemt Vægt, stemte Antallet temmelig nøje med det afvejede Korn. Det vilde have været ønskeligt, om man havde kunnet lade Maskinerne arbejde i en længere Tid, men naar hver enkelt Prøve skulde udføres med Nøjagtighed ved de mange Maskiner, var det en Selvfølge, at man maatte indskrænke sig til at gjøre 4 à 5 Maskiner færdige om Dagen, især da det ofte kunde hænde, at man maatte gjentage en Prøvetærskning. Maskinerne prøvedes med Hvede og Byg, og der afvejedes til de største 800 ℔ af hver Sort, til de mindre 400 ℔ og til Haandtærskemaskinerne 200 ℔. Det aftærskede Korn af de 800 ℔ blev gjentagne Gange vejet og gav temmelig nøje ved alle Prøver 250 ℔ af Hvede og 300 ℔ af Byg. Hvad det mest beroede paa ved selve Tærskningen var at Ilægningen kunde ske med den største Regelmæssighed og Nøjagtighed; det gjaldt derfor om at faa en duelig og paalidelig Mand til denne Post. Forvalter Hansen, som fortiden er beskjæftiget ved Markfrø-Kontoret i Kjøbenhavn, og hvis mangeaarige Praxis i Benyttelsen af Tærskemaskiner og Interesse for denne Sag noksom fremgaaer af hans Meddelelser om Tærskeresultater i vore landøkonomiske Blade, efterkom med stor Beredvillighed Dommernes Opfordring til at overtage dette vigtige Hverv, som han udførte med en Nøjagtighed og Sikkerhed der vidnede om stor Øvelse i dette Arbejde. 3 af Arbejdsfolkene valgtes til at følge Ilæggeren, løse Baand og række paa Bordet, og der blev saaledes gjort Alt for at sikre sig Arbejdet udført ens ved alle Maskiner. — Udstillerne angave, hvormange Heste der skulde bruges for Maskinen og hvormange Omgange de skulde gaa i Minuttet. — En af Dommerne kontrollerede Hastigheden, og paa givet Signal begyndte Ilægningen; Begyndelsestiden og Omgangenes Antal samt Slutningen paa Tærskningen noteredes. — Af den aftærskede Sæd blev taget Prøver, som senere bleve bedømte med Hensyn til den Behandling, den havde faaet ved Tærskningen; tillige blev observeret, hvorledes Halmen var behandlet af Maskinen. Ved alle de Maskiner, som havde Halmryster, kom Halmen fra denne over en anden Halmryster, som blev dreven ved Haandkraft, hvis Hastighed stadig kontrolleredes, og blev alt, hvad der faldt under og bag ved denne, opsamlet, renset og vejet, og bestemtes paa denne Maade hvor rent der blev rystet af Maskinen. Derefter gik Halmen over en Haandtærskemaskine, der var stillet tæt sammen og blev trukken af 4 Mand med en Ha-

stighed af 40 Omdrejninger af Svingelen i Minuttet, hvilket ligeledes stadig kontrolleredes; derfra gik Halmen over en anden Halmryster, som dreves med Haandkraft. Hvad der fandtes bag Tærskemaskinen og under Halmrysteren, blev samlet sammen, rystet og vejet, og paa denne Maade bestemtes hvor rent Maskinen havde tærsket. Ved Maskinen uden Halmryster blev Halmen rystet to Gange over en Halmryster, førend den blev tærsket om. Fabrikant Lange, Svendborg, viste Dommerne den Velvillie at overlade dem to Halmrystere, som bleve indrettede til at drives med Haandkraft, og dette bidrog meget til at fremme Arbejdet. Med Hensyn til hvad der fandtes af avnhyllede Kjærner og kjærnesatte Ax, da bedømtes dette efter Skjøn, ligesom ogsaa ved de kombinerede Maskiner, Avnernes Renhed for Korn og Hasernes Adskillelse fra Avnerne, bedømtes paa denne Maade. Kraftprøven foretoges først med Hestegangen for at bestemme den Nyttevirkning, Hestegangen gav.

Derefter foretoges nogle Prøver med Hestegangen og den tomme Maskine i Bevægelse, dels med, dels uden Halmryster, for at bestemme hvilken Kraft der udfordres for at trække denne og endelig en Kraftprøve ved Tærskning af 400 ℔ Hvede. Maskinerne vare indstillede som ved Arbejdsprøven. Ilægningen kontrolleredes saa godt som muligt, ligesom den Hastighed, hvormed Omgangen gik ved Arbejdsprøven. — Maskinerne bleve trukne af Mennesker.

Den Komite, som undersøgte Maskinernes Bygning, Materiale og Forarbejdelse, havde tillige at affatte en Beskrivelse af hver enkelt Maskine og opgive Maalene paa alle Detail, og er denne Beskrivelse her lagt til Grund i Beretningen. Det var ved flere af Maskinerne vanskeligt at faa Maalene nøjagtig tagne, men man har søgt at bestemme dem saa akkurat som muligt. Hvad Bedømmelsen af Materialet angaaer, da var dette det svage Punkt ved Eftersynet; thi det vilde jo ikke være muligt tilfulde at danne sig en bestemt Mening om dets større eller mindre Godhed, om Støbningen er udført heldig eller ikke o. lign., uden at man brød det itu eller fik det Materiale at se, hvoraf det var lavet.

Resultaterne af Bedømmelsen er i den efterstaaende Beretning delt i følgende Hovedafsnit:

I. Maskinernes Kraftforbrug.
II. De enkelte Maskiners Bygning og Materiale.
III. Arbejdsprøven med enkelte Maskiner.
IV. Præmieringen af Maskinerne.
V. Almindelige Bemærkninger om de Fordringer, der maa stilles til de forskjellige Slags Maskiners og Maskindeles Bygning og Arbejde, grundet paa en sammenlignende Bedømmelse af de prøvede Maskiner.

I. Maskinernes Kraftforbrug.

Af Docent Borch.

1. Maaleapparaterne.

Det var Hensigten at bestemme dels hvor stort et Arbejde, der udfordredes ialt til at trække Hestegang og Tærskeværk tilsammen, baade naar der arbejdedes ved jævn almindelig Ilægning, og naar Maskineriet løb tomt; dels skulde ogsaa bestemmes, hvor stor en Del af Hestenes Arbejde, der brugtes i selve Hestegangen til at overvinde dens Friktion, og hvormeget der altsaa virkelig overførtes til Tærskeværket.

Hestenes Arbejde tænktes bestemt ved at anbringe 2 selvskrivende Berg-Winstrupske Dynamometre paa Bommene, og lade 2 Heste trække paa hvert Dynamometer.

Der kunde saaledes skaffes Plads til 4 Heste, hvilket antoges at være nok selv til 6hestes Hestegange for den korte Tid, nogle faa Minuter, som Kraftmaalingen vilde vare.

Forat faa Vished om, hvorvidt denne Methode var brugbar eller ej, anstilledes i Vinteren 1877 nogle Forsøg paa Landbohøjskolen ved Kjøbenhavn. Det viste sig da, at Hestens Træk ikke var stadigt nok, men foregik rykvis, og varierede mellem saa vide Grænser, at en paalidelig Middelværdi ikke lod sig bestemme.

Det forsøgtes da at erstatte Hestekraften ved Menneskekraft, og efterat et foreløbigt Forsøg havde viist, at der kunde faaes et tilstrækkelig jævnt Træk paa denne Maade, blev der forfærdiget Apparater til at optage Menneskekraften gjennem Dynamometrene. Det gjaldt navnlig om:

1) at bringe Trækket til at virke højere fra Jorden; thi medens Hestene trække bedst, naar Trækstedet ligger c. 30 Tommer over Jorden, virke Folkene bedst, naar Trækket skeer 40 à 50 Tommer fra Jorden.
2) at skaffe Plads til det fornødne Antal Mand. Regnes en Hests Træk til 160 ℔ og en Mand til 35 ℔, vil der for at erstatte en Hest behøves 4 à 5 Mand, og til 6 Heste vilde c. 28 Mand være nok, alt under Hensyn til at Prøven kun varer nogle faa Minuter hver Gang. Det viste sig imidlertid, at Trækket blev desto jævnere, jo mindre Kraft hver Mand udøvede, hvorfor Apparatet indrettedes til at optage 32 Mands Kraft.

Apparatets Indretning sees af vedføjede Figurer. Fig. 1 viser Dynamometrets Anbringelse paa Hestegangens Bom. *B* er Bommen, seet fra Enden. *A* er et Stykke Træ, som ved Bolte og et Spændestykke skrues paa Bommen. Paa Træstykket sidder en Jernvægtstang *C*, drejelig om en Knivsæg ved *a*, medens Trækkekraften virker ved Tovet *T* paa en anden Knivsæg *b*, og Dynamometret *D* er befæstet til en 3die Knivsæg *c* samt til Opstanderen *E*. Alle 3 Knivsægge laa nøjagtig i een ret Linie. Ved denne Konstruktion vindes, at 1) Trækstedet hæves mindst 10 à 12 Tommer, og at 2) Dynamometret angiver det dobbelte af den Kraft, som Folkene have udøvet. Nøjagtigheden bliver derved større, idet en Fejl i Aflæsningen kun faaer halv saa stor Betydning, som naar Dynamometret virker paa sædvanlig Maade.

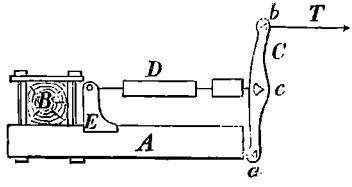

Fig. 1.

Fig. 2 viser (seet ovenfra), hvorledes Folkene virke. *H* er en Hestegang med Bommen *B*. Paa disse ere Dynamometrene fastgjorte som omtalt. Tovet *T*, hvorved Trækket skeer, er fæstet til Stængerne *S*, som med Øskener gribe om en Jerntap *A*, der er skruet til en af Bommene, saa nær Centrum som muligt. Folkene virke paa Stængerne *S*; ved hver Stang kan 4 Mand faa Plads, en ved hver af de med + betegnede Steder.

Dette Arangement gav meget tilfredsstillende Resultater, det benyttedes ved alle Kraftmaalingerne, men selvfølgelig ofte med et ringere Antal Mand, færre Stænger og undertiden med kun 1 Dynamometer, alt efter Hestegangens Størrelse.

For at bestemme, hvor stor en Del af Arbejdet der brugtes i Hestegangen, og hvor stor en Del der førtes over paa Tærskeværket, maatte der ske endnu

en Maaling: Hestegangen blev da udløst fra Tærskeværket, og paa den Axel, Overføringsaxlen, som ellers fører Arbejdet over til Tærskeværket, blev

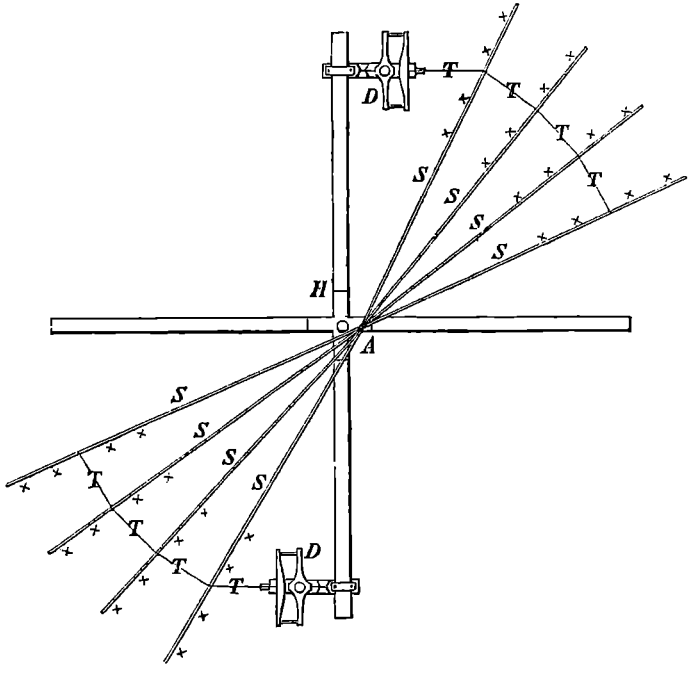

Fig. 2.

anbragt et Prony's Bræmsedynamometer, der kunde optage Arbejdet, som Axlen førte, paa saadan Maade, at det kunde maales.

Fig. 3 viser Apparatet. *A* er en af 2 Halvdele sammensat Støbejernskive, der ved 4 Par Stilleskruer centreres nøjagtig paa Axlen og spændes fast derpaa. Udenom Skiven ligge 2 Træstykker *T*, der passe til Skivens Omkreds, og over disse en Trærm *L*; Denne Arm og Træstykkerne *T* kunne ved 2 Bolte, der gaa gjennem dem, spændes fast om Skiven. *F* er en Fjedervægt, der hindrer Armen *L* i at synke ned. *K* er en Oliekande, hvorfra stadig drypper Olie ned til Skiven *A*.

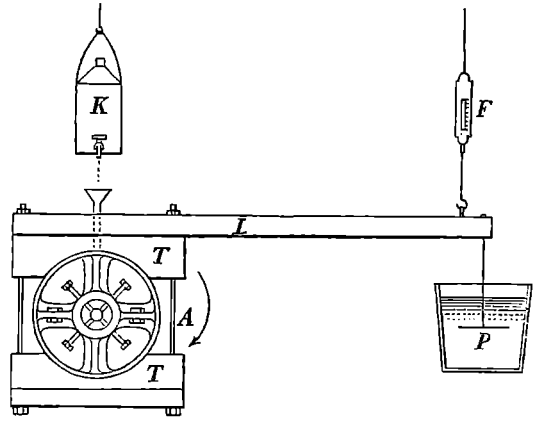

Fig. 3.

Virkningen er følgende:

Ved Hestegangens Bevægelse drejes Axlen i den Retning, som Pilen angiver. Ere nu Boltene *B* ikke spændte fast, vil det være let at dreje Hestegangen, men spændes de fast, vil der fremkomme en Gnidningsmodstand, idet Skiven skal dreje sig rundt imellem Træstykkerne *T*. Denne Gnidningsmodstand, der træder i Stedet for Tærskeværkets Modstand, kan reguleres ved at spænde Boltene mer eller mindre fast, og kan altsaa let gives en saadan Størrelse, at Hestene trække ligesaa stærkt, som naar Tærskeværket arbejder. Hvor stor da Gnidningsmodstanden er, bestemmes ved Fjedervægtens Angivelse, thi jo større Gnidningsmodstand, desto stærkere maa Fjedervægten trække opad i Armen *L* for at holde den i sin Stilling. Herefter lader sig da beregne, hvor meget Arbejde Dynamometret har modtaget. Dette Arbejde er altid mindre end det, som Dynamometrene paa Bommene vise at Folkene have udviklet, og Forskjellen er selvfølgelig det, som er medgaaet til at overvinde Hestegangens egen Modstand.

Foruden de omtalte Dele af Bræmsedynamometret, der i og for sig vilde være nok ved en aldeles rolig Bevægelse, viste det sig her nødvendigt at tilføje en tynd Jernplade *P* (Fig. 3), som ved en tynd Stilk var forbundet med Armen *L*, og som var neddykket i en Spand med Vand. Herved dæmpedes de Svingninger, som ellers vilde fremkomme, navnlig paa Grund af det Spillerum, som findes i Universalkoblingerne, og som bringer Axlen til at vakle og derved Armen *L* til at vippe op og ned. Vandets Modstand vil dog kun hindre alle hurtige Bevægelser af Pladen, men aldeles ikke hindre en tilstrækkelig langsom Bevægelse; Fjedervægtens Middelangivelse bliver altsaa ikke forandret derved, men Viseren kommer kun til at svinge mindre frem og tilbage, saa at Aflæsningen bliver lettere og nøjagtigere.

Til nærmere Oplysning om Beregningens Udførelse kan følgende Exempel tjene:

En 4 Hestes Hestegang med Tærskeværk foreligger.

Dynamometrene sættes paa Bommene som viist i Fig. 2, og ved Menneskekraft tærskes et vist Kvantum Korn med saadan Hastighed, Indstilling og Ilægning, som ved Arbejdsprøven er funden fordelagtigst. Hvert af Dynamometrene har da optegnet en Kurve, hvoraf Middelkraften bestemmes.

Tillige maales Radius, paa hvilken Dynamometrene sidde, og Antallet af Omgange i en vis Tid. Nu skilles Hestegangen fra Tærskeværket, Bræmsedynamometret sættes paa Overføringsaxlen, og medens Folkene gaa rundt i Hestegangen spændes Boltene i Bræmsedynamometret langsomt til, saa at Folkene maa trække stærkere og stærkere, indtil Dynamometrene paa Bommene vise omtrent samme Trækkekraft som under Tærskningen. Tillige sørges for at Hastigheden ogsaa bliver saavidt muligt den samme som før. Under disse Forhold arbejdes der nu i nogle Minutter, medens Dynamometrenes Skriveapparater sættes i Virksomhed og Fjedervægtens Udslag iagttages.

Sæt at følgende Talstørrelser findes:

Det ene Dynamometer viser 228 ℔ Trækkekraft;
det sidder paa en Radius = 11.5 Fod.
Det andet Dynamometer viser 232 ℔ Trækkekraft;
det sidder paa en Radius = 11.7 Fod.

Fjedervægten viser 26 ℔ og virker paa en Arm l = 3.5 Fod.

Ved Tælning af Tandhjulenes Tænder er det tillige fundet, at Overføringsaxlen gjør 50 Omdrejninger for hver Omgang af Hestehjulet.

Beregningen bliver da følgende:

Momentet af Trækkekraften er

228 ℔ × 11.5 Fod + 232 ℔ × 11.7 Fod = 5336.4.

Momentet af Modstanden er Fjedervægtens Angivelse Gange dens Arm, men fra de 26 ℔, som den viser, maa dog trækkes 3.25 ℔, som hidrører fra Bræmse-dynamometrets egen Vægt og altsaa er Sagen uvedkommende; tilbage bliver 22.75 ℔.

Modstandens Moment er altsaa 22.75 × 3.5 = 79.6.

Da Overføringsaxlen imidlertid løber 50 Gange hurtigere end Bommens Axel, maa Modstandens Moment multipliceres med 50 forat kunne sammenlignes med Kraftens.

Man faaer 79.6 × 50 = 3980.

Dette Tal er mindre end Kraftens Moment 5336.4.

Forholdet imellem dem er det samme som Forholdet mellem det Arbejde, som Tærskeværket under Tærskningen modtager fra Hestegangen, og det, som Hestene udvikle. Dette Forhold kaldes Hestegangens Virkningsgrad. I dette Exempel findes altsaa:

Virkningsgraden $= \frac{3980}{5336.4} =$ ca. 0.75 eller med andre Ord: denne Hestegang afgiver 75 Procent af Hestenes Arbejde til Tærskeværket, og bruger altsaa de manglende 25 Procent til sine egne Friktionsmodstande.

2. Kraftmaalingens Udførelse og dens Resultater.

Mandagen d. 6. Maj 1878 begyndte Maalingen af Kraftforbruget, medens der samtidig blev foretaget Arbejdsprøver med andre af Maskinerne. Maalingen foregik med de beskrevne Apparater, saaledes at Trækkekraften for Tærskning af Hvede bestemtes ved Udtærskning af 200 ℔, under Observation af Tiden, som dertil brugtes, samt Antallet af Omgange i denne Tid.

Ligesaa bestemtes Kraften til at bevæge Hestegangen i Forbindelse med den tomme Maskine, ved samme Hastighed, samt endelig Hestegangens Virkningsgrad.

Det viste sig dog snart, at et paalideligt Resultat ikke kunde opnaaes paa denne Maade, men at Kraftmaalingen maatte ske *efter* at samme Maskine først var underkastet Arbejdsprøven, og det af flere Grunde, navnlig:

1) Flere af Maskinerne, som for Kontrollens Skyld prøvedes endnu en Gang efter Arbejdsprøven, viste gjennemgaaende mindre Kraftforbrug end ved første Prøve, og for nogle var Forskjellen særdeles betydelig. Dette kan kun tilskrives den Omstændighed, at Maskinerne vare nye og derfor maatte slides noget til, før de kunde siges at arbejde under normale Forhold, men en saadan Tilslidning fik de netop ved Arbejdsprøven.
2) Trækkekraften til Tærskning afhang i væsentlig Grad af Maskinens Indstilling og Hastighed, samt af Ilægningen. Kraftmaalingen maatte derfor foregaa under samme Vilkaar som Arbejdsprøven, og følgelig maatte denne Prøve være anstillet iforvejen.

Som Følge heraf foretoges Maalingerne paany ved alle Maskinerne efter Arbejdsprøven. Resultatet af disse Prøver findes i de efterfølgende Tabeller.

a. Hestegangene.

Maaden, hvorpaa disse prøvedes, er ovenfor omtalt og oplyst ved et Exempel. Dog indskrænkede man sig ikke til en enkelt Maaling, men fore-

tog en hel Række Forsøg med samme Hestegang, men med forskjellig Kraftanvendelse, idet der begyndtes med ringe Kraft, som ved hver paafølgende Maaling forøgedes. Det var da at vente, at Virkningsgraden vilde voxe, naar Kraften voxede, idet Hestegangens egen Friktion faaer desto mindre at betyde, jo større Kraft der arbejdes med, (der skal jo som bekjendt altid nogen Kraft til for at dreje den tomme Hestegang rundt). Man kunde ogsaa vente, at Virkningsgraden først vilde tiltage stærkt med Kraften, saalænge denne var lille, men senere holde sig omtrent uforandret, hvad enten Kraften var lidt større eller lidt mindre. Den Værdi, som Virkningsgraden da havde, vilde den følgelig ogsaa have under Tærskningen, og det var da altsaa netop den, som skulde bestemmes.

Ved at anstille en Række Maalinger vandtes altsaa en langt større Sikkerhed i Bestemmelsen, ligesom ogsaa Tilfældigheders Indflydelse fik mindre at sige, idet det ene Forsøg ligesom kontrollerede det andet.

Forventningen om Virkningsgradens Stigen med Kraften viste sig i Hovedsagen bekræftet ved Maalingerne og da navnlig ved de Hestegange, der øjensynlig vare bedst udførte. Ellers viste der sig mindre eller større Uregelmæssigheder i Virkningsgradens Variation, og da i flere Tilfælde saaledes, at Virkningsgraden først voxede med Kraften, indtil denne havde naaet en vis Størrelse, saa aftog den igjen, naar Kraften yderligere voxede, og tillige indtraadte der da ofte en stærk Rysten af Maskineriet.

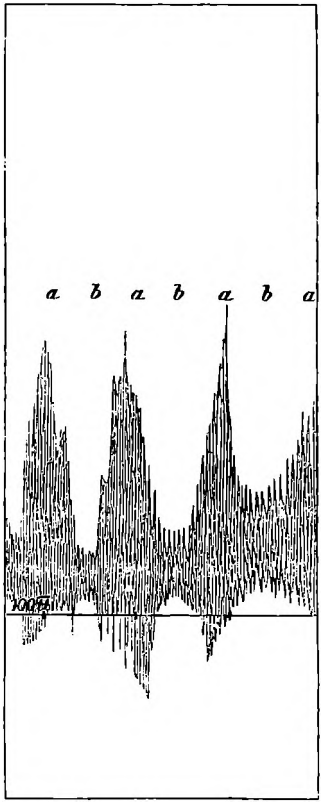

Fig. 4.

Grunden til Uregelmæssighederne maa navnlig søges i en mangelfuld Konstruktion eller Forarbejdelse af Tandhjul, Axler med deres Lejer, o. s. v. eller deri, at Stativet er for svagt. Kun ved saadanne Mangler bliver det muligt at Maskineriet arbejder rigtigt ved smaa Kræfter, men naar Kræfterne voxe forskydes det saaledes, at det visse Steder tager for haardt paa, saa at de skadelige Modstande voxe.

Den omtalte Rysten af Maskineriet hidrører oftest fra, at Hjulene gribe for dybt i hinanden, saa de enten gaa helt i Bund, eller i «Bagkam», hvorved forstaaes, at de Sider af Tænderne, som ikke maa røre hinanden, dog i visse Stillinger komme i Berøring.

Ved Hestegange med 1 Bom, fastgjort paa et konisk Hestehjul, og kun forsynet med 1 Rulle, som ved at trykke bag paa Hestehjulet holdt dette nede mod Drevet, viste der sig ofte en periodisk Rysten. Dette havde sin Grund i, at Hestens Træk altid gaaer skraat opad, saa at det virker til at løfte op i Enden af Bommen. (Det samme var under Kraftmaalingen Tilfældet med Folkenes Træk). Naar nu Bommen staaer lige over Drevet, løftes Hjulet op fra dette, men Rullen træder da i Virksomhed, og Indgribningen foregaaer rigtig. Er Bommen derimod modsat Drevet, vil Trækket opad i

Bommen vippe Hjulet nedad mod Drevet, saa Tænderne slaa i Bund. For at hindre dette, maa der anbringes flere Ruller bag paa Hestehjulet, f. Ex. ialt 3 Ruller med lige store indbyrdes Afstande.

Selve de af Dynomometrene skrevne Diagrammer gave Oplysning om Rystelserne, idet Kurven blev desto mere uregelmæssig, jo stærkere Rystelserne vare. Til Sammenligning er i Fig. 4 og Fig. 5 viist i formindsket Maalestok 2 Diagrammer, fra Maalingerne af Hestegangens Virkningsgrad. Fig. 4 hidrører fra Hestegang Nr. 15 svarende til Maskine Nr. 18. Det sees, at Kurven er meget uregelmæssig, idet Skrivestiften har svinget mellem temmelig vide Grænser, og navnlig sees, at Uregelmæssighederne afvexlende ere mindre og større, de Steder, *a*, hvor den er størst, svare til Bommen staaende modsat Drevet, medens Stederne *b* svare til Bommen over Drevet. Ved *a* er ikke blot Uregelmæssighederne størst, Kraften paa Diagrammet varierende i Forholdet ca. 1 : 3, men ogsaa Middeltrækkekraften størst. Fig. 5. hidrører fra Hestegang Nr. 6 Maskine Nr. 6; Kurven har kun smaa Variationer, og Middelkraften er omtrens ens hele Tiden. — Samme Udseende som Fig. 5 havde i Reglen Diagrammerne fra alle de bedre Maskiner, under Forsøgene med Bræmsedynamometret, og ligesaa under Forsøgene med den tomme Tærskemaskines Bevægelse. Ved Tærskningsforsøgene derimod kunde Modstanden ikke holdes saa fuldstændigt konstant, og Uregelmæssighederne bleve derfor lidt større, dog paa Grund af den omhyggelige Ilægning sjeldent saa store som i Fig. 4.

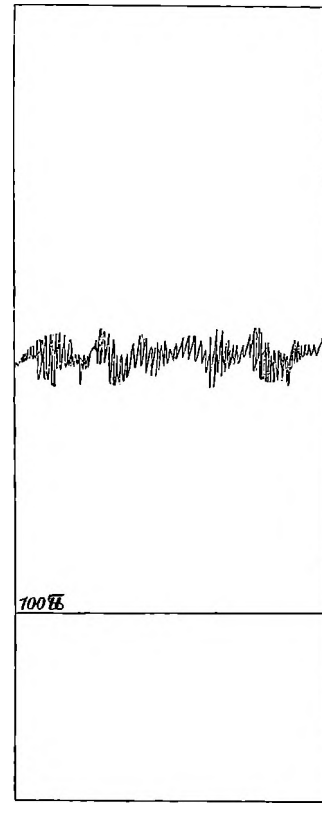

Fig. 5.

Efterfølgende Tabel viser Virkningsgradens Værdi, naar der arbejdes med den Kraft og Hastighed, som Tærskeværket fordrer.

En Sammenligning mellem Virkningsgraderne viser, at den for alle bedre Hestegange ligger imellem 70 og 80 Procent, Arbejdstabet altsaa mellem 20 og 30 Procent.

Vil man imidlertid sammenligne de forskjellige Hesteganges Godhed, forsaavidt denne beroer paa det mindre eller større Arbejdstab, saa er Virkningsgraden i og for sig ikke det rette Sammenligningspunkt. Arbejdstabet fremstaaer jo nemlig ved, at den langsomme Bevægelse af Bommene skal forvandles til en hurtig Omdrejningsbevægelse, altsaa: jo hurtigere Overføringsaxlen løber, desto større har Arbejdstabet Lov til at være. Ved Sammenligningen maa altsaa tages Hensyn baade til Virkningsgraden og til Overføringsaxlens Hastighed. Det lader sig nu godtgjøre, under visse Forudsætninger, at det rette Tal til Sammenligning findes ved at dividere Logarithmen

Fabrikantens Navn og Hjemsted.	Hestegangens Løb.-Nr.	Tilhørende Tærskeværks Løb.-Nr.	Antal Heste.	Bomlængde i Fod.	Overføringsaxlens Antal Omgange for 1 Omg. af Bommene.	Virkningsgrad.	Arbejdstab i Procent.	Sammenligningstal som er desto større jo fuldkommere Hestegangen er, i Henseende til ringe Arbejdstab. Se P. 263.	Bemærkninger.
Allerup, Odense.	5	5	6	12.25	84.2	0.73	27	14.1	Virkningsgraden voxede nogenlunde regelmæssig med Trækkekraften.
Do.	6	6	3	12.1	82.9	0.74	26	14.7	Virkningsgraden voxede næsten fuldstændig regelmæssig med Trækkekraften.
Hüttemeyer & Svendsen, Phønix i Odense.	7	7	4	11.1	73.7	0.73	27	13.7	Virkningsgraden voxede først med Trækkekraften, indtil ca. 2 Hestes Træk, saa aftog den noget igjen. Hestegangen rystede ikke saa lidt.
Lange, Svendborg.	8	9	3	10.8	49.7	0.75	25	13.6	Ved Træk over 1 Hests holdt Virkningsgraden sig omtrent konstant, dog med smaa Variationer op og ned.
Axelsen, Svendborg.	12	16	2	10.8	77.8	0.66	34	10.5	Virkningsgraden voxede regelmæssig med Kraften.
Do.	13	17	1	9	56.7	0.75	25	14.0	Der anstilledes kun 2 Forsøg.
Hermansen, Næstved.	18	18	2	12.8	59.3	0.71	29	11.9	Virkningsgraden størst ved de mindste maalte Træk, nemlig 0.78 for 119 ℔, den aftog saa, naar Kraften voxede. Hestegangen rystede noget.
Ekmann, Render Mark.	15	20	1	9.5	26.25	0.68	32	8.5	Virkningsgraden voxede jævnt med Kraften. Hestegangen rystede meget stærkt.
Rasmussen, Odense.	19	22	3	11.8	53.3	0.70	30	11.2	Virkningsgraden varierede lidt frem og tilbage, men var i det Hele konstant for Træk mellem 136 og 398 ℔.
Do.	20	23	1 á 2	10.7	23.4	0.71	29	9 2	Som Nr. 13.
Bergner & Magnus, Bergdorf ved Hamburg.	16	24	4	10.3	35.5	0.80	20	16	Virkningsgraden voxede meget regelmæssig med Kraften.
Umrath & Co., Prag.	17	25	1 á 2	12.3	18.7	0.82	18	14.7	Ligeledes.
Rasmussen, Stubbekjøbing.	21	27	4	10.1	69.8	0.80	20	16.2	Virkningsgraden varierede lidt frem og tilbage, men var væsentlig konstant fra alle de maalte Træk over 108 ℔.

af Omdrejningstallet med Logarithmen af Virkningsgraden*). Paa denne Maade ere Tallene i sidste Kolonne i Tabellen beregnede. Jo større dette Tal er, desto bedre er Hestegangen i Henseende til Økonomi med Arbejdet.

Betragtes f. Ex. Hestegang Nr. 5 og Nr. 16, saa viser Tabellen, at Nr. 16 kun gjør 35.5 Omgange og har tabt 20 %, medens Nr. 5 gjør 84.2 altsaa langt over dobbelt saa mange og har derved kun tabt 7 % mere end Nr. 5. Man skulde altsaa synes, at Nr. 5 var langt bedre end Nr. 16. At dette Resultat maatte være fejl, vilde imidlertid enhver, som saa de 2 Hestegange, kunne sige; de saa omtrent lige gode ud, snarere maatte man give Nr. 16 Fortrinet; men dette fremgaaer netop ogsaa af den sidste Kolonne i Tabellen, thi Nr. 16 har faaet Tallet 16 og Nr. 5 har 14.1; altsaa er virkelig Nr. 16 den bedste af disse 2.

Fremdeles sees, at Hestegang Nr. 17, der giver størst Virkningsgrad, nemlig 82 %, vel maa kaldes god i denne Henseende, men ingenlunde den bedste, thi paa Grund af den langsomtgaaende Overføringsaxel er dens Sammenligningstal kun 14.7, saa at den staaer under Nr. 16 og Nr. 21 og er omtrent ligestillet med Nr. 5 og 6.

En ligefrem Sammenligning mellem Virkningsgraderne for de bedre Hestegange viser forøvrigt, at den Forringelse i Virkningsgrad, som er fremkommet, hvor Overføringsaxlen har faaet en hurtig Bevægelse, er forholdsvis lille. Medens saaledes Nr. 16 med 35.5 Omgange af Overføringsaxlen har tabt 20 % af Arbejdet, har Nr. 6 med 82.9 Omgange kun tabt 26 %, altsaa med de 6 % Tab er Hastigheden bragt op fra 35.5 til 82.9, og, hvis Sammenlingningstallene for de 2 Maskiner havde været ens, vilde Tabet end ikke have været saa stort.

Det synes derfor at maatte anbefales, at lade Overføringsaxlen løbe saa hurtigt, at der kun behøves en enkelt Udvexling, f. Ex. en Rem over et Par Skiver paa Overføringsaxlen og paa Tromleaxlen.

(En anden Sag er det naturligvis, naar samme Hestegang skal kunne bruges til andre Maskiner end Tærskeværket, og det derfor kan være ønskeligt at Overføringsaxlen gaaer noget langsommere). —

Endnu maa nævnes et Forhold af overordentlig stor Betydning, men som desværre unddrager sig enhver direkte Maaling, nemlig Bomlængdens Indflydelse.

For at forstaa Sagen bedre kunne vi tænke os, at samme Hest virkede den ene Gang paa en lang Bom, den anden Gang paa en kort Bom, men at den

---

*) Det kan findes saaledes: Sæt at 2 lige gode Hestegange foreligge, den enes Overføringsaxel gjør o Omdrejninger, og Virkningsgraden er v, den anden har m Gange saa mange Udvexlinger af samme Slags som den første Hestegangs; Overføringsaxlen kommer da her til at gjøre et Antal Omgange $O = o^m$, og Virkningsgraden vil blive $V = v^m$, men altsaa er $\frac{\log O}{\log V} = \frac{\log o^m}{\log v^m} = \frac{\log o}{\log v}$, altsaa dette Forhold mellem Logarithmerne af o og v er ens for de to lige gode Hestegange. (Det negative Fortegn, som Forholdet har, tages her intet Hensyn til). Havde den anden Hestegang været simplere udført, vilde V have været mindre end v^m, log V bliver derved (numerisk) større end log v. Forholdet $\frac{\log o}{\log v}$ bliver altsaa numerisk størst for den bedste Hestegang. Vare derimod 2 Hestegange lige godt udførte og gav samme Antal Omgange af Overføringsaxlen, men Antallet af Tandhjul og Forholdene mellem Hjul og Drev o. s. v. var indrettet forskjellig, maatte naturligvis den siges at være heldigst, som havde mindst Krafttab, altsaa størst Virkningsgrad, men for denne vilde da ogsaa $\frac{\log o}{\log v}$ blive numerisk størst. Dette Forhold kan da i alle Tilfælde siges at være det rette Sammenligningspunkt i denne Henseende.

i begge Tilfælde udøvede samme Træk og gik med samme Hastighed. Den vilde da udrette lige stort Arbejde i begge Tilfælde, thi Arbejdet er alene bestemt ved Trækkekraften multipliceret med den gjennemløbne Vej. Der vil kun være den Forskjel, at de lange Bomme gjøre færre Omdrejninger i Minutet end de korte, og man vil derfor i Hestegangen med de lange Bomme behøve mere Tandhjulsudvexling end i den anden. Herved vil ganske vist lides lidt større Tab ved Friktion i Hestegangen med de lange Bomme, men Forskjellen vil, som Tabellerne have viist, være ringe, saa at man kan sige:

Hvis Hesten erstattedes ved en mekanisk Bevægkraft, vilde det være temmelig ligegyldigt, om Bommene vare lange eller korte.

Anderledes gaaer det i Virkeligheden:

Tænkes atter de 2 Tilfælde: samme Hest virkende med samme Kraft og samme Hastighed, den ene Gang paa en lang Bom og den anden Gang paa en kort Bom, saa vil det vise sig, uagtet Arbejdet, som præsteres, er det samme i begge Tilfælde, at Hesten bliver langt hurtigere varm og udmattet for den korte Bom end for den lange. Er Bommen tilstrækkelig lang vil Hesten kunne arbejde en Dag igjennem uden derved at anstrænges synderlig mere end ved at udøve samme Træk f. Ex. for en Vogn, der kjører lige ud ad en Vej, hvorimod Hesten for en meget kort Bom kun kan holde ud en Time eller 2.

Heraf vil forstaaes, at naar Bomlængdens Indflydelse skulde tages med, maatte man kunne bestemme Hestens Anstrængelse ved samme Arbejdes Udførelse for en lang Bom og for en kort Bom. Men Hestens Anstrængelse kan jo kun bedømmes efter et Skjøn, og skal dette have nogen Betydning, maatte der arhejdes med samme Hest i Uger og Maaneder med aldeles bestemt Fodring o. s. v., og da Hestene selv kunne være højst forskjellige, maatte der anstilles flere Rækker af saadanne Forsøg med forskjellige Heste.

Noget saadant har selvfølgelig ikke kunnet ske ved nærværende Prøve, og saavidt vides ere saadanne Forsøg aldrig nogensinde foretagne. Derimod er der samlet Resultater af Maalinger, anstillede paa flere Steder, hvor Heste anvendes daglig Aar ud og Aar ind paa samme Maade, navnlig i Bjærgværker til Ophejsning af Malm, Kul o. dsl. eller i Mølleværker, hvor der bruges Hestekraft.

Paa saadanne Steder ville Hestene være meget øvede i at gaa i Hestegang, og dels vil man have lært temmelig nøje, hvormeget en Hest virkelig kan præstere under de forhaandenværende Omstændigheder, naar den skal arbejde Dag ud og Dag ind paa denne Maade.

Desagulier har fundet, at i en Hestegang med 9 Fods Bomme udrettes kun $^3/_5$ af hvad der kan præsteres i en Gang med 20 Fod Bomme. (Engelsk Maal).

Grashof angiver, at i en Hestegang med 5 Meter lange Bomme (ca. 16 Fod) udretter Hesten kun $^2/_3$ af hvad den kan præstere ved at gaa lige ud.

Rühlmann angiver, at i en Gibsmølle i Lüneborg kunde store kraftige Heste, der vejede over 800 ℔ hver, arbejde 6 Timer daglig med en Hastighed af 1 Meter = ca. 3 Fod og udøve et Træk = 130 ℔. Arbejdet var altsaa hvert Sekund = 3×130 = 390 Pundfod. Hestebanens Diameter var 10.2 Meter, hvortil svarer Bomlængde = ca. 16 Fod.

Combes har fundet ved Ophejsning i Bjærgværk, at en Hest kunde arbejde 6 Timer med en Middel-Hastighed af $4^2/_5$ Fod pr. Sekund, Middeltræk = 101 ℔, hvilket giver $4^2/_5$×101 = ca. 444 Pundfod hver Sekund, altsaa endnu mere end i Gibsmøllen, men Bommene vare ogsaa ca. 26 Fod lange.

Af disse Resultater vil det sees, at Hesten kan udrette langt mere ved lange end ved korte Bomme. Derfor vil man ogsaa, hvor Hesten bruges til Bevægkraft ved industrielle Anlæg, (hvad jo kun meget undtagelsesvis skeer i vor Tid), bruge langt større Bomlængder end man almindelig træffer i Landbrugets Hestegange. Hvorfor man der nøjes med saa korte Bomme lader sig næppe tilfredsstillende forklare; vel kan der til Forsvar derfor siges, at disse Hestegange som oftest kun bruges kort Tid ad Gangen, f. Ex. ved Kjærning, eller til Aarstider, da der kun er lidet andet at bruge Hestene til, men den væsentligste Grund er vistnok den, at Hestegangen bliver desto dyrere at anskaffe, jo længere Bommene ere, idet Hjul og Axler da maa være sværere, og der maa være flere Udvexlinger. Paa den anden Side sees Fordelen ved de længere Bomme ikke ved første Øjekast, og da Fabrikanterne maa rette sig efter Kundernes Ønske, er man mange Steder kommen langt under den tilladelige Bomlængde og helt ned mod den laveste Grænse, ved hvilken det netop er muligt for Hesten at bevæge sig i Hestegangen. Det maa bestemt tilraades, ikke uden absolut Nødvendighed at gjøre Bommen kortere end 12 Fod.

Spørges om Grunden til, at de korte Bomme ere ufordelagtige, høres ofte den Mening fremsat, at det er, fordi Hesten trækker skraat paa Bommen, og derved kun virker med en Del af sin Kraft. Det er imidlertid urigligt. Det skraa Træk vil i og for sig ikke spilde Arbejde. Lad (Fig. 6) B forestille en Hestegangsbom og H, den Linie hvorefter Hesten trækker, der vil da altid kunne drages en Linie b lodret paa Træklinien H, og Forholdet sees da at være ganske det samme, som om b var den virkelige Bom, og Hesten trak lodret paa den, thi i Virkeligheden vil jo Hesten gaa i en Cirkel, der svarer til Radius b, og ikke i den, der svarer til B.

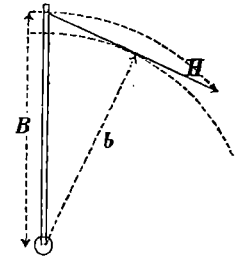

Fig. 6.

Derimod er der 2 Omstændigheder, som bidrage til at Hesten arbejder paa en unaturlig Maade i Hestegangen og derved udmattes foruden af det Arbejde den udretter.

1) Benene paa den udadvendende Side beskrive en større Cirkel end de paa den indadvendende. Musklerne paa den ene Side af Kroppen maa da anstrænges mere end paa den anden, og det trætter mere end en ligelig Brug af Musklerne.

Jo kortere Bom, desto større er Forskjellen imellem Benenes Hastighed.

2) Benene flyttes ikke i den Retning, hvori Trækket skeer, men under en Vinkel dermed, og det endda forskjellig for alle 4 Ben. Denne Ulempe er vistnok den væsentligste.

Lad i Fig. 6 Cirklen være den, som beskrives af et Bagben a og et Forben b, hørende til samme Side af Kroppen. Det naturligste for Hesten vilde være, at flytte a til a', b til b'', men da den skal holde sig i Cirklen, maa den flytte a til a'', b til b'. Foruden de kraftige Muskler, der bruges til at gaa lige ud, maa der altsaa ogsaa bruges andre, der føre Benene til Siden, men, da disse Muskler ikke af Naturen ere bestemte til stadig Brug, koster deres Benyttelse en forholdsvis stor Anstrængelse, som slet ikke kommer Arbejdet i Hestegangen tilgode. Vel søger Hesten ved at krumme Kroppen at gjøre

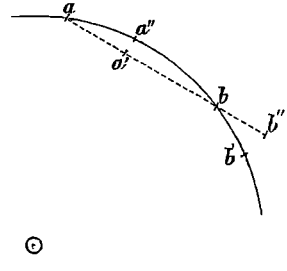

Fig. 7.

Sidebevægelsen saa lille som mulig, men denne Krumning af Kroppen anstrænger selvfølgelig ogsaa.

Jo mere krum Banen er, altsaa jo mindre Bomlængde, desto mere gjør dette Forhold sig naturligvis gjældende.

b. Tærskemaskiner.

Ved disse prøvedes dels Kraften til den tomme Maskines Bevægelse, dels Kraften til Tærskning af Hvede.

(De faa tilstedeværende Haandtærskeværker saa man sig ikke istand til at prøve. Vel havdes et dynamometrisk Haandsving, som kunde maale indtil 80 ℔ Tryk regnet for 1 Fods Radius, hvilket antoges at være det meste 2 Mand kunde udholde at arbejde med, men dette viste sig utilstrækkeligt, selv ved ringe Ilægning. Arbejdet var ogsaa saa anstrængende, at Folkene kun kunde holde det ud nogle faa Minuter ad Gangen).

Den tomme Maskines Kraftforbrug voxede meget stærkt med Hastigheden, vel nærmest som en Følge af Luftmodstanden mod den hurtig omløbende Tromle. Det gjaldt derfor om at træffe nøjagtig den Hastighed, hvormed Maskinen arbejdede bedst, og ved hvilken Tærskeprøven var foretaget. Da dette ikke var saa let, anstilledes der en Række Forsøg med hver Maskine, idet Hastigheden efterhaanden forøgedes fra ganske langsom til noget over den Hurtighed, hvormed Maskinen skulde arbejde. Der kunde da med Bestemthed findes, hvormegen Kraft der svarede til den normale Hastighed, og Tilfældigheders Indflydelse udelukkedes bedre, end om der kun var anstillet en enkelt Maaling. Kun ved de mindre Maskiner (til 1 à 2 Heste) var den tomme Maskines Modstand ved langsom Gang saa lille, at den ikke med Sikkerhed kunde maales. Der blev i saadanne Tilfælde kun anstillet et Par Maalinger med omtrent den normale Hastighed, eller ogsaa, ved de mindste Maskiner, blev denne Maaling ganske opgiven.

Kraften til Tærskning maaltes under Udtærskning af 400 ℔ Hvede. Maskinen blev sat i Gang, og der tærskedes først en Del ikke afvejet Hvede, medens Hastigheden reguleredes saaledes, som den under Arbejdsprøven var fundet at burde være. Indstillingen og Ilægningen var selvfølgelig ogsaa den samme. Naar den rette Hastighed var naaet, begyndte Aftærskningen af den afvejede Hvedemængde, samtidig sattes Dynamometrenes Skriveapparat i Virksomhed, Tiden til Tærskningen observeredes, og desuden Tiden for hver Omgang af Bommene, for at kontrollere Hastigheden. Det viste sig forholdsvis let at vedligeholde den rette Hastighed, naar den først var indtraadt, og Folkene ikke anstrængtes for stærkt; skete der kjendelige Variationer i Hastigheden, betragtedes Forsøget som mislykket.

Forsøgene gave følgende Resultater:

Fabrikantens Navn og Hjemsted.	Om Maskinen har Slagler eller Pigge	Maskinens Løb.-Nr.	Uestegangens Løb.-Nr.	Antal Uester	Uestegangens Bomlængde i Fod	Trommens Diameter i Fod	Trommens Antal Omgange for 1 Omgang af Bommene	Veien som gjennemløbes paa Trommens Periferi under 1 Uestegang. Fod	Antal Sekunder pr. Uesteomgang under Tærskningen	Uestens Hastighed i Fod i Sekundet	Trækkekraft til den lomme Maskines Overgivelse i ℔	Trækkekraft for Tærskning af Uræde	Trækkekraft under Tærskningen for hver Uest	Trommens Antal Omgange i Minuten	Trommens Periferihastighed i Fod i Sekundet	Tiden til Tærskning af 400 ℔ Uræde. Minuter	Arbeidet i Pundfod som ialt bruges til Tærskning af 400 ℔ Uræde
Allerup, Odense.	Slagler	5	5	6	12.25	1.5	463	2176	23.5	3.3	507	894	149	1182	92.6	5½	973000
do.	Slagler	6	6	3	12.1	1.5	435	2045	24	3.2	238	473	159	1088	85.2	8½	803000
Hüttemeyer & Svendsen, Phonix i Odense.	Slagler	7	7	4	11.1	1.5	434	2044	24.5	2.8	280	695	174	1063	83.4	7	817000
Lange, Svendborg.	Pigge	9	8	3	10.8	1.3	545	2235	22	3.1	125	315	105	1486	101	8	469000
do.	Pigge	10	8	2	10.8	1.3	457	1875	22	3.1	101	312	156	1243	85.2	8¾	508000
do.	Pigge	12	8	1	10.8	1.3	492	2017	23	2.9	"	271	271	1283	87.7	7¼	342000
do.	Slagler	13	8	2	10.8	1.2	427	1624	22	3.1	76	273	137	1165	73.8	12½	622000
Axelsen, Svendborg.	Slagler	16	12	2	10.8	1.0	428	1344	18	3.8	71	269	134	1427	74.6	9	552000
do.	Slagler	17	13	1	9	1.0	403	1264	20	2.8	"	243	243	1209	63.2	11½	469000
Hermansens Sønner, Næstved.	Slagler	18	"	2	12.6	1.2	451	1713	23	3.5	75	274	137	1177	74.5	12¼	705000
Ekmann, Render Mark.	Pigge	20	15	1	9.8	1.3	423	1733	20	3	"	206	206	1269	86.6	9¾	362000
H. Rasmussen, Odense.	Slagler	22	19	8	11.8	1.4	389	1673	19	3.9	96	336	112	1228	88.1	10½	825000
do.	Pigge	23	20	1 à 2	10.7	1.3	377	1545	20	3.3	"	154	154 ell. 77	1131	77.2	8½	259000
Bergner & Magnus, Bergdorf ved Hamborg.	Slagler	24	16	4	10.3	1.5	305	1435	20	3.2	231	540	135	915	71.7	8	829000
Umrath & Co., Prag.	Pigge	25	17	1 à 2	12.3	1.3	441	1809	24	3.2	63	198	198 ell. 99	1102	75.4	12.5	475000
Rasmussen, Stubbekjøbing.	Slagler	27	21	4	10.1	1.6	321	1637	20	3.1	275	555	139	963	81.8	9	929000
Umrath & Co., Prag, Haandmaskine.	Pigge	28	"	"	"	1.3	"	"	Haandsvinget gjor ca. 35 Omgange pr. Minut.	"	"	"	"	826	56.4	"	"
Mayfarth, Haandmaskine	Pigge	29	"	"	"	1.3	"	"		"	"	"	"	826	56.4	"	"
do.	Pigge	30	"	"	"	1.3	"	"		"	"	"	"	826	56.4	"	"

Betragtes først Tallene for Tromlens Periferihastighed, maa det strax bemærkes, at der ikke kan drages nogen Sammenligning i denne Henseende mellem Maskiner med Slagletromler og Maskiner med Pigtromler, da de arbejde paa 2 helt forskjellige Maader, men ogsaa indenfor hver af disse 2 Slags findes der temmelig forskjellige Hastigheder. Endnu større Forskjel vilde der have været, om Hestene havde gaaet med samme Hastighed for dem alle, men, som det sees, har man ved nogle maattet lade Hestene gaa med betydelig Hastighed, indtil henimod 4 Fod i Sekundet, for at faa Maskinen til at arbejde saa godt som muligt.

En saadan Hastighed kunne Hestene dog kun præstere, naar Trækket, de udøve, ikke er for stort. Saaledes sees, at der ved den enhestes Maskine Nr. 17 (Hesteg. 13) fordres det store Træk 243 ℔; derfor har Hesten heller ikke kunnet gaa mere end 2.8 Fod i Sekundet, endskjøndt der ellers kunde være Grund til at lade den gaa stærkere, da Tromlens Periferihastighed er meget lille, nemlig 63.2 Fod.

Periferihastighedens Betydning viser sig ved Arbejdsprøven hovedsagelig derved, at Maskinen kun kan tærske tilstrækkelig rent ved stor Periferihastighed. I det anførte Exempel, Maskine Nr. 17, blev saaledes over $1^3/_4$ % af Kornet siddende i Axet.

Pigtromler synes gjennemgaaende at fordre større Periferihastighed end Slagletromler, hvorved dog maa bemærkes, at Pigtromlernes Hastighed er beregnet for Piggenes yderste Spidser.

Hvad Trækkekraften angaaer vil man let forstaa, at selve Tallene for Hestenes Træk ikke i og for sig kunne tjene til Sammenligning; dette Træk vil f. Ex. ogsaa bero paa Bomlængden, Tandhjulsudvexlingerne o. lign., altsaa Forhold, der ikke vedkomme selve Tærskemaskinerne.

Derfor maa tillige tages Hensyn til, med hvilken Hastighed Hesten har gaaet og udøvet dette Træk, hvormeget der derved er tærsket, og hvor lang Tid dertil er brugt.

Alle disse Forhold ere sammenfattede under eet, idet der er beregnet den Arbejdsmængde, der er medgaaet til Tærskning af 400 ℔ Hvede. Tallene herfor (sidste Kolonne i Tabellen) skulle derfor kunne sammenlignes, saaledes at forstaa, at naar 2 Maskiner med tilhørende Hestegange ere lige økonomiske med Hensyn til Arbejdskraft og levere samme Slags Arbejde, maa de give samme Tal i denne Kolonne, selv om denne arbejder med 3 Heste den anden med 1, thi den første vil nok bruge 3 Gange saa stor Trækkekraft, men ogsaa kun $^1/_3$ af den Tid, som den anden Maskine bruger til samme Mængde Hvede.

De prøvede Maskiner levere jo imidlertid ikke samme Slags Arbejde, idet nogle, navnlig de mindre Maskiner, kun simpelt hen tærske Kornet, medens andre tillige mer eller mindre fuldstændig rense og sortere det. Det er da en Selvfølge, at jo fuldstændigere Kornets Behandling er, desto større Arbejde maa der udkræves dertil.

Overensstemmende hermed viser Rubriken for Arbejdet ved 400 ℔ Hvede større Tal for de kombinerede Maskiner end for de simple Maskiner, og Forskjellen er meget betydelig. Med runde Tal kan man sige, at gjennemsnitlig kræver en kombineret Maskine dobbelt saa meget Arbejde til samme Mængde Korn som en ikke kombineret, men naturligvis er der alt for mange forskjellige Omstændigheder, der gjøre sig gjældende, til at en saadan Regel altid kan holde Stik. Navnlig sees, at Pigmaskiner gjennemgaaende have brugt mindre Arbejde end de tilsvarende Slaglemaskiner, hvorved dog maa bemærkes, at der ved Prøven ikke fandtes nogen brugbar kombineret Pigmaskine.

For at komme til Kundskab om, fra hvilke af Apparaterne de kombinerede Maskiners store Arbejdsforbrug skrev sig, maatte man lade samme Maskine arbejde med flere eller færre af Apparaterne igang. Dette var ogsaa paalænkt, men viste sig umuligt, idet Maskinens Arbejde var betinget af, at alle dens Apparater virkede; standsede man f. Ex. Halmrysteren ophobede Halmen sig derpaa, og hindrede Tærkningen. Ligesaa gik det med Sold, Kastemaskine osv.

Kun ved Nr. 22 (Rasmussen i Odense) var det muligt at tage Halmrysteren helt bort, og lade Maskinen arbejde uden denne. Dette Forsøg udførtes og gav følgende Resultat for Tærskning af Hvede:

Maskinen med Halmryster 1 Omgang i 26 Sek., Træk 400 ℔ } Forskjel
do. uden do. 1 do. i 26 — , Træk 392 ℔ } 8 ℔

For den tomtløbende Maskine fandtes:

Maskinen med Halmryster 1 Omgang i 17 Sek., Træk 170 ℔ } Forskjel
do. uden do. 1 do. i 17 — , Træk 157 ℔ } 13 ℔

Disse Forsøg synes at vise, at Halmrysteren kun fordrer ringe Kraft og ikke synderligt mere, naar den arbejder, end naar den gaaer tom. At Forskjellen endog fandtes 5 ℔ større ved den tomme end ved den arbejdende Maskine hidrører fra Forskjellen i Hastighed, hvormed den blev trukket i de 2 Tilfælde.

At de anførte Tal ere større end de i Tabellen anførte for samme Maskine, hidrører fra, at Forsøgene med og uden Halmryster anstilledes før Arbejdsprøven, altsaa før Maskinen var slidt til (se Pag. 259). Disse Tal kunne derfor kun sammenlignes indbyrdes, men ikke med de øvrige Angivelser.

Overensstemmede hermed viser det sig, at Kraften til den tomme Maskines Bevægelse, for Maskiner med iøvrigt ens Dimensioner, kun er lidet større, naar der er Halmryster, end naar der ingen er.

		Tærskeværk		Trækkekraft
2 Hestes Maskiner	Nr. 25	med	Halmryster	63
	- 18	-	—	75
	- 13	-	—	76
	- 16	uden	—	71

Hvad Forholdet mellem den Kraft, som skal til for at trække samme Maskine tom og arbejdende, angaaer, da er dette Forhold vel noget variabelt, men gjennemsnitlig kan regnes, at den arbejdende Maskine fordrer dobbelt saa stor Kraft som den tomtgaaende, naar Maskinen er kombineret, og mellem 3 og 4 Gange saa meget, naar den ikke er kombineret.

Da Kraftforbruget saaledes sees at stige stærkest ved en ikke kombineret Maskine, naar der kommer Korn deri, kan man slutte, at dette Merforbrug væsentligst skyldes selve Kornets Tærskning ved Tromlen, medens Rystning, Rensning osv. ikke fordrer væsentlig større Kraft, end naar Apparaterne gaa tomme.

For endelig at se hvormeget af Kraften, der ved den tomtgaaende Maskine faldt paa Biapparaterne, og hvormeget paa Tromlen, prøvedes Maskine Nr. 27 tomtgaaende, dels med alle Apparater løbende med, dels med dem alle stillestaaende undtagen Tromlen. Dog kunde Blæseren ikke skilles fra, og man maatte derfor nøjes med at lukke for Indløbet dertil, den tager da kun ringe Kraft. Der fandtes:

Med alle Apparater igang var Trækkekraften = 307 ℔
— do. do. stillestaaende undtagen
Tromlen og den tillukkede Blæser . . . do. = 148 ℔

Hastigheden var ens i begge Tilfælde: 1 Omgang af Bommene i $18^3/_4$ Sek.

Der er altsaa anvendt godt og vel den dobbelte Kraft, da alle Apparaterne løbe med, end da kun Tromlen (og den lukkede Blæser) bevægedes.

I de store Hovedtræk og med runde Tal (der ingenlunde altid holde Stik) bliver Resultatet følgende:

1) En kombineret Maskine fordrer, naar den løber tom, halv saa stor Kraft, som naar den arbejder med samme Hastighed.
2) Af Kraften, som den tomme Maskine fordrer, medgaaer ca. Halvdelen til Tromlens Bevægelse, Halvdelen til de øvrige Apparater.
3) Tillægget til Kraften, som fordres mere for at trække den arbejdende end den tomme Maskine, medgaaer væsentlig til det egentlige Tærskningsarbejde og kun for en mindre Del til de øvrige Apparaters Bevægelse, idet disse fordre næsten ligesaa stor Trækkekraft, naar de gaa tomme, som naar de arbejde.
4) En ikke kombineret Maskine behøver kun halv saa stor en Arbejdsmængde som en kombineret til Tærskning af samme Kornmængde.
5) Kraften til den arbejdende Maskines Bevægelse er mellem 3 og 4 Gange saa stor som for den tomtløbende.

II. De enkelte Maskiners Bygning og Materiale.

Af Forpagter Bokelmann

A. Tærskeværker.

I. Slaglemaskiner.

a. Kombinerede Maskiner.

Tærskemaskinen Nr. 24 med Hestegang Nr. 16.
Fabrikant: Bergner & Magnus i Bergdorf ved Hamburg.
Udstiller: H. C. Petersen & Co., Kjøbenhavn.

Hestegangen. Antal Heste = 4. Bomlængde = 10'.3. Trækstedets Højde fra Jorden = 2'2".

Følgende 3 Par Tandhjul findes:

Cylindrisk Hjul paa Hesteaxlen	75	Tænder.
do. Drev paa 1ste Mellemaxel . . .	18	—
Konisk Hjul paa do. do. . . .	62	—
do. Drev paa 2den do. . . .	15	—
Cylindrisk Hjul paa do. do. . . .	35	—
do. Dvev paa Overføringsaxlen . . .	17	—

Tandhjulene sidde alle fast paa deres Axler. Det koniske Hjul støttes af en stor Rulle lige over Drevet. Hjulene og Axlerne ere alle gode og solide, og fandtes efter Arbejdsprøven ensartet slidte. Delingen i 1ste Hjulpar er temmelig grov.

Lejerne ere af Støbejern med Broncepander og forsynede med Smørekopper til Væger og med Fjedre. Lejerne ere temmelig korte.

Koblinger. Der findes 3 Universalkoblinger, af hammerfast Støbejern, samt Palhjul og Pal for pludselig at kunne standse Hestegangen. 2den Mellemaxel er indrettet til ogsaa at kunne bruges som Overføringsaxel, idet den paa Enden bærer et Koblingsstykke.

Bommenes Antal = 4. De ere fæstede i temmelig korte Hylstre paa Hesteaxlen. Der findes fast Træk, og Krogen er fæstet midt paa Bommen, hvilket ansees for mindre heldigt. Mulestængerne ere for svage.

Kudskebordst er for lille.

Rammen er af Egetræ, godt afstivet, og med solide Støbejernsstativer for de staaende Axler og for Rullen.

Beskyttelse over Hjulværket findes ikke.

Hestegangen er let transportabel og kan sættes paa Hjul.

Tærskemaskinen. Tromlens Diameter 1' 6".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade:

Til Tromlen (og Smeltesoldene) samt Fødevalserne:

a. Cylindrisk Tandhjul paa Overføringsaxlen . . . . . 72 Tænder.
   do. Drev paa Smeltesoldenes Krumtapaxel . . . . . 35 —

b. Remskive paa do. do. Diam. = 26 —
   do. paa Tromlens Axel . . . . . — = $6^1/_6$ —

c. do. paa do. do. . . . . — = 2".66 —
   do. paa Fødevalsens Axel . . . . . — = 1".5 —

Til Halmryster og Blæser:

d. Remskive paa Overføringsaxlen . . . . . Diam. = 22" —
   do. paa Halmrysterens Axel . . . . . — = 10" —

e. do. paa do. do. . . . . — = 22" —
   do. paa Blæserens Axel . . . . . — = $3^1/_3$" —

Skiverne c og d ligge udvendig paa den ene Side af Maskinen; b ligger udvendig paa den anden Side. De øvrige Udvexlinger ligge indvendig. Alle Remmene med Undtagelse af c ere førte i skraa Retning.

Tromlen har 5 Ringe, 3 af hammerbart Støbejern, 2 at Smedejern. Slaglerne, hvoraf der er 6, ere smukt forarbejdede, hver forsynede med 113 Rifler og fæstede til Træunderlag. Svøbekranse mangle.

Broen er af Smedejern, aaben, og omfatter c. $^5/_{12}$ af Cylinderomkredsen. Den er i eet Stykke og kan kun indstilles 2 Steder, foroven og forneden; Indstillingen er bekvem og forsynet med Skala.

Ilægningen er udmærket bekvem, da Ilæggeren staaer dybt nede. Ilæggeraabningen er 4' 4". Der findes et Fødeapparat med 2 Trævalser, den ene glat, den anden med 4 Stkr. Ribber, 1" høje. Det er bestemt til lang Sæd, men et andet Apparat til kort Sæd haves.

Halmrysteren har 4 Kasser bagtil, baarne af Krumtappe, og fortil ophængt i 4 lange Staalfjedre bag Cylindren. Halmrysterens Længde = 8' 4" Stigning 1 : 5.2. Bevægelsen op og ned = 4". Lejerne om Krumtappene ere af Jern, brede og lette at komme til at smøre. Træmmerne i Halmrysteren ere ikke falsede ned men kun fæstede ved et Søm.

Kornet falder fra Halmrysteren ned paa et Skraaplan og derfra paa Apparatet til Kornets Rensning. Dette bestaaer af et Smeltesold, delt i 2 Dele og med en Blikplade foroven; derunder findes 4 andre Sold, under hinanden, til Udskillelse af Avner, Haser og Frø; det gode Korn føres ud ad en Tragt paa den ene Side af Maskinen; Smaakorn gaa over det nederste Sold til en Tragt paa den modsatte Side. Hele dette Renseapparat er i eet Stykke, ophængt til 4 lange Træfjedre.

Maskinen er godt afstivet, og hviler paa 4 Hjul.

Tærskemaskinen Nr. 6 med Hestegang Nr. 6.

Fabrikant og Udstiller: M. P. Allerup, Odense.

Hestegangen. Antal Heste = 3. Bommens Længde = 12' 1". Højde fra Jorden 2' 7".

Følgende 3 Par Tandhjul findes.

Cylindrisk	Hjul med indvendige Tænder (Hestehjul)	108	Tænder.	Diam.	= 4' 9"
do.	Drev indgribende heri	18	—	—	= $9^1/_2$"
do.	Hjul under det foregaaende Drev og . .	78	—	—	= 2' 8"
do.	Drev i eet dermed	21	—	—	= 8".6
Konisk	Hjul under foregaaende Drev og i eet dermed	93	—	—	= 1' 9"
do.	Drev paa Overføringsaxlen	25	—	—	= $5^5/_8$"

Alle Tandhjulene, med Undtagelse af Drevet paa Overføringsaxlen sidde løse paa afdrejede lodretstaaende Stubbe, om hvilke de dreje sig. Det sidste Drev sidder løst paa Overføringsaxlen og tager den med sig ved en skraat afskaaret Pal, som af en Fjeder trykkes ind i Drevet, og som udløses ved pludselig Standsning. Det synes ikke heldigt at have dette Drev løst paa Axlen. Ruller paa det koniske Hjul mangle.

Koblingerne ere efter amerikansk Mønster, glatte og næsten kugleformige udvendig, saa at Ulykkestilfælde forebygges, men de taale ikke stærke Stigninger af Axlen. Materialet er Støbejern.

Bommenes Antal = 3. De ere fæstede til Hestehjulet. Der findes Balancetræk. Svinglernes Befæstelsespunkt ligger ikke i Midten.

Mulestængerne mangle Fjedre.

Hjulværket er godt beskyttet.

Underlaget bestaaer af 2 Stykker Egetømmer, som bærer Støbejernsstykket, hvorfra Stubbene udgaa, og hvortil Overføringsaxlens Lejer ere fæstede.

Tærskemaskinen. Tromlens Diameter = 1' 6", Længde = 1' 9".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Tromle, Blæser og Halmryster:

Remskive	paa Overføringsaxlen	Diam.	= $31\frac{1}{2}$"
do.	paa Tromlens Axel	—	= 6"
do.	paa do. do.	—	= $5\frac{3}{4}$"
do.	paa Blæserens Axel	—	= $10\frac{1}{2}$"
do.	paa do. do.	—	= $3\frac{1}{2}$"
do.	paa Halmrysterens Krumtapaxel	—	= 1' 4"

Remskiven paa Overføringsaxlen sidder paa et særlig opstillet Forlag.

Tromlen har 6 riflede Slagler af hammerbart Støbejern, med Jernunderlag fæstede til 3 Støbejerns Kranse. Hver Slagle har 45 Rifler hældende til den ene Side og godt hvælvede. Svøbekransen er paanittet en Jernplade, som kan tages af paa Siden af Maskinen. Jernklædningen er sømmet fast.

Cylinderens Lejer have Broncepander forneden men Jern foroven.

Broen er af Støbejern, noget lukket, ligger over og foran Tromlen og omslutter denne med ca. $\frac{5}{12}$. Den kan indstilles paa 3 Steder, Indstillingen er let at komme til og har Skala.

Bordets Højde = 5' 5".

Halmrysteren har 4 Kasser, baarne af 2 Krumtapaxler, hvoraf den forreste modtager Bevægelsen ved Rem. Halmrysterens Længde = 9'.7, Brede = 1'.8, Stigning 1 : 2.8. Bevægelsen = ca. 4". Træmmerne ere heldig befæstede. Krumtappene omsluttes af Trælejer med Talgbeholder.

Renseapparaterne for Kornet bestaa af en Soldkasse med 12 Stkr. 14" lange Pigge, som ved en Krumtap med Snorløb fra Blæseraxlen faaer en Sidebevægelse, samt 2 Skumsold og et Frøsold, hvorfra en Bliktragt fører Kornet til en Kopelevator paa den ene Side, og denne bringer det op til Udløbsaabningen, for hvilken der kan hænges Sække.

Soldkassen hænger i temmelig korte Træfjedre.

Maskinen er meget stærkt afstivet, og hviler paa 4 Hjul.

Tærskemaskinen Nr. 5 med Hestegang Nr. 5.

Fabrikant og Udstiller: M. P. Allerup. Odense.

Hestegangen. Antal Heste = 4 à 6, Bomlængde = 12'.3, Trækstedets Højde fra Jorden = 2'.

Følgende 3 Par Tandhjul findes:

Konisk Hjul paa Hesteaxlen	101	Tænder
do. Drev paa 1ste Mellemaxel	16	—
Cylindisk Hjul paa 1ste Mellemaxel . . .	78	—
do. Drev paa 2den do. . . .	21	—
do. Hjul paa do. do. . . .	97	—
do. Drev paa Overføringsaxlen. . .	27	—

Hjulene sidde alle fast paa deres Axler. Hesteaxlen er meget lang ovenover Hjulet, dens hele Højde til Underkant af Bommene = 3'. Det store koniske Hjul støttes af kun een Rulle, lige over Drevet, og denne Rulle synes noget svagt afstivet. Efter Arbejdsprøven fandtes Hjulene nogenlunde ensartet slidte.

Lejerne ere af Støbejern med Broncepander. Hesteaxlens Fodleje kan indstilles.

Koblinger. Der findes 3 Universalkoblinger, den første med Pal.

Bommenes Antal = 4; de ere fæstede i temmelig korte Hylstre paa Hesteaxlen. Trækket er Balancetræk. Mulestængerne ere for svage.

Kudskebord mangler.

Beskyttelse over Hjulværket findes ikke.

Rammen er af Egetræ. Halslejet for Hesteaxlen bæres af 4 spinkle støbte Skraastivere.

Tærskemaskinen. Tromlens Diameter = 1' 6", Længde = 2' 5".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Tromlen:

Remskive paa Overføringsaxlen	Diam. =	3' 8"
do. paa Tromlens Axel	— =	8".

Fra Tromlen til Halmrysterens Krumtapaxel:

Remskive paa Cylinderens Axel.	— =	$2^1/_2$"
do. paa Halmrysterens Krumtapaxel .	— =	19".

Fra Tromlen til Blæseren:

Remskive paa Tromlens Axel	— =	$4^1/_2$"
do. paa Blæseraxlen	— =	22".

Overføringsaxlen gaaer igjennem Maskinen og støttes i 2 Lejer, som dog ikke ere solidt befæstede.

Tromlen har 6 riflede Slagler (à 58 Rifler) af hammerbart Støbejern, temmelig raat Arbejde, skruede paa Jernskinner paa 3 støbte Jernringe. Beklædningen er paasømmet. Lejerne ere meget brede, Underdelen har Broncepande. Svøbekransen for snever.

Broen er af Støbejern og temmelig lukket, den ligger foroven og omslutter ca. $^5/_{12}$ af Tromlens Omkreds. Den er delt i 2 uligestore Dele, og indstilles paa 3 Steder uden Skala men dog bekvemt.

Ilæggerbordets Højde = 6' 6".

Halmrysteren har 4 Kasser, baarne af 2 Krumtapaxler, hvoraf den forreste drives med Remmen, den bageste er forbundet dermed ved en Plejlstang. Halmrysterens Længe = 9' 8", Brede = 2' 7", Stigning 1 : 2.4. Træmmerne ere godt befæstede, de nederste ere af Jern.

Soldkassen hænger i 4 Fjedre, hvoraf de forreste ere meget korte. Den drives fra den bageste Krumtapaxel ved Krumtap og «Nikkeløj».

Kornet fra Halmrysteren falder paa en Skraaplan, som leder det til et Smeltesold, derigjennem ad en Skraaplan til 2 Skumsold og endelig til 1 Frøsold, hvorfra det føres ud af Maskinen. Haserne føres ud til Siden gjennem en Tragt.

Blæseren ligger forneden og paavirker alle Soldene, dog paa en mindre heldig Maade.

Lejerne ere alle meget brede og forsynede med Glaskopper.

Maskinen er godt afstivet.

Tærskemaskinen Nr. 27 med Hestegang Nr. 21.

Fabrikant og Udstiller: Rasmussen & Co., Stubbekjøbing.

Hestegangen. Antal Heste = 4. Bomlængde = 10'.1. Højde fra Jorden = 2'.2.

Følgende 3 Par Tandhjul findes:

Konisk Hjul paa Hesteaxlen	84	Tænder
do. Drev paa 1ste Mellemaxel	16	—
Cylindrisk Hjul paa 1ste Mellemaxel . . .	55	—
do. Drev paa 2den Mellemaxel . . .	14	—
do. Hjul paa do. do. . . .	44	—
do. Drev paa Overføringsaxlen . . .	13	—

Hjulene sidde alle fast paa deres Axler. Det koniske Hjul støttes af en stor Rulle lige over Drevet. Rullen kan indstilles. Hjul og Axler ere gode og solide, og fandtes efter Prøven at være slidte nogenlunde ensartet. Hesteaxlens Højde til Bommenes Underkant = 2' 6".

Lejerne have Underpander af Bronce; Smørekopperne ere gode. Panderne i Hesteaxlens Halsleje kunne indstilles.

Koblingerne ere usolide.

Bommenes Antal = 4, de ere svære og godt befæstede. Trækket er stift. Mulestængerne mangle Fjedre.

Rammen er af Egetræ.

Ingen Beskyttelse over Hjulværket.

Tærskemaskinen. Tromlens Diameter = 1' 6". Længde = 1' 8".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade:

Overføringsaxlen er tillige Axel i Blæseren.

a.	Remskive paa Overføringsaxlen	Diam. =	2' $7\frac{1}{2}$"
	do. paa Tromleaxlen	— =	$6\frac{3}{4}$"
b.	do. paa Tromleaxlen	— =	4"
	do. paa Halmrysterens forr. Krumtapaxel	— =	1' $7\frac{1}{4}$"

c. Konisk Hjul paa Overføringsaxlen.
do. do. paa Skumsoldenes Krumtapaxel.

Remmene a og b ligge hver paa sin Side af Maskinen. Hovedremmen a er temmelig kort, da Tromlen ligger lodret over Hestegangsaxlen.

Tromlen har 6 riflede Slagler, hver med 37 Stkr. glatte og godt hvælvede Rifler, fæstede paa Træunderlag til 2 Støbejerns Skiver. Svøbekranse mangle; den indvendige Beklædning er paasat med Holdskruer.

Broen er af Smedejern, aaben, og omfatter ca. $\frac{5}{12}$ af Tromlens Omkreds. Den er i 2 Stykker og kan stilles paa 3 Steder, men uden Skala, og øverste og nederste Indstilling er lidt svag.

Ilæggerpladsen er god, Bordets Højde = 6' $3\frac{1}{2}$".

Halmrysteren har 4 Trækasser med godt befæstede Træmmer. De bæres af 2 Krumtapaxler, den forreste drives ved Rem, den bageste derfra ved en Plejlstang af Træ. Halmrysterens Længde = 9' 1", Brede = 2' $4\frac{1}{2}$", Stigning 1 : $4\frac{1}{2}$. Krumtapaxlens Remskive er saa svær, at den i væsentlig Grad tjener som Svingbjul. Krumtappene ere ogsaa svære, af Støbejern, og

med store Trælejer, hvoraf den nederste Fjerdedel kan udtages, naar en Skrue løsnes.

Forreste Krumtapaxel driver ved en Træplejlstang og Vippeværk 2 Trækasser under Halmrysteren frem og tilbage.

Skumsoldene, hvoraf der findes 2 i samme Kasse forneden i Maskinen, faa ved Hjulene c samt en Krumtap og en Plejlstang en Bevægelse af 2″ fra Side til Side. De ere begge udsatte for Blæsten, og overskumme Haser og Stakke.

Blæseren er meget stor, har 6 Trævinger som ved 2 støbte Rosetter ere fæstede til Overføringsaxlen.

Det rensede Korn føres ud paa Siden af Maskinen gjennem en Tragt med samme Sidebevægelse som Soldene.

Lejerne med Smørehuller ere gode.

Maskinens Bygning er noget klodset, og der er knap Plads mange Steder.

Afstivningen under Tromlens Lejer er mindre god.

Tærskemaskinen Nr. 7 med Hestegang Nr. 7.

Fabrikant og Udstiller: Hüttemeier & Svendsen, (Phønix) Odense.

Hestegangen. Antal Heste = 4, Bommenes Længde = 11′ 1″, Højde fra Jorden = 2′ 3″.

Følgende Par Tandhjul forefandtes:

Konisk Hjul (Hestehjulet)	85	Tænder
do. Drev paa 1ste Mellemaxel	16	—
Cylindrisk Hjul paa 1ste Mellemaxel . . .	44	—
do. Drev paa 2den do. . . .	14	—
do. Hjul paa do. do. . . .	75	—
do. Drev paa do. do. . . .	17	—

Hestehjulet drejer sig om en lodret faststaaende Stub. De øvrige Hjul ere faste paa Axlerne. Hestehjulets Nav er temmelig kort, Længden = 9″. Det støttes af 3 Ruller. Efter Prøven fandtes de koniske Hjul stærkt og uensformig slidte.

Koblingerne ere gode og solide, den inderste med Palhjul og Pal.

Bommenes Antal = 4; de ere fæstede til Hestehjulet og ret vel afstivede. Trækket er Balancetræk men med for smaa Ruller.

Mulestængerne mangle Fjedre.

Underlaget er Egetræ.

Ingen Beskyttelse over Hjulværket.

Tærskemaskinen. Tromlens Diam. = 1′ 6″, Længde = 1′ 9″.

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Tromlen:

a	Remskive paa Overføringsaxlen	Diam. =	3′
	do. paa Tomleaxlen	— =	6″.1

Til Halmrysteren:

b	Remskive paa Tromleaxlen	— =	$4^1/_2$″
	do. paa Halmrysterens forreste Krumtapaxel	— =	$2′\,2^1/_2$″

Til Blæseren:

c	Remskive paa Tromleaxlen	— =	4″
	do. paa Blæserens Axel	— =	8″

Remskiven paa Overføringsaxlen sidder udenfor Lejet, og Axlen er i dette meget svag. Remmen er lang og gaaer i skraa Retning.

Tromlen har 6 riflede Slagler (à 43 Rifler) paa Underlag af Stangjern, skruede til 2 støbte Kranse. Svøbekransen er af Jernblik, for snever og for svag. Den indvendige Beklædning er paasømmet.

Broen er af Smedejern, og omfatter ca. $^5/_{12}$ af Tromlen. Stilleapparatet smukt og solidt med Skala.

Bordets Højde 6′ 2″.

Halmrysteren har 4 Kasser baarne af 2 Krumtapaxler forbundne med en Plejlstang. Halmrysterens Længde = 9′ 10″, Brede = 1′ $8^1/_2$″, Stigning 1 : 1.8. Bevægelsen = $3^3/_4$″. Træmmerne ere svagt befæstede derpaa.

Kornet falder fra Halmrysteren paa et Kasteapparat, hvis Sold er $19^1/_2$ □″ og har 21 overliggende Pigge, 15″ lange. Det bevæges fra Side til Side ved Krumtap, hvis Axel drives ved Snorløb fra Halmrysterens forreste Krumtapaxel. Snoren i Snorløbet slides stærkt.

Blæseren ligger under Tromlen, den paavirker Kornet i Soldet og blæser Avnerne fra, medens Kornet tages ud ved Siden.

Der er god Plads for Avner og Korn.

Lejerne have simple Smørehuller.

Maskinen er godt afstivet.

b. Maskiner med Halmryster men uden Renseapparat.

Tærskemaskinen Nr. 22 med Hestegang Nr. 19.

Fabrikant og Udstiller: H. Rasmussen & Co., Odense.

Hestegangen. Antal Heste = 3. Bommenes Længde = 11′ 10″, Højde fra Jorden = 2′ 10″.

Følgende 2 Par Tandhjul forefindes paa selve Hestegangen:

Konisk Hjul (Hestehjulet)	89	Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen.	12	—
Cylindrisk Hjul paa Mellemaxlen.	55	—
do. Drev paa Axlen til Mellemtøjet .	22	—

Desuden findes et Mellemtøj med følgende Hjul:

Cylindrisk Hjul paa Axlen fra Hestegangen	46	—
do. Drev paa Overføringsaxlen . . .	16	—

Det store koniske Hjul er støttet af 2 Ruller og sidder løst paa en faststaaende Stub. De øvrige Hjul sidde fast paa deres Axler. Mellemtøjet indeholder foruden Tandhjulene en Remskive til andet Brug. Mellemaxlerne ere meget lange.

Lejerne ere af Støbejern.

Koblingerne ere 4 i Antal, 2 mellem Hestegang og Mellemtøj og 2 mellem dette og Tærskemaskinen. Koblingen nærmest Hestegangen har Palhjul og Pal.

Bommenes Antal = 3. De ere fæstede til Hestehjulet. Der findes Balancetræk.

Tærskemaskinen. Tromlens Diam. = 1′ $4^1/_2$″, Længde = 1′ 6″.

Bevægelsen overføres paa følgeede Maade til Tromleaxlen:

a	Cylindrisk Tandhjul paa Overføringsaxlen . . .	102	Trætænder
	do. Drev paa Tromleaxlen.	14	Jerntænder.

Til Halmrysteren:

b	Remskive paa Overføringsaxlen	Diam. =	$17^3/_4$″
	do. paa Halmrysterens Krumtapaxel . . .	— =	$17^3/_4$″.

Tromlen har 6 riflede Slagler (à 36 Rifler) af hammerbart Støbejern, fæstede paa Træunderlag til 2 Støbejerns Kranse. Tromleaxlen er af Staal. Riflerne ere lidt skarpe, og lige høje i begge Sider. Svøbekransen er mindre heldig.

Broen omslutter ca. $^6/_{12}$ af Tromlen, den er af Støbejern, for skarp og for lukket. Stilleapparatet er uheldigt og uden Skala.

Bordets Højde = 4' 1".

Halmrysteren har 4 Kasser som bæres af en Krumtapaxel og et godt Vippeværk. Halmrysterens Længde er 12', Stigning 1 : 3. Træmmerne ere godt befæstede. Krumtapaxlen er af Støbejern med Trælejer med Smørehuller.

Lejerne for Axlerne have Broncepander, men ere for smalle ved de hurtiggaaende Axler.

Maskinen kan stilles med enhver af dens Sider imod Hestegangen.

Tærskemaskinen Nr. 18 med Hestegang.

Fabrikant og Udstiller: Hermansens Sønner, Næstved.

Hestegangen. Antal Heste = 2. Bommens Længde = 12' 10", Højde fra Jorden = 2' 6".

Følgende 3 Par Tandhjul findes:

Konisk Hjul paa Hesteaxlen	80	Tænder
do. Drev paa 1ste Mellemaxel	14	—
Cylindrisk Hjul paa 1ste Mellemaxel	35	—
— Drev paa 2den Mellemaxel	13	—
— Hjul paa do. do.	54	—
— Drev paa Overføringsaxlen	14	—

Alle Hjulene ere faste paa Axlerne. Det koniske Hjul holdes nede ved en stor Rulle lige over Drevet. Alle Axlerne ere korte.

Lejerne have overalt Broncepander og gode Smørehuller.

Koblingen nærmest Hestegangen har Pal.

Bommen er fæstet i et Jernhylster paa Enden af Axlen. Begge Hestene gaa sammen for Bommen, som er forsynet med en Hesteskaaner.

Rammen er af Egetræ.

Tærskemaskinen. Tromlens Diameter = 1'.2, Længde = 1' 2".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Tromlen:

Cylindrisk Tandhjul paa Overføringaxlen	106	Tænder
do. Drev paa Tromleaxlen	14	—

Til Halmrysteren:

Remskive paa Overføringsaxlen	Diam. = 1' 2"	
do. paa Halmrysterens Krumtapaxel	— =	9".

Tromlen har 4 Smedejerns Slagler, hver med 24 Rifler, brede og flade udadtil. Slaglerne ere uden Træunderlag fæstede til 2 Støbejernskranse. Beklædningen er fæstet med Holdskruer. Svøbekrans mangler. Der er meget stor Sidevægt. Lejerne have Broncepander.

Broen er af Støbejern, nogenlunde aaben med tværliggende riflede Stænger. Den omslutter ca. $^5/_{12}$ af Tromlens Omkreds. Den er i 2 Stykker og kan stilles 3 Steder uden Skala.

Ilæggerpladsen er ubekvem. Bordets Højde = 4'.

Halmrysteren har 4 Kasser med daarlig befæstede Træmmer; de hvile

fortil paa Krumtappene ved Trælejer, uden Smørehuller, bagtil paa et Vippeværk, som drives fra Krumtapaxlen ved Plejlstang.

Halmen holdes tilbage ved en Klap og Sejl. Sæden ledes ved en Skraaplan foran ud af Maskinen.

Tærskemaskinen Nr. 13 med Hestegang Nr. 8.
Fabrikant og Udstiller: Lange & Co., Svendborg.

Hestegangen. Antal Heste = 3. Bommenes Længde = 10'.8, Højde fra Jorden = 1' 9".

Følgende 3 Par Tandhjul findes:

Konisk Hjul paa Hesteaxlen	63	Tænder
do. Drev paa 1ste Mellemaxel	14	—
Cylindrisk Hjul paa 1ste Mellemaxel . . .	38	—
do. Drev paa 2den do. . . .	14	—
do. Hjul paa do. do. . . .	57	—
do. Drev paa Overføringsaxlen . . .	14	—

Tandhjulene ere alle faste paa deres Axler. Hjulene ere alle meget smaa, og Axlerne korte. Hesteaxlens Længde til Bommenes Underkant = 1' 4".

Lejerne have Broncepander.

Koblingernes Gafler ere smedede paa Axlerne, men ere daarlige. Den ene af dem gik itu under Prøven.

Bommene ere fæstede i Støbejernshylstre paa Enden af Axlen. Afstivningen imellem dem er simpel. Mulestængerne ere for svage og uden Fjedre.

Rammen er af Egetræ, og bærer en sammenhængende Jernramme, der er i eet med alle Lejernes Underdel.

Tærskemaskinen. Tromlens Diameter = 1' 2", Længde = 1' $4^1/_2$".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Tromlen:

Cylindrisk Tandhjul paa Overføringsaxlen	121	Tænder
do. Drev paa Tromleaxlen . . .	14	—

Til Halmrysteren:

Remskive paa Overføringsaxlen	Diam. =	$13^1/_2$"
do. paa Halmrysterens Krumtapaxel	— =	$13^1/_2$"

Tromlen har 5 riflede Slagler (à 33 Rifler), fæstede paa 2 Støbejerns Rosetter og en mellemliggende Ring — svagt afstivede.

Riflernes Form er god, men Stillingen mindre heldig, da Bagkanten vender formeget udad.

Svøbekransen er vanskelig at komme til. Lejerne have Broncepander.

Broen omslutter $^5/_{12}$ af Tromlen. Den er dannet af Smedejernsstænger, men temmelig lukket. Indstillingen er uheldig uden Stilleskruer.

Ilæggerpladsen er uheldig. Bordets Højde = 3' 8".

Halmrysteren har 4 Trækasser med udhugget Jernbeslag. Den hviler foran paa Støbejerns Krumtappe med temmelig smalle Jernlejer, fortil paa bevægelige Jernstænger. Vandringen er stor. Halmrysterens Længde = 10', Brede = 1' 7". Stigning 1 : $4^1/_2$.

c. Maskiner uden Halmryster.

Tærskemaskinen Nr. 16 med Hestegang Nr. 12.

Fabrikant og Udstiller: Carl Axelsen, Svendborg.

Hestegangen. Antal Heste = 2. Bommenes Længde = 10′ 9″. Højde fra Jorden = 2′ 1″.

Følgende 3 Par Tandhjul findes:

Cylindrisk Hjul paa Hesteaxlen	50	Tænder
do. Drev paa 1ste Mellemaxel . . .	12	—
do. Hjul paa do. do. . . .	56	—
do. Drev paa 2den do. . . .	12	—
Konisk Hjul paa 2den Mellemaxel	40	—
do. Drev paa Overføringsaxlen	10	—

Hjulene ere meget smaa; Drevene have for faa Tænder; Axlerne ere meget svage.

Lejerne for de 2 staaende Axler kunne ikke stilles. Overstykket for den vandrette Axels Lejer holdes ved Skruer, som skrues ned i Huller i Understykket.

Koblingerne ere gode. Skjult Pal findes i Koblingen nærmest Hestegangen.

Bommenes Antal = 2, de ere fæstede i Hylstre paa Axlen. Trækket er Balancetræk, men med meget smaa Ruller. Mulestængerne mangle Fjedre.

Broen til Hestenes Overgang over Axlen er for kort.

Stativet er dannet af 2 vandrette, indbyrdes forbundne Jernplader. Det er fæstet til 2 Stkr. Fyrretømmer.

Tærskemaskinen. Tromlens Diam. = 1′, Længde = 1′ $1\frac{1}{2}$″.

Bevægelsen overføres saaledes:

Cylindrisk Hjul paa Overføringsaxlen . .	116	Tænder
do. Drev paa Tromleaxlen	21	—

Tromlen har 5 riflede Slagler (à 27 Rifler) af hammerbart Støbejern, fæstede til 2 Støbejerns Kranse. Riflerne ere skarpe, den mest hvælvede Side vender fremad. Svøbekrans findes ikke. Lejerne have Broncepander, men ere for smalle.

Broen omslutter ca. $^2/_5$ af Tromlen, er nogenlunde aaben, dannet af tværliggende Støbejerns Stænger med Tværrifler. Indstillingen er uheldig. Der findes ingen Beklædning over Tromlen.

Stativet er af Støbejern; Afstivningen for svag.

Tærskemaskinen Nr. 17 med Hestegang Nr. 13.

Fabrikant og Udstiller: Carl Axelsen, Svendborg.

Hestegangen. Antal Heste = 1. Bommens Længde = 9′.

Følgende 3 Par Tandhjul findes:

Cylindrisk Hjul paa Hesteaxlen	40	Tænder
do. Drev paa 1ste Mellemaxel . . .	10	—
do. Hjul paa do. do. . . .	39	—
do. Drev paa 2den do. . . .	11	—
Konisk Hjul paa 2den Mellemaxel	44	—
do. Drev paa Overføringsaxlen	13	—

Konstruktionen er væsentlig den samme som ved Hestegang Nr. 12. Alt om denne anførte gjælder ogsaa her, undtagen at her selvfølgelig kun er 1 Bom og fast Træk.

Tærskemaskinen. Tromlens Diam. = 1', Længde = 11".

Bevægelsen overføres saaledes:

Cylindrisk Hjul paa Overføringsaxlen . . . 92 Tænder
do. Drev paa Tromleaxlen . . . 13 —

Tromlen har 5 glatte Slagler, uheldig skruede paa 2 Rosetter af Støbejern, med skrueskaarne Huller. Lejerne have Broncepander, men ere for smalle.

Broen omslutter 0.3 af Tromlens Omkreds, den er noget lukket, dannet af Støbejernsstænger med Tværrifler.

Stativet er af Jern paa Træunderlag.

II. Pigmaskiner.

a. Maskiner til Hestekraft.

Tærskemaskinen Nr. 9 med Hestegang Nr. 8.
Fabrikant og Udstiller: Lange & Co., Svendborg.

Hestegangen findes omtalt sammen med Tærskemaskine Nr. 13.

Tærskemaskinen. Tromlens Omkreds 3' 4", Længde 1' 6".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Tromlen:

Cylindrisk Hjul paa Overføringsaxlen (Trætænder) 43 Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen . . . . . 14 —
Remskive paa Mellemaxlen . . . . . Diam. = 4' 8"
do. paa Tromlens Axel . . . . — = 1' 3½"

Til Halmrysteren:

Remskive paa Overføringsaxlen . . . . . Diam. = 1' 1"
do. paa Halmrysterens Krumtapaxel — = 10½"

Til Soldet:

Remskive paa Halmrysterens Krumtapaxel . . . . . Diam. = 10½"
do. paa Smeltesoldets Krumtapaxel . . — = 7½"

Til Blæseren:

Remskive paa Mellemaxlen . . . . . Diam. = 4"
do. vaa Blæseraxlen. . . . . — = 3"

Alle Remskiverne ere temmelig smalle og kun fæstede ved en Trykskrue paa Axlen.

Tromlen er lukket og forsynet med 8 Rækker radiært stillede Pigge, 4 i hver Række, skruede paa Jernskinner, som ere fæstede indvendig i Tromlen. Piggenes Længde = 2".

Broens Længde = 8", den har 3 Rækker Pigge, med 8, 7 og 8 Stkr. i Rækkerne. Den kan hæves, og sænkes ned mod Tromlen ved Skruer.

Halmrysteren har 3 Kasser med Træmmer af Jernblik, baarne af en Krumtapaxel med 3 ulige lange Bøjninger, samt af Jernbaand, hvortil deres anden Ende ere ophængte. Lejerne ere Træ med Foring af hvidt Metal.

Halmrysterens Længde = 7' 5", Brede = 2' 1½", Stigning 1 : 14.

Et Smeltesold under Halmrysteren, som bagtil hviler paa 2 Træfjedre, faaer ved en enkelt Krumtap en Vandring paa 1½".

Igjennem Smeltesoldet falder Kornet, paavirket af Blæsten, ned paa en Skraaplan, som ender i en Tragt, hvorfra Kornet løber ned i en Kasse.

Lejerne ere med Undtagelse af Tromlens af Jern og kunne ikke spændes sammen.

Tærskemaskinen Nr. 10 med Hestegang Nr. 8.
Fabrikant og Udstiller: Lange & Co., Svendborg.

Hestegangen er beskrevet sammen med Tærskemaskine Nr. 13. Den brugtes her kun med 2 Heste.

Tærskemaskinen. Tromlens Omkreds 3'.4.

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Tromlen:

Cylindrisk Tandhjul paa Overføringsaxlen . 43 Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen . . . . . 14 —
Remskive paa Mellemaxlen . . . . . Diam. = 4' $8\frac{1}{2}$"
do. paa Tromleaxlen . . . . — = 1' $6\frac{1}{2}$"

Til Halmryster og Soldkasse:

Remskive paa Overføringsaxlen . . . . . Diam. = 14"
do. paa Halmrysterens Krumtapaxel . — = $10\frac{1}{2}$"
do. paa do. do. . — = $10\frac{1}{2}$"
do. paa Soldkassens Krumtapaxel . . . . . — = 6".

Tromlen er lukket, har 8 Rækker radiære Stifter, 2" lange, 4 i hver Række. Dens Axel hviler i Lejer ligesom ved Slaglemaskiner.

Broen ligger foroven, er 8" lang med 3 Rækker Stifter, med henholdsvis 8, 7 og 8 i hver Række. Indstilling som ved Nr. 9. Nederste Beklædning løber ud i en Skraaplan af Jernblik, som ender i Halmrysteren.

Bordets Højde = 4' 6".

Halmrysteren har Form og Indretning som ved Nr. 9. Længden = 7' 5", Brede = 2' 1".

Soldkassen strækker sig under hele Halmrysteren, dens nederste Del er et Smeltesold, 3' 2" langt. De bevæges ved Krumtap.

Tærskemaskinen Nr. 12 med Hestegang Nr. 8.
Fabrikant og Udstiller: Lange & Co., Svendborg.

Hestegangen. Den findes omtalt sammen med Tærskemaskine Nr. 13. Her benyttedes den kun med 1 Hest.

Tærskemaskinen. Tromlens Omkreds 3' 5", Længde 1' $5\frac{1}{2}$".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade:

Cylindrisk Hjul paa Overføringsaxlen . . 148 Tænder
do. Drev paa Tromleaxlen . . . . 15 —

Det sidstnævnte Drev er af Bronce.

Tromlen har 8 Rækker Pigge, 4 i hver Række, fæstede til Jernskinner indvendig i Tromlen. Piggene ere affilede, Forkanten er lidt tilbagestillet, Længden = 1" 11'''. Tromleaxlen løber i Lejer af Bronce.

Broen er 5" bred, har 3 Rækker Pigge, med 8, 8 og 7 Pigge i Rækkerne.

Indstillingen af Broen skeer ved 2 Skruer.

Det store cylindriske Hjuls Axel gaaer i Jernlejer.

Stativet er af Jern.

Tærskemaskinen Nr. 20 med Hestegang Nr. 15.

Fabrikant og Udstiller: Ekmann, Render Mark, Holmstrup St.

Hestegangen. Antal Heste 1. Bomlængde 9' 6". Højde fra Jorden 1' 10".

Følgende 2 Par Tandhjul findes;

Konisk Hjul paa Hesteaxlen	66	Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen	11	—
Cylindrisk Hjul paa do.	70	—
do. Drev paa Overføringsaxlen	16	—

Det koniske Hjul har en stor Rulle lige over Drevet.

Lejerne ere af Jern.

Koblingerne ere Universalkoblinger, den inderste har Pal.

Underlaget er af Egetræ.

Bommenes Antal = 1.

Tærskemaskinen. Tromlens Omkreds = 3' 3", Længde = 1' 6".

Bevægelsen overføres paa følgende Maade:

Cylindrisk Hjul paa Overføringsaxlen	108	Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen	29	—
do. Hjul paa do.	104	—
do. Drev paa Tromleaxlen	24	—

Tandhjulene indgribe daarligt, saa at Maskinen ryster meget under Gangen.

Tromlen har 8 Rækker Pigge, med 4 i hver Række. Hver Række støttes af en Skinne udvendig og kan afskrues indvendig. Piggene ere lidt skraat tilbagehældende. Tromleaxlen gaaer paa Pinolspidser af Staal, og har tilsvarende Kørnpunkter.

Broen har 4 Rækker Pigge med skiftevis 7 og 8 Pigger pr. Række. Dens Pigge kunne skrues af og ere lette at erstatte. Den kan hæves og sænkes ved en Skrue i hver Side.

Lejerne ere af Jern.

Afstivningen er god, kun er Mellemaxlen mindre godt understøttet.

Tærskemaskinen Nr. 23 med Hestegang Nr. 20.

Fabrikant og Udstiller: H. Rasmussen & Co., Odense.

Hestegangen. Antal Heste 1 à 2. Bomlængde 10' 8". Trækket 2' 4" fra Jorden.

Følgende 2 Par Tandhjul findes:

Konisk Hjul paa Hesteaxlen	66	Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen	11	—
Cylindrisk Hjul paa do.	74	—
do. Drev paa Overføringsaxlen	19	—

Det koniske Hjul støttes ved 2 Ruller.

Lejerne ere overalt af Jern.

Bommenes Antal = 1. Mulestangen er daarlig.

Rammen er af Egetræ.

Tærskemaskinen. Tromlens Omkreds 3' 3".

Bevægelsen overføres saaledes:

Cylindrisk Hjul paa Overføringsaxlen	108	Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen	29	—

Cylindrisk Hjul paa Mellemaxlen . . . . . 104 Tænder
do. Drev paa Tromleaxlen . . . . 24 —

Hjulenes Axler gaa helt igjennem Maskinen.

Tromlen er lukket og forsynet med paaskruede Pigge, 1″ 8‴ høje, ordnede i 8 Rækker, med 4 Pigge i hver Række. Hver Række er støttet ved en Skinne udvendig, og kan afskrues indvendig. Piggene ere noget tilbagehældende. Lejerne ere af Bronce. Tromleaxlen gaaer paa Pinolspidser af Staal.

Broens Brede = 8″, den ligger ovenfor, og har 4 Rækker Pigge med skiftevis 8 og 7 Pigge i hver Række. De ere skruede paa, og hælde lidt tilbage. Indstillingen skeer ved en Skrue paa hver Side, hvorved den hæves og sænkes.

Maskinen er godt afstivet. Dens hele Brede = 1′ 6″.

Tærskemaskinen Nr. 25 med Hestegang Nr. 17.

Fabrikant: Umrath & Co., Prag.

Udstiller; Ulrik Rosing, Kjøbenhavn.

Hestegangen. Antal Heste 1 à 2. Bomlængde 12′ 3″. Trækkets Højde fra Jorden 2′ 1″.

Følgende 2 Par Tandhjul findes:

Konisk Hjul (Hestehjul) . . . . . 84 Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen . . . . . 18 —
Cylindrisk Hjul paa do. . . . . 72 —
do. Drev paa Overføringsaxlen . . . 18 —

Det koniske Hestehjul drejer sig om en faststaaende Stub, 6″ høj, mindre godt afstivet. Der findes ingen Rulle paa det koniske Hjul. Indgribningen af de koniske Hjul er mindre god.

Koblingerne er stærke og solide. Ligesaa Palhjul og Pal.

Bommen sidder umiddelbart paa Heskehjulet.

Rammen er af Egetræ med Jernstativ.

Tærskemaskinen. Tromlens Omkreds 3′ 5″.

Bevægelsen overføres paa følgende Maade til Cylindren:

Cylindrisk Hjul paa Overføringsaxlen. . . 158 Tænder
do. Drev paa Mellemaxlen . . . . 29 —
do. Hjul paa do. . . . . 104 —
do. Drev paa Tromleaxlen . . 24 —

Tromlen er lukket og forsynet med 8 Rækker glatte, bagtil hældende, foran hvælvede, 2″ lange Pigge. Der er 4 Pigge i hver Række, fæstede til Jernskinner indvendig i Tromlen. Tromlen er ved Jernstænger fæstet til Støbejerns Rosetter paa Axlen. Denne gaaer gjennem Lejer, som ikke kunne efterspændes, og støttes mellem Pinoler.

Broen ligger foroven og har 4 Rækker lidt fremadvendte Pigge. Der er vexelvis 8 og 7 i Rækken. Broen kan indstilles ved 2 Skruer i skrueskaarne Huller i det støbte Underlag. Den fortsættes ved et Stykke Jernblik ned til

Halmrysteren. Denne har 2 Kasser, baarne af en Krumtapaxel fortil og lange bevægelige Jernstøtter bagtil. Halmrysterens Længde = 6′, Brede 1′ 6″, Stigningen er meget ringe.

Maskinen har Støbejernssider paa Træunderlag og er tilstrækkelig afstivet. Den angives at kunne bruges til Haandkraft.

b. Maskiner til Haandkraft.

Haandtærskemaskinen Nr. 28.

Fabrikant: Umrath & Co., Prag.

Udstiller: Ulrik Rosing, Kjøbenhavn.

Bevægelsen overføres saaledes:

Cylindrisk Hjul paa Haandsvingets Axel	158	Tænder
do.	Drev paa en lille Stub	29	—
do.	Hjul sammenstøbt med forrige Drev	104	—
do.	Drev paa Tromleaxel	24	—

Tromlens Omkreds 3′ 5″, Længde 1′ $5\frac{1}{2}$″. Den har 8 Rækker tilbagehældende, 2″ lange Pigge, hvoraf 4 i hver Række. De ere fastskruede i Tromlen og styrkede ved en Skinne indvendig. Axlen gaaer mellem Pinoler.

Broen er 8″ bred og har 4 Rækker Pigge med vexelvis 8 og 7 Pigge i Rækken. Piggene ere afrundede i Spidsen. Broen kan indstilles.

Kornet føres paa en Skraaplan bag ud af Maskinen.

Maskinen er helt af Jern.

Tromlen gjør 24 Omgange for 1 Omgang af Svinget, altsaa 1080 pr. Minut, naar Svinget drejes 45 Gange i denne Tid.

Haandtærskemaskinen Nr. 29.

Fabrikant: Mayfarth & Co., Frankfurt a. M.

Udstiller: H. C. Petersen & Co., Kjøbenhavn.

Bevægelsen overføres saaledes:

Cylindrisk Hjul paa Haandsvingenes Axel	158	Tænder
do.	Drev paa en kort Stub	29	—
do.	Hjul sammenstøbt dermed . .	104	—
do.	Drev paa Tromleaxlen	24	—

Tromlens Omkreds 3′ 5″, Længde 1′ $6\frac{1}{2}$″. Der findes 8 Rækker skarpe, tilbagehældende, 2″ høje Pigge, 4 i hver Række, fastskruede gjennem Tromlen, men styrkede ved en Skinne udenpaa. Axlen gaaer i Pinoler.

Broen er 8″ bred med 4 Rækker Pigge, vexlende 8 og 7 i Rækkerne. Den kan stilles ved Skruetapper, nittede fast i Støbejernsstativet.

Kornet føres ud paa en Skraaplan bag Maskinen.

Maskinen er helt af Jern, Arbejdet daarligt og unøjagtigt. Piggene gik løse ved Prøven.

Haandtærskemaskinen Nr. 30.

Fabrikant: Mayfarth & Co., Frankfurt a. M.

Udstiller: H. C. Petersen, Kjøbenhavn.

Bevægelsen overføres saaledes:

Cylindrisk Hjul paa Svingenes Axel . . .	158	Tænder
do.	Drev paa en lille Stub	29	—
do.	Hjul sammenstøbt med Drevet	104	—
do.	Drev paa Tromleaxlen	24	—

Maskinen har Træstativ, men er ellers ganske som den forrige. Alle der anførte Bemærkninger gjælde ogsaa her.

B. Kaste-, Rense-, Sorter- og Korne-Maskiner.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 1. Fabrikant og Udstiller: Jens Nielsen, Vester-Aaby, pr. Svendborg.

Kassens Længde = 5' $2^1/_2$", Brede = 1' $8^1/_4$".
2 Sæt Pigge: øverste Sæt 10 Stkr. 10" lange, nederste Sæt 15 Stkr. $12^1/_2$" lange.
Øverste Skumsold 2' 1" langt, nederste 1' $3^1/_2$" langt.
Frøsoldet er en Zinkplade med Huller; Længden 2' 4", Breden 1' 9".
Kornet falder fra nederste Skumsold paa en Zinkplade og derfra til Frøsoldet. Viften er $30^1/_2$" i Diameter og har 2 Jernroseller med paaskruede 5 Vinger. Ved et Par koniske Hjul og en Krumtap drives Skumsoldet med $2^1/_2$" Vandring; Frøsoldet har frem- og tilbagegaaende Bevægelse. Hjulværket er meget smukt. Soldene mindre ensartede. Broncepander haves overalt. Smørehullerne ere godt beliggende. Ophængningen af Kassen er god.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 2. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester-Aaby, pr. Svendborg.

Kassens Længde 4' 7", Brede 1' 6".
1 Sæt Pigge 15 Stkr. 1' lange.
Øverste Skumsolds Længde = 1' $10^1/_4$", nederste = 1' $10^1/_4$" langt.
Frøsoldets Længde = 2' 3", Brede = 1' $7^1/_2$".
Frøsoldet er en Zinkplade med Huller. Kornet falder paa et temmelig skraat Brædt og derfra paa Frøsoldet. Viften er 2' $5^1/_2$" i Diameter og har 5 Vinger af Træ fæstede til Jernroseller. Vingerne have tilbagefaldende Stilling. En Krumtap driver Skumsold og Frøsold ved Vinkelstænger. Soldene ensartede og gode. Broncepander overalt. Soldkassens Ophængning er heldig. Derimod er Soldenes Bevægelse ved Vinkelvægtstænger ej saa heldig som ved Krumtap, der brugtes ved Nr. 1.

Rense- og Sortermaskinen Nr. 3. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester Aaby, pr. Svendborg.

Der haves et Skumsold af Blik, som drives ved Krumtap. Længe 1' $9^1/_2$", Brede 1' $5^1/_2$, derfra gaaer Kornet over en skraat staaende Zinkplade ned paa et Sortersold, hvorunder ligger et lignende Sold, der tjener som Frøsold; begge drives ved Vinkelvægtstænger. Kornet sorteres i 2 Dele, saaledes at det bedste Korn gaaer over det øverste Sold og gjennem en Blikrende føres ud til Siden af Maskinen. Denne Blikrende meddeles ved Vægtstænger en Sidebevægelse. — Sortersoldets Længde 2' 10", Brede 1' 7". Soldene er smukke. Hjulværket godt. Viften kan reguleres. Broncepander haves overalt.

Rensemaskinen Nr. 4. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester-Aaby pr. Svendborg.

Der haves et Skumsold, Længde 1' 6", Brede 1' $2^1/_2$", derfra gaaer Kornet til et Frøsold med Længde 2' 3", Brede 1' 6". Begge faa fra Krumtappen en frem- og tilbagegaaende Bevægelse. Viftens Diam. = 2' 2", den er helt af Træ med 6 Vinger. Maskinen er lidt kort. Broncepander overalt.

Blæsemaskinen Nr. 5. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester Aaby pr. Svendborg.

Der haves 1 Sold, Længde = 2′ 3½″, Brede = 1′ 6½″. Viften er af Træ, dens Diam. 2′ 2″. Der findes 6 tilbagehældende Vinger. Maskinens Højde = 3′ 10″. Soldet kan gives forskjellig Skraaning.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 6. Fabr. og Udst.: Hans Nielsen, Sønder Næraa pr. Aarslev Station.

Kassens Længde 4′ 5″, Brede 1′ 5″. Der findes en Række af 17 Stkr. 7½″ lange Pigge og 2 Skumsold af Længde 21½″, Brede 15″. Derfra ledes Kornet ad en Blikplade til Frøsoldet, som er 23″ langt og kan gives forskjellig Hældning. Soldkassen bæres af Rundjernstænger. Ved Krumtap og Vinkelvægtstang gives Soldkassen en Vandring af 1½″. Viftens Diam. = 27″, den har 6 tilbagefaldende Vinger anbragte i Træarme i Jernrosetter. Maskinen kan ved Klodser paa de bageste Ben stilles fast paa ujevnt Gulv.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 7. Fabr. og Udst.: A. Kr. Jørgensen, Frøbjerg pr. Aarup Station.

Kassens Længde = 3′ 9″. Der er 15 Pigge i 2 Længder, nogle 5½″, andre 3″, og 2 Skumsold. Det øverste Skumsold har Tværribber af Træ, stillede skraat tilbage og forsynede med Staaltraad paa langs. Nederste Skumsolds Længde 1′ 6½″, Brede 1′ 4″. Derfra føres Kornet ad en Blikskraaplan ned paa et Frøsold 2′ 3″ langt. Ved Krumtap og Vinkelvægtstang gives Soldet en sideværts Vandring af 1½″. Soldkassen bæres af 2 Fjedre af Rundjern. Frøsoldet bevæges sideværts paa en heldig Maade. Viftens Diam. = 2′ 4″, den er svagt befæstet. Vingernes Arme stærkt tilbagefaldende Stilling. Maskinens Højde er 4′ 4″.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 8. Fabr. og Udst.: A. Jensen, Bogense Mark.

Kassens Længde = 3′ 8″. Der er 2 Skumsold, Længde = 1′ 4½″, Brede = 1′ 3″. Derfra gaaer Kornet over en Skraaplan ned paa et Frøsold, 1′ 9″ langt. Skumsoldene have en sideværts Vandring af 4″ og Frøsoldet en frem- og tilbagegaaende. Ved konisk Hjul og Krumtap meddeles Bevægelsen til Soldkassen og ved Krumtap til Frøsoldet. Soldkassen understøttes bagtil af bevægelige Fjedre. Viften er 2′ 5″ i Diam. med 4 lidt bagudhældende Vinger af Træ, stærkt beslaaede. Maskinens Højde er 4′ 3″.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 9. Fabr. og Udst.: A. Jensen, Bogense Mark.

Som foregaaende, men Bevægelsen overføres heldigere ved Krumtap og Vægtstænger uden koniske Hjul. Maskinens Højde = 4′ 3″. Vindkassen aaben i Bunden.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 10. Fabr. og Udst.: A. Jensen, Bogense Mark.

Som foregaaende, men med fastliggende Undersold til at hæve og sænke.

Kastemaskinen Nr. 11. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Kassens Længde = 5′ 3″, Brede = 1′ 7¾″. Der er 2 Rækker Pigge, 15 i øverste og 13 i nederste, øverste Pigge 3′ 3¼″, nederste 10½″ lange.

Ligesaa 2 Skumsold, øverste 2' $5^1/_2$", nederste 2' $4^1/_2$" langt. Frøsoldets Længde 3' 5". Maskinens Brede 2' $6^1/_2$". Viftens Diam. = 31"; 2 Roseller af Støbejern, hvori Vingerne ere befæstede. Der er 5 radiære Vinger af Jern. Vingens Brede = 10". En Krumtap paa Vifteaxlen driver Skumsoldet med $4^1/_2$" Vandring. Hjul, Smørehuller og Stilleskruer gode, Soldenes Ophængning hensigtsmæssig; smukke Sold. Maskinens største Højde $5^1/_2$".

Kastemaskinen Nr. 12. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Kassens Længde = 3' 8". Der er en Række paa 23 Pigge 1' lange og et Skumsold med Længde = 1' 6", Brede 1' 5", samt et fastliggende Frøsold 2' 5" langt. Viften 2' 5" i Diam. 5 Vinger af Jern paa radiære Jernarme, fastgjorte paa Roseller. Soldkassen bevæges ved Krumtap og Vinkelvægtstang sideværts $2^1/_2$". Ophængningen er lidt simpel. Trætøjet svagt. Maskinens Højde 4' 7".

Rensemaskinen Nr. 13. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Der findes et Skumsold af Længde 1' $2^1/_2$", Brede 1' og et Frøsold 2' 5" langt. Begge sidde i samme Soldkasse, som hænger i 4 Jernstænger og bevæges frem og tilbage ved en Krumtap. Viften er 2' 2" i Diam. har 5 Jernvinger paa radiære Arme og Roseller af Jern. Bevægelsen er meget stødende. Maskinens Højde = 4' $^3/_4$".

Blæsemaskinen Nr. 14. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Soldet er 3' 2" langt, 1' 9" bredt. Viftens Diam. = 2'. Der er 5 Vinger af Jern paa radiære Jernarme og støbte Roseller. Soldet er meget langt. Maskinens Højde = 3' 11".

Kaste- og Rensemaskinen (119 B) Nr. 15. Fabr.: R. Hornsby & Sons, Grantham. Udst.: Ulrik Rosing, Kjøbenhavn.

Maskinens Højde 6' 7". Øverst er anbragt en Pigtromle, som kan stilles paa forskjellig Maade; den drives ved Remskive fra Vifteaxlen. Derunder 2 Skumsold 1' 2" × 1' 4", derfra falder Kornet paa en Skraaplan og hindres ved et Staaltraadsnet fra at falde for langt frem. Det passerer igjennem Skumsoldene ned paa Frøsoldet, der ligger lige under. Det afskummede ledes igjennem en Tragt ud til Siden. Skumsold 1' 2" × $13^1/_2$". Frøsold 1' $2^1/_2$". Øverste Kasses Sidebevægelse = 2" og overføres ved Krumtap og Vinkelvægtstang. Alle Sold hænge i Kæder. Viftens Diam. = 2' 5". Trævinger paa radiære Jernarme og Jernroseller. Første Del af Kassen er af Jernblik.

Kaste- og Rensemaskinen (Nr. 4) Nr. 16. Fabr.: J. Baker, Wisbeach. Udst.: Ulrik Rosing, Kjøbenhavn.

Der er 2 Skumsold à 1' 2" × 1' 2". Derfra falder Kornet paa et meget skraatliggende Frøsold, der sidder i samme Kasse 1' 6" langt. Kassen bevæges $2^1/_4$" sideværts ved koniske Hjul og Krumtap. Viften 2' 6" i Diam. med 5 Trævinger paa Arme og Nav af Træ. Vingerne falde stærkt tilbage og ere daarligt befæstet. Bevægelsen er let.

Kaste- og Rensemaskinen (Eclipse A I) Nr. 17. Fabr.: Torbett & Peele, Shrewsbury. Udst.: Ulrik Rosing, Kjøbenhavn.

Der er 2 Skumsold à 1' $5^1/_2$" × 1' $3^1/_2$"; derunder 1 Frøsold 1' $1^1/_2$" × 1' $3^1/_2$"; derunder igjen et andet Frøsold 1' $10^1/_2$" × 1' 11". Viften har 4 radiære Vinger af Træ paa Jernstel. Bevægelsen overføres ved koniske Hjul og Krumtap til Soldene, som have en sideværts Bevægelse af 2" og kunne hæves og sænkes ved Skruer. Frøsoldet bevæges op og ned. Soldenes Masker ere 8-kantede, meget smukke. Gangen lidt tung. I Hatten findes en Rører med sideværts Bevægelse.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 18. Fabr.: J. Baker, Wiesbeach. Udst.: C. J. Holm, Aarhus.

Der findes 2 Skumsold à 1' $7^1/_2$" × 5" der drives ved koniske Hjul og Krumtap sideværts 3", der under et Frøsold 1' $6^1/_2$" × 1' $2^1/_2$", under dette ligger et fast Frøsold. Viftens Diam. 2' 6" helt af Træ med tilbagefaldende Vinger, der ere svagt befæstede. Soldene meget smukke, Gangen meget let. Maskinens Højde 4' 3".

Kaste- og Rensemaskinerne Nr. 20 og 22. Samme Fabr. og Udst.

Aldeles som Nr. 18, men ej saa brede.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 24. Fabr. og Udst.: V. Madsen, Kallundborg.

Kassens Længde = 4'. Der er en Række Pigge, 8 Stkr. 1' lange. Øverst i Soldkassen et Sold 1' 4" × 1' 7", derunder en Skraaplan, der leder Kornet til forreste Ende af nederste Skumsold. Skraaplanen og nederste Skumsold kunne gives forskjellig Hældning. Frøsoldet hviler foran paa en Hængsel. Soldkassens sideværts Bevægelse overføres ved Krumtap og Vinkelvægtstang. Kassens Sidevandring er 2". Paa Kassen er anbragt 2 nedhængende Brædder, for at hindre Spild i Maskinen. Soldene ere gjennemhullede Zinkplader. Viften har 5 tilbagehældende Vinger af Jernblik paa Jernarme fæstede i støbte Roseter. Blæsten kan reguleres paa 2 Steder. Maskinens Højde er 4' 6".

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 25. Fabr. og Udst.: C. H. Staugaard, Herskind pr. Mundelstrup Station.

Kassens Længde = 3' 4". Der er 2 Sæt Pigge, fastgjorte i bevægelige Brædder, som kunne hæves. I første Sæt er 9 Pigge à 4", i andet Sæt 14 Pigge à 9". Der er 3 Skumsold og under dem et Frøsold 2' 15" langt. Foran gaaer det paa en Tap og bæres bagved af en opretstaaende Jernfjeder. Viftens Diam. er 2' $5^1/_2$", den er helt af Træ med tilbagehældende Vinger.

Kaste- og Rensemaskinen Nr. 26. Fabr. og Udst.: J. D. Rix, Odder.

Soldkassens Længde = 4' 1". Der er 2 Rækker Pigge, i første 14 Stkr. à $10^1/_2$", i anden Række 15 Stkr. à 1' 1". 2 Skumsold 1' 4" × 1' 8". Soldene kunne samtidig løftes og sænkes i den bageste Ende. Soldenes Masker uens. Under Skumsoldene 2 Frøsold under hinanden à 1' $4^1/_2$" × 1' 8". Nedløbningen fra øverste Del af Kassen kan reguleres. Viftens Diam. = 2' 10". Den er af Træ med tilbagehældende Vinger paa Træarme befæstede med Jern-

roseller; den drives ved Rem fra en Træ-Remskive med Diam. 1' 7" paa Svingaxlen. Viftens Remskive $3^1/_2$". Den store Remskive, som ligger lige ud for den forreste Del af Soldkassen, har paa indvendige Side en Jernledeflade, som ved at virke paa en Stang med Ruller anbragte under Soldkassen giver denne en sideværts Bevægelse af 2". Maskinens Højde = 5' 1".

Kaste- og Rensemaskine Fabr. og Udst.: Haslund, Hobro.

Viften er 2' 3" i Diam., helt af Træ med 5 Vinger i lidt tilbagehældende Stilling. Bag ved er en Soldkasse med en Række Pigge 15 Stkr. 6" lange og 1 Skumsold 1' 7" × 1' $1^1/_2$". Soldkassen hviler for og bag paa 4 bevægelige Jernstænger og bevæges sideværts ved Hjælp af Krumtap og Vinkelvægtstang. 2 Fjedre paa Siden regulerer Bevægelsen. Underneden er et Frøsold med stærk Sidebevægelse. Det hviler bagved paa en Tap og fortil paa 2 Jernstænger. Bevægelsens Overføring er mindre heldig. Maskinens Højde = 3' 4".

Sortermaskinen Nr. 1. Fabr.: Hornsby & Sons, Grantham. Udst.: Ulrik Rosing, Kjøbenhavn.

Apparatet omtrent som i Dampmaskinerne.

Sortermaskinerne Nr. 2 og 3. Fabr.: Josiah le Butt, England. Udst.: H. C. Petersen & Co., Kjøbenhavn.

Ingen Beskrivelse af disse Maskiner, fordi de ej bleve prøvede, da Soldene, der medfulgte, ej passede til Byg-Sortering.

Sortermaskinen Nr. 5. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester Aaby pr. Svendborg.

En Blæser med 5 Vinger helt af Træ paavirker Kornet, idet det gjennem en Tragt føres til Sortercylinderen. Dennes Længde = 2' 10", den er af gjennemhullet Jernblik, 1' i Diam. Den drives fra Rem paa Vifteaxlen og konisk Hjul. Cylinderen som sidder paa Træstel kan hæves og sænkes i den nederste Ende. 2 Cylindre medfølge.

Klinterensemaskinen Nr. 6. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Sorterapparatet er 5' langt, 6-kantet, almindeligt Staaltraadsnet, Diam. = 1' 1". Axlen, hvorpaa Svinget er anbragt, er for svag til den lange Afstand fra Understøtningen til Svinget.

Kørnemaskinen Nr. 1. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Maskinen har en meget god Gang. Tilløb og Afløb kan reguleres. Godt tungt Svinghjul paa Cylinderaxlen.

Kørnemaskinen Nr. 3. Fabr.: R. Boby, Bury St. Edmunds. Udst.: Ulrik Rosing, Kjøbenhavn.

Vandretliggende støbt Jerncylinder med Fordybninger, i hvilke Knivene gribe ind. Knivene er meget tæt stillede. Afløbet kan reguleres. Maskinen er smukt forarbejdet og af godt Materiale.

Kørnemaskine til Hestekraft Nr. 4. Fabr.: Reading Iron-Work, England. Udst.: C. J. Holm, Aarhus.

Af samme Konstruktion som Nr. 5, men større.

Kørnemaskine til Haandkraft Nr. 5. Samme Fabr. og Udst.

En kort Cylinder af stor Diam. paa et Jernstativ. Til- og Afløb kan reguleres.

III. Arbejdsprøven med de enkelte Maskiner.

Af Forpagter Bokelmann.

1. Tærskemaskiner.

Tærskemaskinen Nr. 24. Fabr. og Udst.: Bergner & Magnus, Bergdorf.

Maskinen er meget let for Ilæggeren at betjene. Der foretoges 2 Tærskninger med Hvede, den ene med Fødeapparatet, den anden uden, og synes det som om man tærskede renere ved sidste Prøve, ved hvilken der heller ikke blev lagt saa meget i. Ved en nøjagtig Ilægning blev Halmen særdeles godt behandlet, saa at den kunde være brugelig ligesom ved Damptærskeværkerne til Langhalm, og den vil altid kunne være i en saadan Tilstand, at den bliver en god Salgsvare til større Byer. Kornet blev ikke slaaet itu og sorteredes godt. I Æmterne fandtes nogle kjærnesatte Ax. Maskinen kan trækkes af 4 gode Heste ved en ikke for stærk Ilægning. Den ryster, trods den faste Opstilling, vistnok paa Grund af at hele Renseapparatet er i én Kasse og drives ved én Krumtap. Avnerne gaa forud ved Maskinen, og da Kornet strømmer ud i Kasser ved Siden, vil det, naar Maskinen arbejder ude, være vanskeligt at bevare Kornet for at blive blandet med Avner og Smaafoder. Der mangler Skillerum imellem Overskumningen (Haser) og Frøet. Særdeles smukke Sold, nogle til specielle Udkruds-Frøsorter.

Tærskemaskinen Nr. 6. Fabr. og Udst.: M. P. Allerup, Odense.

Ilægningspladsen kunde være lidt bekvemmere. Der foretoges 2 Prøver med Hvede og en med Byg. Ved den første Prøve var Broen stillet temmelig langt fra, og der blev da prøvet om igjen. Halmen gik godt paa Halmrysteren. Til første Prøve var der Sold under Kastemaskinen til yderligere Rensning af Kornet, men da Kornet skummede over, toges Mellemsoldet bort, og Rensningen af Kornet indskrænkede sig til Kastning. Kornet var særdeles godt kastet og fyldtes i Sække af Elevatoren. Skumsoldet eller Kastesoldet har ikke Areal nok for at kunne klare sig ved en stærk Ilægning, især af Byg. Der spildtes en Del ved Siderne af Kastesoldet og foran ved Maskinen. Bevægelsen var god og Blæseren kraftig. Der manglede Skillerum imellem Haser og Avner. Der fandtes en Del Haser i Kornet. Halmen var ubeskadiget.

Tærskemaskinen Nr. 5. Clements Patent. Fabr. og Udst.: M. P. Allerup, Odense.

Ved Hestegangen viste sig under Arbejdet, at Rulletten var for svagt afstivet. Maskinen er meget let at betjene for Ilæggeren, men er meget høj at række op til. Halmen behandledes godt og førtes godt paa Halmrysteren. Axellejet til den store Remskive er for svagt understøttet, Maskinen rystede stærkt under Arbejdet. Kornet ikke renset færdigt, for mange Haser imellem. Blæseren kaster meget Korn ud imellem Avnerne, og da Smeltesoldet ved en god Ilægning har nok at gjøre, vil dette ikke kunne klare sig, naar det Afskummede øses op igjen. Blæseren virker ovenpaa Soldet, hvilket foraarsager Ulemper. Der spildtes en Del Korn rundt omkring ved Siderne. Overgangen over Hestegangsaxlen er for smal.

Tærskemaskinen Nr. 27. Fabr. og Udst.: Rasmussen & Co., Stubbekjøbing.

Der foretoges 2 Tærskninger med Hvede, en med en tæt og en med en aaben Indstilling, og 2 Prøver med Byg, en med riflede og en med glatte Slagler, som Maskinen førte med sig. Den er let at betjene for Ilæggeren og Bordet i passende Højde for Oprækningen. Halmrysteren er bredre end Maskinen. Halmen førtes godt derpaa, men Kasserne syntes sværere end nødvendig. Træmmerne paa Halmrysteren burde helst være som paa Allerups Maskine. Meget faa Haser. Æmterne og Avnerne særdeles rene. Der mangler et Kikhul ved Siden for at kunne overse Rensesoldene. Den Remskive paa Cylinderaxlen, hvorfra Halmrysteren drives, er meget for lille, og da Remmen krydser, er Afstanden for kort; den sprang gjentagne Gange af under Arbejdet. Skraabrædterne over Skumsoldet ere for smalle og korte, der faldt mange Æmter og Avner ned imellem Kornet, som forøvrigt var særdeles godt kastet. Det synes, som om denne Maskines Kaste- og Renseapparat kan klare sig selv ved en stærk Ilægning, uden at der gaaer Korn over i Æmterne eller Avnerne, hvilket vistnok er grundet i at Kornet, som falder under Broen, føres ned i en Kastemaskine for sig, der ligger lige under Cylinderen, hvor det først mødes med det Korn, som kommer fra Smeltesoldet, der er ophængt under Halmrysteren. Smeltesoldet og Kastemaskinen bliver derved fri for en Del Korn, saa at de lettere kunne klare sig, og ved at der er givet Kasserne, hvori Kornet falder ned, saavelsom Halmrysteren og Smeltesoldet en større Brede end selve Ilæggeraabningen, bliver Arealet af alle disse Dele større, og derved opnaaes en god Adskillelse af Kornet fra Halm, Avner og Haser.

Tærskemaskinen Nr. 7. Fabr. og Udst.: Phønix, Odense.

Maskinen er let at betjene for Ilæggeren. Bordet synes at være højere end nødvendigt. Halmrysteren har meget stærk Stigning og lidt Aabning imellem Træmmerne, hvilket vistnok er gjort for at fri Kastemaskinen for Smaafoder. Under Maskinen er ophængt en Kastemaskine med Pigge foroven og Sold, som imidlertid ved Hvedetærskningsprøven ikke kunde kaste, dels fordi at Soldet ikke var aabent nok, men mest fordi at hele Kasteapparatet var for kort. Der var ingen Skillerum imellem Avner og Overskumning (Haser i Æmter), og der kom næsten ligesaa meget af Haser, Æmter og Korn over som under Soldet. Ved Bygtærskningen gik det noget bedre.

Tærskemaskinen Nr. 9. Fabr. og Udst.: L. Lange & Co., Svendborg.

Maskinen meget ubekvem at betjene for Ilæggeren, denne bør altid staa ved Siden af Bordet, og dette bør være højere for at Sæden lettere kan glide opad mod Mundingen. Maskinen synes som alle Pigtromlemaskiner at kunne udføre meget Arbejde, men Vanskeligheden bestaaer nu i at faa Kornet rystet og renset. Denne Opgave synes ikke at kunne løses paa Maskiner, der ere konstruerede paa samme Maade som denne. Ved Slaglemaskinerne falder det aftærskede Korn ned under Cylinderen, og det bliver kun Halmen med det deri blandede Smaafoder og Korn, der føres over Halmrysteren. Her skal det derimod altsammen passere Halmrysteren, saa at det vistnok vil blive en Umulighed, hvorledes man end konstruerer Halmrysteren, at faa Halmen fri for Korn. Maskinen var en Kopi af tyske Maskiner, som Fabrikanterne ikke havde havt Lejlighed til at prøve videre, hvilket ogsaa var let at se, da de forskjellige Dele ikke vare afpassede efter hinanden. Der var ingen Skærm nedhængt for at møde Halmen, og da der blev anbragt et Stykke Lærred og lagt Brædder over den forreste Del af Halmrysterens Kasse, kunde Halmen ikke føres frem, og Ilæggeren maatte ikke alene mindske Ilægningen, men ligefrem standse. Soldet, som ligger under Halmrysteren, er ved Halmrysterens bageste Ende lukket, fortil aaben. Skumsoldet skummede mange Korn over i Avnerne, dels fordi det er meget for lille, og dels fordi at Blæseren gik for stærkt. Halmen godt behandlet. Paa Stativets bageste Ben er foroven anbragt en Stang, som hindrer Halmen fra at glide ud.

Tærskemaskinen Nr. 10. Fabr. og Udst.: L. Lange & Co., Svendborg.

Maskinen er bygget omtrent som Nr. 9, men uden Vifte. Paa Stativets bageste Ben er foroven anbragt en Stang, som hindrer Halmen fra at glide ud. Samme Fejl som ved den Foregaaende. Soldet skummede stærkt over, og Æmterne komme ud under Ilæggerpladsen, hvilket er uheldigt. Maskinen svær for 2 Heste. Mange Ax imellem Smaafodret.

Tærskemaskinen Nr. 22. Fabr. og Udst.: H. Rasmussen & Co., Odense.

Maskinen er ganske bekvem at betjene for Ilæggeren, men Kornet slaaes meget tilbage og pidsker Ilæggeren i Ansigtet. Halmrysteren burde være noget bedre, da Halmen især ved Hvedetærskning, naar der lægges godt i, er tilbøjelig til at stoppe. Der mangler Træmmebrædt ved Enden af Halmrysteren. Udragning af Kornet under og ved Siden af Maskinen og imellem denne og Halmrysterens Ben fortil er besværlig; det vilde gavne denne Maskine meget, om den kunde stilles lidt højere i Vejret, saa at Kornet under Broen kunde føres ned ad en Skraaplan til Gulvet og Halmrysterens Ben flyttes længere frem eller tilaage. Der blev foretaget 2 Prøver med Hvede; den første gik uheldig paa Grund af en gjenstridig Hest. Den anden Prøve gik særdeles godt. Halmen behandledes jævnt godt.

Tærskemaskinen Nr. 18. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Hestene trak meget haardt og bleve meget svedte. Mulestangen for kort. Et af de smaa Hjul ved Hestegangen var skjævt udboret. Hjulet paa Cylin-

deren for lille. Maskinen meget vanskelig at betjene for Ilæggeren. Bordet er anbragt ved venstre Side af Ilæggeren, og han maa føre Sæden over til højre Side for derfra at skyde den ind i Mundingen. Kornet springer meget stærkt og pidsker Ilæggeren i Ansigtet. Kornet under Broen og Halmrysteren vanskelig at rage ud. Mange Haser, derimellem flere ubeskadigede Ax. Der mangler Træmmebrædt bagved.

Tærsemaskinen Nr. 13. Fabr. og Udst.: L. Lange & Co., Svendborg.

Maskinen mindre bekvem at betjene for Ilæggeren. Slaglernes Flader vare ikke stillede paralel med Broen. Lejet ved Cylinderaxlen er daarlig befæstet og Hjulet derpaa for lille. Udragningen af Kornet er vanskelig. Den slog Halmen noget itu. Broen er aaben, og dette hjælper paa Halmrysteren, som i Modsætning til andre Maskiner har Krumtappen foran og bagved er opstillet paa Jernstænger med en meget ringe Bevægelse. Den kan ikke føre den Halm, Maskinen kan tage imod ved en god Ilægning. Den sidste Alen af Halmrysterkasserne er lukket forneden, og det Stykke stoppedes fuldstændig ved Byglærskning. Der var ikke faa Haser imellem det aftærskede Korn.

Tærskemaskinen Nr. 16. Fabr. og Udst.: Carl Axelsen, Svendborg.

Slaglernes Flader vare ikke stillede paralel med Broen. Hestene maatte gaa for stærkt. Slaaer Halmen meget stærkt itu og spøjter Kornet stærkt op imod Ilæggeren og mod de Folk, som skal ryste Halmen. Ikke faa kjærnesatte Ax gaa igjennem Broen.

Tærskemaskinen Nr. 17. Fabr. og Udst,: Carl Axelsen, Svendborg.

Maskinen meget slet afstivet. Den har aldeles ingen Beklædning over sig, og Ilæggeren kan af den Grund ej holde ud at lægge i, da Kornet springer meget stærkt tilbage i Ansigtet. Halmen beskadiges meget stærkt. Mange afslaaede Ax, som sætte sig fast i Broen.

Tærskemaskinen Nr. 12. Fabr. og Udst.: L. Lange & Co., Svendborg.

Ilægningen bekvemmere, hvis Manden stod ved Siden. Der foretoges 2 Prøver med Hvede og 2 med Byg, og under disse Prøver stilledes Broen i forskjellig Afstand fra Cylinderen. Den kan trækkes af 1 Hest, men burde helst benyttes med 2 Heste, da der kan lægges meget i Maskinen. Bordet burde gaa mere i et Skraaplan op imod Mundingen. Halmen behandledes godt.

Tærskemaskinen Nr. 20. Fabr. og Udst.: L. Ekmann, Render Mark.

Maskinen synes tung at trække for Hestene. Ilægningen ubekvem. Halmen behandledes godt, men der tærskedes ikke rent. Paa Hestegangen burde være 2 Ruletter.

Tærskemaskinen Nr. 23. Fabr. og Udst.: H. Rasmussen & Co., Odense.

Maskinen synes let at trække og synes bekvemmere at betjene for Ilæggeren end de andre Pigtromlemaskiner. Bommene kunde være bedre befæstede og Ruletterne ere for smaa. Maskinen godt afstivet og Hjulværket heldigt anbragt.

Tærskemaskinen Nr. 25. Fabr.: Umrath & Co., Prag. Udst.: Ulrik Rosing.

Bommen paa Hestegangen for svag. Ilæggerpladsen ubekvem og pidsker meget Korn og Støv i Ansigtet paa Ilæggeren. Er vanskelig at faa til at tage imod Rivelsen. Meget vanskelig at faa indstillet; beskadigede baade Korn og Halm saavel ved tæt som ved aaben Indstilling, — som det syntes mest ved aaben. Indstilling ved Broen uhensigtsmæssig. Boltene, som Møttrikerne skrues paa, gaa rundt i Hullet. Halmrysteren, bestaaende af 2 Kasser, gik meget for langsom, og som den er, uden Stigning og tæt lukket, maa den ansees ikke at kunne udføre sit Arbejde.

Haandtærskemaskinen Nr. 28. Fabr.: Umrath & Co., Prag. Udstiller: Ulrik Rosing.

Samme Bygning som Maskinen Nr. 25. Vanskelig at indstille saa at den tærskede rent, og Broens Indstilling ved 2 Skruer er saa usolid og unøjagtig, at man ikke kan være vis paa at Piggene i Cylinderen stilles ens for Piggene i Broen. Ved den første Prøve drejedes Svinget 40 Gange i Minutet og var meget anstrængende for 2 Mand. Da den ikke tærskede rent, blev der foretaget en ny Prøve; Broen stillet nærmere til, og der blev lagt lidt og meget nøjagtig i, men Resultatet var, trods dette, ikke tilfredsstillende.

Haandtærskemaskinen Nr. 29. Fabr.: Mayfarth & Co., Frankfurt a M. Udst.: H. C. Petersen & Co.

Maskinen udførte Arbejdet omtrent som Nr. 28 og er ikke meget forskjellig fra samme i Bygning.

Haandtærskemaskinen Nr. 30. Fabr.: Mayfarth & Co., Frankfurt a M. Udst.: H. C. Petersen & Co.

Maskinen blev ikke prøvet paa Grund af slet Afvejning og da Axlen var bøjet. Den rystede stærkt og ved forceret Gang tog den paa.

De vigtigste Talresultater, der erholdtes ved Arbejdsprøven med de forskjellige Tærskemaskiner, ere sammenstillede i omstaaende Tabel (S. 296 og 297).

2. Kaste-, Rense-, Sorter- og Kørnemaskiner.

Kaste- & Rensemaskinen Nr. 1. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester Aaby, Svendborg.

Maskinen kan kaste efter en 4 à 6 Hestes Tærskemaskine, eller lige saa meget som en Mand kan øse paa. Paa Grund af et for fladt stillet Zinksold under Skraasoldet virker Viften ikke langt nok tilbage paa Soldet. Trækkes meget let, har en fortrinlig Bevægelse, ryster ikke, er lav og derfor let at øse paa. Kornet glider særdeles godt i Hatten, som sidder langt tilbage, og hvori der er anbragt 2 Rækker velsluttede Rister. Kastede 1 Td. Byg i $6^3/_4$ Minut og rensede 1 Td. Byg i 2 M., saa at det var fuldkomment reent til Blæsemaskinen. Der blev foretaget en Prøve med den til at rense det aftærskede Korn paa een Gang. I Maskinen blev anbragt 2 Skumsold, den rensede 1 Td. Byg i $9^1/_2$ M. altsaa $^3/_4$ M. længere Tid end ved at lade Kornet gaa over 2 Gange som ved første Prøve, og Kornet blev ikke saa rent. Der var ikke saa lidt Overskumning, som ikke maatte øses op igjen, da den i saa Fald ikke leverer Kornet rent nok til en Blæsemaskine, men det skulde lægges til Side for at kastes og renses om igjen. Som Rensemaskine for godt kastet Korn kan den rense til stor Fuldkommenhed mere end een Mand til Stadighed kan øse paa.

Kaste- & Rensemaskinen Nr. 2. Samme Fabr. og Udst.

Maskinen er mindre end Nr. 1, men udfører Arbejdet ved Kastning fuldt saa godt, men ikke saa meget. Virker med Viften paa hele Skumsoldets Flade og har Stang- eller Ristesold. Soldene hvile i en Ramme uden nogen anden Befæstelsesmaade, hvilket er særdeles nemt og solidt. Kassen bagved Maskinen til Skumningen er for lille og trang. Det bageste Skillebræt er skraat, men bør være lige, af samme Grund som anført ved Hermansens Nr. 12. 1 Td. Byg kastedes i 7 M. og rensedes i $3^1/_2$ M.

Kaste & Rensemaskinen Nr. 3. Samme Fabr. og Udst.

Maskinen har kun 1 Skumsold. Ved Sorteringen af Byg kunde den ikke udføre Arbejdet godt nok med de Sold, som hørte til den, og bliver det sandsynligvis vanskeligt ad denne Vej ved 2 Skubsold at bringe en virkelig Sortering tilveje. Kan ikke som Rensemaskine maale sig med Nr. 4.

Rensemaskinen Nr. 4. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester Aaby.

Maskinen er en god lille Rensemaskine til mindre Brug; den rensede 1 Td. Byg i 2 M., men da der manglede flettede Sold, kunde Rensningen have været bedre.

Blæsemaskinen Nr. 5. Samme Fabr. og Udst.

Smuk lille Blæsemaskine; den blæser kraftig og er billig, 36 Kr. Der mangler Skodder ved Blæseren.

Kaste- & Rensemaskinen Nr. 6. Fabr. og Udst.: Hans Nielsen, Sønder Næraa pr. Aarslev.

Uheldig som Kastemaskine. Godt og omhyggelig forarbejdet.

Tærskemaskine	Afvejet Neg.	Korn i Neg.	Antal Neg.	Tærskningen varede Minut.	I Gjennemsnit tærsket Neg pr. Minut	Rentærskning. Tvedet Korn ved Omtærskn.	Rentærskning. Procent.	Gjennems. for Hvede og Byg.	Kornets Behandling. Hvede.	Kornets Behandling. Byg.	Ponits.	Periferihastighed i	Broen.	Kraftforbrug.	Kraftforbrug pr. Hest.	
Slagletromler.																
Nr. 24. Bergner & Magnus, Bergdorf. 4 Heste (transportabel).	Hvede 800 Byg 800	250 300	36 "	16½ 16½	48	1.74 1.18	0.69 0.39	0.54	mg	mg	26	71.7	aaben Smedejern	540	135	
Nr. 6. Allerup, Odense. 3 Heste. (transportabel).	Hvede 800 Hvede 400 Byg 800	250 125 300	" 17 35	17½ 6¾ 16½	49	2.62 1.28 5.33	1.05 1.02 1.78	1.28	tg	mg	20	85.2	meget lukket	478	159	Tæt Indstilling ved Tærskningen af de 400 Pd. Hvede.
Nr. 5. Allerup, Odense. (Clement Patent).	Hvede 800 Hvede 200 Byg 800	250 625 300	34 " 4	15 " 12¾	58	1.17 0.22 3.57	0.47 0.35 1.19	0.67	g?	g	20	92.6	meget lukket	844	149	Maskinen var forspændt Heste.
Nr. 27. Rasmussen, Stubbekjøbing. 4 Heste.	Hvede 800 Hvede 400 Byg 800	250 125 300	33 15 47	15 6½ 15	55	3.9 1.7 4.7	1.56 1.36 1.57	1.50	mg?	mg?	24	81.8	aaben Smedejern	555	139	
Tærskeprøve med riflede Slagler	Byg	"	101	"	"	4.1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
do. med glatte do.	Byg	"	90	"	"	8.97	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
Nr. 7. Hüttemeyer & Svendsen, Phønix, Odense. 4 Heste.	Hvede 800 Byg 800	250 300	36 44	15 14¾	53	3.19 2.35	1.28 0.78	1.03	g	mg?	22	83.4	noget lukket	695	174	
Nr. 22. Rasmussen, Odense. 3 Heste.	Hvede 800 Byg 400	250 150	49 29	16½ 9	47	0.65 1.29	0 26 0.86	0.56	g?	g	20	88.1	lukket	336	112	
Nr. 18. Hermansens Sønner, Næstved. 3 Heste.	Hvede 800 Byg 800	250 300	36 36	23½ 21	36	2.96 2.49	1.18 0.83	1.00	tg	mg	20	74.5	meget lukket	274	137	
Nr. 13. Lange & Co., Svendborg. 2 Heste.	Hvede 400 Byg 400	125 150	18 19	11¼ 9¾	38	0.90 1.55	0.72 1.03	0.88	mg	g?	22	73.8	Broen bygget efter den Mølling, hvori Kornet føres ved Centrifugalkraften.	272	137	
Nr. 16. Axelsen, Carl, Svendborg. 2 Heste.	Hvede 400 Byg 400	125 150	19 19	7 8	53	0.98 1.35	0.78 0.90	0.84	g	mg?	22	74.6		269	134	
Nr. 17 Axelsen, Carl, Svendborg. 1 Hest.	Hvede 400 Byg 400	125 150	19 20	8 13¼	33	1.65 3.29	1.32 2.19	1.76	g	mg	24	63.2		243	213	

Nr. 9. Lange & Co., Svendborg. 3 Heste. (Pigtromle).	Hvede 800 Byg 800	250 300	34 »	14 17	52	1.41 1.81	0.58 0.60	0.59	lg	lg	16	101	»	315	105
Nr. 10. Lange & Co., Svendborg. 2 Heste. (Pigtromle).	Hvede 800 Byg 800	250 300	35 41	14 1/4 16	53	3.30 3.77	1.32 1.26	1.29	lg	mg?	20	85.2	»	312	156
Nr. 12. Lange & Co., Svendborg. 1 Hest. (Pigtromle).	Hvede 200 Byg 400	62 150	10 18	4 7 3/4	51	0.35 1.35	0.56 0.90	0.73	g	g	22	87.7	»	271	271
Nr. 20. Ekmann, Render Mark. 1 Hest. (Pigtromle).	Hvede 200 Byg 200	62.5 75	» »	5 1/2 5 1/4	37	0.62 1.22	0.99 1.63	1.31	»	»	18	86.6	»	206	206
Nr. 23. Rasmussen, Odense. 1 à 2 Heste. (Pigtromle).	Hvede 200 Byg 200	62.5 75	» 9	5 5	40	1.12 1.57	1.79 2.09	1.94	»	»	18	77.2	»	154	154
Nr. 25. Umrath, Prag. 2 Heste.	Hvede 400 Hvede 200 Byg 400	125 62.5 150	17 18 21	10 4 10 1/2	41	0.76 0.40 0.84 0.58	0.61 0.65 1.12 0.77	0.79	g	g	22	75.4	»	198	99

Haandtærskemaskiner:

Nr. 28. Umrath, Prag.	Hvede 200	62.5	»	11 1/4	18	1.4	2.24	2.21	»	»	»	56.4	»	»	»
Nr. 29. Mayfarth, Frankfurt.	Hvede 200 Byg 200	62.5 75	» »	11 12	18 17	1.00 1.51	1.60 2.01	1.0	»	»	»	56.4	»	»	»

Prøvetærskning med Damptærskemaskine paa Valdemar Slot.

Damptærskemaskine.	Byg 1600	600	»	»	»	1.48	0.25	Bygget stærkt beskadiget, afskallet.

Kaste- & Rensemaskinen Nr. 7. Fabr. og Udst. A. Kr. Jørgensen, Frøbjerg pr. Aarup St.

Uheldig som Kastemaskine. Har Træmmesold med Træribber af Træ, som ikke synes heldigt, da Kornet springer stærkt derpaa.

Kaste- & Rensemaskinen (Nr. 3) Nr. 10. Fabr. og Udst.: A. Jensen, Bogense Mark.

Uheldig som Kastemaskine, men vilde ved en stærkere Bevægelse kunne udrette en Del som Rensemaskine. Vinden kan reguleres ved et Brædt let at skyde op og ned, saa at den kan virke forskjelligt paa Soldene.

Kastemaskinen Nr. 11. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Maskinen meget stor og har en meget god Bevægelse; der er anbragt Klapper ved Siden af Paafyldningskassen for ikke at spilde ned i Maskinen. Kan klare 4—6 Hestes Tærskemaskine. Blæserne virke godt baade paa Jernstængerne og over hele Soldfladen. Skraasoldet kan bevæges, men synes unødvendig til Kastning og gjør Maskinen tungere; Blæseren kan ikke reguleres. — Maskinen kan rense Korn til Foderbrug, og i det Tilfælde vil det bevægelige Skraasold være paa sin Plads. Prøvet i Byg og kastede 1 Td. Byg i $6^3/_4$ M. Kornet godt kastet. Avnerne rene for Korn og ingen Overskumning.

Kastemaskinen Nr. 12. Samme Fabr. og Udst.

Maskinen mindre end Nr. 11. Kan klare sig ved en 2—3 Hestes Tærskemaskine. Udførte Arbejdet godt ved Prøven. Kornet glider godt i Hatten, men denne burde gaa noget længere tilbage. Det bageste Skillebrædt er skraastillet, men bør være stillet lige, da Kornet let paa det skraa Brædt springer over i Avnerne istedetfor at falde ned i Haserne. Sidebevægelsen af Soldet kan reguleres. Kastede 1 Td. Byg i $9^1/_2$ M. Maskinen var ikke videre kjønt Arbejde.

Rensemaskinen Nr. 13. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Maskinen er beregnet paa at skulle blæse Kornet inden det renses; den har en meget stødende Bevægelse under Arbejdet, udretter ikke nok og renser ikke Kornet tilstrækkeligt.

Vindharpen Nr. 14. Samme Fabr. og Udst.

Maskinen arbejder godt, men den er svagt forarbejdet og afstivet.

Kaste & Rensemaskinen (119 B) Nr. 15. Fabr.: R. Hornsby & Sons, Grantham. Udst.: Ulrik Rosing.

Maskinen var brugelig til Kastning, naar Kornet var godt afrevet, og der ikke østes for meget paa. I den ikke bevægelige Hat er der anbragt en Pigtromle, som gjør god Tjensste ved at røre op i Kornet, men Udførelsen af Kastningen var mangelfuld, da Soldene ere for korte, og naar der falder sammenfiltret Korn ned paa Soldet, føres der Korn med i Avnerne. Som Rensemaskine gjør selvfølgelig Pigtromlen ingen Nytte.

Kaste- & Rensemaskinen «Eclipse» Nr. 17. Fabr.: Torbett & Peele, Shrewsbury. Udst. Ulrik Rosing.

Maskinen kan daarlig kaste; den har en Tragt ligesom Vindharperne.

Trods en Rører, som føres frem og tilbage i Tragten og skulde hjælpe til at Kornet skulde falde ned, er det dog tilbøjeligt til at stoppe. Der kommer let Korn ud med Avnerne, da Soldene ere for korte. Ligner Nr. 20 en Del, men synes at kunne udrette noget mere. 1 Td. Byg rensedes i $3^1/_2$ M. Soldene ere særdeles smukke og kunne tjene som Mønster til Efterligning for andre Fabrikanter, især hvad Bygsoldene angaa, ligesom ogsaa den Maade hvorpaa Soldene ere befæstede til Maskinen.

Kaste- & Rensemaskinen Nr. 20. Fabr.: J. Baker, Wisbeach. Udst.: C. J. Holm, Aarhus.

Maskinen kan ikke bruges til Kastning. Naar den skulde rense Kornet godt, brugte den $6^1/_2$ M. til 1 Td. Byg. Arealet paa Soldene er temmelig lille, men den renser godt og er navnlig at anbefale til Kornlofter.

Kaste & Rensemaskinen Nr. 24. Fabr. og Udst.: Vilh. Madsen, Kallundborg.

Maskinen kunde ikke klare sig ved Kastning i afrevet Korn. Den kan kun føre Afskumningen til een Side, og er ligesom de øvrige Maskiner kun skikket til Rensning.

Kaste- & Rensemaskinen Nr. 25. Fabr. og Udst.: C. H. Staugaard, Herskind, Mundelstrup St.

Uheldig som Kastemaskine. Overskumningen falder ikke som ved de andre Maskiner ud ved Siden, men skal falde ud igjennem en Tragt, der er anbragt midt i Skillerummet imellem Avnerne og Skraasoldet.

Kaste- & Rensemaskinen Nr. 26. Fabr. og Udst.: J. D. Rix, Odder.

De 2 Sæt Pigge, hvorover Kornet skal føres, sidde for nær ved hinanden og ere for tætte i Rækkerne. Manden, som trækker, staaer uheldig, han faaer Støv og Sligt lige i Ansigtet. Overskumningen falder ud ved den forkerte Side. Temmelig smaa Sold til Byg. 1 Td. Byg rensedes i 10 M. Uheldig som Kastemaskine.

Kaste- & Rensemaskine. Fabr. og Udst.: Haslund, Hobro.

Uheldig som Kastemaskine. For smal Plads til Overskumning og Brædtet ikke skraat nok, saa at Kornet ikke kan løbe ud. Kan nok bruges som Rensemaskine, naar Kornet er godt kastet; den har en meget energisk Bevægelse.

Kornsortereren Nr. 1. Fabr.: R. Hornsby & Sons, Grantham. Udst.: Ulrik Rosing.

Maskinen kan sortere til største Fuldkommenhed. Frier Kornet tillige for Sten og andre større Gjenstande. Børsten var lidt unøjagtig afklippet, saa at der paa et Sted i Soldet blev Korn siddende.

Sorteringsapparatet Nr. 2. Fabr.: Josiah le Butt, England. Udst.: H. C. Petersen & Co.

Blæseren synes ikke at have nogen Betydning, da Maskinen i Reglen skal trækkes meget langsomt. Sorteringen blev ikke godt udført, da de Sold, som medfulgte Maskinen, vare for smaa til Byg.

Sortermaskinen Nr. 5. Fabr. og Udst.: Jens Nielsen, Vester Aaby, Svendborg.

Blæseren unyttig, da Maskinen skal trækkes meget langsomt. Zinksoldene synes ikke at være heldige til Klinterensning. I 1 Skp. Hvede fandtes, naar Maskinen drejedes hurtig, 111 Klintefrø efter Prøven. Efter 2den Prøve, naar Maskinen drejedes langsomt, 10 Klintefrø i 1 Skp. Hvede.

Klintemaskinen Nr. 6. Fabr. og Udst.: Hermansens Sønner, Næstved.

Maskinen renser ved en langsom Omdrejning Kornet særdeles godt for Klintefrø. Der fandtes i 1 Skp. Hvede 4 Klintefrø efter Prøven. Maskinen blev ikke tilkjendt Præmie, da den var simpel forarbejdet.

Kørnemaskinen Nr. 1. Samme Fabr. og Udst.

Stilleapparatet var uheldigt baade ved Tilløb og Afløb. Efter mange Prøver med forskjellig Indstilling lod man omsider Tilløbet staa saa aabent som muligt, og Maskinen kørnede meget godt, naar Manden ikke øste stærkere paa end at Maskinen kunde faa Luft. Den kørnede 1 Td. Byg i $13^1/_2$ M. Naar Manden øste saa stærkt paa, at Kassen var fuld, kunde Maskinen ikke trækkes.

Kørnemaskinen Nr. 3. Fabr.: R. Boby, Bury St. Edmunds. Udst.: Ulrik Rosing.

Svinghjulet tilbøjeligt til at gaa løst, kun fastgjort ved en Skrue igjennem Navet. Ingen Stilleapparat ved Tilløbet. Efter at have fastgjort nogle Klapper derved og gjort flere Forsøg, kom Maskinen til at kørne godt og kørnede 1 Td. Byg i 13 M.

Bygkørneren Nr. 4. Fabr.: Reading Iron Works, England. Udst.: C. J. Holm, Aarhus.

Maskinen blev ikke prøvet med Heste, da der ej fandtes Hestegang, som den kunde stilles i Forbindelse med.

Bygkørneren Nr. 5. Samme Fabr. og Udst.

Maskinen vanskelig at indstille. Stilleapparatet ved Tilløbet uhensigtsmæssigt. Axlen, hvorpaa Svinghjulet sidder, vel svag, da Svinghjulet sidder langt fra Axlens Leje. Ved at indstille den til 1 Mands Arbejde kørnede den 1 Td. Byg i 15 M. og udførte Arbejdet godt.

IV. Præmieringen af Maskinerne.

Efter at de forskjellige Subkommiteer havde gjennemgaaet og prøvet de enkelte Maskiner i Henhold til det hver enkelt Subkommite tildelte Arbejde, samledes de for i Forening at gjennemgaa deres Bygning og Konstruktion og for derefter paa Grundlag af de foretagne Undersøgelser og Prøver at sammendrage Resultaterne, saa at Præmieringen i Henhold hertil kunde foretages. Ved denne enedes man sluttelig om følgende Præmiering:

Kombinerede Tærskeværker:

1ste Præmie, 250 Kr., til Bergner & Magnus, Bergdorf Jernværk for Løbe. Nr. 24. Udst. af H. C. Petersen & Co.
2den — 150 - til M. P. Allerup, Odense, for Løbe Nr. 5, Clements Patent.
3die — 100 - til M. P. Allerup, Odense, for Løbe Nr. 6.
3die — 100 - til Rasmussen & Com., Stubbekjøbing, for Løbe Nr. 27.

Tærskemaskiner med Halmryster:

1ste Præmie 150 Kr. til H. Rasmussen & Co., Odense, for Løbe Nr. 22.

Tærskemaskiner uden Halmryster:

2den Præmie, 75 Kr. til L. Lange & Co., Svendborg, for Løbe Nr. 12.
Hæderlig Omtale til H. Rasmussen & Co., Odense, for Løbe. Nr. 23.
Hæderlig Omtale til L. Ekmann, Render Mark, for Løbe Nr. 20.

Kaste- og Rensemaskiner:

1ste Præmie, 200 Kr., til J. Nielsen, Vester Aaby, for Løbe Nr. 1.

Kastemaskiner:

2den Præmie, 75 Kr., til Hermansens Sønner, Næstved, for L. Nr. 11.

Rensemaskiner:

2den Præmie, 75 Kr., til Torbett & Peele, for Løbe Nr. 17, udstillet af Ulrik Rosing.
3die Præmie, 50 Kr., til J. Baker, Wisbeach, for Løbe Nr. 16 og 18, udst. af U. Rosing og C. J. Holm.

Sortermaskiner:

1ste Præmie, 100 Kr., til R. Hornsby & Sons, for Løbe Nr. 1, udstillet af U. Rosing.

V. Almindelige Bemærkninger om de Fordringer, der maa stilles til de forskjellige Slags Maskiners og Maskindeles Bygning og Arbejde,

grundet paa en sammenlignende Bedømmelse af de prøvede Maskiner.

Af Forpagter Bokelmann.

1. Hestegange.

De udstillede Hesteganges Bygning var en Del forskjellig, og det er meget vanskeligt at danne sig en bestemt Mening om, hvilken Konstruktion der er at foretrække; det Væsentligste synes at bero paa en god Udførelse. Fabrikanterne synes selv ikke at tillægge Konstruktionen en saa stor Betydning, thi man seer ikke sjeldent en og samme Fabrikant fra Tid til anden anvende forskjellige Hestegange. I almindelige Bemærkninger fra den samlede Dommerkomite anbefaledes at benytte Bomme af mindst 12 Fods Længde og betragtes de som forkastelige, naar Længden falder under 10 Fod. — Som man vil se af Kraftprøven er der ikke liden Forskjel mellem den Hastighed, Overførelsesaxlen har; ved enkelte gjør den meget faa Omgange, og Tromlen faaer da den fornødne Hastighed ved et Forlagstøj, der enten danner et Mellemtøj fra Heste-

gangen til Maskinen, eller ligefrem er befæstet paa denne. Af Kraftprøven fremgaaer tillige, at den Udvexling, der skal tilføjes en langsomtgaaende Overførelsesaxel for at Tromlen kan faa den fornødne Hastighed, synes at kræve en meget ringe Kraft, og seer man hen til Tabellen S. 262, da finder man f. Ex., at Overførelsesaxlen ved Hestegang Nr. 16 gjør 35 Omdrejninger for en Omgang af Bommen, medens Rasmussens, Stubbekjøbing Nr. 21 gjør circa 70 eller dobbelt saa mange Omgange som den første. Virkningsgraden er lige for Begge, de have Begge 20 % Arbejdstab. Sammenligningstallet i Henseende til Virkningsgraden under Hensyn til den frembragte Hastighed er kun en Ubetydelighed større for Nr. 27 end for Nr. 16. Om man nu heraf tør slutte, at det samme Forhold gjør sig gjældende ved Hestegange med længere Bomme og større Udvexlinger, er vistnok et stort Spørgsmaal. Den sværere Bygning af hele Hjulløjet, den større Tapgnidning af den opretstaaende Axel ved den længere Bom vil vistnok ikke forøge Kraften saa lidt, og se vi endvidere paa Tabellen og f. Ex. sammenligne Resultatet af Kraftprøverne ved de 4 større Maskiner, saa vil man finde, at de Hestegange med lidt over 12 Fods Bomme ingenlunde ere de letteste, men at Sammenligningstallet hos dem med 10 Fod ikke er saa lidt større. Allerups Bomlængder ere over 12 Fod, Sammenligningstallet er lidt over 14; ved Rasmussens, Stubbekjøbing, og Bergner & Magnus ere Bommene lidt over 10 Fod og Sammenligningstallet lidt over 16. Allerups Hestegange ere altsaa tungere, men det have de Lov til at være, thi den Kraft, som gaaer tabt ved at Hesten maa bevæge sig i saa lille en Bue, kan jo ikke maales, og det er en Erfaringssag, at Hestene anstrænges betydelig mere og blive hurtigere svedte ved den korte Bom. Forskjellige Teknikere have tilraadet at gjøre Bommene ved Hestegangen lange og anføre, hvor meget de ved længere Tids Arbejde have udfundet, at der kunde spares derved; men Resultaterne ved disse Prøver kunne imidlertid ikke godt overføres paa Hestegange til Tærskemaskiner, dels fordi at disse Prøver med Hestegange ikke ere foretagne med et saa intensivt Arbejde som Tærskningen, og dels fordi der er en Del praktiske Hensyn, der skulle tages. Foruden at Kraften vil forøges en Del ved de større Udvexlinger ved de længere Bomme, naar man stiller den bestemte Fordring, som absolut maa stilles, at Hestene ikke bør gaa stort hurtigere end 3 Fod i Secundet, vil det tillige have sine Vanskeligheder at faae den fornødne Plads til Hestegangen, og denne er langt stærkere udsat for Bræk ved Igangsættelsen, ved Ryk, Stød og lign., et Hensyn, der ikke har saa lidt Betydning især ved unge Hestes Tillæren af dette Arbejde. Man anseer ogsaa i Tyskland tolv Fods Bomme ved Hestegange til Tærskemaskiner for det Heldigste, og en Hests Arbejde for en Bomlængde af 12 Fod paa en vel udført Hestegang i to à tre Timer er ikke for anstrengende. Det gjælder jo om ved et Arbejde som Tærskning, at Bevægkraften stadig er eens, at Hestene ikke arbejde saa stærkt, at de slappes, og de burde derfor aldrig gaa mere end to à tre Timer ad Gangen. Hvad Resultatet af Kraftprøverne med Hestegange andetsteds fra angaaer, da stiller dette sig ikke saa gunstigt som ved vor Prøve, der angives i Almindelighed et Arbejdstab af 33 %, medens vore i Gjennemsnit ikke naa højere end 25 à 26 %.

Ved Hjulværket er der anvendt forskjellige Principer; enten sidder det store Hestegangshjul fast paa Axlen, som da gaaer rundt med, eller det er løst paa en fast Stub. I sidste Tilfælde ere Bommene befæstede paa dette, og denne Befæstningsmaade er solid og frier Bommene bedre fra at raadne, end hvor de, som ved den løbende Axel, ere befæstede i Hylstre, anbragte paa dennes øverste Ende. Er Hjulet løst, da maa Stubben være lang og Navet godt udboret. Ved de staaende Stubbe er der den Vanske-

lighed, at passe dem med Smørelse; ved de løbende har man Sporet og Halslageret at passe; det sidste bør være saaledes, at det nøje kan efterstilles, efterhaanden som Axelen slides. Det store Hjul er ved de fleste Hestegange konisk; disse synes at være de billigste og, naar de ere godt udførte, solide; kun ved Hestegange med een Bom, bliver det store Hjul let trykket ned i Bunden paa det lille, naar Bommen er paa den modsatte Side af Hjulforbindelsen. Dette afhjælpes en Del, naar der er anbragt 2 à 3 Roletter, men ved flere af de fremstillede Hestegange fandtes kun een Rolet, og ved dem var det kjendeligt, at Hjulene ikke arbejdede godt i hinanden. Ruletterne maa være store, solidt befæstede og kunne indstilles, efterhaanden som Hjulet slides, og de bør løbe paa en afdrejet Krans paa Hjulets Overflade. Er Arbejdet her ikke nøjagtig udført, og Hjulet kommer til at vippe, da ville Ulemperne ved at et lille og et stort konisk Hjul arbejde i hinanden, tydelig komme frem og vise sig ved uregelmæssigt Slid i Kammene. Begynder man med Stjernehjul, da har man den Fordel ej at faae saa stor en Forskjel mellem de to koniske Hjul og at kunne være fri for Roletter. De liggende Axler vare ved flere Hestegange lovlig korte, og det maa absolut fraraades at lade Axlen, hvor den ender med Hjul, ligge uden Leje bag dette. Lagerne burde helst være af Metal og ialtfald være saaledes, at de kunde indstilles. Rammen, hvorpaa alle Axlerne ere anbragte, er i Reglen af Egetræ, og naar denne er godt fæstet ved dybt nedrammede Pæle, er denne Befæstningsmaade solid nok. I den af Fabrikant Lange, Svendborg, fremstillede Hestegang, vare alle Axlernes Lejer og Opstanderen for Ruletten indstøbt i en smuk Jernramme, der er fastgjort ovenpaa Trærammen, og de faa derved et fast urokkeligt Leje; navnlig er det heldigt, at Opstanderen for Ruletten er faststøbt, da den paa anden Maade er vanskelig at holde fast.

Bommene bør være stærke, af godt Materiale og indbyrdes forbundne, og Trækket helst fastgjort, saaledes at Svinglen kan gaa fri, naar Hesten ikke trækker godt til, da det ofte hænder, at dens indre Ende kan sætte sig fast ved Bom-

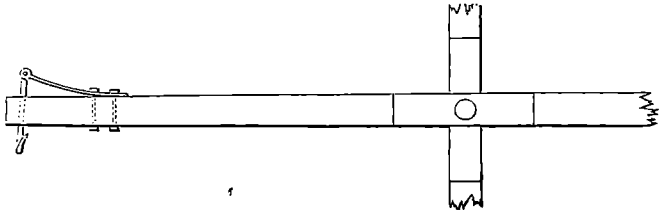

Fig. 8.

men, uden at Kusken bliver opmærksom paa, at Hesten ikke trækker. Balancetræk er et omstridt Spørgsmaal; der er Mange, som kassere det, og som holde sig til stivt Træk, hvilket ogsaa gaaer særdeles godt. Imidlertid er en Anbringelse af et Stykke Jern bag Bommen, se Fig. 8, der virker som en Fjeder, og hvori Trækket er anbragt, at anbefale, det forhindrer mangt et Stød eller Slag i Tøjet. Hvor man anvender Balancetræk, bør Rullerne være store og Kjederne ej for lange. Svingelen har paa flere Maskiner forskjellig Længde fra dens Befæstningspunkt; dog maa Forskjellen ej være for stor især ved lange Bomme. — Mulestængerne, som dog ogsaa høre med til Hestegangen, vare ved flere lavede saa daarligt, at de kun kunde gjøre Tjeneste en kort Tid; Bindetøjet til Grimen var et Stykke Sejlgarn, medens det burde være en Fjer eller Jernkjæde. Det er meget uheldigt, om Bindetøjet gaaer itu under Gangen,

og tillige tidsspildende gjentagne Gange at standse Hestene for at istandsætte Bindetøjet.

Alle Hestegange mødte med Paltøj, saa at Hestegangen er ude af Forbindelse med Maskinen, naar Hestene staa, og Kusken holder tilbage i Bommene. — Koblingerne ved Hestegangen ere hos de fleste i Almindelighed meget for svage og ofte simpelt udførte, idet de kun ere dannede ved at spalte Axlen og bøje Fligene ud. Ved alle de fremstillede kombinerede Maskiner, som nødvendigvis maa staa højt, overføres Kraftbevægelsen fra Hestegangsaxelen til Maskinen ved Rem. Axelen kommer i dette Tilfælde saa godt som altid til at ligge vandret, og for at sikre Maskinen en regelmæssig Gang, maa Remmene være stramme eller ogsaa af større Længde og førte i en skraa Stilling op til Maskinen; man faaer herved mere Sikkerhed for at Remmen ikke glider, uden at den behøver at være saa stram, som hvor den føres i lige Linie op, hvilket altid vil gjøre Maskinen tung. Selve Remmens Vægt bidrager desuden ikke saa lidt til at den bedre trækker. — Remskiverne bør ikke være for smalle, og for at Remmen ikke skal lide for meget, bør Remskiven paa Tromleaxelen, som er den, hvortil Bevægelsen i Reglen overføres, ikke have for lille en Omkreds. Hvor man ikke driver Maskinen ved Rem, men fører Axelen ind til det store Stjernehjul, som driver Stjernehjulet paa Tromleaxlen, kan man sjeldent lægge Axelen vandret, da Maskinen derved kommer til at staa for lavt, hvilket medfører en Del Ulemper af ikke ringe Betydning, som senere skulle omtales. Imidlertid er det saare uheldigt at give Hestegangsaxlen en stærk Stigning, da alle Ryk og Stød og deraf følgende Uregelmæssigheder i Tromlens Bevægelser blive større, jo mindre den Vinkel er, som dannes ved Koblingerne; ofte kan man hjælpe noget herpaa ved at forhøje Hestegangen, men da dette er indenfor temmelig snevre Grænser og meget retter sig efter de givne Forhold, vil det næppe være tilstrækkeligt, da man maa anse det for hensigtsmæssigt, at Maskinen kommer til at staa temmelig højt. Man kunde vistnok i de fleste Tilfælde komme heldig fra det, om man lagde Hestegangsaxlen, som fører til Stjernehjulet, vandret, og anbragte et Hjul mellem dette og Hjulet paa Tromleaxelen. Ved enkelte Maskiner fandtes et Mellemtøj mellem Hestegangen og Maskinen; dette er i Reglen mindre heldigt, da det er vanskeligt at faa anbragt, uden at det er i Vejen, og naar det er nede i Jorden, er det ikke let at holde den Kasse, som omslutter det fri for Smuds og Jord; ofte er det imidlertid nødvendigt at have det, naar man med samme Hestegang vil drive andre Maskiner, som Knuse-, Hakkelsemaskiner og lign. —

For at sikre den størst mulige Regelmæssighed ved Arbejdet ved Hestegangen, er en fast og god Hestebane en Nødvendighed, og denne opnaaes ganske sikkert ikke uden at man har Tag over Banen, da de Baner, som kunne staa dem mod Vejrliget, sjeldent frembryde et godt Plan for Hestene at bevæge sig paa.

Hestegangene mødte saa godt som alle uden Kuskebord; det ansees i Almindelighed som en Biting, der rettes efter Kjøberens Ønske; men det vilde ikke have været af Vejen at se, hvorledes det, ligesom ogsaa de Kasser, der omslutte Hjulværket, var tænkt anbragt, da det gjøres paa forskjellig Maade, ofte meget daarligt udført og uhensigtsmæssigt for Kjørselen og for at komme til at smøre, og man seer ofte, at Beklædningen omkring Hjulene passer saa slet, at en Del af den snart kastes til Side og ikke benyttes mere. Alle de Foranstaltninger, som kunne gjøres for at hindre Tilskadekommen af Arbejderne, saa vel ved Maskinen som ved Hestegangen, burde følges med en langt større Opmærksomhed end hidtil er skeet, og særlig skal denne henledes paa de mange Ulykkestilfælde, som ere fremkomne ved at Koblingen paa Hestegangen har ligget fri uden at være dækket af nogen Kasse, eller derved, at

Broen, hvor Hestene gaa over Axelen, er for kort. Det kunde maaske ved denne Lejlighed ikke være af Vejen ogsaa at henlede Opmærksomheden paa de mange Ulykkestilfælde ved Damptærskeværker; der gaaer vist ikke noget Aar hen, uden at man hører om flere meget sørgelige Lemlæstelser, foraarsagede ved at Folk enten træde fejl ved den ubedækkede Ilæggeraabning eller gribe fejl ved selve Ilægningen. Det er at undre sig over, at ingen Foranstaltninger træffes herimod, om ikke ligefrem paabydes, saameget mere, som man har hensigtsmæssige Ilæggerapparater, saaledes som de fandtes paa Clayton & Shuttleworths Maskine, fremstillet i Viborg. Man hører indvendt mod dette Apparat, at det gjør Maskinen højere og vanskeliggjør Tærskningen inde paa Lader, hvor man ikke har højt til Bjælkerne eller hvor der haves mange af disse, men saadanne Forhold vilde det være hensigtsmæssigt at anbringe et Par Fødevalser over Ilæggeraabningen, saaledes som de findes ved Bergner & Magnus's Maskine, der var fremstillet i Svendborg, og hvoraf et Exemplar, saavidt vides, staar paa Lager hos Hr. H. C. Petersen, Industribygningen, Kjøbenhavn.

2. Tærskemaskiner.

Af Tærskemaskiner mødte 8 kombinerede, det vil sige Maskiner, som vare forsynede med Renseapparater til Sæden; og af de øvrige Tærskemaskiner havde 4 Halmrysler og 5 ingen Halmrysler, og af Haandtærskemaskiner mødte 3.

Det har altid været et stort Spørgsmaal, om man burde indlade sig paa at bygge kombinerede Maskiner til Hestekraft, thi dels er der ved de nyere Konstruktioner af Maskiner, med hvilke der kan tærskes meget og rent, Arbejde nok for Hestene ved Tærskning og Rystning alene, og dels fordres der en meget ensartet Bevægelse ved Renseapparaterne, naar disse skulle udføre Arbejdet tilfredsstillende, — en saa regelmæssig Bevægelse, som det har sine Vanskeligheder at naa med Hestekraft; men efter at man har arbejdet med Damptærskeværkerne, er man bleven afvant med den møjsommelige Kastning, Rensning, Blæsning, Kørning, Sortering o. s. v., som udførte paa tildels simple og slet indrettede Maskiner staa for Landmændene som Arbejder, der tage næsten ligesaa megen Tid som selve Tærskningen. Det vil derfor være et beretliget Ønske, om man kan naa hen til at faa Kornet leveret saaledes fra Maskinen, at det med Lethed kan behandles af en god Kaste- og Rensemaskine, og dette er et Punkt, hvori de fleste Maskiner lade meget tilbage at ønske. Det maa vistnok betragtes som meget ufordelagtigt at have Maskiner uden Halmrysler, dels da selve Rystningen af Halmen fordrer meget Mandskab, naar det skal udføres ordentligt, og dels fordi al Afrivningen af det aftærskede Korn er et langsomt, besværligt og ufuldkomment Arbejde. Ved de fleste Maskiner med Halmrysler vil der kunne gjøres en Del for at den aftærskede Sæd ikke skal være saa fyldt med Smaafoder og saa vanskelig at kaste; men ved større Maskiner, 4 à 6 Hestes, vil der selv ved en god Bygning af Halmrysteren dog ved Tærkningen af Byg, Blandsæd o. lign., være en meget slem Blanding af Smaafoder for Kastemaskinen. En Afrivning af det, som falder under Halmrysteren, er vanskelig at udføre ved sammenfiltret Byg, og Manden, der skal føre Kornet bort fra Maskinen kan som oftest ikke overkomme mere end dette Arbejde. Det vil derfor være grumme heldigt, om det var muligt ved Maskinerne at anbringe et stort Smeltesold under Halmrysteren, saaledes at Kornet blev friet for alt Smaafoder og alle Ømter; man vilde da kun have med en Blanding af Avner og Korn at gjøre, og en saadan Blanding vil en af de fortrinlige Kaste- og Rensemaskiner, som er udstillet ved Mødet af Jens Niel-

sen, Vester Aaby pr. Svendborg, kunne rense til Fuldkommenhed ved en Overgang, ligesaa hurtigt, som det aflærskes fra Maskinen. Herved vilde, som sagt, Arbejdet være betydelig lettet, og der vilde saaledes meget være vundet, uden at det kan skjønnes, at Tærskemaskinen derved væsentlig vilde være bleven tungere. Der var kun fremstillet én Maskine uden andet Renseapparat end Smeltesold (Lange, Svendborg) men da Konstruktionen af flere Grunde var uheldig, kunde man af denne Maskine ikke danne sig noget Skjøn om, hvorvidt denne Opgave at skille Smelter og Smaafoder fra Kornet paa et Sold alene var lykkedes eller ej. — Fra Rasmussen, Slagelse, var der anmeldt to mindre Maskiner, ligeledes med Smeltesold, men uheldigvis mødte de ikke. Det er draget i Tvivl, om Smeltesoldet vil kunne klare sig ved stærkt sammenfiltret Korn, som Byg, naar det ikke paavirkes af nogen Blæser, men der skal henvises til flere Damptærskeværker, hvor dette ikke finder Sted, og ligeledes var den kombinerede Maskine af Bergner & Magnus saaledes indrettet, at Blæseren slet ikke virkede paa Smeltesoldet, og Maskinen gjorde sit Arbejde komplet. Man vil hertil kunne svare, at, da det er en Bred-Tærskemaskine, vil Soldets Areal være saa stort, at det bliver muligt for det at udføre Arbejdet, men det er ikke godt at se, hvorfor det ikke er muligt ogsaa ved Lang-Tærskemaskinerne at give Soldet ligesom ogsaa Halmrysteren en større Brede end Ilæggeraabningen; Kornet skal nok fordele sig over Soldet.

Spørgsmaalet bliver nu, om man skal blive staaende ved denne foreløbige og ufuldstændige Rensning, eller om man skal forsøge en yderligere Rensning; dette vil dels afhænge af, om Blæseren og øvrige Apparater til Kornets Rensning fordrer en betydelig Kraft, saa at Tærskemaskinen derved vil komme til at gaa tungere, eller om man paa Grund heraf maa nøjes med at lægge mindre i og faa udført saa meget mindre Tærskning, og ligeledes af, om Maskinerne kunne levere Kornet saa rent, at det kun behøver at gaa over en Blæsemaskine for at være Handelsvare.

Hvad det første Spørgsmaal angaaer, da var det tydeligt ved Arbejdsprøven, at alle de Maskiner, der havde en virksom Blæser, fordrede en meget stor Kraft, og at det væsentlig er denne, som gjør de kombinerende Maskiner tunge. Hvad det andet Spørgsmaal angaaer, da blev dette ikke besvaret tilfredsstillende af nogen af Maskinerne. Maskinen fra Bergner & Magnus vil ganske vist ved en ikke for stærk Ilægning kunne levere meget ren Sæd, men da den er beregnet til at arbejde i det Frie og ikke fører Kornet ved Elevator op i Sække, vil det her ikke kunne undgaaes, at der i Kasserne, hvori Kornet løber ud, vil blæses en Del Avner, Haser og Smaafoder, og ved de Fordringer, som nutildags stilles til en god Handelsvare af Hvede og fint Maltbyg, vil en Blæsning alene neppe være tilstrækkelig, og denne gaaer jo desuden heller ikke rask nok fra Haanden, naar der er større Indblandinger i Kornet. Ved den nævnte Maskine, som og ved Allerups Nr. 6 (transportabel), der begge ere beregnede paa at arbejde i Marken, vil man ikke kunne undvære Blæseren, da Kornet i ukastet Tilstand betydelig besværliggjør Transporten, men man vil vistnok gjøre rigtigst i alligevel ikke at stille for store Fordringer til Rensning af Kornet. — Ved Arbejdsprøven med Allerups Nr. 6, viste det sig ogsaa, at naar Maskinen blev godt betjent og udrettede meget, maatte man borttage det underste Sold og nøjes med en god Kastning, da den ellers ikke kunde klare Arbejdet.

Ved de faststaaende Maskiner, hvor Transporten af Kornet fra Maskinen, naar det er friet for Smaafoder, ikke spiller nogen Rolle, vil der sikkert vindes meget ved at undvære Kastningen og kun at holde sig til en god Adskillelse af Smaafoder, Smelter o. s. v. fra Kornet. Opnaaer man ikke at rense Kornet saa godt, at det ikke behøver at gaa over en Rensemaskine for at blive en

god Handelsvare, da vil det være en Fordel at lade Blæseren falde bort, dels fordi den fordrer megen Kraft, og dels fordi der kunde naaes saa betydelige Fordele i Anlægget og Bygningen af Maskinen, ved at Halmryster og Sold gjøres bredere og komme til at ligge bekvemmere. Ligeledes vil den store Højde, som Maskinerne paa Grund af den store underliggende Blæser maa have, derved kunne undgaaes, saa at Oprækningen til Ilæggeren bliver lettere. Gaaer man ud paa at bygge en Maskine, der skal kunne besørge Kastningen, da maa Anlægget i Rasmussens, Stubbekjøbing, Maskine Nr. 27 ansees for det heldigste; ved den opnaaes, at alle Sold, baade Smelte- og Kastesold, kunne klare dem, idet disse paa en snild Maade dele Arbejdet imellem sig. Ved de andre kombinerede Maskiner føres al Sæden, baade den, der kommer ud under Tromlen, og den, der blandet med Smaafoder o. lign. falder under Halmrysteren, ned paa Smeltesoldet, hvorigjennem Sæden gaaer ned til Kastesoldet; hvorimod det ved Rasmussens er saaledes indrettet, at alt Kornet, som falder ned igjennem Broen, falder lige ned paa Kastesoldet, og Smeltesoldet kun har at tage imod hvad Halmrysteren afgiver. Det bliver herved muligt for Smeltesoldet, selv ved sammenfiltret Korn som Byg, at udføre sit Arbejde. — Ved Allerups Nr. 6 ligesom ved Hüttemeiers Nr. 7 var der intet Smeltesold, og Kornet, som førtes ned ad en Skraaplan under Halmrysteren, faldt lige ned i Kastemaskinen; denne faaer jo herved et meget stort Arbejde, og det er kun, naar der kan gives en stor Længde og Bredde, samt en stærk Vind, at det er muligt for den at udføre Arbejdet tilfredsstillende, især ved Byg. Falder det fra Halmrysteren ned i Klatter, og Soldet er kort, da vil det af en virksom Blæser kastes over i Avnerne, saaledes som Tilfældet var ved Hüttemeiers Maskine Nr. 7, hvis Sold tilmed ikke var aabent nok, vistnok begrundet paa den Bestræbelse, som stadig gjorde sig gjældende for at levere rent Korn. Det er dog indlysende, at skal Kornet over en Rensemaskine for at gjøres færdigt, da er det ligegyldigt, om der er lidt mere eller lidt mindre Avner eller lignende i det.

De to transportable Maskiner, Bergner & Magnus Nr. 24 og Allerups Nr. 6 syntes i det Hele taget med enkelte Smaaforandringer at være to meget brugelige Maskiner. De ere Begge beregnede paa Tærskning i det Frie, Allerups især let at transportere, ikke vanskelig at opstille. Der er her budt Landmændene Maskiner, der kunne træde istedetfor de transportable Damptærskeværker, og man skulde synes, at der, naar flere Gaarde sloge dem sammen om Benyttelsen af en saadan Maskine, maatte være stærk Brug for disse.

Det blev tidligere stadig ved Tærskemaskiner fremhævet, at man havde foretaget de og de Forbedringer, saa at Maskinen kunde tærske fuldkommen rent; snart var der foretaget Forandringer i Broens Form og Længde, og snart var det Tromlens Slagler, der vare blevne forandrede; men efter at man har arbejdet med Damptærskeværker, er man kommen til den Anskuelse, at Rentærskningen hovedsagelig beroer paa Tromlens Periferihastighed, og man har tydelig seet, at de nyere Maskiner stræbe henimod at forøge denne Hastighed. Ved de smaa Maskiner var man i Begyndelsen bange for at gjøre dette. Fabrikanterne sagde ligefrem, at Maskinen da ikke kunde holde, men blev Fordringen bestemt stillet, blev den opfyldt, om man end saa maatte finde sig i, at Maskinerne nødvendigvis maatte blive noget dyrere, thi det er selvfølgelig, at skal Tromlens Hastighed forøges fra 6 à 700 Omdrejninger ved de gamle Maskiner til over 1000 Omdrejninger i Minuttet ved Maskiner af nyere Konstruktion, da maa Alt, hvad der vedrører Maskinens Afstivning, Lagerne, Axlen, Slaglerne, Ringene, hvorpaa Slaglerne ere befæstede, Broen og

Tromlens nøje Afvejning være godt Arbejde af gode Materialer. Som alt nævnt kunde Komiteen, som bedømte Bygning, Materiale og Forarbejdelse ikke gaa nærmere ind paa at fælde en begrundet Dom om dette, og man kom derfor ved Maskinernes Bedømmelse ikke til at tage det ønskelige Hensyn til Maskinens Pris. Det er desværre saa her i Landet, at man med Hensyn til vore Tærskeværker, som saa godt som udelukkende laves af vore egne Fabrikanter, har stillet og endnu stiller den Fordring, at de skulle være billige, det vil sige koste lidt i Indkjøb. Konkurrencen paa dette Maskinomraade har været stor; da Maskinerne kom frem her, bleve de lavede i stor Mængde; flere dygtige Smede baade paa Landet og i Byerne begyndte paa denne Fabrikation, først ved at lade støbe i nærmeste Støberi, men efterhaanden, som Efterspørgslen tiltog, oprettede de selv smaa Støberier, og der begyndte nu en stor Konkurrance, hvor man overbød hverandre i Prisbillighed. Landmændene ere for en stor Del Skyld i, at de mange slette eller ligefrem ubrugelige Maskiner ere komne frem, som efter kortere eller længere Tids Forløb ere kasserede, og hvorvel man nu erkjender, at den Maskine, der ikke koster meget i Indkjøb, derfor alligevel ikke altid er en billig Maskine, faaer man dog ved Udstillingen det Indtryk, at Fabrikanterne endnu stadig arbejde under Trykket af Fordringen om Prisbillighed. Naar der for Fabrikanten fremhæves de og de Mangler ved hans Maskine, da vil han simpelthen kunne svare: «ja det kan være meget godt, men foretager jeg disse Forandringer, da vil min Maskine koste 50 til 100 Kroner mere, det vil Folk ikke give, og jeg er nødt til at rette mig efter Kunderne». Ansvaret falder da paa Kjøberen selv.

Dommerne have derfor aldeles ikke gjort Indsigelse imod, at Maskiner, der vare godt forarbejdede, toge højere Priser, thi man var, efter hvad man saa, snart paa det Rene med, at man ikke burde sætte nogen Præmie paa Prisbilligheden. En Tærskemaskine til 50 Kr. maa ganske vist siges at være en billig Maskine, men man kan vel ubeseet nære Tvivl, om man vil kunne tillægge den dette Prædikat i Tidens Længde. Fabrikanterne kunne, det maa indrømmes, ikke strax naa hen til at faa Landmændene til at erkjende, at det er dem selv, som tildels ere Skyld i Maskinernes Usoliditet, fordi de ikke ville betale for en bedre Udstyrelse; men der vil vistnok være en Maade at faa Forbedringer indførte paa, nemlig naar Fabrikanterne ved Maskinens Bestilling angive forskjellige Priser efter den forskjellige Udstyrelse, saaledes at de koste saa og saa meget, naar de leveres f. Ex. med engelsk Bro istedetfor Støbejerns Bro, Malmlager istedetfor Støbejernslager o. s. v. — Der vil dog vist blive svaret Fabrikanter, som nyde Tillid hos Landmændene: «Ja, mener De, at det vil være det Solideste, da kommer det ikke an paa, om det koster lidt mere». Det maa vist forekomme de Fleste, at Tærskemaskinerne i Forhold til Meje-, Slaa-, Knuse-Maskiner o. lign. ere billige i Indkjøb, og der er neppe Tvivl om, at Landmændene, som efterhaanden faa mere og mere Kjendskab til deres Maskiner, snart ville stille Fordringer til Fabrikanterne om solidt Arbejde og Materiale.

Man har ved denne Udstilling hørt Folk undre sig over, at der ikke var mødt flere Maskiner, og man har ment, at det især var begrundet i det meget daarlige Aar, som det har været særlig for Støberierne, og i den store Bekostning, som det er at sende Folk og Maskiner til Svendborg, og som Bevis anført de faa Maskiner, der vare mødte fra andre Landsdele end fra selve Fyen, dette er ganske vist en væsentlig Grund, men naar man anfører, at vore Fabrikanter have en Utilbøjelighed til at underkaste deres Maskiner en Prøve, da maa man efter de tidligere Erfaringer ved Udstillingerne og efter den her paa selve Mødet gjorte Erfaring med Hensyn til Kaste- og Rensemaskiner, hvoraf

der vare mødte en Mængde rundt om fra hele Landet, drage dette i Tvivl. — Hovedgrunden, hvorfor man ikke talrigere mødte her i Svendborg med Tærskemaskiner, er snarere simpelthen den, at der ere mange Fabrikanter, som skylde den store Søgning, de have, den Prisbillighed, hvortil de levere deres Maskiner. De ville ikke udsætte dem for at deltage i en Konkurrance, hvor man ikke kan anerkjende den billige Vare blot fordi den er billig. Som Udstillingerne forhen have været ordnede, hvor Dommerne nok maatte se, men ikke alvorlig prøve, der var det let nok at give Møde, men en anden Sag er det, naar man nu skal møde og arbejde sammen med gode, solide om ikke saa ganske indkjøbsbillige Maskiner. I Svendborg vare kun vore mest ansete Tærskemaskinfabrikanter mødte.

Ved de fremstillede Maskiner var der to forskjellige Systemer af selve Tærskeapparatet: ved det ene havde Tromlen Slagler, og ved det andet var Tromlen og Broen besatte med Pigge; vi skulle her først holde os til det første System: Slaglemaskiner. Udtærskning med disse forklares paa den Maade, at Kornet ved Tromlens stærke Omdrejning slaaes imod Broen med en saadan Kraft, at Kornet skilles ud af Axet. Rentærskningen vil altsaa bero paa den Kraft, hvormed Kornet slaaes imod Broen, hvormeget der lægges i, hvor stor en Afstand der er imellem Tromlen og Broen, Broens Form, og hvor lang en Vej Kornet føres udsat for Slag. Hvad det sidste Punkt angaaer, da er det jo givet, at jo længere Broen omslutter Tromlen, desto renere vil man tærske under iøvrigt samme Forhold, men man synes her at være kommen paa det Rene med, at naar Broens Omslutning er ca. $^5/_{12}$ à $^6/_{12}$ af Tromlen, er det tilstrækkeligt; de længere Broer ere blevne kasserede, fordi de gjøre Maskinerne saa betydelig tungere; — paa alle de fremstillede Maskiner var Maalet paa Broen som nævnt. Ved ældre Maskiner var der i Reglen flere Slagler paa Tromlen end der er paa de nyere; dette var især Tilfældet ved de gamle Maskiner med Fødevalser; ved de nyere Slugemaskiner er Slaglernes Antal i Reglen fra 4 til 6. — Tromlens Diameter varierer paa de fremstillede Maskiner fra 1 til 1,6 Fod, og man seer heraf, at den store Tromle ogsaa er forladt. Tromlens Periferihastighed var ved de fremstillede Maskiner fra 63,2 til 92,6 Fod i Sekundet.

De fremstillede Slaglemaskiner vare alle Langtærskemaskiner, hvor Kornet lægges i efter Længden med Toppen foran, med Undtagelse af Nr. 24, Bergner & Magnus. Denne Maskine var paa Grund af, at det var den eneste Bredtærskemaskine, særlig Gjenstand for Dommernes Opmærksomhed, da det gjaldt om at komme til en nogenlunde klar Mening om, hvorvidt dette Princip fortjente mere Paaagtning, end det hidtil har nydt af vore Fabrikanter. Da Maskinen var til flere Heste og kombineret, vil den, forskjellig i sin øvrige Bygning fra vore Langtærskemaskiner, vel ikke ligefrem kunne sammenlignes med dem, men man mener dog at kunne skjønne en Del om dens Arbejde og Arbejdsmaade. Ved Bredtærskemaskinerne skeer Ilægningen jo paa den Maade, at Sæden lægges i paralelt med Tromleaxlen med Toppen til den ene og Roden til den anden Ende, og man skulde synes, at den Kraft, der fordres til Tærskningen paa en Bredtærskemaskine og en Langtærskemaskine, som tærske lige rent og lige meget, maatte være langt mindre ved den første end ved den sidste, hvor alt Straa skal brydes og brækkes, naar det slides igjennem Maskinen, hvorimod dette ved en Bredtærskemaskine ved en god Ilægning jo bliver saa uberørt af Slaget, at det endog kan afgive god Langhalm. Udtærskningen af Axet maa ogsaa forekomme En udført paa en langt snildere Maade ved Bred-, end ved Langtærskemaskinen. Slaglen virker ved den første paa Axets Side i dets fulde Længde, og det vil sikkert paa

denne Maade lettere slaa Kjernen ud af Axet, og er det ogsaa at antage, at der samtidig ved Slaglens Paavirkning vil finde en Rullen, en Venden af Axet Sted, saa at den efterfølgende Slagle paavirker det fra en anden Side. Ved Langtærskemaskinen paavirker den første Slagle, som kommer i Berøring med Axet, dette paa Spidsen, og næste Slagle maa da følge saa hurtigt efter, at den kan naa Axet umiddelbart ovenfor det af den første Slagle berørte Stykke. Da Sæden paa denne Maade stærkt trækkes med af Slaglerne, maa Slaglernes Periferihastighed endydermere forøges. Det er sandsynligt, at dette Forhold med Slaglernes forskjellige Paavirkningsmaade paa Axet har en stor Betydning for Rentærskningen; men hvad der bestemt er givet, er at det Lag Sæd, som gaaer igjennem Maskinen er langt tyndere ved den bredere Maskine end ved den smalle, og at Tærskningen derfor vil udføres bedst med Bredtærskemaskinen, tilmed da man tør antage, at Periferihastigheden neppe behøver at være saa stor som ved Langtærskemaskinen, en yderligere Grund til at hin bliver lettere.

For at tærske saa rent som muligt havde Bergner & Magnus i Maskinen Nr. 24 stillet Broen saaledes, at den laa Tromlen nærmere ved den Ende, hvor Axene blive aftærskede, og Fabrikanten paastod, at dette altid blev gjort, naar Kornet ikke var let at tærske. En Konstruktion af en Bredtærskemaskine, som synes at indeholde en smuk Tanke, skal være fremstillet i Aar paa Maskinforsøgsstationen i Halle, Tromlen paa denne Maskine er konisk, tykkest i den Ende, hvor Axet lægges. Der opnaaes herved ikke alene at Afstanden mellem Broen og Tromlen bliver mindre paa dette Sted, men ogsaa at Tromlen faaer den største Periferihastighed ved den Ende, hvor Axet tærskes.

Vi have i den forannævnte Sammenligning forudsat at begge Maskiner udførte ligemeget Arbejde. Siger man nu, at der foreligger en Langtærskemaskine, forspændt med 4 Heste, der tærsker 50 Td. Sæd om Dagen uden at blive overanstrængte, og der ved Siden af foreligger en Bredtærskemaskine, ligeledes forspændt med 4 Heste, og man da spørger om, hvor meget denne kan udrette, da maa Svaret simpelt hen lyde: «hvad 4 Heste kunne trække, uden at overanstrænges, hverken mere eller mindre». — Ilæggeraabningen har omtrent den samme Bredde, som paa Damptærskemaskiner; havde Tromlen nu den samme Periferihastighed og var der forspændt et Lokomobil, ja, da maatte den udføre samme Arbejde; nu er der kun 4 Heste for og det er derefter, Ilægningen maa rette sig. Hovedbetingelsen for at der kan præsteres et i alle Maader smukt Tærskearbejde er en god Ilægning, men det er langt lettere at lægge i en smal Maskine, der kan tage fra hvad der lægges for, end at betjene en Maskine, hvor man skal holde Maade med Ilægningen. Man maa først ved Øvelse lære, hvormeget Hestene kunne taale at der lægges i, og anlægger man Maalestokken efter Damptærskemaskinen til de 4 Heste, da er det jo givet, at Maskinen hverken kan tærske rent, eller at Hestene kunne trække den. Paa den i Svendborg fremstillede Bredtærskemaskine var der to smaa Fødevalser, som skulde have det Formaal at forhindre Sten, hele Neg o. lign. fra at falde i Maskinen. Dette opfyldte de godt nok, men de havde en langt større Betydning, nemlig at bidrage til at forebygge en for stærk Ilægning. At den længere Tromle paa en Bredtærskemaskine nok vil fordre en Del mere Kraft, er jo sandsynligt; men dette maa sikkert opvejes ved de nævnte Fordele, og naar man er sikret en god Ilægning, da vil der vist være al Grund til at skjænke disse Maskiner større Opmærksomhed, end de hidtil have nydt.

Gaaer man ud fra, at man med to saadanne Maskiner kan tærske lige meget, og man spørger, hvilken Maskine man skulde bruge, hvis man foruden Halm-

ryster vilde tilføje Smeltesold og Kastemaskine, a da synes der neppe at være Tvivl om, hvad man skal vælge. Bredtærskemaskinen er paa Grund af Tromlens Bredde selvskreven hertil, Halmrysteren har jo her et langt større Areal end paa Langtærskemaskinen og følgelig er det Lag Halm, der passerer dette i en given Tid meget mindre, og den vil derfor, naar iøvrigt dens Bevægelse og Konstruktion ellers er rigtig, levere et langt bedre Arbejde. — Hvad Smeltesoldet angaaer, da gjør jo samme Forhold sig gjældende, her er det den tynde Fordeling af alt Smaafoderet og Avnerne, som sikrer et godt udført Arbejde, men hertil kommer ogsaa, at Soldet modtager langt mindre Materiale til Bearbejdelse ved Bredtærskemaskinen end ved Langtærskemaskinen. Havde Tiden tilladt det ved Prøven, vilde det have været særdeles interessant at sammenligne Mængden af det Smaafoder, Haser og Avner o. lign. der fandtes ved Bred- og ved Langtærskemaskinerne, men man kan sige sig selv, at der er betydelig mere ved de sidste, hvor Halmen jo saa grundig gjennemtærskes. Ved Kastemaskinens bredere Sold og Kornets og Avnernes Paavirkning af en lang Blæser bliver Kastningen selvfølgelig ogsaa bedst ved Bredtærskemaskinen; at de større Dimensioner paa Sold o. s. fr. ville fordre mere Kraft er sandsynligt, men dette kan formentlig ophæves ved en bedre Konstruktion af Blæseren.

Seer man nu hen til Arbejdsprøven og sammenligner Kraftforbruget, Periferihastigheden og Arbejdets Udførelse af Bredtærskemaskinen, Bergner & Magnus, med de bedste af vore kombinerede Langtærskemaskiner, Allerup Nr. 5 og 6 samt Rasmussen, Stubbekjøbing, Nr. 27, da ville disse Anskuelser om Bredtærskemaskiner saagodtsom paa alle Punkter bekræftes af nedenstaaende Tabel:

Fabrikantens Navn.	Maskinens Løbe-Nr.	Antal Heste.	Tromlens Periferihastighed.	Trækkr. t. d. tomme Maskine i Bevægelse.	Trækkraft t. Tærskn. af 400 ℔ Hvede.	Trækkraft u. Tærskningen for hver Hest.	Tiden til Tærskning af 400 ℔ Hvede.	Arbejde i ℔-Fod, ialt brugt til Tærsk. af 400 ℔ Hvede.	Rentærskning, Tab i %, tilbage i Straaet.		Kornets Behandling.		Kastning og Rensning.	Renrystning, Tab i %, tilbage i Straaet.	
							Min.		Hvede. %	Byg. %	Hvede.	Byg.		Hvede.	Byg.
Allerup.	5	6	92.6	507	894	149	5½	973000	0.41	1.19	g?	g+	g+	0.16	0.09
Allerup.	6	3	85.2	238	474	159	8¾	803000	1.03	1.78	tg+	mg	g+	0.11	0.08
Rasmussen, Stubbekjøbing.	27	4	81.8	275	555	139	9	929000	1.46	1.57	mg?	mg?	mg	0.16	0.17
rgner & Magnus.	24	4	71.7	231	540	135	8	829000	0.69	0.39	mg	»	mg	»	0.06
mptærskeværket i Valdemar Slot.										0.25		mdl	»	»	0.12

Prøven paa Valdemar Slot blev foretaget for at se, hvor rent det var muligt, at en god Damptærskemaskine kunde tærske, men da Kornet paa denne Aarstid var meget tørt, blev det slaaet itu og afskallet, og man vilde ved en almindelig Tærskning ikke have stillet Broen saa nær Tromlen, og i dette Tilfælde ikke have naaet en renere Tærskning, end ved de bedste af Hestemaskinerne, og man maa betragte et Tab af 0.5 % af Korn i Straaet i Gjennemsnit for Hvede og Byg for rentærsket. Det maa ansees for sikkert, at man paa gode Hestetærskemaskiner kan tærske ligesaa rent som paa Damptærskemaskiner. Seer man hen til Tabellen ved Rentærskningen, da vil man

ganske vist ikke af Periferihastigheden helt kunne slutte sig til Rentærskningen, thi det er jo altid vanskeligt at faa Indstillingen komplet rigtig ved saa kort en Prøve, hvor Alt er nyt, og hvor man ved de Maskiner, som drives med Rem, ikke kan være ganske sikker paa, at alt er i Orden.

Hvad Slaglerne angaa, da har man jo før lavet dem paa forskjellige Maader, nu ere de i Reglen en Efterligning af Slaglerne paa Damptærskemaskinerne. Nogle af dem paa de fremstillede Maskiner vare kun daarlig forarbejdede, og man burde vist helst holde sig til de samme, som findes paa Damptærskeværkerne. Slaglernes Stilling til Broen var hos de Fleste saaledes, at hele deres Overflade var paralel med denne; hos andre virkede kun en Del af Overfladen paa Broen, og der fandtes ogsaa et Par Maskiner, hvor Slaglerne vare befæstede saaledes, at de ikke virkede med Overfladen, men kun med Kanten, hvorved Riflernes Betydning jo tabtes.

Fabrikanterne have undertiden ment, at man ikke tærskede renere med de riflede end med de glatte Valser, og der blev derfor foretaget en Prøvetærskning med Maskinen Nr. 27, som havde to Besætninger af Slagler, baade riflede og glatte. Prøven blev foretaget med Byg med begge Slags og faldt ubetinget ud til Fordel for de riflede Slagler.

		Negenes Antal	Tilbage i Straaet
Rasmussen (St.) Nr. 27	riflede Slagler	101	4,0
Do Do.	glatte Slagler	90	8,9

Aarsagen til at de riflede Slagler tærske renest maa nærmest søges i den større Overflade, som de paa Grund af Riflerne virke med; de bidrage sandsynligvis ogsaa til, at Kornet slaaes mindre itu end det skeer ved de glatte. Det er heldigst, om Slaglerne sidde paa et Træunderlag, som er fastskruet paa Ringene af Tromlen, hvilke helst bør være af hammerbart Støbejern. — Det kan sikkert betale sig at forny Slaglerne hyppigere end man i Almindelighed hidtil har gjort; hvor man tærsker Dag ud og Dag ind hele Vinteren igjennem, slides de stærkt, og det bliver kjendelig vanskeligere og vanskeligere da at tærske rent.

Tromlens Afvejning*). En væsentlig Betingelse for, at Maskinen skal gaa jævnt og roligt, altsaa arbejde godt og slides saa lidt som muligt er den, at Tromlen er omhyggeligt afvejet.

Har den nemlig en Overvægt til den ene Side vil Centrifugalkraften, der har overordentlig stor Betydning paa Grund af den hurtige Omdrejning, præsse Tromlen mod Lejet til den Side, til hvilken Overvægten netop befinder sig, saaat en saadan «sidetung» Tromle snart præsses nedad imod Lejet, snart til venstre, snart opad og snart til højre Side, alt i Løbet af hver Omgang, af Tromlen altsaa adskillige Gange hver Sekund, og saasnart der sker noget Slid i Lejet, vil Axlen med Tromlen slynges fra Side til Side, og da det nu tilmed oftest er ganske betydelige Kræfter, der virke paa denne Maade kan det ikke undre, at en Maskine med saadan sidetung Tromle kommer til at ryste under Gangen.

Da der saaledes var god Anledning til at undersøge dette Forhold bleve Tromlerne tagne ud af Maskinerne og afvejede. Denne Afvejning kunde dog ikke ske nøjagtigt nok ved at sætte Tromlen mellem et Par Pinoler i Kørnpunkterne i Enden af Axlen, thi den kunde da ikke dreje sig med saa stor Lethed at der kunde paavises og maales med Sikkerhed saa smaa Sidevægte

*) Anm.: Udarbejdet af Docent Borch.

som der ofte her er Tale om, og som dog (se efterfølgende Tabel) kunne opvække ganske betydelige Kræfter.

Afvejningen blev foretaget paa den Maade, at Axlens Slidesteder (Søler) hvilede paa et nøjagtigt vandret plant Underlag. Selv en yderst ubetydelig Sidevægt gav sig herved tilkjende, og kunde maales ved at modvejes med en lille Vægt der paahængtes paa den diametralt modsatte Side af Tromlen.

Efterfølgende Tabel viser i 1ste og 2den Kolonne Størrelsen af den saaledes paahængte Sidevægt og Radius til det Sted, hvor den var anbragt.

Kun ved 1 Maskine, Nr. 5, lod der sig ikke paavise nogen Sidelunghed, og ved en anden Maskine, Nr. 25, var den overmaade ringe ($1^1/_2$ Kvint), ellers laa den oftes mellem 10 og 22 à 23 Kint. Kun ved enkelte naaede den en Størrelse af nogle og fyrretyve Kvint.

Den var altsaa ikke større end at den med Lethed kunde været rettet, hvorved det vilde undgaaes at faa Maskineriet rystet af Centrifugalkraften, og naar hensees til, at denne Kraft f. Ex. for Nr. 9 med kun 10 Kvints Sidevægt er 41 ℔ og for Nr. 7 med 42 Kvints Sidevægt 125 ℔ maa det bestemt tilraades alle Fabrikanter, der ikke allerede bruge denne Methode, at afveje Tromlerne omhyggeligt paa vandrette Underlag.

I sidste Kolonne i Tabellen er Centrifugalkraften angivet i Procenter af Tromlens Vægt. Dette er gjort efter den Betragtning at en vis Centrifugalkraft har desto mere at betyde, jo lettere Tromlen er, og navnlig vil forstaaes, at naar Centrifugalkraften er større end Tromlevægten (mere end 100 %), og Lejet er lidt udslidt, vil Tromlen ikke blot blive slynget fra Side til Side, men den vil blive løftet op mod Lejets Overdel under hver Omdrejning, for næste Øjeblik at slynges ned igjen.

Fabrikantens Navn og Hjemsted.	Tærskeværkets Nr.	Tromlens Sidevægt i ℔	Sidevægtens Radius i Fod	Centrifugalkraften i ℔	Tromlens Vægt i ℔	Centrifugalkraften i pCt. af Tromlens Vægt
Allerup, Odense	5	0.00	"	"	"	"
do. do.	6	0.13	0.75	40	160	25 %
Hüttemeyer & Svendsen, Phønix, Odense	7	0.42	0.75	125	153	81.7 —
Lange, Svendborg	9	0.10	0.53	41	58	70.7 —
do. do.	13	0.05	0.60	15	51.5	29.1 —
Axelsen, Svendborg	16	0.22	0.50	79	42.5	186 —
do. do.	17	0.22	0.50	56	28	200 —
Hermansens Sønner, Næstved	18	0.23	0.50	57	46.5	122.6 —
Ekmann, Render Mark	20	0.22	0.54	67	51.5	130 —
Rasmussen, Odense	22	0.20	0.70	71	90.2	78.7 —
do. do.	23	0.15	0.51	35	50.5	69.3 —
Bergner, Bergdorf	24	0.43	0.75	94	202	46.5 —
Umrath & Co., Prag	25	0.15	0.54	3.5	60.5	5.8 —
Rasmussen, Stubbekjøbing	27	0.23	0.80	61	111	55 —
Umrath & Co., Prag. Haandkraft	28	0.04	0.54	2.2	60.7	3.6 —
Mayfarth. Haandkraft	29	0.35	0.54	19.4	55	35.3 —
Mayfarth. Haandkraft	30	0.20	0.54	11	50.7	22 —

Med Hensyn til Broen, da er man gaaet over fra de lukkede til de mere eller mindre aabne Broer. Det er sandsynligt, at man ved lukkede Broer med stærkt fremstaaende Ribber i forskjellige Retninger, saaledes som man kan give dem ved Støbejern, næppe behøver at lade Tromlen gaa saa nær Broen for at tærske rent, som ved de helt aabne, engelske Broer, (Smedejern*), men man forlader dem mere og mere, fordi Kornet ikke bliver saa smukt behandlet, som ved de aabne, ligesom der ogsaa er den Fordel, at det aftærskede Korn kan falde igiennem Broen og ej behøver at føres ud paa Halmrysteren. Her skal tillige omtales, at der ikke er saa liden Fare ved Støbejernsbroer, endskjøndt man i den senere Tid har givet dem en heldigere Form, saa at der sjældnere høres noget om Ituslagning af dem.

Det har været et stort Spørgsmaal, hvoraf det kom, at Kjærnen slaaes itu, og man har villet tillægge de glatte Slagler Skylden alene. Dette er vist neppe rigtigt; det er snarere Broens Form der spiller den største Rolle; Grunden til Kjærnens Ituslagning maa nærmest forklares ved, at den, naar den slaaer an imod Broen og ikke kan komme ud, springer tilbage og pidskes igjen

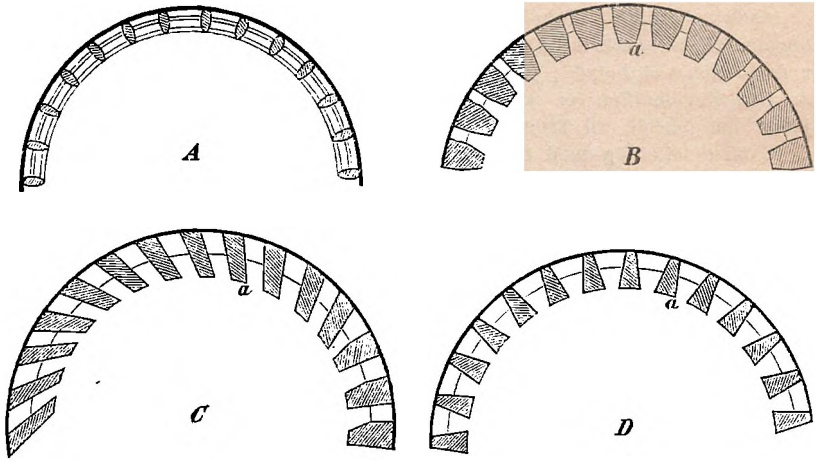

imod Broen, og ved disse gjentagne Spring træffes den af Slaglens Kant, hvorved den slaaes itu. Har man en Bro som Fig. *A*, saa vil Kornet her efterhaanden, som det tærskes af, føres ud mellem Stængerne, der paa langs forbinde Broens Slaglister, og disse sidde i meget stor Afstand fra hverandre i Forhold til Støbejernsbroerne i Almindelighed. Fig. *B* viser en Støbejærnsbro fra Maskinen Nr. 18, som er den af alle Slaglemaskinerne, som behandler Kornet mindst godt, og Kornet vil her springe ved Siden af Slaglisterne og føres tilbage. Møder Kornet f. Ex. Punktet *a*, paa en af Slaglisterne, da kan det, paa Grund af Slaglisternes Heldning indad ikke komme ud imellem Aabningen. Det er naturligvis meget vanskeligt at afgjøre, om dette er den virkelige Hoved-

*) Ved flere af de fremstillede Damptærskeværker ved Mødet, medfulgte der en Plade, der var bestemt til at befæstes bag paa den øverste Fjerdedel af Broen for at sikre en renere Tærskning af Byg, som og for at faa Stakkene paa Bygget mere itu, saa at det Aftærskede lettere kunde behandles af Renseapparatet.

grund, men seer man hen til Maskinerne Nr. 16 og 17, hvor der ingen Beklædning er over Tromlen, taler det herfor, og Broens Form synes ogsaa at at bekræfte denne Formodning. De ere nemlig paa disse Maskiner byggede efter den Retning, som Kornet ved Centrifugalkraften føres, saaledes at naar Kornet her træffer paa Siden af Slaglisten Fig. *C* Punkt *a*, da vil det paa Grund af Slaglistens skraa Stilling udad falde ud.

Ved disse Maskiner, hvor man havde med en skarp Bro og glatte Slagler, som kun virke med deres Kant, at gjøre, og hvor Broen var stillet tæt til Cylinderen, maatte man jo formode, at Kornet maatte beskadiges meget, medens det modsatte viste sig ved Arbejdsprøven at være Tilfældet. At Kornet førtes i denne Retning, saa man strax Bevis for ved Arbejdets Begyndelse, da Maskinen slog Halmen stærkt itu og slog en Del Ax af Straaet, som den førte ind imellem Broens Slaglister, og der blev paa den underste Del af Broen flere hængende fast. Det er naturligvis en Ulempe, at Maskinen lader Ax slippe igjennem Broen, og det kan jo kun undgaaes, naar man lægger Broens Slaglister tæt til hinanden, men man gaaer her Glip af den Fordel, der er ved en aaben Bro, og vilde Fabrikanterne holde sig til hvad de hidtil have arbejdet med, (Støbejernsbroer), da kunne de vistnok væsentlig forbedre dem ved at give Slaglisterne en anden Form, saaledes som viist i Fig. *D*, hvor Slaglisterne ere tykkest indad og tyndest udad. Herved vil Kornet, naar det træffer Punktet *a*, ikke kunne springe tilbage i Maskinen, men maa, paa Grund af den skraa Stilling af Slaglisten udad, falde ud.

Hvor nær Broen skal være stillet til Cylinderen, vil jo rette sig efter det forskjellige Korn, som tærskes, og det er ikke let at give nogen nøjere Regel end den, som Praxis vil lære. Det maa naturligvis ansees rigtigst at indstille Broen vid for oven, tættere ved Midten og tættest ved Enden. Broen bør derfor være i to Dele og bekvem og solid at indstille. Hüttemeiers Nr. 7 og Allerup Nr. 6 afgive Exempler herpaa, og der er ved Hüttemeiers, som ogsaa ved Bergner & Magnus's anbragt Skala paa Stilleapparatet.

Det er jo givet, at det har en stor Betydning, at Indstillingen nøjagtig kan blive den samme. Har man f. Ex. fundet en heldig Indstilling for Bygtærskning, da vil det være meget heldigt, om man efter at have tærsket en anden Sæd, nøjagtig kan indstille som før. I Reglen prøver man sig frem paa den bekvemme Maade, at man sætter Fingrene imellem Tromlen og Broen, det er imidlertid kun sjeldent, at man kan komme til andre Steder end for oven, og der er i Reglen Vanskeligheder ved at komme til at se, om Indstillingen er nøjagtig paa Midten og for neden. Ved nogle af Maskinerne, Rasmussens, Odense, og Axelsens, Svendborg, Nr. 16—17, skal hele Broen hvile i et Hul, der er udboret i Beklædningen og hæftes fast ved en Skrue; dette er en mangelfuld og upaalidelig Indstilling.

Om Broen ligger oven over Tromlen eller neden under maa for Rentærskningens Skyld ansees for ligegyldigt; det kunde maaske nok være, at hvor man har Broen overliggende, og hvor den begynder foran eller lige over den lodrette Linie imod Tromleaxlen, vil der være Fare for at langstraaet Sæd, som Rug, kan hvirvle sig omkring Tromlen. For Ilægningens Skyld vil det ogsaa være det samme, kun passer det sjeldent saa godt, at Ilæggeren skal staa ved Siden eller over Halmrysteren, hvilket han maa gjøre ved Maskiner med overliggende Broer, og er Maskinerne kombinerede, da ere de ogsaa højere og vanskeligere at række op til, end ved Maskiner med underliggende Bro. For Halmens Udføringsretning vil det vistnok være heldigst med overliggende Bro, hvilket senere skal omtales. Er Maskinen anbragt i en Højde af henved 5 Fod, da vil dette være Maximum af hvad man bør byde den Mand,

som rækker paa Bordet ved større Maskiner, som kunne udrette Noget. Ilæggerpladsen bør helst være ved Siden af Maskinen, og Bordet maa skraane jævnt ned mod Ilæggeraabningen. Paa Hermansens Maskine Nr. 18 er Bordet saa uheldigt anbragt, at Ilæggeren her ved langstraaet Sæd skal føre Sæden fra den venstre Side forbi sig over til den højre; enkelte af de fremstillede Maskiner ere, foruden at de ikke ere bekvemme at lægge i, tillige slemme til at plage Manden med Springkjerner, og han kan jo være udsat for Fare, naar Sten og Sligt kommer i Maskinen. Et Stykke Læder, fastgjort ved Ilæggeraabningens øverste Del, bidrager meget til at beskytte ham herimod. Ved 2 Maskiner, Axelsens Nr. 16—17 var der, som nævnt, slet ingen Beklædning over Tromlen, saa at baade Ilæggeren og den Mand, der skulde tage fra, stærkt bleve plagede af Springkjerner, som jo desuden kastedes ud over hele Rummet.

Lagerne ved Tromlen ere ved de fleste Maskiner af Malm eller en anden Legering. Med Malmlagerne har man ikke været riglig tilfreds, og ved en saa hurtigløbende Axel burde man vistnok hellere have Lagerne af det saakaldte «Hvidt-Metal» af lignende Sammensætning, som det man bruger ved Mejemaskiner. Saavidt vides, har man ved de nyere engelske Maskiner begyndt at anvende dette.

Der bør anbringes Smørekopper paa Axlen, og man seer f. Ex. Allerups Maskine udstyret med Glaskopper; hvor bange man end ved første Øjekast kan blive for Ituslagning af disse, viser dette sig dog under Brugen ugrundet, og det er de bedste, man kan faa; forøvrigt kunde man jo beskytte dem, ved at sætte en Kasse over dem. — Ved flere af Maskinerne er der anbragt Svøbekrandse omkring Axlen, fastgjorte til Beklædningen; ved andre vare de udeladte; de skulde tjene til at forhindre, at der skulde kunne svøbe sig Halm om Axlen, men det er et Spørgsmaal, om de have nogen videre Betydning.

Maskinens Sider ere i Reglen indvendig beklædte med Blik eller tynde Jernplader, disse bør være godt fasthæftede og aldrig med Søm men med Holdskruer.

Tromlens Leje bør være godt understøttet, og syntes dette ved de fleste Maskiner neppe at være tillagt stor Betydning; hele Stellet er almindelig af Træ, men burde være bedre afstivet ved Siderne med Tverbaand eller Kryds.

Foden bør helst være fastgjort til nedrammede Pæle.

Ved Enden af Broen er der ved flere af Maskinerne anbragt en Blikplade for at lede Halmen hen til Halmrysteren. Man kan ved den ikke indvirke saa lidt paa den Retning, hvori Halmen føres ud paa Rysteren.

Hvad Mængdetærskningen angaaer, da er den efterfølgende Tabel udregnet efter Gjennemsnitsresultaterne af Arbejdsprøven, og Forholdet stiller sig derfor ikke ganske saaledes som ved Kraftprøven. Det er jo en gammel Erfaring, at man med een Hest udretter forholdsvis mere end med to; med to mere end med tre o. s. v. Efter Forsøg, der ere udførte i Frankrig, hvor Hestene anvendtes for Vogn eller Karre, angives Resultaterne at være følgende: een Hest kunde trække 3000 ℔, 2 Heste i Spand 4600 ℔, 3 Heste 6200 ℔ og 4 Heste 8000 ℔, eller efter følgende Forhold: 3.00 : 2.30 : 2.07 : 2.00. Dette er grundet i at flere Heste i Spand ikke alle virke paa een Gang med deres fulde Kraft, hvilket vist gjør sig langt stærkere gjældende, hvor Hestene gaa i en Hestegang; der er jo flere Heste, som ej gaa saa godt paa, som naar de gaa i lige Linie, og det er jo her langt sværere for Kusken at passe, at Alle trække, end hvor han kjører dem for Vogn. De Enhestes-Maskiner, som fremstilledes paa Mødet, vare alle for tunge at trække for een Hest, da

de kræve en Trækkekraft af over 200 ℔, og det var let at se ved Arbejdsprøven, at ingen Hest kunde udføre dette Arbejde i ret lang Tid.

Slaglemaskiner.

Antal.	Hestenes Antal.	Rense-Apparater.	℔ Sæd (Neg) i Minut.	Trækkekraft pr. Hest.	Rentærskning. Tab i %.
1	1	uden Renseapparat og Halmryster.	33	243	1,76
3	2	to med Halmryster en uden Halmryster.	42	147	0,91
1	3	med Halmryster.	47	112	0,56
1	3	kombineret.	49	159	1,28
3	4	kombinerede.	52	149	1,02
1	6	kombineret.	56	149	0,67

Pigmaskiner.

Antal.	Hestenes Antal.	Rense-Apparater.	℔ Sæd (Neg) i Minutet.	Trækkekraft pr. Hest.	Rentærskning. Tab i %
1	1	uden Halmryster.	37	206	1,31
1	1	uden Halmryster.	51	271	0,73
2	2	1 uden og 1 med Halmryster.	40	87	1,37
1	2	med Halmryster og Smeltesold.	52	156	1,29
1	3	kombineret.	52	105	0,59

Holde vi, ved at gjennemgaa denne Tabel, Eenhestes-Maskinerne ude af Betragtning, da er det jo en meget ringe Mængde, der tærskes mere ved de store end ved de smaa Maskiner, og om det end her kan siges, at de store jo udføre ikke saa lidt mere Arbejde derved, at de tillige kaste Kornet, fremgaaer det dog tydelig af Tallene, at de Maskiner, der betjenes af de færre Heste, udrette forholdsvis mest. Om Pigmaskinerne gjælder det samme, naar vi undtage Langes Tohestes-Maskine, der er meget lung at trække ret længe for to Heste; og hvad her særlig maa bemærkes er, at Kraften for hver Hest betydelig voxer ved en stærkere Ilægning. — Vil man nu sammenligne Pigmaskinerne med Slaglemaskinerne med Hensyn til Mængden af det udførte Arbejde, og vælger to til Sammenligning, der med Hensyn til de udførte Arbejders Godhed staa hinanden lige, da vil man finde, at Umrath's Pigmaskine Nr. 28 til to Heste tærsker 40 ℔ i et Minut med et Kraftforbrug pr. Hest af 98 ℔, medens Langes, Svendborg, Nr. 13 til to Heste tærsker 38 ℔ i et Minut med et Kraftforbrug af 137 ℔ pr. Hest. Tage vi Langes's, Svendborg, Tre-Hestes Pigtromle, da har den tærsket 52 ℔ i 1 Minut med et Kraftforbrug pr. Hest af 105 ℔, og sammenlignes den med Rasmussens, Odense, Trehestes-Slaglemaskine Nr. 22, der har tærsket 47 ℔ i 1 Minut, med det for Slagletromlerne ualmindelige lille Kraftforbrug pr. Hest af 112 ℔, da sees det, at Pigtromlerne udrette fuldt saa meget med et mindre Kraftforbrug pr. Hest, men ogsaa tillige at Forskjellen mellem dem er størst ved Tohestes-Maskinerne.

Af Rentærskningstabellen fremgaaer, at der saavel blandt Slagle- som mellem Pigmaskiner findes Maskiner, der kunne udføre Tærskningen til Fuldkommenhed, men det synes ogsaa ved flere Maskiner navnlig ved de smaa, som ej tærske rent, at Skylden nærmest er at søge i, at der har været for faa Heste for, thi selv om det er muligt for een Hest at udfolde en Kraft paa 200 ℔ for en kort Tid, vil det derfor ikke være givet, at Hastigheden holdes stadig ens, og dette er et Punkt, der har overordentlig Indflydelse paa Rentærskningen.

Om Pigmaskiner i Almindelighed kan man vistnok sige, at de til mindre Hestekraft, 1 à 2 Heste, gaa lettere end Maskiner med Slagletromle. — Er en god Ilægning af Viglighed ved de Sidstnævnte, spiller den en endnu større Rolle ved Pigmaskinerne. Betjener man en Maskine, der ej tager stærkere fra, end at man kan faa Tid til at lægge Sæden ordentlig tilrette for den med hele Negets Top omtrent radiært til Tromlen, da vil Tærskningen være let, og der tærskes rent, ligesom ogsaa Halmen bliver godt behandlet, og Kjernen ubeskadiget. — Anderledes stiller Forholdet sig, naar man skal betjene en 3 à 4 Hestes Pigmaskine, som tager saa stærkt fra, at Ilæggeren ej kan faa den fornødne Tid til at lægge Alt godt til Rette, men maa lade det glide frem Hultur til Bultur, noget paa langs, andet paa skraas, og andet paa tvers. Herved vil Maskinen blive betydelig tungere at trække, thi Piggene skulle nu rive Halmen over, og hverken denne eller Kornet ville gaa ud af Maskinen i god Tilstand, ligesom der ogsaa vil blive mange helt afhuggede halvt tærskede Ax. Hvorvidt disse Maskiner ere holdbare eller ej, derom kan der ikke fra Prøven uddrages Resultater, men det vil formentlig af det ovenfor Sagte fremgaa, at Faren for at Piggene skulle gaa itu forøges stærkt ved en uordentlig Ilægning, som der finder Sted ved de større Pigmaskiner, og den forøges end yderligere derved, at Periferihastigheden her skal være større.

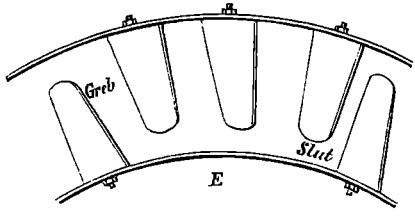

Lange & Co., Svendborg.

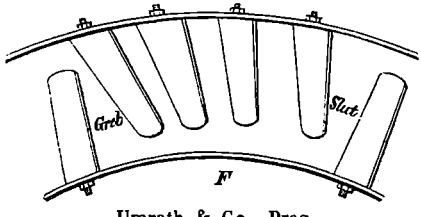

Umrath & Co., Prag.

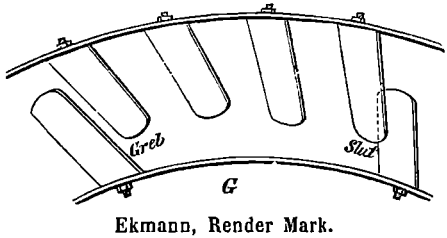

Ekmann, Render Mark.

Hovedgrunden, hvorfor Pigmaskiner tærske let, maa sandsynligvis søges dels i Tærskemaaden, som jo maa forklares saaledes, at Udtærskning af Kjernen skeer ved en Afrivning mellem Piggene*), dels og maaske hovedsagelig deri, at Sæden har saa kort en Bro at passere. Naar der ved flere Pigmaskiner fandt en mindre god Behandling af Kjernen Sted, da var dette især Tilfældet ved dem, der udførte meget Arbejde og havde en stor Periferi-

*) Ved de Maskiner, hvor Piggene ere befæstede i fremstaaende Lister paa Tromlen og Broen, vil der sandsynligvis ogsaa finde en Udtærskning Sted i Lighed med Tærskningen paa Slagletromlerne.

hastighed; der vil det samme finde Sted ved Kjernerne som ved Slaglemaskinerne, at de nemlig slaaes itu paa Grund af at de ikke hurtig nok kunne komme ud fra den lukkede Cylinder og Bue. Periferihastigheden spiller ganske vist en Rolle ved Rentærskningen, men det er sandsynligt, at Ilægningen er det Væsentligste, og det synes, at Piggenes Form og Stilling til hverandre ogsaa har Betydning.

Fig. *E*, *F*, *G* vise Piggenes Form og Stilling paa Broen og Tromlen af henholdsvis Langes, Umraths og Ekmanns Maskiner. Rasmussens, Odense, Nr. 23, er noget nær som Ekmanns, hvad Piggenes Form og Stilling angaaer.

Ilæggerpladsen findes ved flere Pigmaskiner for Enden af Bordet lige for Tromlen; det er en meget slet Plads, den bør naturligvis være ved Siden. Bordet bør skraa jevnt opad mod Ilæggeraabningen. Der maa særlig lægges Vægt paa en solid Udførelse af alt hvad der vedrører Broen og Tromlen ved Pigmaskiner; Broens solide Indstilling, Piggenes Befæstelse og Tromlens nøje Afvejning ere væsentlige Betingelser for Pigmaskinernes Holdbarhed. Tromlen bør hvile paa et Par Pinoler; derved bliver man istand til nøjagtigt at give den den rette Stilling, og der vil da heller ikke saa let kunne ske nogen Forandring ved Slid og desl., som hvis den hviler i et Par Lejer.

Halmrysteren. Det maa ansees for uøkonomisk at lade Halmens Rystning foretages med Haandkraft, baade fordi det ej kan gjøres saa godt som ved Hestekraft, og fordi en vel indrettet Halmryster som det fremgaaer af Kraftprøven, koster langt mindre Kraft end man hidtil har været tilbøjelig til at antage. De fremstillede Halmrystere frembøde en Del Forskjelligheder; de bedste rystede med en Renhed af 99,94 %, hvilket vil sige, at der ved en Efterrystning fandtes henimod 0,06 ℔ Korn for hver 100 ℔, man havde tærsket; dette maa ansees for en særdeles god Rystning, og seer man hen til Prøven med Damptærskemaskinen paa Valdemars Slot, da var Renrystningen her 99.88 %, eller ved Efterrystningen vandtes 0,12 ℔ Korn for hver 100 ℔, der var tærsket; at dette ved hele Dages Arbejde stiller sig endnu ugunstigere, er vist noget, som erfarne Damptærskere næppe tvivle om. De bedste Halmrystere paa Hestetærskemaskinerne gjorde altsaa deres Arbejde dobbelt saa godt som Dampmaskinens; og hvem, der har arbejdet med de Sidste, veed ogsaa, at det har sine store Vanskeligheder at faa Halmrysteren til at præstere godt Arbejde, især ved Byg- og Blandsædstærskning, og at denne Vanskelighed voxer i meget høj Grad, jo stærkere der lægges i. Holde vi os nu til nedenstaaende Tabel over Rystningen, og ej tage Hensyn til Pigmaskinerne, da vil man se, at Rystningen er udført meget forskjellig, at der er dem, der give dobbelt saa meget ved Efterrystningen som Andre, og vil man nu undersøge de Forhold, hvoraf Renrystningen er afhængig, vil man finde, at den beroer paa

1) Tykkelsen af det Lag Halm, Halmrysteren fører,
2) Halmrysterens Stigning,
3) — Længde og Areal,
4) — Bevægelse og Hastighed,
5) Træmmernes Form og indbyrdes Afstand, og
6) Den Retning, Halmen føres ud paa Halmrysteren.

Rystning.

	Renrystning vundet af Korn ved Omrystning af Halmen		I Gjennemsnit	Halmryster.				Krumtappens Omdrejning i et Minut	Bevægelse	Antal Trænmer pr. l. Fod
				Længde	Bredde	Areal	Stigning			
	Hvede.	Byg.								
	%	%	%	Fod.	Fod.	□ Fod.	Fod.			
Nr. 24. Bergner & Magnus, Bergdorf	0.06	"	0.06	8.33	4.33	38	1:5.2	234	4 Krumtap bagtil hænger fortil i Fjeder.	6.07
- 6. Allerup, Odense, 3 Heste	0.11	0.08	0.09	9.67	1.77	17	1:2.8	132	2 Krumtappe.	6
- 5. Allerup, Odense, (Clement Patent)	0.16	0.09	0.12	9.67	2.58	25	1:2.4	156	2 Krumtappe.	6
- 27. Rasmussen, Stubbekjøbing	0.16	0.17	0.16	9.08	2.38	22	1:4	202	2 Krumtappe.	"
- 7. Hüttemeier & Svensen, Phønix	0.09	0.10	0.09	9.83	1.71	17	1:1.8	180	2 Krumtappe.	7
- 22. Rasmussen & Co., Odense	0.07	0.07	0.07	12	1.50	18	1:3	168	2 Krumtappe.	8
- 18. Hermansens Sønner, Næstved	0.84	0.57	0.70	8.67	1.58	14	1:3	244	4 Krumtap fortil, 4 Nikketoj bagtil.	7
- 13. Lange & Co., 2 Heste	0.22	0.17	0.19	10	1.58	16	1:4.5	136		"
- 9. Lange & Co., Pigtromle	1.02	4.31	2.66	7.42	2.12	16	1:14	168		"
- 10. Lange & Co., Pigtromle	0.51	0.66	0.58	7.42	2.08	15	1:14	"		"
- 25. Umrath & Co., Prag	0.64	1.50	1.07	6.00	1.50	9	1:14	168	Krumtap fortil, staaer bagtil paa Jernstænger.	8
Damptærskemaskinen paa Valdemarslot	"	"	0.12	"	"	"	"	"		"

Denne Tabel frembyder ret interessante Tal, og lade vi Halmmængden ude af Betragtning, som her ei synes at spille nogen større Rolle, da vil det især være Halmrysterens Stigning og Længde, hvorpaa det kommer an. Man kan vistnok sige, at under iøvrigt lige Forhold vil den Halmryster, der har den stærke Stigning arbejde bedst; dog synes Grænsen for Stigningen at være mellem 0.40—0.50 Fod pr. løbende Fod, da Halmen ved større Stigning vanskelig glider opad, og derved kan komme til at hemme Ilægningen. Det vil især vise sig ved de smalle Halmrystere ved Tærskning af langstraaet Sæd, som Rug og Hvede, hvor Halmen tilmed holdes tilbage, fordi den klemmes af Halmrysterens Sider, og derved ejheller faaer det fulde Slag af Rysteren. Ved en passende Stigning af Halmrysteren vil Halmen i Reglen bedre kunne føres ud paa denne fra Broen. Staaer nemlig Halmrysteren i en mindre stejl Stilling til Broen, da føres Halmen ud paralelt med Rysteren eller ovenover den paralelle Linie, og det vil da være nødvendigt at anbringe Forhindringer for Halmen i Form af bevægelige Jernklapper, Lærred eller lign. for at holde Halmen tilbage og tvinge den ned paa Halmrysteren; disse Forhindringer kunne imidlertid ikke anbringes for nær Broen, da de saa ville foraarsage, at Halmen svøber sig om

Tromlen, og ere de stillede længere fra, da vil selvfølgelig en Del af Halmrysteren ej komme til at gjøre Nytte. Ved den stærke Stigning kan Halmrysteren gjøres mindre aaben, naar Træmmerne forøvrigt ere godt stillede, og herved vindes, at man befries for en Mængde Smaafoder, der jo er en stor Plage ved Kastningen, og er dette særlig af Vigtighed ved de kombinerede Maskiner, hvor det ellers bliver umuligt for Smeltesoldet eller Kastemaskinen at klare sig. Ved Allerups Maskiner og Phønix Maskinen Nr. 7 er Halmrysterens Stigning saa stærk, at de kunne undvære den bevægelige Skraaplan, som ellers ved andre Maskiner tjener til at føre det, der falder gjennem Halmrysteren, ned paa Smeltesoldet; det glider ved disse Maskiner simpelthen ned af en fast Skraaplan, der danner Beklædningen under Halmrysteren, og dennes Kasser ere paa Undersiden besatte med Pigge, der skulle forhindre, at der kan samle sig større Klatter sammen paa Skraaplanen. For at faa en passende Stigning paa Halmrysteren er det nødvendigt, at Maskinen staaer lidt højt, da det ellers er meget vanskeligt at faa det aftærskede Korn under Broen og Halmrysterens forreste Del ført ud; Maskinen bør være stillet saa højt, at der kan anbringes en Skraaplan til at føre det gjennem Broen faldende Korn ned foran Halmrysteren.

Har Halmrysteren en ringe Stigning, da vil den Halmryster, der er længst, under ellers lige Forhold, udføre det bedste Arbejde. Sammenligner man Rystningen ved Rasmussens, Odense, Nr. 22, med Hermansens, Næstved, Nr. 18, da vil man se, at Stigningen er ens, men paa Grund af den større Længde arbejder Rasmussens til stor Fuldkommenhed, medens Resultatet er daarligt hos Hermansens, hvortil sandsynligvis ogsaa andre Grunde ere medvirkende. Rystningen hos Allerups Maskiner og Phønix Nr. 7 er bedre end Rasmussens, Stubbekjøbing, Nr. 27; her er der ingen stor Forskjel paa Længden, men Stigningen er meget mindre ved Rasmussens. At Halmrysteren bør have saa stor Bredde, at den ej hemmer Fremgliden af lang Halm er nævnt, og af 2 ligelange og ellers ens Halmrystere vil den have Fortrinet, der er den bredere, naturligvis indenfor visse Grænser. Halmrysteren paa Bergner & Magnus, Nr. 24, kan jo, da det er en Bredtærsker, ej sammenlignes med de andres, thi her gjør Ilægningsmaaden og det store Areal saa stærkt et Udslag, at Længden, Stigningen, Omdrejningshastigheden o. s. v. rent træde i Baggrunden, men der er sikkert nok desuden en Grund til, hvorfor den udfører Arbejdet saa godt. Krumtrappens Omdrejningshastighed bør vistnok, hvor Bevægelsen for og bagtil er ens, ikke gaa stort ud over 200 Omgange i et Minut, og en forøget Hastighed vil, naar Halmrysteren udfører utilfredsstillende Arbejde, ej bidrage til at gjøre det bedre.

I Almindelighed har Halmrysteren 2 Krumtappe, indbyrdes forbundne ved Plejlstang; ved nogle er der kun én Krumtap, i Reglen anbragt fortil og der er da et Vippetøj bagtil; hos andre er Krumtappen bagtil, og Halmrysteren er ophængt i Fjedre fortil. Denne Maade fortjener vist Opmærksomhed, thi en af Grundene, hvorfor Halmen ej rystes ren, er den, at en Del Kjærner ved Halmrysterens Slag springer ivejret, falde ned for at kastes opad igjen, og dette fortsættes i hele Halmrysterens Længde. Ved nogle er det ved en stærk Ilægning kjendelig at se, saaledes ved Maskinen Nr. 18, der tilmed har temmelig flade Træmmer; den udførte Arbejdet simpelt, og var den af dem alle, der havde den største Omdrejningshastighed af Krumtappen, men den mindste Vandring op og ned. Enkelte have en mindre Bevægelse af Halmrysteren bagtil; det er neppe tilraadeligt; man skulde derimod mene, at det Princip, Rergner & Magnus følger, idet de lade Halmrysteren hænge i Fjedre fortil og bagtil drives ved en Krumtap, maatte være det rigtigste. Fabrikanten synes her

at være af den Mening, at Bevægelsen ej maa være for stærk, hvor det meste Korn falder ned, da man saa er udsat for Springkjærner, og at Bevægelsen skal tage jævnt til henimod Enden af Rysteren.

Træmmerne bør være solidt befæstede, helst nedfalsede i Kassens Sider og og have Stilling i den Retning, som Halmen føres. Det er nævnt, at deres indbyrdes Afstand ej bør være for stor, da der ellers falder saameget Smaafoder igjennem. Paa nogle Damptærskeværker har man for at forhindre dette, anbragt 2 Rækker tynd Staaltraad paa langs under Træmmerne; det hindrer ej Kornets, men kun Smaafoderets Gjennemgang. Ved Enden af Halmrysteren bør være anbragt en Rist, hvor Halmen glider ned ad, derigjennem falder altid noget Korn, og det er bekvemmere for Manden, der river Halmen sammen. Kassernes Lagre ere sædvanligen af Træ og skulle være forsynede med Smørehuller, hvorigjennem Smørelse kan tilføres.

Tre af Pigmaskinerne havde Halmryster; Arbejdet udførtes her utilfredsstillende, og, som det vil sees af Tabellen, manglede de saa godt som alle de Betingelser, der maa ansees for nødvendige for en god Udførelse af Arbejdet. Det bliver ej let at konstruere en god Halmryster for Pigmaskiner; Vanskelighederne forøges ej alene ved at man muligen tærsker mere med dem end med Slaglemaskinerne, men tillige ved at Halmen falder i Længderetningen paa Rysteren og neppe i denne Stilling glider godt fremad, og dertil kommer desuden, at alt Kornet falder ned paa Halmrysteren og skal tvinges igjennem denne.

De øvrige Adskillelsesapparater, Smellesold, Kastemaskine o. lign. ere allerede omtalte paa forskjellige Steder i det Foregaaende; kun skal det nævnes, at de kombinerede Pigmaskiner ikke kunne bruges som kombinerede, saaledes som de for Tiden ere. Maskinerne vare Kopier af tyske, der vare udstillede paa Maskinmakedet i Leipzig i Foraaret 1877, og Fabrikanten havde ikke gjort nogen væsentlig Forandring ved dem. Det vil sandsynligvis ikke være nogen let Opgave at konstruere en god kombineret Pigmaskine.

Haandtærskemaskiner.

Af disse var der udstillet fra 2 Firmaer, Umrath i Prag og Mayfarth i Frankfurt, medens der ej var mødt nogen indenlandsk Fabrikant. Disse Maskiner synes at maatte være paa deres Plads for smaa Jordbrugere, der ikke holde Hest, og som have smaa indskrænkede Lokaler, hvor der kun er daarlig Plads til Tærskning med Plejl; de kunne da i Fællesskab kjøbe og arbejde med dem. Man gjorde sig ved Prøven megen Umage for at overbevise sig om, hvormeget og hvor rent den kunde tærske. Naar Svinget gaaer 45 Omgange i Minutet, vil Tromlen gaa 1080 Omgange, og Periferihastigheden vil da omtrent være lig med den mindste paa Pigmaskinerne til Hestekraft; men denne Hastighed, 45 Omgange af Svinget pr. Minut, er det ikke muligt for Folkene at præstere selv i en meget kort Tid, hvor det højeste vil være henimod 40, og naar de ikke skulle afløses hver 5 Minuter, er 35 den Fart, hvormed Svinget kan drives. Men ved denne Hastighed naaer man ikke højere Rentærskning end 97 til 98 %, og det endog naar Ilægningen, som ved Arbejdsprøven, skete med den højeste Grad af Nøjagtighed, hvor 2 Mand løste Baand og spredte ud for Ilæggeren, og hvor Broen var stillet meget nær Tromlen. Det er en Tærskning, som man ikke kan være tjent med, og en fuldkommen Tærskning vil kun kunne tænkes mulig, naar man erholder den nødvendige Periferihastighed ved kun at give Svinget 35 Omgange pr. Minut. Dette kan jo kun ske ved at gjøre Udvexlingerne større; der skal da utvivlsomt 3 gode Mand til at trække, naar der stadig skal arbejdes; men selv om dette fordres,

skulde man dog synes, at Haandtærskemaskinen med Fordel kunde afløse Plejlen. Hvor rent man i Almindelighed tærsker med denne, er der vist neppe gjort nogen Prøve paa, men man tør vistnok antage, at Renlærkningen langtfra kan maale sig med Hestetærskemaskinernes. I smaa indskrænkede Lokaler angives det daglige Tærskearbejde med Plejl at være mellem $^3/_4$ til 1 Td. Hvede og $1^1/_2$ til 2 Td. Byg. Ved Prøven naaede man at tærske 17 à 18 ℔ Neg pr. Minut med Haandtærskemaskinerne, hvilket vil svare til lidt over 1000 ℔ i Timen og i en Arbejdsdag 10—11 Timer 10—11000 ℔ Neg, hvilket efter det Korn, der her arbejdedes med, giver ca. 14—16 Td. Hvede og 18 — 20 Td. Byg, — men man tærskede ej rent; naaer man dette, tærsker man syndsynligvis mindre daglig. Til Maskinens Betjening fordres 6—7 Mennesker. Man har fremhævet til Fordel for Haandtærskemaskinerne, hvor man tærsker paa Gaardene, at man da kan flytte dem hen, hvor det var bekvemmest enten for Transporten af Kornet til Maskinen eller af Halmen fra denne, men der opnaaes kun at spare en Mand, og Fordelen gaaer let tabt igjen paa andre Maader.

3. Kaste- og Rensemaskiner.

I det Foregaaende er omtalt, hvilke Forbedringer der kunde indføres ved Tærskeværkerne for at lette Kornets Rensning, men selv med disse, vil Kastningen dog altid være et besværligt Aebejde, og til at betjene en Tærskemaskine fordres en god Kastemaskine. Saadanne 2 vare fremstillede af Hermansens Sønner i Næstved, den største passende til en 4 à 6, den mindre til en 2 à 3 Heste-Tærskemaskine. De vare kun beregnede til Kastning, men de kunde ogsaa bruges til Rensning af Foderkorn.

Af Jens Nielsen, Vester Aaby pr. Svendborg, var der fremstillet 2 Maskiner, der ej alene udførte Kastningen til stor Fuldkommenhed, men derefter ved Indsætning af Sold frembød et Par Rensemaskiner, der tilfredsstillede enhver Fordring. Der blev tildelt denne Udstiller den højeste Præmie, som man mente kunde gives for en Kaste- & Rensemaskine, og det blev erklæret af Dommerne, at man ansaa disse Maskiner for det Bedste og Fuldkomneste af Alt, hvad der var udstillet ved Prøven.

I Almindelighed anmælde Fabrikanterne deres Maskiner som Kaste- & Rensemaskiner, hvorved de ville have forstaaet, at de skulle kaste og rense Kornet i èn Overgang, og hvorvel Vester Aaby Maskinen nogenlunde kunde udføre dette, viste det sig dog ved Arbejdsprøven, som man ogsaa kjender saa godt fra det daglige Arbejde, at man ved Tærskemaskiner, der levere meget Smaafoder, iblandet Korn og Avnerne, kun kan være tjent med at kaste i første og derefter at rense i anden Overgang.

Ved den foretagne Arbejdsprøve valgte man Byg, saaledes som det var kommet, og som det almindeligt kommer fra Halmrysteren uden videre Afrivning, og blev

1 Td. Byg kastet af Nielsens, Vester Aaby, Maskine Nr. 1 i $6^3/_4$ Minut.
1 - - — - — — — - 2 i 7 —
1 - - — - Hermansens, Næstved, — - 11 i $6^3/_4$ —
1 - - — - — — — - 12 i $9^1/_2$ —

For de 3 øverste Maskiner vil man i Byg i en Arbejdstid af 10—11 Timer kunne regne at faa kastet 80—90 Tdr. og for Hermansens Nr. 12 60—65 Tdr. Korn. Arbejdet blev ved dem alle særdeles godt udført.

Der blev gjort en Prøve med Vester Aaby Maskinen Nr. 1, der til at kaste 1 Td. Byg brugte $6^3/_4$ og til at rense denne 2 Minuter ialt $8^3/_4$ Minut, — med at lade den baade kaste og rense det i èn Overgang; hertil brugtes $9^3/_4$ Minut, altsaa 1 Minut mere end ved den første Fremgangsmaade, og blev Kornet tilmed ej saa rent, og afgav en Del Overskumning, der senere skulde kastes og renses for sig, da det iblandet med det andet Korn, gjorde det urent med Knoppe, Stubbe o. lign. Er Tærskemaskinen forsynet med Smeltesold, er det sandsynligt, at denne Maskine kan betjene en Tærskemaskine og gjøre Kornet færdigt i èn Overgang.

De øvrige fremstillede Kaste- & Rensemaskiner kunde ikke levere noget Arbejde, der kunde stilles nær ved det, som de nævnte præsterede, og efter at have gaaet alle Maskiner igjennem, lod man en Del af Smaafoderet rive af og prøvede dem igjen, men man kom til samme Resultat, med Undtagelse af Hornsbys Nr. 15, der nogenlunde kunde kaste, nærmest ved Hjælp af en i Hatten anbragt Pigtromle, som rørte op i Kornet under Arbejdet, og forhindrede derved det sammenfiltrede Korn i at falde ned paa Soldet i Klatter. Alle de Øvrige bleve erklærede for ubrugelige til Kastning. For at kunne udføre dette Arbejde maa Maskinerne være forsynede med en stor Paafyldningshat, der gaaer langt tilbage over Maskinen med sin skraatliggende Bund og er forsynet med 2 Rækker lange Pigge. Maskinen maa have en god Længde og Bredde, for at Soldene, hvor de kunne bruges, kunne faa et stort Areal. Til Byg og Blandsæd ere aabne Sold, helst Stangsold, som det fandtes ved Vester Aaby Maskinen Nr. 2 (Fig. 9) at anbefale. Naar man skal rense Kornet i anden Overgang, er det ligegyldigt, om der er lidt mere eller mindre af Iblandinger i Kornet, det gjælder om at Kastemaskinen kan tage imod ligesaa hurtigt som Tærskemaskinen afgiver, saaledes at det er sikkert, at der ej gaaer Korn i Avnerne, og at der kun fordres 3 Mennesker til Betjening. Ved stærkt sammenfiltret Korn vil en Pigtromle, som den ved Hornsbys Maskine, gjøre god Nytte, og det er at vente, at de nævnte gode Kastemaskiner kunne yderligere forbedres ved Anbringelsen af en saadan Pigtromle. Endvidere fordres der en kraftig Bevægelse af Paafyldningshatten, der helst maa have nedhængende Klapper, anbragte paa Siderne, som ved Hermansens Nr. 11, for at hindre Spild ned i Maskinen under Paafyldningen. Soldene maa helst være befæstede ved Kroge eller som ved Vester Aaby Maskinen Nr. 2, hvor Soldet simpelthen hviler i en Ramme i Hatten. Grunden, hvorfor de øvrige fremstillede Kaste- og Rensemaskiner ikke kunde klare Arbejdet, var væsentligst den, at Paafyldningshatten var for lille og havde altfor ringe Bevægelse; østes der en Skuffefuld paa, maatte der strax en Mand til at røre op i det, da det skulde være meget fint fordelt, førend det faldt ned paa Soldet. Førtes det lidt stærkere til, kunde det ikke rystes fra hinanden; Kornet førtes over i Avnerne, eller det halve deraf gik i Hasekassen; det er efter den afholdte Prøve forunderligt at se en saadan Mængde af disse Maskiner, der kun kunne tænkes anvendelige, hvor man kaster Korn med Haandskuffe, river de lange Iblandinger af, og saa lader Maskinen gjøre Resten; det er naturligvis en altfor beskeden Fordring at stille til en Maskine, der i Prisen slet ikke stiller sig synderlig billigere end de gode Maskiner, som Vester Aaby Maskinen Nr. 2, der er passende for de mindre Jordbrug.

Fig. 9.

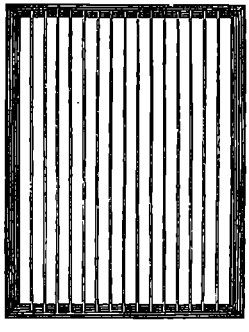

Det er kjedeligt at se Maskinens Præstation staa i saa stor en Modsætning til dens Forarbejdelse og Udstyrelse; — der var ved flere af dem, som Nr. 8, 9 og 10 fra Jensen, Bogense Mark, præsteret ualmindelig smuk Forarbejdning, og det er kjendelig at se, at de ikke vare lavede for Udstillingens Skyld alene, men at det var Folk, som gjorde deres Arbejde med Omhu. Dette fremhæves her, fordi der ved foregaaende Udstillinger stadig har været klaget over, at vore Fabrikanters Træarbejde staaer saa langt tilbage for de Engelskes; dette var ej Tilfælde ved Rensemaskinerne ved denne Udstilling, hvor det godt kunde maale sig med de Fremmedes.

Af Rensemaskiner fremhæves Nr. 17 «Eclipse» af Forbett & Peele og Bakers, Wisbeach, der særlig synes at egne sig til den senere Rensning af Korn paa Magasiner; — de kunne tillige omdannes til Vindharper. Hvad Mængden af det Arbejde, de udføre, angaaer, da kunne de ikke maale sig med Vester Aaby Maskinen Nr. 1 og 2, og navnlig ikke med den første, hvor en Mand ej kan øse saa stærkt paa, som Maskinen kan tage fra. Ved de engelske Maskiner ere Soldene for korte.

En smuk Blæsemaskine var udstillet af Nielsen i Vester Aaby, det var en godt forarbejdet Maskine, let at arbejde med og med et godt Stilleapparat og en rummelig Kasse.

4. Kørnemaskiner.

Af Kørnemaskiner var der udstillet 4, hvoraf den ene var beregnet til Hestekraft; den blev ikke prøvet, da der ingen Hestegang medfulgte, og den ej kunde anbringes ved nogen af de mødte. Prøven med disse Maskiner tog megen Tid, da de vare saa overordentlig vanskelige at stille, baade ved Ind- og Afløbet. Ved Maskinen Boby Nr. 3, var der slet intet Stilleapparat ved Tilløbet, og ved de andre var det meget vanskeligt at stille dette tilpas.

Indstillede til en Mands Arbejde kørnede Maskinen fra

Boby	1 Td.	Byg	i 13	Minuter
Hermansen, Næstved	1 -	-	i 13½	do.
Reading Iron Work .	1 -	-	i 15	do.

Med 2 Mands Betjening vilde Maskinerne herefter i 10—11 Timer kunne kørne 40—50 Td. Bygget var ikke videre kørnet af Tærskemaskinerne, men det var jo paa denne Aarstid langt lettere at kørne, end det vilde have været i fugtigere Vejr, og hvis Bygget havde været fint Chevalier Byg vilde der heller ikke have kunnet kørnes saa meget. At fordre, at en Kørnemaskine skal kunne klare 6r. Byg, er visnok formeget forlangt. Da baade Kastning, Rensning og Kørning er et saa møjsommeligt Arbejde, slipper man nemmest ved at lade det ukastet gaa over Tærskemaskinen og derefter foretage Rensningen. Stiller man Tærskemaskinen rigtigt og nøjes med mindre Fart, da kan der kørnes ukastet Byg, uden at det tager Skade, og man kan da kaste og rense Bygget saaledes, at der ikke gaaer Korn i Avnerne; Arbejdet lettes ved denne Fremgangsmaade for det dobbelte. Ved Tærskemaskiner med aaben Bro (engelsk Bro) dækker man selvfølgelig Broen ved at anbringe en Sæk eller et Knippe Halm mellem denne og den Skraaplan, hvoraf Kornet føres ned, og ved disse Maskiner kan man ogsaa, naar man anvender Forsigtighed, behandle stærkt sammenfiltret Chevalier Byg, der jo næsten kan være ligesaa vanskeligt at have med at gjøre som 6r. Byg, paa den nævnte Maade. Jo mere sam-

menfiltret det er, desto mindre er det udsat for at beskadiges, og i ukastet Stand er Kørningen ligesaa fuldkommen som paa Kørnemaskiner.

5. Sortermaskiner.

Af de fremstillede Sortermaskiner blev der tilkjendt Hornsbys Sortertromle Præmie; den er bygget efter samme Princip som de Sortertomler, der findes i Damptærskeværkerne, og den vil kunne udføre Arbejdet saa lidt eller stærkt sorterende, som man maatte ønske. En saadan Maskine maa særlig anbefales større Gaarde til Rensning af Saakorn og kan jo godt kjøbes og benyttes af mange i Fællesskab.

Af Klintemaskiner var der fremstillet 2, hvoraf Hermansens, Næstved, var den bedste; ved de foretagne Prøver rensede den Hveden saa godt som aldeles fri for Klinte. Nielsens, Vester Aaby, gjorde det mindre godt, hvilket sandsynligvis skyldtes, at Tromlen var lavet af Zinkplader, medens den hos Hermansen var et almindeligt Staaltraadsnet.

Redskabsudstillingen.

Denne Udstilling omfattede Maskiner, Redskaber og Apparater for Landbruget og forskjellige Binæringer og vareloges af en Subkomite, bestaaende af Forpagter Clausen, Helager Teglværk, Baron Rosenørn-Lehn, Hvidkilde, Forpagter Fabricius, Korsebølle, og Forpagter Hansen, Nedergaard. Komiteen valgte Forpagter Clausen til sin Ordfører og Agent Borgen i Svendborg til Inspektør for Redskabsudstillingen.

Planen for denne Udstilling afveg i flere væsentlige Punkter fra den Plan, som havde været fulgt ved de nærmest foregaaende Landmandsmøders Redskabsudstillinger, og de væsentligste af disse Afvigelser skulle derfor her fremhæves og begrundes.

De med Landmandsmøderne forbundne Redskabsudstillinger have et dobbelt Formaal, nemlig dels at tjene som Oplysnings- eller Undervisningsapparat om de forskjellige Redskabsformer, der for Tiden staa til de danske Landmænds Raadighed, og dels at give Lejlighed til at træffe sit Valg og afslutte Handel med vedkommende Fabrikanter. Det første af disse Formaal fremmes bedst ved at man samler alle Former af de enkelte Redskabsklasser i egne Afdelinger og Grupper; man har da lettest ved at sammenligne de enkelte Former og at faa en Oversigt over hvad Nyt der er kommet frem i de enkelte Afdelinger siden det foregaaende Møde. Det er derfor ogsaa den Plan for Udstillingens Ordning, der hidtil er fulgt, og den maa siges at være den heldigste, saa længe det var Udstillingernes eneste eller væsentligste Opgave at være Undervisningsapparat, og saalænge Udstillerne kun mødte med enkelte Redskaber og Maskiner, og lagde Hovedvægten paa at erholde en eller anden Medaille eller Præmie. Men efterat der i den sidste halve Snes Aar har etableret sig en Del Redskabsagenter her i Landet, og disse foruden at forhandle Landets egne Fabrikata tillige have indført en stor Mængde fortrinlige engelske, amerikanske og tyske Maskiner og Redskaber, og efterat disse Agenter ligesom ogsaa en Del af Landets egne Fabrikanter nu møde ved Landmandsmøderne med en stor og talrig Mængde af forskjellige Redskaber, er det baade ubilligt mod disse Mænd, der bære store Udgifter for at møde fyldigt paa vore Udstillinger, at sprede og fordele deres Redskaber og Maskiner over hele Udstillingspladsen i alle de Afdelinger, Grupper og Klasser, hvor hvert enkelt Redskab hører hjemme, og derved vanskeliggjøre dem Forhandlingen, som er den væsentligste Grund til at de møde, og det er tillige uheldigt for Kjøberne, at de ikke vide, hvor de kunne træffe Sælgerne, ligesom ogsaa mangen tidligere Kjøber maa ønske at have en let og sikker Adgang til at træffe Fabrikanten. Men dette kan kun ske ved at der gives disse større Udstillere Lejlighed til paa eet Sted at samle, fremstille og forhandle deres Redskaber og Maskiner. Dette sidste System er allerede i lang Tid fulgt ved de fleste større aarlig eller jævnlig tilbage vendende Redskabsudstillinger i Udlandet, og om man end ikke helt turde bryde med det gamle System, mente dog Komiteen at burde gjøre et Skridt hen i denne Retning. Det blev derfor paa Sekretærens Forslag vedtaget, at der ved Landmandsmødet i Svendborg skulde være dels 1, en Redskabsudstilling, hvor alt ordnedes gruppevis, dels 2, et Redskabsmarked, hvor hver enkelt Fabrikant eller Udstiller kunde have alle sine Redskaber og Maskiner samlede paa eet Sted,

imod at svare en Lejeafgift af det Areal hans Udstilling indtog. Begge disse Hovedafdelinger skulde imidlertid ligge umiddelbart op til hinanden og deres Ordning varetages af samme Subkomite. Vi skulle imidlertid omtale hver af Hovedafdelingerne for sig.

Udstillingen af Maskiner og Redskaber.

Ved denne foretoges endvidere følgende Afvigelser fra tidligere Landmandsmøder: 1) Da det blev besluttet, at der ved Landmandsmødet skulde ordnes en særlig Mælkeriudstilling, bleve alle Mælkeribruget vedrørende Redskaber, Maskiner og Apparater henlagte til den; 2) naar Udstillerne forlangte deres Udstillingsgjenstande fremstillede under Tag, maatte de betale 50 Øre for hver Kvadratalen Gulv- eller Væggeplads; denne Ordning blev truffen dels for at bringe Udstillerne til at begrænse deres Krav paa bedækket Plads, dels for derved at dække nogle af de betydelige Udgifter, som denne Del af Udstillingen vilde foranledige, der indkom herved ca. 500 Kr.; 3) de Udstillingsgjenstande, der ikke vare paaheftede Salgspris, bleve udelukkede fra Bedømmelsen og 4) endelig blev der truffet en ny Ordning angaaende Præmieringen, hvorom mere nedenfor.

Efterat Subkomiteen havde modtaget alle de indkomne Anmældelser, bleve disse i Begyndelsen af Maj gjennemgaaede, for paa Basis deraf at kunne gjøre et Overslag over hvor megen Plads, bedækket og udbedækket, der vilde bruges til Redskabsudstillingen. Subkomiteen kom derved til det Resultat, at der ialt vilde blive Brug for omtrent 2000 Kvadratalen bedækket Plads (Gangene iberegnede) og 9000 Kvadratalen ubedækket Plads. Kravene om den bedækkede Plads vare selvfølgelig meget udstykkede, men om den ubedækkede Plads fordelte de sig paa følgende Maade:

til Redskaber til Jordens Bearbejdning . . .	956 □ Al.
- Saamaskiner	550 —
- Meje- og Slaamaskiner	1240 —
- Tærskemaskiner med Hestegang	4481 —
- Rense-, Hakkelse- o. lig. Maskiner . . .	840 —
- Lokomobiler	616 —
- Teglværks-, Gjødningssprede- etc. . . .	362 —
- Arbejdsvogne	107 —

Det allerede opførte Udstillingslokale, hvis Opførelse man ikke havde kunnet opsætte, da det som tidligere omtalt i Begyndelsen af Maj skulde bruges til de da afholdte Redskabsprøver, var imidlertid kun 70 Alen langt og 20 Alen bredt, ialt 1400 Kvadratalen, og det vilde altsaa have været nødvendigt at opføre en Suplementsbygning, men da Lokalet ved nogle Ændringer vilde egne sig særlig godt til Spisesal, og denne endnu ikke var opført, besluttede den samlede Komite at benytte det dertil, og i dets Sted blev da opført en stor mod den ene Side aaben Bæddehal 70 Alen lang og 26 Alen bred, der altsaa ialt afgav 1820 Kvadratalen dækket Plads, og frembød det største Udstillingslokale til Redskaber, noget herværende Landmandsmøde har havt til sin Raadighed. Det viste sig da ogsaa ved Mødet at være tilstrækkelig stort, men kunde ikke heller have været mindre, naar det skulde tilfredsstille de nødvendige Krav. Paa den store Plads umiddelbart foran denne Hal blev der ved Længde- og Tværveje afstukket Felter til de forskjellige Redskabsgrupper, der skulde udstilles under fri Himmel, i Overensstemmelse med den Plan, som findes indlagt paa det nærværende Beretning ledsagende Kort over Udstillingspladsen. Kun enkelte af Hovedvejene grusedes, de øvrige markeredes ved at der blev ned-

skaaret en smal Fure langs Vejenes Sider som Retningslinie for Opstillingen af Redskaber og Maskiner i de enkelte Felter.

Ifølge Forretningsordenen § 4 (S. 66) paahvilede det Subkomiteen at modtage paa Havn eller Jernbaneplads, transportere, udpakke, opstille, ordne og senere indpakke og afsende alle de meldte Maskiner og Redskaber. Da det er ønskeligst, at en og samme Mand varetager Modtagelsen af alle Udstillingsgjenstande (med Undtagelse af Dyrene) og besørger deres Transport til Udstillingspladsen, var dette Hverv overtaget af Redskabsinspektøren, Agent Borgen, der tillige paatog sig Indklareringen af de fra Udlandet fremsendte Gjenstande; han erholdt til Assistance ved Udførelsen af dette Hverv Hjælp af 2 maskinkyndige Assistenter (Montører), 2 Assistenter, som vare kjendte med Bogføring, samt Arbejdsfolk, hvis Antal varierede fra 10 til 25 Mand daglig, eftersom Arbejdets Mængde krævede det. Kjørslen fra Havnen og Banen til Udstillingspladsen blev, forsaavidt den ikke skete paa Jernbanevogne direkte, betalt med 1 Kr. pr. Læs samt 4 Kr. pr. Tærskeværk med tilhørende Lokomobil.

Fremskaffelsen af alle de meldte Udstillingsgjenstande i rette Tid er et af de vanskeligste Punkter ved disse større Møder, og det bliver saa meget vanskeligere, som Udstillerne i Reglen vente til den yderste Afleveringstermin; denne var derfor for Redskabers og Maskiners Vedkommende sat til den 17de Juni, altsaa over 14 Dage inden Mødets Aabning, og for de fleste af de øvrige Udstillingsgjenstande til den 23de Juni. Da hertil kom, at alle de ved Redskabsprøven i Maj prøvede Maskiner, der skulde udstilles, vare forblevne paa Udstillingspladsen, hensatte i et stort Skur, og da baade Havnen laa i Nærheden af Udstillingspladsen, og der, som nævnt, fra Jernbanen var lagt et Undvigespor, hvorfra der tilstededes Losning umiddelbart ind til Pladsen, lykkedes det Komiteen bedre end ved de fleste tidligere Møder at faa Gjenstandene frem i rette Tid. Størst Vanskelighed i saa Henseende frembød de svære Lokomobiler og Damptærskemaskiner, thi af disse kunde Dampskibene, der gik til Svendborg, i Reglen kun medtage et enkelt Sæt, og da forskjellige Planer om at leje af Militæretatens Transportbaade for i disse at føre en større Mængde af Damptærskeværker om til Svendborg, maatte opgives, lykkedes det ikke for Udstillerne at faa alle de af dem mældte Damptærskeværker fremsendte, — noget der bemærkes for at man ved kommende Lejligheder tilbørlig Tid forud kan have sin Opmærksomhed rettet derpaa.

Bedømmelsen af de udstillede Redskaber og Maskiner begyndte d. 28. Juni og fortsattes gjennem denne og de følgende 4 Dage. Der uddeltes kun Præmier (Sølv- og Broncemedaille samt hædrende Omtale) til de Grupper af Maskiner, som ikke ved noget tidligere eller dette Landmandsmøde havde været underkastet Arbejdsprøve; de i disse Grupper fremstillede Maskiner erholdt derimod en paaheftet Meddelelse om, at de tidligere vare præmierede, eller om at de fandtes «Særdeles værdige» eller «værdige» til Landmandsforsamlingernes Arbejdsprøver, (se Virksomhedsplanen § 36 Side 89). Man vilde derved opnaa paa en iøjnefaldende Maade at henlede de Besøgendes Opmærksomhed paa dem uden dog at fælde nogen afgjørende Dom om dem, hvilket først vil kunne ske, efter at de ere underkastede en grundigere Prøve end den, der flyglig vilde kunne iværksættes under selve Mødet. Dette nye Bedømmelsessystem syntes ogsaa at vinde baade Udstillernes og de Besøgendes Bifald.

Under selve Mødet vistes daglig under Ledelse af Subkomiteens Formand en eller flere Grupper af Maskiner i Brug, de saakaldte Fremvisningsprøver, ligesom der ogsaa saa vidt muligt gaves Udstillerne Lejlighed til ogsaa til andre Tider at vise deres Maskiner i Gang, de saakaldte Salgsprøver. Subkomiteen havde i disse Øjemed samt til Brug ved de Bedømmelsesprøver, som

Dommerne forud for Mødet ønskede at foretage, tilvejebragt følgende Prøvemateriale, der viste sig tilstrækkeligt: Til Prøve af Tærskemaskiner 4 Læs utærsket Byg; til Prøve af Mejemaskiner 2 Td. Land Rug (med en Betaling af 100 Kr. pr. Td. Land af hvad man brugte); til Prøve af Slaamaskiner 2 Engstykker, hvis Græs iøvrigt benyttedes til Dyrskuet; til Prøve af Plove, Harver, Grubber, Tromler og andre Redskaber dels en Grønjord, dels en Vikkehavrestub og dels en Brakmark; til Prøve af Lugemaskiner en nærliggende Havremark, stærkt fyldt med Agerkaal; dernæst flere Læs Ler og Tørvejord til Lerælte- og til Tørveæltemaskinerne, samt endelig de nødvendige Kvanta af Kul, Oliekager, Sæd til Knusning osv. Alle Prøvestykkerne laa umiddelbart ved Udstillingspladsen. For de Kul og den utærskede Sæd, der brugtes til Salgsprøven erlagde vedkommende Fabrikanter en Godtgjørelse, ellers leveredes alt frit. — De af Subkoimteen foranstaltede Fremvisningsprøver findes angivne Side 122 og 123.

Salgskontorets Forretninger varetoges af Kjøbmand Thomas Barfoed, som Komiteen dertil havde antaget mod en Provision af 2% af Salgssummen; ved dette Kontor blev tillige solgt Gjenstande fra de andre Afdelinger (Produkter og Dyr), og der blev ialt solgt Varer for et Beløb af 9412, Kr. 37 Øre.

Udfaldet af Bedømmelsen meddeltes af Dommerudvalgets Formand, Kaptain Bluhme, paa Mødets første Dag fra en Tribune i det store Redskabshal, og vil findes meddelt nedenfor.

Redskabsmarkedet

varetoges af samme Subkomite som Udstillingen af Redskaber og Maskiner. Det sluttede sig umiddelbart til denne, saaledes som det vil sees af det denne Beretning ledsagende Kort over Udstillingspladsen. Det var, som man kunde vente, navnlig de større Fabrikanter, der vare villige til at bringe Ofre for at have en samlet Stadeplads. Det Areal, hver af Fabrikanterne havde rekvireret, var følgende: Fabrikken Scandia 510 □ Alen, Ulrik Rosing 500, H. C. Petersen 400, I. Holm & Co. 300, Mayfarth & Co. 250, M. P. Allerup 200, L. Lange & Co. 200, Westengaard 175, Clausen og Tuxen & Hammerich. Flere af Fabrikanterne havde dels direkte dels gjennem Subkomiteen ladet opføre dækket Udstillingsrum paa deres Stade, og Fabrikken Scandia og L. Lange & Co. havde endog overdækket hele deres Stadepladser. Allerede disse Krav om Markedsplads, som bragte Komiteen en Indtægt af 1094 Kr., maa kaldes tilfredsstillende, og Forsøget for saa vidt siges at været lykkedes, men Kravene vilde utvivlsomt have været betydelig større, naar Betalingen var sat noget lavere (den var 40 Øre pr. □ Alen), og naar hele Tidens økonomiske Tryk ikke havde gjort det tvivlsomt for Fabrikanterne, hvorvidt de vilde kunne vente at gjøre Forretninger ved Landmandsmødet.

Da det ikke var nogen Forpligtigelse for Fabrikanterne at anmelde de Redskaber og Maskiner, de vilde fremstille paa Redskabsmarkedet, men det paa den anden Side maatte være baade i deres og de Besøgendes Interesse, at Redskabskataloget indeholdt Oplysning derom, anmodedes de ved en Skrivelse om inden den 15de Maj at opgive Sekretariatet en Fortegnelse over hvad de vilde fremstille paa deres Stade og Priserne paa de enkelte Gjenstande. — Iøvrigt kunne vi, hvad Ordningen angaaer henvise til Virksomhedsplanen Side 91, til Kortet og til hvad foran er anført angaaende Prøvemateriale etc.

Subkomiteen, der varetog Udstillingen af Redskaber og Maskiner samt Redskabsmarkedet, havde fra første Færd sin Opmærksomhed nøje rettet paa

ved en omhyggelig og udførlig Bogføring at holde Orden i den store Mængde Poster og Gjenstande, som sorterede under dens Omraade, og denne Foranstaltning skyldes det væsentlig, at hele denne komplicerede Afdelings Forretninger afvikledes, uden at der, som saa ofte før, opstod Forvexlinger, og uden at nogen af de mange enkelte Udstillingssager gik tabt. Vi skulle derfor her til Oplysning for kommende Møder meddele dens Bogføringssystem: 1, En Forhandlingsprotokol, hvor nøjagtig alle Komitebeslutninger indførtes. 2, En Protokol over anmældt og modtaget Gods samt den Plads, dette blev tilstaaet. 3, En Protokol over modtaget og afsendt Gods, med Bemærkningsrubrik for hvad der modtages defekt. 4, En Pakhusjournal over indgaaet Gods. 5, En Protokol over indkasserede Stadepenge. 6, En Protokol for rekvirerede og modtagne Varer til Udstillingens Ordning. 7, En Protokol over Honorarer og Arbejdslønninger. Det fremgaaer af disse Protokoller, at Udgiften havde været:

til Honorarer og Arbejdslønninger	3339 Kr.	28 Øre.
- Kjørsel	724 -	50 -
- Prøvemateriale og Udstillingens Ordning .	2142 -	63 -
- Præmier	1325 -	60 -
	7531 Kr.	41 Øre.
herfra drages Indtægten i Stadepenge og for Kul	1629 -	86 -
saa at Udstillingen kostede Forsamlingen	5901 Kr.	55 Øre.

foruden Opførelsen af Udstillingsskure og Medailler.

De i denne Hovedafdeling udstillede Gjenstande vare brandforsikrede i «Danmark» for 303,500 Kr., mod en Provision af 1 pro Mille.

Præmielisten

for

de udstillede Redskaber og Maskiner.

Som foran meddelt Side 89 og 329 deles de udstillede Redskaber og Maskiner ved Bedømmelsen og Præmieringen i tvende Hovedgrupper, nemlig 1) de tidligere prøvede Klasser af Redskaber og 2) de ikke hidtil prøvede Redskabsklasser.

I. Tidligere prøvede Klasser af Redskaber.

a. Præmierede ved Arbejdsprøve.

Redskaber til Jordens Behandling, præmierede 1872.

Nr. 6. Plov af H. Petersen, Nørreballe, Maribo. Præmie 50 Kr.
- 11. Plov af Krabbe, Vestervig. Præmie 50 Kr.
- 13—15. Plove af Petersen, S., Skovlunde, Kjøbenhavn. Præmie 50 Kr.
- 57—58. Reolplove af Petersen, S., Skovlunde, Kbhavn. Præmie 50 Kr.
- 104—105. Sæddækkere af Hermansen & Sønner, Næstved. Pr. 30 Kr.
- 111—112. Letharver af Schultz, A., Fredericia. Præmie 20 Kr.
- 9. Plov af Westergaard, Frøslev, Mors. Br. Med.
- 33. Risteplov af Hansen, A. H., Ullebølle, Svendborg. Br. Med.
- 54. Undergrundsplov af Allerup, Odense. Hædrende Omtale.

Mejemaskiner, præmierede 1874.

Nr. 194. Osborne's Kirby. Præmie 200 Kr.
RM*). Hornsby's Springballance. Præmie 200 Kr.
- 178. Warder Mitchell Champion. Præmie 200 Kr.
- 173. Walter, A., Woods New reaper. Pr. 200 Kr.
- 186. Johnston 2-hjulet. Præmie 200 Kr.
- 185. — 1-hjulet. Præmie 200 Kr.

Slaamaskiner, præmierede 1875.

Nr. 186. Warder Mitchell Champion. Præmie 100 Kr.
- 187. Johnston's. Præmie 100 Kr.
- 176. Walter, A., Woods Mower. Præmie 100 Kr.
- 192. Samuelsons & Co.'s Mower. Præmie 100 Kr.

Kombinerede Slaa- og Mejemaskiner, præmierede 1875.

Nr. 186. Johnstons tohjulede. Præmie 100 Kr.
- 178. Warder Mitchell Champion. Præmie 50 Kr.

Kombinerede Tærskemaskiner, præmierede 1878.

Nr. 221. Bergedorfer Eisenwerk, ved Hamborg, for en færdigrensende Heste-Tærskemaskine, udstillet af H. C. Petersen & Co., Kjøbenhavn. Præmie 250 Kr.
- 230. Allerup, M. P., Odense, for en Clements Patent-Tærskemaskine. Præmie 150 Kr.
- 268. A. C. Rasmusen & Co., Stubbekjøbing, for et 4 Hestes selvrensende Tærskeværk. Præmie 100 Kr.
- 229. Allerup, M. P., Odense, for en transportabel Tærskemaskine. Præmie 100 Kr.

Tærskemaskiner med Halmryster, præmierede 1878.

- 236. H. Rasmussen & Co., Odense, for en 3 Hestes Tærskemaskine. Præmie 150 Kr.

Tærskemaskiner uden Halmryster, præmierede 1878.

- 256. L. Lange & Co., Svendborg, for en 1 Hestes Tærskemaskine uden Halmryster og Skumsold. Præmie 75 Kr.
- 238. H. Rasmussen & Co., Odense, for en 2 Hestes Tærskemaskine. Hædrende Omtale.
- 240. Ekmann, L., Render Mark, Holmstrup Station, for en Tærskemaskine. Hædrende Omtale.

Kaste- og Rensemaskiner, præmierede 1878.

- 291.
- 292. } Nielsen, J., Vester Aaby, Svendborg, for Kaste- og Rensemaskiner. Præmie 200 Kr.
- 276. Hermansens Sønner, Næstved, for en Kastemaskine. Præmie 75 Kr.

RM. Rosing, Ulrik, Kjøbenhavn, for Rensemaskinen «Eclipse». Præmie 75 Kr.

---

*) Anm. RM = Redskabsmarkedet.

Nr. 300—302. Holm, C. J., Aarhus, og RM. Rosing, U., Kjøbenhavn, for Rensemaskiner, fabrikerede af I. Baker i Wisbeach. Præmie 50 Kr.

RM. Rosing, U., Kjøbenhavn, for en Sortermaskine, fabrikeret af Hornsby & Sons, Grantham, England. Præmie 100 Kr.

b. Ikke hidtil fremstillede ved Arbejdsprøver.

Redskaber til Jordens Behandling.

Nr. 4 og 16. Plove af Petersen, H., Præstø, erkjendes særdeles værdige til Arbejdsprøve.

- 31. Plov fra Petersen, H., Nørreballe, Maribo, erkjendes særdeles værdig til Arbejdsprøve.
- 34. Plov fra Nicolaysen, N., Gudbjerg, Svendborg, erkjendes værdig til Arbejdsprøve.

RM. En amerikansk Vendeplov, udstillet af Ulrik Rosing, erkjendes værdig til Arbejdsprøve.

- 73. En Grubber af Mortensen, M., Bolbro ved Odense, erkjendes værdig til Arbejdsprøve.
- 76. En Grubber af Stallknecht i Horsens, erkjendes værdig til Arbejdsprøve.
- 117. En Harve af Westergaard, Frøslev, Mors, erkjendes værdig til Arbejdsprøve.

Mejemaskiner.

Nr. 182. Mejemaskine af Heegaard, A., Kjøbenhavn, erkjendes værdig til Arbejdsprøve.

- 184. Mejemaskine af Andersen, P., Svanholm, Kjøbenhavn, erkjendes værdig til Arbejdsprøve.

Slaamaskiner.

Nr. 177. Slaamaskine, Warder Mitchell & Co. Champion, udstillet af H. C. Petersen, Kjøbenhavn, erkjendes særdeles værdig til Arbejdsprøve.

II. Ikke hidtil prøvede Klasser af Redskaber.

I. Saamaskiner.

Sølvmedaille. Nr. 143. Rasmussen, A. C., & Co., Stubbekjøbing, for en let Bredsaaningsmaskine for Korn.

Brocemed. - 145. Rasmussen, A. C., & Co., Stubbekjøbirg, for en Bredsaaningsmaskine for Frø af finkornet Art.

— - 165. } Wistoft, L. S., Vibæk, Viborg, for Korn- og
— - 166. } Frøsaamaskiner.

Hædrende Omt. - 149. Nielsen, P., Hillerød, for en Saamaskine til Sæd, Frø og Kunstgjødning.

— - 150. Hansen, H. C., Gartner, Odense, for en Roesaamaskine til Haandkraft.

— - 167. Petersen, O., & Co., Maglekilde, Roskilde, for en Kornsaamaskine.

2. Høvendere og Hesteriver:

Broncemed.	Nr. 203.	Halgreen, C., Kjøbenhavn, for en Hesterive.
—	- 216.	Wistoft, L. S., Vibæk, Viborg, for en Hesterive.
—	- RM.	«Scandia», Randers & Kjøbenhavn, for en Hesterive.
Hædrende Omt.	- 197.	Kiehn & Co., Flensborg, for en Hesterive.
—	- 200.	Andersen, P., Svanholm, Kjøbenhavn for en Hesterive.
—	RM.	Rosing, Ulrik, Kjøbenhavn, for en Hesterive, fabrikeret af Pickley & Sims.

3. Tærskemaskiner med Lokomobiler.

Sølvmedaille.	Nr. 218.	Hasting, C. P., Kjøbenhavn, for et Damptærskeværk, fabrikeret af William Foster & Co., Lincoln.
—	- 119.	Petersen, H. C., & Co., Kjøbenhavn, for et Damptærskeværk, fabrikeret af Marshall Sons & Co., Gainsborough.
—	- 233.	Holm, C. J., & Co., Aarhus, for et Damptærskeværk, fabrikeret af P. & H. P. Gibbons, Wantage, England.
—	- 250.	Lange, L., & Co., Svendborg, for et Damptærskeværk, fabrikeret af Clayton & Shuttleworth, Lincoln.
—	- 271.	Ruston Proctor & Co., Lincoln, England, for Damptærskeværker.
—	- 272.	
—	- 273.	
—	- 458.	Møller & Jochumsen, Horsens, for et 6 à 8 Hestes Lokomobil.
Sølvmedaille.	Nr. 468.	Andersen, P., Svanholm, Kjøbenhavn, for et 6 Hestes Lokomobil, fabrikeret af J. D. Garrett, Buckau ved Magdeburg (forb. efter Udstillerens Anvisning).
—	- 478.	Skafte, A., Vesterborg, Nakskov, for et 4 Hestes Lokomobil, fabrikeret af Robey & Co., Lincoln.
—	- 479.	Creutzberg, Fr., Kjøbenhavn, for et 5 Hestes Lokomobil, fabrikeret af Brown & May, Devizes.

4. Hø- og Halmpresser.

Hædrende Omt.	Nr. 313.	Andersen, P., Svanholm, Kjøbenhavn, for en Høpresse.

5. Hakkelsemaskiner.

Broncemedaille.	RM.	Petersen, H. C., & Co., Kjøbenhavn, for en Tilføringskjæde, fabrikeret af Albion Iron Work.
Hædrende Omt.	Nr. 316.	Wang, W., «Svankjærs Fabrik», Thisted, for en Hakkelsemaskine.
—	- 319.	Friedel, C. D., & Co., Kjøbenhavn, for en engelsk Hakkelsemaskine, C. D. D.
—	- 322.	Tuxen & Hammerich, Nakskov, for en Hakkelsemaskine.

Hædrende Omt.	Nr. 328.	Lange, L., & Co., Svendborg, for en Hakkelsemaskine.
—	RM.	Rosing, Ulrik, Kjøbenhavn, for en Hakkelsemaskine, fabrikeret af Pickley & Sims.
—	RM.	Mayfarth, Ph., & Co., Frankfurt a. M., for en Hakkelsemaskine «Excentric».

6. Knusemaskiner.

Hædrende Omt.	- 335.	Langreuter, Roskilde, for en Knusemaskine, fabrikeret af N. Jepsen & Søn, Flensborg.
—	- 342.	Hansen, H., Slude, Nyborg, for en Haandknusemaskine.
—	- 345.	Lange, L., & Co., Svendborg, for en Havreknusemaskine.
—	RM.	Petersen, H. C., & Co., Kjøbenhavn, for en Knusemaskine, fabrikeret af N. Jepsen & Søn, Flensborg.

7. Haandredskaber for Agerbruget.

Broncemed.	- 347.	Kongshøj Hammerværk, Nyborg, for en Samling Haandredskaber.
—	- 355. o. fl.	Rom, C. Th., & Co., Kjøbenhavn, for Samlinger af Haandredskaber.

8. Vogne.

Sølvmedaille.	RM.	«Scandia», Randers & Kjøbenhavn, for Træarbejde.
Hædrende Omt.	- 362.	Clausen, Cl. J., Skjørringe, Maribo, for en stiv Arbejdsvogn.
—	- 366.	Langreuter, Roskilde, for Vognaxler, Vognfjedre og Vogndele, fabrikeret af J. F. Schmidt, Offenbach a. M.

9. Redskaber til Husholdningsbrug.

Broncemed.	- 381. t. 391.	Ørum, J., Randers, for Vaske- og Vridemaskiner og Maskinruller.
—	- 439. t. 449.	Kaiser, G., Horsens, for Knive.
Hædrende Omt.	- 416. t. 417.	Heegaard, Anker, Kjøbenhavn, for en Dampkogegryde og en Indmuringsgryde.

10. Faste Dampmaskiner.

Sølvmedaille.	- 477.	Allerup, M. P., Odense, for en 3 Hestes Dampmaskine.
Broncemed.	- 456.	Møller & Jochumsen, Horsens, for en 4 Hestes liggende Højtryksmaskine.
—	- 469.	Caroc & Leth, Aarhus, for en 7 Hestes Dampmaskine.
—	- 473.	Tuxen & Hammerich, Nakskov, for en 6 Hestes Dampmaskine.
—	- 475.	Hüttemeier & Svendsen (Fabriken Phønix), Odense, for en 3 Hestes Dampmaskine.

Broncemed.	Nr. 476.	Allerup, M. P., Odense, for en 2 Hestes Dampmaskine.
—	- 483.	Lange, L., & Co., Svendborg, for en 4 Hestes Dampmaskine.
—	RM.	Petersen, H. C., & Co., Kjøbenhavn, for en 3 Hestes Dampmaskine «Tangye's Patent».

11. Lade-, Loft- og Staldrekvisiter m. m.

Sølvmedaille.	Nr. 650.	Søeborg & Petersen, Roskilde for en Høstbaandsmaskine.
Broncemed.	- 606.	Jensen & Glad, Kjøbenhavn, for Hesteskosøm.
Hædrende Omt.	- 596.	Houmann, Sophus, & Co., Kjøbenhavn, for maskinlavede Kurve.
—	- 608.	Drivremmefabriken i Odense, for en Samling
—	til 611.	af Drivremme, Sprøjteslanger m. m.
—	Nr. 613.	Godtfredsen, R., Kjøbenhavn, for en Samling
—	- 633.	Drivremme, Drivsnore, Sprøjteslanger m. m.

12. Pumper.

Hædrende Omt.	Nr. 663.	Heegaard, Anker, Kjøbenhavn, for en Centrifugalpumpe.

13. Vejeredskaber og Instrumenter.

Sølvmedaille.	Nr. 679.	Berg, W. J., Kjøbenhavn, for Dynamometer med Indicator.
—	- 700.	Knudsen, Cornelius, Kjøbenhavn, for en Samling af fysiske og optiske Instrumenter.
—	- 701.	Thiele, F. A., Kjøbenhavn, for en Samling af fysiske og optiske Instrumenter.
Sølvmedaille	- 702.	Nisssens Efterfølger, J., Kjøbenhavn, for en Samling af Nivelleringsinstrumenter og Thermometre.
—	- 703.	Larsen, Bertram, Kjøge, for et Taarnuhr.
—	- 704.	Weitzmann, C., Frederiksborg, for en Samling mekaniske Instrumenter.
Broncemed.	- 681.	Sørensen, H., Odense, for en stor Kreaturvægt.
—	- 683.	Andersen, Chr., jun., Odense, for en 4 kantet Decimalvægt uden Fold (anvendelig som mindre Kreaturvægt).

Der blev altsaa ialt uddelt 19 Sølvmedailler, 20 Broncemedailler og 24 Diplomer med «hædrende Omtale» foruden de 11 Præmier til et samlet Beløb af 1325 Kr., som uddeltes til de ved Arbejdsprøven præmierede Tærske- og Rensemaskiner.

Ialt var der anmældt til Udstillingen 713 Nummere af 163 Udstillere, og det var forholdsvis kun faa Gjenstande, der udebleve. Naar hertil lægges den betydelige Samling af Redskaber og Maskiner, som fandtes udstillede paa Redskabsmarkedet, og som ikke ere medtagne i det ovennævnte Tal, eftersom der ikke haves nogen nøjagtig Opgivelse deraf, men som beløb sig til flere

Hundrede Stykker, var den samlede Udstilling betydelig større end ved noget tidligere Møde, idet der nemlig ved Mødet

Odense	1863	var	mældt	502	Kat.-Nr.	
Aarhus	1866	-	—	562	—	
Kjøbenhavn	1869	-	—	543	—	
Nykjøbing	1872	-	—	621	—	
Viborg	1875	-	—	757	—	
Svendborg	1878	-	—	713	—	foruden Redskabsmarkedet.

Oversigt over den med Landmandsforsamlingen forbundne Redskabsprøve og Redskabsudstilling.

Af Capitain Bluhme, Nørlund.

Foredraget, som afholdtes Tirsdagen den 2den Juli, Fmd. Kl. $10^3/_4$, fra en Tribune, som var oprejst i Redskabshallen, lød saaledes:

Mine Herrer! Det er blevet mig overdraget at give en kort Udsigt over Redskabsudstillingen og den her ved Svendborg nylig stedfundne Arbejdsprøve af Tærskeværker med Tilbehør. Uskyldig i det paa mig faldne Valg stoler jeg paa Deres Overbærenhed.

Det vil være Dem alle bekjendt, at det for en Del Aar tilbage, i Erkjendelse af det lidet fyldestgjørende Udbytte, som den almindelige Præmiering af Redskaber havde for Landmændene, blev fastslaaet, at enhver Landmandsforsamling for Fremtiden skulde paatage sig det særlige Hverv at prøve en bestemt Klasse Maskiner. Ved at fortsætte saaledes gjennem en Aarrække vil man efterhaanden komme igjennem de fleste Klasser af Redskaber og Maskiner; kommende Landmandsforsamlinger kunne da støtte sig til tidligere Arbejdsprøver, og naar vi ere komne hele Rækken af Maskiner og Redskaber igjennem, vil naturligen Tiden være kommen til at begynde forfra igjen. Det var det kongelige Landhusholdningsselskab, der i Forbindelse med den energiske Bestyrelse for Landmandsmødet i Nykjøbing paa Falster overvandt den største Vanskelighed i saa Henseende ved at gjøre det første Skridt til Sagens Iværksættelse, og Nykjøbingmødet aabnede Rækken af Redskabsprøver, idet man ved dette Møde prøvede Plove, Harver og Grubbere under Arbejde. Det næste Møde, Viborgmødet, paatog sig at prøve Meje- og Slaamaskiner, og nu kom Svendborgmødet, der har prøvet Tærskeværker med de dertil hørende Hestegange og de forskjellige Slags Rensemaskiner. Forinden jeg imidlertid gaaer over til at meddele Dem noget om den stedfundne Arbejdsprøve med Tærskeværker, maa jeg, som det er mig paalagt, meddele Dem en Oversigt over hele Redskabsudstillingen.

De Herrer have allerede hørt, hvilke Udstillere der have vundet Præmie og Anerkjendelse, men De have endnu ikke havt Lejlighed til at gjennemvandre den Redskabsudstilling, vi have for os, ikke havt Lejlighed til at se, hvor righoldig den er; den tæller i Kataloget omtrent det samme Antal Numre som Redskabsudstillingen ved Viborgmødet, og desuden findes en overordentlig stor Mængde Redskaber i en særlig Afdeling, det saakaldte Redskabsmarked. Det

er dog ikke saa meget ved Tallet og navnlig ikke for de Herrer, der have havt Lejlighed til i en Række af Aar at følge Landmandsforsamlingerne, at Udstillingen vil gjøre Indtryk, men derimod ved den store Fremgang, der er gjort med Hensyn til alle Redskaber og Maskiner, og vi ville med dette for Øje med glad Fortrøstning kunne gaa det fremtidige Agerbrug i Møde, for saa vidt en smuk og god Redskabsudstilling i sig bærer Præg ikke alene af de Vanskeligheder, vort Agerbrug have at overvinde, men ogsaa af at vore Landmænd forstaa at overvinde disse Vanskeligheder. Endvidere viser Udstillingen os, at vi Jordbrugere i Fabrikanterne have en Samling af Mænd, der staar os bi, og som med Interesse og Dygtighed og med Energi følger os og de Fremskridt, som Tiden og Agerbruget fordrer. Men ikke alene disse Indtryk skulle vi bære herfra; jeg haaber, at Enhver vil gaa bort med en Beslutning i sit stille Sind om at yde sin Skjærv med til det fælles Arbejde, en Skjærv, der bestaaer i Redebonhed til at komme Fabrikanterne i Møde, Redebonhed til, naar det fordres, at ofre Tid og Kræfter for det fælles Værk, og at man altid vil være villig til at underkaste de Redskaber, som Fabrikanterne stille frem for os, en grundig Undersøgelse, thi kun ved paa den Maade at arbejde sammen tør vi haabe paa Fremskridt, tør vi haabe paa Fremtiden.

Jeg skal nu i al Korthed gjennemgaa, hvad der er præmieret, og naar De gaa rundt paa Pladsen, ville De finde, at der paa de Redskaber, som Bedømmelseskommiteen har ment burde tiltrække sig Opmærksomheden, er paahængt Skilter, hvorpaa Præmien staar angivet. Da Arbejdsprøverne gjælde for kommende Landmandsforsamlinger, ville De ogsaa finde, at de Redskaber og Maskiner, der have faaet Præmie ved Arbejdsprøverne i Nykjøbing og Viborg, have faaet paahængt Skilter, der angive dette. Endvidere ville De finde, at Redskaber til Jordens Behandling, Meje- og Slaamaskiner, som ikke have været prøvede, men som have tildraget sig Opmærksomhed, have faaet paaheftet et Tegn paa, at de kjendes «særdeles værdige» eller «værdige» til at underkastes en Arbejdsprøve næste Gang. Man har altsaa med Hensyn til disse Redskaber og Maskiner ment, at der er Fremskridt, men der har endnu ikke fundet nogen Bedømmelse Sted angaaende, hvorvidt dette er naaet.

Hvad 1ste Afdelings 1ste Gruppe angaar, da er der af Plove og plovlignende Redskaber intet videre nyt fremstillet, undtagen en Del amerikanske Plove, der ikke synes at egne sig for vore Forhold; de samme Mangler som tidligere, nemlig at Langjærnet ikke kan flyttes paa Aasen og en mindre heldig Forstilling, ere gjentagne. Som et godt Exemplar i begge Retninger kan nævnes Plov Nr. 6 (H. Petersen, Nørreballe, Maribo); den har taget Præmie ved Nykjøbingmødet. Ligeledes have de under Nr. 9, 11, 13, 14 og 15 af Westergaard, Frøslev, Krabbe, Vestervig, og Petersen, Skovlunde, udstillede Plove taget Præmie i Nykjøbing. Af Plove, der anses «værdige» til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve, skal nævnes Nr. 4 og 16, der ere udstillede af Petersen, Præstø. — Af Ristplove er udstillet smukke Exemplarer under Nr. 31 og 34; den første er fabrikeret af H. Petersen, Nørreballe og ansees «særdeles værdig» til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve, og den anden, som er fabrikeret af N. Nicolaysen, Gudbjerg, ansees «værdig» til samme Prøve. Endvidere er der under Nr. 33 udstillet en Ristplov, som er fabrikeret af A. H. Hansen, Ulbølle, og som har taget Præmie ved Arbejdsprøven i Nykjøbing. — Blandt Undergrundsplove maa nævnes Nr. 54 fra Allerup i Odense, som har faaet «Hædrende Omtale» ved Nykjøbingmødets Arbejdsprøve. — Af Reolplove skal jeg særlig nævne Nr. 57 og 58 fra S. Petersen, Skovlunde; den første af disse har taget Præmie ved Arbejdsprøven i Nykjøbing, og den anden møder med en forbedret Muldfjæl, saa at den bedre vender Furen. Endelig

findes der i Ulrik Rosings Samling paa Redskabsmarkedet en lille amerikansk Vendeplov, der er «værdig» til Arbejdsprøve. — Af Grubber kan kun fremhæves 2, nemlig Nr. 73 (Mortensen, Bolbro) og Nr. 76 (Stallknecht, Horsens), som «værdige» til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve. De ere begge solidt forarbejdede, og navnlig har den fra Stallknecht et meget godt Træktøj. — Af Hestehakkerne fandtes ingen heldige; de fleste ere for komplicerede og andre for vanskelige at haandtere, naar de skulle kunne gaa noget i Dybden. Forening af Hestehakke og Hyppeplov fraraades, da Radrensning og Hypning ikke tilfredsstillende kan udføres samtidig. Den af Allerup, Odense, under Nr. 75 udstillede og af Ingermann, Koldmoos, fabrikerede Lugemaskine findes ogsaa paa Redskabsmarkedet hos H. C. Petersen; ved Viborgmødet fik den Sølvmedaille. — Af de udstillede Svenskharver var der ingen, som havde nogen særlig god Form, og synes Fabrikanterne ikke at gjøre nogen Fremgang ved Konstruktionen af disse særdeles vigtige Redskaber. Blandt Brakharverne skal nævnes Nr. 117 (Westergaard, Frøslev), som ogsaa blev fremhævet paa Viborgmødet; den ansees «værdig» til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve. Af Sæddækkere ere de under Nr. 104 og 105 (J. A. Hermansens Sønner, Næstved) præmierede ved Arbejdsprøven i Nykjøbing. Det samme gjælder om de under Nr. 111 og 112 (Schultz, Fredericia) udstillede lettere Harver. De øvrigere lette Harver og Sæddækkere ere tildels gode Efterligninger af Hermansens Sæddækkere og Howards Harve. — Af Tromler er der i Modsætning til tidligere Landmandsmøder udstillet en stor Mængde, næsten alle Ringtromler, som nu synes at have vundet Indgang overalt i Landet og at være blevne betydelig billigere. Blandt disse anbefales de, hvis Taplejer ere forsynede med Bøsninger. Ved flere af dem bør der imidlertid gjøres mere for en solid Befæstelse af Tapperne til Træet. Derimod savnes Jærnstangstromler.

I Afdeling I, Gruppe 2 er der tilkjendt Nr. 143 (A. C. Rasmussen & Co., Stubbekjøbing) Sølvmedaille for en meget smukt forarbejdet Bredsaaningsmaskine til Korn. Denne Fabrikants Maskine har ved tidligere Møder ogsaa været tilkjendt Sølvmedaille, men er denne Maskine af bedre og lettere Konstruktion end de tidligere og en Del billigere i Pris. Broncemedaille er tilkjendt Nr. 145 (A. C. Rasmussen & Co), Nr. 165 og Nr. 166 (Wistoft, Vibæk, Viborg). Førstnævnte er en Bredsaaningsmaskine til Frø, væsentlig efter samme Princip som samme Fabrikants Kornsaamaskine, og de to andre ere Saamaskiner til Korn og Frø. Hædrende Omtale er tilkjendt Nr. 149 (P. Nielsen, Hillerød), Saamaskine til Korn og Frø med samme Saaapparat som Wistofts og med en heldig Overføring af Bevægelsen fra Hjulene til Saaaxlen, og Nr. 167 (O. Petersen & Co., Roskilde), Saamaskine til Korn med en sindrig Overførelse af Bevægelsen fra Hjulet til Saaaxlen og Lethed i at forandre dennes Omdrejningshastighed. Af Radsaamaskiner fandtes kun de fra tidligere Udstillinger bekjendte udenlandske Maskiner, og af indenlandske fandtes kun Nr. 152 (Allerup, Odense), der er prisbillig, med Saaapparat af lignende Art som ved sammes Bredsaaningsmaskine, men der var foranstaltet fremstillet en Forpagter Laub tilhørende Radsaaningsmaskine af Siederslebens Fabrik, hvilken anbefales som praktisk og efterlignelsesværdig. Af Roesaamaskiner saas intet nyt, og kun Nr. 150 (Gartner H. C. Hansen, Odense) fik «Hædrende Omtale».

Gruppe 3, Kl. 1 omfatter saa vel Meje- som Slaamaskiner. Af Mejemaskiner er fremstillet de fleste af dem, der bleve præmierede ved Arbejdsprøven ved Benzonsdal, nemlig, Williams Harwester, Warder Mitchell Champion Johnston 1- og 2-hjulet, A. Walter Woods, Osborne Kirby og Hornsby Springballance; desuden findes der nogle enkelte ikke tidligere udstillede eller prøvede

Maskiner af udenlandske Fabrikanter, blandt hvilke dog ikke findes noget særlig nyt eller noget, der kan fremhæves for de tidligere præmierede Maskiner.

Af danske Fabrikanter har Anker Heegaard fremstillet en Maskine, hvor han ved to særegne Ledeskiver i Stedet for Krumtap har overført Bevægelsen til Kniven. Maskinen ansees «værdig» til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve. Endvidere har Andersen Svanholm udstillet en Maskine, eget Fabrikat, efter en enhjulet meget lidt kompliceret Maskine af Johnston, der udmærker sig ved Prisbillighed. Ogsaa denne Maskine ansees «værdig» til Arbejdsprøve.

Af Slaamaskiner, præmierede ved Arbejdsprøven i Viborg, findes A. Walter Wood, Warder Mitchell Champion, Johnston, Williams, Hornsby, Samuelson og Remmington. Der er ikke foretaget nogen væsentlig Forandring ved dem; kun Nr. 177, Warder Mitchell Champion, har forandret Overførelsen af Bevægelsen til Knivene med en ny opfunden sindrig Konstruktion, og den anses «særdeles værdig» til Landmandsforsamlingens Arbejdsprøve. Desuden er fremstillet to selvbindende Maskiner, den ene af M'Cormick, den anden af Wood. De udmærke sig begge ved en sindrig Konstruktion, men synes dog ikke tilstrækkelig paalidelige som Selvbindere, og en væsentlig Indvending mod dem formenes det at være, at de til Bindingen anvende Staaltraad. Selvbindingsapparatet synes tillige at komplicere selve Maskinerne, navnlig Aflægningsapparatet, og i hvert Fald antages de ikke i deres nuværende Skikkelse at vilde kunne faa nogen praktisk Betydning.

Gruppe 3, Kl. 2. Af Høvendere er udstillet 2 af tidligere kjendt Konstruktion, hvilke dog hidtil kun have fundet ringe Anvendelse. Af Hesteriver findes en stor Mængde, og synes dette vigtige Redskab efterhaanden fra Fabrikanternes Side at have fundet den Opmærksomhed, de fortjene, og gjennemgaaende at have naaet gode og praktiske Former, specielt med Hensyn til Aflæggeapparatet og Materialets Godhed. Broncemedaille er tilkjendt Nr. 203 (C. Halgreen, Kbhvn.), Nr. 216 (Wistoft, Vibæk, Viborg) og R. M. (Scandia, Randers), medens Nr. 197 (Kiehn & Co., Flensborg), Nr. 200 (Andersen, Svanholm) og R. M. (U. Rosing, Kbhvn.) have erholdt «Hædrende Omtale».

Af udstillede Damptærskeværker med tilhørende Lokomobil ere følgende tilkjendte Sølvmedaille:

Nr. 218. William Foster & Co., Lincoln, ved C. P. Hasting, Kbhvn.

Nr. 219. Marshall Sons & Co., Gainsborough, ved H. C. Petersen & Co., Kbhvn.

Nr. 233. P. & H. P. Gibbons, Wantage, England, ved C. J. Holm & Co., Aarhus.

Nr. 250. Clayton & Shuttleworth, Lincoln, ved L. Lange & Co., Svendborg.

Nr. 271—73. Ruston Proctor & Co., Lincoln.

Alle de hernævnte Maskiner ere, som det vides, vel bekjendte saa vel i Ud- som Indlandet som fortrinlige Maskiner; men det bør dog fremhæves, at her paa Udstillingspladsen fremtræder Marshall Sons & Co. Lokomobil og Tærskeværk som de smukkest og omhyggeligst forarbejdede.

Af Hestegange, Tærskeværker, Rense- og Sortérmaskiner er, foruden de til Arbejdsprøven fremstillede Maskiner, her paa Udstillingen mødt andre Exemplarer, men der kunde selvfølgelig ikke tages Hensyn til disse, da de ikke havde underkastet sig Arbejdsprøven.

Paa Udstillingen findes kun én Høpresser, Nr. 313 (P. Andersen, Svanholm), som er tilkjendt «Hædrende Omtale».

Hakkelsemaskiner ere mødte i stor Mængde; de fleste ere godt forarbejdede, men uden dog at udmærke sig ved nogen særlig Forbedring i Kon-

struktionen. En Hakkelsemaskine (Albion Ironwork), udstillet af H. C. Petersen, som foruden sædvanlige Valser har Kjæde uden Ende som Tilføringsapparat, har erholdt Broncemedaille, og «Hæderlig Omtale» er tilkjendt Nr. 316 (Vang, Thisted), Nr. 319 (Friedel, Kbhvn.), Nr. 322 (Tuxen & Hammerich, Nakskov), Nr. 328 (Lange & Co., Svendborg), og de paa Redskabsmarkedet af U. Rosing, Kbhvn. (fabr. af Pickley & Sims), og Mayfarth, Frankfurt a. M. udstillede Hakkelsemaskiner.

Af Knusemaskiner tilkjendtes følgende tre «Hædrende Omtale»: Nr. 335 (Langreuter, fabr. af N. Jepsen, Flensborg), Nr. 342 (H. Hansen, Slude, Nyborg) og Nr. 345 (Lange & Co., Svendborg).

Afdeling 3, Gruppe 1. Foruden de allerede nævnte til Tærskeværker henhørende Locomobiler fandtes der i denne Afdeling en Del særdeles gode Maskiner, og tildeltes der Sølvmedaille til følgende 4 Locomobiler: Nr. 458 (Møller & Jochumsen, Horsens), Nr. 468 (Andersen, Svanholm), Nr. 478 (A. Skafte, Vesterborg, Nakskov) og Nr. 479 (Fr. Creutzberg, Kbhvn.). Af faste Dampmaskiner skal først nævnes Nr. 477 fra Allerup, Odense, det er en 3 Hestes opretstaaende Dampmaskine med tilhørende Kjedel; endvidere de i Redskabshuset af Møller & Jochumsen, Horsens; Carroc & Leth, Aarhus; Tuxen & Hammerich, Nakskov; Hüttemeier & Svendsen, Odense; Allerup, Odense; Lange, Svendborg, og H. C. Petersen & Co., Kbhvn. (Tangye's Patent) udstillede liggende Dampmaskiner. Førstnævnte erholdt Sølvmedaille, de syv sidste Broncemedaille.

Hvad Haandredskaber angaar, da er det meste godt forarbejdet, men intet særligt nyt; dog synes de indenlandske Fabrikata at være gaaede fremad, saa vel med Hensyn til Formerne som Forarbejdelsen. Broncemedaille tilkjendtes Nr. 347 (Kongshøj Hammerværk, Nyborg) og Nr. 355—58 (C. Th. Rom & Co., Kbhvn.).

Med Hensyn til Vogne, skal bemærkes, at de ere ret gode og solidt udførte. Nr. 362 en stiv Arbejdsvogn (Clausen, Skjørringe, Maribo) og Nr. 366, Vognaxler, Fjedre og Vogndele (udstillet af Langreuter, Roeskilde, fabr. af J. F. Schmidt, Offenbach a. M) erholdt «Hædrende Omtale». Personvognene bleve i Henhold til tidligere Praxis ikke underkastede Bedømmelse.

I Afdeling 2, Redskaber til Husholdningsbrug, træffe vi først: Vaskeapparater m. m. Største Delen af de udstillede Gienstande er ordinært Arbejde, dog maa særlig fremhæves Ørums Samling, Nr. 381—91, som tilkjendtes Broncemedaille. Hans Vridemaskiner vare forsynede med meget smukke Valser, nogle tillige med Drev; ligeledes synes hans patenterede Vaskemaskine at være af tiltalende Konstruktion. En Samling fra Bolt & Vogel indeholder flere nette og hensigtsmæssige Redskaber. — Af Kogekjedler har man kun fundet Anledning til at fremhæve de fra tidligere Udstillinger kjendte Fjordske Kjedler (Nr. 416—17), fabrikerede af Anker Heegaard; der er tilkjendt dem «Hædrende Omtale». Hvad «forskjellige Kjøkkenredskaber» angaaer, da er der tilkjendt Samlingen Nr. 439—449 (Kaiser i Horsens) Broncemedaille.

Af de to udstillede Gjødningsspredemaskiner maa den af Caroc & Leth, Aarhus, udstillede fremhæves. Den blev præmieret ved Viborgmødet og har siden den Tid ikke undergaaet nogen væsentlig Forandring.

Vi komme nu til Lade-, Loft-, og Staldrekvisiter m. m. Her maa først nævnes Nr. 650, en Halmbaandsmaskine fra Søeborg & Petersens Halmvarefabrik i Roeskilde. Maskinen er sindrig udtænkt og godt konstrueret og præsterer med let Betjening udmærket Arbejde. Den er tilkjendt Sølvmedaille. Af Jensen & Glad, Kbhvn., er under Nr. 606 udstillet smukke

Hesteskosøm, for hvilke der er tilkjendt Broncemedaille. Sømmene ere svensk Fabrikat af prima Kvalitet. «Hædrende Omtale» er tilkjendt Nr. 596 (Houmann & Co., Kbhvn.), smukt og solidt forarbejdede Kurve af Askespaan, Nr. 608—611 (Drivremmefabrikken, Odense), Drivremme, Sprøjteslanger m. m., og 613—633 (Godtfreden, Kbhvn.), forskjelligt Remmearbejde. De to sidstnævnte Udstilleres Fabrikater er fortrinlige og tidligere præmierede. Endnu maa fremhæves, at der under Nr. 605 er udstillet af F. C. Robitz, Kbhvn., Muleposer, 2 Kr. pr. Stk., som ere anbefalede af Foreningen til Dyrenes Beskyttelse. Endvidere findes pænt Arbejdsseletøj fra Penschel, Svendborg, og Christensen, Horsens.

De udstillede Samlinger af Pumper og andre Vandløftningsapparater indeholde flere gode og brugelige Exemplarer til billige Priser, men intet særlig udmærket. Nr. 663, en Centrifugalpumpe af Anker Heegaard, som forevistes i Arbejde, løftede en meget stor Vandmasse; den tilkjendtes «Hædrende Omtale».

Samtlige Udstillere af Vægte møde med righoldige og ganske gode Samlinger; særlig fremhæves den under Nr. 681 af H. Sørensen, Odense, udstillede Decimalvægt, som en hensigtsmæssig ophængt Kreaturvægt. Samme Opgave er løst af Chr. Andersen jun., Odense, (Nr. 683), og begge Udstillere erholdt Broncemedaille.

Fra Fabrikant Berg, Kbhvn., er udstillet et smukt forarbejdet Dynamometer, (Nr. 679), af hans ældre Konstruktion med forbedret Selvskriver; herfor er tilkjendt Sølvmedaille.

Af vore bekjendte indenlandske Fabrikanter af mathematiske og fysiske Instrumenter var udstillet smukke og righoldige Samlinger. Sølvmedaille tilkjendtes Nr. 700 (Corn. Knudsen, Kbhvn.), Nr. 701 (Thiele, Kbhvn.), Nr. 702 (Julius Nissen, Kbhvn.), Nr. 703 (Bertram Larsen, Kjøge), og Nr. 704 (Weitzmann, Frederiksborg).

Endelig er der tilkjendt Fabriken Scandia, Randers, Sølvmedaille for en smuk og godt udført Samling Træarbejde samt adskillige solide Vogne, medens «Hædrende Omtale» er tilkjendt en ny Konstruktion af Fingre til Pickley & Sims Mejemaskine, som findes i U. Rosings Samling.

Hermed skal jeg slutte denne Oversigt over Redskabsudstillingen, men forinden jeg gaaer over til at omtale Arbejdsprøven med Tærskeværker, maa det være mig tilladt paa samtlige Dommeres Vegne at bringe en Tak til de Herrer, der have lagt denne Prøve tilrette for os, nemlig Komiteen for Redskabsprøven, hvis Formand er Kammerherre Sehestedt-Juul. Prøven varede 14 Dage med uafbrudt Beskæftigelse fra Morgen til Nat, og vi vilde endda næppe i den Tid have kunnet tilendebringe Prøven, hvis ikke alt fra først af havde været saa vel ordnet. Selve det kuperede Terrain omkring Svendborg lagde Komiteen store Vanskeligheder i Vejen, og man var næppe saa let kommen over dem, hvis der var mødt Tærskeværker blot i nogenlunde passende Antal. Det maa nemlig desværre siges, at der til Arbejdsprøven mødte for faa Tærskeværker, uagtet der var indbudt til Prøven i god Tid; i det hele mødte 11 Udstillere, nemlig 8 indenlandske og 3 udenlandske med 20 Tærskeværker, og blandt Udstillerne var der ikke en eneste fra Jylland. Dette er i Sandhed en altfor ringe Interesse, der herved vises os af vore Fabrikanter, og det vilde være vanskeligt at sige, hvorledes Landmændene egentlig burde besvare en saadan Ligegyldighed for vore fælles Interesser, hvis vi ikke iaar vare tvungne til at se en Undskyldning i de trykkende Forhold, hvorunder Agerbruget og

hvad dermed staaer i Forbindelse befinder sig. Hvis dette Hensyn ikke var, var der egentlig kun én af 3 Maader at forklare sig Udeblivelsen paa: 1) enten duer hans Fabrikata ikke; han frygter for at møde med sine Konkurrenter, og da vi ikke vide hvem af de mange, der er bleven borte fra Prøven af denne Grund, er der altsaa Anledning for os til at holde os borte fra enhver af dem, eller 2) de Herrer Fabrikanter raisonnere som saa: Ingen, i alt Fald faa af min Omegns, mit Oplands Jordbrugere rejse andetsteds hen for at kjøbe Tærskeværker eller andre Maskiner; de ville have deres Sager fra nærmeste Fabrik, og derfor beholder jeg nok mine Kunder trods alle Arbejdsprøver, eller endelig 3) kan der i Fabrikanternes Udeblivelse jo ligge den Betydning, at de ikke tillægge vore Arbejdsprøver nogen Værdi. Hvorvidt en saadan Bebrejdelse vil kunne rettes til den Arbejdsprøve, vi her skulle omtale, kan ingen endnu udtale nogen Dom over, og med Hensyn til de to tidligere afholdte Prøver vilde en saadan være uberettiget. Hvad Arbejdsprøven i Nykjøbing angaaer, vil dog de fleste Landmænd indrømme, at den har gjort Nytte, og de fleste anerkjendte Fabrikanter ville ligeledes indrømme det samme; thi upaatvivlelig er en Masse af deres Fabrikata bleven spredt over hele Landet, og hvor det er kommet hen, har det tjent til Mønster og Efterligning. Hvad Prøven i Viborg med Meje- og Slaamaskiner angaaer, da skal jeg tillade mig at bemærke, at vel blev der ikke sagt, at den og den Maskine er den bedste, men der blev sagt, at de og de Maskiner ere saa gode, som vi kunne forlange, og Følgen har været, at de Maskiner, der bleve præmierede eller fremhævede ved Arbejdsprøven, nu findes paa Markedet, medens alle andre ere forsvundne, og derved er man blevet forskaanet for at blive bebyrdet med ubrugelige Maskiner, for hvilke der ofte blev gjort mere Reklame end for de gode. Hvor vidt det vil lykkes os ud af denne Arbejdsprøve at frembringe et saa heldigt Resultat, kan jeg ikke have nogen bestemt Mening om; det maa imidlertid staa klart for alle, at det har været en vanskelig Prøve, ja maaske den vanskeligste, som Landbruget kan forlange foranstaltet, naar vi se hen til de komplicerede Redskaber, der skulde underkastes Bedømmelse, og at man til Dommere havde valgt Mænd, hvis Livsstilling og Gjerning ganske vist medfører Kjendskab til og Anvendelse af disse Maskiner, men et er at bruge et Redskab og nogenlunde forstaa sig derpaa, et andet gjennemgaaende at bedømme det, og ved en saadan Prøve er det et temmelig vanskeligt Hverv, der paalægges. Følgen har ogsaa været den, at de fleste af os kom hertil saa at sige uforberedte, og det kan jo ikke forundre nogen, men en umiddelbar Følge heraf var igjen den, at vi famlede en Del i Begyndelsen og maatte gjøre ikke faa Prøver om; naar dertil føjes, at vi naturligvis ved en saa vanskelig Prøve maatte arbejde under Trykket af Hensynet til Tid og Omkostninger — det maa nemlig erindres, at Tid og Omkostninger ere frivillige Bidrag — ville De let kunne forstaa, at vi have følt os lidt trykkede af den stillede Opgave, om vi end have gjort, hvad vi kunde, for om mulig at løse den. Staten giver intet Tilskud, og dog, naar vi erindre, hvilken enorm Kapital der stikker i den samlede Masse af Agerbrugsredskaber, og naar vi tydeliggjøre for os, hvor stor en Forhøjelse af Arbejdskraft og Tidsspilde for den enkelte, der bevirkes ved slette Redskaber saa at sige i hver Mands Haand, maa det staa klart for Bevidstheden, af hvor stor Vigtighed det er at undersøge Redskaberne og at blive ved dermed og gjøre alt for, at disse Prøver kunne blive det, de skulle være baade for Fabrikanter og Forbrugere. I et lille Land, hvor det gjælder om i enhver Retning at skaffe et godt Udbytte tilveje, ere Fremskridt og Samarbejde frem for alt nødvendig, og hvad nu vort Land angaaer, da tør det nok siges, at Agerbruget har en alt overvejende Betydning som vort væsentligste Existentsmiddel, thi

der er kun faa Grene af vort Folks Virksomhed, der ikke i væsentlig Grad er knyttet til Agerbruget; men naar nu dette er Tilfældet, burde vi ogsaa kunne vente, at Staten, om den end ikke fremtvang Prøver, dog kraftig støttede dem, i Stedet for at den nu stiller sig fuldstændig ligegyldig overfor dem. Men selv om vi skulle staa paa egne Ben, gjælder det om at fortsætte, hvad der er begyndt og ikke lade os afskrække af Vanskeligheder og Hensyn til Tid og Omkostninger. I Udlandets store Fabrikker har man selv Raad til at anstille de fornødne Prøver, men de Kundskaber, man derved erhverver, ere Fabrikkernes Ejendom og benyttes af dem i Konkurrencen. Saadanne Prøver kunne vore smaa Fabrikker ikke selv overkomme, og derfor gjælder det for os om at støtte den hjemlige Industri, hvis Opgave det er at arbejde Haand i Haand med Agerbruget. Vi skulle ved Arbejdsprøverne ikke blot bedømme Redskaberne og ved Præmier give den Mand, der har fremstillet det bedste for os, en Anerkjendelse og Opmuntring til fortsat Virksomhed i paabegyndt Retning, men vi skulle tillige, uden dog at optræde som Lærere, ved Samarbejde med Fabrikanterne under Prøven søge at fremdrage Regler for Konstruktionen af de paagjældende Redskaber og navnlig derved skaffe Brugerne en Vejledning for, hvad han skal se efter, naar han kjøber et Redskab.

Ved den her stedfundne Arbejdsprøve har man søgt at komme til Kundskab om, hvor meget af den afgivne Hestekraft Hestegangen forbruger til sin egen Bevægelse, hvor meget af den afgivne Hestekraft der medgaaer til at drive den tomme Maskine, og hvor stor Arbejdsmængde der i hvert System forbrugtes til Udtærkning af et bestemt Kvantum Sæd. Dernæst undersøgtes hver Maskines Evne til at tærske rent, til at ryste rent, til at kaste og rense Kornet, og endelig toges et Skjøn over Maskinens Konstruktion, Materiale og Forarbejdelse. Som et Resultat af den stedfundne Prøve have Dommerne søgt at formulere nogle af de Fordringer, som i Almindelighed maa stilles til de omhandlede Maskiner. Da dette imidlertid vil blive tilgængeligt ad anden Vej, skal jeg ikke oplæse det, men kun tillade mig nogle almindelige Bemærkninger. — Hvad Hestegange angaaer, da have Dommerne ment at kunne udtale, at de bør ved Konstruktionen ikke være beregnede paa en større Hastighed end 3 à $3^1/_4$ Fod i Sekundet, og ved Benyttelsen af korte Bomme bør der end ikke forudsættes en saa stor Hastighed. Endvidere maa det under almindelige Forhold anbefales at benytte mindst 12 Fods Bomme. Disse to Punkter ere nogle af dem, der væsentligst bør tages Hensyn til ved Hestegange, og dog er det egentlig dem, der syndes mest imod. Her maa bemærkes, at Hestegange og Tærskemaskiner ere bedømte under ét; en særlig Bedømmelse af Hestegange kunde ikke lade sig gjøre, navnlig for saa vidt det gjaldt Hestens Hastighed og Bommenes Længde, og skjønt der ikke kan indvendes noget mod det her anførte, saa maa det dog erkjendes, at de nævnte Tal ere noget vilkaarlig valgte. Det vilde udkræve Maaneders Arbejde for at komme til et fyldigt Resultat i saa Henseende, men det er en Undersøgelse, som burde gjøres, da snart hver Gaard i Landet forlanger mindst én Hestegang.

Naar man har nævnt en Hastighed af 3 à $3^1/_4$ Fod, da viser allerede dette et betydeligt Tab, idet man for en fuldt belæsset Vogn dog mener, at Hesten kan bevæge sig med en Hastighed af c. 5 Fod i Sekundet. Komiteens Tal er nærmest grundet paa Erfaring fra de Hestegange, der haves, men usikkert stiller det sig, om ikke langt større Hastighed kan naaes af Hesten ved at give den en Bomlængde, der tillader den at anvende sine Kræfter paa en bedre Maade end den, vi ere vante til at se. Enhver véd, i hvilken tvungen Stilling Hesten arbejder, hvorledes den er nødt til at flytte sine ydre Ben ind under sig, og hvorledes den maa bøje sit Legeme efter Kredsen, den

gaaer i, og saaledes sættes ude af Stand til med sin fulde Kraft at lægge sig i Selen. Saa vidt vides er der aldrig nogetsteds foretaget grundige Forsøg for at komme til Klarhed om disse Spørgsmaal; i videnskabelige Skrifter kan man vel finde Optegnelser herom, men hvortil disse Angivelser støtte sig vides ikke. Almindeligt antages, at 9—10 Fods Bomme kun udrette $^3/_5$ af 20 Fods Bomme, og at i 11—12 Fods Bomme udretter Hesten kun halvt Arbejde mod, hvad den kan udrette ved at gaa lige ud; og medens man til strengt Arbejde i Bjergværker kan uden Overanstrengelse holde Hesten gaaende i 6 Timer for 26 Fods Bomme med en Hastighed af henved 5 Fod i Sec., vide vi vel, at i vore almindelige Hestegange ere i Reglen 2—3 Timer tilstrækkelige til fuldstændig at udmatte Hestene, saafremt de under Arbejdet skulle holde en Hastighed af over 3 Fod i Sec. Ved vore Forsøg have vi altsaa vel kunnet bestemme, hvorledes Hestegangen nytter den Kraft, der anvendes paa Enden af Bommen, men vore Forsøg kunne ikke sige, hvor megen Kraft Hesten bortødsler til ingen Nytte i den Stilling, hvorunder den arbejder. I vort Agerbrug er der sjældent noget til Hinder for, at vi kunne give vore Bomme en meget stor Længde; gjennemgaaende tør man paastaa, at vore Bomme ere altfor korte; der maa ved Forsøg for en bestemt Hestegang kunne findes en Bomlængde, som tillader Hesten paa Grund af sin friere Stilling og deraf raskere Skridtgang at føre Bommen lige saa hurtig rundt som med den nu brugelige korte Bom, hvorved vil vindes, at Hesten til Udførelsen af det samme Arbejde vil anstrenges mindre; men selv ud over denne Grænse vil det ved Forsøg sikkert kunne konstateres, at man med stor Fordel kunde bruge langt længere Bomme, end vi nu anvende. Ganske vist vil heraf resultere, dels at hele Maskineriet maa gjøres stærkere, dels at der maa stærkere Udvexling til for at give Overføringsaxlen til den arbejdende Maskine den samme Hastighed og som Følge deraf, at Hestegangen bliver dyrere; men den større Udgift ved Anskaffelsen vil hurtig indvindes ved den betydelige Arbejdsbesparelse, der vil finde sit Udtryk ved besparet Havre og besparet Hesteslid, og dette saa meget sikrere, som det af vore Forsøg synes at fremgaa, at den større eller mindre Udvexling i Hestegangen kun giver ringe Forskjel i Nyttevirkning, det vil sige: med den Omdrejningshastighed, som i Almindelighed anvendes til Tærskning, viste Nyttevirkningen sig ved de forskjellige Hestegange gjennemgaaende at ligge mellem c. 70—80 pCt. af den afgivne Hestekraft. Men saafremt dette er rigtigt, da fremgaaer ogsaa deraf, at Fabrikanterne af Tærskeværkerne bør gjøre Bommene saa lange som muligt og tillige henlægge saa meget som muligt af Udvexlingen og Overføringsmidlerne til selve Hestegangen, selv om denne skal bruges til andet Arbejde, for at Konstruktionen af selve Tærskeværket kan blive saa simpel som mulig. I Almindelighed maa det desværre siges saa vel om Hestegange som om Tærskeværker, at det synes, at Fabrikanterne arbejde under stærkt Tryk med Hensyn til Prisen.

De udstillede Tærskeværker kunne henføres til 3 Klasser:

Kombinerede Maskiner, dels faststaaende, dels transportable,
Maskiner med Halmryster,
Maskiner uden Halmryster.

Af Prøverne fremgaaer det, at de udstillede kombinerede Maskiner udføre deres Arbejde ret tilfredsstillende, men naar Fabrikanterne i deres Annoncer kalde de kombinerede Maskiner selvrensende eller færdigrensende og sorterende, saa maa man ogsaa kunne fordre, at disse Maskiner virkelig gjøre deres Arbejde. Det har imidlertid viist sig, at de ikke kunde det; Blæse- og Renseapparatet tager en betydelig Del Kraft, og det bliver derfor et stort Spørgsmaal, om det virkelig kan betale sig at kombinere Maskinerne saa stærkt. Saa vidt

man kan skjønne af Forsøgene, burde Fabrikanterne indskrænke sig til kun at fabrikere Maskiner, der levere godt kastet Korn. Af de udstillede Maskiner var der en udenlandsk fra Bergdorfer Jernværk ved Hamburg, som løste Opgaven ret godt. Ingen dansk Maskine kunde i saa Henseende komme den ved Siden, og den har faaet den højeste Præmie, 250 Kr., medens Præmier paa 150 Kr. og 100 Kr. ere tilkjendte Allerup, Odense, og en Præmie paa 100 Kr. Rasmussen i Stubbekjøbing. Bergdorfer-Maskinen syntes nogenlunde at kunne erstatte Dampkraft, som man jo mange Steder ønsker at undgaa. Det er de særlige Forhold paa hver Gaard, der altsaa maa være det afgjørende for, om man vil vælge en saadan kombineret Maskine eller de ikke kombinerede med eller uden Halmryster. Med Hensyn til disse sidste maa dog anføres, at Halmrysteren tager en meget ringe Del af Kraften, saa at der ingen Anledning er til ikke ved enhver Maskine, hvor det iøvrigt kan lade sig gjøre, at benytte Halmryster, hvorimod det som sagt maa afhænge af særlige Forhold, af den disponible Heste- og Folkekraft, om man vil kombinere Kaste- og Renseapparaterne eller have særlige Maskiner til disse Operationer.

De udstillede Maskiner kunde ogsaa i en anden Retning henføres under forskjellige Kategorier, nemlig efter det anvendte System for selve Udtærskningen o: Tromlens eller Cylinderens Konstruktion. Der var to Slags: Slagletromler og Pigtromler. Alle Haandtærskemaskiner ere Pigtromler, amerikansk System, og efterhaanden som Haandtærskemaskinerne vinde i Udbredelse, tiltager ogsaa Forbruget af Hestegange, idet Gaarde, som først have anskaffet sig et Haandtærskeapparat, meget snart komme til Erkjendelse af, at de lige saa gjerne maa sætte dem i Forbindelse med en Hestegang. Men derved ere Fabrikanterne naturlig komne ind paa i det Hele at anvende Pigtromler ogsaa til større Maskiner. Det fremgaaer af Prøven, at Pigtromlerne fordre mindre Kraft til at udføre det samme Tærskearbejde som Slagletromlerne, men paa den anden Side synes de at have mere Vanskelighed ved at tærske rent, og lykkes dette ved forøget Tromlehastighed, komme de let til at beskadige Kornet og Halmen. At kombinere disse Maskiner med Kaste- og Renseapparater har vor Arbejdsprøve viist Vanskeligheden ved. Der skal i Tyskland findes Fabrikker for kombinerede Pigtromle-Tærskeværker, og en større Fabrik her i Landet havde udstillet en saadan Maskine, men Prøven har viist Maskinens Ubrugelighed i den foreliggende Form. Vanskeligheden ligger i at faa det aftærskede Korn skilt fra Halmen. Med Slagletromlerne falder Kornet ned igjennem den aabne Bro, men paa Pigtromlemaskinerne med den lukkede Bro maa alt Kornet føres ud med Halmen og kan først paa Halmrysteren falde fra. — De udstillede transportable Tærskeværker vare solide og lette at transportere og ville sikkert være af stor Værdi for mindre Gaarde, der ville slutte sig sammen om Kjøbet af et godt Tærskeværk.

Af Haandtærskeværker var udstillet 3. Det ene kunde ikke benyttes, da det ved forceret Gang rystede stærkt og tog imod paa Grund af slet Cylinderafvejning og en bøjet Axel. Med Hensyn til dem alle syntes de meget usolide. Det opnaaedes ikke at tærske rent med dem, og for 2 Mand var det endda et meget anstrengende Arbejde. Skulle de tærske rent, maa de have en større Cylinderhastighed, men da vil Haandkraften sikkert være utilstrækkelig.

Af Kaste- og Rensemaskiner var mødt en stor Mængde fra hele Landet, der næsten alle gjorde Fordring paa at kunne baade kaste og rense Kornet. Ved Prøverne viste det sig, at kun 2—3 Stykker udførte dette tilfredsstillende, og maa særlig fremhæves Maskinerne fra Jens Nielsen, Vesteraaby, Svendborg, der ere noget af det bedste, der i det hele findes paa Udstillingen, og for

hvilke der er tilkjendt den højeste Præmie, som Dommerne mente at kunne give for disse Maskiner.

Hermed skal jeg slutte denne Oversigt, som er given i al Korthed; men hvad jeg her har udtalt, er ogsaa kun en foreløbig Vejledning, idet nemlig en fuldstændig Redegjørelse for Komiteens Virksomhed ved Arbejdsprøven med Tærskeværker m. m. vil blive udarbejdet af to af Dommerne, nemlig de Herrer Forpagter Bokelmann og Docent Borch, og jeg bør her fremhæve, at saafremt der skulde komme et tilfredsstillende Resultat ud af denne Arbejdsprøve, skyldes det fornemmelig disse to Herrer, som med sjælden Dygtighed, Ihærdighed og overordentlig Interesse for det Hverv, Jordbrugerne have paalagt dem, have ledet og udført Undersøgelserne. Forinden jeg slutter, følger jeg en gammel Praxis ved at meddele, at den samlede Dommerkomite har paatænkt at foreslaa det kongelige Landhusholdningsselskab at anmode den kommende Landmandsforsamling, den 15de, som tænkes afholdt i Aalborg, at paatage sig Arbejdsprøve med Saamaskiner.

Præsidenten takkede Kapitain Bluhme for den meddelte Oversigt.

Produktudstillingen.

Denne Udstilling var delt i følgende Hovedafdelinger: 1, Produkter af og for Landbruget samt videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets Fremme. 2, Mejeriudstilling, 3, Biavlsudstilling, 4, Skovbrugsudstilling og 5, Fiskeriudstilling. Alle disse Udstillingers Ordning, Fremstilling etc., varetoges af en Subkomite bestaaende af Proprietær Jørgensen, Tiselholt (Ordfører), Konsul Clausen, Nyborg, Amtraadsmedlem Clausen, Bornæs, Kjøbmand Clemmesen, Svendborg, Grosserer Esmann, Odense og Gaardejer Jensen Kromann, Østeraaby. Til Inspektør antog Subkomiteen Forvalter R. Sehested, Broholm, men da han først tiltraadte sin Virksomhed, da de anmældte Produkter begyndte at ankomme, kom alle de øvrige forberedende Foranstaltninger i Henhold til Virksomhedsplanen (Side 93) og Forretningsordenen (Side 67) nærmest til at paahvile Ordføreren, Proprietær Jørgensen. — Som allerede anført under Redskabsudstillingen var det overdraget dennes Inspektør ogsaa at besørge alle Gjenstande vedrørende Produktudstillingen transporterede fra Havn og Jernbane til Udstillingspladsen, hvorved Arbejdet, til det Heles Tarv, betydelig simplificeredes. Under selve Mødet fungerede i Produktudstillingens forskjellige Afdelinger ialt 5 Assistenter. Planen for en hensigtsmæssig Opstilling og en smagfuld Udsmykning, der i denne Udstilling, som omfatter saa mange heterogene Gjenstande, har stor Betydning, blev lagt og gjennemført af Subkomiteens Ordfører.

Vi skulle omtale hver af de ovennævnte Hovedafdelinger for sig.

I. Produkter af og for Landbruget

samt videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets Fremme. Denne Udstilling,der omfattede meget forskjelligartede Frembringelser, havde sin Plads i et Udstillingslokale 50 Alen langt og 15 Alen bredt, der laa paa Udstillingspladsens højeste Sted (se Kortet). Af de Produkter, man særlig skulde vente fremstillede fra et korndyrkende Land, nemlig Sædarter, var der kun udstillet faa Prøver, rimeligvis væsentlig begrundet i at Høsten 1877 med dens ugunstige Høstvejr ikke havde afgivet smukke Varer, og i at kun Faa et helt Aar forud tænkte paa at udtage Prøver af Korn i Straa. Som en Afdeling, der nærmest sluttede sig hertil, maa imidlertid nævnes en stor og meget oplysende Samling af de Snyltesvampe og Ukrudsarter, som hjemsøge vore Korn- og Græsmarker, fremstillet af Seminarielærer Rostrup. I Modsætning til de faa udstillede Prøver af Korn var det glædeligt at se den meget betydelige Samling af Frø og Planter vedrørende Græsmarken, og Endepartiet af Udstillingslokalet indtoges af en righoldig Samling af levende Exemplarer af de i Græsmarkerne og Engene forekommende Kløver- og Græsarter tilligemed de vigtigste sammesteds

forekommende Ukrudsplanter, hvilken Udstilling paa Frøavlerforeningens Vegne*) var besørget af Skolelærer P. Nielsen og Seminarielærer E. Rostrup. Denne Samling, til hvis Opstilling der ved Subkomiteens Forsorg var opført jordfyldte Kasser eller Trug terasseformig over hinanden, tildrog sig i særlig Grad de Besøgendes Opmærksomhed og bidrog utvivlsomt til at fæste Interessen for Forbedringen af vore i saa mange Retninger forsømte Græsmarker. — Til Gjødningsstoffer, som af enkelte Udstillere fremstilledes i en unødvendig stor Mængde, maatte der paa Grund af den ilde Lugt, de udbredte, i sidste Øjeblik opføres et særligt Skur i Udstillingspladsens vestre Hjørne. Dette fremkalder naturlig den Henstilling til Komiteen for en kommende Landmandsforsamling at begrænse Mængden af hver Gjødningsart, som det tillades at udstille, og at kræve den udstillede Gjødning fremsendt i vellukkende Beholdere. — Ligesom ved de nærmest foregaaende Landmandsmøder havde Professor Johnstrup ogsaa viist Mødet i Svendborg den Opmærksomhed at fremstille en velordnet Samling af danske Jord- og Stenarter.

Dommerudvalget, der bedømte denne Udstilling (se Side 40), uddelte følgende Præmier:

Afdeling I. Produkter af Landbruget.

Underafdeling 1. Plantefrembringelser.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Bøgh, G. J., Handelsgartner, Horsens, for en Samling dels af indforskrevet Kløver-, Græs- og Roefrø, dels for Frø af egen Avl (Kat.-Nr. 45).

Kontoret for Fællesindkjøb af undersøgt Markfrø, ved Chr. P. Jacobsen, Kjøbenhavn, for Markfrø (Kat.-Nr. 3).

Broncemedaille tilkjendtes:

Møller, C., Forpagter af Frydendals Møller ved Mørkøv Station, for en Samling af forskjellige Kornsorter (Kat.-Nr. 9—13).

Søeborg & Petersen, Halmvarefabrikanter, Roskilde, for tvundne Høstbaand af Rughalm og Flaskehylstre af Straa (Kat.-Nr. 42—43).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Brandt, J. C., Mølleejer, Neder Mølle, Bogense, for Flormel (Kat.-Nr. 14).

Kromann, H. J., Gaardejer, Øster Aaby ved Svendborg, for en Samling af Græsarter (Kat.-Nr. 28).

Underafdeling 2. Uld.

Klasse 1. Uld af finuldede Faar. (Intet anmældt).

Klasse 2. Uld af grovuldede Faar.

Dommerne bemærkede, at de — i den Overbevisning, at kun det Extraordinære bør tilkjendes Sølvmedaille — ikke kunde tilstaa nogen af Udstillerne

*) Anm.: Denne Forening afholdt sin aarlige Generalforsamling i Svendborg d. 3die Juli, altsaa under selve Landmandsmødet.

en saadan og fremhævede for Fremtidens Skyld det Ønskelige i at Uldpelsene fremstilles fuldstændig hele.

Broncemedaille tilkjendtes:

Madsen, H., Gaardfæster, Sophiendal ved Kjerteminde, for den under Kat.-Nr. 48 udstillede Uld.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Jensen, O., Gaardejer, Stougaard ved Laven Station, for den under Kat.-Nr. 46 udstillede Uld.

Underafdeling 3. Kjød, Flæsk og Svinefedt.

Broncemedaille tilkjendtes:

Christiansen, Th., & Co., Svineslagtere, Varde, for velbehandlede, saltede og røgede Skinker, Flæsk og Pølser (Kat.-Nr. 51—54).

Afdeling II. Produkter for Landbruget.

Dommerne bemærkede, at de ere gaaede ud fra, at de Udstillingsgjenstande, for hvilke der tidligere er tilkjendt Præmie, ikke atter burde belønnes, uden forsaavidt som de viste betydelige Fremskridt.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Rosen, C. J., Luftmester ved det kgl. Theater og Rigsdagen, Kjøbenhavn, for Ventilationsapparater (Kat.-Nr. 124—125).

Broncemedaille tilkjendtes:

Höganäs Stenkulværk og Fabriker, for Stentøj for Mejeri- og Husholdningsbrug samt Trottoirsten (Kat.-Nr. 85 og 108).

Prior & Thorsen, Handelsfirma, Kjøbenhavn, for saltglasserede Krybber med flad Bund (Kat.-Nr. 100—101).

Evers & Co., Grosserere og Fabrikanter, Kjøbenhavn, for Svinekrybber af Asfalt (Kat.-Nr. 103).

Mariboe, E., Blikkenslager, Kjøbenhavn, for Tagvinduer af Zink (Kat.-Nr. 106).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Køhler, Murmester, Hellebæk, for Teglværksprodukter (Kat.-Nr. 87).

Clausen, Forpagter, Helagergaard Teglværk ved Svendborg, for Teglværksprodukter (Kat.-Nr. 88 og 115).

Clausen, L. P., Teglværksejer, Borgnæs, Ærø, for Teglværksprodukter (Kat.-Nr. 89 og 117).

Clausen, Stenstrup nye Teglværk ved Svendborg, for Teglværksprodukter (Kat.-Nr. 91 og 120).

Paulsen, P., Teglværksejer, Petersminde Teglværk ved Stenstrup Station, for Teglværksprodukter (Kat.-Nr. 92 og 121).

Afdeling III. Videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets Fremme.

Dommerne fremhævede særlig den ikke præmieæskende Udstilling (Kat.-Nr. 143) foranstaltet af «Forening for indenlandsk Frøavl», ligesom ogsaa de fremlagte Tegninger og Kort fortjene Paaskjønnelse, særlig de af Arkitekt Aug. Klein under Kat.-Nr. 147 og 48 fremstillede.

I Hovedafdeling IV uddeltes saaledes 3 Sølvmedailler, 8 Broncemedailler og 8 Diplomer med «Hædrende Omtale».

II. Mejeriudstillingen.

Paa Grund af den store Betydning Mælkeriet efterhaanden har faaet i det danske Landbrug, besluttede den forberedende Komite (se Side 60) at samle alt Mælkeriet vedrørende i en særlig Udstilling, og da det ved de foregaaende Landmandsmøder havde viist sig, at Smør- og Osteudstillinger kun besøgtes forholdsvis lidt, naar de henlagdes til Lokaler borte fra selve Udstillingspladsen, blev det besluttet, at der skulde søges opført passende Lokaler til dette Brug paa selve denne. Man vil paa Kortet finde disse Lokaler henlagte paa den nordøstre Side af Udstillingspladsen, og de omfattede et Ishus, et Lokale til Smørudstilling, et Do. til Ost og et Do. til Mælkeriapparater.

Tanken om paa Udstillingspladsen at opføre et Ishus fremgik naturlig af den store Betydning, som Benyttelsen af Is i de senere Aar er kommet til at spille i Landets Mælkeridrift, og det maatte derfor synes ønskeligt ved Opførelsen af et Ishus med forskjelligt isolerede Isrum at gjøre de Besøgende kjendte med de værdifulde Resultater, som Docent Fjords flereaarige Forsøg og Undersøgelser paa dette Omraade havde tilvejebragt. Komiteen var tillige saa heldig at formaa Docent Fjord til at udkaste Planen for og forestaa Opførelsen af dette Ishus (se Side 58), saa det sikkert kan siges, at de Besøgende hjembragte en Mængde nyttige Oplysninger og Vink angaaende denne Sag, hvortil Docent Fjord end yderligere bidrog ved sit foran meddelte Foredrag, ved en af ham udarbejdet trykt Tegning og Beskrivelse af Ishuset (se Side 139), som i 10,000 Exemplarer omdeltes til de Besøgende, ved at han og Lærer Hammershøj daglig til bestemte Tider forklarede Ishusets Bygning og de fremstillede Apparater til Isens hensigtsmæssige Benyttelse, og ved at de besvarede den store Mængde Spørgsmaal, som de Besøgende derved havde saa let Adgang til at faa Rede paa. Ishuset var blevet opført i Efteraaret 1877, og de forskjellige Isrum tildels fyldte med Is og Sne i Vinteren 1877—78. Da Docent Fjord senere har ønsket paa Forsøgskontoens Regning at fortsætte de i dette Ishus paabegyndte Forsøg, og af denne Grund har lejet Ishuset af Komiteen indtil Aaret 1882, hvortil Kjøbmand J. P. Baagø, paa hvis Jord det er opført, har givet sin Tilladelse, ville en væsentlig Del af de ved denne Sag foranledigede Udgifter (3219 Kr.) blive dækkede.

Smør- og Osteudstillingen. Til disse var der, som Kortet viser, opført to i Nærheden af Ishuset liggende Bygninger. Smørudstillingen fandtes i en ottekantet Bygning med 26 Alens Diameter, altsaa 520 □ Alen Grundflade, med et højt, spidst, med Brædder indvendig beklædt Straatag, og Osteudstil-

lingen i en almindelig firkantet Bræddebygning 15 Alen lang og 9 Alen bred. Der blev allerede ved Delegeretmødet 1877 rejst Tvivl om man ikke burde udelade Smørudstillingen ved Landmandsmødet af Hensyn til den uheldige Aarstid, men det blev vedtaget, at den skulde bibeholdes. Der kan maaske rejses Tvivl om, hvorvidt det foran nævnte Hensyn, — at give de Besøgende en let Adgang til Udstillingen, — burde have været det Afgjørende ved Valget af Pladsen og ført til den Beslutning der toges, nemlig istedetfor som hidtil at lægge Smørudstillingsbygningen ind i Udstillingsbyens Pakhuse eller Pakkjældere, at lægge den ud paa selve Udstillingspladsen, men det vil ikke kunne nægtes, at naar det efter en nøje Forhandling vedtoges at gjøre Forsøget, saa var det Lokale, som i dette Øjemed opførtes, og hvortil Planen var leveret af Subkomiteens Ordfører, Proprietær Jørgensen, baade hensigtsmæssigt og smukt, og glemmes maa det ikke, at hvis Vinteren havde tilladt, at der var blevet bjærget en Del Is eller Sne, vilde man have kunnet holde Varmen bedre nede. At Smørudstillingen maa regnes til de mindre vellykkede Dele af det hele Udstillingskomplex skyldes ikke alene og end ikke fortrinsvis Smørlokalets for høje Varme, men mere den Omstændighed, at kun forholdsvis faa af vore bedre Mejerier havde fremsendt deres Produkt, hvilket ogsaa fremgaaer af følgende Udtalelse i «Ugeskrift for Landmænd»: «Den Bygning, der anvendtes til Smørudstillingen, var udmærket smuk, rummelig og hensigtsmæssig. Midt i det ottekantede, høje og luftige Træhus fandtes et af Blomster omgivet Springvand, der udbredte en behagelig Kølighed i det store Rum, som fik Lyset fra oven, gjennem flere i Taget anbragte Vinduer. Langs Væggene var Smørret opstillet, saa at de Besøgende havde rigelig Plads til at undersøge det. Her fandtes enkelte, fortrinlige Varer, men største Delen var simpelt, hvorom ogsaa de over det ikke præmierede Smør af Dommerne afsagte Kjendelser vidnede. En medvirkende Grund til dette slette Resultat maa sikkert søges i den usædvanlige Varme, der fandt Sted i den nærmeste Tid før Landmandsmødet, — af Beretningerne om Vejrforholdene fra det meteorologiske Institut sees saaledes, at i Ugen d. 24—30. Juni var Middelvarmen 4,6° C. over den normale — men Hovedgrunden maa uden Tvivl søges deri, at forholdsvis faa af vore bedre Mælkerier havde indsendt Mælkeriprodukter. Ostene vare nemlig forholdsvis ikke bedre, der fandtes vel enkelte fortrinlige Oste, men de fleste vare middelmaadige eller endog slette». —

Apparater, Redskaber og Stoffer til Brug i Mejeriet fandtes udstillede i en nærliggende Bygning, 28 Alen lang og 12 Alen bred, men skjøndt der økonomiseredes stærkt med Plads, viste den sig dog at være for lille, saa at flere af Apparaterne maatte anbringes i det Frie eller inde i Redskabsudstillingen, og saavel dette som selve den righoldige Samling, der fandt Plads inde i selve Udstillingsbygningen, vidnede om, at Omfanget af det Materiel, der i forskjelligartet Retning efterhaanden stilles til Mælkeriernes Disposition er i stærk Vext.

Angaaende Indsendelsen af Smørret tilsendtes Alle, der havde anmældt Smør, et Brev, hvori der aftryktes de Bestemmelser, som findes meddelt i Virksomhedsplanens § 83, 84 og 85 Side 98. — Ved Mejeriudstillingen vare 3 af de foran nævnte 5 Assistenter i Virksomhed fra 24de Juni til 3 Dage efter Udstillingens Slutning, til hvilken Tid alle Gjenstande vare indpakkede og afleverede til Spedítionen. En Bødker besørgede Smørfustagernes Aabning og Lukning.

Dommerudvalgene (se Side 40), der bedømte denne Afdeling, tilkjendte følgende Præmier:

Afdeling I. Apparater, Redskaber og Stoffer til Brug i Mejeriet.

Underafdeling 1. Apparater og Redskaber.

Gruppe 1. Mælkespande, Mælkebøtter, Sier, Kølere og andet løst Inventarium.

Af de i denne Gruppe anmældte 22 Nr. udeblev 2, nemlig Kat.-Nr. 19 og 22.

Sølvmedaille tilkjendtes:

May, Harald, Blikkenslager, Randers, for en smuk og righoldig Samling Blikredskaber til Mejeribrug (Kat.-Nr. 1).

Broncemedaille tilkjendtes:

Lund, Carl, Fabrikant, Kjøbenhavn, for en Samling Blikredskaber til Mejeribrug (Kat.-Nr. 2).

Dommerne knytte den Bemærkning til disse 2 Samlinger, at Hullerne i Bunden af Mælkekølernes Kanter maa være anbragte saaledes, at intet Luftlag kan stille sig under Spandens Bund, mellem denne og Isens (Vandets) Overflade. — Endvidere maa det for Mælkesiers Vedkommende foretrækkes, at Nettene i disse ere fabrikerede af galvaniseret Traad fremfor af Messingtraad.

Dommerne bemærkede endvidere: i fornævnte Samling Nr. 1 saavelsom under Kat.-Nr. 20 (N. E. Hansen, Rudkjøbing) var udstillet tvende Exemplarer af «Lawrences» Afkølingsmaskine. Begge Exemplarer vare vel forarbejdede; men de turde ej tilkjende samme nogen Anerkjendelse, fordi Principet formenes ej at være tidssvarende, begrundet i den utilstrækkelige Afkøling, som derved kan opnaaes, og i Vanskeligheden ved at holde den ren og fri for Syre.

Gruppe 2. Smørkjærner, Smørœltemaskiner o. l.

Af de herunder anmældte 40 Nr. vare 7, nemlig Kat.-Nr. 23, 42, 43, 44, 45, 46 og 56, udeblevne.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Jensen, H. P., Maskinfabrikant, Aarhus, særlig for den under Kat.-Nr. 38 fremstillede Smørœltemaskine paa Grund af den anvendte nye Konstruktion, hvorved Maskinens Adskillelse og Rensning lettes i høj Grad.

Broncemedaille tilkjendtes:

Caroc & Leth, Maskinfabrikanter, Aarhus, for de under Kat.-Nr. 32—34 fremstillede Smørœltemaskiner.

Dommerne fremhævede, at begge disse Fabrikanter forhindre Olje og anden Urenlighed fra Axlen i at brede sig over Bordet ved en i Centrum om Axlen anbragt Beholder.

Caroc & Leth, Maskinfabrikanter, Aarhus, for en Kjærne til større Mejerier (Kat.-Nr. 29).

Jensen, H. P., Maskinfabrikant, Aarhus, for en Kjærne til større Mejerier (Kat.-Nr. 35).

Navnlig fandt Dommerne Caroc & Leth's Kjærner at have gjort Fremskridt med Hensyn til Forarbejdelsen. Begge disse Fabrikanter havde udstillet mindre Kjærner, der imidlertid ikke fandtes præmieværdige, særlig var Anbringelsen af Svinghjulet meget uheldig.

Hansen, Claus, Gram, Vejen Station, for en Kjærne til mindre Mejerier (Kat.-Nr. 47), der fremhæves som hensigtsmæssig, godt forarbejdet og billig.

De øvrige fremstillede Kjærner fandtes dels mindre godt forarbejdede, dels havde de uheldig anbragte Svinghjul, en for lille Hastighed, eller der var anvendt aldeles forkastelige Kjærneris. Kat.-Nr. 57 havde enkelte gode Momenter, men var meget dyr og meget tung. Kat.-Nr. 59 & 60, tvende, iøvrigt med megen Omhu fabrikerede, Blikkjærner ansees for meget uhensigtsmæssige, da Træ formenes at være det eneste anvendelige Materiale til Fabrikation af Kjærneværker.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Lunde, H. P., Mejeriforvalter, Jomfruens Egede, for en Samling smukt forarbejdede Træskeer (Kat.-Nr. 62).

Gruppe 3. Ostekar, Ostepresser. Ostemærker m. m.

Der var anmældt 22 Nr. af hvilke 3 (Kat.-Nr. 63, 81 & 83) udebleve.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Hansen & Krebs, Fabriken «Guldborg», Nykjøbing, Falster, for en smukt forarbejdet dobbelt Ostepresse (Kat.-Nr. 70), der ved en udmærket Afstivning sikrer imod en skjæv Presning i Pressen.

Broncemedaille tilkjendtes:

Caroc & Leth, Maskinfabrikanter, Aarhus, for en Ostepresse (Kat.-Nr. 66).

Jensen, H. P., Maskinfabrikant, Aarhus, for Ostepresser (Kat.-Nr. 68).

Begge disse Fabrikanter have fordedret deres Presser ej ubetydeligt, imidlertid lode saavel Fabrikationen som Stemplets Afstivning under Pres en Del tilbage at ønske.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Christensen, C. F. J., Fabrikant, Kjøbenhavn, for en Samling Ostebrydningsredskaber (Kat.-Nr. 73—77).

Andersen, P., Tømrer, Øster Aaby ved Svendborg, for en Samling Redskaber til Osteberedning (Kat.-Nr. 82).

I denne Gruppe var endvidere udstillet nogle Ostemøller, som tildels vare af gammel, mindre heldig Konstruktion, dels (Kat.-Nr. 67) for kompliceret.

Gruppe 4. Dampkjedler, Dampgryder, Damphaner og Damprør.

Af de her anmældte 6 Nr. var 1 (Kat.-Nr. 87) tilbagekaldt forinden Katalogets Rentrykning og 2 (Kat.-Nr. 89 & 90) udebleve.

Den «Fjordske» Gryde til Mejeribrug var udstillet af Anker Heegaard og Caroc & Leth. Da den tidligere er bleven præmieret og ingen ny Forbedringer ere anvendte, fandtes ingen Anledning til at fremhæve nogen af dem.

Gruppe 5. Vægte, Maaleglas, Thermometre, Smørkjærneapparater o. l.

Af de her anmældte 29 Nr. vare 2 (Kat.-Nr. 113 & 118) udeblevne.

Jakobsens Prøvekjærneapparat fandtes udstillet (Kat.-Nr. 91), men da Forarbejdelsen lod en Del tilbage at ønske, og da det i Viborg 1875 erholdt Sølvmedaille, fandtes ingen Grund til at fremhæve det yderligere.

Instrumentmagerne Julius Nissens Efterfølger, Corn. Knudsen og Thiele af Kjøbenhavn samt Weitzmann af Frederiksborg havde udstillet gode Samlinger af Thermometre m. m., af hvilke navnlig de 3 førstnævntes fremhævedes, da Thermometrene underkastedes en Prøve. Imidlertid fandt man ingen Grund til yderligere at præmiere disse Fabrikata, da Udstillerne i Redskabs- og Maskinudstillingen vare tilkjendte Sølvmedaille for Samlinger tildels indeholdende de samme Gjenstande som i denne Afdeling fremstillet.

Gruppe 6. Kummer, Vandhaner, Ventiler, Isrist og andet Materiel til Is- og Vandbasiner.

Intet anmældt.

Gruppe 7. Modeller af Apparater, Redskaber og Bygninger til Mejeribrug.

En Udstiller, ingen Præmie uddeltes.

Underafdeling 2. Stoffer til Brug i Mejeriet.

Gruppe 1. Smør- og Ostefarve

og

Gruppe 2. Osteløbe.

Flere righoldige Samlinger af tildels almindeligt anerkjendte Fabrikata vare udstillede, men dels fandtes ingen Anledning til yderligere at fremhæve disse, dels fandt man ingen Anledning til at fremdrage et Fabrikat for et andet, da ingen grundig Sammenligning var mulig.

Gruppe 3. Salicylsyre og andre kemiske Stoffer.

Her fandtes en Prøve af smukt renset Salt fra Saltraffinadør R. Roulund, Odense (Kat.-Nr. 134). Man kunde imidlertid ikke tildele det nogen særlig Anerkjendelse, da det dog vilde være tvivlsomt, om det kan erstatte Lyneborgersalt til Smørfabrikation.

Efter at Indleveringen og Bedømmelsen af Mejeriredskaber m. v. var afsluttet, blev fremsendt og udstillet, af Grev Schliffen til Schliffenburg i Mecklenburg, en Samling af Mejeripræparater og Mejeriredskaber, som dels bestod af en billedlig Fremstilling af Mælkens og Smørrets Indhold af

Fedtstof, Mælkesyre, Vand etc. i en smuk og tilgængelig Form, dels nogle praktiske Redskaber, som en fast Prøvemalkningsvægt efter amerikansk Model, dels en Centrifuge efter Lehfeld & Lentz, som paa en smuk Maade fremstillede Smørrets Kvalitet, ved paa en synlig og let fattelig Maade at fremstille Indholdet af Fedtstof, Ostestof og Vand med deri opløselige Stoffer, hvorfor Dommerudvalget foreslog, at der tilkjendtes Greven en Sølvmedaille som Anerkjendelse af hans Interesse for Mejeriværsenets Fremme.

I denne Afdeling uddeltes saaledes 4 Sølvmedailler, 7 Broncemedailler og 3 Diplomer med «Hædrende Omtale».

Afdeling II. Mejeriprodukter.

Underafdeling 1. Smør.

Klasse 1. Smør af sød Fløde.

Hold 1. Smør fra Kvæghold med 31 Køer og derover.

Af de anmældte 10 Nr. vare 7 fremstillede.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Jørgensen, H. W., Godsejer, Tiselholt ved Svendborg (Mejerske Jfr. Jensen) for Kat.-Nr. 139.

Hold 2. Smør fra Kvæghold med 11—30 Køer.

Af de anmældte 3 Nr. vare 2 fremstillede.

Broncemedaille tilkjendtes:

Tikjøb, H. S., Forpagter, Kysing, Beder ved Aarhus (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 149.

Hold 3. Smør fra Kvæghold med mindre end 11 Køer.

Af de anmældte 2 Nr. var kun 1 mødt. Ingen Præmie uddeltes

Klasse 2. Smør af syrnet Fløde.

Hold 1. Smør fra Kvæghold med 31 Køer og derover.

I dette Hold var anmældt 52 Nr., af hvilke 42 vare fremstillede.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Rantzau, C., Greve, Hofjægermester, Frederikslund ved Aarup (Mejerske Kirstine Rasmussen) for Kat.-Nr. 180.

Schaffalitzky de Muckadell, Baron, Ejer af Skjoldemose ved Stenstrup Station (Mejerske Mette Frandsen) for Kat.-Nr. 187.

Broncemedaille tilkjendtes:

Tamsen, Fællesmejeri-Ejer, Marslev (Mejerske Ida Larsen) for Kat.-Nr. 199.

Juel-Brockdorff, Lehnsbaron, Schelenborg ved Kjerteminde (Mejerske Anna Marie Støcken) for Kat.-Nr. 174.

Lacoppidan, C., Forpagter, Lehnskov ved Svendborg (Mejerske Karen Kirstine Jørgensen) for Kat.-Nr. 165.

Værdig til Broncemedaille kjendtes:

Segelcke, P. B., Proprietær, Kjærsgaard ved Hjørring (Mejerist Colding); men da Smørret var anmældt for sent, kunde Medaillen ikke tildeles Udstilleren.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Maegaard, Chr. R., Forpagter, Søndergaarde ved Aarup (Mejerske Jfr. Møller) for Kat.-Nr. 197.

Hansen, Anders, Formand, Kaslund Fællesmejeri ved Aarup (Mejerske Anna Cathinka Rasmussen) for Kat.-Nr. 198.

Hold 2. Smør fra Kvæghold med 11—30 Køer.

I dette Hold var anmældt 23 Nr. af hvilke 22 fremstilledes.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Frederiksen, H. C., Mejeriforpagter, Edelsminde ved Svendborg (Mejerist Udstilleren) for Kat.-Nr. 222.

Broncemedaille tilkjendtes:

Andersen, Chr., Gaardejer, Ondrup ved Odder (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 205.

Nielsen, Søren, Gaardejer, Værslev ved Værslev Station (Mejerske Datteren A. M. Petersen) for Kat.-Nr. 211.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Jørgensen, J., Gaardejer, Christianslund ved Middelfart (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 207.

Jørgensen, Frederik, Gaardejer, Trunderup ved Kværndrup (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 224.

Hold 3. Smør fra Kvæghold med mindre end 11 Køer.

Der var i dette Hold anmældt 11 Nr., hvoraf 8 fremstilledes.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Buchwald, C. S., Proprietær, Neesgaard ved Nykjøbing, Mors (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 233.

Broncemedaille tilkjendtes:

Fløytrup, H. H., Skovrider, Sølyst i Sørup ved Svendborg for Kat.-Nr. 237.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Poulsen, Anders, Gaardejer, Ryslinge ved Ringe (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 229.

Sørensen, Julius, Kjøbmand, Haarby ved Faaborg (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 236.

Klasse 3. Smør pakket i lufttætte Blikdaaser eller konserveret paa lignende Maade.
(Intet anmældt).

Underafdeling 2. Ost.

Klasse 1. Sødmælksost.

Hold 1. Sødmælksost med tæt Masse
(tilberedt efter dansk, engelsk, hollandsk eller dermed beslægtet Fremgangsmaade).

Broncemedaille tilkjendtes:

Tranberg, C., Gaardejer, Tornegaard, Knudsker Sogn ved Rønne, for Ejdamerost (Kat.-Nr. 282).

Fløytrup, H. H., Skovrider, Sølyst i Sørup ved Svendborg (Mejerist Forvalter Fløytrup) for Cheddarost (Kat.-Nr. 246)

Hold 2. Sødmælksost med pibet Masse
(tilberedt paa Sweitzermaade eller efter en anden dermed beslægtet Fremgangsmaade).
(Intet anmældt).

Klasse 2. Skummetmælksost
(tilberedt med eller uden Tilsætning af Kjærnemælk).

Hold 1. Fra Mejerier hvor der kjærnes sødt Smør.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Andersen, A. P., Gaardejer, Grubbegaard, Pedersker Sogn ved Aakirkeby, for Kat.-Nr. 251.

Brocemedaille tilkjendtes:

Kromann, Hans J., Gaardejer, Øster Aaby ved Svendborg (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 256.

Kjødt, A. W., Ejer af Saunlegaard ved Hellebæk (Mejerske S. Hansen) for Kat.-Nr. 265.

Hold 2. Fra Mejerier hvor der kjærnes syrnet Smør.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Fløytrup, H. H., Skovrider, Sølyst i Sørup ved Svendborg (Mejerske M. Christiansen) for Kat.-Nr. 288.

Brocemedaille tilkjendtes:

Hansen, E., Forp., Glorup ved Nyborg (Mejerske Høch) for Kat.-Nr. 295-96.

Iversen, H., Gaardejer, Dragebjerggaard ved Nykjøbing, Sjælland (Mejerske C. Larsen) for Kat.-Nr. 283.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Bokelmann, Forpagter, Nørregaard ved Saxkjøbing (Mejerske A. Markussen) for Kat.-Nr. 267.

Havemann, Joh., Rudkjøbing (Mejerist P. Rasmussen) for Kat.-Nr. 298.

Klasse 3. Ostesorter, ikke henhørende til nogen af forannævnte Klasser, saasom Myseost, Knapost, Appetitost o. s v.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Nielsen, Hans, Gaardejer, Langkjærgaard ved Holte St. (Mejerske Husmoderen) for Kat.-Nr. 307.

Broncemedaille tilkjendtes:

Nielsen, Hanne, Frue, Havartigaard ved Holte St. for Kat.-Nr. 301.

For Mejeriprodukter uddeltes der 8 Sølvmedailler, 14 Broncemedailler og 8 Diplomer med «Hædrende Omtale» samt Hædersdiplomer til Mejersker eller Mejeribestyrere, som havde tilberedt de præmierede Prøver.

III. Biavlsudstillingen

var righoldig, udgjorde omtrent 100 Nummere, og medens Biavlsprodukterne (Honning, Mjød, Vox etc.,) og Boliger, Redskaber og Hjælpemidler til Biavlens Fremme indtog en betydelig Plads inde i Produktudstillingsbygningen, var der anvist Boliger med levende Bibefolkning, af hvilke der var fremstillet 6 Stader, en noget afsides Plads udenfor Bygningen.

Dommerudvalget (se Side 40) uddelte i denne Afdeling følgende Præmier:

Afdeling I. Boliger og Redskaber til Biavl.

I *Klasse 1 Befolkede Boliger*, uddeltes ingen Præmier.

Klasse 2. Tomme Boliger.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Rasmussen, Hans, Træskomand, Fraugde Mark ved Marslev St. for et Bistade af ny Konstruktion og udmærket Arbejde (Kat.-Nr. 173).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Erslev, Hans, Lærer, Ulstrup Skole ved Kallundborg for et Bistade af samme Art, god Konstruktion (Kat.-Nr. 171).

Klasse 3. Redskaber.

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Rasmussen, Hans, Træskomand, Fraugde Mark ved Marslev St. for en Tavletang til Udtagning af Tavler fra oven (Kat.-Nr. 185).

Afdeling II. Biavlsprodukter.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Lund, H. J., Landmand, Ny Nyby, Thorsegn, for Honning (Kat.-Nr. 203).

Hestbech, E. M., Kjøbmand, Lemvig, for Mjød (Kat.-Nr. 227).

Broncemedaille tilkjendtes:

Andersen, A. C., Gartner, Nyborg, for Honning og Honningvin (Kat.-Nr. 195 og 225).

Olsen, Rasmus, Ungkarl, Frørup ved Nyborg, for Honning (Kat.-Nr. 191).

Andersen, Aug., Cand. pharm., Materialist i Slagelse, for Honning-Brystpunsch (Kat.-Nr. 229).

Hørlück, R., Skolelærer, Hesselager ved Svendborg, for Mjød (Kat.-Nr. 230).

Jeppesen, L. J., Mølleejer, Grubbemøllen, Svendborg for Honningextrakt (Kat.-Nr. 234).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Eriksen, Carl, Biavler, Lyngby, for Honning (Kat.-Nr. 190).

Svendborg Biavlerkreds, ved Tømrer Kr. Petersen i Tved ved Svendborg, for Honning i Tavler og udslynget (Kat.-Nr. 204 og 207).

Føste, V., Teglværksbestyrer, Taars ved Saxkjøbing, for bleget Vox (Kat.-Nr. 215).

Afdeling III. Videnskabelige Hjælpemidler til Biavlens Fremme.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Zarhtmann, Cand. pharm., Hornslet Apothek ved Hornslet Station, for en Samling af tørrede Honningplanter (Kat.-Nr. 245).

For Biavlsudstillingen uddeltes saaledes 4 Sølvmedailler, 5 Broncemedailler og 5 Diplomer med Hædrende Omtale.

I Forbindelse hermed kan anføres, at Biavlerselskabet afholdt et Par Møder i Svendborg samtidig med Landmandsforsamlingen, og at det ved det sidste af disse Møder besluttedes at foranstalte den næste Biavlsudstilling i Kjøbenhavn i Efteraaret 1879.

IV. Skovbrugsudstillingen

omfattede kun henimod en Snes Nummere, men enkelte af disse vare saa indholdsrige og voluminøse, at den desuagtet indtog en meget betydelig Plads paa begge Sider af den østre Indgang, og navnlig var det de kjæmpemæssige og smukke Prøver af Skibstømmer o. lig., udstillede af Lehnsbaron Juel-Brockdorff og af Administrationen for Grevskabet Bregentved ved Forstinspektør Ulrich, der indtog den største Plads og tiltrak sig den største Opmærksomhed.

Dommerne (se Side 40) uddelte i denne Afdeling følgende Præmier:

Afdeling I. Skovprodukter.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Juel-Brockdorff, Lehnsbaron, Hollufgaard ved Odense, for en udmærket og righoldig, derhos meget instruktiv Fremstilling af Skiver, Snit, Klodse, Egebark m. m. fra Thorseng Skove (Kat.-Nr. 250 og 251).

Grevskabet Bregentved, ved Forstinspektør G. A. Ulrich, Juellinge ved Kjøge, for en ligesaa udmærket som velordnet fremstillet større Samling af forskjellige Egesortimenter til Skibsbrug (Kat.-Nr. 260).

Broncemedaille tilkjendtes:

Clausson-Kaas, A., Kjøbenhavn, for Fremstilling af de første Produkter af Pileplantningen i Leersøen ved Kjøbenhavn, der synes at være meget lovende og saaledes af Betydning for Husflidsvirksomheden (Kat.-Nr. 263).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Clausen, Skovrider, Dyrehavegaard ved Svendborg, for Fremstilling af forskjellige Træsorter — om hvis Fremkomst m. m. der dog savnes fornøden Oplysning — samt for Fremstilling af velbehandlet Egebark fra Baroniet Lehns Skovdistrikt (Kat.-Nr. 252 og 253).

Afdeling II. Redskaber til Skovbrug og Jagt.

Gruppe 1. Skovbrugsredskabrr.

Broncemedaille tilkjendtes:

Jensen, M., Smedemester, Vejle, for Fremstilling af Regulator - Skovharver, hvis Brugbarhed og Nytte har viist sig god, og som derfor bør anbefales (Kat.-Nr. 266).

Gruppe 2 Jagtredskaber.

(Intet anmældt).

For Skovbrugsudstillingen uddeltes saaledes 2 Sølvmedailler, 2 Broncemedailler og 1 Diplom med «Hædrende Omtale».

V. Fiskeriudstillingen.

der ved dette Landmandsmøde kun udgjorde en Underafdeling af Produktudstillingen, stod selvfølgelig langt tilbage for de Fiskeriudstillinger, der vare forbundne med Landmandmøderne i Aarhus 1866 og i Viborg 1875, ved hvilke Fiskeriudstillingerne udgjorde egne Hovedafdelinger, der varetoges af særlige Subkomiteer; derimod var den større end Fiskeriudstillingerne ved Landmandsmøderne i Kjøbenhavn og Nykjøbing, hvor de ogsaa kun optraadte som Under-

afdelinger af Produktudstillingen, men dog havde man ventet en betydelig større Deltagelse, navnlig for Fiskeriprodukternes Vedkommende, end Tilfældet blev, eftersom Svendborg ligger saa nær ved vigtige og fiskerige Farvande. Der var ialt anmældt 20 Udstillingsnumre, af hvilke kun de 5 omfattede Produkter, medens de 15 indeholdt forskjellige Redskaber og Apparater til Fiskeri og kunstig Fiskeavl. Hertil kan dog endnu føjes de smukke Anlæg for kunstig Fiskeavl og af Fiskedamme, der findes i Nærheden af Svendborg, og af hvilke navnlig Grosserer Webers Anlæg ved Kristiansminde, «Hestehaven», droge mange Besøgende til sig.

Dommerne (se Side 40) uddelte i denne Afdeling følgende Præmier:

Afdeling I. Fiskeprodukter.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Brandt, Martin, Ringkjøbing, for forskjellige Fiskekonserver (Kat.-Nr. 270).

Broncemedaille tilkjendtes:

Veje, Christen Millersen, Husmand og Fiskehandler, Husby Sogn ved Ringkjøbing, for Klipfisk (Kat.-Nr. 268).

Afdeling II. Redskaber og Apparater til Fiskeri og kunstig Fiskeavl.

Sølvmedaille tilkjendtes:

Det mekaniske Garnfabrik og Væveri i Itzehoe, for forskjellige Garn af Bomuld (Kat.-Nr. 277).

Broncemedaille tilkjendtes:

Aamand, Søren, Gaardejer, Virkelyst, Trelde ved Fredericia, for en Aaleruse (Kat.-Nr. 274).

Buntzen, L., Kandestøber, Kjøbenhavn, for Tinpilke og Lodder m. m. (Kat.-Nr. 281 & 282).

Hædrende Omtale tilkjendtes:

Nielsen, R., Kvaseskipper, Bakkebølle ved Vordingborg, for en Torskeruse og et Rødspættegarn (Kat.-Nr. 275 & 76).

Hansen, A. H., Smedemester, Ulbølle ved Svendborg, for en Aalesax (Kat.-Nr. 283).

For Fiskeriudstillingen uddeltes altsaa 2 Sølvmedailler, 3 Broncemedailler og 2 Diplomer med «Hædrende Omtale».

Husflidsudstilling

foranstaltet af «Dansk Husflidsselskab».

Ved de foregaaende Landmandsmøders Produktudstilling har der været en Underafdeling for Husflidsprodukter, og ved Landmandsmødet i Viborg var der endog givet disse Plads som en selvstændig Hovedafdeling, og Ordningen af denne var bleven overdragen den af Husfliden i Jylland fortjente Lærer E. Sauter i Vindum, ligesom der ogsaa ved Mødet holdtes et Foredrag om «Husfliden i Danmark» af Lærer N. C. Rom; der var herved fremkaldt en meget stærk Deltagelse i Udstillingen, saa at denne blev den største Husflidsudstilling, der havde været afholdt her i Landet, idet den omfattede 312 Nummere, hvoraf flere igjen indeholdt mange Gjenstande. Da det kunde ventes, at en ligesaa omfangsrig Deltagelse vilde blive en Husflidsudstilling i Svendborg til Del, fandt den forberedende Komite for Landmandsmødet (se Side 57) det naturligst, at den fremtraadte som en selvstændig Udstilling og ikke som en Afdeling af Landmandsmødets Udstillinger, hvor den let ved sit Omfang vilde komme til at indtage en uheldig dominerende Plads, og Komiteen besluttede derfor at underrette «Dansk Husflidsselskab» herom, og tilbyde at støtte dette med et Pengebidrag af 400 Kr. til Iværksættelsen af en selvstændig Husflidsudstilling i Svendborg samtidig med men iøvrigt uafhængig af Landmandsforsamlingen. Efterat der endvidere var tilsagt dette Selskab dels Benyttelsen af Landmandsforsamlingens Foredragssal, dels at der ikke ved Landmandsmødets Produktudstilling skulde modtages Husflidsgjenstande, der finde Anvendelse i Agerbruget, hvorved man vilde have svækket Betydningen af en selvstændig Husflidsudstilling, og dels at Bekjendtgjørelsen om en saadan skulde optages som Meddelelse i Selskabets Virksomhedsplan, besluttede «Dansk Husflidsselskab» at foranstalte en saadan Udstilling og udsendte derom følgende Bekjendtgjørelse:

I Forbindelse med den 14de danske Landmandsforsamling og med sammes velvillige Støtte lader det «danske Husflidsselskab» afholde en Udstilling af Husflidsgjenstande fra den 2den til den 8de Juli.

Udstillingen omfatter:

Gruppe A. Arbejder fra Landbohusflidens Omraade, fremsendte af enkelte Udstillere.

1. Arbejder af Træ og Vidier, saasom Værktøjsskafter, Skovle, Kornskuffer, Truge, Træsko, Skeer, Klemmer, graa og hvide Kurve, Spaansenge o. desl.
2. Arbejder af Siv, Straa, Humleranker, m. m., saasom Gulvmaatter, Sko, Tækkesimer, Halmløb (bundne Halmkurve), Straafletningsarbejder, Straahatte og deslige.
3. Arbejder af Affald, saasom opkartet Uld, Tøjer, Listesko, Kludetæpper m. m.
4. Spundne og vævede Arbejder.
5. Strikkede, syede, lappede og stoppede Arbejder.
6. Arbejder af Horn, Rav og andet Materiale, som ifølge dets Karakter svarer til de ovenfor under Nr. 1—5 anførte Arbejder.

Gruppe B. Kollektivsamlinger.

1. Fra Husflidskredse og Foreninger.
2. Fra Haandgjerningsskoler for Drenge.
3. Fra Haandgjerningsskoler for Piger.

Gruppe C. Modeller, Værktøjer og Hjælpemidler til Husflidens Fremme.

Som foreløbige Bestemmelser gjælder:

1. Anmældelser skulle efter et vedføjet Skema være indsendte i 2 Exemplarer inden den 15de April 1878 til «Dansk Husflidsselskabs» Kontor, Tordenskjoldsgade 14, Kjøbenhavn K, hvorfra der paa Forlangende leveres trykte Skemata til Anmældelse.
2. Tiden for Udstillingsgjenstandenes Indlevering er fastsat til inden den 16de Juni.
3. Adressen for de Gjenstande, som sendes til Udstillingen, er: «Til Husflidsudstillingen i Svendborg». Selve Emballagen (baade Kassen og Laaget) maa bære Mrkt. «Husflidsgjenstande» og et Tal, svarende til Fragtbrevet. Hver Sending maa være ledsaget af en nøjagtig affattet Liste over dens Indhold.
4. Indpakningen af de enkelte Gjenstande maa være forsvarlig; hver Gjenstand mærkes tydelig paa en sikker og fast anbragt Etikette med fortløbende Løbe-Nr. og samme Mærke, som findes opført paa Anmældelsesblanketten, samt, saafremt Sagerne ønskes solgte, med Udsalgspris. Af denne tilbageholdes ved Salg 10% til Dækning af Omkostningerne. Etiketter faaes samtidig med Anmældelsesblanketterne paa Forlangende fra Selskabets Kontor; de betales med 15 Øre pr. 10 Stk.
5. Transportomkostningerne for Kollektiv-Samlinger — Gruppe B — bæres af Selskabet; for de øvrige Gruppers Vedkommende falde Transportomkostningerne paa Udstilleren. De Landmandsforsamlingen af vedkommende Myndigheder tilstaaede Lettelser i Fragtsatser, Fritagelse for Havneafgifter m. m. forventes at ville gjælde ogsaa for Husflidsudstillingens Forsendelser.
6. Brandforsikring af de udstillede Gjenstande besørges af Selskabet for Selskabets Regning, men kun, naar Værdien er angivet i Anmældelsen, enten under Rubrik 2 eller 4.
7. Tombola. Om Afholdelsen af en saadan vil der blive andraget hos de vedkommende Autoriteter.
8. Bedømmelse vil ske af dertil af Selskabets Styrelse udnævnte Komiteer, og Præmier ville blive uddelte efter en nærmere vedtagen Ordning. Udstillingsgjenstande af Gruppen A skulle være ledsagede af fornødent troværdigt Vidnesbyrd om at de ere udførte som Husflidsarbejde, det er som Bierhverv i de fra Hovedbeskjæftigelsen levnede ledige Timer; uden et saadant Vidnesbyrd udelukkes de fra Bedømmelse og Præmiering.
9. Adgangen til Husflidsudstillingen er aaben hver Dag fra Kl. 8 Formiddag til Kl. 8 Aften; Udstillerne have fri Adgang, alle Andre løse Adgangsbillet, som gjælder for et enkelt Besøg, og som betales hver Dag i Tiden fra Kl. 8—12 med 50 Øre, fra 12—8 med 25 Øre for hver enkelt Person. Børn betale 10 Øre.
10. Foredrag og Diskussion om Husflidsspørgsmaalet vil blive afholdt og indledet ved Selskabets Foranstaltning.
11. En arbejdende Afdeling agtes ordnet til Oplysning for de Besøgende.

Foranstaaende Virksomhedsplan er vedtaget af:

Styrelsen for «Dansk Husflidsselskab».

Som forudsat fandt der en stor Mængde Anmældelser Sted, og «Dansk Husflidsselskab» lod derfor ved sin Sekretær, Ritmester A. Clausen-Kaas, en temmelig anselig, korsformet Bygning opføre umiddelbart ligeoverfor Hoved-

indgangen til Landmandsforsamlingens Udstillingsplads. Udstillingen var indholdsrig og smuk og blev ogsaa stærkt besøgt. I den ene Fløj af den korsformede Bygning arbejdede en Del Skolebørn, der kun i Løbet af nogle faa Uger havde modtaget Undervisning i Tildannelsen af forskjellige Husflidsgjenstande og afgav et talende Vidnesbyrd om, hvormeget der i denne Retning i kort Tid kan udrettes under en kyndig og dygtig Lærers Vejledning. — Ifølge Opfordring af «Dansk Husflidsselskab» holdt Etatsraad Hofman (Bang) d. 3die Juli et Foredrag i Forsamlingssalen paa Raadhuset om «Dværgfrugttræer».

I Forbindelse hermed kan tilføjes, at medens der ved flere af de foregaaende Landmandsmøder har været foranstaltet en Havebrugsudstilling, fandt dette ikke Sted ved Landmandsmødet i Svendborg, fordi den forberedende Komite ikke ansaa Aarstiden dertil for heldig, eftersom der kun vilde have kunnet fremkomme faa Haveprodukter og navnlig faa vedrørende den økonomiske Havedyrkning, som dog var den, der nærmest skulde tilsigtes fremmet ved et Møde af denne Art.

Landmandsforsamlingens Festligheder og Udflugter.

Ordningen af de med Landmandsmødet forbundne Festligheder blev varetaget af Komiteen for den almindelige Ordning, og Udflugterne ordnedes af den dertil valgte Subkomite (Se S. 73), der havde valgt Kammerjunker H. Sehested til sin Ordfører.

I Lighed med hvad der har fundet Sted i de tidlige Beretninger skal ogsaa her kortelig omtales de forskjellige Festligheder og gjengives de ved disse holdte Taler; da vi om enkelte af Udflugterne ikke have erholdt direkte Meddelelse ere vi angaaende disse henviste til Bladenes Referater, som vi derfor tillade os at benytte.

Festlighederne.

Af det Foregaaende (Side 57) vil det vides, at Præsidenten og Vicepræsidenten paa Forsamlingens Vegne havde anmodet Hans Majestæt Kongen og Hans Kongelige Højhed Kronprinsen om at hædre Landmandsforsamlingen med et Besøg, og at der af begge allernaadigst var givet Tilsagn herom. Det var selvfølgelig allerede derved givet, at de væsentlige Festligheder vilde gruppere sig om de Kongeliges Nærværelse i Svendborg Torsdagen d. 4de Juli; men inden disse Festligheder omtales skal nævnes de almindelige Festarrangements og den Festmiddag, som fandt Sted Aabningsdagen.

Festpladsens og Spisesalens Udsmykning var overdraget Amtsvejinspektør Husen og Bygningsinspektøren, og ved den store Mængde Flag og Vimpler, der vare lejede hos en kjøbenhavnsk Flaghandler, og den Masse af Guirlander, Plantninger af unge Graner osv., der velvillig vare ydede frit af Lehnsbaron Juel-Brockdorff (Thorseng) og Udenrigsminister Baron Rosenørn-Lehn (Hvidkilde), lykkedes det at give den store Udstillingsplads en rig og fyldig Dekoration, ligesom ogsaa den lyse og smukke Spisesal var smagfuldt smykket. — Med Odense Brigademusik var der sluttet Akkord om flere Gange

daglig at musicere dels fra Tribunen midt paa Festpladsen, dels ved Spisesalen og dels ved de særlige festlige Lejligheder der samlede Folk. — Om de private Festarrangements skal nævnes, at der hver Morgen fra 7—9 var Musik i Karoline-Amalielund og hver Aften Kl. 8—11 Hornmusik i Kristiansminde, samt at Sangere fra det Kgl. Theater flere Aftener gave Koncert i Byens Theater.

Om den højtidelige Aabning af Mødet Tidsdagen d. 2den Juli Kl. 9½ fra Hovedtribunen paa Festpladsen er foran (Side 124) givet Referat. Ved Festmiddagen samme Dag Kl. 5 i Forsamlingens store Spisesal, der kunde rumme 500 Mennesker, aabnede Præsidenten, Overkammerherre Holstein-Holsteinborg, Talernes Række saaledes:

«Det er ifølge vort Program Præsidentens særlige Hverv og Pligt at repræsentere Forsamlingen udadtil, og derunder falder ogsaa dette, at Præsidenten varetager Alt, hvad der hører til Forsamlingens fineste og inderste Livstraade. Saaledes er det som Følge heraf ogsaa Præsidentens Pligt at røgte det hæderfulde Hverv, at minde ved det første Glas Kongen og Fædrelandet. Mine Herrer! Vort lille Land har gjennem Tidernes Løb skiftet om paa de forskjelligste Maader; men én Ting har altid staaet fast og urokkelig — den danske Mands Kjærlighed til Konge og Fædreland. Hvorledes det end er gaaet op og ned, have vi altid fundet Trøst og Glæde i Bevidstheden om, at denne Følelse er saa indgroet, at den er uadskillelig fra den danske Mands Hjerte og Sind. Naar et Land har gjennemgaaet store Rystelser, er det en Glæde at have et Punkt, hvortil man kan fæste Øjet, om hvilket man kan samle sig med Fortrøstning og Haab. Dette gjælder i Stort og Smaat, og naar vi holde os til det, som staaer for os idag, naar vi kaste Øjet paa, hvad der er uden for denne Sal, finde vi deri en Bekræftelse paa, at Kjærlighed til Konge og Fædreland formaaer ogsaa at opretholde Følelsen af Pligt overfor dem begge, og at naar disse to Følelser virke tilsammen, ville de altid kunne opretholde Modet under hvilkesomhelst Forhold. Det er et glædeligt Tidens Tegn, naar vi her ere samlede og se, at der med de smaa Midler, som staa til vor Raadighed, er ydet det, som er ydet, og tilvejebragt det, som vi se for os. Men, mine Herrer! jeg gjentager det, naar dette er ydet, ligger det ikke blot deri, at Følelsen for Konge og Fædreland er saa stærk hos den danske Mand, men ogsaa deri, at Konge og Fædreland ere voxede saaledes sammen som de ere, ikke blot i Almindelighed, men ganske særlig i dette Øjeblik. Kong Christian den Niende og Danmarks Rige ere knyttede og voxede saaledes sammen, at hver dansk Mand hænger ved Kongen med sit fulde varme Hjærte, fordi den danske Konges Hjærte hænger ved Fædrelandet. Vi se med Glæde, naar mindre Kræfter kunne udrette noget Smukt og Godt, og vi mindes her ganske særlig Kongen; thi Kongen er bleven, tør jeg næsten sige, en Betingelse for de danske Landmandsforsamlingers Liv. Det var Kong Christian den Niende forbeholdt at være den første danske Konge, der hædrede de danske Landmandsforsamlinger med sin høje Nærværelse, og ikke er der siden Thronskiftet afholdt nogen Landmandsforsamling, uden at Kongen er mødt selv personlig. Men det er ikke blot paa dette Punkt, at vi skylde vor Konge Taknemlighed; ogsaa i mange, mange andre Ting er vor Konge gaaet foran og har været et Mønster for den danske Mands Følelser, og da ikke mindst for de Følelser, som bevæge os Alle, naar vi komme hjem i vor egen Familie. Vi se op med Ærefrygt til Kongen og Kongehuset som det Hus og den Familie, der er et skjønt Exempel for enhver dansk Mand. Derfor, mine Herrer! mindes vi Kongen med voxende Kjærlighed, og vi tømme vore Glas, idet vi udraabe med dyb Ærefrygt leve Kongen og Fædreland!»

Skaalen besvaredes med et 9 Gange gjentaget kraftigt Hurra.

Formanden Grev Brockenhuus-Schack: «Det er jo et meget omstridt Spørgsmaal, om Landsmandsforsamlingerne skulle holdes hvert tredie eller hvert femte Aar. Da jeg ikke selv er Landmand, vil jeg ikke udtale mig derom, men kun fremsætte det Ønske, at det ikke skal vise sig, at Landmandsforsamlingen her i Svendborg er kommen for tidlig. Men hvorledes man ogsaa vil dømme om Spørgsmaalet, troer jeg, at alle de Landmænd, som her ere tilstede, ville være enige i, at de danske Landmandsforsamlinger have bidraget til at hæve det danske Agerbrug i en overordentlig Grad, og jeg troer ogsaa, de Herrer ville være enige med mig i Ønsket om, at Forholdene maa udvikle sig saaledes, at disse Forsamlinger ogsaa i Fremtiden med passende Mellemrum ville kunne afholdes. Vi vide Alle, at Initiativet til Landmandsforsamlingerne udgaaer fra det kongelige Landhusholdningsselskab. Jeg, som har den Ære at være Formand for Svendborg Amts landøkonomiske Forening, er naturligvis Landhusholdningsselskabet særlig taknemlig for, at det har bidraget til, at Mødet denne Gang afholdes heri Svendborg; men idet jeg skal tillade mig at udbringe en Skaal for det danske Landhusholdningsselskab, er det dog ikke min Mening alene at holde mig til denne dets Fortjeneste. Jeg vil i Almindelighed bemærke, at Landhusholdningsselskabet er en rigtig god Støtte for de danske Landboforeninger. Det er vist, at Landhusholdningsselskabet med Beredvillighed tager sig af ethvert berettiget Ønske, som udtales overfor det, og det er ligeledes vist, at det danske Landhusholdningsselskab med Iver arbejder for at hæve det danske Agerbrug og Alt, hvad dertil hører. Jeg skal ikke gaa i Details, men saa meget vil jeg dog sige, at Landhusholdningsselskabet har indlagt sig store Fortjenester af vort Landbrug ved at ansætte Mejerikonsulenter. Jeg troer saaledes, at de Herrer ville give mig Ret i, at Selskabet derved har bidraget til at hæve den danske Smørproduktion i overordentlig høj Grad, saaledes at man kan sige, at Danmark staaer i den Henseende paa et meget højt Trin. Ligeledes har jo Landhusholdningsselskabet ansat en Konsulent i Husdyrbrug, og vi maa haabe, at ogsaa dette vil bringe gode Resultater. Et vil jeg endnu fremhæve, som navnlig de Herrer Jyder vide saa god Besked om, dette, at ifjor, da det brændende Spørgsmaal om Kvægudførsel til England stod paa Dagsordenen, tog Præsidiet for Landhusholdningsselskabet denne Sag i sin Haand og virkede med største Iver for den. Jeg troer, at alle Landboforeninger og alle danske Landmænd ere meget glade over at se de Herrer Præsidenter træde i saa nær Forbindelse med Foreningerne; og jeg troer, at det i saa Henseende er et godt Varsel, at ifjor to af Præsidenterne rejste over til Aarhus og der forhandlede om Kvægsagen, ligesom ogsaa at Landhusholdningsselskabets Bestyrelse denne Gang holder sit Halvaarsmøde her i Svendborg. Mine Herrer! jeg tillader mig at opfordre dem til at drikke et Glas paa Landhusholdningsselskabets Vel. Vi vide jo Alle, at vi idag have den Glæde at se Selskabets tre Præsidenter i vor Midte, og vi se i dem forenet praktisk Erfaring, videnskabelig Sands og glødende Interesse for Alt, hvad der henhører til det danske Agerbrug. Jeg vil bede de Herrer Præsidenter modtage Skaalen, idet vi udtale det Haab, at Landhusholdningsselskabets Medlemstal bestandig maa stige ligesom hidtil, og at Selskabet maa komme i Besiddelse af saa mange Midler, at det vil kunne virke paa den Maade, som vi vide, at dets Præsidenter ønske det. Leve Landhusholdningsselskabet!» (Rungende Hurraraab).

Professor Jørgensen: «Mine Herrer! jeg er ikke blot den Yngste af Landhusholdningsselskabets Præsidenter, men jeg er i Virkeligheden ogsaa den ældste. Vi have nemlig i saa Henseende en ejendommelig Beregningsmaade: den, der er valgt sidst, og det er jeg, er den yngste, men nu er jeg tillige i det Tilfælde at være den, der har været valgt længst, idet jeg har havt den Ære i

henved 20 Aar at være en af Landhusholdningsselskabets Præsidenter. Grev Schack talte om, at Selskabets Medlemstal var steget, og det er det ogsaa. For 30 Aar siden talte vi kun 70 Medlemmer, og nu have vi 800, og det maa siges at være et smukt Fremskridt. Dette er dog ikke en Forfængeligheds Udtalelse fra vor Side; thi jeg maa strax tilføje, at det er den tidligere Bestyrelse, vi væsentlig have at takke for Selskabets Blomstren. Naar vi Andre have kunnet udrette Noget, er det, fordi vi have kunnet virke under lykkelige Forhold, og maaske ogsaa fordi de yngre Kræfter have taget det Hele noget mindre embedsmandsmæssig, end de ældre gjorde det. Det er imidlertid ikke os, der skyldes Tak, for hvad der er udrettet, men derimod den danske Landmands Imødekommenhed paa ethvert Trin. I 1864 blev jo Landmandsforsamlingernes Kjede brudt, idet det næste Møde var berammet til at skulle afholdes i Sønderborg, og for paany at bringe Sagen i Gang maatte Landhusholdningsselskabet tage den i sin Haand; men medens siden 1848 Selskabet stod i Spidsen for Møderne, var det nu Landboforeningerne, som traadte til, og Tvivlen om, at det vilde gaa, blev gjort til Skamme, idet Foreningerne mødte mandsstærke for at gjennemføre Sagen. Det er altsaa den danske Landmand, vi maa takke for disse Møder, og jeg beder dem derfor, mine Herrer, overføre deres Tak fra Landhusholdningsselskabets Bestyrelse til dets Medlemmer, det vil sige: den danske Landmand.»

Byfoged Schrum udbragte derpaa under stærkt Bifald en Skaal for de norske og svenske Gæster, der havde viist Interesse for Landmandsforsamlingen ved at komme og deltage i den. Selv om de havde været almindelige Fremmede, vilde de dog have fundet en god Modtagelse, thi hvor forandrede vi end ere fra vore Forfædre, ligne vi dem dog deri, at vi have Forstand paa at skatte og hædre Dygtigheden. Desuden have de som vore Frænder fra den fjærneste Oldtid Krav paa vor Kjærlighed, og man maa haabe, at der, saalænge Svensk og Norsk og Dansk existerer paa denne omskiftelige Klode, vil være fælles Strenge i disse tre Folks Bryst, som aldrig kunne forstumme. For denne Skaal takkede DHrr. Greve Beck-Friis og Landbrugsdirektør Smitt, og begge udtalte, at det var altid en Festdag for Svenske og Nordmænd, naar de havde Anledning til at besøge det danske Broderfolk. — For Svendborg By talte Professor Jørgensen; herfor takkede Byfoged Schrum og udtalte sin Glæde over, at Svendborg By nu med gyldne Bogstaver vil blive indskrevet i Rækken af de danske Landmandsforsamlinger. — Proprietær Ingwersen udtalte en Tak til Professor Prosch, hvem Kvægopdrætterne skylde meget. Prof. Prosch svarede, at han kun havde gjort sin Skyldighed, og derfor fortjener man ikke Tak; han vil derfor i de faldne Ytringer kun se en Anerkjendelse af hans gode Villie. — Kammerraad Andersen, Gundersløvholm, udbragte en Skaal for Landmandsforsamlingens Præsident og udtalte det Haab, at han endnu mange Gange vilde indtage Præsidentpladsen. Præsidenten takkede; han var imidlertid nu over de Tresindstyve Aar, og jo længere det gik opad, jo mindre svarede Evnen til Villien. Naar han imidlertid havde dristet sig til at overtage Præsidiet denne Gang, var det, fordi der var saa overordentlig gunstige Betingelser til Stede for den fjortende danske Landmandsforsamling, navnlig ved, at der i Svendborg fandtes Mænd, der ikke blot havde Villie men ogsaa Dygtighed til at forberede Alt, Forsamlingen vedkommende, og der var vistnok Ingen blandt de Tilstedeværende, uden at de følte Trang til at udtale en Tak til hele den forberedende Komite, baade dens Formand og alle de øvrige Medlemmer, der hver for sig havde været utrættelige i at røgte det dem overdragne Hverv. Grev Brockenhuus-Schack takkede paa Komiteens Vegne ved at udbringe en Skaal for den Komite, der havde for-

beredt den 13. Landmandsforsamling, idet det var den, der havde lært den nuværende Komite, hvorledes en Landmandsforsamling skulde arrangeres. For denne Skaal takkede Jægermester Friis til Duelund, idet han mindede om, at naar Viborgmødet forløb saa godt, som det gjorde, skyldtes det for en væsentlig Del Vicepræsidenten Kammerherre Lüttichau til Thjele. — Efter at endnu Kaptain Bluhme til Nørlund havde udbragt en Skaal for Grev Brockenhuus-Schack, i hvem den danske Embedsmands stærke Pligtopfyldelse fandt sit bedste Udtryk, og Professor Arrhenius havde udtalt en Tak til dem, der stadig gik fremad og viste Vejen, hævedes Bordet.

Som allerede nævnt samlede Festlighederne sig dog særlig om Hans Majestæt Kongens Besøg d. 4de Juli. Allerede fra den tidlige Morgenstund var Byens Beboere i travl Bevægelse for at smykke deres Bygninger med Guirlander og Flag til Hans Majestæts forventede Ankomst, og op paa Formiddagen frembød By og Havn et prægtigt, festligt Skue, der endnu forhøjedes ved udmærkede Vejrforhold, idet der i Nattens Løb var falden en velgjørende Regn. Masser af Mennesker fra den nærmeste Omegn strømmede ind til Byen, og de ankommende Jernbanetog og Dampskibe vare fuldt besatte med Gjæster længere borte fra, saa at den store Havneplads og de tilstødende Gader vare fuldt besatte af Mennesker. Overfor Landgangsstedet var oprejst en Tribune for Byens og Omegnens Damer, og tæt ved var opført en stor og smuk Æresport. Kl. 10 forkyndte Salutskud fra Hestehaven og Thorseng, at Kongeskibet nærmede sig, og kort efter lagde «Slesvig» til Land under Forsamlingens Jubelraab. Efterat være bleven komplimenteret ombord af Landmandsforsamlingens Præsidium og Stiftets øverste civile, militære og gejstlige Embedsmænd, steg Hans Majestæt Kongen, Hans kongelige Højhed Kronprinsen, Prins Hans og Følge iland. Overauditør, Borgmester Schrum bød i Byens Navn Hans Majestæt Velkommen med følgende Ord:

«Allernaadigste Konge! Svendborg Byraad byder allerunderdanigst Deres Majestæt velkommen! Vi glæde os over, at der er givet os en Lejlighed til at udtale ikke blot vore undersaatlige Følelser af Lydighed og Ærefrygt for Kongen, men tillige vore Følelser af Hengivenhed og Kjærlighed til Deres Majestæts Person. Det danske Folk er nemlig gjennemtrængt af den Aand, der finder, at Retfærdighed, Sandhedskjærlighed og Mildhed ere paa en Gang den skjønneste Prydelse for Kongen og tillige de Egenskaber, som bedst sikrer Folkets Lykke. Under vanskelige, indre og ydre Forhold har Deres Majestæt til enhver Tid viist, at disse Dyder vare rodfæstede hos Dem, og det kan derfor ikke have undgaaet Deres Majestæts Opmærksomhed, at Følgerne heraf have været, at Folket trods alle Forskjelligheder er enigt i, at føle sig fast knyttet til Deres Majestæt og den hele kongelige Familie. Af ærlige, fulde Hjerter ønske vi Deres Majestæt et langt og lykkeligt Liv og et hæderfuldt Regimente, samt at De altid maa nyde fortjent Paaskjønnelse af et taknemmeligt Folk. Længe leve Hans Majestæt Kong Christian den Niende!»

Hans Majestæt takkede for den smukke Velkomsthilsen og udtalte, at han var stolt og rørt over den festlige og hjertelige Modtagelse, Svendborg havde givet ham.

Efterat have hilst paa flere af de Tilstedeværende, steg Hans Majestæt og Hans kongelige Højhed Kronprinsen med Følge til Vogns og begav sig under Befolkningens Jubelraab til Amtmand, Grev Brockenhuus-Schacks prægtige Bolig Ørkilshus, for at indtage Frokost.

Foran den mod Byen vendende Façade af Ørkilshus opstillede 600 Vaabenbrødre fra By og Omegn sig, og da Kongen snart efter, ledsaget af Kronprinsen og Følge, traadte ud paa den store Trappe, udtalte Oberst Saaby

særdeles smukt Vaabenbrødrenes Glæde ved at kunne se Hans Majestæt personlig. Vaabenbrødrene vare nu blevne gamle Mennesker og havde i deres forskjellige Livsstillinger meget forskjellige Anskuelser, men i een Retning vare de enige: i deres ubrødelige Troskab til Hans Majestæt og det hjertelige Ønske, som de alle nærede om, at mange lykkelige Aar maatte blive Hans Majestæt til Del. Han sluttede med at udbringe et Kongen leve! Kongen takkede rørt for den smukke Udtalelse og erklærede, at Vaabenbrødrenes Hilsen havde gjort hans Hjerte vel. Derefter gik Hans Majestæt omkring for at hilse paa de enkelte Vaabenbrødre og rettede flere venlige Ord til Danebrogsmændene. Han opfordrede Oberst Saaby til at fremstille for ham 5 trængende og invalide Vaabenbrødre og tildelte derefter hver af disse en Gave af 20 Kr.

Til det i Programmet fastsatte Klokkeslet (Kl. 1) for Kongens og Kronprinsens Modtagelse samledes den forberedende Komites Medlemmer og Dommerne med Præsidenten og Vicepræsidenten i Spidsen ved Hovedindgangen til Udstillingspladsen. Vejret var graat, og lige da Kongen og Kronprinsen kom kjørende til Pladsen faldt en temmelig stærk Byge. Da de høje Besøgende vare stegne af Vognen, bød Præsidenten Hans Majestæt Velkommen med følgende Ord:

«Allernaadigste Konge!

I tro Rækkefølge har Deres Majestæt lige siden Mødet i Aarhus 1866 hædret Landmandsforsamlingerne med Deres allerhøjeste Nærværelse. Jeg tillader mig at sige, at den danske Landmandsforsamling først føler sig fuldtallig, naar Kongen kommer. Det stærkeste Bevis herfor ligger i, at medens Forsamlingen igaar kun talte 1000 Medlemmer, er Antallet idag voxet til 2000. Jeg beder Deres Majestæt tillade Præsidenten at udtale den hjerteligste og dybest følte Tak, som danske Mænd, som de danske Landmænd føle for den Naade og Hæder, Deres Majestæt viser Forsamlingen. Længe leve Hans Majestæt Kongen!»

Efterat Hurraraabene vare forstummede, takkede Hans Majestæt Kongen og udtalte, at det havde været ham en hjertelig Glæde at kunne give Møde i Landmændenes Midte, og han vilde særlig takke for de smukke Ord, hvormed han var bleven budt Velkommen.

Præsidenten overrakte nu Kongen, Kronprinsen og Prins Hans samt de dem ledsagende Herrer, hvoriblandt bemærkedes Ministrene Estrup og Skeel, Medlemsbaand og Kataloger, og Kongen og Kronprinsen hilste paa flere af de Tilstedeværende og underholdt sig med dem. Ledsaget af Præsidenten begave de Kongelige med Følge sig op paa Tribunen, hvor de overværede Præmieuddelingen for Hesteskuet, og besøgte derpaa de forskjellige Afdelinger af Udstillingen, ved hvilke de paagjældende Dommere og Komitemedlemmer vare tilstede. Omtrent Kl. $3^1/_2$ forlode Kongen og Kronprinsen med Følge Udstillingspladsen.

Hans Majestæt med Følge begav sig derefter ombord paa «Slesvig» og ankom atter Kl. $5^1/_2$ til Udstillingspladsen for at deltage i Festmiddagen i Forsamlingens store Spisesal. Forinden Kongens Indtrædelse i denne modtog han udenfor en Hyldest af de tilstedeværende fynske Rigsdagsmænd, med Etatsraad Petersen fra Odense som Ordfører. Hans Majestæt Kongen, Hans kongelige Højhed Kronprinsen og Prins Hans toge Plads midt for Teltets ene Langside, og ved samme Bord sade Ministrene Estrup og Skeel, Forsamlingens Præsident og Vicepræsident, Greve Brockenhuus-Schack, Etatsraad Tesdorpf, Professor Jørgensen, Stiftsøvrigheden, nemlig: Stiftamtmand, Kammerherre Heltzen, Biskop Engelstoft o. Fl.

Efterat en i Anledning af Kongens Besøg forfattet Sang var afsungen, talte Præsidenten saaledes:

«Allernaadigste Konge!

Det er nu 12 Aar siden, at Deres Majestæt første Gang hædrede en dansk Landmandsforsamling ved at besøge den i Aarhus og lade den vederfares den Lykke og Glæde at se Danmarks Konge fremtræde i dens Midte. 12 Aar ere henrundne, og der er siden den Tid ikke afholdt nogen Landmandsforsamling, uden at den har seet Kongen i dens Midte. Hvad Under da, at disse Forsamlinger føle sig knyttede, ja bundne med de stærkeste Baand til vor Konge; men ikke blot dette Baand gjør, at vi med stærkt bevægede Hjerter altid hilse Kongen, vi føle ogsaa som enhver dansk Mand i allerhøjeste og stærkeste Grad det sande i de Ord, der ere talte i den nys afsungne Sang, og derfor er det, at vi, saa ofte Kongen fremtræder blandt os, føle Trang til at bringe en varm og dybtfølt Tak, og til at udtale alt det, som trofaste, hengivne Undersaatter kunne ønske deres Konge og Landets bedste Ven. Disse Følelser bevæge enhver dansk Mands, enhver dansk Landmands Hjerte (Ja! Ja!). Derfor bede vi Deres Majestæt modtage vor Tak, som kun svagt kan tolke, men er et oprigtigt Udtryk for vort Hjertes Følelser. Længe leve Kong Christian den Niende!»

Da den Jubel, hvormed denne Skaal blev modtaget, var forstummet, rejste Hans Majestæt sig og takkede med følgende Ord:

«Jeg takker for Skaalen og for de smukke, varme Ord, hvormed den udbragtes. Disse Ord ere i Sandhed styrkende og opmuntrende, men ufortjente og altfor smigrende. Jeg viser kun Taknemmelighed ved at udbringe en Skaal for den 14. danske Landmandsforsamling. Den har viist sin Gjerning ved den smukke Udstilling, vi histude have for Øje; den forberedende Komite og Dommerne have hver for sig med Iver og Dygtighed bidraget til et smukt og glædeligt Resultat. Det viser i Sandhed, hvilken Enighed der hersker i Arbejdet, i Forsamlingen, og gid den Enighed altid maa blive et Særkjende for det danske Folk. Idet jeg gjentager min varmeste og hjerteligste Tak, udbringer jeg et længe leve den 14. danske Landmandsforsamling!»

Levende Hurraraab fulgte Kongens Ord.

Derefter talte Vicepræsidenten Baron Juel-Brockdorff saaledes for Dronningen: «Med Deres Majestæts allernaadigste Tilladelse skal jeg have den Ære paa den danske Landmandsforsamlings Vegne at udbringe en Skaal for Hendes Majestæt Dronning Louise. Alle danske Mænd og Kvinder føle sig uendelig lykkelige ved Deres Majestæts dyrebare Gemalinde, til hvem alle med Hengivenhed se op. Allernaadigste Konge, naar alle danske Mænd og Kvinder i dybeste Ærbødighed bøje sig for Dronning Louise, er det ikke blot, fordi hun er Landets fornemste Dame, men fordi hun er den ypperste blandt Danmarks Kvinder, idet hun er gaaet forud med Exempel til Efterfølgelse. En Skaal for Dronning Louise som den, der aldrig vil svigte i Velgjørenhedens Tjeneste, hvorfor ogsaa danske Mænd og Kvinder altid af inderste Hjerte ville tømme deres Glas for hende; maatte Gud i mange Aar bevare Dronning Louise til Lykke, Velsignelse og Fryd for Hans Majestæt Kongen, hans ophøjede Slægt og vort kjære Fædreland. Længe leve Dronning Louise!»

Efterat Forsamlingen havde istemmet 9 kraftige Huraraab, svarede Hans Majestæt Kongen paa denne Skaal saaledes: «Jeg takker dem mine Herrrer for den smukke Skaal og kan forsikre Dem om, at det vil være Dronningen en stor Glæde at erfare af mig, at hun her er bleven mindet med Venlighed og Deltagelse. Dronningen havde gjerne villet være med til Mødet, men jeg troede at maatte fraraade hende det.»

Derefter talte Greve Brockenhuus-Schack saaledes for Kronprinsen: «Vi vide Alle, at Deres kongelige Højhed nylig er kommen hjem fra en stor

Verdensudstilling, hvor Alt, hvad der er stort og skjønt paa Industriens Omraade, har givet Møde, og vi forstaa derfor, at Deres kongelige Højhed vel maa finde vor Udstilling tarvelig. Der er imidlertid Et, som vi her i det lille Danmark kunne byde Deres kongelige Højhed, og som De ikke let vil finde udenfor vort Lands Grænser i saa ren og ukunstlet Skikkelse, og det er Hengivenhed for Deres Person og inderlig Glæde ved at se Dem. Deres kongelige Højhed griber jo enhver Lejlighed til at vise Deres Kjærlighed til det danske Folk og Deres Interesse for Alt, hvad der er nyttigt og godt for Fædrelandet, saa vel paa Agerbrugets som paa Industriens Omraade, og i Deres Nærværelse her i Dag have vi et fornyet Bevis paa denne Deres Kjærlighed og Interesse. Jeg bringer Dem derfor Landmandsforsamlingens varmeste Tak, og jeg føjer dertil en særlig Hilsen fra Fyenboerne, blandt hvem Deres kongelige Højhed har tilbragt nogle af Deres første Ungdomsaar, og hos hvem de svundne Minder derom altid ville leve i taknemmelig Erindring. Jeg tillader mig endelig endnu at bede Deres kongelige Højhed bringe Hendes kongelige Højhed Kronprinsessen vor Hilsen med den Forsikring, at vi Alle føle den varmeste Interesse for Hendes kongelige Højheds Lykke og Vel.

For denne Skaal, der efterfulgtes af et ni Gange gjentaget kraftigt Hurra, takkede

Hans kongelige Højhed Kronprindsen: «Tillad mig at bringe min varmeste Tak for den smukke Skaal, der nys blev udbragt for mig og min elskede Hustru. Naar Greve Schack særlig dvælede ved mit uforglemmelige Ophold paa Fyen, saa maa det være mig tilladt at bringe dem Alle min varmeste Tak for den Modtagelse, jeg som Yngling fandt i det kjære Fyen, og lad mig som Mand forsikre dem om, at jeg bevarer med taknemmeligt Sind Mindet om hin Tid og om Enhver, jeg den Gang sluttede mig til. Endnu en Gang, mine Herrer, modtag min og min elskede Hustrues inderligste Tak for den smukke Skaal.

Kammerherre Sehestedt-Juul: «Ethvert Folk har jo et og andet, som karakteriserer det, har sine Fejl og sine Dyder. Blandt vore fornemste Dyder bør jeg vel nævne Troskab og Hengivenhed for vort Kongehus. Vi Danske ville have en Fyrste og et Fyrstehus, hvorom vi kunne flokkes, og til hvem vi kunne se op med Tillid, om end Tiderne skifte, og Slægterne vexle. Deres Majestæts Slægt har i Aarhundreder beklædt den danske Throne, og det danske Folk føler sig derfor knyttet til Deres Hus med uopløselige Baand. Vi bede derfor Deres Majestæt modtage Skaalen for Hendes Majestæt Enkedronningen, Hendes kongel. Højhed Arveprindsessen og de kongelige Børn, saa vel dem, der leve indenfor vort elskede Fødelands Grænser, som dem, der leve udenfor dem. Længe leve det danske Kongehus!« (Rungende Hurra).

Hans Majestæt Kongen takkede for Skaalen med følgende Ord: «Som Kongehusets Chef har jeg den Ære at takke for Skaalen. Jeg kan forsikre Dem om, at ikke blot hos mine Børn herhjemme, men ogsaa hos dem, der leve i Ulandet, slaaer Hjertet varmt for det gamle Fødeland og for det danske Folk, og de tage Del i alt, hvad der angaaer det, baade Glæde og Sorg.

Borgmester Schrum: «Med Hans Majestæt Kongens allernaadigste Tilladelse vil jeg udbringe Skaalen for Fædrelandet, det Land, der har skænket os en fælles Bevidsthed om, hvilket Folk vi ere, og hvor vi høre hjemme. Denne Bevidsthed er kommen til os gjennem Fortidens Minder, snart glædelige og stolte Minder om Tapperhed og Manddomsdaad, snart sørgelige Minder om svunden Storhed og Uret, vi have lidt. Begge disse Slags Minder ere lige dyrebare for ædle Hjerte og knytte et Folk end stærkere til det Land, hvor det hører hjemme, idet de opfordre Folket til at værne om det Land, der er

blevet det saa dyrebart. Og hvor kan jeg vel bedre udtale dette end i denne store og anselige Kreds af Mænd fra alle Landets Egne, som her ere komne sammen, for under Deres Majestæts Protektorat, at udøve et Værk af Interesse for det hele Land, altsaa i Virkeligheden et fædrenelandsk Værk. Derfor er jeg ogsaa vis paa, at en Skaal for vort danske Fædreland vil finde Gjenklang i alle deres Hjerter, som her ere til Stede, og som deltage i det Værk, der har kaldt os sammen. Leve vort elskede, dyrebare Fædreland!» Levende Hurraraab fulgte Talerens Ord.

Hermed var Skaalernes Række udtømte, og kort efter rejste Kongen sig og forlod tillige med Kronprindsen under Forsamlingens Hurraraab, Spisesalen. Han foretog derefter en Kjøretour over Ovinehøj igjennem Hestehaven til Christiansminde, hvor Byen havde arrangeret The i den smukke Restaurationssal. Saavel Hans Majestæt Kongen som Hans kongelige Højhed Kronprinsen underholdt sig her et Par Timers Tid med de fra Byen og Omegnen indbudte Damer og Herrer. Kl. 10 afbrændtes et af Landmandsforsamlingens Komite foranstaltet Fyrværkeri, og derefter improviseredes en Dans. Kl. 11 forlod de kongelige Herskaber med Følge atter Skoven for at gaa ombord i «Slesvig».

Fredag Formiddag kjørte Hans Majestæt til Bjørnemose for at aflægge et Besøg hos General Hegermann-Lindencrone. Undervejs besaaes Grosserer Webers smukke Anlæg «Hestehaven». Kl. 1 afgik de kongelige Herskaber med Færgen til Thorseng for at besøge Lensbaron Juel-Brockdorff paa Valdemars Slot. Udenfor Troense var opført en smuk Sømandsæresport, og en anden Æresport var rejst udenfor Indkjørselen til Valdemars Slot. Trods det uheldige Vejr havde en stor Del af Øens Befolkning indfundet sig for at bringe Kongen et Leve! Efter et Kvarters Ophold paa Slottet foretoges en Kjøretour til Bregninge Kirke for at nyde den prægtige Udsigt fra Taarnet, og derefter vendtes atter tilbage til Valdemars Slot, hvor de kongelige Herskaber med Følge dinerede, og om Aftenen Kl. 9 gik de ombord i Dampskibet «Slesvig», som laa ved Slotsbroen, der var oplyst med Fakler, og kort efter tiltraadtes Hjemrejsen under Salut og Opstigning af Raketter, saavel fra Thorseng som fra Fregatten «Sjælland», der laa for Anker i Bugten ud for Slottet.

Udflugterne.

Angaaende Forberedelserne til disse henvises til hvad foran er meddelt S. 57, 58, 63, 73 og 123. Fredagen d. 5te Juli var bestemt til disse Udflugter, hvorved der aabnedes Adgang for ialt 1050 Personer til at blive kjendt med naturskjønne, minderige eller landøkonomisk interessante Steder. Samtidig med at man tegnede sig for Medlemskort, havde man Ret til at faa Adgang til en eller anden af de ordnede Toure, der udleveredes da et for de forskjellige Toure ulige farvet Baand, og Medlemskortet gaves en Paategning om, at der med dette var udleveret et Udflugtsbaand. Da kun et begrænset Antal af Forsamlingens Medlemmer kunde gives Adgang til disse Udflugter, ansaa den forberedende Komite det ikke for rigtigt at belaste Landmandsforsamlingens Kasse med Udgifter i denne Anledning. De paaløbende Udgifter til Jernbane og Dampskibe bleve derfor opkrævede af Deltagerne samtidig med at Udflugtsbaandene udleveredes, men disse Udgifter vare ubetydelige, eftersom der overalt vistes Deltagerne en rundelig og hjertelig Gjæstfrihed paa alle de Steder, hvor der aflagdes Besøg. For de af Forsamlingens Medlemmer, der ikke havde faaet Adgang til nogen af de større Udflugter, var der ved velvillig Imødekommen af det forenede Dampskibsselskab arrangeret Lysttoure med Dampskibet «Malmø» Kl. 11, 2 og

5 i Svendborgsund, og hertil gav Medlemsbaandet Adgang. — Desværre var Vejret største Delen af Fredagen saa ugunstigt som vel muligt; en ualmindelig tæt og vedholdende Regn faldt fra den tidlige Morgen til hen paa Eftermiddagen og derved svækkedes i ikke ringe Grad det velgjørende Indtryk, som Udflugterne i disse overordentlig skjønne Egne ellers vilde have beredt Deltagerne; imidlertid gjordes der fra Værternes og Førernes Side alt for at bøde herpaa, saaledes som det vil fremgaa af nedenstaaende Referat af de enkelte Toure, der skulle omtales i Henhold til Ordensfølgen for deres Afgang, der findes angivet Side 123. Hver Deltager havde erholdt et trykt Program indeholdende de nødvendige Oplysninger om Afgangstid, Førerens Navn, Rejseroute osv.

Touren til Broholm og Glorup førtes af Kammerjunker H. Sehested, Brændeskov, og tiltraadtes fra Torvet i Svendborg Kl. 9 af ca. 150 Deltagere paa Vogne som Omegnens Beboere havde stillet til Disposition. Ved Ankomsten til Broholm bødes Gjæsterne et hjerteligt Velkommen af Kammerherre Sehested og Frue, hvorefter en splendid Frokost indtoges. Stemningen var fortrinlig, og Skaaler udvexledes mellem Vært og Gjæster, hvoraf vi særlig skulle nævne Skaalen for Værtinden, hvis Fødselsdag det netop var den Dag. Efter Frokosten besaaes de forskjellige Avlsbygninnger, men særlig og med stor Interesse besøgtes det i Haven nyopførte og righoldige oldnordiske Musæum. Efter et meget behageligt 2 Timers Ophold paa det gjæstfrie Broholm, fortsattes nu Touren til Glorup, hvor Gjæsterne modtoges af Stamhusbesidderens Broder, Greve Vlademir Moltke-Hvitfeldt. Efter at have besect den for sin Skjønhed berømte Have og de til Hovedgaarden hørende Avls- og Mejeribygninger m. m., indtoges paa det smukke Herresæde en udmærket Middag, hvor Stemningen selvfølgelig var meget animeret ved den i sin Helhed saa vellykkede Tour, der var tiltraadt under saa ugunstige Vejrforhold.

I Udflugten til Brahetrolleborg og Holstenshus, som lededes af Jagtjunker Paulsen, Ditlefslyst, deltoge omtrent 200 Personer. Programet for Udflugten lød saaledes: Deltagerne afgaa fra Svendborg den 5te Juli Kl. 9,40 med det ordinære Tog til Kværndrup, derpaa tilvogns til Brahetrolleborg, hvor man antager at komme omtrent Kl. 12. Efterat der er indtaget en Frokost, vil Touren Kl. 3 gaa videre gjennem Holstenshus Dyrehave over Udsigtsbakkerne til Haven ved Holstenshus, hvor en Souper vil være anrettet. Kl. $8^1/_2$ kjøres til Faaborg, hvorfra Dampskibet «Spodsbjerg» vil føre Deltagerne tilbage til Svendborg. — Vejret var just ikke heldigt; allerede fra Morgenstunden regnede det, og op ad Formiddagen tog Regnen til i Styrke saaledes, at Kjørselen paa aaben Vogn var alt andet end behagelig. Den mørke Stemning, der beherskede Deltagerne, forsvandt imidlertid lidt efter lidt, efterhaanden som man nærmede sig Brahetrolleborg, og var der end blevet lidt tilbage af den endnu, saa forsvandt den fuldstændig ved den hjertelige og gjæstfrie Modtagelse, man fandt paa det gamle Herresæde. Under Frokosten, der var serveret i et Telt i Haven, lod man sig ikke genere af, at Regnen af op til dryppede ned paa Tallerkenerne; Stemningen var nu bleven munter, og Taler og Hurraraab vexlede med hinanden. Grevinde Reventlows Neveu bød Gjæsterne velkommen; Kammerjunker Hedemann, Dueholm, besvarede denne Skaal ved at takke for den gjæstfrie Modtagelse, og Niels Rasmussen, Søkilde, udbragte en Skaal for den Reventlowske Familie og udtalte det Ønske, at den maatte blomstre endnu i mange Aar. Vejret var nu blevet bedre; det dryppede kun af og til, og uden Parapluie kunde man spadsere omkring i Haven, der ved Natur og Kunst er bragt til at være en af de skjønneste Pletter, man kan tænke sig. Under Hurraraab steg man til Vogns og naaede i prægtigt Solskinsvejr Holstenshus's Dyrehave, hvor der til hver Deltager blev uddelt Baand med Indskriften «Velkommen til Holstenshus». Først begav man sig til Kongehøjen, hvorfra man

har en vidunderlig dejlig Udsigt mod Faaborg og Arreskovsø, og marscherede derpaa med Musik i Spidsen fra Dyrehaven gjennem Skoven ind i Haven, hvor et Sangerkor tog mod Gjæsterne. Ved Ærestøtten, der er rejst 1873 for den nuværende Besidder, Gehejmeraad Holsten-Carisius, 100 Aar efter Stavnsbaandets Løsning, mindede Birkedommeren paa Holstenshus og Trolleborg Birker om Støttens Betydning og den Mand, for hvem den er rejst. Toget nærmede sig nu Hovedbygningen, i hvis Nærhed der var oprejst et smukt med Grønt og Flag dekoreret Telt, over hvis Indgang fandtes følgende Inskription:

«Den 14de danske Landmandsforsamling, den 5te Juli 1878».

«Velkommen vær!» Det er den korte Tale,
Hvormed velkomne Gjæster hilses her;
Men overalt fra Bakker, Skov og Dale,
Gjenlyder hjertelig: Velkommen vær.

I Teltet, som var oplyst med Lamper, indtoges en splendid Souper, og der bragtes en hjertelig Tak for den store Gjæstfrihed, der var vist Landmændene og ikke mindst paa dette skjønne Sted. Skaaler for Kongen, Fædrelandet, Kronprinsen, den elskværdige, gjæstfrie Vært, Konsejlspræsident Estrup, der ved Familiebaand er knyttet saa nøje til Stedet, Fru Estrup og flere afløste hverandre. Efter Souperen spadserede man endnu nogen Tid omkring i Haven, hvor Sangerkoret underholdt Gjæsterne, og omtrent Kl. $8^1/_2$ drog hele Toget hen foran Hovedbygningen, takkede endnu en Gang for al udvist Opmærksomhed og forlod under Hurraraab Gaarden og kjørte til Faaborg, hvor Dampskibet «Spodsbjerg» ventede paa Gjæsterne for at føre dem tilbage til Svendborg, som naaedes omtrent Kl. 11. Der er ikke Tvivl om, at denne Tour, der begyndte under meget ugunstige Forhold, men endte prægtig, for alle Deltagerne vil staa som et af de glædeligste Minder om Landmandsforsamlingen i Svendborg.

Udflugten til Odense lededes af Grosserer Esman og tiltraadtes fra Svendborg Banegaard Kl. 9,40. Der var ialt indtegnet 110 Deltagere, og ved Ankomsten til Odense Kl. 12 modtoges de af en Kreds af Odense Borgere, der havde paataget sig at være Værter, og som førte de dem tildelte Gjæster til deres Hjem, og dels ved en hjertelig Gjæstfrihed i disse, dels ved at vise dem Byens Seværdigheder (særlig St. Knuds Kirke og Landbrugsskolen) og ved at foretage Kjøreture i Omegnen (navnlig til Sukkerkogeriet og de sukkerroedyrkende Ejendomme i Omegnen og i Bolbro) beredte dem en overordenlig behagelig og forfriskende Dag. Om Aftenen samledes man i «Fruens Brøge» til en Fest, og Kl. $9^1/_2$ brød man op for ad Jernvejen at vende tilbage til Svendborg.

I Udflugten til Ærø deltog omtr. 70 Medlemmer under Ledelse af Godsejer Jørgensen til Tiselholt. Under øsende Regn gik Sejladsen til Ærøskjøbing, hvor Borgmester Carstens paa Skibsbroen bød Deltagerne Velkommen og indbød dem til at modtage en Forfriskning paa Byens Raadhus, hvor flere af Byens Damer forestod Anretningen. Da Vejret under Maaltidet klarede op og Touren over Øen til Marstal blev bestemt, efter først paa Grund af Vejret omtrent at være opgivet, blev Stemningen herved og ved den særdeles hjertige Modtagelse meget animeret, og under Hurraraab for Byen kjørte Deltagerne, ledsagede af flere af Byens Indvaanere, paa 33 Vogne, der vare stillede til Disposition af Landboerne, til det Noer, som er udtørret af et Aktieselskab, for hvilket Prokurator Steenstrup er Formand. Paa Dæmningen ud mod Søen, hvorfra man havde en god Oversigt over Arealet, gav Hr. Steenstrup en interessant og belærende Beretning over Inddæmningsarbejdet fra dets Begyndelse 1856. Herfra kjørtes til det af Dr. Bjerring udtørrede Areal paa ca. 700 Tdr. Land, og paa en Mark, hvorfra havdes en god Udsigt over Arealet, gav Dr. Bjerring en lig-

nende Oversigt over dette Arbejde, som den af Hr. Steenstrup ovenfor nævnte. Hos Forpagter Bjerring indtoges en Forfriskning. Herfra kjørtes til Marstal, hvor der paa Byens Gjæstgivergaard var anrettet Bord med Smørrebrød og Punsch, og hvor den samme gjæstfrie Modtagelse blev Deltagerne til Del. Her udvekledes de sidste Hilsner med Ærøboerne, og var det den almindelige Mening mellem Deltagerne, at ingen af Udflugterne havde været mere vellykket end denne. Med Musik i Spidsen gik man ca. Kl. 8 til Skibsbroen, som hele Vejen ud var prydet med Flag og Guirlander, et Arbejde, der viste, at Marstallerne intet havde sparet for at hædre deres Gjæster. Under Hurraraab og Musik gik Dampskibet ud af Havnen og naaede Svendborg omtrent Kl. 10, hvor man under Hurraraab for Dagen skiltes.

Udflugten til Langeland for 200 Deltagere havde til Fører Greve Chr. Ahlefeldt-Laurvigen til Brolykke. Trods Storm og øsende Regn vedligeholdtes under Sejladsen fra Svendborg til Aasøe en livlig Stemning. Landstigningen i Baade saaes vel betænkelig imøde, men da en af de Ældste blandt Deltagerne uden Betænkning sprang i Baaden, var al Frygt hos de Andre hævet. Ved Landingsstedet holdt Vogne til Befordring og Forpagter Fabricius paa Korsebølle førte nu Gjæsterne til sit Hjem, hvor de modtoges af Familien med Værtens gamle Moder i Spidsen, og nøde en hjertelig Gjæstfrihed. Efter et meget behageligt Ophold paa Korsebølle fortsattes Touren igjennem den smukke Egn under Greve Christian Ahlefeldts Anførsel til Tranekjær Slot, hvor Gjæsterne nød en ligesaa hjertelig som festlig Modtagelse af Lehnsgreven og Hustru. Det var først paatænkt at arrangere Spisning i Haven, men det uheldige Vejr gjorde en hurtig Servering i Slottets Spisesal nødvendig. Stemningen ved Bordet var fortrinlig. Efter at Lehnsgreven havde budt Gjæsterne et hjerteligt Velkommen og udbragt en Skaal for Kongen, tømtes flere Skaaler i Dagens Anledning, af hvilke vi skulle fremhæve: Prof. Jørgensen for Lehnsgreven, Overlærer Lacoppidan for Grevinden, Stamherren for Prof. Jørgensen, Proprietær Wegener for Førerne i Landbruget og specielt for de to tilstedeværende Agronomer: Jørgensen og Lacoppidan. En Slesviger holdt en længere Tale for det danske Landbrug. Da Vejret nu var blevet godt, foretoges en Promenade i Haven. Efter en hjertelig Tak til Vært og Værtinde for den smukke og splendide Gjæstfrihed foretoges en prægtig Kjøretour til Rudkjøbing, hvorfra Afrejsen til Svendborg fandt Sted efter endnu en Gang at have udtalt en Tak for den paa saa mange Maader nydte Gjæstfrihed paa Langeland.

I Udflugten til Ravnholt var der ca. 200 Deltagere. Kl. 12 kjørte disse med et Extratog fra Svendborg. Inden Afrejsen blev der fra Føreren paa Udflugten, Kammerherre Sehestedt-Juel, omdelt meget smukke Programer, der vare indrettede til at bæres i Udflugtsbaandet; paa den ene Side fandtes et Prospekt af Ravnholt Hovedbygning, paa den anden Side Programet for Touren. Ved Pederstrup Station, hvor Toget modtoges af Kmh. Sehestedt-Juel, indtoges nogle Forfriskninger, hvorefter man besteg de ca. 50 Vogne, der af Beboerne i Omegnen efter Kmh. Sehestedt-Juels Opfordring vare stillede til Disposition. Vejen gik først forbi den smukke Skov «Tolvshave» til Forpagtergaarden Stubbendrup, hvor der gjordes et lille Ophold for at bese den derværende meget smukke Kvægbesætning; der var paamalet flere Køer, hvad de sidste Aar havde malket, og man saa Angivelser af 8000 indtil 9726 ℔ Mælk. Gjennem Ravnholt Dyrehave, hvor man desværre ikke fik Noget af de derværende Vildsvin at se, gik Vejen til Brakmarken, hvor der forevistes flere Redskaber under Arbejde, blandt andet en amerikansk Dobbeltplov, der tiltrak sig almindelig Opmærksomhed ved det smukke og store Arbejde, den udførte, rigtignok trukken af 4 Heste, men den udrettede da i de lange Dage dobbelt paa meget som to af

de almindelig brugte Plove, forspændt hver med et Par Heste. Over Roemarken, hvor man blandt andet fik Lejlighed til at se et Par Fasaner, og Hvedemarken kjørte man til Indgangen til Haven, igjennem hvilken man gik op til den nyopførte og mønsterværdig indrettede Gaard, som man besaa under Kmhr. Sehestedt-Juels Førelse. Hvad der bl. A. tiltrak sig almindelig Opmærksomhed, var en Save- og Huggemaskine til Brænde, der udførte Arbejdet hurtigt og smukt; desuden besaa man Mejeriet, der var indrettet efter den destinonske Methode, Laderne, Staldene og den 8 Hestes Dampmaskine fra Allerup i Odense, der trak Størstedelen af Maskinerne paa Gaarden, idet Bevægelsen paa en meget sindrig Maade var overført i lange Afstande. Efter at have beseet alt førtes man op i den i 1868 restaurerede og i Christian IV. Stil opførte Hovedbygning, hvor der intoges en Souper. Efter at der var bragt Kammerherren og Kammerherreinden en Tak for den venlige og gjæstfrie Modtagelse, manedes der Kl. henad 9 til Opbrud, for at man kunde naa Toget til rette Tid ved Pederstrup. Herfra afgik man Kl. 10 til Svendborg, hvortil man ankom Kl. henad $11^1/_2$. Man skiltes ad med den Bevidsthed, at man havde tilbragt en meget behagelig og for Landmanden lærerig Dag.

Slutningsmøde d. 6te Juli.

Dette holdtes umiddelbart efter Dr. Meinerts Foredag Lørdagen d. 6te Juli, idet Præsidenten da tog Ordet og udtalte sig saaledes:

Jeg beklager meget, at dette Møde ikke er fyldigere besøgt; thi det er det sidste Møde, der falder ind under Landmandsforsamlingen, og det vil altsaa blive vort Slutningsmøde, hvad Foredrag og Forhandlinger angaaer. Jeg skal derfor tillade mig at give en kort Oversigt over, hvorledes det har stillet sig med Besøget denne Gang, lige som jeg ogsaa skal fremdrage enkelte andre Momenter, der kunne være af Interesse for DHrr. Deltagere. Der er i det Hele af Medlemskort uddelt 1991, og jeg skal i den Anledning oplyse, at de nærmest forudgaaende Møder have været besøgte i følgende Omfang: Ved Mødet i Odense var Medlemsantallet 1252, i Aarhus 1904, i Kjøbenhavn 4344 — dette store Tal maa regnes som Undtagelse, da en stor Mængde Kjøbenhavnere besøgte Mødet —, i Nykjøbing 1221 og i Viborg 3100. Viborg staaer altsaa med 1000 flere Deltagere end Svendborg, men for øvrigt staaer jo Svendborg bedre end noget af de andre Møder. Som DHrr. ville vide, er der solgt Dagbilletter, og da igjen til forskjellige Priser paa de forskjellige Dage. Paa den første Dag blev der solgt 418, paa den anden Dag 835, paa den tredie Dag (Kongedagen) 4191 og paa den fjerde Dag 7614; men af disse 7614 Billetter falder 3193 paa Arbejdertogene. Hvor mange Dagbilletter, der sælges i Dag, maa jeg indtil videre lade staa hen. — Udgifterne til Mødet her i Svendborg ville, som alt tidligere antydet, vise sig saare betydelige, da Komiteen har været nødt til at lade opføre Bygninger for alt, hvad der er blevet fremstillet, og som maatte være under Tag. Hvorledes den finantsielle Status vil vise sig, kan jeg dog ikke i dette Øjeblik sige noget bestemt om. Før Mødet var der indkommet omtrent 47000 Kroner i Gaver og Bidrag, og da vi fra tidligere Møder havde i Behold omtrent 12500 Kroner, kunde vi altsaa begynde med en Kassa af omtrent 60000 Kr. Jeg troer dog ikke, at vi som samlet Indtægt tør paaregne et større Beløb end 90—100000 Kroner. Hvad nu Udgifterne angaa, da have disse været betydelige, ikke blot til Lokaler osv., men ogsaa til Maskinprøven i Maj Maaned; hvorledes imidlertid den samlede Udgift vil

stille sig, lader sig ikke i dette Øjeblik beregne. Udgifterne i Viborg vare vel 120000—130000 Kroner, men det er denne Gang lykkedes den forberedende Komite paa Forhaand at tage hele Sagen meget økonomisk, saa at det finantsielle Resultat maaske til Slutning turde vise sig bedre end det i Øjeblikket seer ud til. Vi havde jo ganske vist haabet paa et noget talrigere Besøg, end der har viist sig; men det har ligget i Forholdene og da nærmest i de forudgaaende trykkende Aar, naar Besøget ikke er større, end det har viist sig at være.

Jeg tillader mig her, da der ikke vil være Lejlighed til at gjøre det paa anden Maade eller andet Sted, paa Forsamlingens Vegne at bringe en hjertelig Tak til de forskjellige, der paa forskjellig Maade have støttet Forsamlingen i dens Gjerning. Først vil jeg bringe denne Tak til Svendborg By, der har imødekommet vore Ønsker og vor Virksomhed med saa stor Beredvillighed. Jeg skal dertil føje, at ligesom vi selv ere blevne skuffede noget i vore Forventninger om et stort Besøg, saaledes er det ogsaa gaaet Svendborg By. Dernæst har jeg en Tak at bringe DHrr. Udstillere. Det er jo klart, at stærk Deltagelse og Deltagelse med gode Fremstillinger er en af de væsentligste Betingelser for et saadant Mødes Værd og Betydning. Udstillingen har været baade rig og smuk, men det er vistnok gaaet Udstillerne paa samme Maade som os Andre, at deres Forhaabninger ere kun lidet gaaede i Opfyldelse. Den Afsætning, DHrr. Fabrikanter have fundet her, har just ikke været stor, og den har i alt Fald næppe svaret til de Forhaabninger, hvormed man har givet Møde. — Paa Forsamlingens Vegne har jeg endvidere at bringe en særlig Tak til den sydfynske Banes Administration, som ikke blot med overordentlig Forekommenhed, men ogsaa med overordentlig Dygtighed har ordnet hele det Apparat, som har ført saa Mange af os hertil. Jernbanens Bestyrelse er kommen os i Møde ogsaa derved, at den har lagt et særligt Spor hen til Udstillingspladsen, saa at baade Mennesker og Varer have kunnet føres umiddelbart dertil. Ligeledes er der fra det forenede Dampskibsselskabs Side viist os en Imødekommen, der fortjener vor bedste Tak. Der er stillet Skibe til vor Disposition, og navnlig har der igaar været stillet til vor Raadighed et Skib, hvormed vi gratis kunde besejle Sundet; men Vejret stillede sig jo rigtignok saaledes, at dette smukke Tilbud ikke kunde benyttes. — Endelig har jeg at bringe en Tak til de Egne og de Ejere og Besiddere, som igaar have taget imod Medlemmernes Besøg. Jeg hører fra alle Sider, at Medlemmerne paa deres Udflugter have mødt saa megen Imødekommen, at de med Glæde og Tak ville mindes det, og jeg skal ganske særlig fremhæve den ganske overordentlig smukke Modtagelse, Medlemmerne have fundet paa Ærø. — Jeg har ogsaa at bringe en særlig Tak til de Gjæster fra Sverige og Norge, der i Følge Indbydelse have deltaget i Mødet. Vi have havt Repræsentanter for det kongelige svenske Landbrugsakademi: i DHrr. Professor Arrhenius og Greve Beck-Friis, Repræsentant for det kongelige Selskab for Norges Vel i Direktør Sandberg, Repræsentant for det norske Indenrigsministerium i Landbrugsdirektør Smitt og Repræsentanter fra Landbrugsinstituterne i Ultuna og Aas i DHrr. Nordstrøm og Dahl. Desværre har Professor H. Nathorst fra Alnarp Landbrugsinstitut ikke kunnet følge den ham sendte Indbydelse formedelst hans Virksomhed ved Verdensudstillingen i Paris. Derimod have vi havt den Glæde at se Statsøkonom A. Nathorst iblandt os. Jeg bringer samtlige Herrer en Tak for deres Deltagelse og Nærværelse, og jeg skal have den Ære at overrække DHrr. vor Sølvmedaille, ligesom jeg ogsaa skal have den Ære at overrække vor Medaille til Hr. Statsøkonom Nathorst, der i mange Aar har fulgt os i vor Virksomhed.

Jeg skal endnu gjøre Rede for nogle enkelte Medailler, der ere blevne uddelte. For det Første er en Sølvmedaille tilkjendt Grev Schlieffen for det ved ham foranledigede Bidrag til vor Mejeriudstilling. DHrr. ville jo have bemærket, at der i en Bygning var en Udstilling, der havde særlig Interesse. Dernæst er der tilkjendt 2 Medailler for Produktudstillingen, og de ere tildelte de to Mænd, som saa væsentlig have medvirket til denne Udstilling: Lærer Nielsen fra Ørslev og Seminarielærer Rostrup fra Skaarup, Mænd som jo desuden i lang Tid have udviist en Virksomhed, der er af særlig Betydning og Værdi for vor Plantedyrkning og derigjennem for vort Landbrug. Medaillerne ere en Anerkjendelse dels for denne Virksomhed og dels for den smukke Samling af levende Planter og andre Fremstillinger i Produkthuset.

Dermed mine Herrer er udtømt det meste af, hvad jeg havde at sige. Jeg gjentager min Tak til Svendborg By: Den Maade, hvorpaa vi ere blevne modtagne, og hele den Ordning, Byen har truffet i Anledning af Mødet, troer jeg vil af alle Deltagere erkjendes at være en varm og hjertelig Tak værd. Men den, som vi fremfor alt skylde vor Tak denne Gang som tidligere, er Hs. Maj. Kongen. Jeg har tilladt mig allerede før at udtale, at Forholdene have stillet sig saaledes, at Hs. Maj. Kongens Besøg næsten er en Livsbetingelse for de danske Landmandsforsamlinger. Kongen har saaledes knyttet sit Besøg og sin høje Nærværelse til disse Forsamlinger, at vi tydelig kunne se, at Dagen for Kongens Komme er den betydeligste Dag for os. Vi pleje jo altid at ende vore Møder med en Tak til og «Leve» for Hans Majestæt Kongen, og vi ville ogsaa gjøre det denne Gang.

Jeg skal endnu minde om, at det er i Dag den 6te Juli. Den 6te Juli har jo i Danmarks nyeste Historie en egen Betydning; den er en smuk Mindedag om en smuk og kraftig Handling, som vi mindes med Taknemlighed mod dem, der paa hin Dag for snart 30 Aar siden ofrede Liv og Blod for Danmarks Sag, og jeg har ikke villet slutte denne Sammenkomst uden at det ogsaa her blev berørt, at vi med Taknemlighed mindes Dagen og med Kjærlighed omfatte de Erindringer, der knytte sig til den.

Vicepræsidenten: Deres Exellence! I den 14de danske Landmandsforsamlings Navn bringer jeg Dem en dybtfølt Tak, fordi De har paataget Dem at være denne Forsamlings Præsident. At vide Præsidiet i Deres Hænder var ensbetydende med den bedste Borgen for, at Mødets Tarv vilde blive varetaget paa rette Maade, og at det vilde blive ledet med den største Dyglighed og Elskværdighed. Jeg veed, at jeg udtaler et almindeligt Ønske, naar jeg ønsker, at denne Forsamling ikke maa blive den sidste, der har den Lykke og Ære at se Dem som sin Præsident. (Stærkt Bifald).

Præsidenten: Jeg takker Dem Hr. Vicepræsident for Deres venlige Ord, og jeg takker Dem mine Herrer for den Velvillie, hvormed De have modtaget dem. Der er jo altid for Præsidenten, naar han staaer ved Slutningen af sin Gjerning, Grund til taknemmelig Paaskjønnelse, naar det Hele har ordnet sig paa saa tilfredsstillende Maade, som Tilfældet ogsaa har været denne Gang. Jeg maa imidlertid gjentage, at Fortjenesten af den fortrinlige Ordning tilfalder ganske væsentlig den forberedende Komite. Det er navnlig denne Komite det skyldes, at vi have kunnet glæde os ved et vel forberedt Møde, der ogsaa under hele sin Gang er forløbet saaledes, at jeg troer, vi Alle ville føle os tilfredse med Udfaldet. Præsidentens Virksomhed er ikke stor: Han kan ganske vist fordærve et Møde, men han kan ikke godt raade Bod paa, hvad der ikke var godt i Forvejen. Jeg tillader mig derfor paa Alles Vegne endnu en Gang at udtale en varm Tak til den forberedende Komite og navnlig til dens Formand Grev Brockenhuus-Schack. (Stærkt Bifald).

Professor Arrhenius: Det være mig tilladt paa egne og Landsmænds Vegne at bringe Dem, Hr. Præsident!, vor hjerteligste Tak for alt, hvad vi paa dette Møde have seet, lært og erfaret. Dette Møde vil altid staa for os som et kjært Minde, og mine Landsmænd saa lidt som jeg ville heller ikke nogensinde glemme det Venskab og den Gjæstfrihed, der her er bleven os til Del.

Præsidenten: Vi have ved saa mange Lejligheder havt saa store Beviser paa den Elskværdighed og Dygtighed, der er vore Stamfrænder i Sverige og Norge egen, at det er ligefrem, at vi hernede have bestræbt os for efter Evne at gjøre Gjengjæld for det meget, vi have modtaget af dem.

Og hermed har jeg den Ære at slutte Mødet, i det jeg beder Dem om med mig at istemme et «Længe leve Hans Majestæt Kongen».

Det af Præsidenten udbragte «Leve» besvaredes med et ni Gange gjentaget Hurraraab, hvorpaa Mødet hævedes.

Forskjellige Foranstaltninger i de Besøgendens Interesse.

Indkvarteringen.

Denne lige saa vigtige som vanskelige Sag havde man søgt ordnet ved allerede tidlig paa Aaret dels at sikre sig Lejligheder hos Borgerne mod en bestemt aftalt Betaling og mod disses udtrykkelige Tilsagn om ikke at bortleje de Lejligheder, som vare tilsagte Indkvarteringskomiteen, til Andre, og dels i den udsendte Virksomhedsplan (Se Side 72) at opfordre Folk, der agtede at deltage i Mødet, til i Tide at henvende sig til Komiteen om Kvarter. Der var paa denne Maade tilvejebragt et stort Antal Lejligheder, saa stort at man turde gjøre Regning paa, at der vilde være nok, uden at man behøvede at træffe særlige Foranstaltninger i nogen omfattende Grad og kunde nøjes med at slutte Akkord med en Privatmand om Oprettelsen af et større Fælleslogis i Byens nye Skolelokale, mod en Godtgjørelse, der i uheldigste Tilfælde vilde være 800 Kr., og naar alt gik heldigt kun 2 à 300 Kr. Det fandtes da ikke nødvendigt, som ved de nærmest foregaaende Møder, at leje Sengerekvisiter i stort Maal af Militæretaten og selv indrette Fælleslogier, hvilket i Viborg havde medført en Udgift af omtrent 2500 Kr. Varetagelsen af Indkvarteringsbureauets omfattende og ofte vanskelige Hverv besørgedes med stor Dygtighed af Kjøbmand Vandel. Angaaende Indkvarteringskomiteens Virksomhed meddeler den iøvrigt følgende:

I det Haab at den 14de danske Landmandsforsamling i Svendborg vilde have bragt en Mængde Fremmede til Byen, havde Indkvarteringskomiteen udfoldet en stor Virksomhed for at skaffe Logis til Gjæsterne. Da der kun, efter at der var averteret i Bladene, mældte sig 100 Værter, der kunde tage 300 Gjæster, mente Komiteen det rigtigst at gaa fra Hus til Hus, søge at formaa enhver bosiddende Borger til at tegne sig for Gjæster og binde sig til Komiteen, medens denne ingen Forpligtelse havde overfor Værterne. Resultatet heraf blev, at man i 541 Kvarterer fik Plads til 1650 Personer i Byen og nærmeste Omegn. Desuden var der i Borgerskolen oprettet et Fælleslogis med 100 nye og propre Senge fordelte i 12 store Værelser. Prisen var i Privatkvartererne fra 4 à 8 Kr. pr. Nat pr. Seng, deri iberegnet Kaffe eller The om Morgenen samt fornøden Opvartning. I Fælleslogiet var Prisen 3 Kr. pr. Nat, uden Morgendrik. Ved Bestilling af et Kvarter betaltes Beløbet forud, hvorefter Værten underrettedes om, at Kvarteret var belagt. Al Ind- og Udbetaling gik igjennem

Indkvarterings-Bureauet. Ved Bureauet blev der kun bestilt Logis til ca. 600 Personer, — i Fælleslogiet var næppe 1/3 af Sengene belagte. Grunden hertil maa søges i de lette Forbindelsesmidler med Svendborg, hvorved Mange ikke behøvede at overnatte, dels i de høje Priser, og dels derved at mange Værter, som havde belavet sig paa Gjæster, ønskede deres Forpligtelse hævet, hvorved de ved at nedsætte Prisen selv sørgede for Gjæster. — Det maa siges til Værternes Roes, at de havde gjort sig al mulig Umage for at tilfredsstille Gjæsternes Fordringer, og ingen Klage indløb, medens mange Fremmede kom tilbage til Bureauet og takkede for det gode Logis, der var anvist dem. Derimod havde Bureauet mange Bryderier med Værterne, som vare misfornøjede over at de ingen Gjæster fik. — Indkvarteringskomiteen slutter Beretningen om sin Virksomhed med følgende Udtalelse. «Ved fremtidige Landmandsforsamlinger tilraades det Indkvarteringskomiteen at udsøge og binde til sig et større Antal enkelte Værelser med en Seng i hvert, og et mindre do. med to Senge i hvert, til en Pris af 20 og 30 Kr. for hele Tiden (5 Døgn) iberegnet Morgendrik, hvilket Beløb ved Bestilling erlægges forud, imod at Fremleje er tilladt. — Fælleslogis bør ikke oprettes, det koster Komiteen altfor meget, og de Rejsende ere i Reglen ikke tilfredse der, men bo hellere hos en Smaamand».

Bespisningen.

Ogsaa til Ordningen af denne var der truffen forskjellige Foranstaltninger, dels sigtende til at sikre de Besøgende, at der ingen Trang skulde blive i saa Henseende, dels at sikre dem mod opskruede Priser. — Bespisningen i Forsamlingens store Spisesal havde Restauratør Hansen fra den kgl. Skydebane i Kjøbenhavn paataget sig til forud bestemt aftalte Priser. Kun de to Festmiddage (Tirsdag og Torsdag) spistes ved sluttet Bord, hvorimod der de øvrige Dage ikke spistes samlet, men spredt Frokost fra 8—12, spredt Diner fra 1—6 og endelig aaben Beværtning hele Aftenen, da man derved mente at kunne bespise det største Antal i Lokalet. — Foruden dette Spiselokale fandtes paa Pladsen 4 Spisetelte med koldt Kjøkken hele Dagen, 4 Drikkehaller, en Frugtboutik og 4 Cigarboutiker. Ogsaa for disse Spisetelte og Drikkehaller var der fastsat bestemte af Indkvarteringskomiteen vedtagne Priser, hvorom Opslag i Lokalerne gav Meddelelse. Ligeledes havde den samme Komite ved Henvendelser til Byens Restaurationer og Hoteller søgt at formaa disse til at fastsætte moderate Priser og ved Opslag i deres respektive Lokaler give de Besøgende Underretning derom. Til yderligere Vejledning for de Tilrejsende fandtes Oplysninger om Restaurationer osv. meddelt i den Vejviser og paa de Gadeopslag, som findes omtalt Side 115.

Læsesaloner, Post- og Telegrafvæsen, Droskekjørsel o. lign.

Industriforeningen havde den Velvillie at aabne dets Læselokaler i Fruestræde for Forsamlingens Medlemmer, og ligeledes stod Læseforeningens Lokale i Wandall's Hotel og Borgerforeningens Lokale aabent for Medlemmerne.

Paa Udstillingspladsen var opført og indrettet et Post- og Telegrafkontor, hvis Ledelse, ved velvillig Imødekommen af Postmester Herholdt, varetoges af Postfuldmægtig Lassen. Herfra udleveredes alle Breve og Telegrammer til Forsamlingens Medlemmer, og her kunde disse tillige aflevere Breve og Telegrammer, der hver Time bragtes til Byens Post- og Telegrafkontorer. Til Bekvemmelighed for de Besøgende var derfor tillige i Lokalet indrettet en offentlig Skrivestue. Paa begge Sider af Indgangsdøren til dette Lokale var

anbragt store Tavler, hvor der daglig skete Opslag dels om alle ankommende og afgaaende Banetog og Dampskibe og dels telegrafiske Meddelelser af Interesse for Forsamlingens Medlemmer. Ifølge Aftale med Ritzaus Bureau modtoges nemlig foruden de almindelige politiske Telegrammer tillige Telegrammer om Kjøbenhavns Korn-, Smør- og Kvægberetning, Londonner Kornmarked, Newcastler Kornmarked, Amsterdam Kornmarked, Islington Kvægberetning og Hamburg Kvægberetning.

I Forbindelse hermed kan tilføjes, at der dels var indrettet en Droskekjørsel og Lystkjørsel til Omegnen med bestemte Taxter, og at der i dette Øjemed var indrettet 2 Vognparker, nemlig en tæt ved Udstillingspladsens Hovedindgang og en anden ved Vindeby paa Thorseng, og at der til Vejledning for de Besøgende var ansat en Vognmester ved hver af dem, samt dels at der var organiseret en Bybudeinstitution med bestemte Taxter.

Endnu kan tilføjes, at der paa Udstillingspladsen fandtes Kontor for fundne Sager, Betalingstoiletter, faste og ambulante Udsalg af Kataloger, Medlems-, Dommer- og Præmielister samt af lithograferede Orienteringskort over Udstillingspladsen.

Iøvrigt henvises til hvad foran findes anført Side 113—118.

Arbejdertog.

Ved Landmandsmødet i Viborg var ifølge Proprietær Heides Forslag for første Gang truffet en særlig Ordning, for mod en billig Betaling at skaffe ubemidlede Haandværkere og Arbejdere Adgang til Landmandsforsamlingernes righoldige, mangeartede og overordentlig lærerige Udstillinger. Denne Ide var saa slaaende heldig, eftersom man vanskelig skal kunne paavise noget Middel, hvorved den egentlige Arbejder indgives mere Agtelse og Kjærlighed til sin Gjerning og mere paavirkes og belæres baade med Hensyn til Arbejdets Udførelse og til de nye Ideer, som dette aabenbarer, end ved at stilles ligeoverfor en Samling af gode smukke Gjenstande, som væsentlig skylde ham og hans Kollegaer deres Tilbliven. Den forberedende Komite for Landmandsmødet i Svendborg var da ogsaa fra første Færd enig om at fortsætte den heldige Begyndelse, der i saa Henseende var gjort i Viborg; men da det Jernbanemateriel, der stod til de fyenske Baneselskabers Raadighed var begrænset, og der derfor ikke kunde organiseres sluttede Arbejdertog saaledes som i Viborg, men man derimod maatte søge at fordele Arbejderbesøgene over to Dage, blev der ved Baneselskabernes velvillige Imødekommen taget den Bestemmelse, at Arbejderne paa Fyen forud for Mødet kunde erholde et Arbejderkort, der havde to vedhængende Kupons, hvoraf den ene, ved at aflevere paa Afgangsstationen, gav Arbejderen Ret til at erholde Tour- og Retourbillet for samme Betaling, der ellers erlægges for Tourbillet, og den anden ved at afleveres ved Billetkontorerne ved Udstillingspladsens Indgang gav Adkomst til at erholde en Adgangsbillet for 25 Øre, skjøndt Prisen ellers var 1 Kr. om Fredagen og 50 Øre om Lørdagen. Disse saaledes paa Stationerne og ved Billetkontorerne afleverede Kupons tjente vedkommende Billetsælgere ved deres Regnskabers Opgjørelse til Bevis for at de havde solgt et tilsvarende Antal Billetter til den angivne modererede Betaling. For at faa disse Arbejderbilletter uddelte til de egentlige Arbejdere og fattige Haandværkere og saavidt muligt undgaa at der skete Misbrug dermed, blev der nogen Tid før Mødet sendt alle fyenske Landboforeningers Kredsformænd samt alle Haandværker- og Industriforeninger paa Fyen følgende Skrivelse:

Den forberedende Komite for den 14 danske Landmandsforsamling ønsker at lette Adgangen til Udstillingerne for den ubemidlede Del af Befolkningen

paa Fyen, som gjennem Jordbrug, Kvægavl eller Haandværksdrift er knyttet til et eller andet af de Omraader, der ville findes repræsenterede i Forsamlingens Udstillinger af Dyr, Redskaber og Maskiner, Mejeri- Landbrugs- Skovbrugs- Fiskeri- og Biavlsprodukter.

Komiteen har derfor besluttet at tilbyde saadanne Besøgende en billig Adgang om Fredagen d. 5te eller Lørdagen d. 6te Juli, ligesom den ogsaa ved Henvendelser til Bestyrelserne for Statsbanen og den sydfyenske Jernbane har formaaet disse til at tilstaa denne Klasse af Besøgende en betydelig Nedsættelse i Billetpriserne til og fra Svendborg paa de nævnte Dage, selvfølgelig under Forudsætning af, at Banetogene ville være istand til at besørge Trafikken med de til Raadighed staaende Midler.

Da der de nævnte Dage bliver sat et stort Antal Extratog i Gang til og fra Svendborg, er det at haabe, at selv om et enkelt Banetog skulde være fuldt og hindret i at modtage flere, vil man kunne faa Plads i et følgende.

Komiteen har besluttet at lade disse Begunstigelser tiflyde Arbejdsmænd, Tjenestefolk, Indersler, Husmænd og ubemidlede Haandværkere, ved at tildele dem Arbejdskort, der ere delte i to Dele, af hvilke den ene Halvdel ved at afleveres paa Afgangsstationen giver Ihændehaveren Ret til at erholde Frem- og Tilbagerejse til Svendborg for samme Pris, der ellers betales for enkelt Tour, medens den anden Halvdel ved at afleveres ved Indgangsporten til Udstillingspladsen giver Ihændehaveren Ret til at erholde Adgangsbillet til denne for 25 Øre.

Det er Komiteens Ønske, at alle agtværdige Arbejdere, der ønske at besøge Udstillingerne de nævnte Dage, skulle kunne benytte sig af disse Begunstigelser, samlidig med at man nødvendigvis maa sikre sig, at ikke velstaaende Folk benytte sig deraf, og det er i saa Henseende man tillader sig at anmode om Deres godhedsfulde Bistand til, paa den Maade, som De maatte finde hensigtsmæssig og betryggende, at foranstalte saadanne Kort uddelte til de Mænd og Kvinder (Mejersker og Mejeripiger) af de ovennævnte Arbejdsklasser, der maatte attraa at benytte sig deraf, og som forpligte sig til ikke at overlade Andre disse Arbejderkort til Brug.

I Haab om deres gunstige Svar i saa Henseende skal det Antal Arbejderkort, som De maatte mene at kunne benytte, paa nærmere Foranledning fra Deres Side blive Dem tilsendte i den nærmeste Tid.

Deres ærede Svar, bedes sendt undertegnede Formand for den forberedende Komite. Brochenhuus-Schack.

Denne Ordning blev benyttet i meget vid Omfang, idet der ialt blev udleveret og anvendt 6458 Arbejderkort, altsaa langt flere end i Viborg, hvor der dog blev udleveret 2320 Arbejderbilletter. Skjøndt det ikke er kommet til Komiteens Kundskab, at der er skeet Misbrug af den saaledes givne Begunstigelse, saa har den rigelige Uddeling af Arbejderkort dog utvivlsomt medført, at en Del Arbejdere, Haandværkere o. lg., som selv uden en saadan Begunstigelse havde villet besøge Udstillingen, nu fik Adgangen billigere, og at Forsamlingens Kasse altsaa for saa vidt havde et Tab, men dels førtes paa den anden Side ved denne Foranstaltning mangen en Arbejder til Udstillingen, som ellers ikke var kommet der, dels maa den pekuniære Side af Sagen i dette Tilfælde være aldeles underordnet. Desværre maa der tilføjes, at det højst uheldige Vejr de to nævnte Dage hindrede en saa udholdende og indtrængende Undersøgelse af de udstillede Gjenstande, som Arbejderne ellers i Reglen lade dem blive til Del, men det var en Fornøjelse at se hvorledes dog mange af dem trodsede Vejrets Ugunst og hvert Ophold mellem de stormfulde Regnbyger samlede strax

et stort Antal omkring de paa den aabne Del af Udstillingspladsen udstillede Gjenstande.

Medailler, Diplomer, Trykningssager osv.

De ved Mødet uddelte Medailler vare leverede af Sølvvarefabrikant Christesen i Kjøbenhavn; Stemplet til Medaillens Advers var det samme, som anskaffedes i Anledning af den 9de Landmandsforsamling, og som opbevares i Mønten; hvorimod Reversstemplet selvfølgelig var nyt; det var forfærdiget af Professor Krohn. Medaillerne, der udleveredes i dertil anskaffede Etuier med forskjellig Farve for Medaillens 2de Afdelinger, Sølv og Bronce, findes afbildet paa nærværende Beretnings Titelblad. — Medaillen, dels i Sølv, dels i Bronce, tilstilledes efter Mødets Slutning som et Erindringstegn om dette, forskjellige Mænd, der havde havt en væsentlig Del i Mødets Ordning eller paa anden Maade støttet Komiteen i dens Virksomhed f. Ex. ved Foredrag, ved Udflugterne o. lg.

Diplomerne vare, som angivet S. 179, udførte af Tegner og Kittendorf.

Medlemskortene vare leverede af Sivertsens Efterfølger i Kjøbenhavn og bestod af et falset Stykke Karton med Emblemer i Guld paa grøn Bund paa den forreste Side, et Kort over Svendborg Omegn paa 2den og 3die Side samt paa 4de Side et Kort over Svendborg By med Angivelse af de forskjellige Forsamlingen vedrørende Lokaler. Disse Kort vare tegnede og leverede af Amtsvejinspektør Husen.

Trykningssager under Mødet. Det har ofte, naar Møderne ere blevne afholdte i de mindre Byer, været vanskeligt at erholde den store Mængde Tryksager besørgede, som der daglig kræves, og der var derfor forud skeet Aftale med begge de i Svendborg værende Trykkerier samt med Stiftsbogtrykkeriet i Odense om ved forceret Arbejde og Nattearbejde at fyldestgjøre de store Krav, der vilde blive stillede. De nævnte Bogtrykkerier udførte det overordentlig punktlig; de fleste Aftener silde, undertiden først ud paa Natten sendtes dem betydelige Tryksager, og ved Mødets Aabning den følgende Dag havde man altid Præmielisterne, Medlemslisterne og lignende for den foregaaende Dag. Som en Antydning for en kommende Komite med Hensyn til denne Sag skal anføres, at der

af Forretningsordenen for hele Mødet tryktes 5000 Expl.
- Dagsordenen daglig tryktes 1 à 2000 Expl.
- Medlemslister — — 1 à 2000 —
- Præmieliste for Redskaber og Maskiner tryktes 5000 Expl.
- Beretning om Redskabsprøven tryktes 5000 Expl.
- Præmieliste for Produkter, Mejeri, Skovbrug osv. tryktes 5000 Expl.
- Do. for Hornkvæg, Faar, Svin og Fjerkræ tryktes 5000 Expl.
- Do. for Heste tryktes 5000 Expl.
- Udflugtsplaner tryktes 220 Expl. for hver Udflugt.
- Vejviser til Uddeling tryktes 5000 Expl.
- Plakat om Mødet til Opslag paa alle Landets Banegaarde, Hoteller osv. 1000 Expl.
- Plakat til Vejledning for de Besøgende, opsloges i Svendborg By, tryktes 500 Expl.

Imidlertid maa her føjes til, at da der krævedes Betaling for de fleste af disse Tryksager, vare Medlemmerne og de Besøgende langt fra saa ivrige til at forsyne sig dermed som ved de tidligere Møder, hvor de ere blevne frit udleverede; der blev derfor kun Brug for Halvdelen af de fleste af de ovennævnte Tryksager.

Landmandsforsamlingens Indtægter og Udgifter.

Oversigten over Medlemsantallet viser, at Forsamlingen talte i alt 1991 Medlemmer. Af disse vare 48 tildelte Medlemskort uden Betaling, saa at Indtægten for Medlemskort beløb sig for 1943 à 10 Kr. til . . 19,430 Kr. » Øre.

Indtægten af Dagbilletter*) var:

paa Mødets første Dag	418 Billetter à	2 Kr.	836 Kr.	» Ø.	
- — anden -	835 — à	3 -	2505 -	» -	
- — tredie -	4891 — à	2 -	9782 -	» -	
- — fjerde -	4421 — à	1 -	4421 -	» -	
- — femte -	5558 — à	50 Ø.	2779 -	» -	
Desuden løstes paa Mødets første Dag, (Bedømmelsesdagen) 80 Adgangstegn til Dyrskuet à 4 Kr.			320 -	» -	
paa Mødets 2den Dag 162 Adgangstegn til Kraftprøven à 50 Ø.			81 -	» -	
paa Mødets 3die Dag 272 Billetter for Vaabenbrødre à 25 Ø.			68 -	» -	
og endvidere paa Mødets to sidste Dage ialt 6458 (henholdsvis 3193 og 3265) Billetter til Deltagere i Arbejdertog à 25 Ø.			1614 -	50 -	
					22,406 Kr. 50 -
				i alt . .	41,836 Kr. 50 Øre.

Indtægten af Billetsalget har ved de sidste 6 Møder været følgende:

	Medlemskort	Dagbilletter	Ialt
Ved Mødet i Odense 1863	12230 Kr.	6341 Kr.	18651 Kr.
- — i Aarhus 1866	18769 -	8012 -	26772 -
- — i Kjøbenhavn 1869	43280 -	29117 -	72397 -
- — i Nykjøbing p. F. 1872	12710 -	11915 -	24625 -
- — i Viborg 1875	30510 -	27567 -	58077 -
- — i Svendborg 1878	19430 -	22406 -	41836 -

De væsentligste Grunde til at Svengborgmødets Billetsalg indbragte over 16000 Kr mindre end Viborgmødet, skjøndt Svendborgmødet i alt besøgtes af over 1700 flere end Viborgmødet, skyldes dels at Medlemskontoen indbragte omtrent 11000 Kr. mindre, og dels at der, som allerede antydet Side 34, forholdsvis var et ringe Besøg den 2den og 3die Dag, da Billetterne vare dyre, thi den anden Dag bragte Billetsalget i Viborg 7380 og i Svendborg kun 2505, og den 3die Dag bragte det i Viborg 11250 Kr. og i Svendborg kun 9850 Kr. Ligeoverfor disse store Forskjelligheder nyttede det da kun lidet, at Besøget i Svendborg de sidste 2 Dage tilsammen var 16437 medens det i Viborg kun var 11593; thi begge Dages Indtægt blev for Svendborgmødet kun 1733 Kr.

*) De Side 34 meddelte Tal af Dagbesøgende bedes i Henhold til ovenstaaende endelige Regnskabsopgjørelse rettede til følgende:

den 1ste Dag . . . 418
- 2den — . . . 835
- 3die — . . . 5163
- 4de — . . . 7614
- 5te — . . . 8813,

saa at der i alt solgtes 22853 Dagbilletter istedetfor som anført Side 34 22181.

større end Viborgmødets (henholdsvis 8814 mod 7081 Kr.) Ialt havde Svendborgmødet 1109 færre Medlemmer end Viborgmødet og 2833 flere Dagbesøgende end dette, men af de sidstnævnte havde i Viborg kun 2320 løst Arbejderbilletter (à 25 Øre), medens i Svendborg 6458 benyttede sig heraf.

Den foranstaaende Sammenstilling af de sidste 6 Landmandsmøders Indtægt af deres Biletsalg viser, hvor usikker og vexlende denne Indtægt flyder; Forskjellen er saa stor, at den for ethvert af de nævnte Møder vilde kunne have bragt et Deficit i den endelige Ballance, thi intet Møde har begyndt eller sluttet med en Kassebeholdning, som har kunnet dække den Forskjel, som Indtægten viser. Det er ganske særlig denne Omstændighed, som stiller den forberedende Komite saa vanskeligt; thi om Indtægten af de frivillige Bidrag bliver noget større eller mindre ved det ene Møde end ved det andet kan der tildels tages Hensyn til ved den forberedende Ordning, men Indtægten af Billetsalget faaes jo først efter at alle Foranstaltningerne ere trufne, og der ikke i nogen væsentlig Grad kan mindskes paa Udgifterne, og det er derfor endnu mere uheldigt, at Størrelsen af denne Indtægtspost viser sig saa variabel.

Den forberedende Komite gik ikke til Løsningen af sit Hverv med Forventningen af at Besøget og derved Billetindtægten skulde blive saa stor som ved det nærmest foregaaende Landmandsmøde, dertil havde Tiderne forandret sig for meget, og dertil følles det økonomiske Tryk for stærkt. Om der derfor end søgtes iværksat forskjellige nye Foranstaltninger, der ventedes at ville bevirke et forøget Besøg, blev der dog, navnlig ifølge Formandens Krav, iagttaget en saa vidt mulig streng Økonomi ved Ordningen og Tilvejebringelsen af Udstillingsapparatets enkelte Led. Og desuden blev der udsendt Opfordringer i et meget vidt Omfang til Autoriteter og Privatmænd om ved frivillige Bidrag at sætte Komiteen i Stand til at at løse den stillede Opgave paa en værdig Maade (se iøvrigt Side 57). Komiteens Forventninger i saa Henseende bleve i det Hele taget heller ikke skuffede; ganske vist undlod ikke heller her det økonomiske Tryk at gjøre sig gjældende, men paa den anden Side fandt Komiteens Opfordring hos mange Andre en saa velvillig Imødekommen, at de frivillige Bidrag tilsammentagne omtrent naaede samme Størrelse som ved det forrige Møde og blev betydelig større end ved noget tidligere.

Følgende Bidrag tilstilledes Komiteen:

Hans Majestæt Kongen	1200	Kr.	»	Ø.	
Hans kongl. Højhed Kronprinsen	400	-	»	-	
Indenrigsministeriet (til Hingsteskuet) . .	6000	-	»	-	
Samme (t. Redskabs- og Produktudstillingen)	1000	-	»	-	
Det kgl. danske Landhusholdningsselskab	2000	-	»	-	
Det Raben-Levetzauske Fond	1000	-	»	-	
Det Classenske Fideikommis	1240	-	»	-	
Administrationen for den Suhrske Stiftelse	200	-	»	-	
					13,040 Kr. » Øre.

Fra Sjælland, Møen og Bornholm:

Neergaard, Kammerherre, til Fideikommisset Skjoldenæsholm	100	Kr.	»	Ø.	
Gl. Roskilde Amts Landboforening	200	-	»	-	
Beck, Forpagter, Valsølillegaard	30	-	»	-	
Fihn, Forpagter, Juellund	20	-	»	-	
Overføres . . .	350	Kr.	»	Ø.	13,040 Kr. » Øre.

Overført . . .	350 Kr.	»	Ø. 13,040 Kr.	»	Øre.
Bondesen, Provst, Stillinge	20 -	»			
Tutein, Hofjægermester, Marienborg . . .	100 -	»	-		
Brunn, Kammerherre, Amtmand, Lindersvold	50 -	»	-		
Muus, Lieutnant, Forpagter, Sørup	50 -	»	-		
Schulin-Zeuthen, Greve til Baroniet Zeuthen	200 -	»	-		
Zythen-Adeler, Kammerherre, Baron til Adlersborg	200 -	»	-		
Valentiner, Godsejer til Gjeddesdal	100 -	»	-		
von Oxholm, Kammerjunker, til Taarnholm	100 -	»	-		
Jacobsen, Godsejer, Falkensfeen	50 -	»	-		
de Neergaard, Godsejer, Førslevgaard . .	40 -	»	-		
Holm, Eduard, Grosserer, Cathrinebjerg .	20 -	»	-		
Appeldorn, Proprietær, Løvegaard	20 -	»	-		
Hørsholm Distrikts økonomiske Selskab .	100 -	»	-		
Brockenhuus-Schack, Kammerherre, Greve, Giesegaard	200 -	»	-		
Holbæk Amts økonomiske Selskab	200 -	»	-		
Lerche, Kammerherre, Lensgreve, Lerchenborg	200 -	»	-		
Block, Godsejer, Kokkedal	25 -	»	-		
Steinmann, General, Kammerherre, Tybjerggaard	50 -	»	-		
Scavenius, Hofjægermester, Basnæs . . .	100 -	»	-		
Tutein, Elise, Frue, Kjøbenhavn	100 -	»	-		
Bestyrelseskommissionen for Næsbyholm og Bavelse Godser	200 -	»	-		
Møens Landboforening	50 -	»	-		
Hilmers, Forpagter, Merløsegaard	10 -	»	-		
Frederiksborg Amts Landboforening . . .	300 -	»	-		
Valentiner, Forpagter, Gjørslev	50 -	»	-		
Ramsø-Tune Herreders Landboforening .	100 -	»	-		
Nygaard, Forpagter, Spanager	40 -	»	-		
Eskildsen, Forpagter, Kokkedal	10 -	»	-		
Landboforeningen for Præstø Amts sydlige Del	50 -	»	-		
Trock, Forpagter, Kragerupgaard	20 -	»	-		
Conradsen, Forpagter, Castrupgaard . . .	10 -	»	-		
Lawætz, Forpagter, Refsnæsgaard	25 -	»	-		
Wolff, Forpagter, Selchausdal	20 -	»	-		
Freuchen, Forpagter, Seinhusgaard	10 -	»	-		
Kjøbenhavns Amts Landboforening	200 -	»	-		
Samsø Landboforening	30 -	»	-		
Moltke-Bregentved, Lensgreve, Bregentved	400 -	»	-		
Bornholms landøkonomiske Forening . . .	50 -	»	-		
Thomsen, Forpagter, Edelgave	20 -	»	-		
Ovesen, A., Forpagter, Højstrup	20 -	»	-		
Holstein-Holsteinborg, Overkammerherre, Lensgreve, Holsteinborg	400 -	»	-		
Lautrop, Forpagter, Gisselfeld	20 -	»	-		
Overføres	4,310 Kr.	»	Ø. 13,040 Kr.	»	Øre.

Overført . . .	4,310 Kr.	» Ø.	13,040 Kr.	» Øre.
Brohm, Forpagter, Bavelse	50 -	» -		
Præstø Amts Landboforening	200 -	» -		
Landboforeningen for mindre Landbrugere i Præstø og tilgrænsende Amter . .	100 -	» -		
Hasle Landboforening	50 -	» -		
Sorø Amtsraad	200 -	»		
la Cour, J. C., Forstander, Lyngby Landboskole	20 -	» -		
de Neergaard, Kammerherre, Svendstrup	100 -	» -		
Holbæk Amts Landboforening	200 -	» -		
Scheel, Hofjægermester, Greve, til Rygaard	200 -	» -		
Fix, Kjøbmand, Holbæk	10 -	» -		
Ringsted Egnens Landboforening	50 -	» -		
Sorø Amts landøkonomiske Selskab . . .	200 -	» -		
			5,690 Kr.	» Øre.
Fra Fyen, Langeland og Ærø:				
Wedell-Wedellsborg, Gehejmekonferentsraad, Greve, til Wedellsborg	200 -	» -		
Feldthusen, Proprietær, Pilegaard	20 -	» -		
Bille-Brahe-Selby, Hofjægermester, Greve, til Hvedholm	200 -	» -		
Cederfeld de Simonsen, Kammerherre, Erholm	100 -	» -		
Ørbæk Sogneraad	20 -	» -		
Møller, Frue, Vejstrupgaard	25 -	» -		
Clausen, Forpagter, Mullerup	20 -	» -		
Hansen, Proprietær, Bjørnemose	15 -	» -		
Svendsen, Forpagter, Egneborg	50 -	»		
Aunslev-Bovense Sogneraad	40 -	» -		
Tranekjær-Fullebølle Sogneraad	70 -	» -		
Garde, Forpagter, Brahetrolleborg	20 -	» -		
Assens og Omegns Spare- og Laanekasse	200 -	» -		
Sørup-St. Jørgens Sogneraad	80 -	» -		
Lange, Proprietær, Flintholm	50 -	» -		
Nyborg og Omegns Sparekasse	200 -	» -		
Fabricius, Forpagter, Holmegaard	25 -	» -		
Gaardmænd i Sandholtslyndelse	10 -	» -		
Gaardmænd i Jordløse	12 -	» -		
Gaardmænd i Østerhæsinge	24 -	» -		
Heilmann & Sørensen, Kjøbmænd i Svendborg	20 -	» -		
Dampskibsselskabet «Ærø»	100 -	» -		
Hansen, Chr., Forpagter, Steensgaard . .	50 -	» -		
Faaborg Spare- og Laanekasse	200 -	» -		
Møller, Færgemand, Vindeby	10 -	» -		
Faaborg Byraad	200 -	» -		
Lagoni, Agent, Steensgaard	100 -	» -		
Brahetrolleborg Sogneraad	30 -	» -		
Rudkjøbing Byraad	200 -	» -		
Overføres . . .	2,291 Kr.	» Ø.	18,730 Kr.	» Øre.

Overført . . .	2,291	Kr.	»	Ø. 18,730	Kr. » Øre.
Gjæstelev Sogneraad	20	-	»	-	
Hesselager Sogneraad	30	-	»	-	
Fyens Stifts Kommunefond	400	-	»	-	
Ahlefeldt-Laurvigen, Kammerherre, Hofjægermester, Greve til Langeland . .	600	-	»	-	
Juel, Kammerjunker, Juelsberg	100	-	»	-	
Petersen, Proprietær, Rynkebygaard . . .	50	-	»	-	
Dons, Godsejer, Hesselagergaard	25	-	»	-	
Hofman-Bang, Etatsraad, Hofmansgave . .	60	-	»	-	
Andersen, Proprietær, Landsthingsmand, Søvertorp	50	-	»	-	
Kaas, Hofjægermester, til Nedergaard . .	200	-	»	-	
Lorentzen, Proprietær, Bubbelgaard . . .	10	-	»	-	
Smidt, Henry, Proprietær, Nybøllegaard .	25	-	»	-	
Basse-Fønss, Kammerherre, Hofjægermester, Hindsgavl	100	-	»	-	
Fog, Proprietær, Risinge	30	-	»	-	
Schaffalitzsky de Muckadell, Hofjægermester, Baron, til Skjoldemose	100	-	»	-	
Sehested, Kammerherre, Hofjægermester, til Broholm	200	-	»	-	
Snøde-Stoense Sogneraad	50	-	»	-	
Petersdorff, Kammerherre, Lensgreve, Einsidelsborg	200	-	»	-	
Ringe Sogneraad	25	-	»	-	
Lange, Justitsraad, Godsejer, Ørbæklunde	200	-	»	-	
Langkilde, Proprietær, Kroghenslund . . .	20	-	»	-	
Sehestedt-Juul, Kammerherre, Raunholt .	400	-	»	-	
Engelsted, Jægermester, Rørbæk	50	-	»	-	
Juel, Kammerherre, Hverringe	200	-	»	-	
Bille-Brahe, Kammerherre, Hofjægermester, Baron, Egeskov	300	-	»	-	
Moltke-Hvitfeldt, Kammerherre, Gesandt, Greve, Glorup	400	-	»	-	
Hindsholms Landboforening	50	-	»	-	
Skaarup Sogneraad	50	-	»	-	
Det nordlige Fyens Landboforening . . .	100	-	»	-	
Brockenhuus-Schack, Kammerherre, Amtmand, Greve, Svendborg	400	-	»	-	
Østerskjerninge-Hundstrup Sogneraad . .	30	-	»	-	
Svendborg Byraad	2000	-	»	-	
Dreslette Sogneraad	15	-	»	-	
Steenbach, Jægermester, Aalykkegaard . .	20	-	»	-	
Moltke-Hvitfeldt, Hofjægermester, Greve, Mullerup	150	-	»	-	
Juel-Brockdorff, Hofjægermester, Lensbaron, Thorseng	500	-	»	-	
Vends Herreds og Vedelsborg Birks Landboforening	200	-	»	-	
Fyens Stifts patriotiske Selskab	800	-	»	-	
Overføres . . .	10,451	Kr.	»	Ø. 18,730	Kr. » Øre.

Overført . . .	10,451 Kr.	»	Ø.	18,730 Kr.	» Øre.
Tved Sogneraad	20 -	»	-		
Fyens Stifts Sparekasse	500 -	»	-		
Svendborg Amts landøkonomiske Selskab	1500 -	«	-		
Schaffalitzsky de Muckadell, Kammerherre, Lensgreve, Arreskov	200 -	»	-		
Steenløse-Fangel Sogneraad	30 -	»	-		
Lauesen, Proprietær, Klingstrup	20 -	»	-		
Madsen, H., Forpagter, Rønningesøgaard .	10 -	»	-		
Ammentorp, Forpagter, Hvedholm	20 -	»	-		
Mackeprang, Forpagter, Nakkebølle . . .	20 -	»	-		
Vesteraaby-Aastrup Sogneraad	20 -	»	-		
Langelands Sparekasse	200 -	»	-		
Odense Byraad	500 -	»	-		
Hempel-Syberg, Forpagter, Gjelskov . . .	20 -	»	-		
Berg, Forpagter, Damsbo	20 -	»	-		
Finderup, Forpagter, Torpegaard	200 -	»	-		
Hunderup, Kammerraad, Tranekjær. . . .	5 -	»	-		
Lacoppidan, Forpagter, Lehnsskov	20 -	»	-		
Administrationen for Baroniet Brahetrolleborg	300 -	»	-		
Clausen, Proprietær, Mariendat.	25 -	»	-		
Ryslinge Sogneraad	12 -	»	-		
Nyborg Byraad.	300 -	»	-		
Langkilde, Proprietær, Juelskov	50 -	»	-		
Mackeprang, Forpagter, Juelsberg	20 -	»	-		
Magleby Sogneraad	40 -	»	-		
Lindegaard, Jægermester, Lykkesholm . .	200 -	»	-		
Heden Sogneraad	10 -	»	-		
Longelse-Fuglsbølle Sogneraad	10 -	»	-		
Hillerslev Sogneraad	20 -	»	-		
Svendborg Amts Landbosparekasse. . . .	200 -	»	-		
Nørrebroby Sogneraad	7 -	25	-		
Landet Sogneraad	20 -	»	-		
Ahlefeldt-Laurvig, Hofjægermester, Greve, Brolykke	100 -	»	-		
Gudbjerg Sogneraad	30 -	»	-		
Jørgensen, Proprietær, Tiselholt	100 -	»	-		
Oure-Vejstrup Sogneraad.	50 -	»	-		
Vesterskjerninge-Ulbølle Sogneraad. . . .	25 -	»	-		
L. Lange & Co., Fabrikanter, Svendborg	50 -	»	-		
Hansen, Forpagter, Glorup.	20 -	»	-		
Fabricius, Forpagter, Korsebølle	50 -	»	-		
Tranderup Sogns Sparekasse.	50 -	»	-		
Petersen & Jensen, Kjøbmand, Svendborg	5 -	»	-		
Hansen, Forpagter, Nedergaard.	100 -	»	-		
Clausen, E., Forpagter, Heldager Teglværk	20 -	»	-		
Lolk, R., Gaardfæster, Bækkehave	10 -	»	-		
Rosenørn-Lehn, Hofjægermester, Baron, Hvidkilde	50 -	»	-		
Svendborg Amtsraad	2000 -	»	-		
Overføres . . .	17,630 Kr.	25	Ø.	18,730 Kr.	» Øre.

Overført . . .	17,630	Kr.	25	Ø.	18,730 Kr.	» Øre.
Odense Amtsraad	800	-	»	-		
Langelands landøkonomiske Forening . .	500	-	»	-		
Langkilde, Proprietær, Langkildegaard . .	50	-	»	-		
Baagø, J. P., Kjøbmand, Svendborg . . .	50	-	»	-		
Assens Amtsraad	400	-	»	-		
Sparekassen for Svendborg og Omegn . .	1000	-	»	-		
Jordløse-Haastrup Sogneraad	10	-	»	-		
Andersen, Forpagter, Lykkesholm	30	-	»	-		
Baag og tilgrænsende Herreders Landboforening	100	-	»	-		
Lundsgaard, Forpagter, Nordenbrogaard .	15	-	»	-		
Husen, Amtsvejinspektør, Svendborg . . .	20	-	»	-		
Lauesen, Forpagter, Bollinggaard	20	-	»	-		
Madsen, H., Gaardejer, Sophiendal	5	-	»	-		
Brandt, E. G., Kjøbmand, Svendborg . .	20	-	»	-		
Hein, Prokurator, Kogsbølle	30	-	»	-		
Ottosen, H., Kreaturhandler, Refsvindinge	10	-	»	-		
Madsen, Chr., Forpagter, Kogsbølle . . .	10	-	»	-		
Rise Sparekasse	80	-	»	-		
Clausen, Teglværksejer, Borgnæs	5	-	»	-		
Madsen, L., Gaardejer, Dunkjær	2	-	50	-		
Petersen, L., Gaardbestyrer, Bognæs . . .	2	-	50	-		
Poulsen, Jagtjunker, Skovrider, Ditlevslyst	10	-	»	-		
Holck, Kammerherre, Baron, Holckenhavn	500	-	»	-		
Skovby Sparekasse	40	-	»	-		
Kjellerup-Ellinge Sogneraad	10	-	»	-		
Pryds, Forvalter, Svalebølle	10	-	»	-		
Pilegaard, Lieutnant, Skovsbo	30	-	»	-		
Møller, Stamhusbesidder, Østrupgaard . .	60	-	»	-		
Rønninge-Rolfsted Sogneraad	10	-	»	-		
Jørgensen, Fredr., Gaardejer, Møllegaard .	5	-	»	-	21,465 Kr.	25 Øre.
Fra Lolland og Falster.						
Plesner, Paarupgaard	10	-	»	-		
Petersen, J., Maribo Ladegaard	10	-	»	-		
Nord-Falsters Landboforening	40	-	»	-		
Wichfeld, Kammerherre, Engestofte	100	-	»	-		
Holck-Hardenberg-Reventlow, Lensgreve, Kammerherre, Hardenberg	1000	-	»	-		
Jørgensen, Etatsraad, Søholt	100	-	»	-		
Rosenørn-Lehn, Udenrigsminister, Lensbaron til Guldborgland	500	-	»	-		
Juul, P., Proprietær til Tjørneby	10	-	»	-		
Stampe, Forpagter, Skjørringe	50	-	»	-		
Lemvigh, Forpagter, Bellingegaard	20	-	»	-		
Hansen, Forpagter, Ødegaard	10	-	»	-		
Rasmussen, Forpagter, Bremersvold . . .	20	-	»	-		
Reventlow, Lensgrevinde, Christianssæde .	200	-	»	-		
Vestlollands Landboforening	50	-	»	-		
Overføres . . .	2,120	Kr.	»	Ø.	40,195 Kr.	25 Øre.

Overført . . .	2,120 Kr.	» Ø.	40,195 Kr.	25 Øre.
Maribo Amts økonomiske Selskab	200 -	» -		
Tesdorpf, Etatsraad, Ourupgaard	100 -	» -		
Krag-Juel-Vind-Friis, Kammerherre, Greve Juellinge	200 -	» -	2,620 Kr.	» Øre.
Fra Jylland:				
Fabritius de Tengnagel, Proprietær, Rugballegaard	20 -	» -		
Honnens de Lichtenberg, Hofjægermester, Major, til Bidstrup	100 -	» -		
Schütte, Hofjægermester, Bygholm	100 -	» -		
Hansen, Proprietær, Kjærbygaard	50 -	» -		
Langaa og Omegns Landboforening . . .	25 -	» -		
Kjeldsen, Forpagter, Lerkenfeldt	20 -	» -		
Tvergaard, Proprietær, Næsborggaard . .	10 -	» -		
Landboforeningen for Hjerm-Ginding Herreder og Holstebro Kjøbstad	30 -	» -		
Schou, C. & J., Kjøbmand, Holstebro . .	12 -	» -		
Den thylandske Landboforening	50 -	» -		
Lüttichau, Kammerherre, Hofjægermester, til Tjele.	100 -	» -		
Horsens Landbrugsforening.	150 -	» -		
Rosenørn-Teilmann, Kammerherre, Nørholm	100 -	» -		
Scavenius, Godsejer, Voergaard	100 -	» -		
Hadsteen og Omegns Landboforening . .	75 -	» -		
Rantzau, Hofjægermester, Lensgreve, til Rosenvold	100 -	» -		
Aarhus Landboforening	200 -	» -		
Hads Herreds Landboforening	100 -	» -		
Bondrup, P., Proprietær, Scheelsminde. .	10 -	» -		
Randers Amtshusholdningsselskab	200 -	» -		
Viborg Amts landøkonomiske Forening . .	100 -	» -		
Skeel, Kammerherre, Hofjægermester, Birkelse.	100 -	» -		
Schimmelmann, Lensgreve, Lindenborg .	100 -	» -		
Bech, Cand. polyt., Proprietær, Engelsholm	10 -	» -		
Rougsø og Sønderhald Herreders Landboforening	30 -	» -		
Elbo Herreders Landboforening	60 -	» -		
Silkeborg og Lysgaard - Hids Herreders Landboforening	100 -	» -		
Vejle Amts Landboforening	100 -	» -		
Madsen, Marienhøj	30 -	» -		
Salling Landboforening	50 -	» -		
Christensen, Hans, Gaardfæster, Fensteen	5 -	» -		
Raupach, J., Kjøbmand i Odder	10 -	» -		
Simonsen, P., Gaardejer, Tvenstrup . . .	5 -	» -		
Kiørbo, Kammerraad, Skægsmølle	5 -	» -		
Overføres . . .	3,357 Kr.	» Ø.	42,815 Kr.	25 Øre.

Overført . . .	3,357 Kr.	» Ø.	42,815 Kr.	25 Øre.
Nielsen, Jens, Gaardejer, Odder	2 -	» -		
Vejle Amtsraad	200 -	» -		
Rehling, Justitsraad, Herredsfoged i Odder	5 -	» -		
Aalborg Amtsraad	200 -	» -		
Morsø Landboforening	50 -	» -		
Kolding Herreds Landbrugsforening . . .	75 -	» -		
Skeel, Indenrigsminister, Kammerherre, Dronningland	100 -	» -		
Grenaa Landbrugsforening	100 -	» -		
Ulfborg-Hinds Herreders Landboforening .	25 -	» -		
Nibe-Løgstør Herreders Landboforening .	50 -	» -		
Estrup, Konsejlspræsident, Skafføgaard . .	100 -	» -		
Landboforeningen for Hobro og Omegn .	30 -	» -		
Branth, A., Godsejer, Klarupgaard	50 -	» -		
Bredstrup, Forpagter, St. Slemmingegaard	20 -	» -		
Petersen, Proprietær, Dalbygaard.	50 -	» -		
Landboforeningen for Ribe Amts nordre Del	50 -	» -		
			3,364 Kr.	» Øre.
Fra Udlandet:				
Pontoppidan, Generalkonsul, Hamborg . .	100 -	» -		
			100 -	» -

Rekapitulation:

	Kr.	Ø.
1ste Afdeling	13,040	»
Fra Sjælland, Møen og Bornholm	5,690	»
- Fyen, Langeland og Ærø	21,465	25
- Lolland og Falster . . .	2,620	»
- Jylland	3,364	»
- Udlandet	100	»
Ialt . .	46,279	25

Som det fremgaaer af ovenstaaende Fortegnelse er der ydet Bidrag af 5 Amtsraad (deriblandt udenfor Fyen af Vejle og Aalborg Amtsraad), 6 Byraad paa Fyen, 28 Sogneraad paa Fyen, 11 Sparekasser paa Fyen og 46 Landboforeninger (hvoraf 15 paa Sjælland, 7 paa Fyen, 3 paa Lolland-Falster og 21 i Jylland). De største Bidrag ere selvfølgelig ydede af de lokale Autoriteter og Institutioner, saaledes af Svendborg Amtsraad 2000, Svendborg Byraad 2000, Svendborg Amts landøkonomiske Selskab 1500, Langelands landøkonomiske Forening 500, Sparekassen for Svendborg og Omegn 1000, Fyen Stifts Sparekasse 500 og Svendborg Amts Landbosparekasse 200.

De frivillige Bidrag til de sidste 6 Landmandsmøder udgjorde til Mødet i

Odense 1863	22,117 Kr.
Aarhus 1866	27,708 -
Kjøbenhavn 1869	31,600 -
Nykjøbing p. F. 1872. . .	40,324 -
Viborg 1875	46,964 -
Svendborg 1878	46,279 -

De foran nævnte to Hovedindtægtsposter (Medlemskort og Billetter samt frivillige Bidrag) ere de to væsentligste. Angaaende de øvrige henvises til nedenstaaende Regnskabsopgjørelse, foretaget d. 20de August 1879.

Indtægt:

		Kr.	Øre.
I.	Beholdningen fra den 13de danske Landmandsforsamling	14,598	56
II.	Frivillige Bidrag	46,279	25
III.	Medlemskort	19,430	»
IV.	Solgte Dagbilletter	22,406	50
V.	Solgte Kataloger	1,589	78
VI.	Staldrumspenge for indmeldte Kreaturer	1,648	»
VII.	Solgte Materialier	1,534	»
VIII.	Indvundne Renter af Kassebeholdningen	402	09
XI.	Solgte ældre Beretninger og Makulatur	»	»
X.	Stadepenge	1,743	86
	Summa . .	109,632	04

Udgift:

		Kr.	Øre.	Kr.	Øre.
	I. Den almindelige Ordning:				
a.	Bureauet og Assistance ved samme	6,228	33		
b.	Udstillingspladsen og de der opførte Bygninger	42,295	36		
c.	Indkvarteringsforanstaltninger	2,837	02		
d.	Bogtrykker- og Bogbinderarbejde	6,537	39		
e.	Porto og Avertissementer	2,323	21		
f.	Medailler og Diplomer	2,121	»		
				62,342	31
	II. Dyrskuet:				
a.	Foreløbige Foranstaltninger	1,175	46		
b.	Assistance, Folkehold og Fourage	3,271	47		
c.	Præmier	12,890	»		
				17,336	93
	III. Maskin- og Redskabsudstillingen:				
a.	Foreløbige Foranstaltninger:				
	1) Maskinprøven i Maj 1878 . . . . . 6072 Kr. 21 Ø.				
	2) Andre foreløbige Foranstaltninger vedrørende Udstillingen . . . . . 2631 - 90 -				
		8,704	11		
b.	Asssistance, Folkehold, Prøvemateriale og Kul	3,716	34		
c.	Præmier	1,325	»		
				13,745	45
	IV. Produktudstillingen:				
a.	Foreløbige Foranstaltninger	797	52		
b.	Assistance og Folkehold	1,174	42		
c.	Præmier	»	»		
				1,971	94
V.	Festarrangements og Udflugter	. . . . .	. .	2,250	94
VI.	Forskjellige Udgifter	. . . . .	. .	3,725	51
VII.	Beretningen	. . . . .	. .	3,703	40
VIII.	Afdrag og Renter til det Classenske Fideikommis og Landhusholdningsselskabet	. . . . .	. .	2,480	»
IX.	Beholdning	. . . . .	. .	2,075	56
	Summa . .	. . . .	. .	109,632	04

Sammenstille vi Hovedudgiftsposterne med de tilsvarende ved foregaaende 3 Møder, ved hvilke for første Gang faste Stalde og Boxe ere blevne benyttede faaes følgende:

	Kjøbenhavn 1869.	Nykjøbing p. F. 1872.	Viborg 1875.	Svendborg 1878.
Den almindelige Ordning . .	24,800 Kr.	46,550 Kr.	62,199 Kr.	62,342 Kr.
Dyrskuet	58,600 -	14,142 -	18,735 -	17,337 -
Maskin- og Redskabsudstillingen	8,234 -	3,017 -	7,443 -	13,745 -
Produkt- og Haveudstillingen	6,912 -	3,259 -	6,567 -	1,972 -
Festarrangements og Udflugter.	2,183 -	4,046 -	9,269 -	2,251 -
Forskjellige Udgifter	630 -	2,210 -	5,953 -	3,726 -
Beretningen	8,990 -	2,948 -	7,604 -	3,703 -
Afdrag paa Laan og Renter	» -	» -	2,642 -	2,480 -
	110,370 Kr.	76,174 Kr.	120,413 Kr.	107,556 Kr.
Overskud*)	1,172 -	8,328 -	14,683 -	2,076 -

Som det heraf vil sees har Landmandsforsamlingen i Svendborg opbrugt en væsentlig Del af den ved foregaaende Møder opsamlede Kassebeholdning, men det vilde være ubilligt ikke at tage Hensyn til de særlig vanskelige Forhold, der gjorde sig gjældende, dels til de trykkede Tider, der vel ikke formindskede Besøgets Omfang, men derimod indskrænkede Medlemmernes Antal og navnlig foranledigede, at Besøget var ringe, da Billetterne vare dyre, og stort paa de billige Dage, dels til de ugunstige stedlige Forhold med Hensyn til Lokaler og Udstillingsplads, og dels til de særlige Opgaver, som det blev paalagt den 14de Landmandsforsamling at varetage. En rigtig Vurdering af Forholdene vil derfor først komme frem ved en Sammenligning mellem de enkelte Udgiftsposter ved de sidst afholdte Møder, og der skal i saa Henseende bemærkes følgende:

Den almindelige Ordning af Mødet i Svendborg kostede endog lidt mere end ved Viborg Mødet. Dette skyldes udelukkende Ordningen af selve Udstillingspladsen og dennes Bygninger, idet Forholdene i Svendborg i saa Henseende vare langt uheldigere end ved noget tidligere Møde; dels maatte Udstillingspladsen sammenstykkes af forskjellige lejede Arealer, Hegn sløjfes og atter opføres, Drænledninger nedlægges, faste makadamiserede Adgangsveje anlægges osv., medens endog flere af de foregaaende Møder erholdt Udstillingspladsen frit af vedkommende Autoriteter; dels maatte alle Lokaler, med Undtagelse af Foredragslokalet, opføres for Forsamlingens Regning paa Udstillingspladsen, eftersom der ikke fandtes passende Lokaler i Byen, medens derimod de foregaaende Møder i Reglen i vedkommende Byer erholdt Lokaler til Bureau, Produktudstilling, Smørudstilling og i Kjøbenhavn tillige tildels til Redskabsudstilling; dels blev det i Svendborg opførte Ishus med Tilbehør henført til denne Konto. Alle de øvrige Udgiftsposter vedrørende den almindelige Ordning vare omtrent lige store i Svendborg og Viborg, med Undtagelse af Bureauet, der i Svendborg var henimod 3000 Kr. billigere.

*) Fra Overskuddene maa drages Udgiften til Beretningens portofrie Omsendelse. Disse Udgifter ansloges for Viborgmødet til 800 Kr. og ere for Svendborgmødet anslaaede til 580 Kr.

Maskin- og Redskabsudstillingen medførte i Svendborg omtrent dobbelt saa store Udgifter som i Viborg og over 4 Gange saa meget som i Nykjøbing. Grunden hertil er saa at sige udelukkende at søge i de store Udgifter, der medgik og nødvendigvis maatte medgaa til den til Svendborgmødet henlagte Redskabrprøve (af Hestegange, Tærskeværker, Kaste-, Rense-, Kørne- og Sortermaskiner); denne var ikke blot for Dommernes Vedkommende den vanskeligste og besværligste af de hidtil afholdte Prøver, men den medførte ogsaa langt større Udgifter end nogen af de tidligere Redskabsprøver, hvorom det desuden maa bemærkes, at det kgl. Landhusholdningsselskab afholdt hele Udgiften til den mellem Nykjøbing- og Viborgmødet afholdte Mejemaskineprøve, saa Viborgmødet kun belastedes med Udgiften til den umiddelbart før Mødet afholdte Slaamaskineprøve. Delegeretforsamlingen 1877 var ogsaa opmærksom paa, at den Redskabsprøve, som paalagdes Svendborgmødet, vilde blive kostbar, men fastholdt Ønsket om nu at faa denne Prøve afholdt, idet man henviste til den Kassebeholdning, som Viborgmødet efterlod, og hvoraf en Del kunde anvendes til den nævnte Prøve.

Med Undtagelse af disse to Hovedposter have Udgifterne til alle de andre Hovedposter været mindre i Svendborg end ved det foregaaende Møde; Nødvendigheden heraf blev fra Begyndelsen af stærkt fremholdt af Formanden for den forberedende Komite, og kun derved naaedes det at slutte Mødet med et lille Overskud, der indestaaer i Svendborg Bank.

Det udførlige Regnskab over Indtægter og Udgifter vil som sædvanlig blive tilstillet det kgl. Landhusholdningsselskab. Det de danske Landmandsforsamlinger tilhørende Materiel (Stalde, Boxe etc.) er i Sommeren 1879 oversendt til Aalborg og afleveret til Kjøbmand Emil Petersen som Formand for Aalborg Byraads Udvalg for Kommunens Ejendomme.